NÓGRÁD MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT
KÖZGYŰLÉSÉNEK ELNÖKE

6. sz. napirendi pont

52-61/2013.ikt.sz.

Az előterjesztés törvényes:

dr. Barta László

JAVASLAT

Nógrád Megye Területfejlesztési Koncepciója (2014-2020) területi hatásvizsgálata, továbbá a megyei tervezési dokumentumokat megalapozó regionális kitekintésű helyzetértékelő dokumentum elfogadására

Készült: a Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 2013. december 19-ei ülésére
Előkészítette: Vadas Anett és a Hivatal érintett munkatársai

Tisztelt Közgyűlés!

A 2014-2020-as fejlesztési ciklusra való tervezési felkészülés jegyében a testület 2013. november 27-ei ülésén tárgyalta utoljára Nógrád megye területi tervezéshez kapcsolódó aktuális és jövőbeni feladatait. Az azóta eltelt időszakról, a jelenlegi feladatokról az alábbiakban adok számot:

I.

A 2014-2020-as európai uniós fejlesztési ciklusra kidolgozandó Nógrád Megye Területfejlesztési Koncepciója (2014-2020) (a továbbiakban: Koncepció) területi (környezeti-, társadalmi-, és gazdasági) **hatásvizsgálat**i dokumentációjának elkészítését a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) 9. §-ában és a 9. mellékletben meghatározottak, továbbá az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) szerinti tartalommal kell elkészíteni.

Ehhez kapcsolódóan Nógrád Megye Önkormányzata (a továbbiakban: Önkormányzat) a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet 44. § (3a) bekezdése alapján 2013 szeptemberében megkezdte 30 napos véleményezési eljárását a „Nógrád Megye Területfejlesztési Koncepciója (2014-2020)" dokumentumhoz kapcsolódó Stratégiai Környezeti Vizsgálatot érintő tematika meghatározására. Ehhez a Korm. rendelet 3. számú melléklet II. pontjában lévő környezet védelméért felelős alábbi közigazgatási szervek véleményének bekérésére került sor:

- Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság
- Bükki Nemzeti Park Igazgatóság
- Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség
- Nógrád Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Szakigazgatási Szerv
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal (állami főépítész)
- Budapesti Bányakapitányság
- Heves Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága
- Nógrád Megyei Kormányhivatal Földhivatala
- Nógrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Fodor József Országos Közegészségügyi Központ Országos Kémiai Biztonsági Intézete
- Nógrád Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága
- ÁNTSZ Országos Tisztifőorvosi Hivatal Országos Gyógyhelyi és Gyógyfürdőügyi Főigazgatósága

A közgyűlés a 98/2013. (IX. 26.) Kgy. határozat 2. pontjában felkérte elnökét és a megyei főjegyzőt, hogy gondoskodjon a Koncepcióhoz csatolandó területi hatásvizsgálat elkészíttetéséről. Az elkészítéshez a forrást az Önkormányzat számára az ÁROP-1.2.11/A-2013 „Területfejlesztési tevékenység támogatása a konvergencia régiókban lévő megyei

önkormányzatok és a Balatoni Fejlesztési Tanács számára” című pályázat (a továbbiakban: ÁROP) biztosítja, amely 90-90 millió Ft támogatást nyújt a megyék részére.
A Nemzeti Fejlesztési Ügynökség 2013. november 4-ei döntése alapján az Önkormányzatot, mint kedvezményezettet támogatásra alkalmasnak minősítette.
Az Önkormányzat az ÁROP-ban foglaltaknak megfelelően ajánlatkérés keretében három Regionális Fejlesztési Ügynökséget kért fel Nógrád Megye Területfejlesztési Koncepciója (2014-2020) területi hatásvizsgálatának elkészítésére, melynek eredményeként nyertes ajánlattevőnek a NORDA Észak-Magyarországi Regionális Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. (a továbbiakban: NORDA) került kiválasztásra.

A Korm. rendelet alapján a területi hatásvizsgálattal kiegészített Koncepciót 30 napos határidővel szakhatósági egyeztetésre, a beérkező vélemények átvezetése után a stratégiai tervezésért felelős miniszter részére kell megküldeni.

A miniszteri állásfoglalás beérkezését, majd ennek a dokumentumba történő átvezetését követően – feltételezve az Országos Területfejlesztési Koncepció elfogadását – szükséges a Koncepció Közgyűlés általi elfogadása.

II.

A megyei tervezési feladatok támogatását, az ehhez kapcsolódó kapacitásépítést szolgálja az I. pontban leírt ÁROP pályázat és a hozzá kapcsolódó forráskeret. A pályázat keretében 2013. december 20-áig el kell készíteni, illetve minden megyei önkormányzat által el kell fogadni a „Megyei tervezési dokumentumokat megalapozó **regionális kitekintésű helyzetértékelő dokumentumot**”, mely a megyei szintű helyzetértékelő dokumentumok utómunkálatai keretében a megyei tervezési dokumentumokat megalapozó fejlesztési irányok meghatározásához szükséges elemzések összeállítását tartalmazza.

A pályázat alapján erre a leginkább alkalmasnak mondható területi szervek az adott régióban nonprofit gazdasági társaság formájában működtetett regionális fejlesztési ügynökségek (a továbbiakban: RFÜ-k). Az RFÜ-k feladata – a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény alapján (a továbbiakban: Tftv.) – a megyei, fővárosi fejlesztési program megvalósításával összefüggő fejlesztési döntések előkészítése és végrehajtása, valamint a területfejlesztési feladatokat ellátó, területi szervek információval történő ellátása és azok munkájának segítése. Az RFÜ-k közvetlen kapcsolatban állnak a 2007-2013-as regionális operatív programok kedvezményezettjeivel, ezáltal információval rendelkeznek – többek között – a már megvalósult fejlesztések eredményeiről, illetve az azok végrehajtása során felmerült problémákról.

Az RFÜ-knek a fentiekben megfogalmazott szerepére tekintettel, az Államreform Operatív Program 2011–2013. évekre szóló akciótervének módosításáról, az Államreform Operatív Program tartaléklistájáról, és az Államreform Operatív Program 2009–2010. évekre szóló akcióterve módosításáról szóló 1428/2013. (VII. 10.) Korm. határozat 5. pontja alapján az ÁROP-1.2.11/A-2013 azonosító számú konstrukció keretéből az érintett megyei

önkormányzatoknak megyénként 10 millió forintot az RFÜ-k bevonásával a Tftv-ben foglalt tervezési feladataik ellátása céljából kell felhasználniuk.
Az Önkormányzat az ÁROP-ban foglaltaknak megfelelően ajánlatkérés keretében három Regionális Fejlesztési Ügynökséget kért fel a „Megyei tervezési dokumentumokat megalapozó regionális kitekintésű helyzetértékelő dokumentum” elkészítésére, melynek eredményeként nyertes ajánlattevőnek a NORDA került kiválasztásra.

A NORDA a szerződésben rögzített határidőre mindkét dokumentumot elkészítette és 2013. december 16-án rendelkezésre bocsátotta.

Mindezek alapján kérem a Tisztelt Közgyűlést a határozati javaslat megtárgyalására és elfogadására.

Salgótarján, 2013. december 16.

Becsó Zsolt

HATÁROZATI JAVASLAT

Nógrád Megye Területfejlesztési Koncepciója (2014-2020) területi hatásvizsgálata, továbbá a megyei tervezési dokumentumokat megalapozó regionális kitekintésű helyzetértékelő dokumentum elfogadására

1. A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése jóváhagyja – e határozat 1. számú mellékletét képező – „Nógrád Megyei Területfejlesztési Koncepció (2014-2020) területi hatásvizsgálat 2013" című dokumentumot.
   A közgyűlés felkéri a közgyűlés elnökét és a főjegyzőt, hogy a 2/2005. (I.11.) Korm. rend. előírásainak megfelelően gondoskodjon a területi hatásvizsgálat szakhatósági véleményezésre történő megküldéséről, majd az érkezett észrevételek Koncepcióba történő átvezetéséről, továbbá a stratégiai fejlesztésért felelős miniszter állásfoglalása bekéréséről.
   Határidő: értelemszerű
   Felelős: Becsó Zsolt, a közgyűlés elnöke
   dr. Barta László, megyei főjegyző

2. A közgyűlés elfogadja az ÁROP-1.2.11/A-2013 „Területfejlesztési tevékenység támogatása a konvergencia régiókban lévő megyei önkormányzatok és a Balatoni Fejlesztési Tanács számára" című pályázat által előírt – e határozat 2. számú mellékletét képező – „Az Új Széchenyi Terv eredményeinek Nógrád megyére vonatkozó területi alapú regionális kitekintésű értékelése a Nógrád Megyei Területfejlesztési Koncepció és Program szakmai támogatása, a lehetséges fejlesztési irányok beazonosítása érdekében" című dokumentumot.
   A közgyűlés felkéri a közgyűlés elnökét és a megyei főjegyzőt, hogy a pályázat szerint adjanak számot az irányító hatóságnak a dokumentum elkészültéről.
   Határidő: értelemszerű
   Felelős: Becsó Zsolt, a közgyűlés elnöke
   dr. Barta László, megyei főjegyző

Salgótarján, 2013. december 19.

Becsó Zsolt
Nógrád Megyei Önkormányzat
Közgyűlésének elnöke

dr. Barta László
Nógrád megyei főjegyző

…./2013. (XII. 19.) Kgy. határozat 1. számú melléklete

NÓGRÁD MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ (2014-2020)

TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLAT

2013

Készült a Nógrád Megyei Önkormányzat megbízásából

Közreműködő szervezetek:

NORDA Észak-Magyarországi Regionális Fejlesztési Ügynökség Közhasznú Nonprofit Kft.

KRF Észak-Magyarországi Regionális Fejlesztési Zrt.

ÚTKATASZTER Bt.

Laczkóné Dénes Orsolya *okl. környezetmérnök*

Jónás István *növényvédelmi üzemmérnök, környezetvédelmi menedzser*

MAGYARORSZÁG MEGÚJUL

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

NÓGRÁD MEGYEI TERÜLETFE
2014-2020 TI
HATÁSVIZSG

Nyilatko:

A Területi Hatásvizsgálat elkészítése az alábbi jogsza
készült:

- 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet a területfejl program és a területrendezési terv tartalmi kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és
- 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet egyes tervek,
- 297/2009. (XII.21.) Korm. rendelet a környe vízgazdálkodási és tájvédelmi szakértői tevé

A Területi Hatásvizsgálat környezeti értékelési rész szakértői jogosultsággal rendelkező szakértő végezt

.....
Jónás István s
(SZKV-hu-12-0182, SZKV-le-12-0182, SZ

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés, a feladat háttere ... 4
1.1. Előzmények, jogszabályi környezet, kidolgozásának folyamata ... 4
1.2. A hatásvizsgálat készítéséhez felhasznált források, az alkalmazott módszer korlátai ... 6
2. Koncepció összefoglalása ... 7
2.1. A jelenlegi környezeti, társadalmi és gazdasági helyzet rövid bemutatása ... 7
2.2. A koncepció tartalmának, céljainak összefoglalása ... 15
3. A koncepció összefüggése más releváns tervekkel ... 20
4. A koncepció célrendszeréből következő környezeti, társadalmi és gazdasági hatásainak vizsgálata ... 30
4.1. A koncepció hatásainak átfogó vizsgálata (jövőkép és átfogó célok mentén) ... 30
4.2. A koncepció hatásainak vizsgálata a területfejlesztési koncepció stratégiai céljai mentén ... 44
4.2.1. „Fejlődő gazdaság” stratégiai cél ... 44
4.2.2. Aktív, kreatív, együttműködő társadalom ... 51
4.2.3. Marasztaló élettér ... 55
4.2.4. Területi célok ... 60
5. Horizontális javaslatok, a koncepció környezeti, társadalmi és gazdasági hatásait optimalizáló alapelvek ... 66
5.1. Környezeti hatásokat optimalizáló alapelvek ... 66
5.2. Társadalmi hatásokat optimalizáló alapelvek ... 67
5.3. Gazdasági hatásokat optimalizáló alapelvek ... 68
6. Koncepció célrendszerének összesített értékelési táblázata, a koncepció környezeti értékelése 69
7. Határon átnyúló hatások ... 71
7.1. A határon átnyúló együttműködések bemutatása ... 71
7.2. A jelenlegi határon átnyúló együttműködések értékelése az eurorégió területét figyelembe véve ... 73
7.3. A határ mentiség szerepe Nógrád megye gazdaságában ... 78
7.4. Az eurorégió szlovák oldala ... 80
Melléklet ... 88

1. Bevezetés, a feladat háttere

1.1. Előzmények, jogszabályi környezet, kidolgozásának folyamata

A területfejlesztés rendszerének megújítása keretében a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény (a továbbiakban Területfejlesztési törvény) 2011. decemberi módosításával és annak 2012. január elsejei hatályba lépésével a területfejlesztési feladatok területi szinten a megyei önkormányzatok hatáskörébe kerültek. A megyei szint tervezési, fejlesztési koordinációs szerepe, feladatai keretében a megyei önkormányzat összehangolja a kormányzat, az önkormányzat, a gazdasági szervezetek és a civil szféra fejlesztési elképzeléseit, és mind a tervezés, mind a végrehajtás során gondoskodnia kell a partnerség elvének érvényesítéséről is.

A 2014-2020-as európai uniós tervezési időszakra való felkészülésben kiemelt szerepe van a megfelelően előkészített, megalapozott területi terveknek. A releváns dokumentumok elkészítése során a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X.6.) Kormányrendeletben (a továbbiakban a 218/2009. (X.6.) Kormányrendelet) foglaltak szerint kell eljárni.

A 218/2009. (X.6.) Kormányrendelet rendelkezéseinek megfelelően a megyei önkormányzatoknak el kellett készíteniük a szükséges helyzetfeltáró munkarészeket, és az arra épülő megyei területfejlesztési koncepciót és programot a 2014-2020-as időszakra való felkészülés jegyében. A helyzetfeltáró munkarészt a Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése a 81/2012. (XI.22.) számú határozatával a további tervezés alapjául elfogadta. A helyzetfeltáró munkarész alapján elindult a megyei területfejlesztési koncepció kidolgozása is, mely dokumentum egyeztetési változatát a Nógrád Megyei Közgyűlés a 73/2013. (VI.06) számú határozatával közvitára bocsátotta.

A 218/2009. (X.6.) Kormányrendelet értelmében a megyei területfejlesztési koncepcióra és a területfejlesztési programra területi (környezeti, társadalmi, gazdasági) hatásvizsgálat készül. A területi hatásvizsgálat környezeti részét az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I.11.) Kormányrendelet (a továbbiakban 2/2005. (I.11.) Kormányrendelet) előírásainak megfelelően kell kidolgozni. Abban az esetben, ha a területfejlesztési koncepció és a területfejlesztési program tervezése és elfogadása azonos időpontban történik, egy területi hatásvizsgálat elkészítése is elegendő.

A megyei önkormányzatok a 2014-2020-as pénzügyi keret felhasználásának időszakára az eredményes felkészülés érdekében szorosan együttműködnek az operatív programok előkészítésében részt vevő megyei szintű szereplőkkel, valamint a regionális fejlesztési ügynökségekkel. A Nógrád Megyei Önkormányzattal való együttműködés jegyében a NORDA Észak-Magyarországi Regionális Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. készíti a Nógrád Megyei Területfejlesztési Koncepció (a továbbiakban Koncepció) területi hatásvizsgálatát.

A Területi hatásvizsgálat tartalmi követelményeinek meghatározásához a 218/2009. (X.6.) Kormányrendelet 9. számú mellékletében foglaltakat, valamint a 2/2005. (I.11.) Kormányrendelet 4. számú mellékletének követelményeit vettük alapul. Mindezek kiegészítéseként a partnerség szellemében Nógrád Megyei Önkormányzata a 2/2005. (I.11.) Kormányrendelet 3. számú mellékletében szereplő, a nem országos hatáskörű szerv által kidolgozott terv, illetve program esetében megjelölt szervezetek véleményét is, majd ezek után készítettük el jelen dokumentumot.

A 2/2005 (I.11.) Kormányrendelet 7. § értelmében a környezeti vizsgálat konkrét tartalmának és részletezettségének megállapításához a környezet védelméért felelős szervek szakmai véleményét is szükséges kikérni. A fenti szervek véleményeinek megkérésekor, azok megalapozásához tájékoztatást (Tematika) szükséges nyújtani a Koncepcióról a 2/2005. (I.11.) Kormányrendelet 7. § (2) tartalmi előírásainak megfelelően. A Kormányrendelet által előírt tájékoztatást megtettük az érintett szervezetek felé, melyek az alábbiak voltak:

- Közép-Duna- Völgyi Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség,
- Nógrád Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Szakigazgatási Szerve,
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Állami Főépítész,
- Heves Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága, mint Nógrádban illetékes hatóság,
- Nógrád Megyei Kormányhivatal Földhivatala,
- Országos Kémiai Biztonsági Intézet,
- ÁNTSZ Országos Tisztifőorvosi Hivatal,
- Nógrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság,
- Magyar Bányászati és Földtani Hivatal Budapesti Bányakapitányság.

A tematika kialakításánál ezen szervezetek által küldött véleményeket figyelembe vettük. A visszaérkezett vélemények a meghatározott tematikán nem kértek változtatást, azt teljes egészében jóváhagyólag elfogadták. (A visszaérkezett vélemények a Területi hatásvizsgálat 1. sz. mellékletét képezik.)
Az elkészült Területi hatásvizsgálat pedig megküldésre kerül az érintett szervezetek számára véleményezésre a 2/2005. (I.11.) Kormányrendelet 8. § (3), illetve a 218/2009. (X.6.) Kormányrendeletnek megfelelően. A környezet védelméért felelős szervek véleményezésén túlmenően a széles körű nyilvánosság bevonása is megtörténik. Legfőbb célcsoportjait a természetvédelemért, környezetvédelemért felelős szakmai szervezetek, civil szervezetek, valamint természetesen a megye lakossága jelentik. A tájékoztatás és partnerség-építés az alábbi módokon történik:

Információhoz történő hozzáférés:

- Nógrád Megyei Önkormányzat honlapján történt közzététel véleményezési lehetőséggel.

A 2/2005. (I.11.) Kormányrendelet 6. § kimondja, hogy a környezeti vizsgálat a terv, illetve program kidolgozási, egyeztetési és elfogadási folyamatának része.
A Területi hatásvizsgálat a tervezésnek egy olyan eleme, mely lehetőséget teremt arra, hogy a környezeti, fenntarthatósági szempontokat esetleg gyengítő célokat, a környezetre kockázatot jelentő beavatkozásokat már a Koncepció kidolgozása során feltárja és javaslatokkal segítse kidolgozóit e szempontok figyelembevételére.

A Koncepcióra elkészítendő Területi hatásvizsgálat küldetése a „korai riasztó" funkció, mely lehetővé teszi, hogy az érintettek (ideértve a tervezőket, döntéshozókat, és a végrehajtás szereplőit is) javítsák a megvalósítás és üzemeltetés környezeti és fenntarthatósági teljesítményét, elősegítse a környezetpolitikai célkitűzések végrehajtását. A Területi hatásvizsgálat kidolgozásának kiindulópontja az, hogy a Koncepció célrendszerének a környezet szempontjából hasznosnak kell lennie, és nem lehet egyetlen környezeti elemre, rendszerre sem számottevő káros hatása. Ez csak akkor érhető el, ha a releváns környezeti és fenntarthatósági célok mind horizontálisan, mind vertikálisan integrálódnak a Koncepció célkitűzéseibe. Mindezek alapján a készülő Területi hatásvizsgálat végső célja javaslatok megfogalmazása a Koncepció környezeti teljesítményének javítására és a fenntartható fejlődés szempontjainak érvényesítésére.

A Területi hatásvizsgálat folyamatának egyik alappillére az aktív partnerség-építés, melynek célja az érintett szakmai, tudományos és civil szervezetek, továbbá az érintett kormányzati szervek és hatóságok tájékoztatása és bevonása a tervezési folyamatba.
A véleményezésre, az észrevételek megfogalmazására legalább 30 nap áll rendelkezésre. A határidőre beérkezett véleményeket feldolgozzuk és a vizsgálat résztvevői figyelembe veszik a dokumentum véglegesítésekor.

1.2. A hatásvizsgálat készítéséhez felhasznált források, az alkalmazott módszer korlátai

A Területi hatásvizsgálat természeténél, korlátainál fogva nem végez újabb adatgyűjtést, így a szükséges adatokat az alábbi, rendelkezésre álló dokumentumok, háttértanulmányok, nyilvános tanulmányok és stratégiák, programok szolgáltatták:

- EU 7. Környezetvédelmi Cselekvési Program: Az Európai Unió 6-ik Környezetvédelmi Cselekvési Programja 2012-es zárását követően elvégezték annak értékelését, és elindították a 7-ik Környezetvédelmi Cselekvési Program elkészítését is. Jelenleg a program még nincs elfogadva, azonban a javaslati csomag elérhető, mely a 2013-2020-as időszakot célozza intézkedéseivel.
- Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia: Az Országgyűlés a 18/2013. (III.28.) határozatával elfogadta a Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégiát, mely a 2012-2024 közötti időszakban érvényesítendő fenntarthatósági elveket, célokat, beavatkozásokat rendszerezi.
- Nemzeti Fejlesztés 2020 Országos Fejlesztési Koncepció és az Országos Területfejlesztési Koncepció: e dokumentumok szintén tartalmaznak olyan elveket, célokat, melyek alkalmazásával a 2014-20-as időszakban biztosítható lesz a fenntarthatósági szempontok érvényesítése. A dokumentumok még nem kerültek elfogadásra, azonban a társadalmasításon lévő anyagaik elérhetők, így ezek kerültek figyelembe vételre.
- Nemzeti Környezetvédelmi Program: a Program Magyarország környezetvédelmi programja, mely a 2009-14 közötti időszakra vonatkozóan határozza meg az ország környezetvédelmi célterületeit.
- Nemzeti Vidékstratégia: A Nemzeti Vidékstratégia célja, hogy 2020-ig a vidék társadalmi és gazdasági folyamataiban látható és minden érintett számára érezhető javulás következzen be. A Stratégia megalkotásával és végrehajtásával a tárca a vidéki Magyarország egészének megújítására törekszik. Ennek érdekében négy átfogó területről; az agrárgazdaságról, a vidékfejlesztésről, az élelmiszergazdaságról, valamint a környezet védelméről határoz meg tennivalókat.
- Nógrád Megyei Területfejlesztési Koncepció 2014-2020, a Koncepció Helyzetfeltáró és javaslattevő munkarésze: a Helyzetfeltárás, mint már elfogadott dokumentum, a Koncepció pedig, mint készítés alatt álló, társadalmasításra szánt dokumentum került figyelembe vételre. A Helyzetelemzés szolgáltatta az adatot a Területi Hatásvizsgálat tematikájához szükséges tájékoztatás elkészítéséhez.
- Regionális Területfejlesztési Operatív Programok Stratégiai Környezeti Vizsgálata: a hatásvizsgálat elvégzéséhez kialakításra került a fenntarthatósági értékrend, mely a fenntarthatósági és fenntartható fejlődési üzeneteket térségi szinten értelmezi. A dokumentum módszertani szempontból képezte a felhasználás forrását.

Jelen dokumentum által azonosított ütközőfelületek, vagy kockázatot jelentő területek beazonosítása és hatásainak feltérképezése a Koncepció tervdokumentáció-hierarchiában elfoglalt helyéből adódóan csupán feltáró jellegű lehet, mélyrehatóbb elemzés elvégzésére a programozás további fázisaiban lesz mód, amikor a konkrét prioritások és egyértelmű beavatkozási területek is kidolgozásra kerülnek.

2. Koncepció összefoglalása

A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlésének Területfejlesztési Bizottsága a 2012. október 30-ai ülésén tárgyalta Nógrád Megye Területfejlesztési Koncepciója **helyzetfeltáró munkaanyagát**, majd a testület a 81/2012. (XI. 22.) Kgy. határozata 2. pontjában foglaltak alapján kinyilvánította, hogy a koncepció addig elkészült helyzetfeltáró munkaanyaga a további tervezés alapjául szolgálhat. A javaslattevő fázis jelen munkaanyagának szerkesztése 2013. április 26-án lezárul, és megnyílik a 45 napos társadalmi vita időszaka.

2.1. A jelenlegi környezeti, társadalmi és gazdasági helyzet rövid bemutatása

Nógrád megye fejlődésének, társadalmi, gazdasági, környezeti helyzetének azonosítása nemzetközi és hazai szinten

Nógrád megye a globális gazdaság színterén Magyarország sorsát osztja. Fejlődését nagymértékben meghatározza

- az Európai Unió (a továbbiakban: EU) egészének gazdasági-társadalmi és infrastrukturális fejlődése;
- a környező EU-tagállamok és EU-n kívüli országok helyzete és perspektívái, amelyek térszerkezetén belül egy határon átnyúló térség magyarországi részeként
- a Baltikum országait Varsón és Katowicén keresztül a Mediterránum, az Égei- és az Adriai-tenger kikötőivel összekötő, országokon átnyúló ősi kereskedelmi úton helyezkedik el,
- integrálódik az Európa középső (az EU keleti) része településrendszerének és közlekedési hálózatának legfontosabb észak-déli irányú fejlődési tengelyén kialakult, országokon átnyúló városhálózatba,
- nyugati fele a Közép-Magyarországi Metropolisz Térség globális hálózati csomópont (HUB) integráns részét képezi, és így a nyugat–kelet és észak–dél irányú európai fejlődési és közlekedési tengelyek csomópontjában fekvő Budapestet, mint potenciális HUB-ot Szlovákia középső és keleti részével, valamint Magyarország Észak-Magyarországi Régiójával kapcsolja össze.

Közlekedési hálózat nagytérségi rendszere

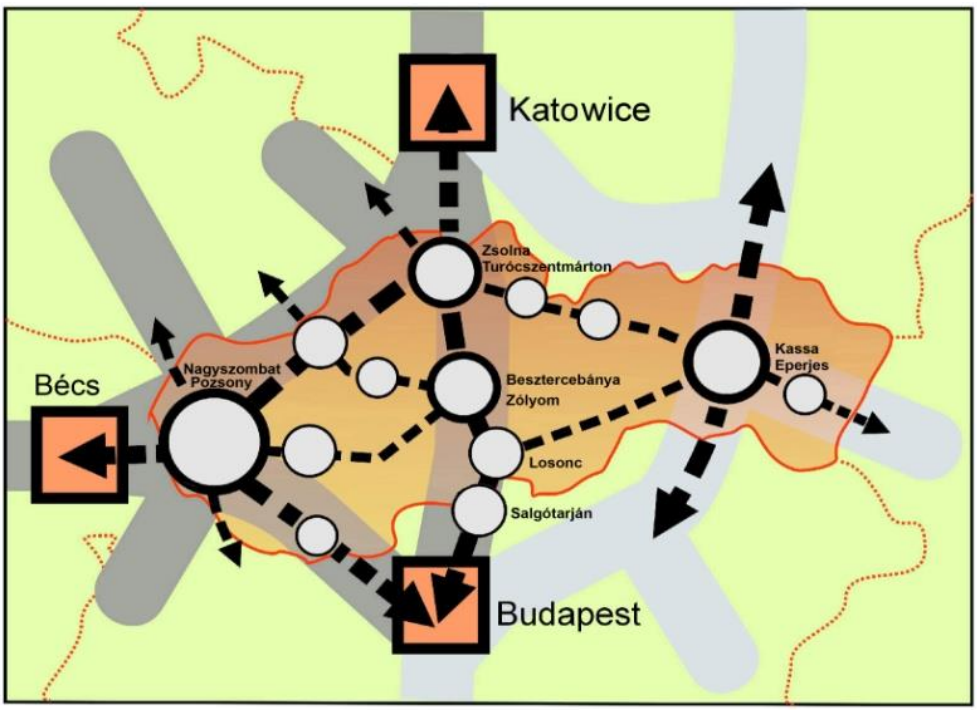

Forrás: Urbanisztikai tanulmányterv Losonc és Salgótarján térségének fejlesztésére

A megye székhelye, Salgótarján az említett térszerkezeti összefüggésrendszer logikájának megfelelően csapágyvárosként kap fontos szerepet a Budapest körüli belső városgyűrűben az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció szerint.

Környezet

Nógrád megye legnagyobb jelentőségű ásványkincse a barnakőszén, amely (az alsó és középső miocén kor alsó részében képződött) egykor az egész megye gazdaságát meghatározta.

Nógrád megye területe vízfolyásokban gazdag, legnagyobbak az Ipoly, a Zagyva, a Tarna és a Galga. A Zagyva hazánk egyetlen olyan folyója, mely Magyarországon ered, így vízgyűjtőterületének befolyásolására nyílik lehetőség.

Természeti adottságai révén, a megye területén kapcsolódik egymáshoz a Börzsöny, a Cserhát és a Mátra, valamint az önálló egységként kezelendő Karancs-Medves vidék. Erőteljes tagoltsága miatt hegyes-dombos a terület, arculatában pedig leginkább a Cserhát-hegység és annak északi-északkeleti előterében emelkedő Karancs-Medves hegység a meghatározó.

Magyarország megyéi közül Nógrádban a legmagasabb – mintegy 40% – az erdős terület aránya. A természetes növénytakaró majdnem mindenütt az erdő volt, ugyanis a gyenge minőségű talajon nem volt túl jelentős a mezőgazdaság. Uralkodó természetes növénytakaróját a cseres-kocsánytalan tölgyesek alkotják, jellegzetes erdőtársulásai még a gyertyános-, és mészkerülő tölgyesek, égeresek, a magasabb térszíneken pedig a bükkösök. A dombságok magasabb tetőszintjeit és élesebb peremeit lejtősztyepp rétek és sziklagyepek tarkítják.

Megyénk állatvilága igen gazdag és változatos, de elsősorban a nagyvad állomány bír jelentőséggel.

Nógrád megyében a mezőgazdasági területek aránya 48,0%, jóval alacsonyabb, mint az országos átlag (72,4%). A mezőgazdasági területeken belül az országos átlagnál jelentősen alacsonyabb a szántóterületek (68,1%) aránya, bár területnagyság alapján így is ez a földhasználati forma dominál.

1. ábra: Mezőgazdasági terület megoszlása – Nógrád megye, 2011.

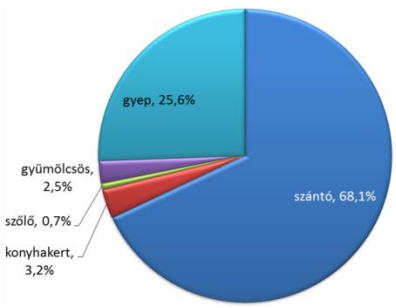

2. ábra: Mezőgazdasági terület megoszlása – megyék átlaga, 2011.

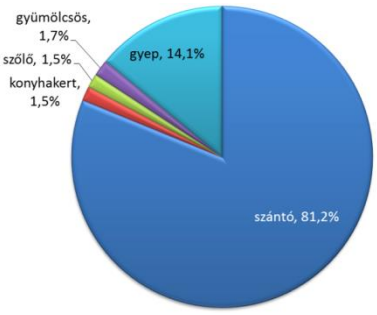

Forrás: TeIR, KSH-MRSTAR

A megyében az országos jelentőségű védett természeti értékeket túlnyomórészt a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság, kisebb részben a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság kezeli. Az elsőfokú természetvédelmi hatóság a Közép-Duna- völgyi Környezetvédelmi-, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség.

3. ábra: Védett természeti területek

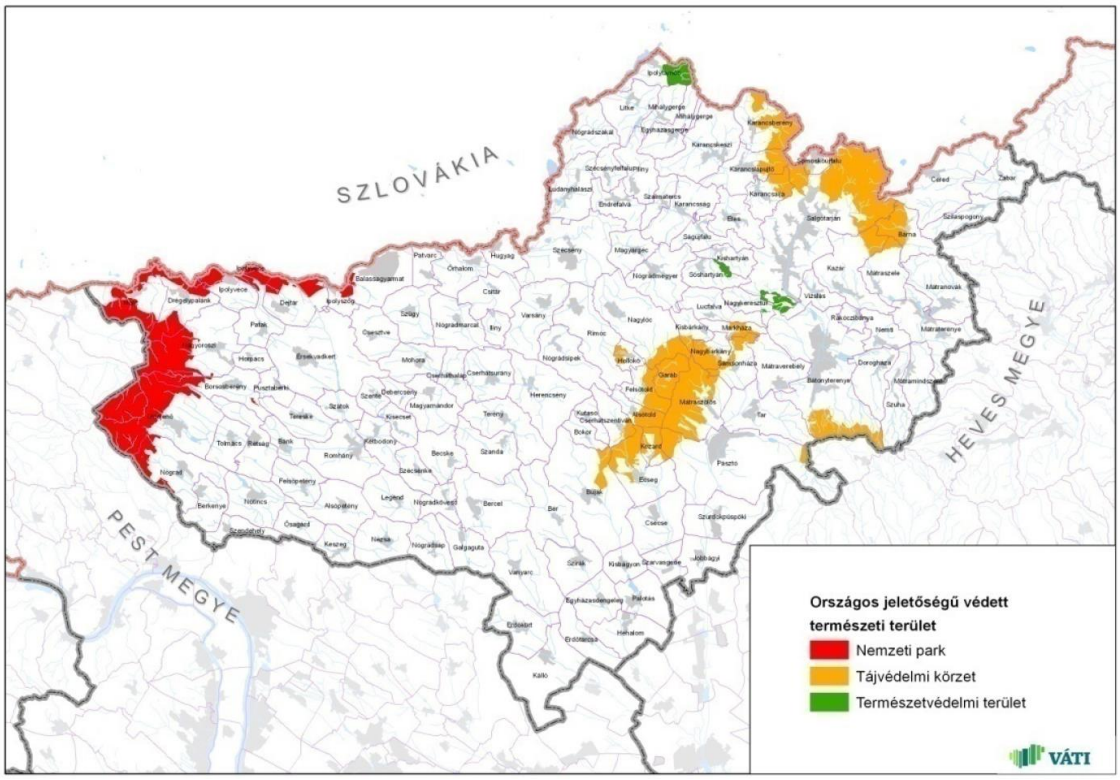

Forrás: Nógrád megye területrendezési terve

Ezen kívül szép számmal fordulnak elő a megye területén ex lege védett lápok, természeti emlékek – barlangok, víznyelők, források, földvárak – valamint helyi jelentőségű védett természeti területek és emlékek, erdőrezervátumok, továbbá Európai közösségi jelentőségű területek (NATURA 2000 Területek), továbbá Ramsari területek.

Kritikus környezeti tényezők

A lejtőkön országos átlagnál lényegesen nagyobb az erózióveszély a szabdalt domborzat, és a viszonylag nagy völgyhálózat-sűrűség miatt. E veszély összességében több mint 100 ezer ha-t érint.
Az Ipoly-vízgyűjtőjén a diffúz szennyezések a meghatározóak (ebben Szlovákia szerepe is jelentős).
A felszín alatti vizeket a megye egyes részein a talajvízszint süllyedése, minőségileg pedig a kommunális eredetű szennyezés fenyegeti egyre nagyobb mértékben. Ezt fokozza, hogy a megye területének közel háromnegyedét sekély termőrétegű, erodált talajok borítják, amelyek könnyítik a beszivárgást a talaj mélyebb rétegeibe.
Az emberi tevékenység a felszín alatti első, sekély mélységű víztestet veszélyezteti leginkább. Hatására elszennyeződhet, ihatatlanná válhat az ivóvíz. A parti szűrésű vízbázisok, helyzetüknél fogva, a legérzékenyebbek, ezért a sérülékenyek közé tartoznak.
A Zagyva körzetében mangánproblémák jelentkeztek az utóbbi években, amit vízkezeléssel és a vízkivételi rendszer átalakításának tervezetével kíván az üzemeltető orvosolni.
Az aprófalvas településszerkezet miatt sok faluban hiányzik a szennyvíz-elvezető hálózat. A csatornázott településeken is alacsony a csatlakozási arány. A csatornahálózatba nem kerülő szennyvizek jelentős mennyisége nem kerül szennyvíztisztító telepre és a környezetet (elsősorban a talajvizet és az ivóvizet) szennyező módon kerül elhelyezésre.

Légszennyezettség szempontjából Nógrád megye területének jelentős része ma már az ország kevésbé terhelt területei közé tartozik. A légszennyezettség elsősorban a városokban és a fő közlekedési útvonalak környezetében jelentősebb. Speciális földrajzi elhelyezkedése révén gyakori a szmog jelensége Salgótarjánban főleg a téli fűtési időszakban, továbbá az egész megye területén jellemző a porszennyezés a közlekedésből származó források mellett. Épített környezet és a kulturális örökség védelme (műemlékek, régészeti lelőhelyek)Nógrád megye az építészeti és kulturális örökség minősége, magyar történelmi és kultúrtörténeti jelentősége, valamint területi elhelyezkedésének sűrűsége szempontjából Magyarország egyik leggazdagabb megyéje, amit az alábbi szemléltet.

Építészeti és kulturális örökség

Forrás: Nógrád megye területrendezési terve

Nógrád megye építészeti örökségének nemzetközi szinten legismertebb, kiemelkedő példája az UNESCO Világörökség Jegyzékébe Magyarországról elsőként felvételre került védett műemléki együttes, *Hollókő, Ófalu és környezete.*
A védett természeti értékek terén hasonló nemzetközi ismertséggel és jelentőséggel rendelkeznek az ipolytarnóci ősleletek.

Gazdaság

A megye agráriuma az 1980-as években az állami támogatások visszafogásának, az ipari melléküzemágak felszámolásának, a ’90-es évek elején a privatizációnak és a szövetkezetek „szétszedésének” következményeit a mai napig nem heverte ki. A gabonafélék termésmennyiségének éves átlaga 1986–1990 között 174,5, az 1996–2000-es években 121,7, 2001–2005 időszakában 119,6, 2006–2010 között már csak 97,2 ezer tonna volt. E romló tendencia egyik oka, a művelés alá vont földterület csökkenése, amelynek mértéke csupán az elmúlt évtizedben mintegy 25 %-ot tett ki.

Az állatállomány fajlagos mutatói általában rosszabbak a régiós és az országos átlagnál. Egyik kivétel a szarvasmarha-állomány: a száz hektár mezőgazdasági területre jutó szarvasmarhák száma Nógrádban (14) több mint az észak-magyarországi régióban (10), és magasabb az országos átlagnál (13) is.
A megye mezőgazdaságában dolgozók létszáma az 1990. évi több mint 13 ezer főről 2000-re 1073 főre csökkent, azóta lényegében stagnál, 2001-ben 1093 fő volt. Ezzel a nemzetgazdasági ág foglalkoztatási részaránya 2011. évre 2,7 %-ra csökkent.
Nógrád erdőterülete 2013. július 11-én 99,018 ezer hektár, ami az összes földterület 40 %-a. (2000-ben 42 %), ami duplája az országos (21,0 %-os) mutatónak.

A nógrádi ipar térvesztése már az 1960-as évektől – a szénbányászat visszafejlesztésével – megkezdődött. A '90-es évek elején a piaci viszonyokra való áttérés, a privatizáció, a keleti piacok feladása következtében termelés és foglalkoztatottak száma tovább mérséklődött.
Az ipari termelés a '90-es években először 1995-ben, majd 1996-ban nőtt mérsékelten, a '90-es évek második felében Nógrád ipara ismét prosperált: a termelés, a termelékenység és az értékesítés – azon belül különösen az export – évről-évre gyors ütemben növekedett. A termelési volumen csaknem megduplázódott, az export pedig több mint 3-szorása nőtt. Sajnálatos, hogy ez a tendencia nem folytatódott az ezredfordulót követő időszakban, a termelés dinamikája megtört, lelassult.

Az ipari termelés értéke Nógrád megyében, folyó áron (Milliárd Ft)

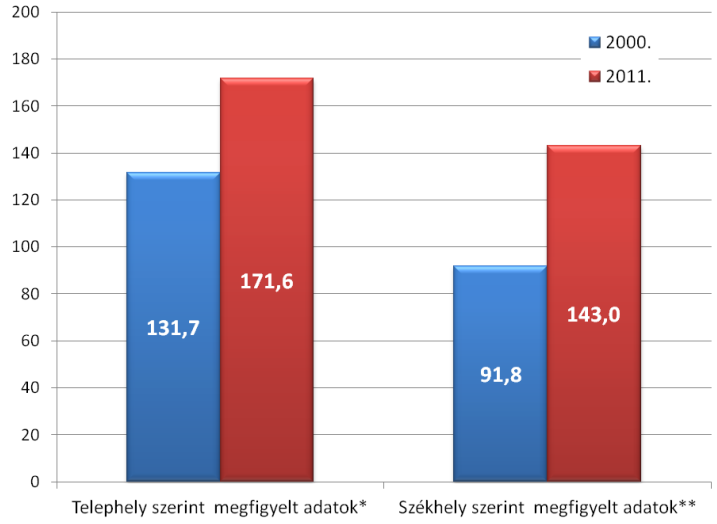

Forrás: KSH, saját szerkesztés

A megyei székhelyű építőipar termelése az 1990-es években folyóáron ugyan már nőtt, a termelés volumene azonban még az ezredfordulón sem érte el az 1990-es szintet, miközben a megyék jó részében már jelentős volt az építőipari teljesítmény-növekedés.
A stabilizáció az ezredforduló utáni évtizedben sem következett be, sőt, Nógrád építőiparának teljesítménye immár folyóáron is csökkent.

Nógrád megye kiskereskedelmi-értékesítési forgalmát az elmúlt években az alacsony szintű foglalkoztatottság és a vidéki átlag alatt maradó kereseti színvonal következtében kialakult alacsony szintű vásárlóerő döntően befolyásolta.
A kiskereskedelmi vállalkozások számának csökkenésével párhuzamosan nőtt – elsősorban a városainkban – az üres üzlethelyiségek száma. Nógrád az egyetlen megye, ahol nincs bevásárlóközpont (pláza).

A turizmus Nógrád megyének évtizedek óta a „remény ágazata", várt dinamizálódása az ezredfordulót követő években sem következett be. Sőt, ennek ellenkezőjéről tanúskodnak az alábbi tábla adatai is. a szobák száma nőtt, a férőhelyek száma csökkent, ami arra utal, hogy a szálláshelyek struktúrája jelentősen átalakult. Megyénk pozíciója az Észak-magyarországi régión belül és a megyék mezőnyében differenciáltan alakult. Miközben az összes kereskedelmi szálláshely relációjában romlott, szállodai szinten – a megyék átlagánál dinamikusabb fejlődés nyomán – valamelyest javult a helyzetünk.
A megye idegenforgalmára a 2-4 napos itt tartózkodás jellemző, amelyek alapján megyénk pozíciója régiós és országos összeghasonlításban is kedvezőtlen.

Területi innovációs potenciál

A megye képzési infrastruktúrája és minősége jónak mondható. Évről évre szerepel megyei intézmény a középiskolák százas toplistáján, és a felvételi arányaink sem rosszak. A megyei szakképzés szerkezete, amely a vállalkozások visszajelzése szerint nem mindig követi a piaci igényeket, átalakulóban van. A megyei helyzet felmérésével a gazdaság által igényelt szakképzések indulhatnak a 2014-2015-ös tanévtől.
A megye kiemelkedő tudásbázisát mindig is az általunk csak „számviteli főiskolaként" emlegetett intézmény adta. A tudás előállítása tekintetében a megye számára óriási veszteség, ha egyetlen felsőoktatási intézménye 2013. évben végleg bezárta kapuit.
Nógrád megyében a K+F infrastruktúra szegényes. A Nemzeti Innovációs Hivatal koordinációjával összeállított Nemzeti Kutatási Infrastruktúra Regiszterben egyetlen nógrádi intézmény, bázis sem szerepel. Kutatóhelyek kizárólag a gazdasági szférában vannak jelen, melyekhez gyakran társul együttműködés keretében egyetemi, vagy más kutatóintézeti háttér, illetve akár külföldi K+F+I kapcsolatrendszer.
A bejegyzett tevékenység szerint műszaki K+F tevékenységet végző vállalkozások száma Nógrádban 2010-ben mindössze 11 db volt, ami a megyei átlagnak (Budapest kivételével) csupán 0,81 %-a! A high-tech feldolgozóiparba a statisztikák ugyanebben az évben 39 vállalkozásunkat sorolták, amellyel már a megyei átlag 2 %-ához közelítünk.

A regionális versenyképesség főbb mutatói a gazdasági kibocsátás (GDP), a munkatermelékenység, a foglalkoztatási és a munkanélküliségi ráta.

A térség gazdaságának versenyképességét befolyásoló tényezők

Az egy főre eső GDP alakulását 2000–2010 között országos és megyei szinten, illetve átlagban *a grafikon ábrázolja*. A szürke mező jelzi a megyei (Budapest nélküli) átlag, a sárga az országos átlag szintjét. A megyék közötti különbségek 2002 óta növekednek, melynek egyik tényezője a külföldi tőkebeáramlás területi egyenetlensége. Budapesttel szemben a legkisebb ütemben Nógrád megyében növekszik az egy főre eső GDP.

Egy főre jutó GDP (ezer Ft)

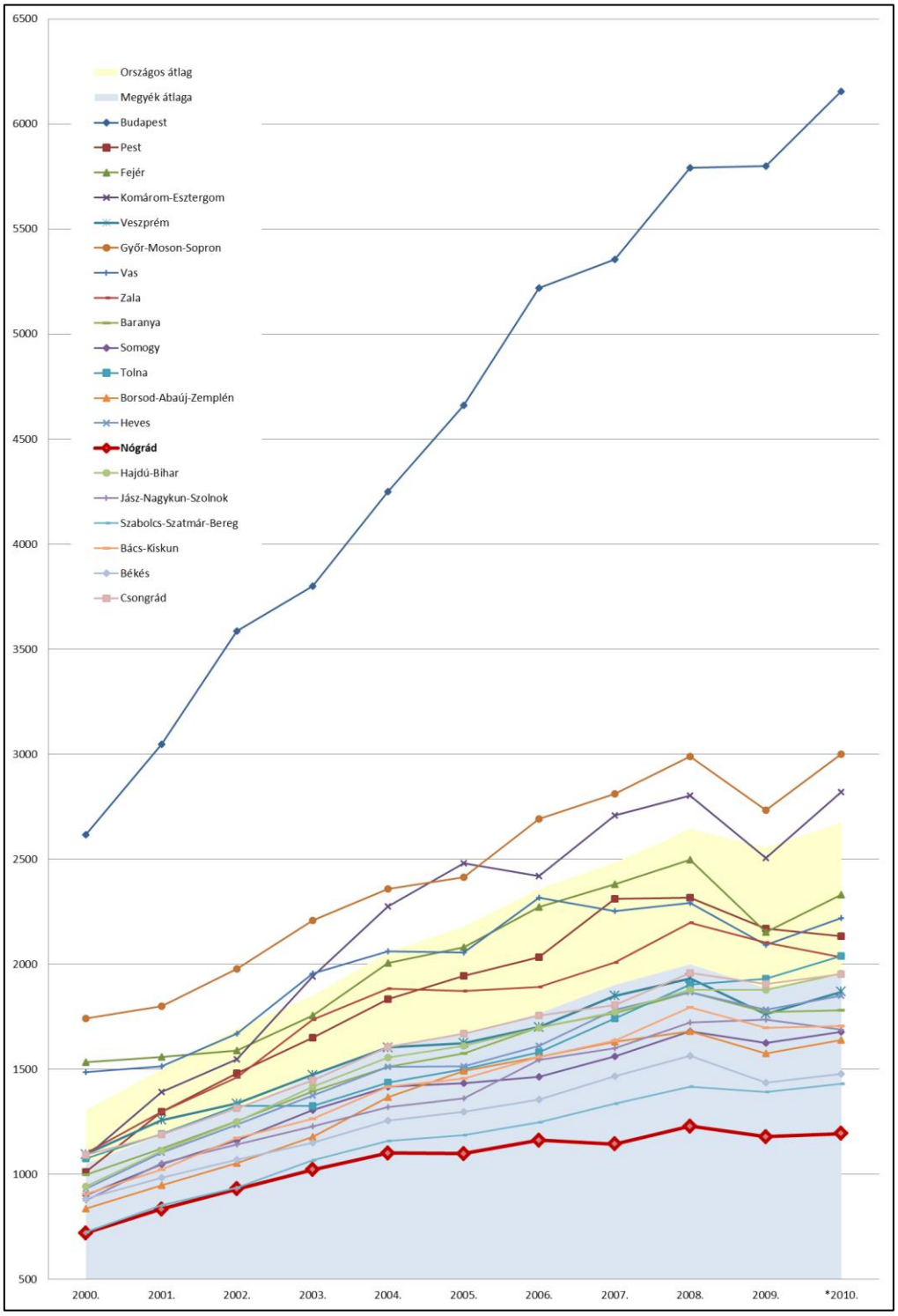

A foglalkoztatási ráta a megyékben elég nagy ingadozásokat mutat. A vizsgált időszakban 7 megyében és Budapesten értéke mindig meghaladta az országos és megyei átlagot. A többi megye viszont évek óta nem tud tartósan „sávot” váltani. A legtöbb, kevésbé fejlett megyében 2006 óta esik vissza a foglalkoztatottság. 2011-ben először ment az érték 40 % alá, sajnos éppen Nógrád megye esetében (39,6 %). Ez az érték az EU 27 átlagának 61 %-a.

A munkanélküliségi ráta 2005 óta mutat jelentős változást. A kevésbé fejlett megyékben, így Nógrádban is, viszonylag stabilizálódott a helyzet 2005-2007 között, azt követően viszont minden megye esetében látható a gazdasági válság hatása. A ráta 2011-ben Nógrád megyében alakult a legkedvezőtlenebbül 18,7 %-os értékével, megelőzve ezáltal a mindig előtte álló Szabolcs-Szatmár-Bereg (18,4 %) és Borsod-Abaúj-Zemplén megyét (17,8 %). Ez az érték az EU27 országok átlagos munkanélküliségi rátájának (9,4 %) csaknem a kétszerese.

A fentieket összegezve: Nógrád minden mutató tekintetében utolsó helyen áll 2011-ben a megyék rangsorában. Pozíciója leszakadó, növekedése az utóbbi hat évben nem számottevő. Meglepő, hogy mindez Közép-Európa egyik legdinamikusabban fejlődő térségének szomszédságában történik, amelynek hatásai nem érződnek, illetve annak húzóereje nem érvényesül, vagy nem tudja azt a megye kihasználni. Az látható: megfelelő és hatékony beavatkozás nélkül Nógrád megye végképp perifériku s helyzetbe kerül, és leszakadása visszafordíthatatlanná válik.

A megye társadalmának jellemzői

A megye lakónépessége 2012 elején 198 933 fő volt, amely *az elmúlt hat évben 7,4 %-kal csökkent*. A népesség több mint két évtizede tartó fogyásának két fő oka van: egyfelől a csökkenő születésszámhoz magas halandóság társul, másfelől többen költöznek el innen, mint ahányan beköltöznek. Ez a demográfiai folyamat okozza a korösszetétel romlását, vagyis az idősek számának növekedését, ami a népesség elöregedését jelenti.
Az *eltartottsági ráta* (a 0-14 évesek és a 65 évesek és idősebbek aránya a 15-64 évesekhez képest) a megyék közül *Nógrád megyében a legmagasabb.*
A foglalkoztatási, munkanélküliségi mutatók alapján Nógrád az egyik legkritikusabb térség hazánkban. A foglalkoztatás szintje folyamatosan alacsonyabb, mint országos átlagban, miközben a munkanélküliségi ráta rendre magasabb értéket mutat. A megye helyzetét jellemzi, hogy *2011-ben a foglalkoztatás szintje országos viszonylatban itt volt a legalacsonyabb, miközben a munkanélküliségi ráta a legmagasabb.*
Az iskolázottság és a szakképzettség szintje a társadalmi-gazdasági fejlettség egyik legfontosabb ismérve. A változó körülményekhez igazodva elengedhetetlenül szükséges az új ismeretek megszerzése, illetve a már meglévők korszerűsítése. Nógrád megye lakosságának iskolázottsági szintje nem érte el az országosan jellemző mértéket.
A főiskolán, egyetemen végző hallgatók dinamikus növekedése ellenére a magasan kvalifikált fiatalok az utóbbi években csökkenő számban kérték regisztrálásukat. Általános tapasztalat, hogy **a felsőoktatásba beiratkozott nógrádiak több mint 90 %-a nem tér vissza lakhelyére** (!), mivel elhelyezkedésükre minimális az esély. Ugyanakkor a megfelelő vezetési- és munkatapasztalattal rendelkező értelmiség pedig a központi centralizáció okán fokozatosan veszíti el pozícióit és lehetőségeit a megye területén. Döntően a jól képzett, mobil középkorú munkavállalók vándorolnak el. A tömegesen elterjedt, sokszor államilag is támogatott OKJ-s képzések nagy többségükben nem illeszkednek a munkaerő-piaci elvárásokhoz, így tényleges hasznosításukra nem – vagy csak nagyon korlátozottan – kerül sor.
Az **egy lakosra jutó összes nettó jövedelem** tekintetében jelentős különbség rajzolódik ki Pest megye és Nógrád megye társadalmának helyzete között. Nógrád megye 2010. évi 548 866 Ft-os értéke jóval elmarad attól a csoporttól, amelybe a szomszédos Pest megye tartozik, és amelyben az egy lakosra jutó összes nettó jövedelem 2010-ben 651 023–729 211 Ft volt. Ebbe a csoportba tartozik még Vas, Győr-Moson-Sopron és Komárom-Esztergom megye.
Az adófizetők arányát tekintve Nógrád a megyei 42 %-os arány alapján a megye Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyével van azonos szinten, élesen elkülönülve a tőle nyugatra fekvő megyéktől és Heves megyétől, amelyekben ez az arány 42,4–48,9 % közötti.

A szegénység és a gyakran vele járó problémák egyik indikátora a cigány, romani és beás népcsoporthoz tartozók aránya egy-egy területen. A társadalmi térképek azt jelzik, hogy Nógrád megye társadalmi tere két jól elkülönülő részre oszlik. A Rétsági és a Balassagyarmati kistérség által alkotott nyugati rész társadalmát a Budapesti agglomerációéhoz és Észak-Dunántúléhoz hasonló társadalmi mutatók jellemzik, míg a Szécsényi, Salgótarjáni, Bátonyterenyei, Pásztói kistérség által alkotott keleti felét jellemző társadalmi indikátorok Észak-Magyarország hátrányos helyzetű térségeiéhez hasonlóak.

2.2. A koncepció tartalmának, céljainak összefoglalása

A jövőkép főbb tézisei

A megyét képletesen befogó – a helyi lakosság foglakoztatását döntően biztosító – „nógrádi patkó" ipari övezetekkel tarkított keleti és nyugati szárai egy sajátos életérzést biztosító, meghitt „zöld életteret" fognak közre, ahol tiszta a levegő, bőséggel terem az egészséges élelmiszer, elegendő a tiszta és egészséges ivóvíz. A települések többségében jól hasznosul a helyben termelt „zöld" energia.

A MEGYE VÁROSAINAK KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETEI ÉS FŐ KÖZLEKEDÉSI ÚTJAI (I. -II- RENDŰ FŐUTAK)

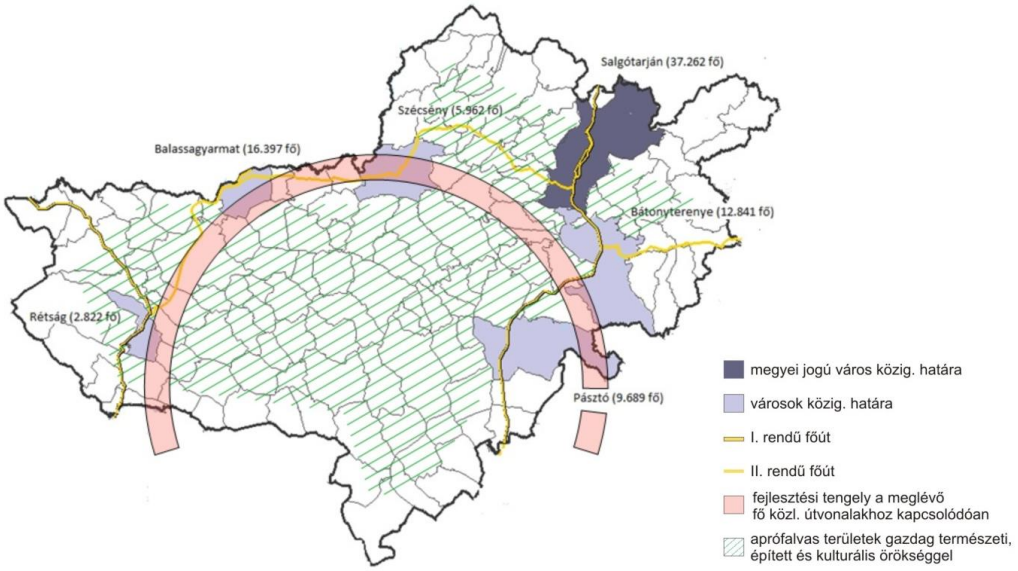

Forrás: TeIR, saját szerkesztés

A megye nyugati részében, a 2. sz. és a 22. sz. utak mentén kiteljesednek a korszerű járműipari, elektronikai és egyéb beszállító vállalkozások. A térség keleti ívén a 21. számú gyorsforgalmi útra települő észak-déli új ipari övezet munka-intenzív feldolgozó üzemeket, északabbra megújuló fém-, üveg- és energetikai gyártórendszereket, betelepült szolgáltató egységeket foglal magában. Az ipari és szolgáltató munkahelyekkel bíró „patkó" által közrefogott területen újraéled és ismét honos az élelmiszernövények és gyümölcsök termelése, helyi feldolgozása és értékesítése.

A céltudatos megyei területfejlesztés eredményeként esély nyílik a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű népesség beilleszkedésének és integrációjának előmozdítására, kulturális felemelkedésére, egészségi állapotának javítására. A gazdaság és társadalom sokoldalú fejlesztésének és fenntartható fejlődésének lehetőségét a kulcsfontosságú infrastrukturális beruházások nyomán, elsősorban az infokommunikációs technológiák széles körű, innovációt segítő alkalmazása biztosítja.

A nógrádi identitását őrző lakosság többsége felelősen gondolkodó ember.

Célrendszer bemutatása

A célrendszer meghatározásához kiindulásként a 2012-ben elkészült helyzetelemzés szolgált. Ez a fejezet tárta fel a Nógrád megye fejlődését leginkább akadályozó tényezőket:

- alacsony vállalkozói aktivitás és a vállalkozások gyenge foglalkoztatási, fejlesztési képessége
- beruházások fogadására kész iparterületek szűkössége
- alacsony hozzáadott értékkel működő hagyományos ipar, emellett a korszerű ágazatok alulreprezentáltsága
- rendkívül szerény innovációs potenciál
- foglalkoztatók hiánya a vidéki térségekben, természeti erőforrások alacsony kihasználtsága
- depressziós, elszegényedő társadalom
- a megye, mint élettér alacsony vonzereje, hiányos, és esetenként méltatlan infrastruktúra állapotok.

Nógrád megye területfejlesztési koncepciójának eddigi és várható tervezési folyamatai

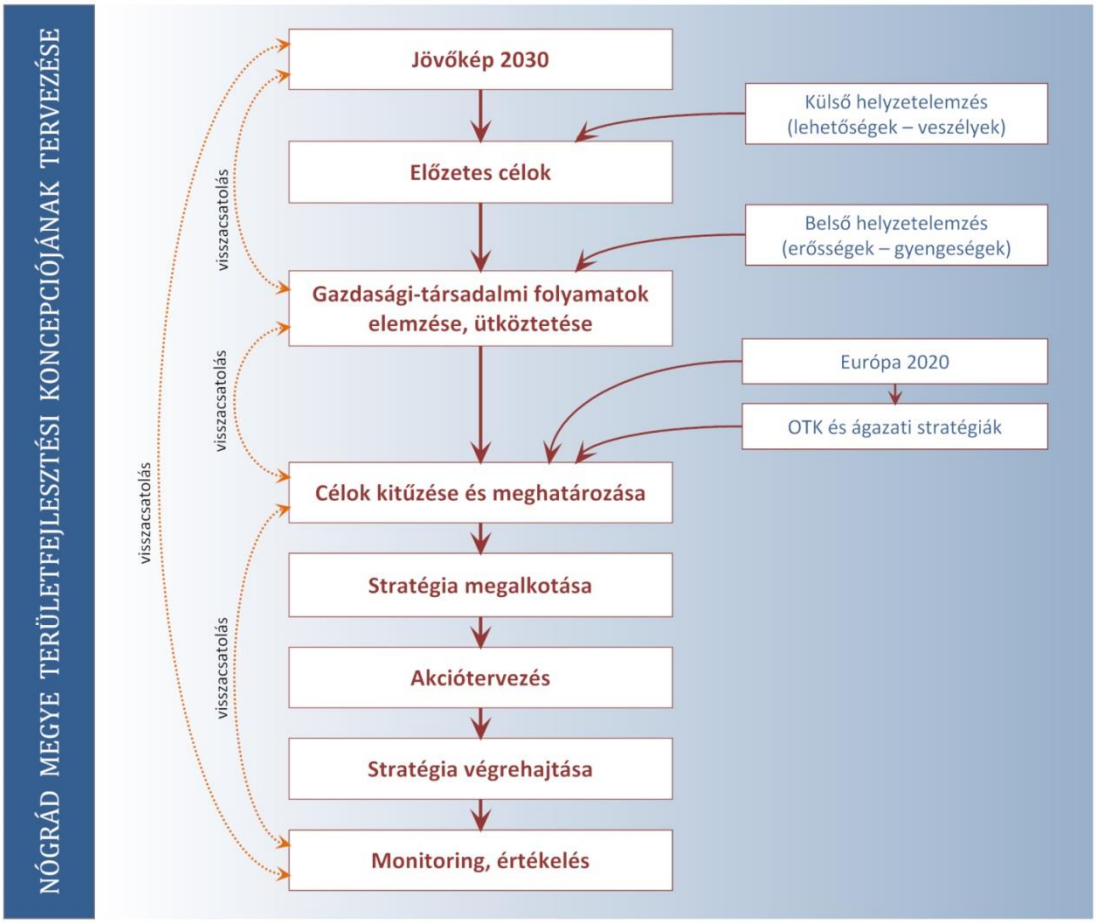

Nógrád megye fejlesztésének átfogó céljai

Nógrád megye fejlesztésének átfogó célja, hogy a gazdaság élénkítése, a meglévő természeti potenciálok kihasználása és a helyi társadalom aktivizálása által 2030-ra megálljon a leszakadás folyamata Magyarország más térségeihez viszonyítva, és előtérbe kerüljenek olyan új fejlődési lehetőségek, amelyek hosszú távon a megyét vonzó térséggé teszik mind a lakosság, mind a vállalkozások számára.

- A megyék rangsorában szinte minden mutatójában leggyengébb teljesítményt nyújtó gazdaság álljon fejlődő pályára. Fokozódjon a vállalkozói aktivitás, a kis- és

középvállalkozások versenyképessége és foglalkoztatás bővítési potenciálja. A térség gazdasági profilját adó, hagyományokkal rendelkező ágazatok fejlesztéseiknek köszönhetően legyenek képesek megfelelni a világgazdasági kihívásoknak, emellett jelenjenek meg a gazdasági fejlődésnek lendületet adó tudás alapú, kreatív ágazatok. Növekedjen a vidék foglalkoztatási képessége, használjuk ki hatékony és fenntartható módon természeti és épített erőforrásainkat, egyedi, palóc hagyományainkat, történeti, kulturális értékeinket, örökségünket. ➔ **FEJLŐDŐ GAZDASÁG**

- Fokozódjon a társadalom aktivitása, amely elengedhetetlen a foglalkoztatottság növeléséhez. Enyhüljön a fejlődést akadályozó társadalmi depresszió, a mélyszegénységben élők kilátástalansága, javuljon a lakosság egészségi állapota. A periférián élők is növekvő eséllyel férjenek hozzá a tudáshoz. A megújulási, innovációs képesség növelése érdekében fokozódjon a társadalom kreativitása, együttműködési készsége. Javuljanak az emberek munkához jutási esélyei azáltal, hogy a munkaerőpiacon eladható tudáshoz és kompetenciákhoz jutnak. Nógrád megye semmi esetre sem lehet fehér folt Magyarország felsőoktatási térképén➔ **AKTÍV, KREATÍV, EGYÜTTMŰKÖDŐ TÁRSADALOM**
- Nógrád megye legyen olyan élettér, amelyet az itt élőknek nem érdemes elhagyni. Szolgálja a családok, vállalkozások, szervezetek kényelmét kiegyenlített, korszerű intézményrendszer, javuló közlekedési hálózat, biztonságos, egészséges környezet. Nógrád legyen vonzó azok számára is, akik zsúfolt nagyváros és agglomeráció helyett varázslatos tájra, természet közeli, emberléptékű lakótérre vágynak. Legyen Nógrád mindemellett a Budapest közelében élők számára egy kiváló rekreációs övezet. ➔ **MARASZTALÓ ÉLETTÉR**

Nógrád megye fejlesztésének stratégiai céljai

A jövőkép és az átfogó célok meghatározását követően került sor a stratégiai célok megfogalmazására, melyek specifikus, horizontális és területi célokként jelennek meg.
A specifikus célok meghatározása során szem előtt tartottuk, hogy azok:

- megfelelő eredményességet és hatékonyságot biztosítsanak a bevonni kívánt források hasznosulásában
- mozgósítsák a meglévő erőforrásokat
- többségükben a gazdaságfejlesztésre fókuszáljanak
- együtt komplex programok kereteit adják meg a szinergiák feltárását követően.

A **specifikus célkitűzések** összeállításánál a célfa módszert alkalmaztuk a helyzetfelmérésben feltárt problémák rendszere alapján. A célfa három ágát az átfogó célok alkotják. A specifikus célokat, és hatásukat egymásra, illetve az általános célok megvalósítására az alábbi ábra szemlélteti.

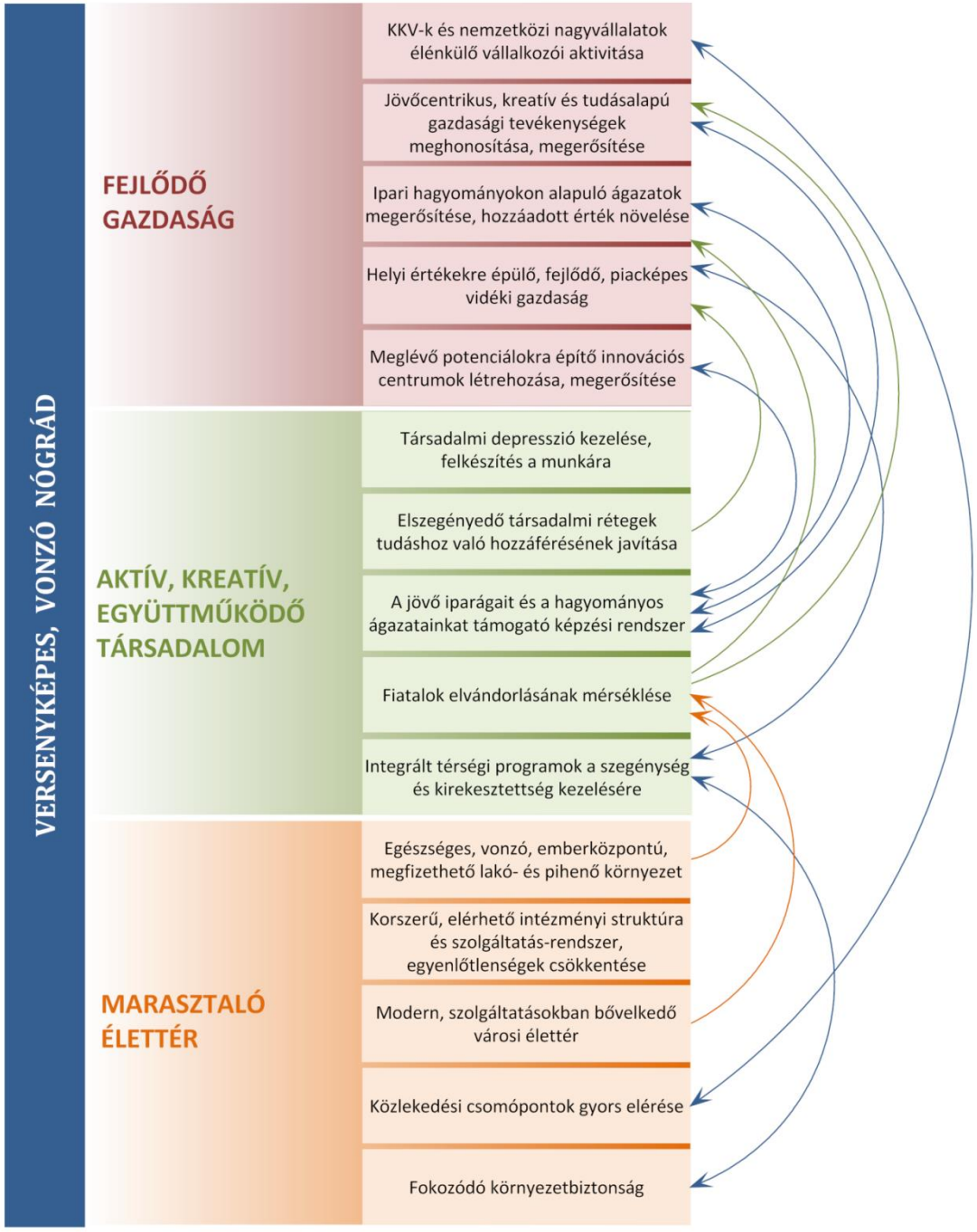

A **<u>területi célok</u>** meghatározásánál nem hagyhatjuk figyelmen kívül Nógrád megye kis méretét. Ha a gazdaság, illetve különösen társadalom helyzetét vizsgáljuk (ld. helyzetelemzés), alapvetően két terület rajzolódik ki: ***Kelet-Nógrád*** és ***Nyugat-Nógrád***. A gazdasági mutatók összességében ugyan nem mutatnak jelentős eltéréseket, de a gazdaság szerkezete mégis különböző. A gazdaság és az export motorját a Nyugat-Nógrádban működő multinacionális vállalatok adják, míg a hagyományos ágazatok és a belőlük kinőtt KKV-k Kelet-Nógrádban működnek. A fentiek alapján két területi program került meghatározásra, melyek középpontjában a gazdaság és az ipar fejlesztése áll. A területi célokat a 3. sz. ábra jeleníti meg.

A területi programok további kategóriájába a két megyei főút által kirajzolt patkón (ld. 5.1. fejezet) kívül eső **vidéki térség** tartozik. Helyi fejlesztési programjait az ott működő LEADER csoportok készülő Helyi Vidékfejlesztési Stratégiái határozzák meg.

3. A koncepció összefüggése más releváns tervekkel

A **Növekedési Terv**, illetve a **Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégia** területén az alábbi táblázat foglalja össze Nógrád Megye Területfejlesztési Koncepciójának célrendszeri kapcsolódásait.

NÖVEKEDÉSI TERV		**Nógrád Megye Területfejlesztési Koncepciója**
Magyarország újraiparosítása	⇔	Jövő centrikus, kreatív és tudásalapú gazdasági tevékenységek meghonosítása, megerősítése; Ipari hagyományokon alapuló ágazatok megerősítése, hozzáadott érték növelése
A gazdaság helyi pillérének megerősítése – természeti értékekre, tudásra és munkára épülő helyi növekedés	⇔	Helyi értékekre épülő, fejlődő, piacképes vidéki gazdaság
Demográfiai áttörés – új népesedéspolitika	⇔	Fiatalok elvándorlásának mérséklése
Befektetés a tudásba, a felsőoktatás képzési szerkezetének átalakítása a piaci igények alapján	⇔	A jövő iparágait és a hagyományos ágazatainkat támogató képzési rendszer
Tiszta, egészséges, versenyképes környezet	⇔	Egészséges, vonzó, emberközpontú lakó- és pihenő környezet
NEMZETI FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS KERETSTRATÉGIA		**Nógrád Megye Területfejlesztési Koncepciója**
Népességében stabil, egészséges, a kor kihívásainak megfelelő készségekkel és tudással rendelkező emberek alkotta, a kirekesztettséget fokozatosan csökkentő társadalom.	⇔	Elszegényedő társadalmi rétegek tudáshoz való hozzáférésének javítása; Integrált térségi programok a szegénység és kirekesztettség kezelésére; Fiatalok elvándorlásának mérséklése
A fenntarthatóságot támogató kultúra kialakítása, a fenntartható társadalom szempontjából pozitív értékek, erkölcsi normák és attitűdök erősítése	⇔	Egészséges, vonzó, emberközpontú lakó- és pihenő környezet; Fokozódó környezetbiztonság
A vállalkozói réteg megerősítése, a hazai tőkebefektetések fokozatos növelése, külföldi kitettségünk csökkentése	⇔	KKV-k (és nemzetközi nagyvállalatok) élénkünő vállalkozói aktivitása

A lokalizáció és a nemzetközi gazdasági kapcsolatok kihasználása közötti ésszerű arány megteremtése, a helyi gazdasági kapcsolatok	⇔	Helyi értékekre épülő, fejlődő, piacképes vidéki gazdaság

Az **Országos Fejlesztés és Területfejlesztési Koncepció** és Nógrád megye Területfejlesztési koncepciója célrendszerének összefüggéseit, koherenciáját az alábbi táblázat foglalja össze.

ÁTFOGÓ CÉLOK		
Országos Fejlesztés és Területfejlesztési Koncepció		**Nógrád Megye Területfejlesztési Koncepciója**
Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdaság és növekedés	⇔	Fejlődő gazdaság
Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom	⇔	Aktív, kreatív, együttműködő társadalom
Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezettünk védelme	⇔	Marasztaló élettér
Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet	⇔	Marasztaló élettér
STRATÉGIAI CÉLOK		
Országos Fejlesztés és Területfejlesztési Koncepció		**Nógrád Megye Területfejlesztési Koncepciója**
Gazdasági növekedés, versenyképes, exportorientált, innovatív gazdaság	⇔	Jövő centrikus, kreatív és tudásalapú gazdasági tevékenységek meghonosítása, megerősítése; Ipari hagyományokon alapuló ágazatok megerősítése, hozzáadott érték növelése; Meglévő potenciálokra építő innovációs centrumok létrehozása, megerősítése
Gyógyuló és gyógyító Magyarország, egészséges társadalom	⇔	Korszerű, elérhető intézményi struktúra és szolgáltatás-rendszer, egyenlőtlenségek csökkentése
Élhető és életképes vidék, egészséges élelmiszer termelés és ellátás	⇔	Helyi értékekre épülő, fejlődő, piacképes vidéki gazdaság

Kreatív tudástársadalom, korszerű gyakorlati tudás, K+F+I	⇔	Meglévő potenciálokra építő innovációs centrumok létrehozása, megerősítése; A jövő iparágait és a hagyományos ágazatainkat támogató képzési rendszer
Közösségi megújulás, értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom, romaintegráció	⇔	Elszegényedő társadalmi rétegek tudáshoz való hozzáférésének javítása; Integrált térségi programok a szegénység és kirekesztettség kezelésére
Jó állam: nemzeti közművek és közszolgáltatások, szolgáltató állam és biztonság	⇔	Korszerű, elérhető intézményi struktúra és szolgáltatás-rendszer, egyenlőtlenségek csökkentése
Nemzeti stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata és környezetünk védelme	⇔	Fokozódó környezetbiztonság; Egészséges, vonzó, emberközpontú lakó- és pihenő környezet
Többközpontú növekedésünk motorjai: városok és gazdasági térségek	⇔	Modern, szolgáltatásokban bővelkedő városi élettér
Vidéki térségek értékalapú felemelése	⇔	Helyi értékekre épülő, fejlődő, piacképes vidéki gazdaság
Egészséges és integrálódó társadalom és gazdaság, egyenlő létfeltételek az ország egész területén	⇔	Integrált térségi programok a szegénység és kirekesztettség kezelésére; Fiatalok elvándorlásának mérséklése
Elérhetőség és mobilitás megújuló rendszere	⇔	Közlekedési csomópontok gyors elérése

Nógrád Megye Területfejlesztés Koncepciója összhangban áll az **Országos Területrendezési Tervvel**, mivel a helyzetelemzés elkészítése során a vonatkozó fejezeteknél – természeti adottságok, erőforrások, környezet állapota, épített környezet, közlekedési és vonalas infrastruktúra - az OTrT-vel összhangban lévő megyei területrendezési tervet vették alapul.
A célrendszer kapcsolatát a készülő **ágazati stratégiai tervekkel** biztosította az esetenkénti konzultáció és véleményezés, kölcsönös egyeztetések a dokumentumok készítői között.

Magyarország környezetpolitikai céljainak és intézkedéseinek átfogó keretét a Nemzeti Környezetvédelmi Programok adják. A Program feladata, hogy az ország adottságait, a társadalom hosszú távú érdekeit és jövőbeni fejlődési céljait, valamint a globális felelősségből és a nemzetközi együttműködésből, EU-tagságból adódó kötelezettségeket figyelembe véve meghatározza az ország környezeti céljait és az elérésükhöz szükséges eszközöket. Átfogó céljai: a települési élet és környezetminőség javítása; a környezetbiztonság erősítése; természeti erőforrásaink és értékeink megőrzése; fenntartható életmód, termelés és fogyasztás elősegítése. Az Nemzeti Környezetvédelmi Program szerint a környezetvédelmi szempontoknak be kell épülniük a megyei területfejlesztési tervezésbe.

Kapcsolat a Nemzeti Környezetvédelmi Program célkitűzéseivel

Nemzeti Környezetvédelmi Program (2009-2014)	Kapcsolat a területfejlesztési koncepcióval
A környezettudatos szemlélet és gondolkodásmód erősítése: • A környezeti nevelés, szemléletformálás megvalósítása az élethosszig tartó tanulás teljes folyamatában. • Fenntartható termelési eljárások és fogyasztási szokások térnyerése. • A környezeti információkat biztosító rendszerek fejlesztése, az információk hatékonyabb terjesztése.	**Átfogó cél:** Fejlődő gazdaság ***Stratégiai célok:*** • KKV-k és nemzetközi nagyvállalatok élénkülő vállalkozói aktivitása • Jövő centrikus, kreatív és tudásalapú gazdasági tevékenységek meghonosítása, megerősítése • Ipari hagyományokon alapuló ágazatok megerősítése, hozzáadott érték növelése • Meglévő potenciálokra építő innovációs centrumok létrehozása, megerősítése **Átfogó cél:** Aktív, kreatív, együttműködő társadalom Hátrányos helyzetűek tudáshoz való hozzáférésének javítása ***Stratégiai célok:*** • Elszegényedő társadalmi rétegek tudáshoz való hozzáférése • A jövő iparágait és a hagyományos ágazatainak támogató képzési rendszere • Korszerű, elérhető intézményi struktúra és szolgáltatásrendszer, egyenlőtlenségek csökkentése **Átfogó cél:** Marasztaló élettér ***Stratégiai célok:*** • Egészség, vonzó, emberközpontú lakó-pihenő környezet • Fokozódó környezetbiztonság
Éghajlatváltozás : • Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése. • Az energiahatékonyság és energiatakarékosság növelése. • Az üvegházhatású gázok megkötésének növelése a szabad talajfelszín és növényborítottság növelésével. • A kedvezőtlen ökológiai és társadalmi-gazdasági hatások elleni védekezés az • alkalmazkodóképesség javításával, a károk megelőzésével, enyhítésével. • A sztratoszférikus ózonréteg védelme, a kialakult helyzethez való alkalmazkodás	**Átfogó cél:** Fejlődő gazdaság ***Stratégiai célok:*** • KKV-k és nemzetközi nagyvállalatok élénkülő vállalkozói aktivitása • Jövő centrikus, kreatív és tudásalapú gazdasági tevékenységek meghonosítása, megerősítése • Ipari hagyományokon alapuló ágazatok megerősítése, hozzáadott érték növelése • Helyi értékekre épülő, fejlődő, vidéki gazdaság

erősítése, a kockázatok csökkentése. • A klímatudatosság erősítése.	**Átfogó cél:** Marasztaló élettér ***Stratégiai célok:*** • Egészséges, vonzó, emberközpontú lakó-pihenő környezet • Korszerű, elérhető intézményi struktúra és szolgáltatás rendszer, egyenlőtlenségének csökkentése • Fokozódó környezetbiztonság ***Területi célok:*** • Kelet-Nógrád diverzifikált újraiparosítása ás gazdaságának felzárkóztatása • Nyugat-Nógrád gazdaság-és iparfejlesztése
Környezet és egészség : • A lakosság egészségét károsító folyamatok fékezése és visszafordításának elősegítése. • Az egészséges környezet kialakítása révén a környezeti eredetű betegségteher mérséklése (ennek megalapozása egészség-hatás vizsgálati, kockázat-felmérési és elemzési eszközökkel). • A környezeti kockázatokból eredő, a lakosság egészségi állapotában megnyilvánuló egyenlőtlenségek mérséklése és a sérülékeny csoportok fokozott védelme. • A környezet-egészségügy felkészültségének javítása annak érdekében, hogy megfelelően tudja kezelni a globális környezeti változásokból eredő problémákat.	**Átfogó cél:** Fejlődő gazdaság ***Stratégiai célok:*** • Jövő centrikus, kreatív és tudásalapú gazdasági tevékenységek meghonosítása, megerősítése **Átfogó cél:** Aktív, kreatív, együttműködő társadalom ***Stratégiai cél:*** • Társadalmi depresszió kezelése, felkészítés a munkára **Átfogó cél:** Marasztaló élettér ***Stratégiai cél:*** • Egészséges, vonzó, emberközpontú lakó-pihenő környezet • Korszerű, elérhető intézményi struktúra és szolgáltatás rendszer, egyenlőtlenségének csökkentése • Fokozódó környezetbiztonság
Települési környezetminőség: • A településfejlesztés tudatosabbá tétele, a fejlesztés és a rendezés során a fenntarthatósági szempontok hatékonyabb érvényesítése. • Az épített környezet és a zöldfelületi rendszer védelme. • A települések harmonikusabb tájba illesztése. • A mobilitási igények mérséklése, illetve a mobilitás feltételeinek oly módon történő biztosítása, hogy az ne okozzon egészségkárosító légszennyezést és zajterhelést. • A települések zavartalan működését	**Átfogó cél:** Fejlődő gazdaság ***Stratégiai célok:*** • Helyi értékekre épülő, fejlődő, vidéki gazdaság **Átfogó cél:** Marasztaló élettér Stratégiai célok: • Egészséges, vonzó, emberközpontú lakó-pihenő környezet • Közlekedési csomópontok gyors elérése • Fokozódó környezetbiztonság

biztosító környezeti infrastruktúra kiépítése.	
Hulladékgazdálkodás: • Az évente képződő hulladék mennyisége 20 %-kal csökkenjen (2014-ben ne keletkezzen 20 millió tonnánál több hulladék). • 2014-re a képződő hulladék legalább 40%-a hasznosuljon, az energetikai hasznosítás érje el a 10 %-ot. • A maradék hulladék ártalmatlanításához szükséges kapacitások – egyes speciális technológiát igénylő hulladékok kivételével – az ország határain belül álljanak rendelkezésre.	**Átfogó cél:** Fejlődő gazdaság ***Stratégiai célok:*** • Jövő centrikus, kreatív és tudásalapú gazdasági tevékenységek meghonosítása, megerősítése
Környezetbiztonság: • A környezetbiztonság növelése. • A veszélyeztetés megelőzése. • A bekövetkezett katasztrófák következményeinek hatékony enyhítése, elhárítása. • A környezetkárosodás felszámolása. • A veszélyes anyagok és veszélyes készítmények káros hatásainak kezelése.	**Átfogó cél:** Aktív, kreatív, együttműködő társadalom **Átfogó cél:** Marasztaló élettér ***Stratégiai célok:*** • Korszerű, elérhető intézményi struktúra és szolgáltatás rendszer, egyenlőtlenségének csökkentése • Fokozódó környezet biztonság
Vizeink védelme és fenntartható használata: • Az ivóvíz-szennyezők miatt fennálló egészségi kockázatok jelentős csökkentése. • Az ivóvíztermelés- és elosztás biztonsági hiányosságainak megszüntetése. • A lakosság számára az egészséges ivóvízhez való hozzáférés egyenlő esélyű biztosítása. ***A biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem:*** • A védett természeti területek állapotának megőrzése és javítása. • A biológiai sokféleség megőrzésének és helyreállításának elősegítése a védett természeti területeken kívül is. • A biológiai sokféleség ex-situ védelmének megerősítése (génbank). • A biológiai sokféleség fenntartható használata. • A biológiai sokféleség megőrzése, mint prioritás beépítése a különböző politikákba, tervekbe és programokba (különösen: mezőgazdaság, erdészet, halászat, területrendezés, infrastrukturális fejlesztések (energia, közlekedés), ipar, turizmus, bányászat, nemzetközi kereskedelem stratégiájába és programjaiba).	**Átfogó cél:** Fejlődő gazdaság ***Stratégiai célok:*** • Helyi értékekre épülő, fejlődő, piacképes vidéki gazdaság • Meglévő potenciálokra építő innovációs centrumok létrehozása, megerősítése **Átfogó cél:** Marasztaló élettér ***Stratégiai célok:*** • Egészséges, vonzó, emberközpontú lakó és- pihenő környezet • Fokozódó környezet biztonság

Fenntartható terület- és föld-használat: • A gazdasági-társadalmi folyamatok térbeli szervezése során a környezet eltartó- és tűrőképességével való összhang biztosítása, a természeti erőforrások (kiemelten a termőföld, víz) és természeti értékek védelme, degradációjának megelőzése. A különböző területhasználati funkciók területi igényeinek minél kisebb termőfelület kieséssel járó harmonikus összehangolása. • A terület agro-ökológiai adottságaihoz igazodó földhasználat elterjesztése.	**Átfogó cél:** Fejlődő gazdaság ***Stratégiai célok:*** • Helyi értékekre épülő, fejlődő, piacképes vidéki gazdaság

Kapcsolat a Nemzeti fejlesztés 2020 program célkitűzéseivel

Nemzeti fejlesztés 2020	Kapcsolat a területfejlesztési koncepcióval
• környezettudatos szemlélet és gondolkodásmód erősítése • termőhelyi adottságokra és saját biológiai alapokra építő agrotechnika kialakítása • lakosság egészségét károsító folyamatok fékezése, visszafordítása globális környezeti változásból eredő problémák megfelelő kezelése • fenntarthatósági szempontok hatékonyabb érvényesítése a települési értékek megőrzésében • épített környezet és zöldfelületi rendszer védelme, • mobilitás feltételeink légszennyezés és zajterhelés csökkentő módon történő biztosítása • biológiai és táji sokféleség megőrzése, fenntartható használata • környezet eltartó- és tűrőképességével való összhang biztosítása, természeti erőforrások értékvédelme, degradációjának megelőzése, • vizek „jó állapotának” elérése, • fenntartható vízkészletgazdálkodás megteremtése, vízkészletek mennyiségi és minőségi védelme • települési szilárdhulladék gazdálkodási rendszerek fejlesztése, • üvegházgázok kibocsátásának csökkentése, • környezetbiztonság növelése, veszélyeztetés megelőzése, • vállalkozások környezetközpontú	**Átfogó cél:** Fejlődő gazdaság *Stratégiai célok:* • KKV-k és nemzetközi nagy vállalatok élénkülő vállalkozói aktivitása • Jövő centrikus, kreatív és tudásalapú gazdasági tevékenységek meghonosítása, megerősítése • Meglévő potenciálokra építő innovációs centrumok létrehozása, megerősítése • Helyi értékekre épülő, fejlődő, piacképes vidéki gazdaság **Átfogó cél:** Aktív, kreatív, együttműködő társadalom *Stratégiai cél:* • Társadalmi depresszió kezelése, felkészítés a munkára • Elszegényedő társadalmi rétegek tudáshoz való hozzáférése • Jövő iparágait és hagyományos ágazatait támogató képzési rendszer **Átfogó cél:** Marasztaló élettér *Stratégiai célok:* • Egészséges, vonzó, emberközpontú lakó- és pihenő környezet • Korszerű, elérhető intézményi struktúra és szolgáltatás-rendszer, egyenlőtlenségének csökkentése • Fokozódó környezet biztonság ***Területi célok*** • Kelet-Nógrád (Pásztó, Bátonyterenye,

fejlesztéseinek támogatása • egyedi tájértékek megőrzése, zöldfelületek ökológiai értékének növelése - helyi adottságoknak megfelelő megújuló-energia termelés és felhasználás • éghajlatváltozáshoz kapcsolódó kockázat-megelőzés és kezelés	Salgótarján, Szécsény térsége) diverzifikált újraiparosítása és gazdaságának felzárkóztatása Nyugat-Nógrádhoz, a megye fejletlenebb keleti és dinamikusan fejlődő nyugati része közötti különbségek csökkentésével • Nyugat-Nógrád gazdaság- és iparfejlesztése (Rétság és Balassagyarmat térsége)

Kapcsolat az EU7. Környezetvédelmi Cselekvési Program kiemelt célkitűzéseivel

EU7. Környezetvédelmi Cselekvési Program kiemelt célkitűzései	Kapcsolat a területfejlesztési koncepcióval
1. Az uniós természeti tőke védelme, megőrzése és fejlesztése	
2. Erőforrás-hatékony, környezetbarát és versenyképes uniós gazdaság kialakítása	**Átfogó cél:** Fejlődő gazdaság ***Stratégiai célok:*** • KKV-k és nemzetközi nagy vállalatok élénkülő vállalkozói aktivitása • Jövő centrikus, kreatív és tudásalapú gazdasági tevékenységek meghonosítása, megerősítése • Meglévő potenciálokra építő innovációs centrumok létrehozása, megerősítése • Helyi értékekre épülő, fejlődő, piacképes vidéki gazdaság
3. Környezeti terhelés csökkentése, egészség és jólétet fenyegető kockázat csökkentése	**Átfogó cél:** Marasztaló élettér ***Stratégiai célok:*** Fokozódó környezetbiztonság
4. A környezetpolitika tudományos eredményekkel való szilárdabb alátámasztása	
5. Az uniós városok fenntarthatóságának növelése	**Átfogó cél:** Marasztaló élettér ***Stratégiai célok:*** • Egészséges, vonzó, emberközpontú lakó-és pihenő környezet • Korszerű, elérhető intézményi struktúra és szolgáltatás-rendszer, egyenlőtlenségének csökkentése • Közlekedési csomópontok gyors elérése • Fokozódó környezet biztonság

Nemzeti Vidékstratégia 2012 – 2020

A Nemzeti Vidékstratégia célja, hogy a hazánk vidéki térségeinek nagy részén érvényesülő kedvezőtlen folyamatokat megfordítva, a fenntarthatóságot, az életképes agrár- és élelmiszertermelést és a vidéki élet értékeit középpontba állító jövőkép alapján kijelölje az ország vidékpolitikájának célkitűzéseit, alapelveit, valamint az azok elérését biztosító programok és intézkedések végrehajtási kereteit. A vidéki Magyarország egészének megújítását tűzi ki célul, ezért a természeti értékek és a környezet védelmére, a természeti erőforrások fenntartható hasznosítására alapozva határozza meg az agrár- és élelmiszergazdaságra, valamint a vidékfejlesztésre vonatkozó tennivalókat. Legfontosabb területei a foglalkoztatás növekedése, a kiegyensúlyozott és sokszínű mező- és erdőgazdálkodás, termelési szerkezet, a helyi élelmiszertermelés és élelmiszerpiacok helyreállítása, a helyi energiatermelés, a vidék helyi közösségeinek megerősödése, a népesedési mutatók javulása és a természeti rendszerek, a biológiai sokféleség megőrzése.

Nemzeti Vidékstratégia 2020	Kapcsolat a területfejlesztési koncepcióval
Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata	Minden átfogó, területi és horizontális cél, döntő szempontként kezeli.
Vidéki környezetminőség javítása	„Marasztaló élettér” stratégiai cél 1. „Egészséges, vonzó, emberközpontú, megfizethető lakó- és pihenő környezet” és 5. „Fokozódó környezetbiztonság” rész cél. Mindkét cél az egészséges, élhető környezet megteremtésére fogalmaz meg alkalmazandó szempontokat.
Föld és birtokpolitika	Nem releváns

Szomszédos megyék koncepcióival történő összevetés

Nógrád megye közvetlen földrajzi környezete esetében 3 szomszédos megye kapcsán szükséges a kölcsönös kitekintést megtenni.

Észak-kelet	Borsod-Abaúj-Zemplén megye
Dél-kelet	Heves megye
Nyugat	Pest megye

Pest megye

A 2011-ben készült Nógrád megyei területrendezési terv hangsúlyozza az OTK 2020-ig megfogalmazott céljait, mely szerint: az ország európai térbe való integrációjának elmélyítése érdekében szükséges a transznacionális közlekedési hálózatok, a határokon átnyúló gazdasági kapcsolatok, intézményi együttműködések bővítése; a Kárpát-medencébe irányuló kapcsolatok élénkítése érdekében bővíteni kell a határ-menti együttműködéseket, különös tekintettel a magyarság gazdasági-kulturális integrációjára; de nem tervezi a Pest megyével való kapcsolat erősítését.

Továbbra is számít a megye nyugati részén, a Pest megyei Duna-szakaszon kitermelt parti szűrésű vízre, amely biztosítja az ivóvízszükséglet jelentős részét.

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióban Nógrád megye székhelye, Salgótarján Budapest térszerkezeti összefüggésrendszerének megfelelően csapágyvárosként kap szerepet a főváros körüli belső városgyűrűben. Ettől a szereptől várja

– állami segítséggel – a következő évtizedben a budapesti városrégiótól északkeletre eső, határon átnyúló fejletlenebb területekre is ható gazdasági fejlődést.

Heves megye

Mint az Heves megye Területfejlesztési Koncepciójának javaslattevő fázisából kiolvasható, a dokumentum tervezői számára nem közömbös Heves megyének a szomszédos magyarországi megyékhez való kapcsolódása.

A Nógrádot és Hevest észak-déli irányba a patakok ökológiai sávjai kötik össze: a Zagyva-folyó, a Tarna-patak völgyei. Déli irányban a Mátra hegység kapcsolódik az északi középhegység, jellemzően erdővel borított hegyháti területéhez, így szerves táji és ökológiai kapcsolódást biztosít.

Az Eger Erdő Zrt. és a Büki Nemzeti Park Nógrád megyei területeket is kezel. Büki Nemzeti Park természetvédelmi területei pl.:

- Maconkai-rét TT
- Ipolytarnóci Ősmaradványok TT
- Sóshartyán Hencse-hegy TT
- Márkházapusztai fás legelő TT

Tájvédelmi Körzetek

- Hollókői TK
- Karancs-Medves TK
- Kelet-cserháti TK
- Mátrai TK
- Tarnavidéki T

A megye fejlesztésének fókusz témái elkerülik a megyehatár területeit. Heves megye Területfejlesztési Koncepciójának egyik sarokpontja a közlekedési vonalak kiemelt volta, melyek természetüknél fogva, közvetetten megyénket is érintik.

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Fontos közlekedési útvonal szempontjából Nógrád megye és Borsod-Abaúj-Zemplén megye közös határai mentén egymástól el nem választandók. Ha némileg nehezen kiolvasható módon is, de mindkét megye koncepciójában megjelenik ez a szükségszerűség, amelynek tiszteletben tartását vélhetően a gyakorlat is visszaigazol. Nógrád megye és Borsod-Abaúj-Zemplén megye közvetlen, döntően erős térségi kapcsolata a 23. sz. főúttal realizált.

Nógrád megyére is kihatással van, különös tekintettel a 21., és 23. sz. főútra, amely az Ózdi Járás, mint LHH-s térség számára közvetlen összeköttetését jelenti a magyar autópálya rendszerrel és a fővárossal. Ózd város Rambauer Terve felveti a 23. sz. főút egyes pontokon történő nyomvonal elterelését, szélesítését és megerősítését. Az út fejlesztése mindkét megye prioritásai között szerepel.

Általánosságban megállapítható, hogy Nógrád megye és a szomszédos megyék egyaránt és kölcsönösen kiemelten kezelik területfejlesztési koncepcióikban a közlekedési vonalakat.

4. A koncepció célrendszeréből következő környezeti, társadalmi és gazdasági hatásainak vizsgálata

4.1. A koncepció hatásainak átfogó vizsgálata (jövőkép és átfogó célok mentén)

Nógrád megye területfejlesztési koncepciójának eddigi és várható tervezési folyamata, belső koherenciája

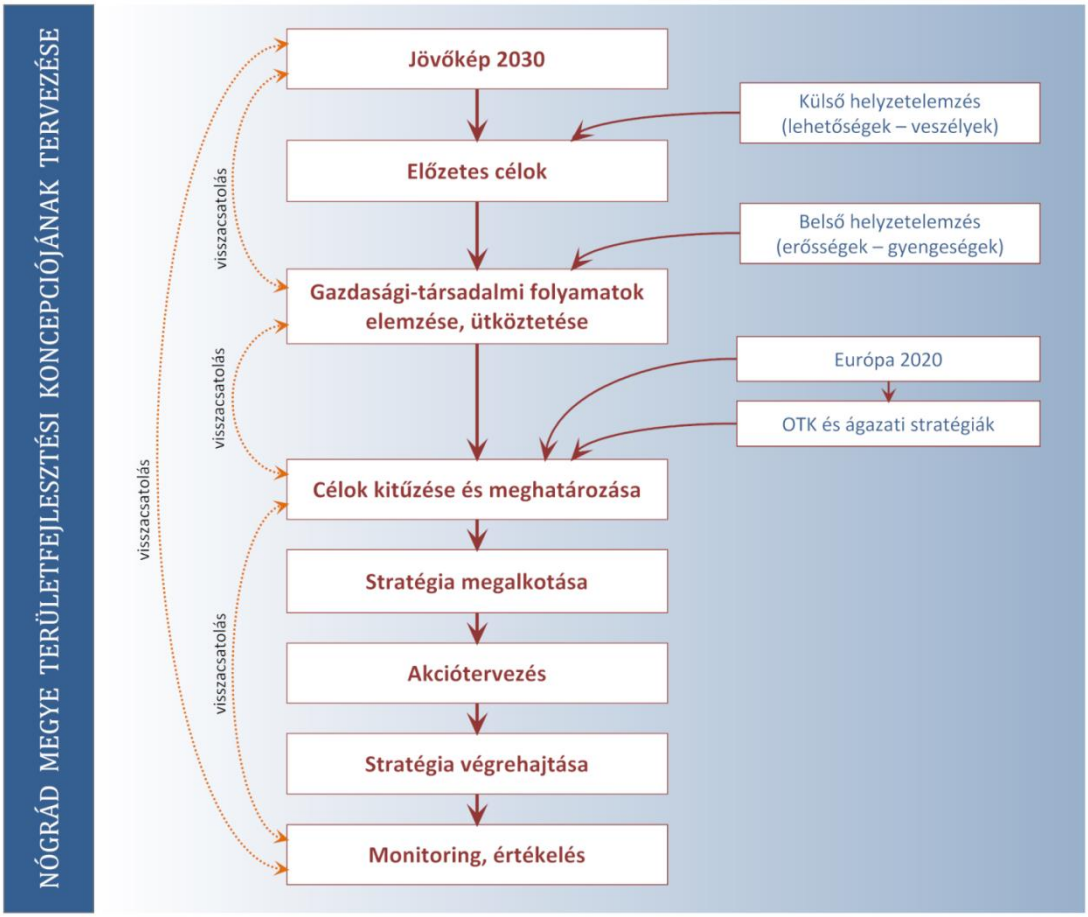

A megyei fejlesztési folyamat a belső koherencia megteremtésének igényével tervezett és az időben aktuális megvalósítási pontokon ennek megfelelően végrehajtott.
Az egyes szakaszok egymásra, illetve az egyes fejlesztési szakaszok eredményeire alapozottak. A víziók, a célképzés, és a feladatkijelölés irányai konzekvenciát, tartalmi megfeleltetést mutatnak.

<u>Az átfogó célok általános értékelése</u>
A megyei fejlesztéspolitika központjában környezeti és épített értékek, emlékek megőrzése mellett, a minőségi élet feltételeinek előállítása, tovább fejlesztése áll. Nógrád megye Jövőképének megvalósulása pozitív hatással van a megye környezeti, társadalmi és gazdasági állapotára. A jövőképből következő célok szerinti jövőbeni cselekvések egyik legfontosabb komplex hatása lehet, hogy a megye leszakadása először lassul, majd megáll, és a ciklus végére felzárkózási folyamat kezdődik a magyarországi átlagos életminőséghez.
A jövőkép értelmében **a megye környezeti állapota** folyamatosan javul. A javulás különösen a megye keleti területein, és egyes nyugat-nógrádi, korábban terhelésnek kitett foltokon

lehet látványos, hiszen a barnamezős ipari területek folyamatosan revitalizáción esnek át, a környezeti károk mentesítéssel felszámolásra kerülnek. Mivel újabb erős környezeti terhelést jelentő ipari és mezőgazdasági tevékenységet nem preferál a jövőkép, összességében jelentős környezeti állapotjavulás kalkulálható a „rozsdaövezetnek" nevezett keleti területeken is, nem csak Nyugat-Nógrádban. A fejlesztések során kiemelt figyelmet fordítanak a természeti és épített környezeti értékek megőrzésére és fejlesztésére, a magas szintű energiahatékonyság megvalósítására, valamint a megújuló energiaforrások használata egyre inkább tudatosabbá válik, amely területen Nógrád jelentős potenciállal rendelkezik.
Társadalmi szinten bekövetkező változásokat tekintve az egyik legjelentősebb lépés, hogy a jövőkép kiemelkedő jelentőséget tulajdonít a mélyszegénység megszüntetésének. A világos jövőképre alapozott tervkoncepció érti, hogy a szegénység komplex társadalmi-, gazdasági-, és kulturális jelenség, ami komplex megoldási eszköztárat kíván. A hátrányos helyzetű térségek társadalmi-gazdasági problémái jelentős javulás előtt állnak. A megyében nő az aktivitási ráta és a foglalkoztatottság, amit a nyílt munkaerőpiac és a fejlett, értékteremtő szociális gazdaság együttesen biztosít. A megyében egyre több településén alakulnak ki tudatos közösségek, erős helyi identitástudattal. A lakosok ezért egyre inkább tudatosabban választják a helyi termékeket és szolgáltatásokat.
Gazdasági hatásokat tekintve a hagyományosan erős gépipari-, vegyipari berendezés- és acélszerkezet gyártó-, beszállító ipar, illetve újabban járműipari beszállítói cégek felfutása mellett kialakul a helyi mezőgazdasági termékekre épülő versenyképes agrárgazdaság. Továbbá a megyében egyre meghatározóbbá válik az egyedi adottságokra támaszkodó turizmus és az egyre bővülő zöld gazdaság.

Az átfogó cél figyelmen kívül hagyása a megye versenyképességét csökkenti, ezáltal növeli a térség gazdasági lemaradását és elmélyíti a jelenleg is komoly gondokat okozó társadalmi problémákat.

Az általános célok és a térhasználat elveinek hatása a védett természetvédelmi és NATURA 2000 területekre

Magyarországra az Európai Unióhoz csatlakozás óta érvényes a Madárvédelmi- és az Élőhelyvédelmi Irányelv. Hazánk köteles volt közösségi jelentőségű természetes élőhelyei, valamint állat- és növény-fajai védelmében területeket kijelölni, amelyek így az EU ökológiai hálózatának, a Natura 2000 hálózatnak a részeivé váltak.
A Natura 2000 területeket: a különleges madárvédelmi területeket és a különleges természet megőrzési, illetőleg a kiemelt jelentőségű természet megőrzési területeket az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Kormányrendelet jelölte ki. Utóbbi területek fokozottan veszélyeztetettek és védelmük elsőbbséget élvez. Az érintett földrészleteket a 14/2010. (V.11.) KvVM rendelet tartalmazza. A Natura 2000 hálózat nem helyettesíti, hanem kiegészíti a természetvédelem hazánkban korábban is alkalmazott eszközeit (a nemzeti parkokat, tájvédelmi körzeteket és természetvédelmi területeket).

Nógrád megye természet és tájvédelmi területei

Duna-Ipoly Nemzeti Park
A Duna-Ipoly Nemzeti Park 1997-ben alakult, területe 60 676 hektár. A Börzsöny igen változatos táji, geomorfológiai, geológiai, hidrológiai, botanikai, zoológiai és kultúrtörténeti értékekben bővelkedő védett területéből Nógrád megyéhez csak a hegység keleti pereme tartozik. A Nemzeti parknak része az Ipolyszögi Égerláp 106 hektárnyi területtel.
Hollókői Tájvédelmi Körzet

A 141 hektár területű TK a Cserhát dombjai közé zárt Hollókő község és környéke építészeti, gazdálkodási és kulturális hagyományainak megóvására 1977-ben alakult. A tájvédelmi körzet a Cserhát élő falumúzeumát, természeti környezetét: a hagyásfás legelőt, a középkori vármaradvánnyal és a keskenyparcellás öreg szőlőket foglalja magába.
A hollókői Várhegy alatt elterülő Ófalu megőrizte egykori településszerkezetét és a műemléki védettség következtében a régi palóc házak sora élő „falumúzeumot" alkot. A szépségekben gazdag tájba települt kisközség szerkezete speciális észak-magyarországi, nem található hasonló a Kárpát-medencében.
A falu fölé magasodó várrom Nógrád megye számos középkori vára közül a legkisebb, de a legépebben megmaradt. Az Ófalu helyreállítása alapján a települést 1987-ben felvették az UNESCO „Világ Kulturális Öröksége" listájára.

Kelet-cserháti Tájvédelmi Körzet
A Kelet-Cserhát Tájvédelmi Körzet nagyrészt a Központi-Cserhát, kisebb részben a Cserhátalja és a Zagyvavölgy területén fekszik, Nógrád megye délkeleti részén. A 7425 hektár kiterjedésű védett természeti terület alacsony hegyvidéki, illetve dombsági táj, illetve a hegylábakon lefutó néhány patakvölgy. A tájvédelmi körzet felszíni vizekben nem túl gazdag. Vízgyűjtője a Zagyva, patakjai szélsőséges vízjárásúak. A területen számos, de kis vízhozamú forrás fakad. A természetvédelmi szempontból legértékesebb élőhelytípusok a természetközeli erdők és gyepek, valamint féltermészetes gyepek. A déli oldalak mészköves területein hagyományos szőlőművelés folyt, melynek felhagyása után a természetes szukcesszió félszáraz gyepeket hozott létre. Ezek a gyepek a tájvédelmi körzet talán legértékesebb növényzeti típusai. Több nemzetközi szinten is jelentős, fokozottan védett állatfaj él a területen.

Karancs-Medves Tájvédelmi Körzet
Az országhatár mellett, Salgótarjánt északi irányból körülölelő Karancs-Medves Tájvédelmi Körzet 1989-ben létesült. A területbe akkor olvadt be az országos jelentőségű Salgó-vár, a Szilváskő, a Kercseg-völgy, a zagyvarónai Várhegy, a Gortva-völgy, a Bárna-patak és a Zagyva-folyó eredő forrása, mint helyi jelentőségű védett terület. Területe 6619 hektár, ebből 519 hektár fokozottan védett. A Nógrádi-medence legszebb formájú vulkáni képződményét meredek gerincek és mély völgyek tagolják.
A területen 67 védett növényfajt, 247 védett állatfajt tartanak nyilván. Természetközeli élőhelynek minősíthető a terület közel 65%-a. A növénytársulások közül különösen értékesek a szubmontán bükkösök és tölgyesek, a molyhostölgyes bokorerdők, és a sziklagyepek még megmaradt foltjai. A geológiai értékek közül a Salgó, a Kis- Salgó vagy Boszorkánykő, a Szilváskő környéki bányák feltárásai és másodlagos barlangrendszere, valamint az eresztvényi bányák feltárásai feltétlenül kiemelést érdemelnek. A terület eszmei értékét növeli, hogy itt található a Zagyva-folyó eredő forrása.
A történeti múlt emlékeinek ápolása és az értékek bemutatása jól társul az oktató, nevelő munkával. Ehhez kapcsolódik a somoskői Magyarbányán kialakított kőtár; a Boszorkánykőn és a Szilváskőn található geológiai tanösvény.

Mátrai Tájvédelmi Körzet
A tájvédelmi körzet Nógrád megyébe 693 hektáron nyúlik át Pásztó és Bátonyterenye közigazgatási területén.
Az Ágasvár északi oldalán Bec-kútig elnyúló területen értékes középhegységi bükkösök és gyertyános-tölgyesek találhatók. A patakok mentén és az összefutó vizekből létrejövő kis tavak mellett égerligetek és magas kőrisállományok élnek. Ezekben néhány védett növényfaj találja meg életfeltételeit.
Ipolytarnóci Ősmaradványok Természetvédelmi Terület

A védett terület Ipolytarnóc község határában helyezkedik el. A miocén földtörténeti korból származó, mintegy 17–23 millió évvel ezelőtti életteret bizonyító, az ősélet számos emlékével rendelkezik (kövesedett erdő, levéllenyomatok, ősállatok lábnyomai, cápafogak). A terület központi magját 1944-ben nyilvánították védetté. 1995-ben az Európa Tanács szakértői csoportja Európa Diplomával jutalmazta, mely címet a terület példás működése miatt 2020-ig meghosszabbítottak. A terület a Világörökség várományosi listáján szerepel és a Novohrad-Nógrád Geopark beléptető kapuja. A geoturizmus fellegvára, széleskörű interpretációs eszköztárral ismerteti a terület és tágabb környezetének világhírű földtani örökségét (osmaradvanyok.hu).

Sóshartyáni Hencse-hegy Természetvédelmi Terület
A Salgótarján környéki homokkőterületek természetvédelmi szempontból egyik legértékesebb területe. A védettség célja a homokkő sziklagyepek, sztyepprétek és pusztai cserjések és a hozzájuk kötődő életközösségek fenntartása, megőrzése. A terület flórája és növényzete az alföldi homokpuszta-gyepekkel mutat nagyfokú rokonságot, amit a szubmediterrán eredetű növényfajok jelenléte bizonyít. A terület állatvilága – a növényzethez hasonlóan – védett fajokban bővelkedik.

Márkházapusztai fás legelő Természetvédelmi Terület
A 273 hektáros területen a természetvédelmi kezelési cél az erdők – fás legelők – gyepek mozaikjának megőrzése, visszaállítása. Az 53 hektár erdő részben természetközeli cseres-tölgyes, gyertyános-tölgyes és patakparti ligeterdő állomány, valamint másik részében tájidegen akácos. A gyepterületek részben a korábbi fás legelők különböző szukcessziós állapotban lévő maradványai, illetve felhagyott legelők, parlagterületek.

Maconkai-rét Természetvédelmi Terület
Bátonyterenyén, 6 hektár nagyságú területen található. Létrehozatalát a Zagyva-völgy kis területen fennmaradt élőlény-közösségeinek, különösen a mocsárrét, zsombékoló magassásos és nem zsombékoló magassásos által alkotott élõhely komplex megőrzése, a területen található védett növény- és állatfajok populációinak védelme, állományuk növelése az életlehetõségeiket javító természetvédelmi kezelés indokolta.
Folyamatban lévő és tervezett védetté nyilvánítások

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság működési területén jelenleg öt védetté nyilvánítási eljárás (országos jelentőségű) van folyamatban. Ezek közül egy meglévő országos jelentőségű védett természeti terület bővítésére, négy pedig új természetvédelmi terület kialakítására irányul. Közülük legjelentősebb területnövekménnyel a Kelet-cserháti TK bővítése, és az Ipoly menti TK létrehozása jár.

Ex lege védett természeti területek

Lápok
A megyében védett lápok Etes, Ipolytarnóc, Karancslapujtő, Litke, Nógrádszakál, Pásztó, Patvarc, Zabar településeken fordulnak elő

Ex lege védett természeti emlékek

Barlangok
A megyében lévő természetes és a fontosabb mesterséges üregek száma a barlangkataszter alapján 104 db. A barlangok felmérését és dokumentálását a KvVM Barlangtani és Földtani Osztálya végezte el.

Víznyelők
A Bükki Nemzeti Park Igazgatósága megyét étintő területén fordulnak elő víznyelők, digitálisan viszont még nem kerültek azonosításra.

Források

Az előzetes adatok alapján (VUTUKI Kft.) a DINPI megyét érintő működési területén 56 db ex lege védett forrás található, míg a Bükki Nemzeti Park Igazgatósága területén 210 védett forrás regisztrált.

Földvárak
Jelenleg 53 földvárat azonosítottak.
Helyi jelentőségű védett természeti területek és emlékek
Nógrád megyében jelenleg 77 helyi jelentőségű védett természeti terület és természeti emlék található.

Erdőrezervátum
A megyében a 14/2000. (VI.26.) KöM rendelet szerint erdőrezervátumnak minősül a Duna-Ipoly Nemzeti Park területéhez tartozó Diósjenő közigazgatási területén a Pogány rózsás területe. Kemence közigazgatási területére eső résszel együtt területe 396,4 hektár. Ebből magterület Diósjenőn 91,3 hektár.

Európai közösségi jelentőségű területek (Natura 2000 területek)
A Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság működési területén 3 különleges madárvédelmi terület és 3 kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület található, míg a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság területén 2 ill. 15. A Natura 2000 területek művelési ág szerinti megoszlása nagyon vegyes képet mutat. A legtöbb terület esetében magas az erdők aránya, ugyanakkor van olyan terület, ami szinte teljes egészében szántó, gyep, vagy kivett terület.

Egyéb nemzetközi jogi védelem alatt álló területek
Ramsari területek
Ramsari területek a megyében a 8001/1997.(K. É. Ért. 4.) KTM tájékoztató szerint a Duna-Ipoly Nemzeti Park területéből az Ipoly-völgy, melynek kiterjedése 2248 hektár. Érintett települések: Hont, Drégelypalánk, Ipolyvece, Dejtár, Ipolyszög, Balassagyarmat.
A koncepció helyzetelemző, helyzetértékelő része bemutatja, a megyében található természetvédelmi oltalom alatt álló területeket. A stratégiai célok között szerepel a Fokozódó Környezetbiztonság, melyet az alábbi beavatkozásokkal kerülnének megvalósítására:

- a megye védelem alatt álló természeti és tájkép értékeinek megőrzése,
- az integrált vízgazdálkodási beruházások, tározók létesítése, fejlesztése az ivó- és öntözővíz szükséglet tartós kielégítésére és rekreációs hasznosítása,
- a természeti kockázatok megelőzésének az ellenálló képesség fokozásának elősegítése,
- szennyezett területek rekultivációja.

Áttekintve a célokat megállapítható, hogy körültekintő területi tervezéssel biztosítható a védett természeti területek védelme. A koncepció a gazdasági fejlesztés és környezetvédelem egyensúlyát megtartja, a természetvédelmi előírásokat nem sértik a megfogalmazott célok és beavatkozások. A koncepció realizálásával biztosítható a megye természeti értékeinek fenntartása, az értékek szemléletformáló bemutatása javul, ezáltal elérhető a lakosság részéről a természettudatos életvitel. A megvalósításában kellő óvatossággal kell eljárni különös tekintettel a Közlekedési csomópontok gyors elérése

stratégia cél megvalósításánál és a megfogalmazott területi célok (az iparterületek-fejlesztési program a zöldmezős beruházások előmozdítása, barnamezős rehabilitációs program a barnamezős beruházások előmozdítására) megvalósításánál mivel a védett területek veszélyben lehetnek, ezen területfejlesztési beavatkozások kapcsán és szigorú környezetvédelmi szabályozást igényelnek. Meg kell határozni, hogy a tervezett területhasználati módosítások milyen hatással lehetnek a Natura 2000 területek állapotára, állagára és jellegére, valamint e területeken lévő élőhelyek és fajok kedvező természetvédelmi helyzetének megmaradásának, fenntartásának, helyreállításának, fejlesztésének lehetőségeire. A klímaváltozás hatásaival szemben leginkább sérülékeny térségek között nagyon sok a természetvédelmi terület

A célrendszer strukturált vázlatát az alábbi ábra mutatja:

JÖVŐKÉP	VERSENYKÉPES, VONZÓ NÓGRÁD					
ÁTFOGÓ CÉLOK	1. FEJLŐDŐ GAZDASÁG		2. AKTÍV, KREATÍV, EGYÜTTMŰKÖDŐ TÁRSADALOM		3. MARASZTALÓ ÉLETTÉR	
STRATÉGIAI CÉLOK/ PROGRAMOK/ AKCIÓK	CÉLOK	BEAVATKOZÁSOK	CÉLOK	BEAVATKOZÁSOK	CÉLOK	BEAVATKOZÁSOK
	KKV-k és nemzetközi nagyvállalatok élénkünő vállalkozói aktivitása	• komplex megyei vállalkozás-élénkítési, vállalkozásfejlesztési program • új proaktív befektetés ösztönzési program • helyi gazdaságélénkítési kapacitásfejlesztés	**Társadalmi depresszió kezelése, felkészítés a munkára**	• önfenntartást segítő helyi kezdeményezésű programok (LEADER, CLLD) • szociális szövetkezetek, vállalkozások létrehozásának ösztönzése • a társadalom peremére szorultak integrációja átfogó térségi szintű programokkal • a lakosság egészségi állapotának javítását, egészségének megőrzését célzó programok	**Egészséges, vonzó, emberközpontú lakó- és pihenő környezet**	• nagysebességű informatikai hálózatok kiépítése • kiemelt műemlékek fenntartható hasznosításának elősegítése • turisztikai attrakciók környezetének vonzóvá tétele • komplex térségfejlesztési programokat támogató településfejlesztési akciók • szociális település-rehabilitáció • lakásállomány energiahatékonyságának növelése • öko-szemléletet erősítő kisprogramok • turisztikai vonzerők fenntartható fejlesztése
	Jövő centrikus, kreatív és tudásalapú gazdasági tevékenységek meghonosítása, megerősítése	• egészségipar fejlesztése • szolgáltató szektor fejlesztése, szolgáltatási központok kialakítása • energetika és környezetipar fejlesztése • beszállító ipar kapacitás-bővítése	**Elszegényedő társadalmi rétegek tudáshoz való hozzáférésének javítása**	• bentlakásos intézmények fejlesztése az iskola előkészítéstől a középiskoláig • új típusú, a munkahelyi integrálásra orientált felnőttképzési programok elindítása	**Korszerű, elérhető intézményi struktúra és szolgáltatás-rendszer, egyenlőtlenségek csökkentése**	• energiahatékonyság és megújuló energia alkalmazásának támogatása az intézményekben • fenntartható nevelési, oktatási, szociális és egészségügyi intézményfejlesztés

		• IKT termék- és szolgáltatás-fejlesztés • hulladék-hasznosítás				
	Helyi értékekre épülő, fejlődő, piacképes vidéki gazdaság	• helyi Fejlesztési Stratégiák (LEADER, CLLD) • helyben termelt élelmiszerek feldolgozása és a közvetlen értékesítés kialakítása • a város és vidéke harmonikus egyensúlyának kialakítása a térségükben termelt egészséges élelmiszereken, a jó ivóvízen és a zöld energián alapuló nagyfokú önellátásért • a vidék értékeire, a helyi agráriumra épülő turizmus fejlesztése	**A jövő iparágait és a hagyományos ágazatainkat támogató képzési rendszer**	• kreativitás-fejlesztés az óvodától a főiskoláig • a megyei szakképzés igazítása a munkaerőpiaci igényekhez • emelt szintű műszaki, agrár és élelmiszer technikus képzés újraindítása	**Modern, szolgáltatásokban bővelkedő városi élettér**	• kisvárosi integrált településfejlesztési stratégiák megvalósítása: Pásztó, Bátonyterenye, Szécsény, Balassagyarmat, Rétság
	Ipari hagyományokon alapuló ágazatok megerősítése, hozzáadott érték növelése	• üvegipari rekonstrukciós program • hozzáadott érték növelése a gép- és fémiparban	**Fiatalok elvándorlásának mérséklése**	• komplex helyi programok a fiatalok megtartására	**Közlekedési csomópontok gyors elérése**	• a 21. sz. főút négysávúsításának befejezése, közút- és mellékút-hálózat felújítása, bővítése • 21. sz. főút nemzetközi tranzitkapcsolati rendszerbe történő beillesztésének előkészítése • Hatvan-Salgótarján vasútvonal pályarekonstrukciója, villamosítása (Intercity), Salgótarjánban, Bátonyterenyén és Pásztón a vasút bekacsolása az

					integrált városi és funkcionális várostérségi közösségi közlekedési rendszerbe • helyi és térségi kerékpárutak fejlesztése • alsórendű úthálózat bővítése és felújítása
	Meglévő potenciálokra építő innovációs centrumok létrehozása, megerősítése	• Inter-indusztriális Tudás Központ • energetikai innovációs központ • járműipari innovációs központ • agrárinnovációs központ • innovatív technológián, termék- és szolgáltatásfejlesztésen alapuló egyedi kezdeményezések	**Integrált térségi programok a szegénység és kirekesztettség kezelésére**	• térségi roma integrációs programok • modell értékű helyi kezdeményezések a rászorulók fizikai és életviteli rehabilitációjára a közösségfejlesztés eszközrendszerével • térségi jelentőségű beruházásokhoz kapcsolódó közmunka programok • átfogó szegénységkezelő programok elindítása	**Fokozódó környezetbiztonság**	• természeti kockázatok megelőzésének, az ellenálló-képesség fokozásának elősegítése • természeti és tájképi értékeink védelme • integrált vízgazdálkodási beruházások, tározók létesítése, fejlesztése az ivó- és öntözővíz szükséglet tartós kielégítésére és rekreációs hasznosítására • szennyezett területek rekultivációja

	Kelet-Nógrád (Pásztó, Bátonyterenye, Salgótarján, Szécsény térsége) diverzifikált újraiparosítása és gazdaságának felzárkóztatása Nyugat-Nógrádhoz, a megye fejletlenebb keleti és dinamikusan fejlődő nyugati része közötti különbségek csökkentésével	• iparterület-fejlesztési program a zöldmezős beruházások előmozdítására területi fókusz: Salgótarján, Bátonyterenye, Pásztó és térségeik • barnamezős rehabilitációs program a barnamezős beruházások előmozdítására: területi fókusz: Salgótarján, Bátonyterenye, Szécsény és térségeik		• komplex térségi pszichoszociális alapú felkészítő és mentor program • preventív jellegű életmód programok az urbanizált térségben		• integrált területi beruházások (ITB) Salgótarján Megyei Jogú Város összehangolt fejlesztésére

	Nyugat-Nógrád gazdaság- és iparfejlesztése (Rétság és Balassagyarmat térsége)	• iparterület-fejlesztési program a zöldmezős beruházások előmozdítására területi fókusz: Balassagyarmat, Szügy, Rétság és térségeik • barnamezős rehabilitációs program a barnamezős beruházások előmozdítására: területi fókusz: Balassagyarmat, Rétság és térségeik		• menedzsment és nyelvi kompetenciák fejlesztése		• a kisvárosi életminőség javítása szolgáltatás-bővítéssel
HORIZONTÁLIS CÉLOK	**1. FOGLALKOZTATÁS ELŐMOZDÍTÁSA (8)** **2. HÁTRÁNYOS ÉS HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ NÉPESSÉG TÁRSADALMI, GAZDASÁGI FELEMELKEDÉSÉNEK ÉS BEILLESZKEDÉSÉNEK ELŐMOZDÍTÁSA (9)** **3. AZ INFOKOMMUNIKÁCIÓS TECHNOLÓGIÁK (IT) MINŐSÉGÉNEK, HASZNÁLATÁNAK, ÉS HOZZÁFÉRÉSÉNEK ELŐMOZDÍTÁSA (2)** **4. EGÉSZSÉGES ÉLELMISZER, TISZTA IVÓVÍZ ÉS HELYI ENERGIAELLÁTÁS KÖRNYEZETKÍMÉLŐ BIZTOSÍTÁSA (6)** **5. A KLÍMAVÁLTOZÁSHOZ TÖRTÉNŐ ALKALMAZKODÁS, KOCKÁZATKEZELÉS (5)** **6. A KÖRNYEZET VÉDELME, A HATÉKONY ERŐFORRÁS-FELHASZNÁLÁS ELŐSEGÍTÉSE (6)** **7. A FENNTARTHATÓ KÖZLEKEDÉS TÁMOGATÁSA, SZŰK KERESZTMETSZETEK FELSZÁMOLÁSA KULCSFONTOSSÁGÚ INFRASTRUKTURÁLIS HÁLÓZATOKBAN (7)**					

<u>Az 1. általános cél:</u> a gazdaság fejlesztése érdekében megfogalmazott általános cél korszerűbb, környezetet és embert egyaránt kevésbé terhelő technológiák meghonosítását előlegezi meg.

Az 1. általános cél környezeti hatásai

Magyarország környezetpolitikai céljainak és intézkedéseinek átfogó keretét a Nemzeti Környezetvédelmi Programok adják. A Program feladata, hogy az ország adottságait, a társadalom hosszú távú érdekeit és jövőbeni fejlődési céljait, valamint a globális felelősségből és a nemzetközi együttműködésből, EU-tagságból adódó kötelezettségeket figyelembe véve meghatározza az ország környezeti céljait és az elérésükhöz szükséges eszközöket. Átfogó céljai: a települési élet és környezetminőség javítása; a környezetbiztonság erősítése; természeti erőforrásaink és értékeink megőrzése; fenntartható életmód, termelés és fogyasztás elősegítése. Az Nemzeti Környezetvédelmi Program szerint a környezetvédelmi szempontoknak be kell épülniük a megyei területfejlesztési tervezésbe.
Az új iparterületek területfoglalásával, illetve az árufuvarozás és így az ezzel járó levegő- víz- és zajterhelés növekedésével jár. A biodiverzitás megőrzése érdekében barnamezős beruházást, a légszennyezettség, ill. zaj és rezgésártalom mérséklése érdekében településektől távoli telepítést javasolt. A biodiverzitás megőrzése érdekében törekedni kell az új létesítmények barnamezős beruházások keretében történő telepítésére. A légszennyezettség valamint a zaj és rezgés káros hatásainak mérséklése érdekében az új létesítményeket, valamint a megközelítési útvonalakat lakott településektől távolabb eső területeken kell kialakítani.

Az 1. általános cél társadalmi hatásai

Az 1. részcél társadalmi hatásait tekintve összességében megállapíthatjuk, hogy a területileg kiegyensúlyozott gazdaságfejlesztéssel a foglalkoztatási helyzet jelentősen javul, csökken a térséget elhagyók száma és a falvakból a városok felé történő belső migráció lelassul, vagy megszűnik. A cél megvalósulásának további társadalmi hozadéka az életszínvonal fokozatos emelkedése, a lakosság biztonságérzetének javulása a megélhetési feltételek biztosításán keresztül. Az új technológiákkal dolgozó KKV-k kvalifikált szakképzett munkaerő utánpótlást igényelnek, ami a szakképzés megújítását kényszeríti ki. A kreatív, innovatív vállalkozások humán erőforrás igénye műszaki értelmiségiek térségbe áramlását feltételezi. A növekvő jövedelem kiáramlás életminőség javulással jár az alsó középosztály, középosztály körében.

Az 1. általános cél gazdasági hatásai

Természetes módon, ennek az általános célkitűzésnek legerősebbek a gazdasági hatásai. A térség gazdasági profilját adó, hagyományokkal rendelkező ágazatok fejlesztéseit szintén a gazdasági fejlődésnek lendületet adó tudásra, új technológiák bevezetésére kívánja építeni. A vállalkozói aktivitást, a kis- és középvállalkozások versenyképességének és foglalkoztatás bővítését ebben a kontextusban képzeli el. A célkitűzés magával hozhatja a nagyobb hozzáadott érték képződését, és a terület ipari kibocsátásainak kapacitásnövekedést, ami mindenekelőtt a megyében működő vállalatok stabilitásának javulásával és jövedelem beáramlással jár. A gazdasági tényezőkre gyakorolt hatásokat tekintve megállapíthatjuk, hogy a megye meghatározó gazdasági ágazataiban megvalósuló fejlesztések hatására a megye eltartó képessége és versenyképessége javul. Jelentős beruházások valósulnak meg minden ágazatban, de legfőképpen az ipari szektorban.

<u>A 2. általános cél:</u> a térségi társadalom állapotváltozásaiban minőségi javulás orientált a koncepció.

A 2. általános cél környezeti hatásai

A cél közvetett hatásai a környezetre egyértelműen pozitívak. A cél érvényesülésével a társadalom környezettudatos életvitele kialakul. Az emelt szintű képzések újraindításával és a környezetbarát technológiák oktatásával, környezettudatosan élő, a fenntarthatóságot szolgáló megoldásokat kereső, állandó fejlődésre képes társadalom születhet.

A 2. általános cél társadalmi hatásai

A szegénység felszámolása és a leszakadó térségek felzárkóztatása, mint átfogó cél a megye legégetőbb társadalmi, szociális problémáira, a tartós leszakadással veszélyeztetett térségek felemelésére fogalmaz meg irányelveket. A cél jellegéből adódóan leginkább társadalmi hatásokat von maga után, ugyanakkor közvetve hatást gyakorol a gazdasági, valamint környezeti tényezőkre is.
A cél megvalósulásának társadalmi hatásait vizsgálva megállapíthatjuk, hogy kedvezően hat a foglalkoztatási helyzetre, valamint csökkenti az elvándorlást és a belső migráció intenzitását (városi területekre áramlás), valamint növeli a társadalom biztonságérzetét. A lakosság a megye bármely térségében megfelelő szinten jut a közszolgáltatásokhoz. Nő a társadalmi mobilitás, ezáltal csökken a perifériák elnéptelenedése.

A 2. általános cél gazdasági hatásai

A második átfogó célképzés aktivitásra, foglalkoztatottság növelésére koncentrál, amely gazdasági hatásai a jövedelemkiáramlás okozta területi keresletnövekedésben jelentkezhetnek közvetlenül. Külön foglalkozik a fejlődést akadályozó társadalmi depresszióval, a mélyszegénységben élők kilátástalanságának feloldásával, a lakosság egészségi állapotának javításával. A társadalom perifériáján élők növekvő esélyteremtésére programokat kíván fejleszteni, vagy jó gyakorlatokat adaptálni. A programozást meghatározó általános célkitűzés legnagyobb erénye, hogy a megújulási, innovációs képesség növelése érdekében mindenekelőtt javítani szeretné az emberek munkához jutási esélyeit. A kérdéskör gazdasági következmények közvetetten jelennek meg. Ma már nyilvánvaló a társadalom számára, hogy a munkanélküli, szakképzetlen szegény rétegek behatárolják egy térség gazdasági lehetőségeit, fejlődése elé erős korlátokat állítva. Tehát a társadalomfejlesztés problémaköre közvetetten a területi gazdaság fejlődésének fontos kérdése, sokkal inkább, mint bármely megelőző korszakban.

<u>A 3. általános cél:</u> az élettér fejlesztéséhez kapcsolódó célkitűzés, és az abból generálódó újabb fejlesztések megvalósításával Nógrád megye esetében, a térség adta élettér felértékelésével és felértékelődésével lehet számolni.

A térség biztonságos, egészséges környezetként fog szolgálni a családok, vállalkozások, szervezetek számára. Nógrád megye Budapest világváros tágabb agglomerációjában helyezkedik el, és már jelenleg is a nagyváros középosztályának rekreációs területe. A célkitűzés erősíteni kívánja a táj adottságainak kibontását, az elnéptelenedés, a gazdasági-környezeti fenntarthatóság érdekében is.

A 3. általános cél környezeti hatásai

A cél környezeti hatásai nagyrészt pozitívak. A fokozódó környezetbiztonság, az egészséges, vonzó, emberközpontú lakó-és pihenő környezet, a korszerű, elérhető intézményi struktúra és szolgáltatás rendszer, az egyenlőtlenségének csökkentés beavatkozások érvényesülésével tiszta táji- és települési környezetek alakulnak ki, a természeti és kulturális örökség védelme biztosított lesz. A szennyező források csökkennek a környezetbarát és energia hatékony közlekedési és ipartechnológiai megoldások hatására. Negatív környezeti hatások léphetnek fel a gazdasági termelés volumenének növekedése által, ugyanakkor ezt ellensúlyozni kell a fenntarthatóság elvének érvényesítésével.
A természeti erőforrások igénybevétele szempontjából negatív is lehet a kerékpárútak fejlesztése és kiszolgáló infrastruktúra kiépítése beavatkozásoknak. Egyértelműen pozitív hatás következik a kerékpáros forgalom növekedéséből minden más, jelentősen (lég)szennyezőbb közlekedéssel szemben. Azonban az új bicikli utak kiépítése a természeti környezetre fragmentáló hatással lehet, így a nyomvonalak kijelölésénél e szempontokat figyelembe kell venni, és a lehető legnagyobb mértékben mérsékelni kell a zavaró hatásokat. Egyértelműen kedvező az ezzel járó egészséges életmód elterjedése és az egészségi állapot várható javulása.
A fő- és mellékúthálózat állapotának javítása és a hiányzó hálózati elemek kiépítése új elkerülő és összekötő útszakaszok megépítésével jár. Ennek megvalósítása területfoglalással, termőföldkivétellel valamint az élőhelyek fragmentáltságának növekedésével jár, továbbá növeli az utak menti levegő- és zajterhelést (egyes esetekben viszont tehermentesítve a belterületeket e káros hatásoktól). E probléma megoldása, illetve a negatív hatások mérséklése a nyomvonalak gondos megtervezésével lehetséges.
A kötöttpályás rendszerek előnyben részesítésével a környezetterhelés nagymértékben csökkenthető.

A 3. általános cél társadalmi hatásai

Az átfogó cél egy vonzó, élhető megye képét vázolja elénk, amelynek mérföldkövei a tiszta, rendezett természeti és épített környezet kialakítása, a vonzó társadalmi légkör megteremtése, a közszolgáltatások biztosítása által, valamint a gazdaság támogatása a befektetés-ösztönzési tevékenység feltételeinek kialakítása révén.
A vidék foglalkoztatási képességét, hatékony és fenntartható termelési folyamatokban tudja elképzelni oly módon, hogy természeti és épített erőforrásainkat, egyedi, palóc hagyományainkat, történeti, kulturális értékeinket, örökségünket megőrizze. Az általános cél fő hatása, egy fenntartható mozaikos, egészséges lakókörnyezet kiformálódása, valamint jó színvonalon, a helyben élők igényeihez igazodó szolgáltató rendszer kialakulása.

A 3. általános cél gazdasági hatásai

Az élettér minőségének egyértelműen gazdasági következményei jelentkeznek. Amikor egy helyben terméket előállító, vagy betelepülő vállalakozás, vagy megújuló termelési kultúra, és a vele érkező, illetve rátelepülő, esetleg helyben kiformálódó emberi minőség képviselte elvárások nem találkoznak az őket körülvevő környezet képviselte minőséggel, feszültség alakul ki. Ezt az elvárás-kínálat közötti ellentmondást általában középtávon feloldja az életvilág. Vagy kitelepül a helyben kifejlődött, illetve korábban ideérkező vállalat, termelési rendszer stb., vagy a környezetet kell felzárkóztatni hozzá minőségi és mennyiségi fejlesztések révén. A fentiek kontextusában a tiszta, élhető környezet, a maga - legalább közép szintű urbanizációs szolgáltatási együttesével – termelő erővé válik. A fejlesztési célok eredményei közvetlenül is gazdasági tényezővé lényegülnek, hiszen a helyi termékfejlesztés, termék előállítás, a rekreációs-, a turizmus ipar a maga

szolgáltatásrendszerével a döntően környezetéből merít hozzáadott értéket (táji egyediséget, helyi tudást, helyi termék alapanyagot, feldolgozott élelmiszert, gasztronómiai élményt, épített környezeti kínálatát, vagyis kultúrát stb.).

Amennyiben az átfogó cél irányelvei nem tudnak érvényesülni, a megye egyre rosszabb környezeti, társadalmi és gazdasági feltételeket tud biztosítani a lakosság, valamint a gazdaság meglévő és új szereplői számára. A megyei imázs egyre kedvezőtlenebbé válik mind bel- és mind külföldön, és a jelenlegi általános leértékelődési folyamat eszkalálódik.

4.2. A koncepció hatásainak vizsgálata a területfejlesztési koncepció stratégiai céljai mentén

4.2.1. „Fejlődő gazdaság" stratégiai cél

A célok áttekintése

KKV-k és nemzetközi nagyvállalatok élénkülő vállalkozói aktivitása
A gazdaság élénkülésához elengedhetetlen, hogy növekedjen a működő vállalkozások száma, melyben kiemelt helyen a kis- és középvállalkozások állnak. A nagyobb foglalkoztatási képességgel bíró nagyvállalati szféra bővülése a munkahelyteremtés szempontjából szintén szükségszerű. Ebben a kategóriában Nógrád továbbra sem a több ezer főt foglalkoztató megavállalatokat képes vonzani. Mindemellett a meglévő, versenyképes vállalkozások fejlesztései, bővülő kapacitásai képeznek belső, mozgósítható tartalékokat a gazdaság fejlődése érdekében.

Jövő centrikus, kreatív és tudásalapú gazdasági tevékenységek meghonosítása, megerősítése
Egy térség jövőjét meghatározza, hogy mennyiben tud rácsatlakozni a globális folyamatokra. A fenntartható gazdasági fejlődés záloga, hogy jelen legyenek olyan ágazatok, amelyeknek a jövőben dinamikus, fenntartható bővülése várható. A jövő kihívásaira adandó válaszok kapacitásainak Nógrád megyében is létre kell jönniük, megerősödniük. Le kell számolni azzal a torz képpel, hogy a megye, legfőképpen Kelet-Nógrád gazdasága a megszűnt bányászat és nagyipar még fennmaradt bázisain „vegetál". A szolgáltató központok betelepítéséhez gazdag ingatlan és humán erőforrás áll rendelkezésre, kiemelten a pénzügyek területén.

Ipari hagyományokon alapuló ágazatok megerősítése, hozzáadott érték növelése
Növelni kell a megyében hagyományokkal rendelkező ágazatok – elsősorban fémipar és fémfeldolgozás, gépipar és üvegipar – versenyképességét. Technológia és termékfejlesztéssel, a piacra jutás segítésével el kell érni, hogy többszörös közvetítő csatornák helyett az érintett KKV-k közvetlen megrendelésekhez jussanak, és növekedjen a hozzáadott érték. Szükséges továbbá a menedzsment kapacitások megerősítése, illetve az innovációs eredmények alkalmazásának fokozása e célok érdekében.

Helyi értékekre épülő, fejlődő, piacképes vidéki gazdaság
A vidék lakosságmegtartó erejét elsősorban az képes fokozni, ha az ott élők helyben munkát találnak. Fel kell tárni azokat a helyi értékeket – mezőgazdasági termékeket, ásványkincseket, vízkészletet, Nógrádikumokat, egyéb természeti és kulturális értékeket, erőforrásokat - amelyek megalapozhatják a helyi gazdaságfejlesztést a feldolgozás és piacra

vitel feltételeinek megteremtésével. E célok mentén erősödni kell a város-vidék kapcsolatoknak is.

Meglévő potenciálokra építő innovációs centrumok létrehozása, megerősítése
Nógrád megye innovációs potenciáljának javításához elengedhetetlen feltétel, hogy létrejöjjenek azok a centrumok, amelyek képesek a meglévő tudást koncentrálni, együttműködéseken keresztül tovább fejleszteni és a vállalkozások számára elérhetővé, felhasználhatóvá tenni. Kapacitások szükségesek másrészről a gazdasági szervezetek fejlesztési igényeinek generálásához, becsatornázásához és kielégítéséhez. Mindemellett az innovációs centrumok bázisai lehetnek a magasan képzett fiatalok jövőbeli foglalkoztatásának. Lehetséges potenciálokként jelennek meg: az energetika, a járműipar, a gépipar és az agrárszektor.

A célok megvalósulásának várható hatásai

Környezeti hatások

Környezeti tényezők	**Várhatóan fellépő környezeti hatások**	**Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére**
Talaj	- Talajdegradáció, talajterhelés fokozódása; - mezőgazdasági talajszennyezés; - ipari szennyezés-légköri kiülepedés révén; - talaj tömörödése; - talaj tápanyagtartalom megváltozása (talaj elsavanyodás); - vészhelyzetekből adódó nem üzemszerű kibocsátások szennyező hatásai.	- Környezetbarát technológiák telepítése; - mezőgazdasági területek erózió és defláció elleni védelme; - barnamezős beruházási területek támogatása.
Földtani és ásványvagyon	nem releváns	nem releváns
Levegő minősége	- Porszennyezés növekedése; - légszennyezőanyag; - kibocsátásnak a növekedés; - közlekedési eredetű légszennyezés növekedése; - vészhelyzetekből adódó nem üzemszerű kibocsátások szennyező hatásai.	- Környezetbarát technológiák telepítése; - környezetbarát termelési technológiák támogatása; - energetikai rendszerek korszerűsítése; - környezetbarát szállítási módok alkalmazása, elkerülő utak használata.
Felszíni és felszín alatti vizek mennyiség és minősége	- Vizek gazdasági eredetű szennyezésének növekedése; - vizek agrárgazdasági eredetű szennyezése (elnitrátosodás); - öntözés miatt vízkészlet csökkenés vészhelyzetekből	- Környezetbarát technológiák telepítése.

	adódó nem üzemszerű kibocsátások szennyező hatásai; - vészhelyzetekből adódó nem üzemszerű kibocsátások szennyező hatásai.	
Hulladékgazdálkodás	- Agrárgazdasági hulladék mennyiségének növekedése; - deponált hulladék mennyiségének csökkenése; - hulladékok újrahasznosítása; - vészhelyzetekből adódó nem üzemszerű kibocsátások szennyező hatásai.	- Szelektív hulladékgyűjtés bevezetése, szélesebb körben való elterjesztése; - környezetbarát, korszerű hulladék ártalmatlanítási technológiák bevezetés; - agrárgazdasági hulladékok megújuló energiaként történő.
Táj	- Tájszerkezet megváltozása.	- Tájképileg érzékeny területek megóvása.
Épített környezet, kulturális örökség	- A közlekedésből, szállításból adódó infrastrukturális létesítmények fokozott terhelése; - új beruházások miatt az érintett településeken zajterhelés növekedése.	- Zajterhelés csökkentése érdekében a magas zajterheléssel járó tevékenységek elkülönítése; - szállítás a települések elkerülésével, elkerülő úton történjen; - kulturális, védett örökségek fokozott védelme; - izolációs távolságok védett objektumokra.
Élővilág	- Élőhely fregmentáció.	

Társadalmi hatások

Társadalmi tényezők	**Várhatóan fellépő társadalmi hatások**	**Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére**
Népesség területi elhelyezkedése	- A meglévő és teremtett munkahelyeknek köszönhetően a lakosság a megyében marad. - A vidék népességmegtartó képességének növekedése. - A betelepülő vállalatok által preferált települések népességmegtartó, később népesség vonzó hatása nő.	-Lakóhelyhez közeli munkalehetőséggel a megyén belüli vándorlás is csökkenthető. -Település rehabilitációkkal vonzóbb lakókörnyezet kialakítása.
Foglalkoztatás	- A kkv-k és a nagyvállalatok is több munkalehetőséget nyújthatnak.	-Munkahelyteremtő és munkahely megtartó támogatások fókuszálása a

	- Önfoglalkoztatás erősítése egyes ágazatokban. - A tudásalapú gazdasági társaságok átgondoltabban tudják megtervezni a szükséges munkaerőigényt.	perspektívikus cégekhez a hatás fokozása érdekében. Hatékony képzési struktúra kialakításával a keletkező új munkahelyek hosszú távon fenntarthatóak.
Szabadidős tevékenységek, rekreáció feltételei	- A biztos kereset lehetősége révén több forrás jut szabadidős és rekreációs tevékenységre. - A vállalatok társadalmi felelősségvállalásának erősödése.	-Helyi kulturális és turisztikai értékek kedvezményes igénybevétele. -Közös akciók, programok szervezése.
Népesség életminősége, egészségi és szociális állapota	- A stabil életkörülményeknek köszönhetően jobbá válik a népesség életminősége, egészségi és szociális állapota.	-Helyi szinten támogatni kell az egészségügyi és szociális szolgáltatásokat. -Fontos a lakosság bevonása.
Társadalom biztonságérzete	- A biztos munkahely növeli a népesség biztonságérzetét, csökkenti az elvándorlás iránti igényt.	-A helyi és megyei önkormányzatok a vállalatokkal összefogva javítani tudnak azon, hogy ez a tudat minél jobban bekerüljön a lakosok jövőképébe.

Gazdasági hatások

Gazdasági tényezők	**Várhatóan fellépő gazdasági hatások**	**Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére**
Térszerkezet	A fejlesztések a jobb működési feltételeket nyújtó településeket fogják preferálni, ezért a területi differenciáltság térszerkezeti változásokat generál a fejletlenebb kistérségek javára.	<u>Pozitív hatások erősítése:</u> - a területileg fókuszált ipari beruházások multiplikatív hatásainak kiszélesítése a növekedési tengelyeken kívülre; - egyes térségek komparatív előnyeihez illeszkedő területfejlesztés realizálása; - térségi központok urbanizációs szintjének emelése, és a minőségi szolgáltatások kiterjesztése. <u>Negatív hatások csökkentése:</u> - környezet érzékeny területektől elorientálás; - közlekedési áteresztő képesség, utak teherbíró képességének figyelembe

		vétele; - vasúti szállítás preferálása.
Településrendszer	- Bizonyos települések tartós versenyelőnyeinek kialakulása; - a gazdaságfejlesztésben háttérbe szoruló térségek sorvadásának felerősödése.	- A gazdaságfejlesztésben közvetlenül nem támogatott területeken a szociális gazdaság fejlesztése gyakorlati eszközökkel, professzionális tanácsadással; - települések adottságaira építő, alapozó feltételek kialakítása támogatással.
Természeti erőforrások	Természeti erőforrások (vízkészlet, a növényzet, a talaj) igénybevételének fokozódása.	Helyi vízkészletek aktív védelme, a megújuló energia hasznosításának ösztönzése a gazdaságban.
Ipar és kereskedelem térbeli szerkezete	- Növekedési tengelyek mentén ipari fejlődés felgyorsulása; - húzóágazatok, korszerű technológiát, magas szakértelmet alkalmazó vállalatok versenyképességének javulása; - jövedelmezőség javulása; - magasabb bérkiáramlás, - fogyasztás növekedése.	- Az iparfejlesztés fókuszálása azokra az ágazatokra és településekre, amelyek rendelkeznek a megfelelő alapokkal és adottságokkal az ipartelepítéshez, fejlesztéséhez; - vállalkozói együttműködések megalakításának ösztönzése; - munkahelyek elérésének támogatása a közösségi közlekedési feltételek javításával.
Mezőgazdaság	- A mezőgazdaság jövedelmezőségének javulása; - a feldolgozott termékek arányának növekedése; - tájhoz igazodó ágazatok térnyerése.	- Közösségi marketing eszközökkel a megyei agrárágazat és élelmiszergazdaság piacának növelése; - megújuló energia alkalmazásának kiterjedése.
Erdőgazdálkodás	- Erdőterületek növekedése tervezett telepítések által; - a fa fajták között a keményfa állomány arányának növekedése; - magántulajdonban álló erdők minőségi javulása; - vadgazdálkodás kiterjesztése a táj teherbíró képességéig.	- A letermelés és vágható állomány összhangjának megteremtése; - a tar vágások minimalizálása; - az erdőgazdálkodás diverzifikációjának harmonikus kiteljesülése (fa, erdei termékek, vad, turizmus).
Túrizmus	- Kiemelt attrakciók	A turizmus multiplikatív

	megjelenése; - kínálati rendszerek fejlesztése; - látogatók számának növekedése; - turizmusból származói bevételek emelkedése.	hatásainak (jövedelemtermelő, foglalkoztatási, vállalkozásfejlesztési, imázs alakító, gazdasági szerkezet átalakító hatások) támogatása.
Vízgazdálkodás	- A völgyekben lefutó felszíni vizek tavakba rendezése; - további árvíztározók építése; - öntözéses gazdálkodás kiterjesztése.	- Komplex vízgazdálkodási program indítása; - mezőgazdasági területek vegyszerezésének és a vízgazdálkodás szempontjainak összhangba hozása; - Komplex vízgazdálkodási program indítása; - mezőgazdasági területek vegyszerezésének és a vízgazdálkodás szempontjainak összhangba hozása.
Térség eltartó képessége és versenyképessége	- További zöldmezős iparterületek létrehozása; - meglévő barnamezős területek revitalizálása; - szakképzés javítása; - felnőttképzés kiterjesztése a meglévő, jelenleg szakképzetlen munkaerő tartalék aktivizálása érdekében.	- Az iparterület növekedése nem növeli a már kialakult környezeti terhelést, a korszerű technológiák alkalmazása miatt; - a képzésben általánossá kell tenni a környezettudatos gondolkodás tanítását.
Műszaki infrastruktúra	- A műszaki infrastruktúra minőségi fejlődése; - új iparterületek kiszolgálása magas színvonalú műszaki infrastruktúrával; - vasút korszerűsítés; - kerékpárút hálózat bővülése.	- Hatékony környezetgazdálkodás feltételrendszerének fejlesztése; - a műszaki infrastruktúrák építése során lehetőleg meglévő nyomvonalak használata; - a környezeti terhelés minimalizálásának fő szempontként történő megjelenése.
Energiaellátás	- A megye energiafüggőségének csökkenése; - a megújuló energia felhasználás részarányának növelése.	Alternatív, megújuló energiatermelés fejlesztése a megye adottságaira alapozva.

A hatások értékelése, amennyiben a tervezett cél nem valósul meg

Környezeti szempont

A cél elmaradásával a jelenlegi környezetterhelő hatások nem növekednének. Az ipartelepítések elmaradásával a meglévő objektumok változatlan szinten terhelnék a környeztet.

A hulladék-hasznosítás, hulladékgazdálkodáshoz kapcsolódó pozitív hatások:

- szelektív hulladékgyűjtés bevezetése, szélesebb körben való elterjesztése
- környezetbarát, korszerű hulladék ártalmatlanítási technológiák bevezetés
- agrárgazdasági hulladékok megújuló energiaként történő újrahasznosítása nem valósulhatna meg.

A megfelelő hulladékok újrahasznosítását elősegítő, a nem hasznosítható hulladékok számára pedig a környezetvédelmi követelményeket maradéktalanul kielégítő lerakót kiépítő – támogatott fejlesztés befejezésével, a teljes megyét lefedni képes, integrált, komplex, EU konform hulladékgazdálkodási rendszer alakulna ki. Nógrád megyében a szelektív hulladékgyűjtésbe bevont ingatlanok száma elenyésző. A hulladékok ártalmatlanítása jelenleg szinte teljes mértékben lerakással történik. A korszerű hulladékhasznosítás nélkül a deponált hulladékok mennyisége növekedne. A cél elmaradásával a hulladékok mennyisége nem lenne csökkenthető.

A technológiai innovációk, az energetika és környezetipar fejlesztésének elmaradása, a környezetbarát technológiák elterjedését mérsékelné.

A fenntartható vízgazdálkodás, a felszíni és felszín alatti vízkészletek megőrzése víztestek mennyiségi és minőségi mutatóinak fejlesztés fontos szerepet kap a koncepcióban. Változó klimatikus feltételek, és változatlan vízigény mellett a megőrzés csak komplex vízgazdálkodás segítségével lehet sikeres.

Társadalmi szempont

A bér és jövedelem kiáramlás mai szintje, vagy csak kevésbé emelkedő színvonala fogyasztás visszafogással jár, ami alacsony társadalmi reprodukciós színvonalat jelent. Térségünk országon belüli társadalmi-gazdasági hátrányai jelentős áldozatokkal járnak: növekvő elvándorlás, elöregedés, a szolgáltatások, intézmények fenntarthatatlansága, ami további inaktivitást generál, ami társadalmi szinten alig elviselhető szociális feszültségekkel is járhat. A korszerű technológiák alkalmazását, a növekvő gazdaságot feltételező forgatókönyv elmaradása a szükséges szakképzés megújítását és a felsőfokú műszaki képzés bevetését is eltereli. Mindez a társadalom tartós megrekedésével, alkalmazkodó képességének meggyengülésével járhat együtt.

Gazdasági szempont

A cél nyomán kialakuló tevékenységek nélkül a megye vállalkozási szektora megrekedhet mai, alacsony termelékenységet és alacsony foglalkoztatottságot mutató állapotában. Mivel a térség gazdasági kitörési pontját a fejlődő és befektetéseket realizáló KKV-k jelentik, a megye tartós gazdasági leszakadása vetíthető előre. A többségében alacsony termelési kultúrát nem képes kompenzálni néhány nemzetközi nagyvállalat működése. Ha a térség vonzó képessége alacsony szinten marad, a helyben fejleszteni képes vállalatok elorientálódhatnak, fejlesztéseiket jobb gazdasági környezetben realizálják (ez a tendencia ma jelen van). Összességében a negatív forgatókönyv megvalósulása esetén Nógrád továbbra is leszakadó szigetként lesz jelen az ország gazdasági térképén.

4.2.2. Aktív, kreatív, együttműködő társadalom

A célok áttekintése

Társadalmi depresszió kezelése, felkészülés a munkára
A kilátástalan helyzetben, mélyszegénységben élő emberek megfelelő felkészítés nélkül nem képesek sikeresen megjelenni a munkaerőpiacon, még közmunkásként sem. Nógrád megyében léteznek kis méretekben jó modellek arra, hogyan kell személyre szabott és csoportos segítségnyújtással ezeknek az embereknek önbizalmat, reményt, kompetenciát adni az életük megváltoztatásához. A felkészítő fázist követheti további képzés vagy munkakeresés. Ezeknek a jó gyakorlatoknak az elterjesztése, kiszélesítése jelenik meg a célkitűzés mögött.

Elszegényedő társadalmi rétegek tudáshoz való hozzáférésének javítása
Egy ember számára már a korai nevelés szakaszától meghatározóvá válik, hogy a tanulás kérdéséhez hogyan viszonyul. Az iskolai lemorzsolódás csökkentése biztosítja a perifférián élő embereknek a szegénység és a társadalmi kirekesztés veszélyével fenyegető helyzetükből való kiemelkedést. Meg kell találni az eszközöket és módszereket arra, hogy a tudásszint növelésén, az egész életen át tartó tanulás és a nem formális oktatás nyújtotta lehetőségeken keresztül Nógrád megyében képesek legyünk sok embert a szegénységi örvényből kihúzni.

A jövő iparágait és a hagyományos ágazatainkat támogató képzési rendszer
Nem csak megye specifikus, hanem országos problémára kell választ adni a szakképzési rendszernek a megújításával, rugalmasabbá tételével, piaci viszonyoknak való megfeleltetésével. El kell érni, hogy a lehető legtöbb ember el tudjon helyezkedni a megszerzett tudásával, szakmájával, és a képzésére szánt befektetést ne vigye más térségbe vagy külföldre. A képzési, szakképzési rendszer megújításában előnyt kell élvezniük a kiemelt megyei iparágaknak, a helyi gazdaságfejlesztés irányainak és a kreativitás fokozásának.

Fiatalok elvándorlásának mérséklése
A gazdaság, a társadalom megújulása esélytelen akkor, ha egy térség nem tudja megtartani a jól kvalifikált, nyelveket beszélő aktív fiatalokat. Az erre a célra alkalmazható módszer térségenként eltérő lehet, viszont már sürgető, hogy legalább településeken vagy mikrotérségekben szervezetten meginduljanak ilyen programok. Szükségünk van jó gyakorlatok, modellek átvételére, kidolgozására, amelyek a megye minél nagyobb részére kiterjeszthetők.

Integrált térségi programok a szegénység és kirekesztettség kezelésére
Nógrád megye társadalmi térképe a lakossági jövedelmek tekintetében mozaikos jelleget rajzol ki. Léteznek jobb helyzetben lévő kisvárosok és várostérségek, de rendkívül alacsony életszínvonalat képviselő aprófalvas településcsoportok is. A szegénység és kirekesztettség kezelése térségenként eltérő kezelést kívánhat meg, ugyanakkor létezik már rá jó példa a megyében. Cél ezeknek a kidolgozása vagy átvétele, elterjesztése a leghátrányosabb helyzetű társadalmi csoportok felemelése, integrációja érdekében.

A célok megvalósulásának várható hatásai

A stratégia cél hatásai a ***környezeti tényezők***re vonatkozóan csak közvetett hatásként jelentkezik.

Környezeti tényezők	**Várhatóan fellépő környezeti hatások**	**Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére**
Talaj	- talajterhelés csökkenése	- környezetbarát technológiák oktatása, telepítése - környezettudatosság erősítése
Földtani és ásványvagyon	- nem releváns	- nem releváns
Levegő minősége	- levegőszennyezés csökkenése	- környezettudatos oktatás erősítése - természettudományos képzés megerősítése a
Felszíni és felszín alatti vizek mennyiség és minősége	- vízkészlet megóvása	- környezettudatos oktatás erősítése - természettudományos képzés megerősítése a
Hulladékgazdálkodás	- hulladék mennyiségének csökkenése	- környezettudatos oktatás erősítése - természettudományos képzés megerősítése a
Táj	- nem releváns	- nem releváns
Épített környezet, kulturális örökség	- nem releváns	- nem releváns
Élővilág	- élővilág védelem fokozottabbá válása	- környezettudatos oktatás erősítése - természettudományos képzés megerősítése a megyei felsőoktatási intézményekben;

Társadalmi hatások

Környezeti tényezők	**Várhatóan fellépő környezeti hatások**	**Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére**
Talaj	- talajterhelés csökkenése - okszerű műveléssel talajdegradáció mérséklése	- környezetbarát technológiák oktatása, telepítése - környezettudatosság erősítése
Földtani és ásványvagyon	- nem releváns	- nem releváns
Levegő minősége	- levegőszennyezés csökkenése	- környezettudatos oktatás erősítése - természettudományos

		képzés megerősítése a
Felszíni és felszín alatti vizek mennyiség és minősége	- vízkészlet mennyiségének megóvása, minőségének fenntartása	- környezettudatos oktatás erősítése - természettudományos képzés megerősítése a
Hulladékgazdálkodás	- hulladék mennyiségének csökkenése - hulladék minőségének javítása a kevésbé veszélyeztető hulladék irányában	- környezettudatos oktatás erősítése - természettudományos képzés megerősítése a
Táj	- nem releváns	- nem releváns
Épített környezet, kulturális örökség	- nem releváns	- nem releváns
Élővilág	- élővilág védelem fokozottabbá válása	- környezettudatos oktatás erősítése - természettudományos képzés megerősítése a megyei felsőoktatási intézményekben;

Gazdasági hatások

Gazdasági tényezők	**Várhatóan fellépő gazdasági hatások**	**Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére**
Térszerkezet	-Mint oktatási centrum, centrumpozíció szerepében Balassagyarmat és Salgótarján erősödése várható.	-A szakképzés, a felnőttképzés, a felzárkóztatás új eszközeinek transzferálásával, a területeken regionális módszertani központ szerep kivívása.
Településrendszer	-Az oktatási centrum pozíció urbanizációs folyamatokat erősít.	-Integrált, komplex városfejlesztési technikák alkalmazásával a hatások erősíthetőek.
Természeti erőforrások	-Az oktatási rendszer által generált szemléletformálás pozitívan hatásai; -környezettudatos vállalkozások kialakulása.	-A közoktatás szerepének növelése a szemléletformálásban.
Ipar és kereskedelem térbeli szerkezete	-Az új technológiák adaptálása kiterjedő szakember háttérrel gyorsan végezhető; -szakképzett humánerőforrás biztosítása	-Piaci és szakképzési igények operatív összehangolása elkerülhetetlen; -külföldi jó példák beazonosítása, transzferálása.

	a termelő, szolgáltató szektoroknak; -a szélesedő foglalkoztatottság növekvő keresletet indukál; -a nappali szakképző intézmények kihasználtsága, ezáltal fenntarthatósága növekszik a felnőtt képzők kiszolgálása által.	
Mezőgazdaság	-A mezőgazdasági termelés megerősödéséhez, új technológiák, eljárások adaptálására nyílik lehetőség; -kvalifikált humánerőforrás rendelkezésre állása.	-Agrár innovációs projektek indítása; -agrárképzés megerősítése.
Erdőgazdálkodás	nem releváns	nem releváns
Túrizmus	-A turisztikai szakemberek képzésével javul a térség fogadókészsége és humánerőforrás ellátottsága.	-Turisztikai szakemberek képzésének erősítése.
Vízgazdálkodás	Nem releváns	Nem releváns
Térség eltartó képessége és versenyképessége	- A térségek versenyképességének növekedése.	- A szakemberek helyben maradását más ágazati intézkedésekkel is támogatni kell.
Műszaki infrastruktúra	-Az informatikai és oktatási infrastruktúra minőségi fejlődése.	-Az intézményi kapacitás kihasználás koordinálásával fölösleges fejlesztések elkerülése a fenntarthatóság stabilitásának megőrzése érdekében.
Energiaellátás	nem releváns	nem releváns

A hatások értékelése, amennyiben a tervezett cél nem valósul meg

Környezeti szempont

Környezeti hatások csak közvetetten valósulnak meg. A cél megvalósulásával környezetterhelést okozó beavatkozások nincsenek. A cél elmaradásával a környezettudatos szemlélet fejlesztése, a környezettudatos oktatás erősítése nem valósulna meg. Az egészségesebb környezet kialakulása, a természeti erősforrások igénybevételének csökkenése elhúzódna.

Társadalmi szempont

A meglévő foglalkoztatottsági szinten a lakosság elvándorlás tovább tart a megyéből.
A vidék népességmegtartó képessége sérül, a városba vándorlás nem tartóztatható fel.
Betelepülő és fejlődő helyi vállalatok nélkül a népesség vonzó hatása lecsökken.

A kkv-k és a nagyvállalatok nem tudnak több munkalehetőséget nyújtani, sőt inkább munkaerő kiáramlással kell számolni.
A magasan képzett gazdasági társaságok csak extra felárral tudnak jó kvalifikált munkaerőhöz jutni. Az általánosan alacsonyan maradó jövedelmek miatt, a kulturális, szabadidős és rekreációs szolgáltatásokat nyújtó intézmények, szervezetek működése elbizonytalanodik.
A vállalatok nem tudják vállalni rájuk nehezedő szociális nyomást a népesség életminőség romlásával járó plusz terheket. A lakosság egészségi és szociális állapota tovább romlik.
A lakosság biztonságérzetének csökkenésével az elvándorlás tovább folytatódik.

Gazdasági szempont
Balassagyarmat és Salgótarján középfokú oktatási centrum szerepe meggyengül. Az oktatási, képzési rendszerek nem gazdagodnak új szemlélettel, vonzóképességük és vállalati támogatottságuk lehanyatlik. Az új technológiák adaptálása akadozva történhet, a fogadásra nem alkalmas szakember háttér következtében. A foglalkoztatottság szűkül, csökkenő keresletet jelent a kereskedelmi szektor számára. A nappali szakképző intézmények kihasználtsága folyamatosan csökken, ezáltal fenntarthatósága is nehezebbé válik. A mezőgazdasági termelés megerősödése nem történik meg, új technológiák, eljárások adaptálása késlekedik, ezzel jelentős versenyhátrány alakul ki, az amúgy is nehéz adottságokkal rendelkező táji közegben.
A kvalifikált humánerőforrás csökkenése beruházások elterelődését vonja maga után. Összességében a térség versenyképessége megreked, majd erősen csökken.

4.2.3. Marasztaló élettér

A célok áttekintése

Egészséges, vonzó, emberközpontú, megfizethető lakó- és pihenő környezet
Fontos, hogy a Nógrádban élő vagy kikapcsolódó emberek egy kellemes, tiszta környezetben komfortosan és biztonságban érezhessék magukat. Feltétele ez a nyugodt családi létnek, az egészséges életnek, a kellemes pihenésnek, illetve közvetetten a gazdasági aktivitásnak is. Festői kis falvainkba nem telepednek be a családok, ha elmarad az informatikai hálózatok fejlesztése, illetve nem fog fellendülni a turizmus, amíg az attrakciók környezete nem lesz rendezett és biztonságos.

Korszerű, elérhető intézményi struktúra és szolgáltatás-rendszer, egyenlőtlenségek csökkentése
A lakosság fogyásának megállításában kétségtelen szerepe van a fejlett intézményi struktúrának, a szolgáltatások gyors elérésének. A 2007-2013 időszakban számos olyan közintézménynek nem jutott fejlesztési forrás, ahol kapacitáshiány mutatkozik, vagy új módszert, technológiát kívántak bevezetni. A kapacitáshiányokkal bíró, korszerűtlen intézmények fejlesztése, vagy a jelentős vonzerővel bíró településeken új kapacitások létrehozása 2014-2020 között nem maradhat el.

Modern, szolgáltatásokban bővelkedő városi élettér
A lakosság elvándorlása nem csak a vidéki térségre, hanem városainkra is jellemző. Az ott lakó középréteg is számos szolgáltatásért gyakran utazik a fővárosba. Folytatódnia kell a városok és várostérségek megújításának, amely együtt jár a vállalkozói környezet javulásával és a társadalom szervezettségének fokozódásával is.
Közlekedési csomópontok gyors elérése

Hiába fejlett a Nógrád megye körüli közlekedési csomópont hálózat, azok elérése a megye legtöbb részéről körülményes, vagy méltatlan állapotokat tükröz. A Hatvan-Salgótarján vasútvonal rekonstrukciója elengedhetetlen, illetve bekapcsolási lehetőséget is kínál a várostérségi közösség közlekedésbe. A 21. sz. főút kiszélesítésének be kell fejeződnie, az alsórendű úthálózat felújítását és bővítését pedig feltétlen folytatni szükséges. A munkába járás biztonságát és az ökoturizmust új kerékpárutaknak kell szolgálni.

Fokozódó környezetbiztonság

A marasztaló élettérrel szemben fontos elvárás, hogy ne hordozza magában katasztrófák veszélyét, a tájkép, a természet sérüléseit. Hosszú távon biztosított legyen olyan fontos életfeltétel, mint az egészséges víz, melynek szűkössége az egyik legnagyobb globális kihívás. A környezetbiztonság fokozása ezért a védekezésen túl olyan célt is magában foglal, amely a megye lakosságának hosszú távú életfeltételeit hivatott biztosítani a föld és víz megfelelő hasznosítása által.

A cél megvalósulásának várható hatásai

Környezeti hatások

Környezeti tényezők	**Várhatóan fellépő környezeti hatások**	**Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére**
Talaj		- Környezte tudatosság erősítése a kisprogramokon keresztül.
Földtani és ásványvagyon	nem releváns	nem releváns
Levegő minősége	- Közlekedési eredetű légszennyezés növekedése a fejlesztett vagy új útvonalak mentén; - a turizmus növekedések hatására légszennyezés növekedés.	- Környezetbarát közlekedési módok alkalmazása.
Felszíni és felszín alatti vizek		
Hulladékgazdálkodás	- Turisztikai területeken a hulladék növekedése.	- Szelektív hulladékgyűjtés, gyűjtési területének szélesítése.
Táj	- Tájszerkezet kedvező irányba történő megváltozása.	
Épített környezet, kulturális örökség	- Turizmus fejlesztésével kulturális örökség újra életre keltése; - épített örökség megőrzése; - az épített környezet megszépülése; - fejlesztések következtében növekvő zajterhelés.	- Technológia megoldásokkal zajterhelés csökkentése; - kulturális örökségekre való kiemelt figyelem.
Élővilág	- Turisztikai célú	- Turisztikai fejlesztések

	fejlesztésnél az élővilág zavarása a megnövekedett látogatószám miatt; - megnövekedett látogatószám miatti zajterhelés növekedése; - az öko- és aktív turizmus ösztönzésével keresletnövekedés indukálódik a természetvédelmi területeken, ami a terhelés növekedésével jár.	költség-haszon elemzéseiben kalkulálni kell a természeti károk értékét is, a természetvédelmi szempontok betartása; - környezettudatos oktatás erősítése.

Társadalmi hatások

Társadalmi tényezők	**Várhatóan fellépő társadalmi hatások**	**Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére**
Népesség területi elhelyezkedése	- Fejlett infrastruktúrával, könnyű és biztonságos elérhetőséggel, szolgáltatásokhoz való egyszerű hozzáféréssel az elvándorlás csökkenthető, hosszú távon megállítható.	- A lakosság folyamatos tájékoztatása a fejlesztésekről és a jövőbeni tervekről.
Foglalkoztatás	- A meglévő és betelepülő vállalatok által biztosított.	- Közös kampány a helyi élettér és a biztos munkahely összekapcsolásával.
Szabadidős tevékenységek, rekreáció feltételei	- Nő a közösség összetartó ereje, amely arra a helyben élőket, hogy a sport, vagy egyéb szabadidős tevékenységek (pl. aktív művelődés, hagyományőrzés) révén a rekreációval is intenzívebben foglalkozzanak. - Szabadidős lehetőségek bővülése, az infrastrukturális feltételek biztosítottá válása valamennyi korosztály számára.	- A helyi szintű szabadidős tevékenységek összefogása, támogatása. - Igényfelmérésen alapuló fejlesztések, melyek valamennyi korosztály igényeit kielégítik.
Népesség életminősége, egészségi és szociális	- A képzettebb és biztos munkahellyel rendelkező	- Helyi szinten támogatni kell az egészségügyi és szociális

állapota	lakosok életminősége javul, jobban odafigyel egészségi és szociális állapotára. - Társadalmi jólét kialakulása.	szolgáltatásokat, különösen a mélyszegénységben élő lakosságra. - Vonzó városi és vidéki környezet kialakítása. - Prevenciós programok, egészségnapok szervezése.
Társadalom biztonságérzete	- A biztos munkahely növeli a népesség biztonságérzetét, csökkenti az elvándorlás iránti igényt, növeli a mezőgazdasági munka iránt érdeklődők számát.	- A helyi és megyei önkormányzatok a vállalatokkal összefogva javítani tudnak azon, hogy ez a tudat minél jobban bekerüljön a lakosok jövőképébe. - Polgárőrség fejlesztése. - Térfigyelő kamerarendszer kiépítése

Gazdasági hatások

Gazdasági tényezők	**Várhatóan fellépő gazdasági hatások**	**Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére**
Térszerkezet	- Egészséges, vonzó, emberközpontú, megfizethető lakó- és pihenő környezet stabil térhasználatot alakít ki.	- Kiegyensúlyozott, mozaikos térszerkezet formálódik, az elvárásokhoz igazodó szerepekkel.
Településrendszer	- Korszerű, elérhető intézményi struktúra és szolgáltatás-rendszer, az egyenlőtlenségek csökkentése miatt helyben maradásra késztet.	- - Helyi szolgáltatások fejlesztése, a kistérségi középfokú szolgáltatások elérésének javítása.
Természeti erőforrások	- Természeti erőforrások (vízkészlet, a növényzet, talaj) igénybevételének fokozódása. - Fokozódó környezetbiztonság.	- Megújuló energia források, helyi vízkészlet hasznosításának ösztönzése a gazdaságban.
Ipar és kereskedelem térbeli szerkezete	- Stabil, lojális, helyben maradó, kiszámítható munkaerő. - Versenyképesség javulása.	- A munkáltatókat erős szociális, jóléti rendszerek kiépítésére, és környezetkímélő technológiák használatára ösztönözni.
Mezőgazdaság	- A nagyüzemi mezőgazdasági méretek kialakulása helyett, a kooperációk nyernek teret. - A mezőgazdaság jövedelmezőségek javul.	- Közösségi marketing eszközökkel a megyei agrárágazat és élelmiszergazdaság piacának növelése.

Erdőgazdálkodás	- Nem szakad el a helyben élők életétől.	- A nagy állami vállalatok közösségi szerepvállalását ösztönözni.
Turizmus	- Az egészséges, vonzó, emberközpontú, megfizethető lakó- és pihenő környezet, megfelelő marketing révén vonzerővé lényegül. - Látogatók számának növekedése. - Turisztikai bevételek emelkedése.	- A turizmus multiplikatív hatásainak (jövedelemtermelő, foglalkoztatási, vállalkozásfejlesztési, - imázs alakító, gazdasági szerkezet-átalakító hatások) támogatása.
Vízgazdálkodás	- Az elsődlegesen öntözési, gazdálkodási szerepet betöltő tavak szabadidős, rekreációs célra történő használatát is általánossá tenni.	- Megyei szintű komplex vízgazdálkodási program indítása.
Térség eltartó képessége és versenyképessége	- Az egészséges, szolgáltatásokban bővelkedő, megélhetést biztosító élettér jelentősen növeli helyben élni akarók számát, de mindenképpen csökkenti az elvándorlást.	- A helyben maradók képzése, közlekedési feltételek javítása, az informatikai szolgáltatások színvonalának javításával ösztönző hatást növelni.
Műszaki infrastruktúra	- A környezeti infrastruktúra folyamatos, minőségi fejlődése.	- Hatékony környezetgazdálkodás feltételrendszerének fejlesztése.
Energiaellátás	- A megye külső energiafüggőségének csökkenése.	- Alternatív energiatermelés tudatos, összehangolt fejlesztése a megye adottságaira alapozva.

A hatások értékelése, amennyiben a tervezett cél nem valósul meg

Környezeti szempont

A cél elmaradásával a környezetre gyakorolt káros környezeti hatások nem növekednének. Az út felújításokból adódó területfoglalás, termőföldkivétellel, valamint az élőhely fragmentáció nem történne meg. A megye kulturális örökség revitalizációjának finanszírozhatósága a másik olyan terület a kulturális hatások közül, amely a tematikus cél megvalósulásának elmaradása esetén nehézségekbe ütközik.

Társadalmi szempont

Infrastrukturális fejlesztések nélkül nem remélhető az elvándorlás csökkentése, hosszú távon megbicsaklik a térség fenntarthatósága. A gazdasági alapját vesztő térség közösség összetartó ereje elgyengül, a közösségi aktivitások csökkennek.
Szabadidős lehetőségek beszűkülnek. A képzettebb bizonytalan jövőt érzők elköltöznek fejlettebb térségekbe.

A bővülő szociális szolgáltatások csak állami eszközökkel finanszírozhatóak. A stabil munkahely nélküliség csökkenti a népesség helyi szerepvállalását.

Gazdasági szempont

Egészséges, vonzó, emberközpontú, megfizethető lakó- és pihenő környezet, stabil térhasználat megfelelő gazdasági háttér nélkül nem alakítható ki. Korszerű, fenntartható intézményi struktúra és szolgáltatás-rendszer, az egyenlőtlenségek növekedésével együtt elképzelhetetlen hosszú távon.

A helyi gazdálkodási biztonság elveszítése a gazdálkodás feladását és nagyüzemi mezőgazdasági méretek kialakulását idézi elő.

A leépülő lakókörnyezet érdektelenné válik a külső társadalomrész számára, az ide látogatók száma minimálisra csökken, a turisztikai bevételek elmaradnak. A megye külső energiafüggősége növekszik.

4.2.4. Területi célok

A célok áttekintése

Kelet-Nógrád felzárkóztatása, újraiparosítása

Salgótarján és térsége a vállalatok árbevétele és export teljesítménye alapján elveszítette ipari központ szerepét, mindemellett a megyében a munkanélküliség mértéke a keleti részen a magasabb. A foglalkoztatási gondok enyhítésének egyetlen hatékony eszköze az iparfejlesztés lehet, melynek legnagyobb akadályát a nagyméretű, infrastruktúrával ellátott iparterületek hiánya jelenti. Új, zöldmezős területek feltárása és fejlesztése mellett a KKV-k számára a gazdaságfejlesztésbe bevonhatóvá kell tenni a városképet romboló barnamezős területeket. Ezek a célok szorosan összefüggnek a városok és térségük fejlesztésével, kiemelten a Salgótarjánban megvalósítandó integrált területi beruházással.

A foglalkoztatás bővítéshez a térségre szükséges fókuszálni a társadalmi célok között szereplő, munka világára felkészítő programokat.

Nyugat-Nógrád gazdaság- és iparfejlesztése

A gazdaságfejlesztés a megye teljes területén prioritást élvez, hiszen ez a kulcstényezője Nógrád megye felemelkedésének. Az ipari parkok telítettsége miatt a zöldmezős iparterület-fejlesztés Nyugat-Nógrádban sem maradhat el, és várhatóan itt könnyebb lesz fejlesztésbe vonható alkalmas területeket feltárni. A veszteségtermelő barnamezős területek ugyan kisebb mennyiségben, de ebben a térségben is jelen vannak, és mind városfejlesztési, mind gazdaságfejlesztési szempontból szükséges a fejlesztésükkel számolni.

Nyugat-Nógrádban a kisvárosi életminőség nem minden tekintetben feleltethető meg a jelen lévő multinacionális vállalatok igényeinek. Ez az egyik oka annak, hogy a vállalatok menedzsmentje döntően nem helyi, hanem Pest megyéből ingázik. Az értelmiség térségbe vonzásához szükség van életminőséget javító szolgáltatásfejlesztésre, ami különösen jellemző Rétság városára.

A helyi humán kapacitások hatékonyabb kihasználásához elsősorban a menedzsment és nyelvi kompetenciák fejlesztésére, megerősítésére van szüksége a multinacionális vállalatoknak.

A cél megvalósulásának várható hatásai

Környezeti hatások

Környezeti tényezők	**Várhatóan fellépő környezeti hatások**	**Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére**
Talaj	- Talajdegradáció, talajterhelés fokozódása; - mezőgazdasági talajszennyezés; - ipari szennyezés-légköri kiülepedés révén; - talaj tömörödése; - havária: vészhelyzetből adódó nem üzemszerű kibocsátások szennyező hatásai.	- Környezetbarát technológiák telepítése; - környezetbarát technológiák alkalmazása - havária megelőzés ill. azonnali felszámolása.
Földtani és ásványvagyon	nem releváns	nem releváns
Levegő minősége	- Porszennyezés növekedése; - légszennyezőanyag kibocsátásnak a növekedése; - közlekedési eredetű légszennyezés növekedése.	- Környezetbarát technológiák telepítése; - növényborítottság növelése beépített területen: locsolás; - gépjárműpark korszerűsítése.
Felszíni és felszín alatti vizek mennyiség és minősége	- Vizek gazdasági eredetű szennyezése.	- Környezetbarát technológiák telepítése; - környezetkímélő eljárások alkalmazása.
Hulladékgazdálkodás	- Hulladék mennyiségének növekedése.	- Szelektív hulladékgyűjtés kiterjesztése, szélesebb körben való elterjesztése; - hulladék újrahasznosítása (pl: komposztálás); - környezetbarát deponálás(talajszigetelés-sel).
Táj	- Tájszerkezet megváltozása; - új vállalkozások letelepedése a tájszerkezet változását idézi elő.	- Barnamezős beruházások ösztönzése.
Épített környezet, kulturális örökség	- A közlekedésből, szállításból adódó infrastrukturális létesítmények fokozott terhelése.	- Zajterhelés csökkentése érdekében a magas zajterheléssel járó tevékenységek elkülönítése; - szállítás a települések elkerülésével, elkerülő; - úton történjen.
Élővilág	- Élőhely fragmentáció.	

Társadalmi hatások

Társadalmi tényezők	Várhatóan fellépő társadalmi hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
Népesség területi elhelyezkedése	- Amennyiben a megye keleti, illetve nyugati részének is figyelembe veszik az adottságait a területfejlesztési stratégia kialakítása során a megyéből való elvándorlás csökkenthető, illetve megakadályozható, a belső migráció pedig egészséges, kezelhető szintre redukálódik.	- Az egyes részek igényeinek feltérképezése, mind képzettségi, mind lakhatási, mind foglalkoztatási szempontból. A kapott eredmények figyelembe vétele.
Foglalkoztatás	- Adottságoknak megfelelő foglalkoztatók betelepülése. - Meglévő munkahelyek megtartása, új munkahelyek létesítése. - Foglalkoztatási szint emelkedése. - Önfoglalkoztatás emelkedése.	- Munkahelyteremtő, illetve munkahely megtartó támogatások ösztönzése. - Képzési programok. - Vállalkozói készség támogatása.
Szabadidős tevékenységek, rekreáció feltételei	- Szabadidős és rekreációs lehetőségek bővülése, mind a városok körzetében, mind vidéken, az infrastrukturális feltételek biztosítottá válása valamennyi korosztály számára.	- Igényfelmérés eredményei hatékonyabbá teszik a lakosság kiszolgálását. - A közösségfejlesztési politikák megvalósulásának hatása a lakosság identitástudata erősödik, a térségek társadalmi összetartó ereje növekszik.
Népesség életminősége, egészségi és szociális állapota	- Életminőség javulása. - Kiút a mélyszegénységből. - Társadalmi jólét kialakulása. - Minőségi közszolgáltatások révén a lakosság egészségi és szociális állapotának javulása.	- Vonzó városi, illetve vidéki környezet kialakítása. - Tudásalapú munkahelyek létrehozásának ösztönzése.
Társadalom biztonságérzete	- Az elhelyezkedési esélyek kiszámíthatóbbá válása. - Anyagi biztonság. - Szilárd jövőkép.	- A fejlesztési politika céljainak a lakosság felé történő kommunikációja.

Gazdasági hatások

Gazdasági tényezők	Várhatóan fellépő gazdasági hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
Térszerkezet	- **Kelet-Nógrád** ipari újrafejlődése növeli a Pásztótól-Salgótarjánig terjedő terület sűrűsödését, erősödő urbanizációs folyamattal kell számolni. - **Nyugat-Nógrádban** a Rétsági-, és a Balassagyarmati Kistérségek ipari centrum szerepe erősödik, de jelentős urbanisztikai fejlődés inkább Balassagyarmaton várható. - Rétság ipari potenciálja és urbanisztikai minősége közötti feszültség középtávon nem oldható fel.	- A területileg fókuszált ipari beruházások multiplikatív hatásainak kiszélesítése a növekedési tengelyeken kívülre. - Egyes térségek komparatív előnyeihez illeszkedő területfejlesztés realizálása.
Településrendszer	- A Salgótarjáni-iparmedencében kirajzolódik egy gravitációs településrendszer körvonala. - Nyugat-Nógrádban Balassagyarmat jelentős fejlődése prognosztizálható.	- A Salgótarjáni-iparmedence infrastruktúrájának fejlesztését már a formálódó településhálózat figyelembevételével kell tervezni.
Természeti erőforrások	- A megye természeti erőforráskészletét a 21. század új technológiáinak fényében újra kell értelmezni, különösen a barnaszén felhasználásáét.	- A megye 15 éves fejlesztési távlatainak kijelölése során számolni kell a jelenleg alul használt erőforrásokkal, és azok igénybevétele estén annak környezeti hatásaival.
Ipar és kereskedelem térbeli szerkezete	- A Salgótarjáni-iparmedencében erősödik az ipari alkatrészgyártás és fémipari feldolgozás profil, de megjelenhetnek új feldolgozó iparágak, mint a műanyagipar erősödése. - Nyugat-Nógrádban elsősorban Balassagyarmat és Rétság térségében folytatódik a korszerű járműipari és feldolgozó ipari cégek betelepülése.	- - Az iparfejlesztés fókuszálása azokra az ágazatokra és településekre, amelyek rendelkeznek a megfelelő alapokkal és adottságokkal az ipartelepítéshez. - Vállalkozói együttműködések megalakításának ösztönzése.

Mezőgazdaság	- A lehetséges fejlődési pályára téréssel, a világban megmutatkozó jó minőségű élelmiszer iránti kereslet kihasználásával a mezőgazdaság jövedelmezőségének javulása várható. - A vállalkozói szektor rendszerszerű együttműködése nélkül jelentős fejlesztések és piacszerzés nem elképzelhető.	- - Külső ráhatással, tudatos rendszerfejlesztésekkel, és forrásokkal szükséges támogatni a szektort.
Erdőgazdálkodás	- Erdőterületek növekedése tervezett telepítések által. - A fa fajták között a keményfa állomány arányának növekedése. - Magántulajdonban álló erdők minőségi javulása. - A vadgazdálkodás kiterjesztése a táj teherbíró képességéig. -	- A letermelés és vágható állomány összhangjának megteremtése. - A tarra vágott területek minimalizálása. - Az erdőgazdálkodás diverzifikációjának harmonikus kiteljesülése (fa, erdei termékek, vad, turizmus).
Túrizmus	- Kiemelt attrakciók megjelenése. - Kínálati rendszerek fejlesztése. - Látogatók számának növekedése. - Turizmusból származói bevételek emelkedése. -	- A turizmus multiplikatív hatásainak (jövedelemtermelő, foglalkoztatási, vállalkozásfejlesztési, - imázs alakító, gazdasági szerkezet átalakító hatások) támogatása.
Vízgazdálkodás	- A völgyekben lefutó felszíni vizek tavakba rendezése. - További árvíztározók építése. - Öntözéses gazdálkodás kiterjesztése.	- Komplex vízgazdálkodási program indítása. - Mezőgazdasági területek vegyszerezésének és a vízgazdálkodás szempontjainak összhangba hozása.
Térség eltartó képessége és versenyképessége	- További zöldmezős iparterületek létrehozása. - Meglévő barnamezős területek revitalizálása. - Szakképzés javítása. - Felnőttképzés kiterjesztése a meglévő, jelenleg szakképzetlen munkaerő tartalék aktivizálása érdekében.	- Az iparterület növekedése nem növeli a már kialakult környezeti terhelést, a korszerű technológiák alkalmazása miatt. - A képzésben általánossá kell tenni a környezettudatos gondolkodás tanítását.

Műszaki infrastruktúra	- A műszaki infrastruktúra minőségi fejlődése. - Új iparterületek kiszolgálása magas színvonalú műszaki infrastruktúrával. - Vasút korszerűsítése. - Kerékpárút hálózat bővülése.	- Hatékony környezetgazdálkodás feltételrendszerének fejlesztése. - A műszaki infrastruktúrák építése során lehetőleg meglévő nyomvonalak használata. - A környezeti terhelés minimalizálásának fő szempontként történő megjelenése.
Energiaellátás	- A megye energiafüggőségének csökkenése. - A megújuló energia felhasználás részarányának növelése.	- - Alternatív, megújuló energiatermelés fejlesztése a megye adottságaira alapozva.

A hatások értékelése, amennyiben a tervezett cél nem valósul meg

Környezeti szempont

Az ipartelepítések elmaradása a környezetre kedvező hatással lehet, mert környezetterhelés nem fokozódna. A közúti forgalom növekedésének elmaradásával a légszennyezettség mértéke nem növekedne. Az ipartelepítések megvalósítása területfoglalással, termőföldkivétellel valamint az élőhelyek fragmentáltságának növekedésével jár. A keletkező hulladék mennyisége nem veszélyezteti a lerakók befogadó kapacitását, a csökkent idegenforgalmi érdeklődés mérsékli a környezet terhelését.
Azonban az épített környezet és kulturális örökség elmaradó fejlesztése a védendő értékek pusztulását, torzuló városképet vetít maga elé, mely közvetve a társadalmi szempontokra is hatást gyakorol.

Társadalmi szempont

A megye keleti, illetve nyugati része fejlettségi különbségeinek növekedése átértékelődési folyamatokat indít el, ami térszerkezeti változásokat is hozhat. Ebben az estben a migráció felgyorsulhat, ami egyidejű, de kétirányú elvándorlással is járhat. Egyfelől a megye nyugati területei, másfelől a Közép-magyarországi Régió irányába. A fejlődésükben megakadó infrastruktúrák időigényes és nem biztonságos központi elérhetőségeket, a szolgáltatásokhoz történő nehézkes hozzáférést eredményezhetik, ami az elvándorlást szintén tovább növeli.
Az életszínvonal csökkenése frusztrálóan hat a lakosságra, ami a közösség összetartozás erejét is csökkenti. Az alacsony jövedelmek távol tartják a helyben élőket a sport, vagy egyéb szabadidős tevékenységektől az aktív társadalmi élettől, ami veszélyezteti az intézményi rendszer fenntarthatóságát.
A leértékelődő, alacsony jövedelmű munkaerő életminősége egészségi és szociális állapota romlásnak indul.
Az általános romlás a biztonságérzet csökkenésével jár.

Gazdasági szempont

A gazdasági válságjelenségek kiüresedési folyamatokkal járnak, a lakó- és pihenő környezet pusztulása előre vetíthető. A csak nehézségekkel működni képes vállaltok nem érdekeltek a befektetésekkel járó természeti erőforrások (vízkészlet, a növényzet, talaj) kíméletes kiaknázásában.

Eredmény. fokozódó környezet romlás. elvándorló, nem tervezhető munkaerő kínálat.

Versenyképesség csökkenése. A gépesített, nagyüzemi mezőgazdasági méretek kialakulása.

A mezőgazdaság jövedelmezősége egyes területeken (gabonatermesztés) javul, más területeken jelentősen csökken. A lakókörnyezet turisztikai hasznosíthatósága kérdésessé válik. A kultúrtáj igényelte beruházások, fejlesztések elmaradnak.

A szolgáltatásokban szűkölködő, megélhetést nehezen biztosító élettér jelentősen növeli az elvándorlók számát. A megye külső energiafüggősége növekszik.

5. Horizontális javaslatok, a koncepció környezeti, társadalmi és gazdasági hatásait optimalizáló alapelvek

A **horizontális célok** a teljes célrendszert és fejlesztési programot átszövik. Meghatározásuknál az Európa 2020 stratégia tematikus célrendszerét vettük alapul, és zárójelben jelöltük is annak számát.

- foglalkoztatás előmozdítása (8)
- hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű népesség társadalmi, gazdasági felemelkedésének és beilleszkedésének előmozdítása (9)
- az infokommunikációs technológiák (IT) minőségének, használatának, és hozzáférésének előmozdítása (2)
- egészséges élelmiszer, tiszta ivóvíz és helyi energiaellátás környezetkímélő biztosítása
- a klímaváltozáshoz történő alkalmazkodás, kockázatkezelés (5)
- a környezet védelme, a hatékony erőforrás-felhasználás elősegítése (6)
- a fenntartható közlekedés támogatása, szűk keresztmetszetek felszámolása kulcsfontosságú infrastrukturális hálózatokban (7)

5.1. Környezeti hatásokat optimalizáló alapelvek

Környezeti hatásokat csökkentő irányelvek egyik csoportja a helyi energiaellátás környezetkímélő biztosítása, tiszta ivóvíz és egészséges élelmiszer biztosítása.

Az energiahatékonyság és megújuló energia alkalmazásának támogatása az intézményekben, energetika és környezetipar fejlesztése, lakásállomány energiahatékonyságának növelése, megjelenik a célkitűzések között. Energia hatékonyság területén az épületekhez kapcsolódó felújítások, új épület típusú beruházások alapvető követelménye, hogy az új épületek a legkorszerűbben épüljenek és a legjobb energia hatékonyságú besorolásba kerüljön az épület, felújítás esetében pedig javuljon az épület energia hatékonyága. Fejlesztéseknél előnyben kell részesíteni a megújuló energia alkalmazását. Csak olyan technológiai fejlesztéseket lehet támogatni, melyek nem növelik a környezetterhelést.

A vezetékes ivóvizek néhány település (Cered, Zabar) mélyfúrású kútjainak ammónium tartalma kivételével, általánosságban megfelelő minőségűek. Az elmúlt évben a szolgáltatott ivóvíz minőségében – a hatósági laborvizsgálatok alapján – a korábban is ismert kémiai vízminőségi problémák jelentkeztek (ammónia, vas, mangán). Az elöregedő hálózatokban kialakuló másodlagos bakteriális szennyeződés a megye több településén veszélyezteti az ivóvíz minőséget. A megye településeinek mintegy 50%-át érintette 2012-es év folyamán

mikrobiológiai vízminőségi probléma, de ezek fertőtlenítéssel, a hálózati szakaszok mosatásával a szolgáltató által kiküszöbölésre kerültek.
A vízellátás-fejlesztési feladatokban a legfontosabb minőség biztosításának igénye. A távlati igények kielégítése a megye területén található vízbázisokból lehetséges, azonban tovább vízminőség javító intézkedésekre van szükség a határértékeket meghaladó vízbázisoknál.
A környezetvédelem fontossága, a környezeti tudatosítás az egész koncepcióban jelen van.
Fontos, hogy a környezet tudatosítás mind a lakosság mind a vállalkozói szektor éltében jelen legyen. Ehhez segítséget nyújthatnak az öko-szemléletet erősítő programok, oktatások szervezése az iskolai képzésekben és a környezetipari fejlesztések.
A tudatosítás során elérendő cél, hogy azok a vállalkozások, akik saját forrásból valósítanak meg fejlesztéseket, figyelembe vegyék a környezeti szempontokat a beruházásaik tervezése, megvalósítása és üzemeltetése során.

A közlekedésfejlesztés fontos környezeti tényezőket érintő terület. A fenntartható közlekedés támogatása, szűk keresztmetszetek felszámolása kulcsfontosságú infrastrukturális hálózatokban megteremtésének alapvető eleme, hogy a környezeti szempontból nagyobb terheléseket okozó közlekedési formákat kiváltsuk környezetbarát megoldásokkal a környezeti terhelés csökkentése miatt. A koncepció törekszik arra, hogy olyan beavatkozások valósuljanak meg a városokban, amelyek növelik a kerékpáros közlekedés arányát. Ilyen stratégia cél a helyi és térségi kerékpáros úthálózat fejlesztése. Kiemelt célként jelenik meg az alsórendű úthálózat bővítése, a 21 sz. főút négysávúsításának befejezése, a 21. sz. főút nemzetközi tranzitkapcsolati rendszerbe történő beillesztésének elkészítése.
Környezeti szempontból a vasúti közlekedés (Hatvan-Salgótarján vasútvonal pályarekonstrukciója, villamosítása (Intercity), Salgótarjánban, Bátonyterenyén és Pásztón a vasút bekacsolása az integrált városi és funkcionális várostérségi közösségi közlekedési rendszer) támogatása kell, hogy meghatározó legyen, mert ezáltal fejleszthető lenne a távolsági közlekedés és csökkenthető a közúti teherforgalom.
A megújuló energiaforrások használata az így előállított energia hasznosítása potenciális lehetőség. A technológiai, ismereti, vagy tudásbázis eredetű problémák feltárása segíthet a lehetőségek költséghatékony kihasználásában. Energia ültetvények telepítésére alkalmas mezőgazdasági területek és ezekhez köthető növényfajok szakszerű leválogatása és ismertetése növelné a lehetőségeket.

5.2. Társadalmi hatásokat optimalizáló alapelvek

A koncepció egészét átívelően kell érvényesülnie a foglalkoztatás horizontális cél megvalósulásának. A koncepcióban kiemelt célként jelenik meg a hátrányos helyzetű emberek felemelkedésének és beilleszkedésének előmozdítása.
Társadalmi szempontból a legjelentősebb problémákkal a megye egykori ipari területein, és azok közelében, valamint a határ menti járásokban találkozunk, ezért e társadalmi perifériák helyzetével a koncepció egyik stratégiai céljának egy prioritása külön is foglalkozik (Aktív, kreatív, együttműködő társadalom: Társadalmi depresszió kezelése, felkészülés a munkára).
A leghátrányosabb helyzetű térségek problémáinak megoldása komplex és integrált fejlesztéseket követel. A koncepció egyértelművé teszi, hogy a leszakadó társadalmi rétegek problémáinak kezelése, életminőségük javítása csak komplex módon, az oktatási, lakhatási és foglalkoztatási helyzetük fejlesztésével javítható.
A helyi termékek előállításának segítése, a helyi fogyasztás ösztönzése elősegíti a vidéki térségek fejlődését, amely magában hordozza a szociális típusú mezőgazdasági termelés fejlesztését is. A szociális gazdaság fejlesztéséhez kapcsolódó programok a befogadó

növekedés alapját képezik, mivel munkalehetőséget nyújtanak a szegényebb családok, a képzetlenebb munkaerő számára.
Az oktatás minden szintjén – különös tekintettel az alapfokú oktatás és a szakképzés területén - fontos intézkedés a hátrányos helyzetű tanulók segítése, a korai iskolaelhagyók számának csökkentése érdekében a bentlakásos iskolák támogatása.
A megvalósuló infrastrukturális fejlesztéseknél alapvető követelmény a hozzáférhetőség biztosítása a fogyatékkal élők számára.
A társadalom biztonságérzetének alapja a megélhetés biztosítása. A koncepció ezért a megélhetés biztosítását minél szélesebb rétegeknek kívánja megteremteni, így kiemelt elemként jelenik meg a szociális gazdaságfejlesztés.

5.3. Gazdasági hatásokat optimalizáló alapelvek

A koncepció egésze abból az alapvető szemléletből indul ki, hogy a gazdaságfejlesztés számos más cél teljesülésének is alapfeltétele (fenntartható vidék, egészséges, tiszta környezet, jövedelemszerzés, társadalmi hátrányok csökkentése stb.) ami a megye társadalmi felemelkedésének az általános életminőség javulásának is feltétele.
A gazdaságfejlesztést ezért egyik oldalról igyekszik a megyébe kívülről áramló bevételek növelése által megvalósítani, amelynek egyik legfőbb eleme az exportorientált vállalkozások fejlesztése. További cél, hogy a helyi, erősödő KKV-knek növekedjen az aktivitása, korszerű technológiák alkalmazásával érjenek el hatékony működési módot és minél több helyi erőforrást használjanak fel.
Másfelől a koncepció a vidék lakosságmegtartó erejét elsősorban a helyi értékek – mezőgazdasági termékek, ásványkincsek, vízkészlet, egyéb természeti és kulturális értékek, erőforrások – termékbe formálásával kívánja elérni.
A koncepció előterében a térségre jellemző ipar áll. A térségben előállított új értéket egyfelől a nemzetközi nagyvállalatok, másfelől a hagyományokkal rendelkező ágazatok adják. A megye iparának döntően nagyobb részét a KKV-k képviselik, akik továbbfejlesztésével, korszerűsítésével képesek lehetünk megfelelni a világgazdasági kihívásoknak. Mindezek mellet erős stratégia irányként fogalmazza meg a koncepció a gazdasági fejlődésnek lendületet adó tudás alapú, kreatív ágazatok támogatását. E gazdasági prioritások megvalósulásával a megyei gazdaság fejlődése hosszútávon fenntarthatóvá, környezeti értékeket kímélővé válik és betöltheti elsődleges célját: amely az életminőség javítása.

6. Koncepció célrendszerének összesített értékelési táblázata, a koncepció környezeti értékelése

A terv megfelelősége	-2	-1	0	1	2
A koncepció környezeti célkitűzései					X
Felszíni és felszín alatti vizek védelme					X
Levegőminőség védelem				X	
Természet és tájvédelem				X	
Épített környezet és kulturális örökség védelem					X
Élőhely védelem				X	
Egészséges környezet biztosítása					X
Hulladékgazdálkodás				X	
Szennyvízkezelés			X		
Erőforrás gazdálkodás				X	
A jó környezetminőséggel kapcsolatos célkitűzések					X
Környezettudatos, felelős értékrend kialakítása, fejlesztése					X
Környezetterhelés, állapotváltozás, rehabilitáció				X	
Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás és a veszélyek megelőzése, elkerülése, mérséklése				X	

A véleményezésre megküldött Területfejlesztési Koncepció szakmailag megalapozott. A koncepció célkitűzései teljes mértékben lefedik a területfejlesztési dokumentumok célrendszerét, és általában tartalmazzák a környezetvédelmi dokumentumokét.

Vízgazdálkodás

A koncepció részletesen bemutatja a vízellátást, vízgazdálkodást. A stratégiai célok között szerepel a tározók létesítése, fejlesztése az ivó- és öntözővíz szükséglet tartós kielégítésére.
A fenntartható vízgazdálkodás, a felszíni és felszín alatti vízkészletek megőrzése víztestek mennyiségi és minőségi mutatóinak fejlesztése fontos szerepet kap a koncepcióban. Változó klimatikus feltételek, és változatlan vízigény mellett a megőrzés csak komplex vízgazdálkodás segítségével lehet sikeres. Zagyva folyó vízgyűjtőterületének komplex védelme szükséges.

Agrár környezetgazdálkodás

Az agrárfejlesztéseknél a széleskörű oktatási és szemléletformáló tevékenység annak érdekében, hogy az elérhető, a környezeti adottságokhoz illeszkedő művelési technológiák a

termelők számára jobban megismerhetőek legyenek nagyon fontos. Kitörési irány lehet az erdősültség fejlesztése őshonos fajokkal. Vadon termő növények, gyógynövények gyűjtése feldolgozása , termelése.

Természetvédelem

A megye védett értékeinek megőrzése, a természeti és tájképi értékeinek védelme stratégiai célkitűzés. A természetvédelmi fejlesztés mellett a gazdaságfejlesztés, vagy az infrastrukturális beruházások természetvédelmi területekkel kapcsolatos problémáit kiemelve kell kezelni. Az általában természetvédelmi szempontból is értékes területeket érintik a turisztikai fejlesztések. A természetvédelmi előírásokat nem sértik a kitűzött célok.
Meg kell határozni, hogy a tervezett területhasználati módosítások milyen hatással lehetnek a Natura 2000 területek állapotára, állagára és jellegére, valamint e területeken lévő élőhelyek és fajok kedvező természetvédelmi helyzetének megmaradásának, fenntartásának, helyreállításának, fejlesztésének lehetőségeire. A klímaváltozás hatásaival szemben leginkább sérülékeny térségek között nagyon sok a természetvédelmi terület.

Hulladék- és szennyvízkezelés

A célok között a hulladékkezelés problémája érintve van, de a szennyvízkezelés nem jelenik meg, viszont jelentős problémaként emeli ki a helyzetértékelés fejezet. A szennyvízelvezetés kiépítésének, a szennyvíz szakszerű elhelyezésének hiánya, mind a felszíni, mind a felszín alatti vizek tápanyagterhelését növelik. A legfontosabb tápanyagterhelést okozó pontszerű szennyező-források a szennyvíztisztítók és a folyékony hulladékelhelyező üzemek.
A hulladék szelektív gyűjtésének elterjesztésére nagy hangsúlyt kell fektetni, mivel jelenleg a megyében a szelektív hulladékgyűjtés nem megoldott. A hulladékok hulladéklerakón történő elhelyezése környezetveszélyeztetés szempontjából a legrosszabbnak minősül. A hulladékok újra használatára nagy hangsúlyt kell fektetni.

Levegő-minőségvédelem

A fejlesztési koncepcióban a stratégiai céljai között szereplő gazdaság- és iparfejlesztése, és a területi célok között szereplő újraiparosítás és a gazdaság felzárkóztatása légszennyezőanyag terhelések szempontjából veszélyeket jelenthet. A fejlesztések előkészítése során minden esetben törekedni kell az elérhető legjobb technikai szint megismerésére és azoknak megfelelően való tervek kidolgozására. Törekedni kell a megújuló energiahasznosítás széles körű elterjesztésére. A fejlesztési koncepcióba szereplő infrastruktúra hálózatok fejlesztésének realizálása különösen a közlekedési kapcsolatok javulása esetén lehet eredményes a légszennyezőanyag terhelés növekedésének megakadályozásában. A kapcsolatok javulásával látványos javulás is elérhető lokális szinten.

Energiagazdálkodás

Nógrád megye jelentős mennyiségű ásványvagyonnal rendelkezik. A Nógrádi-medence 26 mérlegterületen 171,5 millió tonna kitermelhető szénvagyonnal szerepel a hivatalos nyilvántartásban. Ebből külfejtéssel művelhető 2,1 millió tonna. A gazdaságosan kitermelhető szénvagyon ennél kevesebb, de vannak olyan potenciális területek, ahol gazdaságos szénbányászatot lehetne megvalósítani. A koncepció stratégiai céljai között szerepel az energiahatékonyság korszerűsítése, az energiahatékonyság növelése és megújuló energia alkalmazása. Az ásványkincsekkel való gazdálkodás környezeti szempontjaira vonatkozó intézkedést a koncepció nem tartalmaz.

Rendkívül fontos a biomassza hasznosítása. Az alternatív energiaforrásokon belül a megyének kiemelendő potenciális adottsága a biomassza, melyből legnagyobb mennyiségben a megye erdeiben keletkező dendromassza (tűzifa) áll a rendelkezésre. A biomassza energetikai hasznosításában a fő felhasználási terület a termőterülethez viszonylag közeli fűtési célú hő, valamint a használati meleg víz előállítása, közösségi és egyéni hőtermelő berendezésekben. A szükséges eszközök, berendezések gyártása az újraiparosítás egyik fontos helyi iránya lehet Nógrád megyében, ahol régóta foglalkoznak tüzelőberendezések gyártásával.

7. Határon átnyúló hatások

7.1. A határon átnyúló együttműködések bemutatása

A rendszerváltás utáni időszak kétoldalú kapcsolatait meghatározó **Magyar-Szlovák Alapszerződés 1995 márciusában került aláírásra** Párizsban. A Szerződés a Magyar Köztársaság és a Szlovák Köztársaság közötti jószomszédi viszonyról és a baráti együttműködésről határozott. A szerződés több pontban érinti a határon átnyúló együttműködés jelentőségét az Európai integrációba való betagozódásunk érdekében. A kétoldalú együttműködés fejlesztésében meghatározó szerepet jelent a szlovákiai magyarság és a magyarországi szlovákság kezdeményező ereje.

Részben ezt célozza a **2001. LXII. számú törvény a szomszédos államokban élő magyarokról.** A törvény egyebek mellett a szlovák oldalon élő magyar nemzetiséghez tartozóknak nyújt támogatást a munkavállalás, az oktatás, a magyar pedagógusok továbbképzése, határon túli civil szervezetek segítése területén.

A Phare támogatásával készült a magyar-szlovák együttműködés kiemelt pontjainak keretet adó **Magyarország-Szlovákia PHARE Határ menti Együttműködési Program**.

Az elmúlt években **Nógrád Megye Területfejlesztési Koncepciói** határozottan állást foglaltak a magyar és a szlovák határ menti térségek közötti kapcsolatépítés és erősítés mellett. A megye stratégiai célkitűzései között több esetben is külön hangsúlyt kapott a határ menti együttműködés.

Magyarország 1993 és 2000 kötött hét eurorégiós, határon átnyúló együttműködési megállapodást kötött. Ezek közül öt eurorégió részben, vagy egészében érinti a magyar-szlovák határszakaszt.

A magyar szlovák határszakasz legjelentősebb eurorégiós kezdeményezése a történelmi Nógrád/ Novohrad megye területére kiterjedő Neogradiensis Eurorégió megalakítása, és a Novohrad-Nógrád Geopark volt.

A határon átnyúló együttműködés és a hálózatépítés a területi fejlődés kérdéskörében fokozott jelentőséggel bír a magyar-szlovák határ menti térségekben. Magyarországnak éppen ez a térsége periférikus elhelyezkedéséből is adódóan a kevésbé versenyképes régiók csoportjához tartozik, a határ túloldalán lévő területekhez hasonlóan.

A Neogradiensis Eurorégió létrehozásának alapgondolata éppen ezen célok hatékonyabb megvalósítását szolgálja. Az Eurorégió a történelmi Nógrád-Novohrad megye területét, magyar oldalon Nógrád megye, szlovák oldalon a poltári, nagykürtösi és a losonci járás területét foglalja magába. Az együttműködési szerződés 2000. március 25.-én került aláírásra. Az eurorégió központja Losoncon van, alapítói a salgótarjáni központú **Neogradiensis Régió Egyesület** és a losonci székhelyű **Región Neogradiensis.**

A Novohrad - Nógrád Geopark, mint az UNESCO Globális Geopark Hálózat egyik első nemzetközi (határon átnyúló) Geoparkja 2010. március 27-én a franciaországi Luberonban a

szervezet 36. európai tagjaként emelte sorába a Novohrad-Nógrád Geoparkot. Ez egyúttal Magyarország és Szlovákia első, nemzetközileg elismert Geoparkja is.
Az Észak-Déli irányban a füleki Várhegytől a béri andezitoszlopokig húzódó, a történelmi Nógrád Vármegye egy részét, a szétszakadt palóc tájat és közösségeket újra egyesítő Novohrad - Nógrád Geopark az Európa Diplomával elismert Ipolytarnóci Ősmaradványokat és a Világörökség részét képező Hollókőt is magában foglalja.
A megye határ menti térségét érintő két legnagyobb védelem alatt álló területi egység:

Duna-Ipoly Nemzeti Park
A Duna-Ipoly Nemzeti Park 1997-ben alakult, területe 60 676 hektár. A Börzsöny igen változatos táji, geomorfológiai, geológiai, hidrológiai, botanikai, zoológiai és kultúrtörténeti értékekben bővelkedő védett területéből Nógrád megyéhez csak a hegység keleti pereme tartozik. A Nemzeti parknak része az Ipolyszögi Égerláp 106 hektárnyi területtel.
Hollókői Tájvédelmi Körzet
A 141 hektár területű TK a Cserhát dombjai közé zárt Hollókő község és környéke építészeti, gazdálkodási és kulturális hagyományainak megóvására 1977-ben alakult. A tájvédelmi körzet a Cserhát élő falumúzeumát, természeti környezetét: a hagyásfás legelőt, a középkori vármaradvánnyal és a keskenyparcellás öreg szőlőket foglalja magába.
A hollókői Várhegy alatt elterülő Ófalu megőrizte egykori településszerkezetét és a műemléki védettség következtében a régi palóc házak sora élő „falumúzeumot” alkot. A szépségekben gazdag tájba települt kisközség szerkezete speciális észak-magyarországi, nem található hasonló a Kárpát-medencében.
A falu fölé magasodó várrom Nógrád megye számos középkori vára közül a legkisebb, de a legépebben megmaradt. Az Ófalu helyreállítása alapján a települést 1987-ben felvették az UNESCO „Világ Kulturális Öröksége” listájára.

Karancs-Medves Tájvédelmi Körzet
Az országhatár mellett, Salgótarjánt északi irányból körülölelő Karancs-Medves Tájvédelmi Körzet 1989-ben létesült. A területbe akkor olvadt be az országos jelentőségű Salgó-vár, a Szilváskő, a Kercseg-völgy, a zagyvarónai Várhegy, a Gortva-völgy, a Bárna-patak és a Zagyva-folyó eredő forrása, mint helyi jelentőségű védett terület. Területe 6619 hektár, ebből 519 hektár fokozottan védett. A Nógrádi-medence legszebb formájú vulkáni képződményét meredek gerincek és mély völgyek tagolják.
A területen 67 védett növényfajt, 247 védett állatfajt tartanak nyilván. Természetközeli élőhelynek minősíthető a terület közel 65%-a. A növénytársulások közül különösen értékesek a szubmontán bükkösök és tölgyesek, a molyhostölgyes bokorerdők, és a sziklagyepek még megmaradt foltjai. A geológiai értékek közül a Salgó, a Kis- Salgó vagy Boszorkánykő, a Szilváskő környéki bányák feltárásai és másodlagos barlangrendszere, valamint az eresztvényi bányák feltárásai feltétlenül kiemelést érdemelnek. A terület eszmei értékét növeli, hogy itt található a Zagyva-folyó eredő forrása.
A történeti múlt emlékeinek ápolása és az értékek bemutatása jól társul az oktató, nevelő munkával. Ehhez kapcsolódik a somoskői Magyarbányán kialakított kőtár; a Boszorkánykőn és a Szilváskőn található geológiai tanösvény.

7.2. A jelenlegi határon átnyúló együttműködések értékelése az eurorégió területét figyelembe véve

Humán erőforrások, településstruktúra, életszínvonal

Erősségek	Gyengeségek
- Megfelelő és rendelkezésre álló munkaerő, melynek nagyobb része gazdaságilag aktív népesség, képzett ipari, vasipari, kézműves, mezőgazdasági és erdészeti munkaerő. - A mind nemzeti, mind európai jelentőséggel bíró létező észak-dél és kelet-nyugat tengely miatt megfelelő térszerkezeti pozíció a településhálózat fejlesztése számára. - Kedvező elhelyezkedés a határhoz képest, alkalmas arra, hogy érdeklődést vonzzon a budapesti agglomerációból. - Megfelelő háttér feltételek a települések számára. - Változatos településszerkezet, mely különböző típusú fejlesztések számára alkalmas. - Jó feltételekkel rendelkező központok (Losonc, Salgótarján), melyek lehetőséget teremtenek a határon átnyúló fejlesztésre. - Mind a nyári, mind a téli időszakban megfelelő feltételek a turizmus fejlesztésére az egész területen a jól megőrzött vidéki környezetre és a távoli hegyi falvakra alapozva. - A kialakult határon átnyúló együttműködések - alkalmasak hosszú távú tevékenységekre.	- A nemzeti adatokhoz képest a lakosság nem kiegyensúlyozott és nem kedvező korbeli, iskolázottsági és társadalmi összetétele mindkét országban. - Hosszú távú alacsony foglalkoztatottsági arány. - Magas arányú cigány népesség, alacsony iskolázottsággal. - Alacsony szociális és életszínvonal a régióban, nagy munkanélküliséggel. - Alacsony városiasodási szint a vidéki települések nagy arányával a régió délnyugati és északkeleti részén. - A turizmus növekedéséhez szegényes és szegmentálódott kínálat, gyenge-közepes kapcsolódó infrastruktúrával.
Lehetőségek	**Veszélyek**
- Jelentős nagyságú városi területek és nagyszámú lakosság közötti kapcsolatteremtés a határon átnyúló régió közepén, annak észak-déli tengelye mentén - Pásztó, Bátonyterenye, Salgótarján, Fülek, Losonc, Poltár. - Átfogó határon átnyúló együttműködés a munkaerőpiac, a kultúra, a turizmus, üzleti kapcsolatok, stb. területén. - A régió további fejlesztése érhető el azáltal, hogy a fennálló fejlesztési tengely könnyű elérhetőséget biztosít a szomszédos gazdasági központok felé. - A falusi turizmus fejlesztése a vidéki településeken. - A hegyi környezet alkalmas a hétvégi	- A régiót érő társadalmi-gazdasági hatások tovább ronthatják a már kiegyensúlyozatlan demográfiai szerkezetet. - A fiatalok elvándorlása a gazdaságilag fejlettebb régiókba. - A deviáns jelenségek felerősödése a helyi társadalomban. - További lemaradás az oktatás és az informatika területén. A kis települések visszafordíthatatlanul veszítik el lakosaikat. - Bizonyos településeken a szociális és kulturális problémák erős és együttes megjelenése. - A térszerkezetben kedvező elhelyezkedésű települések elveszítik vonzerejüket a

turizmusra Budapest környékéről, Miskolcról és az Alföld északi részéről. - A losonci termálvíz felhasználása egészségügyi és pihenési célokra.	turizmus számára, a szociális és demográfiai problémákból adódóan.

Környezet, természet, tájvédelem

Erősségek	**Gyengeségek**
- A települések viszonylag kevéssé hatottak a természeti környezetre. - Természetvédelmi területekben és kulturális örökségben gazdag régió. - A természet minősége javul a nehézipar visszaszorulása, a természetbarát technológiák és a csökkenő, a mezőgazdaság által okozott természeti beavatkozások miatt. - Elegendő természeti források (ásványok, erdők, stb.). - Minden településen létező, központi kommunális szemét elszállítás. - A természetvédelem területén egyre aktívabb tevékenység a non-profit szervezetek részéről.	- Részleges helyi ivóvíz ellátási hiány és rossz vízminőség a határon átnyúló régió mindkét oldalán. - Fairtás a védett területeken és a gyomok szaporodása. - A hulladék és szennyvízgazdálkodás fejletlen infrastruktúrája. - Súlyos környezeti károk a korábbi nehézipari területeken, erős vízszennyezés, talaj- és ebből következően talajvíz károsodás. - Alacsony szintű határon átnyúló együttműködés a- környezetvédelem területén.
Lehetőségek	**Veszélyek**
- A turizmus fejlesztésének lehetősége a kedvező környezeti és gazdag kulturális örökségből eredően. - Közös áramfejlesztés a létező hőforrásokra és más megújuló energia forrásokra alapozva.	- A környezeti kérdések alacsony prioritása. - A felszíni és a talajvíz veszélyeztetése a gazdasági tevékenységek és a nem megfelelő szennyvíz elvezetési - és tisztítási rendszer miatt. - A közlekedés erősödése veszélyezteti a levegő minőségét. - Nem elegendő költségvetés a közművek fejlesztésére. - Nincsenek revitalizációs programok a szennyezett ipari területek számára. - A határon átnyúló együttműködés hiánya környezeti- kérdésekben.

Közlekedési és műszaki infrastruktúra

Erősségek	Gyengeségek
- Előnyös közlekedés-földrajzi helyzet. - A Helsinki folyosók közép-európai csomópontjának közelsége. - Az V. Helsinki folyosó közelsége. - A 21-es főút közlekedési folyosója a legvárosiasodottabb régióhoz csatlakozik: Dél-Szlovákia középső részének fejlesztési és közlekedési tengelye Losoncnál. - A 21-es főút négysávosítása kedvezően hat a főutat keresztező 23-as és 22-es főutak forgalmára. - A gazdasági tevékenységek folytatásához szükséges infrastruktúra igen magas sűrűséggel és kiemelkedő kapacitásokkal rendelkezésre áll, a korábbi nagyipari tevékenységek nyomán. - A lakossági elektromos áram- és ivóvíz ellátás rendelkezésre áll. - A lakossági gázellátást jelentős mértékben kifejlesztették. - Losonc egy természetes, regionális vasúti és közúti fuvarozási csomópontnak tekinthető. - Losonc és Salgótarján térsége a határon átnyúló, illetve azon túleső térség energia és kommunikációs hálózatának csomópontja. - A Kassa-Pozsony széles nyomtávú vasút tervezett nyomvonala érinti Losoncot. - Folyamatosan kiépülő Ipoly hidak által újra kialakuló közúti összeköttetés a folyó két oldala közötti határszakaszon.	- A Hatvan-Salgótarján-Fülek vasútvonal műszaki állapota teljesen elmaradott. - A szennyvízhálózatba bekötött háztartások aránya még mindig nem elég magas. - A 2-es főút közlekedési folyosója mentén nincs nemzetközi vasútvonal, így ebben a közlekedési folyosóban kevés az esély a kombinált fuvarozás megvalósítására. - A vasúti közlekedés aránya alacsony a szállítmányozásban. - Nincs kiépített vasútvonal Ipolyság és Balassagyarmat között. - A 21-es főút határon túli kapcsolata kis kapacitású, zsúfolt szlovákiai utakra vezet.
Lehetőségek	**Veszélyek**
- A határon átnyúló térség gazdasági fejlesztésének érdekében a kedvező közlekedés-földrajzi helyezet kihasználása a 21-es főút folyosójának tudatos fejlesztésén keresztül. - A Pásztó-Bátonyterenye-Salgótarján-Fülek-Losonc urbanizált térség fejlesztéséhez szükséges közlekedési infrastrukturális feltételek kialakítása a 21-es főút folyosóján kétszer két sávos autóút teljes hosszon történő megépítésével. - Szlovákiai oldalon a 21-es főút kapacitás növekedését fogadni képes közúthálózat fejlesztés, elsősorban Zólyomig, ahol az autópálya csatlakozás megoldott.	- A 21-es főút a bővítése után, a szlovákiai oldal útjai láthatóan nem lesznek képesek ellátni az EU-hoz történő csatlakozás és a gazdasági fejlődés miatt megnövekvő forgalmat. - A határ menti területek összehangolt fejlesztése továbbra sem történik meg, állami szintre emelt érdemi, intézményesített együttműködés hiányában.

- A Nógrád megye keleti részén található urbanizált terület és Losonc térsége bevonása a nemzeti, illetve európai gazdasági vérkeringésbe. - Javítani az áruk és utasok szállításának feltételeit a kelet-nógrádi városiasodott térségben a Hatvan- Salgótarján-Fülek-Losonc vasútvonal újjáépítésén keresztül. - A kombinált szállítmányozás feltételeinek megteremtése a Hatvan-Salgótarján-Fülek-Losonc vasútvonal újjáépítése által. - A szintbeni közúti és vasúti kereszteződések fejlesztése. - A Pozsony-Ipolyság-Balassagyarmat-Losonc-Kassa vasútvonal befejezésének lehetősége a jelenleg még hiányzó - Sahy (Ipolyság) és Balassagyarmat közötti - összeköttetés megépítésével. - Az Ipoly szemközti oldalain található települések összekötése további új hidak megépítésével.	

Gazdasági struktúra

Erősségek	Gyengeségek
- A területi gazdaság erősítését, azon belül jelentős ipari fejlesztéseket indukáló felzárkóztató tervezés kezdődik a térségekben. - Az ipar jelentős és meghatározó szerepet játszik a térség gazdaságában. - Az ipari fejlődés megújuló alapokra helyeződik. - Kialakult az ipari vállalkozások anyagi és műszaki bázisa. - A nem fémes nyersanyagok rendelkezésre állnak. - Nemzetközi szintű kiállítási és kongresszusi központ Losoncon. - Szabad kapacitások az építőiparban. - A külföldiek által eltöltött vendégéjszakák száma növekszik. - A környezetvédelmi, látogatható geológiai területek fontos vonzóerőt jelentenek a turisták számára. - A határ két oldalán elhelyezkedő salgótarjáni és losonci kistérségek hasonló kulturális és gazdasági adottságokkal rendelkeznek, melyeken keresztül egymást erősítik.	- Az ipar kevéssé változatos és alacsony szinten képes hozzáadott értéket teremteni. - A válság végzetessé lassította, az amúgy is lassan haladó ipari szerkezetváltást. - Alacsony termelékenység és vállalkozói versenyképesség, elmaradott technológiák alkalmazása miatti alacsony hatékonyság az ipari vállalkozások körében. - A turisták rendelkezésére álló szállás lehetőségek csak mérsékelt igényeket elégítenek ki. - Alacsony szintű nemzetközi turizmus. - Alacsony beruházói érdeklődés az egész térség iránt. - A munkanélküliek aránya magasan az országos átlag felett van mindkét oldalon. - A kis- és középméretű vállalkozások alacsony aránya és tevékenységi szintje. - A szolgáltatási szektor alacsony aránya és termelékenysége. - A mezőgazdaság válságban van. - A hagyományos bányászatra és nehéziparra épülő helyi gazdaság versenyképessé alakításának sikertelensége kudarcélményt

- A gazdag természeti és kulturális örökség további vonzerőt jelent a turisták számára.	hagyott maga után. - A hagyományos ipar válsága kedvezőtlen képet alakított ki a térségről. - Az összehangolt és kitartó imázs alkotás, illetve térség marketing tevékenységek alacsony színvonala.
Lehetőségek	**Veszélyek**
- A gazdasági fejlődés több munkalehetőséget eredményez. - A közlekedési infrastruktúra fejlődésének eredményeképpen a térség pozíciója sokkal jobban megerősödik a beruházók szemében. - A gazdag kulturális örökségnek és a vonzó természeti környezetnek köszönhetően, egy szervezett kínálat fejlesztési programon keresztül megindulhat a turizmus fellendülése. - A helyi gazdaság meghatározó ágazatainak (ipar, kereskedelem) fellendülése a szolgáltatási szektor fejlődését fogja maga után vonni. - A helyi gazdaság és infrastruktúra fejlesztése jó lehetőséget nyújt a magyar-szlovák, határon átnyúló gazdasági és regionális fejlődés fokozására. - Az egymást erősítő gazdaságfejlesztési és határon átnyúló együttműködési folyamatok elősegíthetik, hogy a losonci és salgótarjáni agglomerációs területek egy dinamikus, határon átnyúló, városias térséggé váljanak, egy, még közép-európai szinten is jelentős új fejlődési pólust alkotva. - Lehetőség egy, közös Losonc-Salgótarján-Pásztó gazdasági övezet létrehozására (Neogradiensis gazdasági Övezet formájában). - Az alábbi iparágak válhatnak a gazdasági fejlődés húzóerejévé a térségben: üveg- és műanyag ipar, gépipari alkatrészgyártás, fémipari megmunkálás, ipari berendezések gyártása. - A Varsó - Katowice - Budapest- Adria folyosó meg fog épülni, így Losonc és Salgótarján gazdasági térsége megerősödik, és kétirányú gazdasági áramlat középpontjában fog elhelyezkedni.	- Amennyiben Nógrád megye nyugati és keleti részének gazdasági fejlődése túlzottan kiegyenlítetlenné válna, nem lesz mód a Losonc-Salgótarján együttműködés nyújtotta lehetőségek kihasználására a szlovák partner teljes körű együttműködése és a losonci térség fejlődése ellenére sem. - A folyamatban levő autópálya fejlesztések a hasonló helyzetben levő térségek számára lehetővé teszik, hogy az ország gazdasági középpontja és egyéb fejlett EU-s térségek gyorsabban megközelíthetővé váljanak. - Előfordulhatnak olyan politikai változások, melyek lehetetlenné tehetik vagy akadályozhatják a határon átnyúló gazdasági és regionális fejlesztést, illetve együttműködést, így a többszázezer lakossal rendelkező salgótarjáni és losonci fejlődő térség által nyújtott lehetőségeket nem lesz könnyű felhasználni beruházások számára. - A beruházó tőke földrajzilag távolabbi területeket választ – néhány esetben ezek a régiók jobb imázzsal is rendelkeznek -, így a térséget elkerüli a gazdasági fejlesztés. - A gazdasági válság negatív hatással van a mindennapi élet feltételeire, amelyek így együtt újonnan kialakuló és erősödő, negatív szociális és demográfiai folyamatokat idéznek elő, mint például a tartós munkanélküliség megnövekedését, a csökkenő létszámú és fokozottan öregedő lakosságot, valamint a romák szociális és gazdasági integrációja még nehezebbé válását. - A hosszan tartó válság eredményeként a térség egyre kevésbé válik vonzóvá a magánbefektetők, kormányzati fejlesztések számára, valamint a magyar-szlovák együttműködés szempontjából. - A szükséges közlekedési infrastruktúra fejlesztéseket átütemezik, vagy visszavonják.

7.3. A határ mentiség szerepe Nógrád megye gazdaságában

A magyar-szlovák államhatár két oldalán elterülő, saját országában perifférikusan fekvő, a külső segítségre és a belső erőforrás mozgósítására fokozottan ráutalt gazdasági nehézségekkel küzdő térség gazdasága párhuzamosan működik és próbálkozik egymás mellett a fejlődés útjára jutni, miközben az egymás irányába forduló kapcsolatok szintje olyan alacsony, hogy alig játszik szerepet a megyék gazdaságában. Pedig a határon átnyúló gazdasági kapcsolatokban jelentős tartalékok vannak, melyek új, belső energiát vihetnek a térség fejlődésébe. A gazdasági együttműködésnek a jelenleginél akár nagyságrendekkel nagyobb volumene alakulhat ki – a tradíció megvan a határon átnyúló térségi együttműködésre – az együttműködésre a készség és az érdeklődés mindkét részről intézményi és vállalkozói szinten is megvan

A helyzetet minősíti, hogy minimális létszámú szlovákiai munkaerő dolgozik Nógrád megye vállalkozásainál. Általában jellemző, és a kapcsolatok fejlesztésének legfőbb gátja, hogy a vállalkozóknak nincs ismerete a szlovák oldali üzleti-beruházási lehetőségekről, holott a Salgótarjáni székhellyel működő Szlovák-Magyar Kamara jelentős aktivitást fejt ki e kölcsönös tájékoztatás érdekében. További visszatartó erő az eltérő adó-, vám- és jogrendszer, illetve a különböző engedélyeztetési eljárások ismeretének hiánya, és bürokratikus volta.

Jellemző, hogy napjainkig elsősorban a kereskedelemben nyert teret az együttműködés, a határ menti városokban – Balassagyarmaton, Salgótarjánban – viszonylag jelentősebb a szlovákiai bevásárló turizmus, ugyanakkor másik oldali üzletnyitások igen ritkák, esetlegesek. Közös termelési vagy termékfejlesztési együttműködésre is kialakult néhány biztató kapcsolat: pl. gyümölcsalapanyagot szállítanak Nógrád megyéből Szlovákiába, faalapanyagot szállítanak Szlovákiából magyarországi feldolgozókhoz, olajos szennyeződéseket biotechnológiával eltávolító közös magyar-szlovák kisvállalkozás működik, szlovák építőipari vállalkozás működik Nógrádban, stb., de ezek számosan kevesek.

Nógrád megye gazdaságának irányultságát egyelőre alapvetően meghatározza a Budapest közelség, észak felé pedig lezárja az országhatár. A vállalatok – bár elvileg nyitottak az együttműködésre, a gyakorlatban alig keresik a kooperáció lehetőségét. A jövő útja azonban a határok formálissá válása és a közös érdekeltségű és vonzású gazdasági terek együttműködése, szoros összefonódása. Nógrád megye esetében ez a mindig is elsődleges Budapest-orientáltság mellett a határ menti térségek gazdaságának a közös érdekek meghatározását és a lehetőségek kihasználását jelenti.

A gazdasági kapcsolatok intézményesítése

A megyében – fölismerve a határon átnyúló gazdasági kapcsolatokban rejlő lehetőségeket – megkezdődött azok intézményi szintű támogatását, elősegítését szolgáló rendszerek kialakítása. Elsődleges cél a témakörben jellemző információhiány enyhítése. Az intézményes fejlesztés fő szereplői a Nagyar Kereskedelmi és Iparkamara Szlovák-Magyar Tagozata, illetve a Nógrád Megyei Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány (NMRVA), mindkettő Salgótarjáni központtal működik.

A Kamara Szlovák-Magyar Tagozatának fő feladata a határon átnyúló gazdasági kapcsolatok elősegítése. Ezen belül olyan információs bázist építettek ki, amely a szlovák oldali üzleti lehetőségekkel, jogrendszerrel, szabályozással kapcsolatos információk napra kész szolgáltatását biztosítja a vállalkozók részére.

A NMRVA aktív kapcsolatokat ápol szlovákiai, vállalkozásfejlesztésben érintett szervezetekkel, akikkel többek között e-inkubátorházat működtetnek, amely feladata az üzleti információk és üzleti lehetőségek közvetítése több nyelven (www.ebin.eu). E

kapcsolatok elsősorban a közös lehetőségek és érdekek föltárására irányulnak, illetve a kölcsönösen meglévő információhiány enyhítését célozzák.

Közlekedési folyosók, fejlődési tengelyek

Nógrád megyét több nemzetközi útvonal érinti, melyek közül néhány a Neogradiensis eurorégió közlekedési tengelyét is képezi. Az úgynevezett Helsinki megállapodás rögzítette a Közép-Kelet-Európai közúthálózat fejlesztési elképzeléseit. A megye déli határát érintő M3. autópálya, az V. sz. Helsinki folyosó – Budapest-Ungvár-Lvov – részét képezi. Erről ágazik le a 21. sz. főút, mely a megye keleti térségér, és a 2. sz. főút, mely a megye nyugati térségét tárja fel. Mindkét főút elsődlegesen a megye budapesti kapcsolatát biztosítja, ugyanakkor a Neogradiensis eurorégió É - D irányú főútvonala. Az utóbbi egyben a Helsinki folyosókat kiegészítő TINA[1] hálózat Budapest-Besztercebánya-Krakkó tengelye.
Mindkét út fontosságát jelzi, hogy a 2. sz. főút az országos koncepciókban, a 21. sz. főút a régió és a megye koncepciójában gyorsforgalmi úttá fejlesztését irányozza elő. A Szlovák Köztársaság Területfejlesztési Koncepciójában a közlekedési fejlesztési tengelyekre vonatkozóan két elképzelés szerepel:

- A policentrikus változat a Pozsony-Kassa tengely viszonylatban az északi (Zsolnán, Poprádon áthaladó), és a déli (Nyitrán, Léván, Zólyomon, Losoncon áthaladó) vonalat egyaránt 1. fokú tengelyként jelöli meg. A 2-es út folytatásába eső Zólyom-Parassapuszta vonal csupán 3. fokú tengely, míg a 21-es út folytatásába eső Zólyom-Losonc szakasz 1. fokú, a Losonc Somoskőújfalu szakasz 2. fokú tengelyként van megjelölve.
- A hárompólusú változat a Pozsony-Kassa kapcsolat fő irányának a déli változatot jelöli meg. Ebben a változatban a Zólyom-Losonc-Somoskőújfalu szakasz 1. fokú, a Zólyom Parassapuszta szakasz 2. fokú fejlesztési tengely. E két tengely további fejlesztése egyaránt fontos Nógrád megye fejlődése szempontjából.
- A 21-es út fűzi föl Pásztót, Salgótarjánt, Bátonyterenyét, Füleket és Losoncot. Salgótarján mint megyeszékhely és mint Nógrád megye ipari-gazdasági-intézményi centruma, a megye legurbanizáltabb térsége. Erre a tengelyre fűződik fel a megye legnagyobb népességkoncentrációja, valamint a határon túli szlovákiai terület legjelentősebb központja Losonc is. E két város együttműködéséből indulhat el a Neogradiensis legnagyobb volumenű határon átnyúló gazdasági együttműködése. A 21-es út fejlesztése a magyar oldalon a Salgótarjáni, Pásztói és Bátonyterenyei kistérségek vonatkozásában mintegy 130 ezer, a Losonci és a Poltári járások tekintetében mintegy 65 ezer ember megélhetését támogatja közvetlenül, de hatással lesz az Ózdi és a Pétervásárai kistérségek, illetve a rimaszombati járás lakossága életminőségére is.
- A 2-es út fűzi föl Rétságot, a megye legkorszerűbb iparával rendelkező városát, és biztosítja Budapest elérhetőségét a megye második városa, Balassagyarmat, illetve Szécsény számára is. A három magyar oldali kistérség mintegy 90 000 fős lakossága mellett a szlovák oldalon a Nagykürtösi járás 28 ezer lakosa érintett az út fejlesztésével.
- A megye fejlődésének másik fontos eleme – kiemelten a Salgótarján-Bátonyterenye térséget, és beleértve a határ túloldalán fekvő Losoncot is – a 81. sz. vasútvonal, mely a XIX. sz.-ban az egész nagytérség gazdasági fejlődését alapozta meg, Budapesttől Zólyomig terjedően. Mai állapotában komolyabb teherszállításra egyáltalán nem képes, de személyszállításra is csak olyan színvonalon, ami messze elmarad a kor követelményeitől.

Az Eurorégió közös társadalmi - gazdasági fejlesztési programja törekvéseinek, a határ menti együttműködés fejlesztésének a kedvező határátlépési feltételek adják a legfőbb támogatást. A határok átjárhatósága a gazdasági és kulturális együttműködés terén jelentenek helyzeti

[1] Transport Infrastructure Needs Assistment

előnyt, egyben megalapozza a majdani, határokat formálissá alakító közös EU tagság idejére a kapcsolatok bővülésének lehetőségét.
A Neogradiensis Eurorégió határszakaszán a határátkelő helyek mind számukban, mind funkciójukban kedvező adottságúak. Három olyan határátkelőhely van (Parassapuszta, Balassagyarmat, Somoskőújfalu), ahol semmilyen korlátozás nincs a nemzetközi áru- és személyforgalom lebonyolódása előtt. Kedvezőtlen ugyanakkor a Szécsényi kistérség helyzete, hiszen határ menti fekvése ellenére egyetlen határátkelőhely sincs területén.
A határátkelés fejlesztése ennek ellenére folyamatos programként szerepel az Eurorégió közös feladatai között.

7.4. Az eurorégió szlovák oldala

A Neogradiensis Eurorégió szlovákiai területe a Besztercebányai kerület déli részén, a Nagykürtösi, Losonci és a Poltári járásban helyezkedik el. A térségre jellemző a magas munkanélküliség, mely helyenként a 27 %-ot is eléri.

Település	Lakosság száma	Terület km2	Foglalkoztatottak átlagszáma	Munkanélküliek aránya %
Breznóbánya	66182	1265	13206	15
Besztercebánya	112810	809	75648	6
Zólyom	67829	759	18870	9
Gyetva	34104	475	6448	12
Korpona	23034	585	4817	16
Selmecbánya	17006	278	8260	13
Garamkereszt	48509	532	13809	13
Žarnovica	27879	426	5189	15
Kisőrce	40970	730	7781	30
Rimaszombat	82106	1471	13778	35
Losonc	73086	771	14707	27
Poltár	23598	505	3966	25
Nagykürtös	46876	849	8757	29

Forrás: Losonci Járási Hivatal, 2013. augusztus

1996 óta a népesség száma csökkenést mutat, mely összefügg az életkori összetétellel és az elvándorlással.
A térség legnagyobb nemzeti kisebbsége a magyar, amely zömében a határ mentén, az Ipoly folyó völgyében él, a Besztercebányai kerületen belül aránya kb. 13 %, a déli járásokban kb. 33 %.

A térség gazdasági, kulturális és szellemi központja Losonc városa, ahol jellemző a jelentős tradíciókkal rendelkező gyártók jelenléte, mely tény magában hordozza a fokozott vállalkozási kedvet és az új ipari övezetek kialakításának feltételeit. A városban kihelyezett egyetemi oktatás működik, s a nagyszámú középiskolának köszönhetően az országos átlagnál magasabb a középiskolai érettségivel rendelkezők száma.
A térség vízellátása kedvezőtlen, a településeknek 66 %-a rendelkezik közművesített ivóvízellátással, míg a csatornázás illetve szennyvíztisztítás a településeknek csak a 28 %-ban van megoldva.
Az Ipoly vízgyűjtőjének 2/3-a Szlovákiában, 1/3-a Magyarországon található, ezért a két ország Európai Uniós integrálódása feltételezi a vízgyűjtőterület kezelésének a kölcsönös, és közös megoldását. A probléma kezelésére léteznek programtervek a magyar és a szlovák oldalon (pl.: az Ipoly folyó revitalizációs terve), amelyek leszögezik, hogy mindkét ország kulcsfontosságúnak tekinti a szennyvíztisztítást, ill. a fenntartható vízgazdálkodást.
A Besztercebányai kerületen belül a fő közlekedési irány a déli területen Ny-K irányú első fokú fejlesztési tengely mentén az E571-es út. Losonc közúti közlekedésben betöltött jelentőségét éppen ennek az útnak és a Losoncot Salgótarjánnal összekötő 71-es számú főútnak a kereszteződése adja. Az E571-es út Zólyom-Losonc szakasza az ország legfrekventáltabb útszakasza, mivel észak-déli és kelet-nyugati közlekedésben is használatos. Az E571-es út Zólyomnál kereszteződik az E77 számú főútvonallal, amely É-D irányú közlekedési főtengelye Közép-Szlovákiának.
A vasúti közlekedés a térségben már több, mint 130 éves múltra tekint vissza. Itt volt az első vasúti szakasz, amely Budapestet a Felvidékkel, azaz a mai Szlovákia területével összekötötte (1867-ben avatták). Ez a szakasz kapcsolódik Szlovákia déli 160-as számú (Pozsony-Kassa) vonalához.
A Losonc-Salgótarján tengely csaknem másfél évszázada, mint természetes közlekedési folyosó jött létre, amelyen keresztül kapcsolódik a szlovákiai 71-es számú főút a magyarországi 21-es számú főúton keresztül az M3-as autópályához.

Az érintett három járás a gazdaság struktúráját, szerkezetét tekintve mezőgazdasági-ipari térség. Az iparstruktúra differenciáltságát tekintve Losonc és környéke rendelkezik a legjobban diverzifikált iparral. A szilikátipar mellett további jelentős ágazat az élelmiszeripar, ezt követi a gépipar és könnyűipar.
A szilikátprogram (SIHOZ = Silikátová hospodárska zóna – Szilikát Gazdasági Övezet) a Szlovák Ipari- és Kereskedelmi Kamara losonci regionális irodájának nagyszabású programja. Filozófiáját az adja, hogy a szlikátok hasznosítása visszatérést jelent a természetes anyagokhoz, és a 3. évezred modern technológiáihoz alapanyagként szolgálhatnak (pl. kerámia, üveg, építőipari kőgyapt, környezetvédelemben használatos abszorpciós anyagok stb.), s lényegében nincs konkurenciájuk a szlovákiai ipari környezetben. A térségben megtalálható a nyersanyagpotenciál, a termelési tradíció és a kvalifikált munkaerő, amely a program sikerének biztos záloga.

Losonc tekinthető a déli járások közül a középfokú oktatás központjának. Felsőfokú kihelyezett oktatás a Besztercebánya megye déli járásaiban csak Losoncon található. Három szlovákiai egyetemnek van kihelyezett kara a városban (mezőgazdasági, tanárképző és közgazdasági karok).

A NEOGRADIENSIS EURORÉGIÓ TÉRSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAMJA

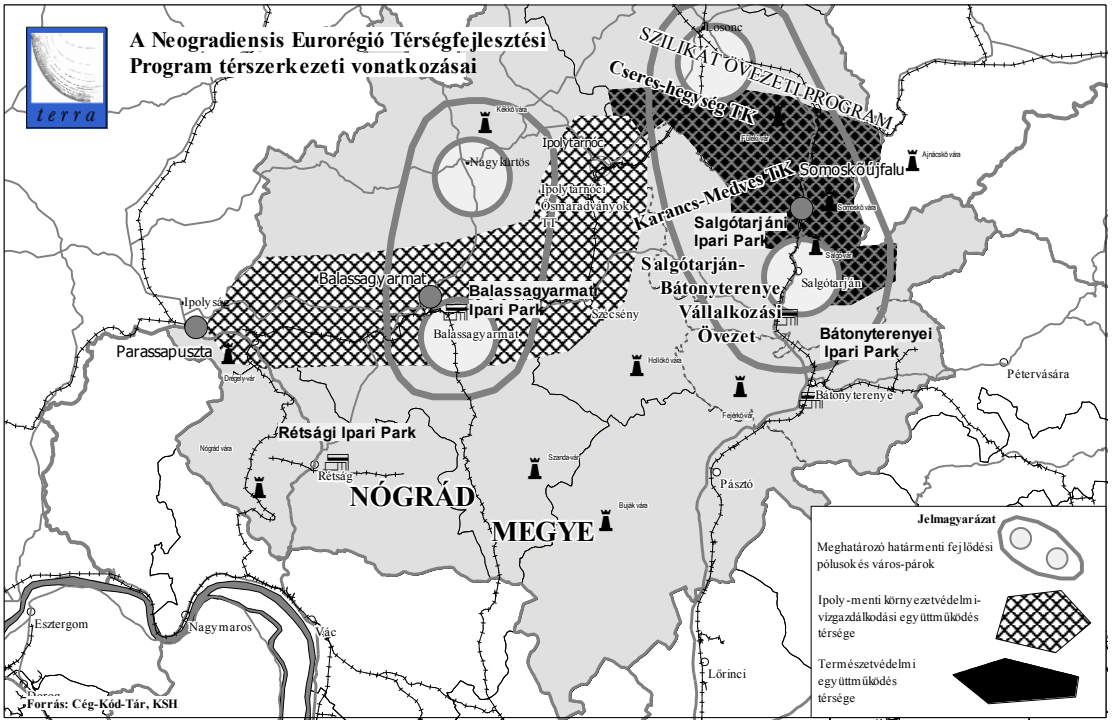

A Nógrád Megyei Területfejlesztési Koncepció (2014-2020) határon átnyúló hatásai

Határon átterjedő Környezeti hatások

Környezeti tényezők	Várhatóan fellépő környezeti hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
Levegő minősége (országhatáron átterjedő hatása nem jelentős)	- Porszennyezés növekedése; - légszennyezőanyag kibocsátásnak a növekedése; - közlekedésből adó légszennyezőanyag kibocsátás növekedése.	- Környezetbarát technológiák telepítése; - környezetbarát termelési technológiák támogatása; - energetikai rendszerek korszerűsítése; - környezetbarát szállítási módok alkalmazása, elkerülő utak használata.
Felszíni és felszín alatti vizek mennyiség és minősége	- Vizek gazdasági eredetű szennyezésének növekedése; - vizek agrárgazdasági eredetű szennyezése (elnitrátosodás);	- Környezetbarát technológiák telepítése.
Hulladékgazdálkodás	- országhatáron átterjedő hatása nem prognosztizálható.	

Társadalmi hatások

Társadalmi tényezők	Várhatóan fellépő társadalmi hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
Népesség területi elhelyezkedése	- A határ mindkét oldalán jelenlévő, negatív migrációból adódó népességfogyás magyarországi oldalon csökkenthető. Közös fejlesztésekkel kiterjeszthető. Mindkét térség határterületén nagy számban jelen lévő cigány kisebbséghez tartozó népcsoportok problémáinak kezelés szükségszerűen hatékony munkát követel. A nógrádi terv határon át nyúló hatást nem indukál.	- Az elkülöníthető táji területek igényeinek feltérképezése, a lakosság jelentősebb problémáinak beazonosítása célirányos, közös beavatkozásokat igényel.
Foglalkoztatás	- Magyar oldalon várható az adottságoknak megfelelő foglalkoztatók betelepülése. - Meglévő munkahelyek megtartása, új munkahelyek létesítése. - Foglalkoztatási szint emelkedése. A program nem hat a szlovákiai foglalkoztatási viszonyokra.	- Munkahelyteremtő, illetve munkahely megtartó támogatások ösztönzése. - Képzési programok. - Vállalkozói készség támogatása. - Szociális gazdaság segítő fejlesztése mindkét oldalon, a határon átnyúló programok keretében.
Szabadidős tevékenységek, rekreáció feltételei	- Szabadidős, rekreációs, kulturális lehetőségek bővülését mindkét országban generálja Nógrád megye programja.	- A két megyei önkormányzat konkrét összegeket különítsen el éves költségvetésében határon átnyúló közösségi-kulturális aktivitásokra.
Népesség életminősége, egészségi és szociális állapota	- A népesség életminőségét, egészségi és szociális állapotának javulását csak a hazai oldalon támogatja a program.	- Vonzó városi, illetve vidéki környezet kialakítása. - Tudásalapú és szociális alapú munkahelyek egyidejű létrehozásának ösztönzése mindkét oldalon.
Társadalom biztonságérzete	- A határ túl oldalára kiterjedően nem javítja a megyei terv az itt élők biztonságérzetét.	- Közösségek határon átnyúló együttműködésével, célirányos programokkal javítható a kétoldali helyzet.

Gazdasági hatások

Gazdasági tényezők	Várhatóan fellépő gazdasági hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
Térszerkezet	- **Kelet-Nógrád**-ban érdemi együttműködéssel kibontható egy közép-európai léptékkel is mérhető gazdasági övezet Pásztótól-Losoncig terjedően. A terület infrastrukturális és urbanizáció sűrűsödése erre jó lehetőségeket kínál. A fejlesztési koncepció erősíti ezt a távlati célt, de önmagában nem tudja hatékonyan előre vinni, legfeljebb csak egyoldalúan megalapozni. - **Nyugat-Nógrádban** a Rétsági-, a Balassagyarmati, és a Szécsényi Járások területén elsősorban a kereskedelmi együttműködések, és a környezet állapotának fejlesztése lehet az együttműködések területe.	- Határon átívelő, komparatív előnyöket felmutató területfejlesztés megtervezése világos célok mentén.
Településrendszer	- nem releváns	- nem releváns
Természeti erőforrások	- A két terület természeti erőforráskészletét a 21. század új technológiáinak fényében újra kell értelmezni, különösen a barnaszén (Salgótarjáni-, Bátonyterenyei-, Nagykürtösi Járások), és más nem fém ásványok területén, valamint a bőségesen rendelkezésre álló biomassza területén. - A megyei koncepció erősíti a területen eddig elért eredményeket (Noegradiensis/Novohrad Eurorégióban és a Nógrád/Novohrad Geopark tevékenységei).	- Az együttműködési terület továbbfejlesztése rendkívüli, hosszú távon ható eredményeket hozhat mindkét fél számára.
Ipar és kereskedelem térbeli szerkezete	- A két határ menti terület, a meglévő különbözőségeik	- - Az iparfejlesztés

	ellenére is jelentős hasonlóságokat és fejlődésükben komparatív előnyöket hordoz. A felismerések megszülettek, de kibontásuk, realizálásuk várat magára. A megyei fejlesztési koncepció akkor fejtheti ki határon átnyúló hatását, ha az összehangolásra kerül Besztercebánya megye fejlesztési programjával.	fókuszálása azokra az ágazatokra és településekre, amelyek rendelkeznek a megfelelő alapokkal és adottságokkal az ipartelepítéshez. - Vállalkozói együttműködések további ösztönzése. Magyar-Szlovák együttműködési program kidolgozása és ütemezése.
Mezőgazdaság	- A terület alultervezett része a megyei koncepciónak, mert azt elsősorban a Vidékfejlesztési és mezőgazdasági program vetíti előre. A megfogalmazottak csak közvetten hatnak a határ túloldalára.	- - Az ágazati együttműködés területeit bele kell vonni a Magyar-Szlovák együttműködési programba.
Erdőgazdálkodás	- Közvetett hatásokkal lehet számolni.	-
Túrizmus	- A kínálati rendszerek fejlesztése összefogottan történik, a területen jelentős előrelépések és eredmények vannak. - Látogatók számának növekedése. - Turizmusból származói bevételek emelkedése.	- A turizmus multiplikatív hatásainak (jövedelemtermelő, foglalkoztatási, vállalkozásfejlesztési, - imázs alakító, gazdasági szerkezet átalakító hatások) támogatása. A kijelölt utak továbbfejlesztése.
Vízgazdálkodás	- A koncepció nem tervez határon átnyúló hatást.	- Közös vízgazdálkodási program indítása lehetséges.
Térség eltartó képessége és versenyképessége	- Egyoldalú célok fogalmazódnak meg.	- Minden közös gazdasági együttműködés növeli a térségek eltartó képességét és versenyképességét.
Műszaki infrastruktúra	- A műszaki infrastruktúra minőségi fejlődése az Ipoly hidak építése terén volt az elmúlt években. - Gazdag lehetőségeket kínál a közút, a vasút, a kerékpárút hálózat, és a repülőtér fejlesztés. A terv nem nevesít erre célokat	- Hatékony környezetgazdálkodás feltételrendszerének fejlesztése. - A műszaki infrastruktúrák építése során lehetőleg meglévő nyomvonalak használata. - A környezeti terhelés minimalizálásának fő

		szempontként történő megjelenése.
Energiaellátás	- A koncepció a megye energiafüggőségének csökkentését célozza meg.	- - Alternatív, megújuló energiatermelés fejlesztése a mindkét terület adottságaira alapozva.

A hatások értékelése, amennyiben a tervezett cél nem valósul meg

Környezeti szempont

Az ipartelepítések elmaradása a környezetre kedvező hatással lehet, mert környezetterhelés nem fokozódna. A közúti forgalom növekedésének elmaradásával a légszennyezettség mértéke nem növekedne. Az ipartelepítések megvalósítása területfoglalással, termőföldkivétellel valamint az élőhelyek fragmentáltságának növekedésével jár. A keletkező hulladék mennyisége nem veszélyezteti a lerakók befogadó kapacitását, a csökkent idegenforgalmi érdeklődés mérsékli a környezet terhelését.
Azonban az épített környezet és kulturális örökség elmaradó fejlesztése a védendő értékek pusztulását, torzuló városképet vetít maga elé, mely közvetve a társadalmi szempontokra is hatást gyakorol.

Társadalmi szempont

A két megye határ menti területét is magába foglaló dél-szlovákiai, és észak-magyarországi térség, a balkáni országok csatlakozásáig az egy főre eső nettó jövedelmet, és az egy főre eső GDP-t figyelembe véve, az Európai Unió legszegényebb térsége volt. Az európai nagytérségi tervek pejoratív „rozsdaövezetként" jelölték térségünket.
Az összehangolt jövőbeni tervezések, fejlesztések, és célzott külső, ugyancsak összehangolt forrásszerzések nélkül a határ két oldala nem lesz képes eltérni a múltjába zárt trendektől.
A határon átnyúló tervezett és összehangolt együttműködések nélkül részleges sikerekkel számolhatunk a terület eltartó képességének javulás, a szociális viszonyok javulás, és a gazdasági potenciál bővülése terén.

Gazdasági szempont

A két határ menti terület energetikai, ipari, kereskedelmi együttműködései kínálnak nagy fejlődési lehetőségeket. Ezek elmaradása, elodázása kölcsönös hátrányokkal jár. A határ menti területek relatív bezártsága, kapcsolódás mentes önmagában való léte gazdasági visszaesést gerjesztő hatású. A negatív hatások egyszerre gazdasági-társadalmi-környezeti temészetűek lehetnek. A megyei fejlesztési koncepció akkor fejtheti ki határon átnyúló hatását, ha az összehangolásra kerül Besztercebánya megye fejlesztési programjával.

Javaslatok a Nógrád Megyei területfejlesztési Koncepció (2014-2020) program elfogadása utáni határon átnyúló tevékenységekre

Nógrád megye jelenlegi társadalmi és gazdasági helyzetének értékelése, a fejlesztés alapjául szolgáló tendenciák és jellemzők feltárása és a bemutatott problémák kijelölik egy új magyar-szlovák határon átnyúló fejlesztési program célrendszerét.
Az elmúlt tíz évben történt tervezési és együttműködési tevékenységek megérlelték az időt a közös tervezési kérdések áttekintésére.

A Nógrád Megyei területfejlesztési Koncepció (2014-2020) elfogadása után át ki kell jelölni egy új együttműködés kereteit, amelynek az alábbi területekre kellene kiterjednie:

- Határon átnyúló üzleti együttműködés, üzleti szolgáltatások fejlesztése
- Oktatás, szakképzés, kultúra határon átnyúló vonatkozású fejlesztése
- Turizmus fejlesztése
- Infrastruktúra, határon átnyúló energia rendszerek fejlesztése
- Egészségügyi és szociális együttműködés fejlesztése
- Határon átnyúló közös területi tervezés

A határon átnyúló térségfejlesztési program megvalósításának célja a gazdaság hatékonyabb működtetése és ezáltal az életminőség javítása a határ mindkét oldalán. A megvalósítás eszköze a határon átnyúló együttműködés, feltétele, hogy a határ ne állja útját semmilyen előremutató, a közös gazdasági érdek érvényre jutását szolgáló kezdeményezésnek.

Salgótarján, 2013. december 16.

Melléklet

1. sz. melléklet
A környezet védelméért felelős szervek szakmai véleménye

BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

ÉPÍTÉSÜGYI ÉS ÖRÖKSÉGVÉDELMI HIVATAL
ÁLLAMI FŐÉPÍTÉSZ

2013 OKT. 25

Ügyiratszám: BOD/01/1234-2/2013
Kérjük, válaszlevelükben hivatkozzanak ügyiratszámunkra!
Ügyintéző: Gergely Péter
Telefon: (46) 512-961

Hiv. szám: 15-215/2013.
Ügyintézőjük: -
Tárgy: Nógrád Megye Területfejlesztési koncepciójával kapcsolatos SKV vélemény.

BECSÓ ZSOLT
Nógrád megyei Közgyűlés elnök
részére

Salgótarján
Rákóczi út 36
3100

Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal Salgótarján
Érk.: 2013 OKT 29
Szám: 15-25 Mell:
Ea.:

Tisztelt Elnök Úr!

A *2/2005.(I.11) Korm. rendelet (továbbiakban R.) 1. § (2) 1. számú melléklet 1. pontja* alapján, a [1996. évi XXI. tv. 23. § (1) bekezdés szerinti] területi tervek a **környezeti vizsgálat lefolytatására kötelezett tervek** körébe tartoznak, ezért annak **elkészítése kötelező.**

A **R. 7. § (1) szerint környezeti értékelés konkrét tartalmának** és részletezettségének (a továbbiakban: tematika) **megállapításához - az épített környezet védelme szempontjából** - a következő **tájékoztatást adom**: A R. 4. sz. mellékletében foglalt általános követelmények szerint kialakított tematika tervezetén túl, annak kiegészítését az épített környezet védelmére kiterjedően nem tartom szükségesnek.

Miskolc, 2013. október 14.

Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatalának Miskolc Állami Főépítésze

Bernáth Mihály
hivatalvezető
állami főépítész

3525 Miskolc, Városház tér 1.
Telefon: (36-46) 512-971 E-mail:allami.foepitesz@borsod.gov.hu Honlap:www.kormanyhivatal.hu/borsod

2013 OKT. 17

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL
NÉPEGÉSZSÉGÜGYI SZAKIGAZGATÁSI SZERVE

Iktatószám: XIII-R-071/00448-4/2013
Ügyintéző: Feketéné Dr. Zeke Ildikó
Telefon: 32/521-703

Tárgy: Nógrád Megye Területfejlesztési Koncepciója
Hivatkozási szám: 15-225/2013.

Becsó Zsolt Elnök Úr részére,
Nógrád Megye Önkormányzata Közgyűlése
Salgótarján
Rákóczi út 36.
3100

Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal Salgótarján
Érk.: 2013 OKT 2.
Szám: 15-240 Mell:
Ea.:

Tisztelt Elnök Úr!

2013. 10. 17

Hivatkozva fenti számú megkeresésére a Nógrád Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Szakigazgatási Szerve az *egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról* szóló 2/2005.(I.11.) Kormányrendelet 4. § (2) bekezdése szerint a 2. számú melléklet alapján – a hatáskörébe tartozó szempontokat figyelembe véve – az alábbi észrevételeket teszi Nógrád Megye Területfejlesztési Koncepciójával kapcsolatban.

- A Kormányrendelet 2. számú melléklet 1./e) pontja, miszerint a tervnek van-e és milyen mértékben jelentősége a környezettel kapcsolatos közösségi jogszabályok szempontjából. Nórád Megye Területfejlesztési Koncepciója, 2014-2020 Javaslattevő fázisa olyan általános célokat, részcélokat és terveket fogalmaz meg (pl. barnakőszén bányászat esetleges újraindítása, egészséges élelmiszer, tiszta ivóvíz, helyi energiaellátás környezetkímélő biztosítása) melyek részletes kidolgozása és annak végrehajtása során a hatályban lévő környezettel kapcsolatos (hulladékgazdálkodási, vízgazdálkodási, stb.) jogszabályokat figyelembe kell venni.
- A Kormányrendelet 2. számú melléklet 2./d) pontja alapján vizsgálni kell, hogy a terv okozhat-e olyan környezeti változásokat, melyek az emberi egészségre, a környezetre kockázatot jelentenek. Mivel a Koncepció egésze – összhangban az Európa 2020 Stratégiával – kifejezett figyelmet fordít a környezet védelmére, ezért megvalósítása kedvező változásokat eredményez.

Salgótarján, 2013. október 17.

Nógrád Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Szakigazgatási Szerve Megyei Tisztifőorvos Salgótarján

Tisztelettel:

Dr. Surján Orsolya
megyei tisztifőorvos

3100 Salgótarján, Rákóczi u 36.
Levelezési cím: 3100 Salgótarján, Pf. 141. Tel: (32) 521-701 Fax: (32) 520-831
e-mail: titkarsag.nograd@emr.antsz.hu web: www.nmkh.hu

HEVES MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL
ERDÉSZETI IGAZGATÓSÁGA

Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal
Salgótarján
Érk.: 2013 OKT 25.
Szám: 15-24 G Mell:
Ea.:

Iktatószám: HEG/EI/8210-2/2013

Becsó Zsolt úr
Elnök

Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése
Salgótarján
Rákóczi út 36.
3100

Tárgy: Nógrád Megye Területfejlesztési Koncepciója 2014-2020

Tisztelt Elnök úr!

Hivatalomnak Nógrád megye erdőterületei vonatkozásában van hatásköre és illetékessége. Áttanulmányozva a mellékelt helyzetértékelést az alábbi véleményt adom:

A Kormány 1110/2004.(X.27.) Korm. határozatával kihirdetett Nemzeti Erdőprogram 3. pontjának megfelelően Magyarország erdőterülete a mezőgazdasági területek erdősítése (erdőtelepítés) révén évről-évre nő. Nógrád megyében, az ország legerdősültebb megyéjében ugyan az országos átlagtól elmaradó mértékű az erdőterület növekedése, de enyhe növekedést Nógrádban is regisztráltunk.

A környezeti szempontból lényeges információkat tartalmazó Helyzetfeltárás munkaanyag 32. táblázatában és a hozzá kapcsolódó 60. ábrán a 2000. évre vonatkozó erdőterület mértékén feltehetőleg téves adat szerepel.
A táblázat szerint a megye erdőterülete a 2000-2011. évek alatt 103.841 ha-ról 98.620 ha-ra, mintegy 5.200 ha-ral csökkent, mely a valóságnak nem felel meg.

A megye erdőterületeinek alakulását az alábbi táblázat szemlélteti:

Év	Összes erdőtervezett terület* (ha)	Faállománnyal borított terület (ha)
2011.06.17.	102.292	98.620
2012.06.27.	102.378	98.766
2013.07.11.	102.789	99.098

Forrás: Országos Erdőállomány Adattár

3300 Eger, Szövetkezet út 4 - 3301 Eger Pf.: 41 - Telefon: +36 (36) 510-570 - Fax: +36 (36) 510-597
E-mail: heves-erdeszet@nebih.gov.hu - Honlap: www.kormanyhivatal.hu/hu/heves

*Az összes erdőtervezett terület magába foglalja az egyéb részleteket (erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterület, pl.: tisztás, rakodó, nyiladék stb.) is.

Némi pontatlanság van a megye faállomány-viszonyai leírásában is, mely a 6. oldal 3. bekezdésében a kocsánytalan tölgy uralkodó szerepét és a „cserállomány megritkulását" emeli ki.
A legnagyobb területi hányadot az akácosok foglalják el (29,0 %), ezt követik a cseresek (22,6 %). A kocsánytalan tölgyesek (14,3 %), gyertyános-kocsánytalan tölgyesek (6,9%) sajnos csak jóval kisebb térmértékben vannak jelen a leírtnál.

A 17. oldal 2. bekezdése leírása szerint Nógrád megyében az állami tulajdon részaránya 62,8%. A faállománnyal borított területek közül az állami tulajdonú erdőterület: 55.045 ha (2013.07.11.), melynek aránya helyesen 55,5%.

Eger, 2013. október „21".

Szabó Szilárd
igazgató

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL
FÖLDHIVATALA

2013 OKT. 2

Ügyiratszám: 10.120-2/2013.
Ügyintéző: Sulyán Péter Gábor
Telefon: 30/698-1355
E-mail: sulyan@takarnet.hu

Tárgy: Véleményezés.
Hiv. szám: 15-217/2013.

Nógrád Megyei Önkormányzat

Becsó Zsolt
Elnök Úr részére

Salgótarján
Rákóczi út 36

3100

Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal
Salgótarján
Érk.: 2013 OKT 25
Szám: 15-247 Mell:
Ea.:

Tisztelt Elnök Úr!

A ***Nógrád Megyei Kormányhivatal Földhivatalához*** megküldött, **Nógrád Megye Területfejlesztési koncepciója, 2014-2020.** tárgyú véleménykérésre – a melléklet dokumentáció áttanulmányozása alapján – a következő **véleményt** adom:

Mint az a csatolt dokumentációból is kitűnik, **Nógrád megye** területén viszonylag kevés a termőföldként hasznosítható terület – főként a jó minőségű termőföld – így ezek **mennyiségi védelme** kiemelt szempontként kell, hogy szerepeljen a fejlesztések tervezése során. Ezért a környezeti értékelés konkrét tartalmának megállapításánál ezt javaslom figyelembe venni, és részletezni, hogy a területfejlesztési koncepcióban felvázolt fejlesztési célok végrehajtása **miként érinti a még meglévő termőföldeket, főként a jó minőségű termőterületeket**.

Tájékoztatom továbbá ezzel kapcsolatosan, hogy a *termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény (a* továbbiakban: *Tfvt.) 11. § (1) bekezdése* értelmében termőföldet más célra csak kivételesen – elsősorban a **gyengébb minőségű termőföld** igénybevételével – lehet felhasználni. A *Tfvt. 11. § (2) bekezdése* alapján az **átlagosnál jobb minőségű termőföldet** más célra hasznosítani csak időlegesen, illetőleg **helyhez kötött igénybevétel** céljából lehet. A *Tfvt. 11. § (4) bekezdésében* foglaltak szerint az igénybevételt az indokolt szükségletnek megfelelő **legkisebb területre** kell korlátozni. Települések belterületének bővítése (termőföld belterületbe vonása) esetén a *Tfvt. 15. § (4) bekezdése* alapján figyelemmel kell lenni arra, hogy a belterületbe vonási kérelem **elutasítási oka lehet**, ha az érintett termőföldek **nem szomszédosak** a belterületi földrészletekkel, továbbá a kérelmezett, **átlagosnál jobb minőségű termőföldek mellett gyengébb minőségű termőföldek** is szomszédosak a belterülettel.

A koncepció tartalmával kapcsolatosan **kifogás, illetve egyéb észrevétel – termőföld mennyiségi védelme szempontból – nem merült fel.**

Salgótarján, 2013. október 15.

Tisztelettel:

Nógrád Megyei Kormányhivatal Földhivatala Salgótarján

Juhászné Tóth Éva
hivatalvezető

ORSZÁGOS KÉMIAI BIZTONSÁGI INTÉZET

Főigazgató

1097 Budapest, Nagyvárad tér 2.
Telefon: (06-1) 476-1195, (06-1) 476-1100* Fax: (06-1) 215-2732 E-mail: okbi@okbi.antsz.hu

Nógrád Megyei Önkormányzat
Közgyűlésének Elnöke

Salgótarján
Rákóczi út 36.
3100

Iktatószám: KNHF-22020-2/2013
Hivatkozási szám: 15-220/2013
Tárgy: Környezeti hatásvizsgálat

2013.10.

Tisztelt Cím!

Levelét, amelyben a Nógrád Megyei Területfejlesztési Koncepciójával kapcsolatos álláspontunkat kéri, megkaptuk. Mivel azonban a levél a 2/2005. (I.11.) Korm. rendeletre hivatkozva megállapítja, hogy a Területfejlesztési Koncepció készítéséhez kötelező a környezeti vizsgálat lefolytatása, az eljárásban nem az Országos Kémiai Biztonsági Intézet, hanem az Országos Tisztifőorvosi Hivatal, és érintettség esetén az Emberi Erőforrások Minisztériuma illetékes részt venni.
Az Országos Kémiai Biztonsági Intézet az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet 1.§ (3.) bekezdése hatálya alá eső tervek esetében, *érintettség* esetén tartozik a véleményezésre bevonandó államigazgatási szervek közé, a 3. sz. melléklet II/2. pontja szerint.

Hatáskör hiányában Nógrád Megye Területfejlesztési Koncepciójával kapcsolatban nincs álláspontunk.

Kérem, szíveskedjenek tekintetbe venni, hogy a**z eljárás további szakaszában az intézet nem kíván részt venni, ennek megfelelően az egyeztetési dokumentáció papír alapú hordozón történő megküldésétől is eltekintünk.**

Abban az esetben, ha az Országos Kémiai Biztonsági Intézet törvényben és rendeletekben meghatározott feladataihoz kapcsolódó problémák merülnek fel, –konkrét kémiai biztonsági kérdésekben– készséggel állunk rendelkezésükre.

Budapest, 2013. szeptember 25.

Tisztelettel:

Dr. Major Jenő
főigazgató

ORSZÁGOS KÉMIAI BIZTONSÁGI INTÉZET BUDAPEST FŐIGAZGATÓ

ÁNTSZ

ÁLLAMI NÉPEGÉSZSÉGÜGYI ÉS TISZTIORVOSI SZOLGÁLAT
Országos Tisztifőorvosi Hivatal

Iktatószám: KEF-19360-2/2013.
Tárgy: Véleményezés, Nógrád megye
területfejlesztési koncepciója
Előadó: Debreczeni-Lázár András
Telefon: (06-1) 476-1100/2830
Válaszadás esetén kérem, a fenti iktatószámra hivatkozni szíveskedjék.

Hivatkozási szám: 15-219/2013.

Becsó Zsolt
megyei közgyűlés elnöke

Nógrád Megyei Önkormányzat

Salgótarján
Rákóczi út 56.
3100

Nógrád Megyei Ö... ányzati Hivatal Salgótarján
Érk.: 201... 22
Szám: 243

Tisztelt Elnök Úr!

A 15-219/2013. számú levelében történt megkeresésére, Nógrád Megye Területfejlesztési Koncepciója Stratégiai Környezeti Vizsgálatával kapcsolatosan az alábbi tájékoztatást és véleményt adom:

Nógrád megye természetes gyógytényezők tekintetében – földtani okok miatt – az ország más megyéihez viszonyítva alulreprezentált. A helyzetfeltáró munkaanyagban említett sóshartyáni Jódaqua gyógyvíz mellett a mátraszőllősi Meleg-forrás „Betyárok Vize" néven ásványvízzé minősített vize szerepel az Országos Tisztifőorvosi Hivatal nyilvántartásában. Mindkét víznyerőhely védett vízbázist csapol meg, a felszínen védőterület kijelölésére nincs szükség.

A szakmai vélemény kiadására az OTH hatáskörét és illetékességét az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet 8. § (3) bekezdés a) pontja és 3. számú melléklet II. 2. h) pontja állapítja meg.

Budapest, 2013. október 15.

ORSZÁGOS TISZTIFŐORVOSI HIVATAL

Dr. Szabó Enikő
helyettes országos tisztifőorvos

Cím: 1097 Budapest, Albert Flórián út 2-6. (volt Gyáli út 2-6.) – Levelezési cím: 1437 Budapest, Pf. 839.
Telefon: +36 1 476 1100 – E-mail: tisztifoorvos@oth.antsz.hu

KÖZÉP-DUNA-VÖLGYI KÖRNYEZETVÉDELMI, TERMÉSZETVÉDELMI ÉS VÍZÜGYI FELÜGYELŐSÉG

Kérjük, válaszában hivatkozzon iktatószámunkra!

Ikt. sz.: KTVF: 28558-3/2013. Tárgy: Nógrád megye területfejlesztési koncepció 2014-2020 környezeti értékelés tartalmának meghatározása

Előadó: Spanyár Dániel, Kelemen Zoltán Hiv. szám: 15-224/2013.

Becsó Zsolt
Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlésének Elnöke

Nógrád Megyei Önkormányzat

Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal Salgótarján 2013 OKT 22. Érk.: Szám: 15-242 Mell: Ea.:

Tisztelt Elnök Úr!

Nógrád megye területfejlesztési koncepció 2014-2020 környezeti értékelés tartalmának meghatározása tárgyában

a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség (a továbbiakban: Felügyelőség) *a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól* szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet, valamint *a környezetvédelmi, természetvédelmi, vízügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről* szóló 347/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet 34. § (1) bekezdés c) pontja alapján

az alábbi véleményt adja:

A területfejlesztési koncepció készítésénél tekintettel kell lenni arra, hogy annak tartalma ne veszélyeztesse a természeti értékeket, a környezeti, tájképi elemeket, az emberi egészséget, az életminőség környezeti feltételeit. Ennek érdekében a koncepcióhoz kapcsolódó környezeti értékelés tartalmát úgy kell meghatározni, hogy az a jelenleg érvényben lévő környezetvédelmi, táj- és természetvédelmi, valamint vízügyi jogszabályokkal összhangban legyen.

A környezeti értékelés konkrét tartalmának és részletezettségének meghatározásához *az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról* szóló 2/2005 (I. 11.) Korm. rendelet 4. számú mellékletében meghatározott tartalmi követelményeken túl a Felügyelőség egyéb tartalmi elemekre javaslatot nem kíván tenni.

Budapest, 2013. október 16.

Dolla Eszter
igazgató

Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség Budapest

Levelezési cím: 1447 Budapest, Pf.: 541 E-mail: kozepdunavolgyi@zoldhatosag.hu
Telefon 478-44-00, Telefax: 478-45-20 Honlap: http://kdvktvf.zoldhatosag.hu
Zöld Pont Iroda: 1072 Budapest, Nagydiófa u. 10-12.

Nógrád Megyei
Katasztrófavédelmi Igazgatóság
Igazgató

H-3100 Salgótarján, Szent Flórián tér 1.
Tel: (36-32) 521-030 Fax: (36-32) 521-031 e-mail: nograd.titkarsag@katved.gov.hu

Szám: 12.3/371-2/2013/HAT

Tárgy: Nógrád Megye Területfejlesztési Koncepciója
Ügyintéző: Garai Levente tű. szds.
Telefon: 06-32-521-036

Becsó Zsolt Úr!

Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlésének Elnöke

Salgótarján

Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal Salgótarján
Érk.: 2013 OKT 21
Szám: 15-241 Mell:
Ea.:

Tisztelt Elnök Úr!

Az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet 7. § (1) előírása alapján hatóságom, mint a környezet védelméért felelős szerv a súlyos ipari balesetek megelőzésére kiterjedően jogosult és köteles szakmai véleményt kialakítani.

A hatóságom hatáskörébe tartozó iparbiztonsági szakterület három ágazatra tagozódik, melyek esetében a következőket javaslom figyelembe venni:

1. veszélyes üzemek: Nógrád megyében jelenleg sem alsó, sem felső küszöbértéket elérő veszélyes üzem nem működik. Küszöbérték alatti üzemből négy működik a megyében, ezek mindegyike hatósági kontroll alatt áll, kettőnek folyamatban van a katasztrófavédelmi engedélyezése. A szakterület megfelelően szabályozott, a jelenlegi állapottal kapcsolatosan a Koncepció módosítását nem tartom szükségesnek.

2. veszélyes áruszállítás: mint a Koncepcióból is megállapítható, Nógrád megyében is jelentős méretékű az átmenő áruszállítás, ezen belül a veszélyes áruszállítás, melynek közel 100 %-a a közutakon történik. Ezen áruszállítás ellenőrzése ugyanakkor a megye keleti részében az úthálózatból, illetve a parkolóhelyek hiányából adódóan problémásnak tekinthető. A 21-es számú úton a déli irányba haladó forgalom biztonságosan ellenőrizhető mind a Salgótarjáni ipari parknál, mind a Mátraszőlősi parkolónál, ugyanakkor az északi irányba haladó forgalom biztonságos ellenőrzése nem hajtható végre parkolók, megállóhelyek hiányában. Az úthálózat fejlesztésénél mindenképpen célszerűnek látom a 21-es út északi irányba tartó sávja mellett is a megfelelő parkolóhelyek kialakítását.

3. létfontosságú rendszerelemek védelme (kritikus infrastruktúra): a szakterület jogi szabályozóinak megalkotása folyamatban van, ezek megjelenése és hatályba lépése után tudunk csak állásfoglalást kialakítani a témában.

Köszönettel vettem megkeresését, amennyiben Nógrád Megye Területfejlesztési Koncepciója kialakítása ügyében bárminemű hatóságomat is érintő változás áll be, kérem hatóságom ismételt megkeresését.

Salgótarján, 2013. október 17.

Tisztelettel:

Berecz György tű. ezredes
igazgató

Készült: 2 pld.
1 pld: 2 lap
Kapja: 1. Irattár
2. Címzett (Személyes kézbesítés)

MAGYAR BÁNYÁSZATI ÉS FÖLDTANI HIVATAL
BUDAPESTI BÁNYAKAPITÁNYSÁG

BBK/2791-2/2013

Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal Salgótarján
Érk.: 2013 OKT. 11
Szám: 15-235 Melléklet
Ea.:

Hiv.szám: 15-218/2013.

Ügyintéző: Németh Károly
Földtani- és Adattári Osztály
☎: (06-1) 373-1811
E-mail.: karoly.nemeth@mbfh.hu

Tárgy: szakvélemény
Nógrád Megye Területfejlesztési Koncepciójáról

Nógrád Megyei Önkormányzat
Közgyűlésének Elnöke

3100 Salgótarján
Rákóczi út 36.

A Nógrád Megyei Önkormányzat megküldte Nógrád Megye Területfejlesztési Koncepciójának dokumentációját, véleményezésre a Budapesti Bányakapitányhoz (továbbiakban: Bányakapitányság).

A Bányakapitányság a dokumentációt a 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet 3. számú melléklet II.2. *g)* pontja értelmében földtani, ásványvagyon-védelmi szempontból áttanulmányozta, és ez alapján az alábbi szakvéleményt adja.

Földtani, ásványvagyon-védelmi, bányászati szakkérdésekkel a dokumentáció *1.2. ah) energiaforrások* című fejezete foglalkozik. A dokumentáció helyesen állapítja meg, hogy a nógrádi szénbányászat visszafejlesztése, majd leállása nem az ásványvagyon elfogyása miatt következett be. A megyében még mindig jelentős, az ásványvagyon mérlegben szereplő szénvagyon található. Ennek kitermelhetőségét, energetikai vagy vegyipari felhasználhatóságát további gazdaságossági vizsgálatok dönthetik el.

A Bányakapitányság megjegyzi, hogy a megye területén jelenleg többféle építőipari nyersanyagot és egyéb speciális ásványi nyersanyagot (kavics, homok, téglaagyag, andezit, cementipari mészkő, homokkő, riolittufa, kovaföld, tűz- és saválló agyag) bányásznak. A működő bányák közül jelenleg 10 db bányában folyik termelés.

A Bányakapitányság a szakvéleményt a 2/2005. (I.11.) Korm. rendeletben biztosított jogkörében eljárva adta ki.

Budapest, 2013. október 8.

Dr. Szabados Gábor bányakapitány nevében és megbízásából:

Kókay Ágoston
Földtani- és Adattári Osztály
osztályvezető

BUDAPESTI BÁNYAKAPITÁNYSÁG

AZ ÚJ SZÉCHENYI TERV EREDMÉNYEINEK NÓGRÁD MEGYÉRE VONATKOZÓ TERÜLETI ALAPÚ REGIONÁLIS KITEKINTÉSŰ ÉRTÉKELÉSE A NÓGRÁD MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ ÉS PROGRAM SZAKMAI TÁMOGATÁSA, A LEHETSÉGES FEJLESZTÉSI IRÁNYOK BEAZONOSÍTÁSA ÉRDEKÉBEN

A Nógrád Megyei Önkormányzat megbízásából

a NORDA Nonprofit Kft. készítette

2013. december

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

TARTALOMJEGYZÉK

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ 4

Bevezető 7

Rövidítések jegyzéke 9

1. Az Észak-magyarországi Regionális Operatív Program és a többi Operatív Program forrás keretéhez kapcsolódó adatelemzés 11

1.1. Rendelkezésre álló 2007-2013-as keret tematikus prioritásonkénti bontásban 13

1.2. A pályázói forrásigény tematikus bontásban, regionális szinten 18

1.3. Kötelezettségvállalás alakulása tematikus bontásban, regionális szinten 21

1.4. Kifizetések alakulása tematikus, regionális szinten 23

1.5. Benyújtott pályázatok darabszámának alakulása tematikus bontásban, regionális szinten 26

1.6. Támogatott/Elutasított pályázatok darabszámának alakulása tematikus bontásban, regionális szinten 27

1.7. A lehetséges fejlesztési irányok meghatározása, integrált módon, területi szempontból a megyehatárokon is átnyúló fejlesztési igények azonosítása 29

2. Területi alapú, megyei szintű statisztikai és forrásallokációs elemzés 39

2.1. Megyei összehasonlító elemzés 40

2.1.1. A pályázói forrásigény tematikus, megyei szintű összevetése 41

2.1.2. Kötelezettségvállalás tematikus, megyei szintű összevetése 42

2.1.3. Kifizetések alakulásának tematikus megyei szintű összevetése 45

2.1.4. Benyújtott pályázatok darabszámának alakulása tematikus bontásban, megyei szinten 47

2.1.5. Támogatott és elutasított pályázatok darabszámának alakulása tematikus bontásban, megyei szinten 49

2.2. Megye specifikus elemzés 52

2.2.1. A 2007-2013 között Nógrád megyében támogatott projektek és az adott megye fejlesztési koncepciójában rögzített célkitűzések tematikus összefüggéseinek értékelése, vizsgálata 53

2.2.2. A megye készülő fejlesztési koncepciójában rögzített célkitűzésekhez illeszkedő nem támogatott projektek 63

2.2.3. Az EU2020 11 tematikus célkitűzéséhez és beruházási prioritásaihoz illeszkedő nem támogatott projektek 70

2.2.4. Salgótarján Megyei Jogú Város forrás-felhasználási mutatóinak összevetése a Nógrád megyei adatokkal 81

2.2.5. A működő vállalkozások ágazati megoszlásának alakulása 87

2.2.6. A regisztrált álláskeresők számának alakulása 92

2.2.7. A statisztikai adatok és a megvalósult fejlesztések hatása közötti összefüggés elemzése 96

Összefoglaló 126

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Jelen elemzés **céljai** az alábbiakban foglalhatók össze:

- a 2007-2013. közötti időszakban végrehajtott Új Széchenyi Terv eredményeit, tapasztalatait feldolgozza, mind regionális, mind megyei szinten;
- az adatelemzés eredményeinek, valamint az Operatív Programok végrehajtása tapasztalatainak értékelése révén támogassa a 2014-2020 közötti időszak területi tervezési folyamatait.

A dokumentum fejezeteinek tartalmi összefoglalója

Bevezető

Bemutatja az elemzés célját, valamint kapcsolódását a 2014-2020 közötti időszak tervezési folyamataihoz.

1. fejezet – regionális elemzés

A fejezet bemutatja a régió és megyéinek eredményeit, összehasonlítást ad az érintett megyék forrásfelhasználásáról, valamint betekintést ad az országos eredményekhez viszonyított regionális, megyei teljesítményről.

Legfontosabb megállapítások:

- A régió megyéi a dedikált forrásokból megfelelő arányban részesültek, de összességében a megítélt támogatási források eloszlása tekintetében a régió megyéi az átlagtól elmaradtak.
- Regionális hatású projektek elsősorban a közlekedésfejlesztés területén valósultak meg a megyében.
- Egyes támogatási célok kiírásai (pl. városrehabilitáció, LHH pályázati kiírások) figyelembe vették a helyi adottságokat, mások (pl. egyes GOP kiírások) országosan azonos feltételek elé állították az egyébként eltérő adottságú területeket, potenciális pályázókat.

Az adatelemzés alapján tehető javaslatok:

- A 2014-2020 közötti időszakban az Észak-magyarországi régió megyéi a dedikált (TOP) forrásokból kedvező arányban részesülnek, a nem dedikált források tekintetében azonban a régió megyéinek megkülönböztetett figyelmet kell fordítania, szükség esetén megyék közötti együttműködés keretében kell a források rendelkezésre állását, a helyi érdekek képviseletét biztosítani.
- Az új fejlesztési eszközök (CLLD, ITI), valamint az előző időszak tapasztalatai alapján induló célzott programok (pl. LHH) esetében a megyéknek és egyéb érintett területi szereplőknek irányító, koordináló szerepet kell kapnia.

2. fejezet – megyei elemzés

Bemutatja Nógrád megye 2007-2013. közötti eredményeit az Új Széchenyi Terv forrásait illetően. A fejezet kiemeli, mely területeken teljesített jól a megye, hol valósultak meg jelentősebb fejlesztések. E fejezet mutatja be továbbá Salgótarján Megyei Jogú Város eredményeit a megyei eredményekhez viszonyítva.

Legfontosabb megállapítások:

- A régión belül a legtöbb forrást mind nominálisan, mind fajlagosan Borsod-Abaúj-Zemplén megye kapta, majd Heves, és végül Nógrád következik.
- A megyén belül kitűnik Salgótarján jelentősége, különösen egyes fejlesztési területeken, de a megye viszonylag kiegyenlített a források eloszlását tekintve.
- A felhasznált források további, projektszintű elemzése, az eredmények és tapasztalatok figyelembe vétele a 2014-2020 közötti időszak elképzeléseinek meghatározása során fontos. Mind a megvalósult, mind a forráshiány vagy egyéb ok miatt nem támogatott projektek újabb fejlesztéseket generálhatnak az elkövetkező időszakban.
- A felhasznált források mennyisége jelentősnek mondható a régió megyéinek gazdasági teljesítőképességéhez viszonyítva is.

Az adatelemzés alapján tehető javaslatok:

- A megyei elképzelések helyesen állapítják meg az egyes területek fejlesztési irányvonalait, melyet a felhasznált források is visszatükröznek. Ugyanakkor a TOP források és azok egyes területekhez történő dedikálása felértékeli az ágazati források szerepét (társadalmi felzárkóztatás, közvetlen KKV támogatás), különösen azon területeken, ahol csökkennek a rendelkezésre álló források (közlekedés). Így ezeknek a megyei koncepciókban és programokban markánsan meg kell jelenniük.
- Fontos biztosítani a források egymáshoz kapcsolódásának, egymásra épülésének lehetőségét, felhasználva az eddigi tapasztalatokat (ÉMOP-GOP, GOP-TÁMOP, TIOP-TÁMOP, LHH, stb.), valamint az új fejlesztési eszközöket (ITI, CLLD).
- Az előrehaladás méréshez – felhasználva az előző időszak tapasztalatait - megfelelő indikátorokat kell meghatározni, és kialakítani az ehhez szükséges monitoring rendszert, intézményi hátteret.

Összefoglaló megállapítások a források felhasználása, valamint az intézményrendszeri tapasztalatok alapján

- A programok előkészítése és megalkotása során kiemelt figyelmet kell fordítani a megfelelő projektgyűjtésre, a projektek előkészítésére, valamint a fejlesztések összhangjának biztosítására. Már itt biztosítani kell a projektek eredményességét (indikátorok), amelyek aztán a program eredményességét hozzák majd magukkal.
- A megfelelő előkészítés során figyelembe kell venni az eddigi intézményrendszeri tapasztalatokat. Ezek felhasználása nagyban segítheti a programok gyors és hatékony végrehajtását, mind a pályázás, mind a végrehajtás (szerződéskötés, megvalósítás) tekintetében.
- Olyan pályázási, projekt kiválasztási eljárásokat kell alkalmazni, amelyek igazodnak az eges térségek, de még inkább a pályázói célcsoportok adottságaihoz, igényeihez. A pályázati eljárásoknak ösztönözniük kell a minél szélesebb társadalmi részvételt.
- A kistérségi terveknek építeniük kell az ágazati programok, adott esetben pedig más (kis)térségek (pl. Salgótarján kistérségi határon túlmutató fejlesztései, megyei szereplők együttműködésének biztosítása) forrásaira. Ehhez az egyes térségek szereplőinek közös, egymásra épülő tervezésére van szükség.
- A források szűkössége miatt kerülni kell a párhuzamos fejlesztéseket.
- Az infrastrukturális fejlesztések mellett biztosítani kell a humántőke minőségének javítását (ESZA források fokozott igénybe vétele).

Az elemzés során használt adatok és adatbázisokhoz kapcsolódó megjegyzések

Az adatok fő forrásai az alábbiak voltak:

- **EMIR** (Egységes Monitoring Információs rendszer)
  Az irányító hatóságok és közreműködő szervezetek által használt adatbázis, amely az ÚSZT források felhasználásának minden mozzanatát rögzíti és tartalmazza. Az adatok döntő többsége a 2013. október 1-jei, vagy részben ezt követő állapotot mutat.
  Az adatokhoz történő hozzáférés korlátozott. A készítők korlátlanul a NORDA által kezelt ÉMOP prioritások adataihoz fértek hozzá. Más OP-k esetében több esetben csak aggregált vagy anonim adatok állnak rendelkezésre. Ilyen adatok pl. a nem támogatott projektek vagy az egyes OP-k előrehaladását mérő indikátorok, adott esetben a konkrét projektek részletes tartalma.
- **KSH** (Központi Statisztikai Hivatal)
- **TEIR** (Területi Információs Rendszer)
- **NFÜ honlapja** (www.nfu.hu).

Bevezető

Nógrád megyében a 2014-2020 közötti fejlesztési időszakra történő felkészülés jegyében a területi tervezési tevékenység 2012 első felében kezdődött, melynek során a Nógrád Megyei Önkormányzat a partnerségi tevékenységen, valamint a kistérségek, a települési önkormányzatok megkeresésén keresztül a lakosság, a vállalkozások, a civil szervezetek és az önkormányzati szféra fejlesztési elképzeléseit felmérte.

A folyamat eredményeként elkészült Nógrád megye Területfejlesztési Koncepciójának helyzetértékelő és javaslattevő része.

Az előzőekben vázolt tervezési munkát támogatja az **ÁROP-1.2.11/A-2013-A** „Területfejlesztési tevékenység támogatása a konvergencia régiókban lévő megyei önkormányzatok és a Balatoni Fejlesztési Tanács számára" című pályázati felhívás, amely a megyei tervezési dokumentumok megalapozásához az alábbiakat határozza meg:

„A megyei szintű helyzetértékelő dokumentumok utómunkálata keretében a megyei tervezési dokumentumokat megalapozó - regionális kitekintésű – **megyei fejlesztési szükségletek beazonosítása, lehetséges fejlesztési irányok meghatározása**…."

Ezen feladat illeszkedik a Tftv. (1996. évi XXI. törvény a területfejlesztésről és a területrendezésről) alábbi rendelkezéséhez:

A megyei önkormányzatok területfejlesztéssel kapcsolatos feladatainak ellátását támogatják a területfejlesztésért felelős miniszter által a régióban nonprofit gazdasági társaság formában működtetett regionális fejlesztési ügynökségek, melyeknek jelenleg feladata a **megyei, fővárosi fejlesztési program megvalósításával összefüggő fejlesztési döntések előkészítése és végrehajtása**, valamint a területfejlesztési feladatokat ellátó területi szervek információval való ellátása és azok munkájának segítése.

Az RFÜ-k a 2007-2013-as tervezési időszak tekintetében mind a tervezés, mind a végrehajtás vonatkozásában jelentős, területileg is differenciált tapasztalatokra tettek szert.

A **tervezési és előkészítési tevékenységek**et tekintve az alábbi fő feladatok emelendőek ki:

- operatív program és akciótervek tervezése;
- indikátorrendszer kialakítása;
- projektgenerálás, projektfejlesztés;
- partnerségi tevékenységek, társadalmasítás.

A **végrehajtás**hoz kapcsolódóan az RFÜ-k az alábbi folyamatokban vettek részt:

- programértékelés, elemzések készítése;
- pályázati felhívások előkészítése;
- pályázati felhívások megvalósítása;
- komplex programok végrehajtása (LHH);
- projektek végrehajtásának nyomon követése, beleértve a fenntartási időszakot is;
- projektgenerálás, tanácsadás;
- kapcsolattartás a programvégrehajtásban érintett szereplőkkel (Európai Bizottság, minisztériumok, Monitoring Bizottság, Nemzeti Fejlesztési Ügynökség, ellenőrző hatóságok, közreműködő szervezetek, projektgazdák, önkormányzati és civil szféra);
- társadalmasítás, az eredmények megosztása;
- hazai és nemzetközi projektek megvalósítása.

Ezen kiterjedt kapcsolatrendszerre és a tervezési és végrehajtási tapasztalatokra, valamint a rendelkezésre álló adatbázisokra alapozva jelen dokumentum célja, hogy a megyei tervezési folyamatokhoz mind program szinten, mind a projektek szintjén támogatást nyújtson az Új Széchenyi Terv forrásfelhasználási tapasztalatainak, eredményeinek bemutatásán keresztül.

A 2007-2013-as időszak tapasztalatainak felhasználására az alábbi főbb irányvonalak mentén kerül sor:

- forrásfelhasználás értékelése regionális és megyei szinten;
- a felhasznált források várható hatásainak elemzése;
- a végrehajtás tapasztalatainak összefoglalása;
- a 2007-2013-as időszak eredményeinek összevetése a 2014-2020 közötti időszak fejlesztési prioritásaival;
- javaslatok megfogalmazása az értékelés alapján.

Rövidítések jegyzéke

ÁROP	Államreform Operatív Program
CLLD	Közösség-vezérelt helyi fejlesztési programok (Community-led Local Development)
CSG	Community Strategy Guidelines (Közösségi Stratégiai Iránymutatások)
EFOP	Emberi Erőforrás Fejlesztés Operatív Program
EKOP	Elektronikus Közigazgatás Operatív Program
EMIR	Egységes Monitoring Információs Rendszer
ÉMOP	Észak-magyarországi Operatív Program
EMVA	Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap
ERFA	Európai Regionális Fejlesztési Alap
ESZA	Európai Szociális Alap
ETE	Európai Területi Együttműködés
EUROSTAT	Európai Közösségek Statisztikai Hivatala (Statistical Office of the European Communities)
FTE	Full Time Equivalent (Teljes munkaidő egyenértékes)
GINOP	Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program
GOP	Gazdaságfejlesztés Operatív Program
NMTK	Nógrád megyei Területfejlesztési Koncepció
HOP	Halgazdálkodási Operatív Program
IB	Időszaki beszámoló
IH	Irányító Hatóság
IKOP	Integrált Közlekedésfejlesztés Operatív Program
ITB/ITI	Integrált Területi Beruházások (Integrated Territorial Investments)
KA	Kohéziós Alap
KEHOP	Környezeti és Energetikai Hatékonysági Operatív Program
KEOP	Környezet és Energia Operatív Program
KKV	kis- és középvállalkozás
KOP	Koordinációs Operatív Program
KÖZOP	Közlekedés Operatív Program
KSH	Központi Statisztikai Hivatal
KSZ	Közreműködő Szervezet
KTIA	Kutatási és Technológiai Innovációs Alap
LE	Lakos-egyenérték (1995. évi LVII. törvény): a szennyvíz szennyezőanyag-tartalmának nemzetközileg elfogadott mértékegysége, 1 LE azt a szennyvízben lévő, szerves, biológiailag lebontható szennyezőanyag-mennyiséget jelenti, amelynek ötnapos biokémiai oxigén igénye 60 g BOI5 naponta.
LHH	Leghátrányosabb helyzetű (kistérség)

MJV	Megyei Jogú Város
Natura 2000	Külön védelem alatt álló Európai Uniós területek ökológiai hálózata
NFÜ	Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
NGM	Nemzetgazdasági Minisztérium
NORDA Nonprofit Kft.	NORDA Észak-magyarországi Regionális Fejlesztési Ügynökség és Közhasznú Nonprofit Kft.
NUTS	Statisztikai Célú Területi Egységek Nómenklatúrája (Nomenclature d'Unités Territoriales Statistiques)
OFK	Országos Fejlesztési Koncepció
OFTK	Országos Fejlesztési Koncepció és Országos Területfejlesztési Koncepció
OP	Operatív Program
OTÉK	253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet az országos településrendezési és építési követelményekről
OTK	Országos Területfejlesztési Koncepció
PFJ	Projekt fenntartási jelentés
PM	Partnerségi Megállapodás
RFÜ	Regionális Fejlesztési Ügynökség
RIS3	Intelligens szakosodás alapú regionális innovációs stratégia (Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation)
ROP	Regionális Operatív Program
SA	Strukturális Alapok
SKV	Stratégiai Környezeti Vizsgálat
SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunites and Threats (Erősségek, Gyengeségek, Lehetőségek, Veszélyek)
TA	Technikai Segítségnyújtás (Technical Assistance)
TÁMOP	Társadalmi Megújulás Operatív Program
Tftv.	1996. évi XXI. törvény a területfejlesztésről és a területrendezésről
TIOP	Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program
TOP	Terület- és Településfejlesztési Operatív Program
ÚSZT	Új Széchenyi Terv
VEKOP	Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program
VOP	Végrehajtás Operatív Program
VP	Vidékfejlesztési Operatív Program
ZPFJ	Záró projekt fenntartási jelentés

1. Az Észak-magyarországi Regionális Operatív Program és a többi Operatív Program forrás keretéhez kapcsolódó adatelemzés

Az **Új Széchenyi Terv** célkitűzéseinél, a keretében biztosított támogatások volumenénél és szakmai tartalmánál fogva olyan jelentős hatással bír a fejlesztésben érintett ágazatok és területek fejlődésére, amely okán értelemszerűen kihat az elkövetkező fejlesztési időszak tervezési folyamataira is. Területi szinten nézve a **2014-2020** közötti időszak fontos fejlesztési szintje lesz a **megyei szint**, mind előkészítés-tervezés, mind végrehajtás tekintetében. Ugyanakkor a 2007-2013-as időszak forrásai részben regionális szinten kerültek allokálásra. Továbbá a 2014-2020 közötti időszak tervezési folyamatai esetében a megyék (azon belül az egyes térségek) a szomszédos megyék, területek fejlesztési céljait is érintik fejlesztési terveikben. E két tényezőt figyelembe véve jelen fejezet kitekintést nyújt az Észak-magyarországi régió megyéinek fejlesztési eredményeire a 2007-2013-as időszakot tekintve, részben kitekintve országos szintre is.
A régiót és annak megyéit illetően a támogatások felhasználását szemléltető legfontosabb **nominális összefoglaló adatok** az alábbiak:

Az Észak-magyarországi régió megyéinek alapadatai az új Széchenyi Tervhez kapcsolódó forrásfelhasználás tekintetében (forrás: EMIR, 2013. október 1.)

	Heves megye	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	Nógrád megye	Észak-magyarországi régió
Beérkezett pályázatok száma (db)	4 404	10 046	2 756	17 206
Igényelt támogatási összeg (Ft)	392 221 633 621	861 297 295 944	226 371 714 833	1 479 890 644 398
Támogatott pályázatok száma (db)	2 263	5 085	1 247	8 595
Megítélt támogatási összeg (Ft)	192 281 804 549	441 457 440 370	95 388 779 107	729 128 024 026
Leszerződött pályázatok száma (db)	2 042	4 624	1 147	7 813
Szerződéssel lekötött összeg (Ft)	175 885 496 326	411 760 492 212	90 569 366 730	678 215 355 268
Megkezdett kifizetések száma (pályázat)	1 672	3 949	993	6 614
Kifizetett támogatási összeg (Ft)	105 843 325 904	247 525 334 896	52 175 025 593	405 543 686 393

Az igényelt támogatási összeg megközelíti az 1500 milliárd forintot, míg a megítélt támogatási összeg meghaladja a régió szintjén a **700 milliárd forintot**. Az összeg nagyságát jól szemlélteti, hogy a régió GDP-je 2011-ben kevéssel 2000 milliárd forint felett volt.

Szemléletesen mutatja ezen összegek jelentőségét országos kitekintésben a támogatásokat egy főre vetítve számolt mutató. Bár a megyék között kialakult sorrend a megítélt támogatásokon alapul, ezek értékelésénél figyelembe kell venni, hogy számos, megyei szintre besorolt projekt több megyére, vagy akár az egész országra kihatással bír, így a tényleges forráseloszlást ezen projektek gondos vizsgálata után lehetne csak teljes pontossággal elvégezni. Ezek közül a legjelentősebb fejlesztések a közlekedés (közút, vasút), az egészségügy (kórházak), vagy a felsőoktatás területén találhatók, de számos program

indult országos lefedettséggel a TÁMOP-on belül is. Ide tartozik az EKOP és az ÁROP számos prioritása is, mely a közszféra hatékonyságát hivatott javítani országos szinten.

Egy lakosra eső megítélt ÚSZT támogatás (EMIR adatok alapján saját szerkesztés, 2013. október 1.)

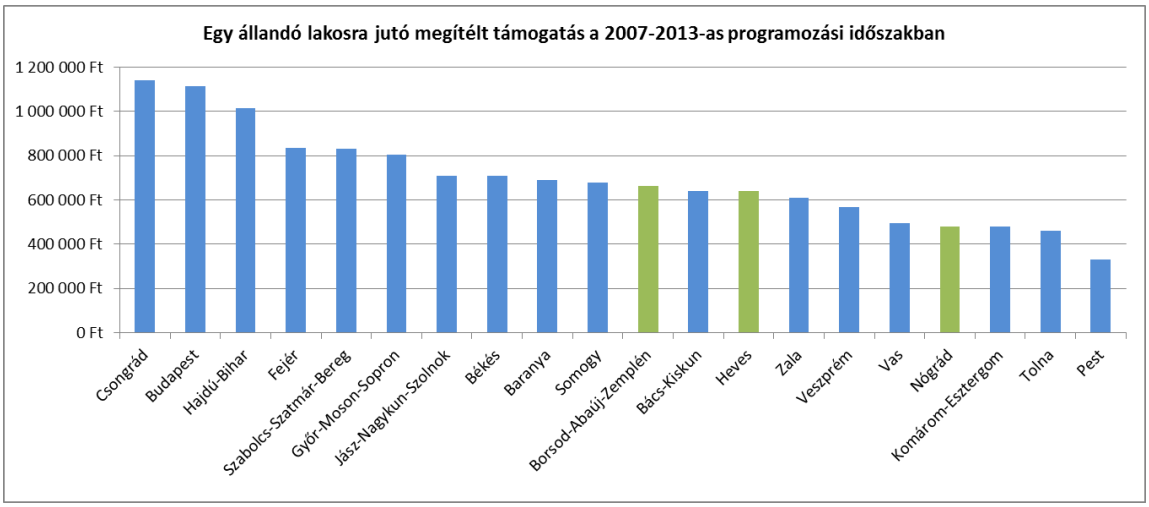

A forrásfelhasználás elmúlt években tapasztalt javuló dinamikáját jól mutatja, hogy egy 2011 őszén, a NORDA által elvégzett elemzés még az alábbi értékeket mutatta:

Egy lakosra eső megítélt ÚSZT támogatás (EMIR adatok alapján saját szerkesztés, 2011. szeptember)

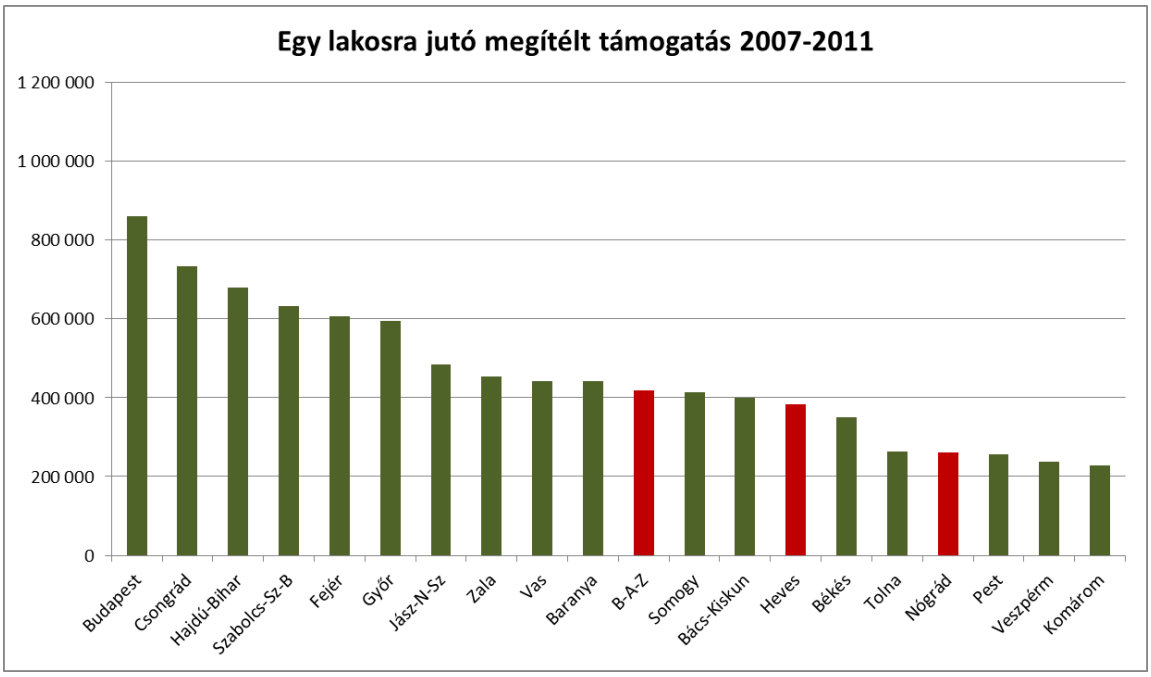

A források felhasználása felgyorsult, látható viszont, hogy a megyék sorrendje jelentősen nem változott az azóta eltelt időszakban.

1.1. Rendelkezésre álló 2007-2013-as keret tematikus prioritásonkénti bontásban

Az ÚSZT-ben rendelkezésre álló kereteket **tematikus** bontásban az egyes **Operatív Programok** szerint az alábbi táblázatok mutatják be.

Adatok folyó áron euróban, forrás www.nfu.hu

ÉMOP	Prioritási tengely		Forrás	Európai Uniós finanszírozás	Hazai finanszírozás	Összes finanszírozás
	1.	Versenyképes helyi gazdaság megteremtése	ERFA	130 965 118	23 111 491	154 076 609
	2.	Turisztikai potenciál ersőítése	ERFA	188 191 882	33 210 332	221 402 214
	3.	Településfejlesztés	ERFA	257 195 571	45 387 454	302 583 025
	4.	Humán közösségi infrastruktúra fejlesztése	ERFA	203 874 538	35 977 860	239 852 398
	5.	Térségi közlekedés fejlesztése	ERFA	90 959 410	16 051 661	107 011 071
	6.	Technikai segítségnyújtás	ERFA	32 537 070	5 741 836	38 278 906
		Összesen		**903 723 589**	**159 480 634**	**1 063 204 223**

KEOP	Prioritási tengely		Forrás	Európai Uniós finanszírozás	Hazai finanszírozás	Összes finanszírozás
	1.	Egészséges, tiszta települések	KA	2 217 569 580	391 335 808	2 608 905 388
	2.	Vizeink jó kezelése	KA	1 199 328 900	211 646 276	1 410 975 176
	3.	Természeti értékeink jó kezelése	ERFA	114 989 621	20 292 286	135 281 907
	4.	A megújuló energiaforrás felhasználás növelése	ERFA	336 541 736	59 389 719	395 931 455
	5.	Hatékonyabb energiafelhasználás	KA	328 537 204	57 977 153	386 514 357
	6.	Fenntartható életmód és fogyasztás	ERFA	65 928 350	11 634 415	77 562 765
	7.	Projekt előkészítés	KA	167 571 738	29 571 483	197 143 221
	8.	Technikai segítségnyújtás	KA	76 236 355	13 453 475	89 689 830
		Összesen		**4 506 703 484**	**795 300 615**	**5 302 004 099**

KÖZOP	Prioritási tengely		Forrás	Európai Uniós finanszírozás	Hazai finanszírozás	Összes finanszírozás
	1.	Az ország és régióközpontok nemzetközi közúti elérhetőségének javítása	KA	1 030 544 681	181 860 826	1 212 405 507
	2.	Az ország és régióközpontok nemzetközi vaústi és vízi úti elérhetőségének javítása	KA	1 721 106 773	303 724 725	2 024 831 498
	3.	Térségi elérhetőség javítása	ERFA	1 361 478 657	240 260 939	1 601 739 596
	4.	Közlekedési módok összekapcsolása, gazdasági központok intermodalitásának és közlekdési infrastruktúrájának fejlesztése	KA	136 895 885	24 158 098	161 053 983
	5.	Városi és elővárosi közösségi közlekedés, környezetbarát fejlesztések	KA	1 376 661 213	242 940 214	1 619 601 427
		Technikai segítségnyújtás	KA	72 730 951	12 834 874	85 565 825
		Összesen		**5 699 418 160**	**1 005 779 676**	**6 705 197 836**

GOP	Prioritási tengely		Forrás	Európai Uniós finanszírozás	Hazai finanszírozás	Összes finanszírozás
	1.	K+F és innováció a versenyképességért	ERFA	842 072 499	148 601 030	990 673 529
	2.	A vállalkozások komplex fejlesztése	ERFA	1 117 213 772	197 155 372	1 314 369 144
	3.	A modern üzleti környezet erősítése	ERFA	191 675 068	33 825 013	225 500 081
	4.	JEREMIE-típusú pénzügyi eszközök	ERFA	618 014 703	109 061 418	727 076 121
	5.	Technikai segítségnyújtás	ERFA	89 847 688	15 855 475	105 703 163
		Összesen		**2 858 823 730**	**504 498 308**	**3 363 322 038**

ÁROP	Prioritási tengely		Forrás	Európai Uniós finanszírozás	Hazai finanszírozás	Összes finanszírozás
		Konvergencia célkitűzés				
		Folyamatok megújítása és szervezetfejlesztés		72 031 010	12 711 355	84 742 365
		Az emberi erőforrás minőségének javítása		28 677 685	5 060 768	33 738 453
		Technikai segítségnyújtás		4 191 151	739 616	4 930 767
		Összesen		104 899 846	18 511 739	123 411 585
		Regionális versenyképesség és foglalkoztatás célkitűzés				
		Közép-magyarországi régióban		42 739 860	7 542 328	50 282 188
		Technikai segítségnyújtás		1 778 299	313 818	2 092 117
		Összesen		44 518 159	7 856 146	52 374 305
		OP Összesen		149 418 005	26 367 885	175 785 890

EKOP	Prioritási tengely		Forrás	Európai Uniós finanszírozás	Hazai finanszírozás	Összes finanszírozás
		Konvergencia célkitűzés				
		A közigazgatás és a közigazgatási szolgáltatások belső folyamatainak megújítása		156 905 321	27 689 175	184 594 496
		A közigazgatási szolgáltatásokhoz történő hozzáférést támogató fejlesztések		120 040 832	21 183 676	141 224 508
		Technikai segítségnyújtás		5 076 406	895 836	5 972 242
		Összesen		282 022 559	49 768 687	331 791 246
		Regionális versenyképesség és foglalkzotatási célkitűzés				
		Kiemelt fejlesztések		75 046 947	13 243 580	88 290 527
		Technikai segítségnyújtás		1 375 607	242 753	1 618 360
		Összesen		76 422 554	13 486 333	89 908 887
		OP Összesen		358 445 113	63 255 020	421 700 133

TÁMOP	Prioritási tengely		Forrás	Európai Uniós finanszírozás	Hazai finanszírozás	Összes finanszírozás
		Konvergencia célkitűzés				
		A foglalkoztathatóság fejlesztése,a munkaerőpiacra való belépés ösztönzése		762 482 660	134 555 765	897 038 425
		Az alkalmazkodóképesség javítása		549 739 133	97 012 788	646 751 921
		Minőségi oktatés és hozzáférés biztosítása mindenkinek		613 460 177	108 257 678	721 717 855
		A felsőoktatás tartalmi és szervezeti fejlesztése a tudásaéapú gazdaság kiépítése érdekében		441 290 688	77 874 827	519 165 515
		Társadalmi befogadás részvétel erősítése		377 315 000	66 585 000	443 900 000
		Egészségmegőrzés és egészségügyi humánerőforrás fejlesztése		188 086 286	33 191 698	221 277 984
		Technikai segítségnyújtás		104 356 160	18 415 793	122 771 953
		Összesen		3 036 730 104	535 893 549	3 572 623 653
		Regionális versenyképesség és foglalkzotatás célkitűzés				
		Az OP prioritási tengelyeinek megvalósítása a Közép-magyarországi régióban		428 255 970	75 574 583	503 830 553
		Technikai segítségnyújtás a Közép-Magyarországi régióban		14 684 472	2 591 378	17 275 850
		Összesen		442 940 442	78 165 961	521 106 403
		OP Összesen		3 479 670 546	614 059 510	4 093 730 056

TIOP	Prioritási tengely		Forrás	Európai Uniós finanszírozás	Hazai finanszírozás	Összes finanszírozás
	1.	Az oktatási infrastruktúra fejlesztése	ERFA	478 182 538	84 835 154	563 017 692
	2.	Az egészségügyi infratsruktúra fejlesztése	ERFA	963 127 664	169 963 706	1 133 091 370
	3.	A munkerő-piaci részvételt és társadalmi befogadást támogató infrastruktúra fejlesztése	ERFA	270 550 745	47 744 250	318 294 995
	4.	A Társadalmi infrastruktúra operatív program lebonyolításának finanszírozása (technikai segítségnyújtás)	ERFA	70 161 225	12 381 393	82 542 618
		Összesen		1 782 022 172	314 924 503	2 096 946 675

A források elosztásának tervezésekor a rendelkezésre álló összegek meglehetősen nagynak tűntek ahhoz, hogy az egyes ágazatok, területek minél több fejlesztési feladat megoldását tűzzék ki célul. Majd a forrásallokációk letisztulásakor látszott, hogy a mégoly jelentősnek tűnő forrásmennyiség sem lesz elegendő minden fontos és szükséges fejlesztés megvalósítására. A források egy jelentős részét derogációs kötelezettségek terhelték már a tervezéskor, illetve kiemelkedő forrásigényű nagyprojektek megvalósításával is kalkulálni kellett.

Mindezek eredőjeként a források jelentős része **regionális operatív programokban** jelent meg, így biztosítva azt, hogy meghatározott fejlesztési területeken az egyes régiók, azon belül megyék dedikáltan forrásokhoz jussanak. Ez a területi lehatárolás, ami a régiók fejlettségi szintje alapján differenciálta a forrásokat, bár oldotta az egyes területek között a források felhasználása terén jelentkező „versenyt", ugyanakkor régión belül további összehasonlításra adott alapot, különösen a megyék, kistérségek szintjén. Ugyanakkor a területi leosztás hatását jól szemlélteti a ROP források megyénkénti megoszlása, amelynél érzékelhető, hogy a felzárkóztatási szempontokat jobban követi.

Egy főre jutó ROP támogatás (forrás: EMIR, 2013. október 21.)

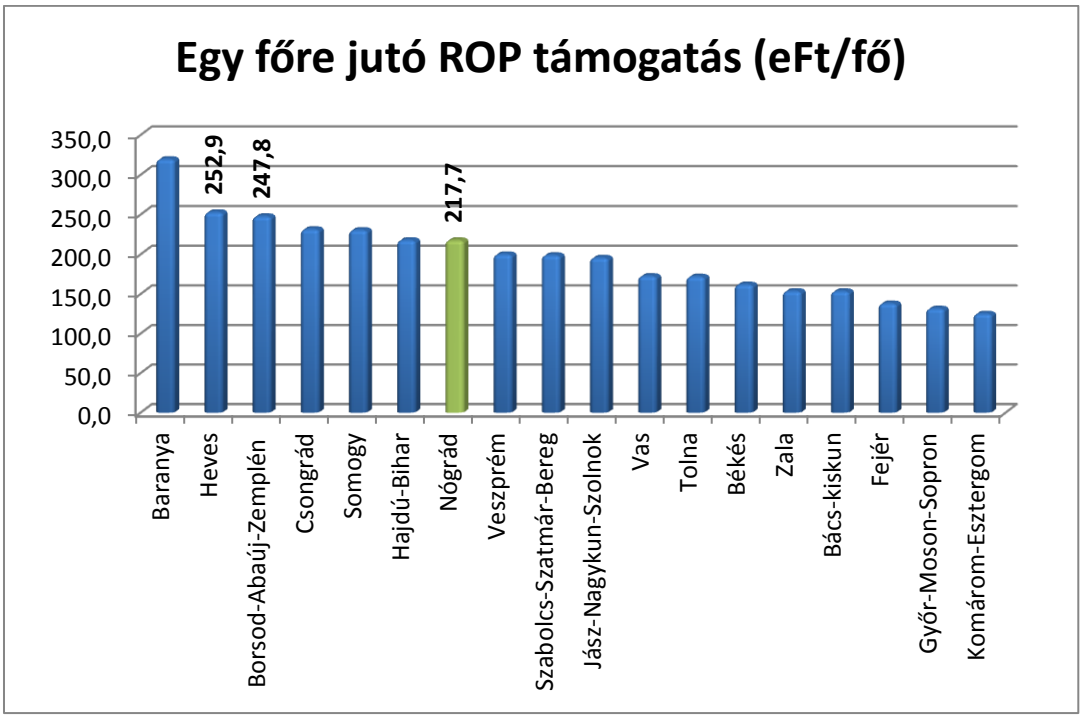

A **regionális operatív programokon** belül öt-öt szakmai prioritás keretében, viszonylag egyenletes eloszlásban kerültek a források elosztásra. Bár fő támogatási célcsoport a közszféra volt, a versenyképesség fokozását szolgáló gazdaságfejlesztési prioritás, illetve részben a turisztikai fejlesztések jelentős magántőke bevonását tették lehetővé.

A források másik része **ágazati OP-k** formájában öltött testet, melyek természetesen területi vetülettel is rendelkeztek. Ennek eredményeképpen egyes pályázatok országosan azonos feltételek mellett, vagy kis differenciálással jelentek meg, míg más esetben területileg allokált források jelentek meg egy-egy operatív programon belül.

A **KEOP**-ban a legtöbb forrás a hulladékkezelés, a vízgazdálkodás területére jutott, miközben a 2014-2020-as időszak hangsúlyos területe, a megújuló energia kisebb szeletet kapott.

A **KÖZOP** forráseloszlása is viszonylag egyenletes. Egyaránt cél a közúti, illetve a vasúti közlekedés modernizálása, a kapacitások bővítése, valamint a városi közlekedés fejlesztése. Az OP által felölelt célok 2014-2020 között is meg fognak jelenni, ugyanakkor a rendelkezésre álló forrás kevesebb lesz, így a megfelelő fókuszok kijelölése elengedhetetlen lesz. Ebben a tekintetben a megyék, régiók szempontjából a források eloszlása meghatározó lehet, hiszen ezek a fejlesztések hatással vannak más fejlesztési célok megvalósulására is (pl. gazdaságfejlesztés).

Nógrád megye tekintetében ez kiemelten fontos, hiszen elhelyezkedésénél, közlekedési kapcsolatainál fogva az ország gazdasági vérkeringésébe történő bekapcsolódása csak megfelelő infrastruktúrával lehetséges. A jelenlegi EMIR adatok alapján két jelentős, megyét érintő projekt kapott zöld utat 2007 után a KÖZOP keretében, melyek a 21-es út négysávosítását jelentik (21. sz. főút 1+300-7+850 km és 9+750-15+050, valamint a 17+000-48+000 kmsz közötti szakasz négynyomúsítása – kivitelezés, 3,6 milliárd forint; valamint a 21-es számú főútvonal 17-48 km szelvény közötti szakasz négynyomúsítása, jelenleg előkészítés alatt)[1]. Más jelentős KÖZOP projekt a megyében nem valósult meg. Ugyanakkor az ÉMOP keretében 121 km négy és öt számjegyű út fejlesztése valósul meg ebben a programozási időszakban a mellékelt térképen jelöltek szerint. Ez a négy és öt számjegyű utak 16%-ának felújítását jelenti.

[1] 1. A legújabb kormánydöntés új projekt nevesítésről: 1827/2013. (XI. 14.) Korm. határozat a KÖZOP-3.5.0-09-11-2013-0029 azonosító számú („21. sz. főút 2x2 sávra történő bővítése a 17+000–21+520 km szelvények között” című) projektjavaslat. A fejlesztés célja: 4,5 km hosszon alkalmassá tegye a 21. számú főutat a 115 kN megengedett tengelyterhelés károsodás nélküli elviselésére, valamint az, hogy javítsa annak forgalombiztonsági és szolgáltatási színvonalát 2x2 sávra történő bővítéssel, mindösszesen 8 926 150 233 Ft támogatással.

Négy és öt számjegyű útfejlesztések Nógrád megyében (ÉMOP 5. prioritás)

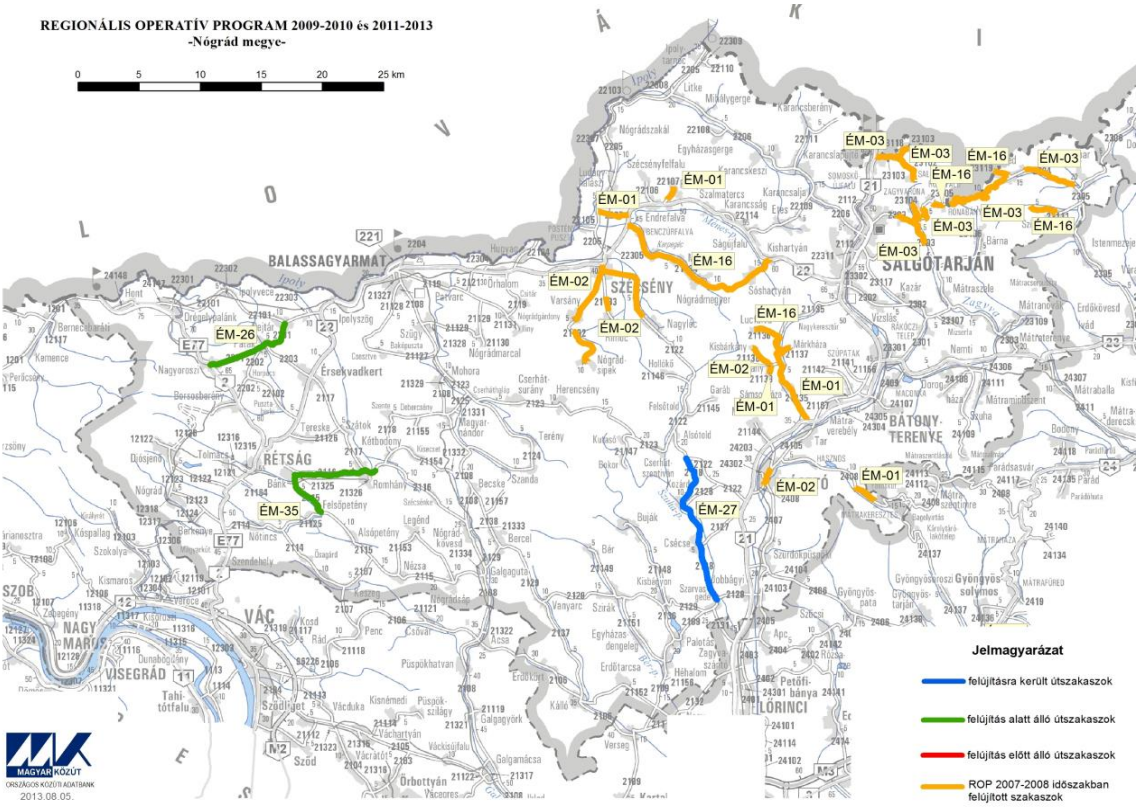

Forrás: Magyar Közút nonprofit Zrt.

A **GOP**-ban a vállalkozások közvetlen támogatása mellett két fontos terület is kiemelhető. Egyrészt a kutatás-fejlesztés (K+F), ami szintén a 2014-2020-as időszak fontos területe. A GOP források jelentősen növelték az ország K+F ráfordítását. Másrészt a pénzügyi eszközök szerepe sem elhanyagolható, különösen a válság kezdetét követően, amikor a hitelhez jutás nehezebbé vált. Ezek szerepe a következő években felértékelődhet (pl. start-up vállalkozások támogatása).

A humáninfrastruktúra fejlesztéseken belül a **TIOP** a legtöbb forrást az egészségügy és az oktatás fejlesztésére fordíthatja, mely forrásokat kiegészítenek a ROP-okban megjelenő források, természetesen az érintett ágazatokon belül eltérő fejlesztési célterülettel.
Az Európai Szociális Alapból finanszírozott humánfejlesztések forrását a **TÁMOP** biztosította. A forráseloszláson látszik, hogy számos terület támogatására tesz kísérletet az OP, de a legtöbb forrás az oktatás mellett a foglakoztatás javítására került elkülönítésre.

Az **ÁROP** és az **EKOP** összességében a többi OP-hoz mérten kevés forrást kapott, de jelentőségét az adja, hogy jórészt országos kihatású kiemelt projektekkel bír, illetve támogatja a 2014-2020 közötti időszakra történő felkészülést.

1.2. A pályázói forrásigény tematikus bontásban, regionális szinten

A 2007-2013-as időszakot megelőzően, a decentralizált hazai források időszakában, a regionális szintre decentralizált források tekintetében a régió három megyéjét tekintve, figyelembe véve a megyék lakosságszámát, valamint a felzárkóztatási célok által érintett területeket, Borsod-Abaúj-Zemplén megye megközelítőleg Heves és Nógrád megyék forrásaival megegyező mértékű támogatásokhoz jutott, ezen belül Nógrád és Heves forrásai közel azonos mértékűek voltak. Az Új Széchenyi Terv keretében nem csak decentralizált források állnak rendelkezésre, így az ott jelenleg kialakult forráseloszlás az azt megelőző évek tendenciáival nem összehasonlítható, ugyanakkor, mint a rendelkezésre álló legjelentősebb fejlesztési eszköz hatásainak bemutatása nem hagyható el.

Az egyes megyékre jutó támogatás nominális értékei (forrás: EMIR, 2013. október 31.)

Megye	Beérkezett pályázatok	Támogatott pályázatok
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	861 297 295 944 Ft	441 457 440 370 Ft
Heves megye	392 221 633 621 Ft	192 281 804 549 Ft
Nógrád megye	226 371 714 833 Ft	95 388 779 107 Ft
Észak-magyarországi régió	1 479 890 644 398 Ft	729 078 024 026 Ft

Az **igényelt támogatás** megoszlása Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves és Nógrád megyékben (forrás: EMIR, 2013. október 31.)

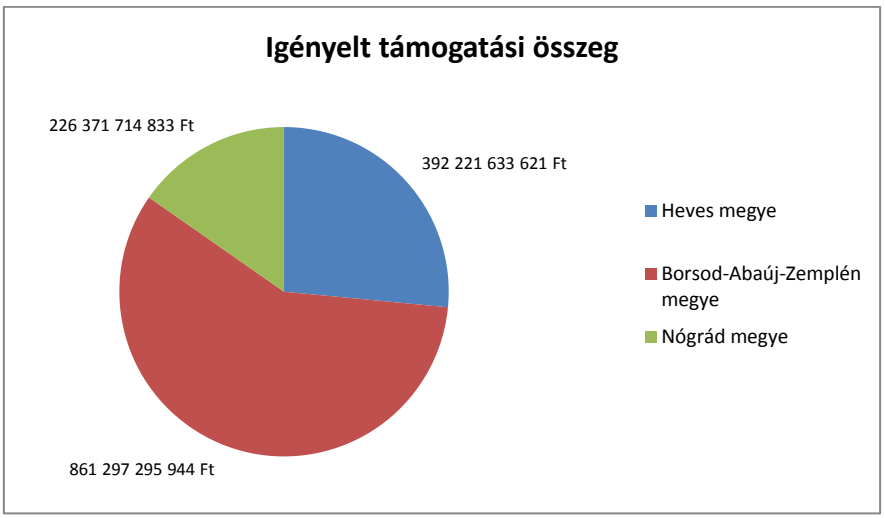

Az egyes megyékre jutó megítélt támogatások fajlagos értékei (forrás: EMIR, 2013. október 31.)

Megye	Az egy főre jutó beérkezett pályázatok	Az egy főre jutó támogatott pályázatok
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	1 225 813 Ft	640 291 Ft
Heves megye	1 227 764 Ft	601 896 Ft
Nógrád megye	1 062 628 Ft	447 772 Ft
Észak-magyarországi régió	1 198 532 Ft	597 718 Ft

Az igényelt és megítélt támogatások esetében, nominálisan Borsod-Abaúj-Zemplén megye súlya érezhető a másik két megyéhez képest, ugyanakkor a **fajlagos támogatások** eloszlása már kiegyenlítettebb. Mindkét értékhez kapcsolódóan meg kell említeni, hogy a források eloszlásában a helyi adottságok, valamint a fejlesztéspolitikai célkitűzések (különösen az ágazati hatások) egyaránt tükröződnek. Egyes területeken, vagy éppen ágazatokban a források koncentráltan jelennek meg, és sokszor **megyehatárokon túl nyúló hatássa**l bírnak. Ilyen terület a **felsőoktatás**, az **egészségügy**, vagy éppen a **közlekedés**.
A **helyi adottságokat** tekintve eklatáns példa a **turizmus** területe, melyhez kapcsolódóan nagy szerepet kaptak a kiemelt projektek, amelyek mind céljukat, mind méretüket tekintve jelentős tovagyűrűző hatással bírhatnak az adott térségre. A **kiemelt turisztikai projektek** (ÉMOP) megoszlása az alábbiak szerint alakult:

Megye	db	Közkiadás (Ft)
Borsod-Abaúj-Zemplén	5	9 126 614 636
Heves	7	10 688 127 751
Nógrád	3	4 819 010 906
Összesen	15	24 633 753 293

A megyei jogú városok kiemelt **városrehabilitáció**s projektjei (ÉMOP) a következők szerint alakultak:

Megye	db	Közkiadás (Ft)	Egy lakosra jutó támogatás eFt/fő
Borsod-Abaúj-Zemplén (Miskolc)	1	5 770 127 782	35
Heves Eger)	1	5 225 673 938	95
Nógrád (Salgótarján)	1	2 185 890 430	58
Összesen	3	13 181 692 150	

A 2014-2020 közötti időszak tekintetében a TOP forrásainak megoszlása részben már most körvonalazódik. Az 1495/2013.(VII.29.), **illetve a 1831/2013. (XI. 14.) Korm. határozat** tartalmazza a 2014–2020 közötti időszakra vonatkozó, a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program tervezésének egyes szempontjairól és az operatív programhoz tartozó megyék megyei önkormányzatai tervezési jogkörébe utalt források megoszlásáról szóló kormánydöntést. A kormányhatározat a Terület- és Településfejlesztési Operatív Programról rendelkezik, melynek három szintjét jelöli ki: megyei szint, megyei jogú városok és térségének szintje, valamint a kisvárosok térségének a szintje. A TOP keretében folyó tervezés összehangolásában a megyei önkormányzatok koordinációs szerepet töltenek be. A kormányhatározatban foglaltak alapján a megyei szintű programmal összefüggő tervezési feladatokat a megyei önkormányzatok látják el. A TOP keretein belül **a megyei alprogramok** indikatív forráskerete országos szinten összesen **450 milliárd forint**. Ezen összeg megyék közötti indikatív megoszlása a felzárkóztatásra, mint szempontra figyelemmel megyénként történik, melynek eredményeként a megyék között az alábbi „sorrend" alakult ki (fajlagos támogatás szerint rendezve):

1831/2013. (XI. 4.) Kormányhatározat 1. melléklete alapján saját szerkesztés

Megye	ERFA	ESZA	Forrás összesen	Egy főre jutó forrás
	(M Ft)	(M Ft)	(M Ft)	(ezer Ft)
Nógrád	17 950,80	2 158,40	20 109,20	99,3
Szabolcs-Szatmár-Bereg	40 925,30	4 920,80	45 846,10	82,0
Békés	25 685,50	3 088,40	28 773,90	79,9
Jász-Nagykun-Szolnok	25 033,20	3 010,00	28 043,20	72,5
Borsod-Abaúj-Zemplén	44 195,70	5 314,00	49 509,80	72,1
Somogy	19 599,50	2 356,60	21 956,20	69,5
Bács-Kiskun	31 960,80	3 842,90	35 803,70	68,8
Baranya	22 864,90	2 749,30	25 614,20	66,3
Heves	17 810,10	2 141,50	19 951,60	64,6
Csongrád	22 762,00	2 736,90	25 498,90	61,1
Veszprém	19 241,40	2 313,60	21 554,90	61,1
Hajdú-Bihar	29 507,60	3 548,00	33 055,60	60,5
Tolna	12351,50	1 485,10	13 836,70	60,1
Zala	13 594,30	1 634,60	15 228,90	54,0
Vas	11 962,30	1 438,30	13 400,60	52,2
Fejér	19 341,40	2 325,60	21 666,90	50,9
Komárom-Esztergom	11 892,50	1 429,90	13 322,40	43,7
Győr-Moson-Sopron	15 021,10	1 806,10	16 827,20	37,6
ÖSSZESEN	401 700,00	48 300,00	450 000,00	64,4

A három kiemelt megye nominális adatait tekintve az eddigi trendeket mutatja az egymáshoz viszonyított arány alapján. Ugyanakkor a fajlagos adatokból jól látszik, hogy a dedikált forrásokat illetően **Nógrád megye a következő, 2014-2020 közötti fejlesztési ciklus nyertese lehet**.

1.3. Kötelezettségvállalás alakulása tematikus bontásban, regionális szinten

Az összes operatív programot tekintve a **megítélt támogatások** fajlagos (egy főre vetített) értéke szerint az egyes megyék eltérő értékeket mutatnak, sorrendjük az alábbi:

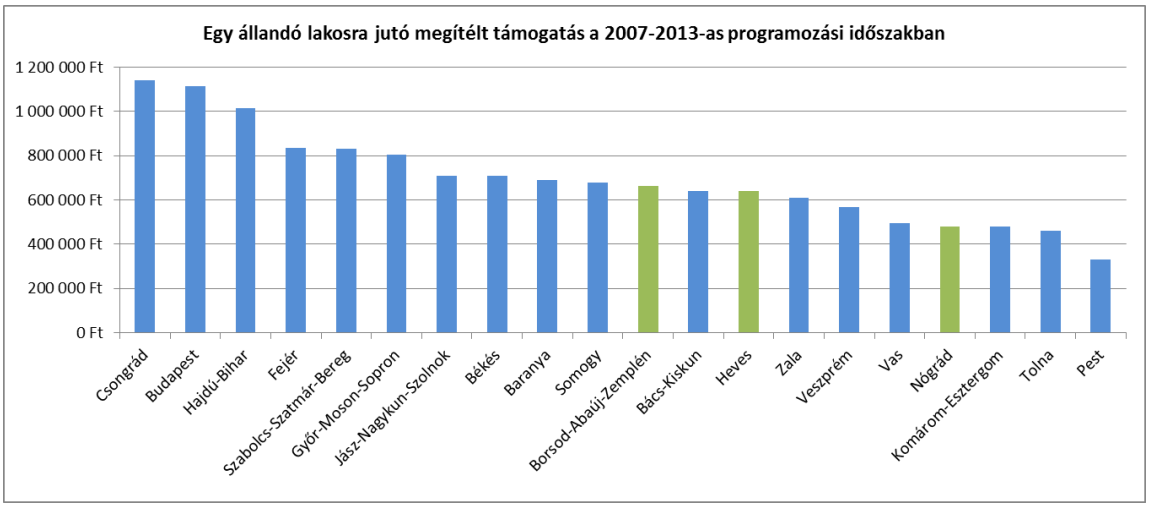

Forrás: EMIR, 2013. október 1.

Az Észak-magyarországi régión belül az egyes megyék a megítélt forrásokból eltérő részben részesültek, ami részben természetesen az eltérő méret, lakosságszám eredménye is, de a helyi adottságok (pl. felsőoktatás, egészségügyi ellátás volumene) is hatással vannak ezen értékek alakulására.

A kötelezettségvállalás aránya a régió megyéiben az alábbiak szerint alakult:

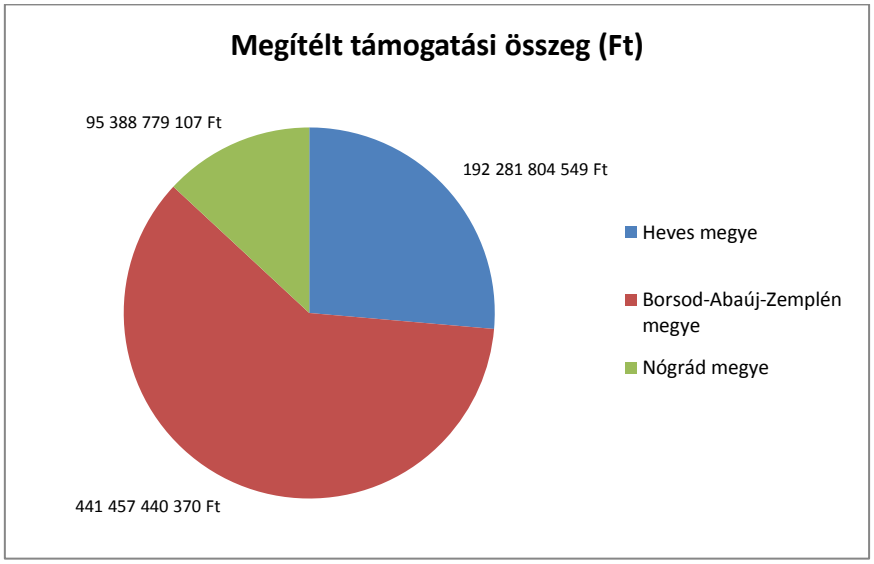

Forrás: EMIR, 2013. október 1.

A régión belül a források operatív programonkénti eloszlását szemlélteti az alábbi kördiagram:

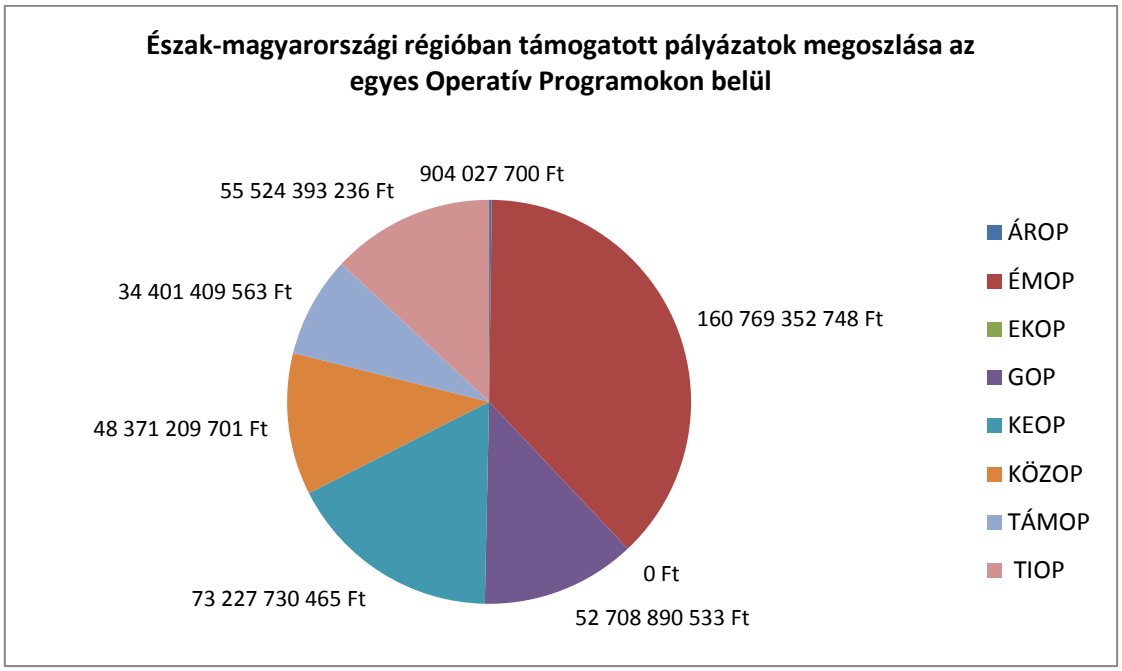

Forrás: EMIR, 2013. október 1.

Nógrád megyében csakúgy, mint a régió másik két megyéjében, az ÉMOP forrásaira volt a legnagyobb igény, ezért regionális szinten is az ÉMOP támogatások képviselik a megítélt támogatások legjelentősebb részét. Ez azt mutatja, hogy az elmúlt időszakban nagy igény volt az **ÉMOP által támogatott beruházási célok** támogatására. A településfejlesztés és részben a humán infrastruktúra fejlesztés részben átvette a korábbi decentralizált hazai források szerepét. A turisztikai prioritás alkalmas volt a helyi idegenforgalmi adottságokhoz igazodó elképzelések megvalósítására. A gazdaságfejlesztési forrás pedig a válságot követő években a fejlesztési források szűkössége miatt is nagy népszerűségnek örvendett (telephelyfejlesztés). A közútfejlesztések esetében, mivel jórészt a Magyar Közút meghatározott projektekhez kapta a támogatást, nem volt jellemző a források túligénylése.

Az „ágazati" forrásokat tekintve figyelembe kell venni, hogy az egyes területek közötti forráseloszlást az ágazati stratégiák, prioritások határozták meg. KEOP-ban például jelentős forrás kerül az Alföldre az ivóvízminőség-javító program által. Míg a közútfejlesztés terén a régióban olyan jelentős fejlesztések nem valósultak meg ebben az időszakban, mint az M30-as gyorsforgalmi autóút országhatárig történő kiépítése, vagy a 37-es, vagy a 21-es számú főút teljes négysávosítása, korszerűsítése, bár ezek közül a megvalósítás a 21-es főútnál már jelentősen előrehaladt. Így a közlekedési kapcsolatok további fejlesztése kiemelkedő fontossággal fog bírni az lekövetkező fejlesztési ciklusban is. A régión belül a jelentősebb gazdasági központok ma már autópálya, vagy korszerű főút közelében vannak, és ez tette lehetővé egyes területek – befektetéseket tekintve – gazdasági fellendülését is.

A gazdaság egyes területein ettől függetlenül is megvalósultak jelentős fejlesztések (pl. turizmus) a helyi értékekre építve. A további fejlődéshez és a felzárkózáshoz ezen fejlesztések folytatása nélkülözhetetlennek tűnik. Továbbá pozitív eredmény, hogy Nógrád megyében több területen valósultak meg jelentős gazdasági fejlesztések (Balassagyarmat, Bátonyterenye, Rétság, Salgótarján, azaz elsősorban a kistérségi központok).

A társadalmi infrastruktúra területén a régió megyéi szintén jelentős forrásokhoz jutottak. Mind az egészségügyi, mind az oktatási intézmények (TISZK) jelentős fejlesztéseket hajthattak végre. Ez igaz mind a TIOP, mind a TÁMOP forrásaira. Ugyanakkor a társadalmi felzárkóztatás (amely inkluzív növekedés néven a 2014-2020-as időszak célja között is megjelenik) területén a régió, de annak különösen egyes térségei esetében még a célzott programok (LHH, Biztos Kezdet, Gyerekesély) révén dedikált források is kevésnek bizonyultak a lokális problémák megoldásához. Éppen ezért a gazdaságfejlesztési programok mellett, azokkal szinergiában szükséges a tágan értelmezett munkaerőpiac, munkaerő bázis képzése, felzárkóztatása, melyre Nógrád esetében a TÁMOP keretében találunk jó példákat.

1.4. Kifizetések alakulása tematikus, regionális szinten

Az egyes operatív programok megvalósítása során kritikus szakasz a projektek megvalósítása és ehhez kapcsolódóan a támogatások kifizetésének időszaka. A kifizetések alakulása az alábbiak miatt fontos tényező:

- a kifizetett támogatások volumenével szorosan összefügg a vállalt eredmények egy részének (indikátorok) alakulása, így a programok eredményessége;
- a támogatott projektek meghiúsulásával források újra felhasználhatóvá válhatnak;
- projekteken belül a kifizetések dinamikája hatással van a projektek, valamint a folyamatban részt vevő érintettek (vállalkozók, egyéb partnerek) likviditására.

Az elmúlt időszakban programszinten számos tényező hatott a kifizetések előrehaladására. Legfontosabbak ezek közül:

- engedélyek megszerzése;
- közbeszerzés;
- saját erő biztosítása;
- biztosíték nyújtása;
- tulajdonviszonyok rendezettsége;
- egyéb külső tényezők (időjárás, vis major esetek);
- projekt összetettsége, mérete.

Az e tényezőkkel kapcsolatos problémákat az intézményrendszer jogszabályok, eljárásrendek szintjén folyamatosan igyekezett orvosolni. Általános tapasztalat viszont, hogy több esetben a feltételek egy későbbi időpontban történő teljesítésének lehetősége révén a problémák is a projekt egy későbbi fázisára tolódtak. Igaz, más esetekben éppen a gyorsabb indulás tette lehetővé a projektek ütemesebb megvalósítását.

A tapasztalatok alapján tehát a 2014-2020 közötti időszak pályázatainál érdemes olyan pályázati portfóliót összeállítani, ami folyamatos forrásfelhasználást tesz lehetővé, már a programozási időszak elején javítva a forrásabszorpciót. A következő fejlesztési ciklusban a kifizetések alakulásának jelentőségét az adja, hogy az egyes időszakokhoz kötött eredmények elérésétől függ a további közösségi támogatások rendelkezésre állása.

A régióban a kifizetések operatív programonként az alábbiak szerint alakultak:

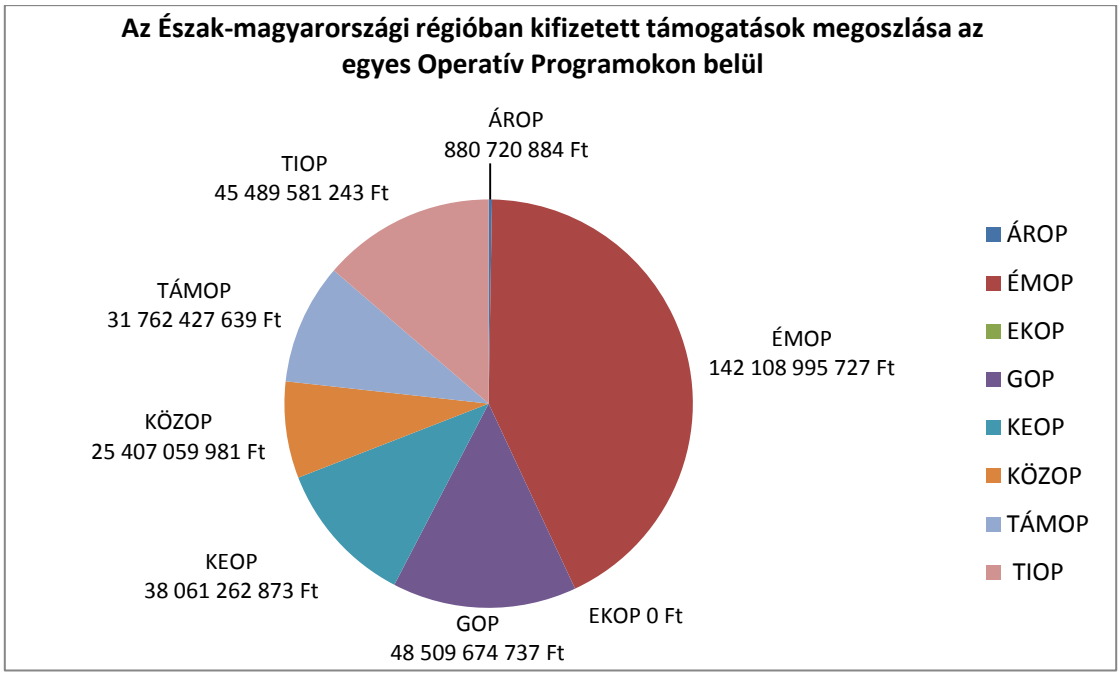

Forrás: EMIR, 2013. október 1.

Az összevetésből kitűnik, hogy – a megítélt támogatások volumenével némileg összhangban - regionális operatív program keretében alakultak a legdinamikusabban a kifizetések.

A leszerződött pályázatokhoz tartozó kifizetések régiós átlagban megközelítik a 60%-ot. Legjobb kifizetési mutatókkal az ÉMOP és a TIOP rendelkezik 67%-ot meghaladóan, míg a KEOP esetében nem éri el az 50%-ot. A különbségek azt mutatják, hogy a jelentősebb volumenű, összetettebb, infrastrukturális projektek esetében a megvalósítás, így a kifizetés is elhúzódhat. A kifizetések esetében jelentős tényező a közbeszerzési eljárások típusa, alakulása, összetettsége.

A következő tervezési időszak eredményességre alapuló programvégrehajtása során fontos momentum lesz a projektek előkészítése annak érdekében, hogy a pályázati rendszerbe már csak előkészített fejlesztési igények kerüljenek be (pl. szükséges rendezni a tulajdonviszonyokat, saját erő rendelkezésre állását). Ezt nagyban segítheti a megyei önkormányzatok projektgyűjtő, projektgeneráló tevékenysége.

Az ÉMOP esetében a következőképpen alakult a kifizetések volumene:

Az Észak-magyarországi Operatív Program előrehaladása; kötelezettségvállalás, szerződéskötés, kifizetés

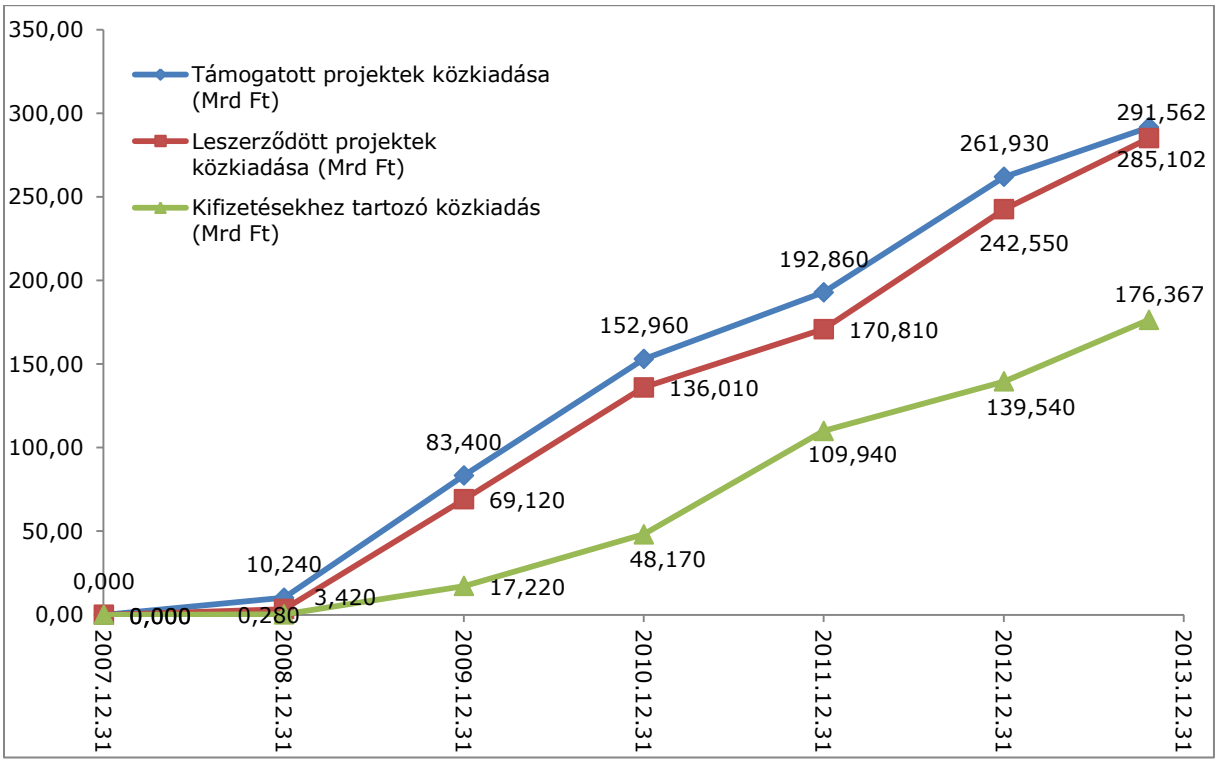

Forrás: 2013. novemberi Regionális Monitoring Albizottság beszámoló

A kifizetések láthatóan 2010 után gyorsultak fel, részben a projektek előrehaladása, részben a jogszabályi, intézményrendszeri változásoknak köszönhetően.

1.5. Benyújtott pályázatok darabszámának alakulása tematikus bontásban, regionális szinten

Az Észak-magyarországi régióban megvalósítani tervezett projektek darabszámának megoszlását mutatja az alábbi kördiagram.

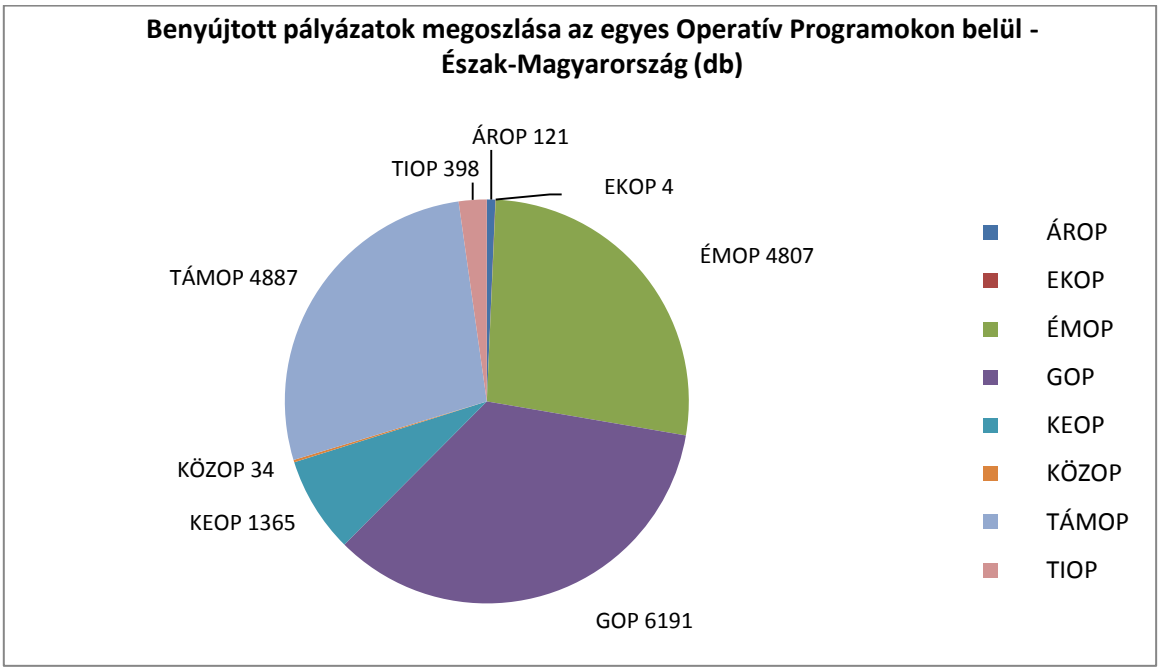

Forrás: EMIR, 2013. október 1.

A benyújtott pályázatok alapján a legnépszerűbb felhívások az ÉMOP, GOP, TÁMOP-ban jelentek meg. Ezen operatív programok adtak teret leginkább a kisebb gazdasági és humánfejlesztéseknek. A nagyobb infrastrukturális projektek a KÖZOP-ban és a TIOP-ban jelentek meg, míg az ÁROP és EKOP leginkább célzott, kiemelt projektek megvalósításának keretét adja. A benyújtott pályázatok darabszáma is ehhez a kerethez igazodott.

A tapasztalatok szerint azon felhívások esetében, amelyek sok, kisebb értékű pályázat benyújtására számíthattak, jelentős túligénylés volt jellemző, így egyes felhívásokat a megjelenést követően rövid időn belül le kellett zárni. Más esetekben (LHH – ÉMOP Gazdaságfejlesztés) viszont a forrásokat el nem érő pályázat került benyújtásra, így a forrásokat csak hosszabb idő alatt, többszöri megjelentetéssel lehetett lekötni. Ebből következik, hogy a jövőben egyes pályázatok esetében hasznos lehet olyan területi, ágazati vagy egyéb fókuszok meghatározása, amelyek megfelelő mennyiségű és minőségű pályázat benyújtását biztosítja. Megfontolandó lehet átgondolni a pályázatok pontozásának azon rendszerét, amely sok szempont alapján értékeli a pályázatokat, némiképp elfedve a felhívás valós kiemelt céljait.

1.6. Támogatott/Elutasított pályázatok darabszámának alakulása tematikus bontásban, regionális szinten

A benyújtott és a támogatott pályázatok számából származtatott nem támogatott pályázatok számának dinamikája a benyújtott pályázatokkal azonos trendeket mutat.

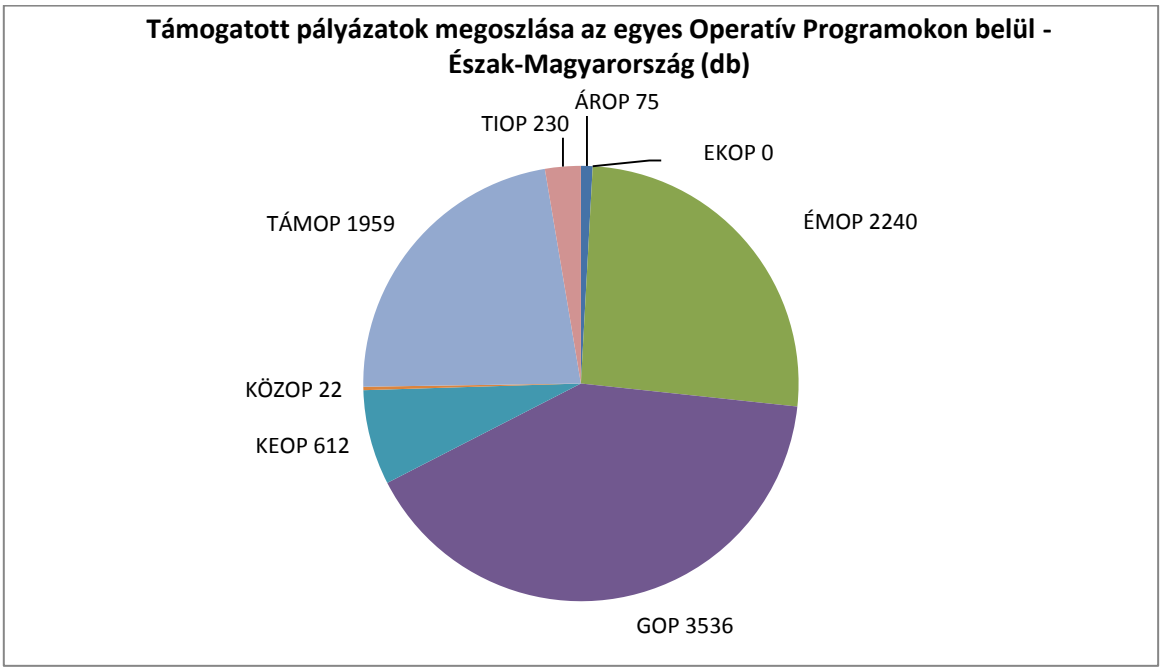

Forrás: EMIR, 2013. október 1.

A támogatás aránya 50% körül van a benyújtott pályázatokhoz viszonyítva. Valamivel az átlag alatt van az ÉMOP és a TÁMOP, míg jobbak a mutatók a GOP-ban, a TIOP-ban és a KÖZOP-ban.

Az ÉMOP NORDA által kezelt prioritásaiban a **nem támogatott**[2] projektek értéke a következők szerint alakult a regionális szinten:

Nem támogatott projektek az ÉMOP NORDA által kezelt prioritásaiban (forrás: EMIR)

Prioritás	Igényelt támogatás (Ft)	Projekt összköltsége (Ft)
ÉMOP 1. prioritás	11 009 109 585	20 064 110 876
ÉMOP 2. prioritás	116 838 195 685	165 867 815 638
ÉMOP 3. prioritás	71 165 955 053	79 927 946 264
ÉMOP 5. prioritás	4 814 224 365	5 059 562 015
ÉMOP összesen	203 827 484 688	270 919 434 793

[2] A nem támogatott projektek adataiból csak a közreműködő szervezetként kezelt forrásokra benyújtott projektekről áll rendelkezésre részletes adatbázis.

Itt is kitűnik, hogy a tág pályázói kör mellett a turisztikai fejlesztések iránt volt a legnagyobb túligénylés. Mind a gazdaságfejlesztésnél (1. prioritás), mind a turisztikai prioritásnál (2. prioritás) fontos megjegyezni, hogy a gazdasági szféra pályázók okán jelentős magánforrás bevonására is lehetőség nyílik, így ezek gazdasági hatékonysága ilyen tekintetben kiemelkedő lehet. Éppen ezért a 2014-2020-as időszakban, amennyiben lehetőség nyílik a pályázati támogatási keretek rugalmasabb kezelésére, egy-egy felhívás esetében forráshiány nem lehet akadálya jól előkészített projektek megvalósításának.
A források felhasználása tekintetében másik jelentős megemlítendő tényező a már támogatott projektek elállása, vagy a támogatási döntés visszavonása. Ez az elmúlt időszakban az ÉMOP-ban az alábbiak szerint alakult:

Visszalépett, elállt projektek az ÉMOP NORDA által kezelt prioritásaiban (forrás: EMIR)

Prioritás	Projekt	Igényelt támogatás	Projekt összköltsége
	db	Ft	Ft
ÉMOP 1. prioritás	132	14 584 079 033	30 053 820 800
ÉMOP 2. prioritás	47	10 587 733 025	28 912 222 346
ÉMOP 3. prioritás	25	2 773 309 486	3 196 538 090
ÉMOP 5. prioritás	12	9 399 797 199	9 399 797 199
ÉMOP összesen	216	37 344 918 743	71 562 378 435

Látható, hogy a vizsgált prioritások keretéhez viszonyítva (320,11 milliárd forint 293,1 HUF/EUR árfolyamon) ez jelentős összeget és arányt képvisel. Ennek kezelésére elsősorban a projektek előkészítésénél és kiválasztásnál lesz lehetőség.

1.7. A lehetséges fejlesztési irányok meghatározása, integrált módon, területi szempontból a megyehatárokon is átnyúló fejlesztési igények azonosítása

Nógrád megye fejlesztésének átfogó célja, hogy a gazdaság élénkítése, a meglévő természeti potenciálok kihasználása és a helyi társadalom aktivizálása által 2020-ra megálljon a leszakadás folyamata Magyarország más térségeihez viszonyítva, és előtérbe kerüljenek olyan új fejlődési lehetőségek, amelyek hosszú távon a megyét vonzó térséggé teszik mind a lakosság, mind a vállalkozások számára.

A megyét képletesen befogó – a helyi lakosság foglakoztatását döntően biztosító – „nógrádi patkó" ipari övezetekkel tarkított keleti és nyugati szárai egy sajátos életérzést biztosító, meghitt „zöld életteret" fognak közre, ahol tiszta a levegő, bőséggel teremhet az egészséges élelmiszer, elegendő a tiszta és egészséges ivóvíz.
Az ipari és szolgáltató munkahelyekkel bíró „patkó" által közrefogott területen újraéled és ismét honos az élelmiszernövények és gyümölcsök termelése, helyi feldolgozása és értékesítése. A vidék völgyeiben víztározók sokasága fogja meg a Cserhát és a Börzsöny korábban elfutó vizeit, gyarapítva ezzel az újra felismert értékkel az egész megyét. Hasonlóan tudatos intézkedések sora segíti a klímaváltozáshoz való alkalmazkodást, kísérő jelenségei és kockázatai kezelését.[3]

Fejlesztés lehetséges irányai

<u>„Nógrádi patkó fejlesztése"</u>
Az OFTK szerint a Salgótarján- Rétság a Közép –Magyarországi gyűrű részét (un. csapágyvárosok) képezik. A főváros körül elhelyezkedő 40-80 km ipari, logisztikai gyűrű részei a Hatvantól induló 21-es és 22-es főúton elhelyezkedő városok, mely a 2. számú gyorsforgalmi úthoz csatlakozva éri el Vácot. A „Patkó" nyomvonalán elhelyezkedő városokban tudatosan kell fejleszteni a tőkevonzó képesesség elemeit. Tekintettel arra, hogy önálló K+F+I kutatóbázis vagy innovációs cég ebben a térségben nincs, létre kell hozni az innováció közvetítő intézményrendszert, valamint indokolt lenne több inkubációs házat is kialakítani. Annál is inkább, mert erre a tevékenységre az elmúlt években nem mutatkozott jelentős támogatási igény. A már működő EGME Klasztert bővíteni kellene a „Patkó" ívén működő vállalkozásokkal. Az adottságok továbbfejlesztésével a beszállítói kapacitások fejlesztése célszerű erősíteni.
Tudatosan fel kell készülni a termelésüket bővítő közepes és nagyvállalatok „terjeszkedési igényének" kiegészítésére, az új vállalatok betelepülésének biztosítása érdekében megfelelő infrastruktúrával ellátott ipari területek biztosításával vonzó feltételeket kell teremteni.

[3] Nógrád Megye Területfejlesztési Koncepciója

„Észak-Déli gazdasági folyosó kiépítése”

Az élénkülő gazdasági kapcsolatok kihasználása érdekében a Visegrádi négyek irányába ki kell nyitni a „Nógrádi patkó” ívét. Salgótarján - Losonc – Zólyom - Besztercebánya irányon keresztül szlovák, cseh és lengyel gazdasági központokban működő, térben viszonylag közel lévő, vállalkozásokkal lehet kooperációs kapcsolatokat kiépíteni. Déli irányba a Hatvan, Kecskemét városokban kiépült autóipari beszállítókkal lehet partnerséget létrehozni. Ez az irány kiegészítené és kiegyensúlyozná a „Nógrádi patkó” főváros központúságát. Az észak-déli irány hatékony kapcsolatainak kialakításának feltétele a megfelelő közlekedési infrastruktúra, benne a vasúti megléte, a kapcsolódó kiszolgáló logisztikai rendszer működése.

Határon átnyúló programok fejlesztése

- Részvétel az EU Duna Régió Stratégia programjának végrehajtásában. „A vízminőség helyreállítsa és megőrzése” konkrét cselekvési területen, Magyarország és Szlovákia a felelős koordinátor. A határfolyóként működő Ipoly térségében a program keretében jelentős fejlesztéseket lehet végrehajtani. Ugyanakkor a további tíz cselekvési területen olyan programok vannak, mint „A fenntartható energiafelhasználás ösztönzése”, „Az idegenforgalom, valamint az emberek kapcsolatteremtésének előmozdítása”, „A vállalkozások versenyképességének támogatása”, melyekbe bekapcsolódva pozitív hatások érnék a térség gazdaságát és az idegenforgalmi piaci kereslet is szélesebbre tárulna.
- A Neogradiensis Eurorégió és az Ipoly Eurorégió Európai Területi Együttműködés Programon keresztül többlet fejlesztési forrásokat lehet bevonni a megye fejlesztésébe. Ugyancsak külön dedikált forrás áll rendelkezésre a Magyar - Szlovák Határmenti Együttműködés keretében kidolgozott és megvalósuló projektek finanszírozására.

Börzsöny és vidéke komplex rekreációs, pihenőterület fejlesztés

Budapest közelségére építve – megfelelő keresletre alapozva – olyan komplex szolgáltatási rendszer kiépítése, a szükséges infrastruktúra fejlesztésekkel együtt, mely a természet közeli pihenés, rekreáció feltételeit biztosítja. Ezt a programot jól lehet alapozni az Duna-Ipoly Nemzeti parkra és természetvédő tevékenységére is. Természetesen arra a régi tényekre is alapozni lehet, hogy Nógrád megye korábban a pesti polgárság pihenő területe volt. A terület nagyobbik része Pest megyéhez tartozik, ezért megyehatáron átnyúló programként lehet csak megvalósítani. Célszerű lenne a szervezésre TDM kapcsolatokat kiépíteni, melyhez szervezeti alapot nyújthat a RTDM Rétság Nyugat-Nógrád Megyei Turisztikai Desztináció Menedzsment Nonprofit Kft.

A fejlesztési terület által leginkább érintett Rétsági kistérségben 1,65 milliárd forint támogatással valósult meg 5 turisztikai projekt, melyek közül a legjelentősebb a bánki Tó Hotel bővítése, valamint Lézerszemészeti klinika kialakítása az alsópetényi Prónay kastélyban.

Egészségügyi szolgáltatások és „alkony ipar” fejlesztése.

A turizmussal összefüggésben az üzleti alapon működő egészségügyi szolgáltatások iránt a kereslet fokozatosan nő. A hosszabb időt igénybevevő beavatkozások és gyógyító tevékenység egyúttal a hotelszolgáltatások iránt is igény támaszt, ezért komplex szemlélettel, esetleg vállalkozások együttműködésével, lehet hatékony rendszert kiépíteni. Az idősebb, nyugdíjas korú népesség ellátását szintén komplex program keretében kell szervezni. A megye főváros közelsége, a gyorsforgalmi utak relatív közelsége, a sok helyen megtalálható érintetlen természeti környezet kedvező feltételeket teremt a fejlesztések üzleti megalapozásához. Ugyanakkor a programmal párhuzamosan vizsgálni kell és szinkronban fejleszteni a megye fekvőbeteg ellátó intézményeit is, mivel a fenti programokhoz a szükséges kiegészítő szolgáltatásokat ezek az intézmények biztosítják.

Integrált üzleti szolgáltató központok kialakítása.

A jelenleg hiányzó kapacitások felszámolása érdekében, a jövőbeli fejlesztési igények kielégítésére, az üzleti szolgáltatások biztosítására integrált szolgáltató központokat javaslunk kialakítani ahol a térségi jelentőségű funkcionális központokban részlegesen sem tudják ezeket biztosítani. Ezen üzleti szolgáltató központok egyidejűleg nyújtanának üzleti, vállalti tanácsadást, partnerkapcsolati rendezvények szervezését, szakmai tanácsadást, képzési, továbbképzési szolgáltatást, innovációs transzfer szolgáltatást. Mindezek optimális feltételeként egyhelyben szakmai háttérkiszolgálást,- hotel, rendezvényszervezés, reklám, stb.- is kialakítanának a szolgáltató központban.

Integrált térségi kísérleti programok megvalósítása

„Komplex telep-program Kiút a szegregátumból” kísérleti program tapasztalatai, az országban máshol megvalósult térségi leszakadást, településen belüli szegregáció felszámolását célzó programok tapasztalatai alapján, a megyei koncepcióban az átfogó célként megfogalmazott „Aktív, kreatív, együttműködő társadalom” keretében megfogalmazott specifikus célok figyelembe vételével integrált térségfejlesztési program kidolgozása elképzelhető. A program a specifikus intézkedéseket szolgáló beavatkozásokon túl tartalmazhatna a térségközpontokban munkahelyteremtési elemeket, munkahelyek elérhetőségét szolgáló közösségi közlekedés fejlesztési és településfejlesztési elemeket is.

A kísérleti programot két kistérségi, megyei határokat átlépő területen, az együttműködésre készséges települések bevonásával megszervezhető lenne. Javasolt területek:

Szécsény és tőle északra elhelyezkedő határ menti települések. A program keretében a határ másik oldalán elhelyezkedő, hasonló gondokkal küzdő településeken egy időben indítandó programokkal párhuzamosan, a magyar-szlovák (HUSK) határon átnyúló programba is beépítve egyes elemeket.

A határ menti térségekben megvalósuló programokat és együttműködést lehetőségét erősíti, hogy a magyar és a szlovák kormányok között létrejött Együttműködési

Szándéknyilatkozat mellékletében szereplő közúti kapcsolat fejlesztési pontok között felsorolásra kerültek Hugyag, Nógrádszakál Litke, Ipolytarnóc határ településeken közúti és Ipoly hídépítések, fejlesztések a határ két oldalán lévő települések jobb elérhetősége érdekében.

Bátonyterenye és Pétervására közötti terület településeit bevonva két megye együttműködése valósulhatna meg. A két gazdasági központ munkaerő felszívó képességére alapozva, kiegészítve a természet közeli gazdálkodás elemeinek fejlesztésével.

A megyéken átnyúló fejlesztési területek összefoglalása a 2014-2020 közötti fejlesztési célokhoz kapcsolódóan

Jelen összefoglalás a megvalósult, illetve a fejlesztési területekhez illeszkedő fejlesztéseket foglalja össze. Olyan projektek, fejlesztési területek összefoglalása, melyek együttes vagy egyedi hatása megyéken túlmutat, illetve megvalósításuk szükségszerűnek tűnik, valamint a megyén túlnyúló érdekképviselet indokolt lehet.

Szakmai programmal célzott földrajzi területek:

- szabad vállalkozási zónák (Partnerségi Megállapodás 3.1.5., 27/2013.(II.12) Korm. rendelet, illetve 147/2013.(V.14.) Korm. rendelet.);
- leghátrányosabb helyzetű kistérségek (Partnerségi megállapodás 3.1. – 99.o.; Partnerségi megállapodás 3.1.2. – 104. o. táblázata, Partnerségi Megállapodás 3.1.5. – 106. o. táblázat, 311/2007.XI.17.) Korm. rendelet);
- határmenti térségek;
- Miskolc és térsége kiemelt fejlesztési központ (1707/2013.(X.8.) Korm. határozat).

A programok esetében fontos, hogy a területi tervezés és a végrehajtás tekintetében a megyék a források tervezésére és elosztására, valamint felhasználására megfelelő módon ráhatásuk legyen. Példaként említve az **LHH** térségek esetében a végrehajtás delegálása még nem történt meg (Partnerségi Megállapodás 104. o.), így arra a megyei szereplők még ráhatással lehetnek. Hasonló a helyzet a **nagyvárosi növekedési zónákkal**, melyek esetében a megyei ITI-kkel átfedés lehet (Partnerségi Megállapodás. 104. o.), illetve melyek fejlődése a megyehatáron várhatóan túlmutat (felsőoktatás, egészségügy).

A **szabad vállalkozási zónák** működésével kapcsolatos összehangoló és koordináló szerep a megyei önkormányzatok feladata. A kijelölés mindhárom megye számos települését, kistérségét érinti. Az érintett települések helyzete differenciált, befektető vonzó képességük szélsőségesen eltérő, de összességében kedvezőtlen.

Valószínűleg hatékony változást – mind gazdasági, társadalmi, településfejlesztési, stb. területeken – lehetne elérni akkor, ha egységes koncepció alapján, a három megye legkedvezőbb pozícióit hangsúlyozva, egységes fellépés történne.
Ez területi összefogás, mely méretében és potenciáljában is érzékelhető hatást érne el, mintha külön – külön történne fellépés a hazai és nemzetközi célcsoportok irányába.

Az **Európai Területi Társulás** (angolul European Grouping for Territorial Cooperation, EGTC) új lehetőség önkormányzatoknak, régióknak és államnak, hogy határon átnyúló, transznacionális vagy régiók közötti együttműködést hozzanak létre más tagállam ezen szereplőivel és így valósítsák meg közös céljaikat. Ezen együttműködések közös képviselete javíthatja elképzeléseik megvalósítását, különös tekintettel arra, hogy az érintett területüket tekintve az együttműködések kisebb részt ölelnek fel (Abaúj Abaújban Európai Területi Együttműködési Csoportosulás; Bodrogközi Európai Területi Együttműködési Csoportosulás; Novohrad-Nógrád Európai Területi Együttműködési Csoportosulás; Sajó-Rima Korlátolt Felelősségű Európai Területi Együttműködési Csoportosulás; Ung-Tisza-Túr-Sajó (Hernád-Bódva- Szinva).
Ehhez kapcsolódhat az érintett **eurorégiók** (Neogradiensis, Kassa-Miskolc) képviselete is.

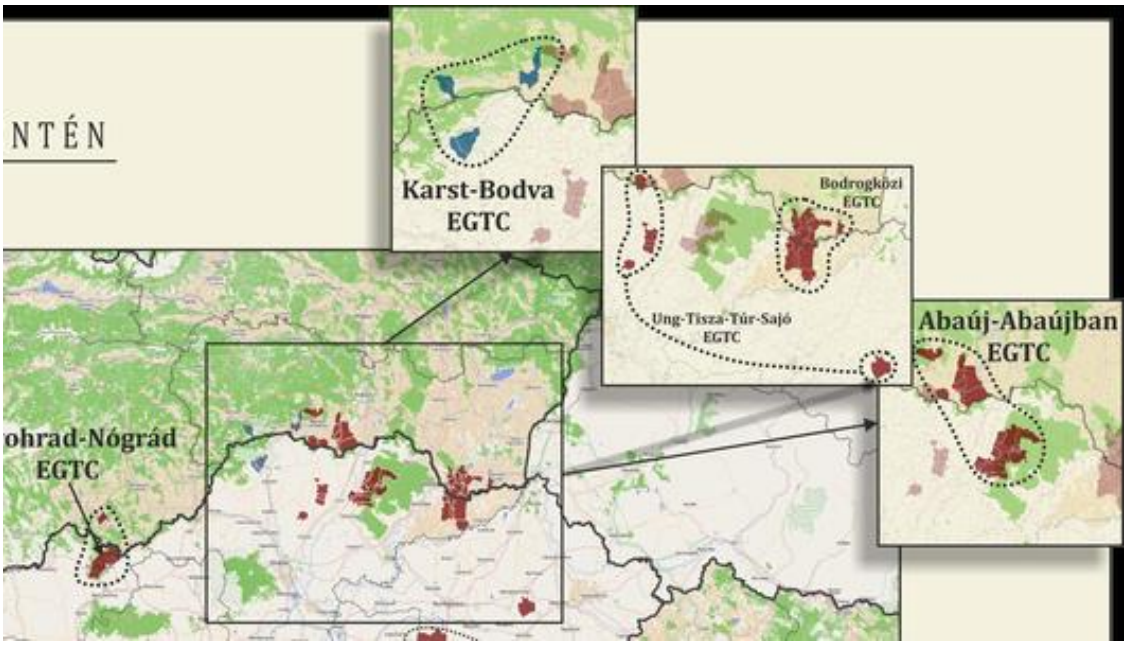

forrás: CESCI

Szintén a határmenti térségeket érinti, de közvetve tágabb hatása van a határon átnyúló közlekedési fejlesztéseknek is. Itt külön ki kell emelni a 2013. július 2-ai közös magyar-szlovák együttműködési szándéknyilatkozatban felsorolt fejlesztéseket:

- kiemelten az M30/R4 gyorsforgalmi útkapcsolat kiépítése
- valamint az egyéb határmenti kapcsolatokat érintő fejlesztések (eredeti dokumentum: http://www.kormany.hu/download/f/72/f0000/Magyar-Szlovák%20Kormány%202013%2007%2002.pdf)

Magyarország részéről a Miniszterelnökség Külügyi és Külgazdasági államtitkárság felel a feladatok összehangolásáért.
E nyilatkozatban a gazdasági együttműködés fejlesztése is célként jelenik meg (KKV, innováció, tudomány). A Magyar-Szlovák Kormányközi Gazdasági Együttműködési Vegyesbizottság mellett kiemelt szerepet kap a két ország kereskedelmi és iparkamarája, valamint a HITA (szlovák részről a SARIO). Ezen szervezetek munkájának térségi összehangolása szintén fontos lehet.

Környezetvédelem és energia

Az érintett fejlesztésekhez elsősorban a KEHOP biztosít forrást. Az OP csak néhány fejlesztést nevesít, ezek azonban a régió megyéit nem érintik. A KEHOP forrást biztosít továbbá projekt-előkészítésre (illetve jelenleg a KEOP is), továbbá felmerül a szakaszolható projektek további támogatása. Az érintett projektek összegyűjtése és támogatása szintén lehet térségi feladat.
Több megyén átnyúlóan – különös tekintettel a hasonló gazdaságföldrajzi környezetükre - a BÜKK-MAK LEADER által kidolgozott helyi vidékfejlesztési stratégia mutathat példát. A program prioritásai:

- A megújuló energiaforrások (RES) hasznosítása, az energiahatékonyság (EE) növelése.
- A XXI. századi tiszta technikák, technológiák meghonosítása.
- Az életminőség javítása a településeinken.
- Közösségeink fejlesztése.
- Az idegenforgalom fejlesztése.

Ezek alapján megvalósuló MIKROVIRKA rendszerű „Egy falu-egy megawatt" program (támogatta UMVP és KEOP) tovább fejlesztésével, tapasztalatok átadásával Heves és Nógrád megyében is működő LEADER közösségek vagy kialakítható CLLD bevonásával, a megyei fejlesztési koncepciókhoz illeszkedően, valós eredményeket elérő komplex programot lehetne megvalósítani.

Környezetvédelmi (katasztrófa védelmi) és gazdasági szempontból is fontos az OTFK 5.1.8.5. pontjában meghatározott „Tisza völgy: víz – és agrárgazdálkodás komplex nagytérségi programja." Korábban ezen a területen elsősorban a KEOP, de a ROP is finanszírozott fejlesztéseket, melyek közül a Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése (VTT) a legjelentősebb. A régió mindhárom megyéjének vízfolyásai, folyói – az Ipoly kivételével – a Tisza vízgyűjtő területéhez taroznak. A vízfolyások mentén történő komplex fejlesztések nem csak a gazdaság széles skáláját érintené – idegenforgalom, élelmiszergazdaság, energetika, stb. – hanem egyúttal több EU tematikus cél elérését is szolgálná:

- Karbon szegény gazdaság felé elmozdulás
- Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, kockázat megelőzés és –kezelés előmozdítása
- Környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása

Gazdaságfejlesztés

Tekintettel arra, hogy eddig a ROP-ok keretében támogatott területek (**ipari parkok, inkubátorházak fejlesztése, ipari területek, klaszterek**) jórészt a GINOP hatáskörébe kerülnek, a térségi igények képviselete az eddigieknél is fontosabb lehet. Kedvező viszont, hogy a GINOP célzottan forrást biztosít a szabad vállalkozási zónákban és kiemelt növekedési zónákban megvalósuló egyes fejlesztésekhez.

Az OP támogatja a K+F+I, valamint a **természeti és kulturális erőforrások** fejlesztését. Ezek térégi vetületeinek biztosítása szintén fontos (specifikus célként egyelőre csak a Balaton fejlesztése jelenik meg). A három megye a **turizmus**t illetően az eddig elkészült koncepciókban, programokban fontos célként jeleníti meg ezt a területet, a fejlesztési területek egy részének támogatása viszont a **GINOP** feladata lesz.

Specifikus célként jelenik meg a **Hátrányos helyzetűek foglalkoztathatóságának javítása és a szociális gazdaság fejlesztése**", melynek keretében a régiónak (különösen a hátrányos helyzetű kistérségeknek) adottságai révén megfelelő forrásban kell részesülnie.

A gazdaságfejlesztés alapjának a következő időszakban a tudásbázisokra (**K+F+I**) alapuló versenyképes termelői kapacitások bővítését tekintik. Az Észak-Magyarország megyéiben lévő felsőoktatási intézményeknek és kutató bázisoknak, vállalkozásoknak az intelligens szakosodáson alapuló szoros együttműködését javasolt kialakítani a Sárospatak-Miskolc-Eger-Gyöngyös-Salgótarján útvonalon. Hangsúlyozni kell, hogy nem csak a műszaki területek innovációiról van szó, hanem az oktatási, szociális terület, a szegénység leküzdését szolgáló új kezdeményezések és utak megtalálásáról is.

Emberi erőforrások fejlesztése, társadalmi felzárkóztatás

2007-2013 között indult programok eredményeinek megtartása és a programok folytatása szintén közös érdek. Ilyen programok voltak:

- a szegények és romák által sűrűn lakott hátrányos helyzetű településeken/település részeken 2011 végéig 48 Biztos Kezdet Gyerekház létesült (TÁMOP 5.2.2., TÁMOP 5.1.1., TÁMOP 5.2.3.);
- integrált térségi gyerekszegénység elleni programok indultak a leghátrányosabb helyzetű 33 kistérség közel kétharmadában (TÁMOP 5.2.3.);
- a gyerekszegénység elleni programok szakmai, módszertani megalapozását, folyamatkísérését kiemelt projekt végzi (TÁMOP 5.2.1.)
- szegregátumok, telepek felszámolása (TIOP, TÁMOP).

A térség adottságaiból adódóan ezen programokból nyert tapasztalatok alapján támogatást indokolt kapni az EFOP-ból, melyben a kisebb településeket illetően jelentős telep-felszámolási program indulhat (EFOP-2). A speciális, területi vetületű akciók helyi (megyei, kistérségi, városi) fejlesztési akciókkal az összhangot biztosítani szükséges.
Tekintettel arra, hogy a leszakadó kistérségek döntő többsége Észak-Magyarországon és Dél-Dunántúlon található célszerű egységes szakmai koncepciókkal fellépni. A relatíve csökkenő források megtartása, hátrányos helyzetű térségekre koncentrálása összefogást tesz szükségessé. Ellenkező estben szétporlasztódik a támogatási forrás.

Közlekedés

Tekintettel arra, hogy a közlekedésfejlesztésre fordítható források (IKOP) kisebbek lesznek, mint az előző tervezési ciklusban, a térség fejlesztéseinek képviselete kiemelten fontosnak tűnik, mind a közút, mind a vasút tekintetében (az IKOP 5. pontja alapján az OP csak közvetetten veszi figyelembe a hátrányos helyzetű területek igényeit).

A közlekedésfejlesztési prioritásokat tekintve az 1222/2011 (VI.29.) Kormányhatározat a gyorsforgalmi és főúthálózat fejlesztési tervét négy ciklusra bontja, mely a régió útjait az alábbiak szerint érinti:
I. programciklus (2011-2016): M35, 21, 26, 37
II. programciklus (2017-2020): M30, 21, 23, 25
III. programciklus (2021-2024): M30, 2, 22, 23, 25, 37
IV. programciklus (2025-2027): 26, 37, 38-39.
Az IKOP-hoz kapcsolódóan szintén előkészítés alatt vannak projektlisták (Nemzeti Közlekedési Stratégia; http://3k.gov.hu/pages/index.jsf?p=2&id=8591)[4]:

[4] 5. számú projekt: Rétságig 2X2 sáv, Rétságtól országhatárig 2X1. az 1222/2011. (VI. 29.) Kormányhatározat szerint

Sor-szám	Útszám	Projekt megnevezése
CEF projektek		
1	M15	M1 – Rajka országhatár között (2x2)
2	M2	Budapest – Vác között (2x2)
3	M70	Letenye – országhatár között (2x2)
4	13	Új komáromi híd
5	M2	Vác – országhatár között (2x1)
6	M3	Vásárosnamény – országhatár között (2x2)
IKOP-1 projektek		
7	M0	Déli szektor rekonstrukció (2x3)
8	M0	Északi szektor, 11-10. sz. főutak között (2x2)
9	Új főút	M3-M31 autópálya átkötés (2x1)
10	M0	Nyugati szektor, 10 – 1. sz. főutak között (2x2)
11	M1	Budapest – Tatbánya között (2x3)
12	M35	Debrecen – Berettyóújfalu között (2x2)
13	Új főút	Debreceni Nemzetközi Repülőtér M35 bekötő út (2x1)
14	M4	Abony – Fegyvernek, új Tisza híddal (2x2)
15	M4	Berettyóújfalu – Nagykereki országhatár (2x2)
16	M6	Bóly – Ivándárda országhatár között (2x2)
17	710	M7 – 71. sz. főút között (2x1)
18	M8	Körmend-kelet – Rábafüzes országhatár között (2x2)
19	M8	441 – M4 között (2x2)
20	M86	Szeleste – Csorna között (2x2)
21	8	Veszprém körgyűrű (2x2)
22	M4	Fegyvernek – Püspökladány között (2x2)
23	M4	Püspökladány – Berettyóújfalu között (2x2)
24	M8	441 – M5 között (2x2)
25	M30	Miskolc – Tornyosnémeti között (2x2)
26	M9	M9 gyorsforgalmi úti szakasz Pacsa – Zalaegerszeg között (2x2)
27	M8	Dunavecse – Kecskemét között (2x2)
28	M9	51. – 54. sz. főutak között (2x2)
29	M9	Szekszárd – Kaposvár kelet között (2x2)
30	8	Ajka kelet – Jánosháza között (2x2)
31	8	Jánosháza – Szemenye között (2x2)
32	M44	Tiszakürt - Kondoros között (2x2)
33	M49	49. sz. főút fejlesztése autóúttá Kocsordig (2x2)
34	M85	Pereszteg – Sopron - országhatár (2x2)
35	85-86	Győr – Csorna – Szombathely, Csorna I. - II. ütem (2x2, 2x1)
36	Új főút	Esztergom – M1 között (2x1)
37	251	Maklár – Andornaktálya elkerülő (2x1)
38	32	Jászfényszaru – Jászberény – Szolnok között rekonstrukció (2x1)
39	37	8+444 – 27+310 km sz. között kapacitásbővítés (2x2 sáv), 29+950-40+000 között burkolatmegerősítés (11,5 t)

Sor-szám	Útszám	Projekt megnevezése
40	451	Burkolatmegerősítés (2x1)
41	47	Hódmezővásárhely elkerülő (2x1)
42	47	Szeged (M43) – Algyő rekonstrukció (2x2)
43	471	Debrecen – Nyíradony között (2x2 és 2x1)
44	51	M9 – Baja között (2x1)
45	62	Szabadegyháza elkerülő (2x1)
46	Új főút	Siófok déli tehermentesítő
47	67	Somogyaszaló, Mernye, Mernyeszentmiklós, Vadépuszta, Somogybabod elkerülők (2x1)
48	67	Elkerülők közöttük 11,5 t-ás burkolat megerősítése (2x1)
49	68	1+700 – 93+300 kmsz. között burkolat megerősítés
50	76-M75	Balatonszentgyörgy – Fenékpuszta elkerülő (2x1), M75 gyorsforgalmi út első ütem (kiemelt főútként) Pacsa - Fenékpuszta közötti szakasz (2x2)
51	8	Várpalota déli elkerülő (2x2)
52	81	52+412 – 57+270 kmsz. között burkolatmegerősítés (2x1)
53	813	Győr keleti elkerülő (2x1)
54	83	Pápa – Győr (M1) között burkolatmegerősítés (2x1)
55	86	Egyházasrádóc elkerülő - Szombathely között (2x1)
56	M44	Kecskemét – Tiszakürt között (2x2)
57	M44	Kondoros – Békéscsaba között (2x2)
58	M85	Csorna – Pereszteg között (2x2)
59	21	21+520 – 48+000 kmsz. között négynyomúsítás (2x2)
60	26	Sajószentpéter elkerülő a 27. sz. főútig
61	26	Sajószentpéter – Kazincbarcika közös elkerülők (2x1)
62	32	Jászberény elkerülő (2x1)
63	M60	Pécs – országhatár között (2x2)
64	43	Makó nyugati elkerülő (2x1)
65	M49	Kocsord – Csenger nyugat között (2x2)
66	87	Szombathely – Kőszeg között (2x1)
67	67	Szigetvár – országhatár között (2x1)
68	338	Nyíregyháza nyugati elkerülő 36. – 38. sz. főutak között (2x1)
69	4	Hajdúszoboszló – Debrecen között (2x2)
70	445	Kecskemét északi elkerülő II. ütem M5 – 5. sz. főút között (2x1)
71	81	Kisbér – Ászár elkerülő (2x1)
72	82	Átkötés a 8.sz. főútra (2x1)
Egyéb forrásból tervezett projektek		
73	M4	Pest megyei szakasz (2x2)
74	M10	Pest megyei szakasz (2x2)
Determinációk, (TSZ-szel rendelkező) projektek		
Potencionálisan szakaszolandó TSZ-szel nem rendelkező projektek		

2. Területi alapú, megyei szintű statisztikai és forrásallokációs elemzés

Jelen fejezet célja bemutatni, hogy az Új Széchenyi Terv egyes operatív programjait illetően Nógrád megye mely forrásokhoz jutott hozzá, és hogyan alakul, alakult ezen támogatási források felhasználása.

Az operatív programok 2007-2013-ra vonatkozó, megyét érintő struktúrája az alábbi:

ÉMOP	**Észak-magyarországi Operatív Program**
GOP	Gazdaságfejlesztés Operatív Program
ÁROP	Államreform Operatív Program
EKOP	Elektronikus Közigazgatás Operatív Program
TIOP	Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program
TÁMOP	Társadalmi Megújulás Operatív Program
KÖZOP	Közlekedés Operatív Program
KEOP	Környezet és Energia Operatív Program

A Regionális Operatív Programok közül csak a táblázatban megjelölt ÉMOP releváns a megye tekintetében. A Végrehajtás Operatív Program (VOP) továbbá az Új Széchenyi Terv koordinációját szolgálja, konkrét megyei vetülete nincs. Volumenben nem képvisel nagy értéket, de a fejlesztési programok sajátos szegmenést jelenítette meg az ÁROP és az EKOP, jórészt országos kihatású projektekkel, illetve kisebb területi, helyi fókuszú intézkedésekkel.

Bár a források egy jelentős része még az elkövetkező időszakban kerül felhasználásra (kifizetésre) a projektek megvalósítása során, a támogatási döntések jórészt megszülettek, így – különösen a kötelezettségvállalás tekintetében – a területi és ágazati trendek már megállapíthatók. A következő fejezetek (csakúgy, mint a korábbiak) az EMIR adatbázisából származó adatokat mutatják be, több esetben a minél aktuálisabb adatok felhasználása érdekében eltérő dátumú adatszűrést alkalmazva. Ugyanakkor az adatok minden esetben hasonló megállapítások megtételére adtak lehetőséget. Újabb, pontosabb értékelés az egyes operatív programok következő időszakban összeállított éves előrehaladási jelentéseiből, statisztikákból nyerhető majd.

2.1. Megyei összehasonlító elemzés

Az előzőekben felsorolt operatív programok tekintetében jól jelzi a megyei fejlesztési irányokat, igényeket a benyújtott, valamint a támogatott pályázatok volumene és összetétele:

Az Új Széchenyi Terv keretében Nógrád megyében megvalósuló projektek (forrás: EMIR, 2013. október 15.)

Operatív program	Beérkezett pályázatok		Támogatott pályázatok	
	db	Ft	db	Ft
Nógrád megye	2756	226 371 714 833 Ft	1247	95 388 779 107 Ft
ÁROP	24	550 427 415 Ft	11	214 130 815 Ft
EKOP	1	50 000 000 Ft	0	0 Ft
ÉMOP	783	82 767 257 887 Ft	354	40 595 097 461 Ft
GOP	878	41 563 702 412 Ft	456	20 055 354 916 Ft
KEOP	229	31 906 440 776 Ft	94	14 899 417 835 Ft
KÖZOP	5	31 171 151 794 Ft	4	3 732 524 607 Ft
TÁMOP	772	26 250 953 985 Ft	291	10 539 220 171 Ft
TIOP	64	12 111 780 564 Ft	37	5 353 033 302 Ft

A forrásigény, valamint a felhasznált források volumenének és összetételének megyei szintű elemzését fejtik ki a következő fejezetek.

2.1.1. A pályázói forrásigény tematikus, megyei szintű összevetése

Az alábbi kördiagram a Nógrád megyében megvalósuló **benyújtott pályázatok** megoszlását mutatja operatív programonként (Ft):

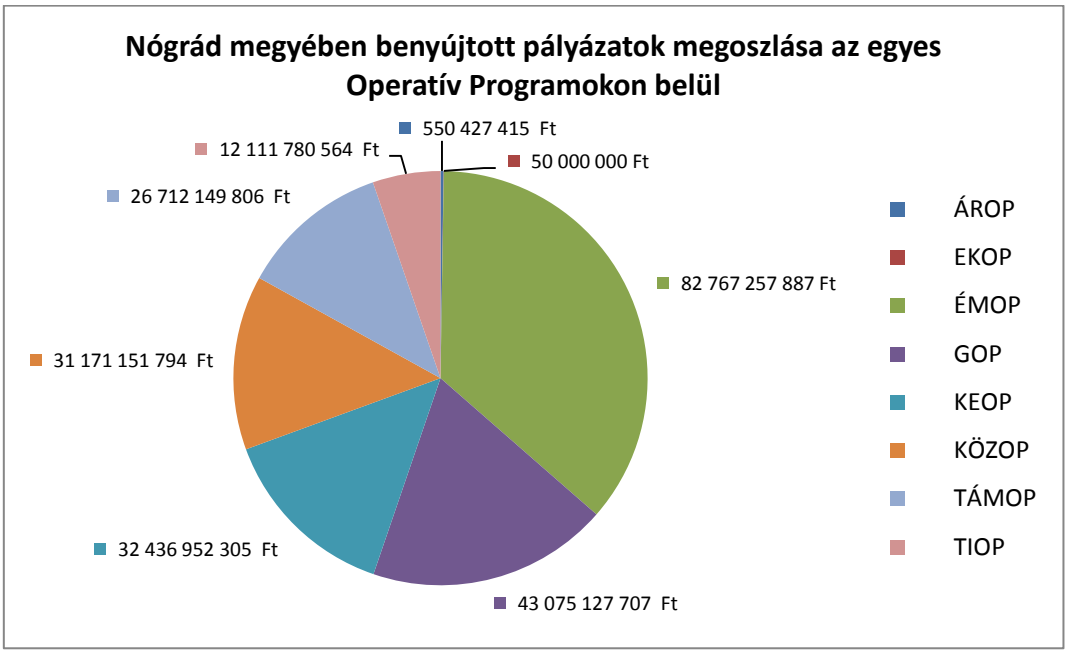

Forrás: EMIR

A forrásigény értékelésénél figyelembe kell venni, hogy egyes operatív programokban az egyes támogatási területek között nagyobb verseny alakulhatott ki (pl. GOP), míg másoknál a forrásokhoz jutást nagyban befolyásolta az ágazati célkitűzéseknek történő alárendelés. Ilyen operatív program az EKOP, amelyben jelenetős szerepet kaptak az országos célokat képviselő kiemelt projektek. De ilyen determináló tényező volt a KEOP-ban a végrehajtandó ivóvízminőség-javító programok támogatása. Az ÉMOP-ban a régiót illetően a Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése program több infrastrukturális fejlesztést is megkövetelt (belterületi vízrendezés).

A régió megyéi, szereplői számára biztos forrást jelentő ÉMOP esetében volt a legjelentősebb a pályázati igény. Az igényeket generálta az is, hogy a fejlesztések meglehetősen széles körét fedi le az OP (gazdaságfejlesztés, település-rehabilitáció, humán infrastruktúra fejlesztés, közlekedés, turisztika). Az OP-n belül a gazdaságfejlesztés esetében számos megyén kívüli vállalkozást vonzott, hogy a régióban viszonylag jelentős támogatási keretösszeggel jelentek meg pályázatok, adott esetben magasabb volt a támogatási intenzitás, vagy kedvezőbb pályázati feltételeknek kellett megfelelni, mint más régiókban. Nógrád megyében a támogatott telephelyfejlesztési pályázatok (ÉMOP-1.1.1/F) támogatása megközelítette a 2,5 milliárd forintot.

Tekintettel arra, hogy turisztikai célú fejlesztésekre szinte csak az ÉMOP biztosított forrást (kivétel a vidékfejlesztési támogatások a falusi turizmus terén), továbbá a pályázói kör meglehetősen széles volt, illetve teret kaptak a kiemelt projektek, a gazdaságfejlesztésnél is jelentősebb mértékben érkeztek be pályázatok.

A két prioritás tehát azt mutatja, hogy a gazdaságfejlesztésre jelentős igény mutatkozik, mind a régióban, mind a megyében. Ezen belül pedig a támogatást nyert turisztikai fejlesztések esetében indokoltnak tűnik az elkövetkező időszakban az attrakciók, szálláshelyek, szolgáltatások működésének összehangolása, a humánerőforrás fejlesztése (pl. idegen nyelvi képzés), indokolt esetben pedig, a megyei gazdaságfejlesztési program részeként további fejlesztések elindítása.

A benyújtott pályázatokhoz képest eddig a projektek mintegy fele kapott támogatást.

2.1.2. Kötelezettségvállalás tematikus, megyei szintű összevetése

A támogatási döntés az első lépés a támogatási forrás tényleges felhasználása során (kötelezettségvállalás). A döntést követően jogszabályban meghatározott módon és időintervallumban a kedvezményezettnek meg kell kötnie a támogatási szerződést. Ez a folyamat időről-időre változott. Ennek egyik oka, hogy az érintett szereplők a megszerzett tapasztalatok alapján javaslatokat tettek a folyamat módosításra, egyszerűsítésére. Másrészről a kapcsolódó, vagy a szerződések megkötését közvetlenül érintő számos jogszabály módosult, ami szintén alakította a folyamatot. Említést kell továbbá tenni arról is, hogy a programozási időszak előrehaladtával az intézményrendszerre nehezedik annak ténye, hogy jelentős forrást kell kifizetni viszonylag rövid idő alatt.

A szerződéskötés teljes (hiánypótlást, kedvezményezetti halasztást is magában foglaló) átfutási ideje az elmúlt időszakban az alábbiak szerint változott:

A NORDA által kezelt források szerződéskötési idejének változása

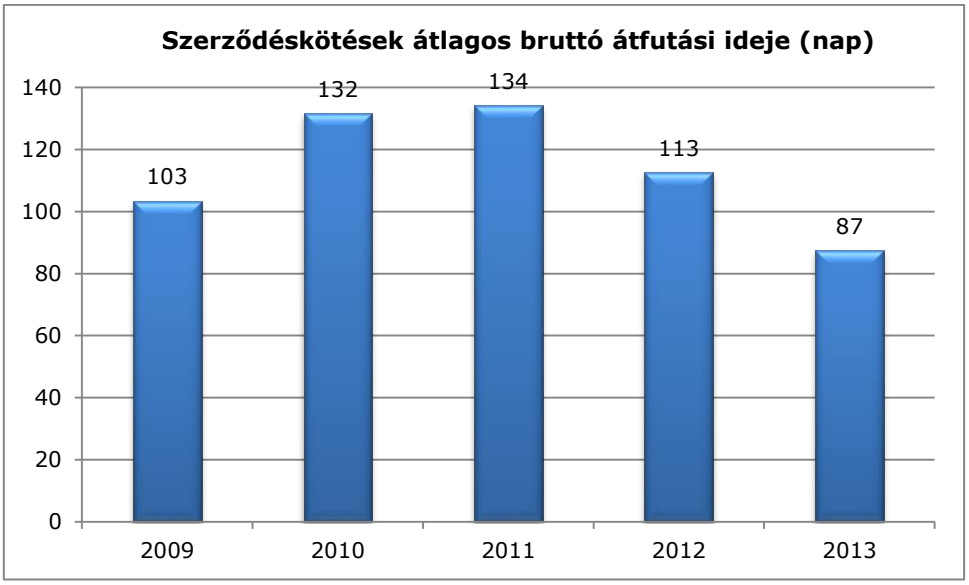

Forrás: EMIR adatok alapján saját szerkesztés

Kedvezőnek mondható, hogy a támogatási döntést követően viszonylag alacsony a szerződést nem kötött pályázatok aránya. Ugyanakkor azt is látni kell, hogy a támogatási döntésig a kedvezményezettek jelentős erőforrást fordítanak a projekt/pályázat összeállítására, így az a tény, hogy egyes támogatottak nem kötnek szerződést, mindenképpen kezelést igényel a jövőben.

A 2007-2013-as tervezési időszakon belül az Új Széchenyi Terv operatív programjai által biztosított forrásokból Nógrád megye az alábbiakban részesült (2013. október 31-ei állapot, forrás: EMIR):

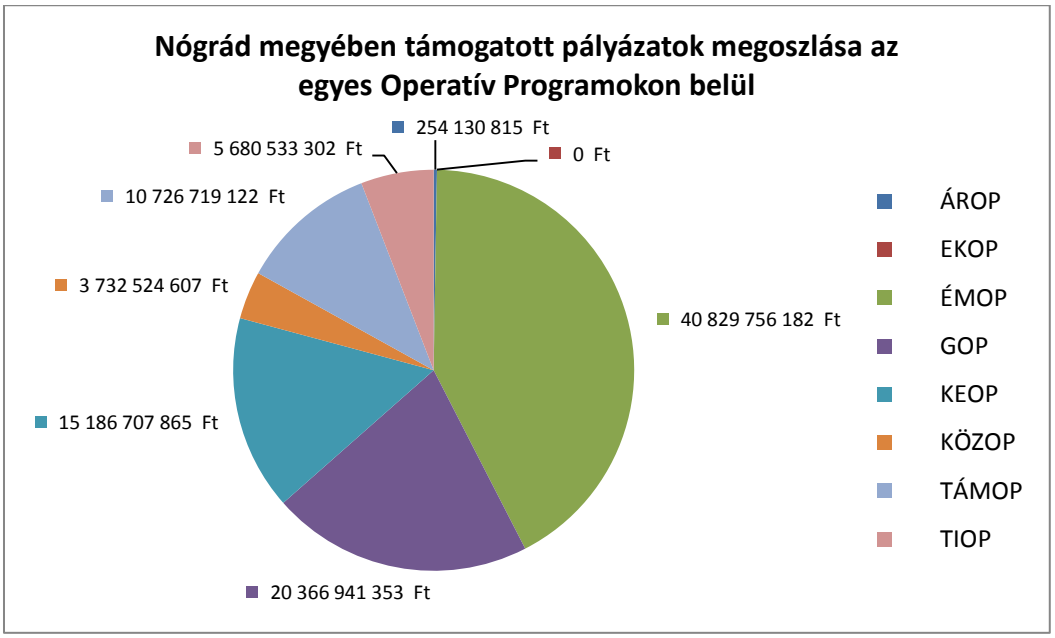

Nógrád megye részben az országos stratégiai célkitűzések mentén (ágazati stratégiák), részben az operatív programok sajátosságaiból adódóan (ROP allokáció, LHH források), illetve a helyi pályázói aktivitás eredményeként jelentős forráshoz jutott az Új Széchenyi Terv keretén belül. Külön meg kell említeni a határon átnyúló együttműködéshez elnyert forrásokat (Magyarország-Szlovákia Határon Átnyúló Együttműködési Program), valamint a vidékfejlesztési pályázatokat, melyek szintén jelentős volument képviselnek a fejlesztési forrásokon belül. A Szlovákiával hosszú határszakasz miatt a határon átnyúló kapcsolatok fejlesztésének (közlekedés, természeti értékek, intézményi kapcsolatok) különös jelentősége van.

Nógrád megye szinte minden operatív programban jelentős támogatási forráshoz jutott, ugyanakkor az ÉMOP-ból származik a legtöbb támogatás. Bár az elnyert OP-források arányai még változni fognak, hiszen az ÉMOP forrásai már lekötésre kerültek (kivéve a folyamatban lévő néhány pályázati felhívás keretösszegei), míg más OP-kból pedig még források fognak a megyébe irányulni, így az arányok még változhatnak (pl. KÖZOP), a fenti tendenciák arra hívják fel a figyelmet, hogy a kvázi dedikált (pl. TOP) források mellett a megyéknek a jövőben kiemelt figyelmet kell fordítania a „verseny" útján megszerezhető forrásokra, a megyehatáron átnyúló fejlesztésekre. Különösen fontos lesz ez a 2014-2020 közötti időszakban, amikor a pályázati lehetőségek egy viszonylag jelentős része a tisztán nemzeti hatáskörön kívül fog esni (pl. HORIZONT 2020 program, interregionális programok). Különösen érzékeny terület lehet a közlekedés. A 2014-2020 közötti időszakban a közlekedésfejlesztésre fordítható (IKOP források) összege várhatóan kisebb lesz az elmúlt időszakhoz képest, ugyanakkor van törekvés arra, hogy a határon átnyúló közlekedési kapcsolatok fejlesztése támogatást kapjon (2013. július 2-ai magyar-szlovák Együttműködési Szándéknyilatkozat).

2.1.3. Kifizetések alakulásának tematikus megyei szintű összevetése

A leszerződött pályázatokhoz tartozó kifizetések megyei átlagban meghaladják az 56%-ot. Legjobb kifizetési mutatókkal az ÉMOP és a TIOP rendelkezik 66%-ot meghaladóan, a legalacsonyabb a kifizetés volumene a KÖZOP és KEOP, ahol a források feles sem került még kifizetésre.

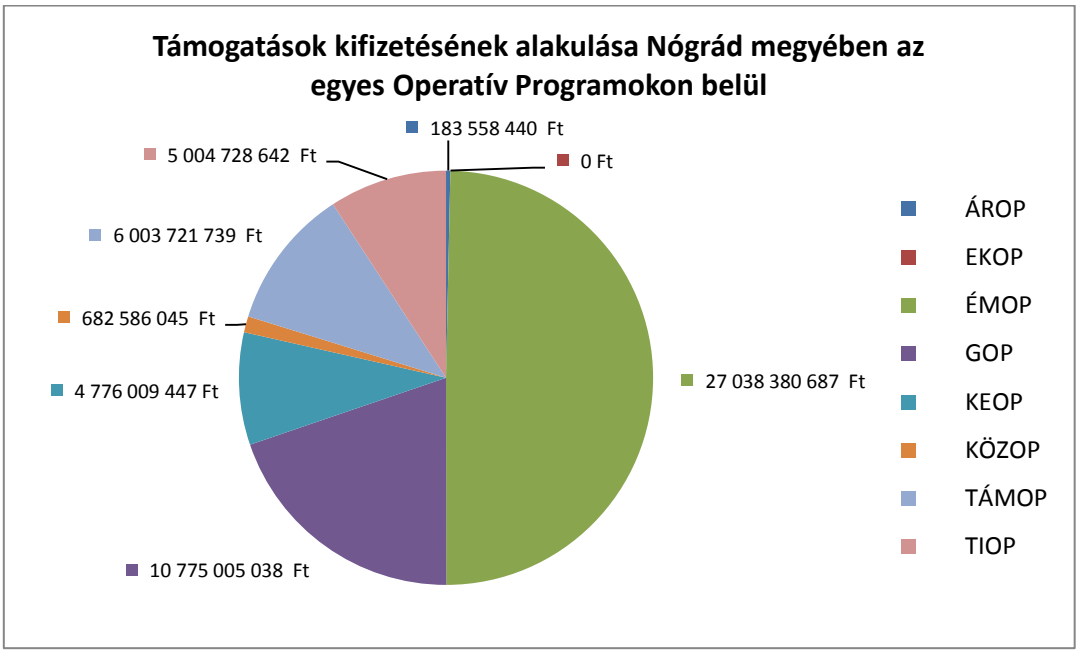

Forrás: EMIR alapján saját szerkesztés

A kifizetés ütemét számos tényező befolyásolta az elmúlt időszakban. A problémás területek közül meg kell említeni a saját erő kérdését, valamint az egyes esetekben a támogatás folyósításához megkövetelt biztosítékokat, melyek nyújtása sok esetben problémás volt. Mindét elem olyan tényező, amelyet már részben a jövőben a projektek korai, akár tervezési fázisában kezelni lehet (kockázatelemzés, projekt előkészítés).

A következő tervezési időszak eredményességre alapuló programvégrehajtása során egyébként is fontos momentum lesz a projektek generálása annak érdekében, hogy a pályázati rendszerbe már csak megfelelően előkészített fejlesztési igények kerüljenek be (pl. szükséges rendezni a tulajdonviszonyokat, engedélyek beszerzése).

Kifizetett támogatások alakulása megyénként az Észak-magyarországi régióban (2013. október 1.)

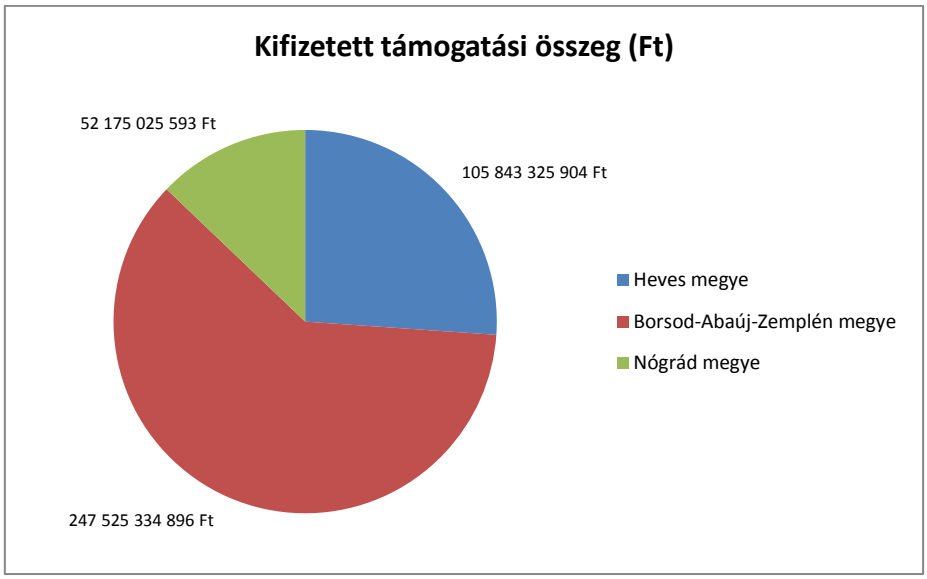

Forrás: EMIR alapján saját szerkesztés

Az ÉMOP prioritásaiban a következőképpen alakult a kifizetések volumene:

Az ÉMOP források kifizetésének alakulása (2013. október 31.)

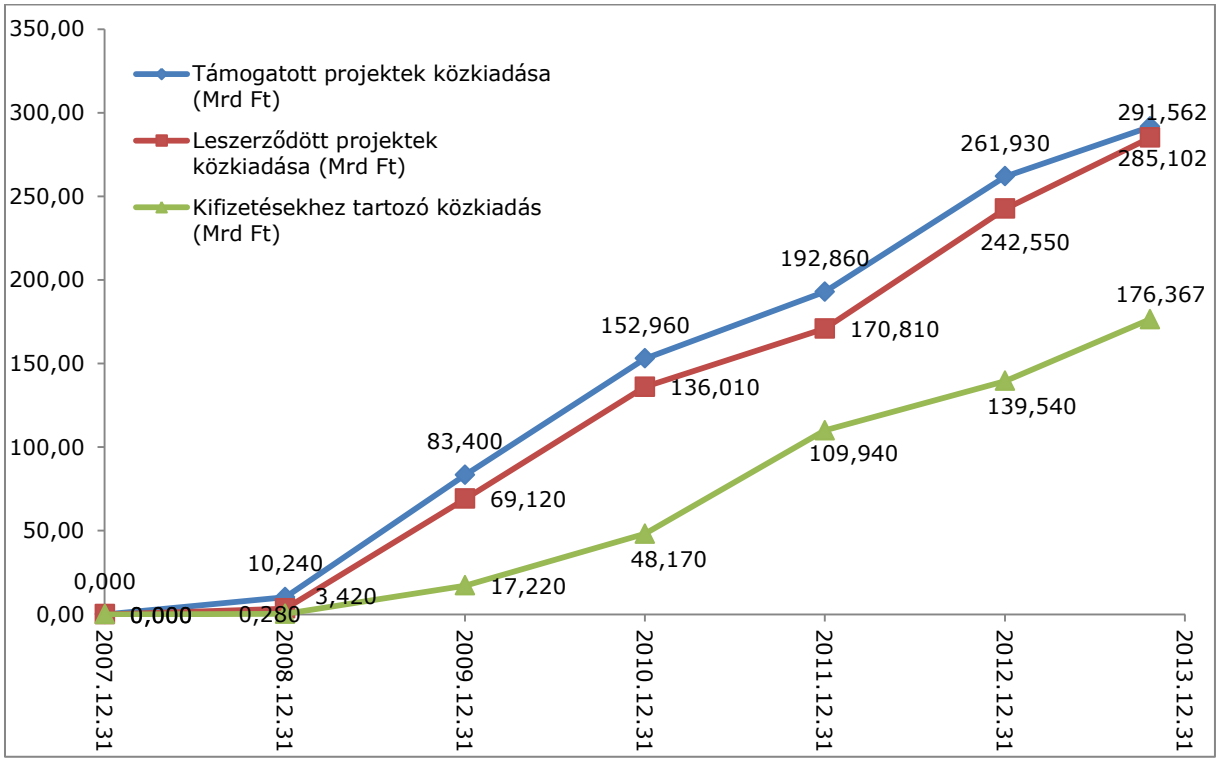

Az ábra is jól szemlélteti, hogy a kifizetések 2010-től jelentősen felgyorsultak.

Már a támogatási szerződéskötés szakaszában felmerül annak a lehetősége, hogy a kedvezményezett eláll a megvalósítástól, vagy a támogató áll el a projekt további támogatásától. Ebben a tekintetben a legfontosabb kockázati tényezők az alábbiak:

- a projekt finanszírozása, cash flow, önerő biztosítása (hitelezés)
- engedélyek megszerzése
- tulajdonviszonyok rendezése
- közbeszerzések elhúzódása
- vállalások teljesítése.

A vállalások indikátorok formájában vannak jelen a projektekben, már a pályázati szakasztól kezdődően. Tekintettel arra, hogy a 2014-2020 közötti időszak esetében a végrehajtás eredményességétől függően juthat fokozatosan forrásokhoz, vagy többletforráshoz (eredményességi tartalék) egy-egy program, a projektszintű eredményesség fel fog értékelődni. Éppen ezért már a projektkiválasztás során értékelni kell ezeket a tényezőket, mint lehetséges kockázatokat. A végrehajtás terén pedig időről-időre vizsgálni szükséges a kockázati tényezők kezelésének hatékonyságát (visszahullott projektek aránya, átfutási idők, indikátor értékek, stb.). A projektek ütemezett végrehajtása lehet majd az egyik meghatározó tényezője az egymásra épülő fejlesztések, komplex programok megvalósításának is (ITI, CLLD).

2.1.4. Benyújtott pályázatok darabszámának alakulása tematikus bontásban, megyei szinten

A benyújtott pályázatok volumene operatív programonként, azon belül pedig prioritásonként jelentősen eltért. A pályázatok darabszámának fontos determináló tényezője a fejlesztési cél, melyhez általában igazodik az eljárásrend. Így a nagyprojektek vagy a kiemelt projektek rendszerében (KÖZOP, EKOP) kevés, általában nagyobb volumenű projekt kerül benyújtásra.

Az ESZA által finanszírozott TÁMOP-ban, vagy az ÉMOP legtöbb prioritásában viszont nagyszámú potenciális kedvezményezett került megszólításra, a nyertes pályázatok így erős versenyben kerültek kiválasztásra. A tapasztalatok szerint ez a versenyszférában előnyt jelentett, míg a közszférában a pályázatok előkészítése jelentős forrásokat vont el az érintett szereplőktől, továbbá a projektkiválasztás során így sok esetben nem feltétlenül a legkedvezőbb eredményt érte el a programvégrehajtás.

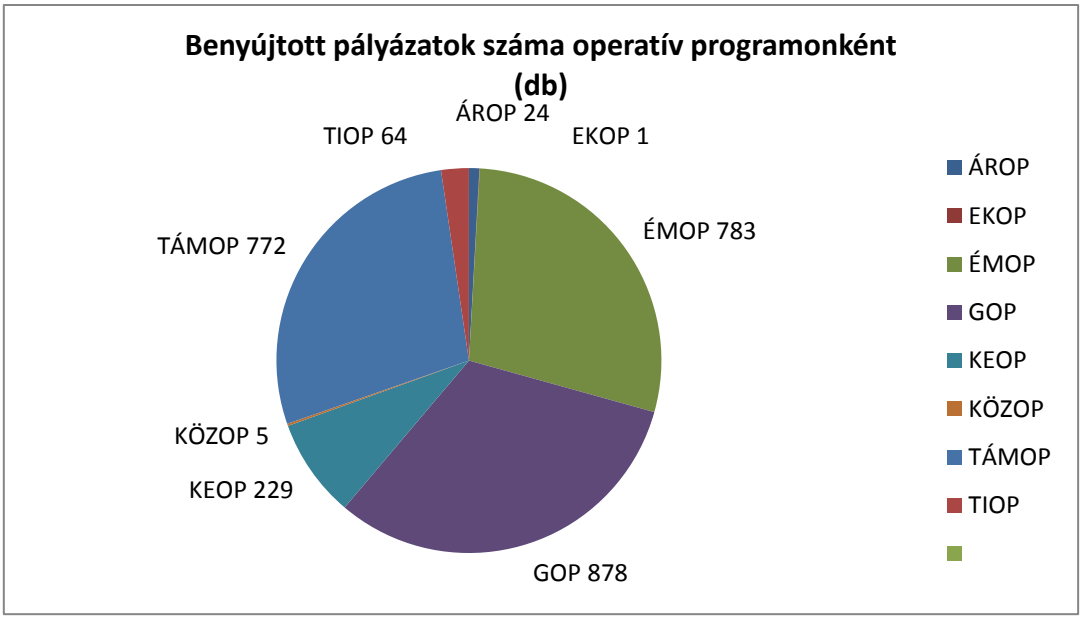

Forrás: EMIR adatok alapján saját szerkesztés

Megjegyzendő, hogy az elmúlt években az ÉMOP-ban több pályázati felhívás jelent meg több alkalommal egy-egy intézkedésen belül (pl. ÉMOP-3.1.3. kisléptékű településfejlesztés, ÉMOP-1.1.1/F telephelyfejlesztés), ami újabb vagy ismételt támogatási igényt generált.
Különösen a tervezési időszak elején a pályázati felhívások nem mindig tartalmaztak elegendő fókuszt ahhoz, hogy a rendelkezésekre álló forrásokhoz mérten érkezzenek be pályázatok, így jelentős volt a túligénylés, majd újabb felhívásokra a nem támogatott projektek újra benyújtásra, adott esetben pedig támogatásra kerültek. Ez a folyamat jelentősen növelte nominálisan a benyújtott pályázatok számát. Egy-egy speciális fejlesztési cél szintén jelentős támogatási igényt generált, amely a benyújtott pályázatok számában, értékében is megmutatkozott (ÉMOP 3.1.2/E-11 Településrekonstrukció az árvíz sújtotta településeken).

Eltérően alakult a **kiemelt projektek**et befogadó intézkedések végrehajtása. Általában jelentős előkészítést követően, projektfejlesztési időszak beiktatásával kevés számú projekt került be a megvalósítás folyamatába. Ezen körön belül esett a négy és öt számjegyű utak fejlesztése, melyek esetében az első akciótervi időszakokban részben kialakult a fejlesztendő projektek köre (lásd 1.1. fejezet: Négy és öt számjegyű útfejlesztések Nógrád megyében (ÉMOP 5. prioritás).

2.1.5. Támogatott és elutasított pályázatok darabszámának alakulása tematikus bontásban, megyei szinten

A támogatott projektek darabszáma megyei szinten a következő értékeket mutatja (forrás: EMIR):

Támogatott projektek száma az ÚJ Széchenyi Terv operatív programjai szerint (db)

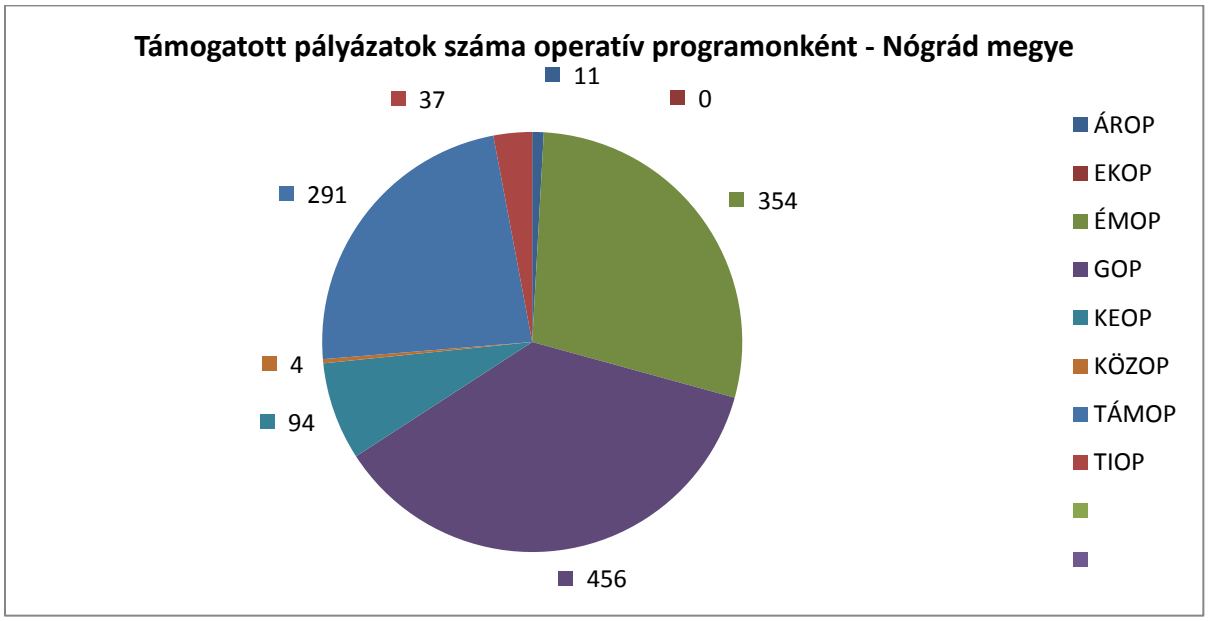

Forrás: EMIR adatok alapján saját szerkesztés

A legtöbb pályázat összességében a gazdaságfejlesztés (GOP, ÉMOP 1. és 2. prioritás) területén, illetve az ESZA által finanszírozott humánfejlesztések (TÁMOP) kapott támogatást. Mivel a 2014-2020-as időszakban a gazdaságfejlesztés, a munkahelyteremtés kiemelt prioritás lesz, a humánerőforrás (képzés, átképzés, kompetenciák) fejlesztésének a vállalkozói termelő és szolgáltató fejlesztésekkel történő összehangolása fontos momentum lehet. Nagyszámú projekt épülhet egymásra az által, hogy megszűnik a monofund finanszírozás, és megjelennek az új fejlesztési eszközök (ITI, CLLD), ezzel támogatva az OFTK Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdaság és növekedés, valamint az EU2020 inkluzív növekedés célkitűzéseinek megvalósítását.

Az előző pontban leírtakat megerősítve elmondható, hogy a támogatott és elutasított pályázatok arányának alakulását több tényező befolyásolja. Kisebb projekteket befogadó kiírások (ÉMOP, TÁMOP) esetében, vagy ott, ahol kifejezetten a vállalkozói ötletek versenyezetése a cél, jelentős túligénylés következett be. A túligénylésnek ugyanakkor több pozitív hozadéka is volt. Mivel a folyamat velejárója a támogatási források visszahullása,

tartaléklistákkal a források könnyen újra felhasználásra kerülhettek. Másrészről újbóli megjelenés esetében számos projekt módosított, továbbfejlesztett tartalommal újra benyújtásra került, így javítva a pályázatok szakmai színvonalát.
Itt is igaz, hogy a kiemelt projekteket kezelő konstrukciók esetében a támogatás/elutasítás aránya kedvezőbb.
Bár egyes területeken (pl. vállalkozásfejlesztés, munkahelyteremtés) a program minél nagyobb hatékonysága érdekében kívánatos a projektek versenyeztetése, megfontolandó, hogy a jövőben bizonyos szegmensekben (közszolgáltatások, esélyegyenlőségi programok, egymáshoz kapcsolódó pályázati felhívások) objektív mutatók alapján, előre meghatározott pont, illetve szakmai követelmény elérése esetén automatikusan jussanak hozzá a kedvezményezettek a forrásokhoz. A pályázatos intézkedések esetében pedig fontos lehet, hogy a megye, vagy a megyén belüli térség adottságaihoz igazodó szűkítő szempontok a céloknak megfelelő projektek befogadását biztosítsák.

Az ÉMOP NORDA által kezelt prioritásaiban a nem támogatott projektek Nógrád megyére vonatkozó értéke a következők szerint alakul:

Nem támogatott projektek az ÉMOP NORDA által kezelt prioritásaiban (megvalósulás helye Nógrád megye) (forrás: EMIR)

Prioritás	Igényelt támogatás (Ft)	Projekt összköltsége (Ft)
ÉMOP 1. prioritás	2 020 594 992	3 809 184 456
ÉMOP 2. prioritás	17 500 071 143	24 100 651 951
ÉMOP 3. prioritás	14 237 173 261	15 991 076 394
ÉMOP 5. prioritás	1 590 736 164	1 632 028 154
ÉMOP összesen	35 348 575 560	45 532 940 955

A megyében a turisztikai pályázatok köréből került ki a legtöbb támogatást nem kapott projekt. Ezek részben már a szakmai értékelés fázisáig sem jutottak el, részben pedig a kapott értékelés alapján nem jutottak támogatáshoz.

A településfejlesztés (3. prioritás) esetében szintén magas értéket mutat a nem támogatott projektek értéke. Ez részben annak tudható be, hogy a régióra, illetve a megyére jellemző az aprófalvas szerkezet, így a sok településről az egyébként pályázati feltételekben nem szűkítő kisléptékű településfejlesztés felhívásra számos pályázat érkezett be. Hasonlóan sok pályázatot generált a 2010-es árvizet követő településrehabilitációs felhívás is.

A források felhasználása tekintetében másik jelentős megemlítendő tényező a már támogatott projektek elállása, vagy a támogatási döntés visszavonása. Ez az elmúlt időszakban az ÉMOP-ban az alábbiak szerint alakult:

Visszalépett, elállt projektek Nógrád megyében az ÉMOP NORDA által kezelt prioritásaiban (forrás: EMIR)

Prioritás	Igényelt támogatás (Ft)	Projekt összköltsége (Ft)
ÉMOP 1. prioritás	3 210 343 979	6 608 874 849
ÉMOP 2. prioritás	1 071 963 465	2 449 850 438
ÉMOP 3. prioritás	69 214 381	69 781 309
ÉMOP 5. prioritás	1 743 036 530	1 743 036 530
ÉMOP összesen	6 094 558 355	10 871 543 126

A visszalépések leginkább a gazdaságfejlesztési és turisztikai pályázatokat érintik, ahol az önerő és a biztosítékok nyújtása gyakori ok a visszalépés tekintetében.

2.2. Megye specifikus elemzés

Jelen fejezet és alfejezeteinek célja, hogy bemutassa, a 2007-2013-as időszak támogatási döntéseinek összefüggését a 2014-2020 közötti időszakra vonatkozóan, és rávilágítson azokra a területekre, amely esetében a 2007-2013-as projektek további fejlesztéseket generálhatnak, illetve összegyűjtse a releváns, jövőben is használható tapasztalatokat.

A 2007-2013 és a 2014-2020 közötti időszak operatív programjainak struktúrája eltér (a 2014-2020-as időszak OP-jai még egyeztetés alatt; VP és HOP nélkül), bár sok esetben azonos programelemeket tartalmaznak az egymásnak részben megfeleltethető OP-k:

Az operatív programok struktúrája a 2007-2013 és a 2014-2020 közötti időszakban

<table>
<tr><th colspan="2">2007-2013</th><th colspan="2">2014-2020</th></tr>
<tr><td>ÉMOP</td><td>Észak-magyarországi Operatív program</td><td>TOP</td><td>Terület- és Településfejlesztési Operatív Program</td></tr>
<tr><td>ROP</td><td>Közép-magyarországi Operatív Program</td><td>VEKOP</td><td>Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program</td></tr>
<tr><td>GOP</td><td>Gazdaságfejlesztés Operatív program</td><td>GINOP</td><td>Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program</td></tr>
<tr><td>TIOP</td><td>Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program</td><td rowspan="2">EFOP</td><td rowspan="2">Emberi Erőforrás Fejlesztés Operatív Program</td></tr>
<tr><td>TÁMOP</td><td>Társadalmi Megújulás Operatív Program</td></tr>
<tr><td>KÖZOP</td><td>Közlekedés Operatív Program</td><td>IKOP</td><td>Integrált Közlekedés-fejlesztés Operatív Program</td></tr>
<tr><td>KEOP</td><td>Környezet és Energia Operatív Program</td><td>KEHOP</td><td>Környezeti és Energetikai Hatékonysági Operatív Program</td></tr>
<tr><td>VOP</td><td>Végrehajtás Operatív Program</td><td>KOP</td><td>Koordinációs Operatív Program</td></tr>
<tr><td>ÁROP</td><td>Államreform Operatív Program</td><td colspan="2" rowspan="2">GINOP, EFOP</td></tr>
<tr><td>EKOP</td><td>Elektronikus Közigazgatás Operatív Program</td></tr>
</table>

2.2.1. A 2007-2013 között Nógrád megyében támogatott projektek és az adott megye fejlesztési koncepciójában rögzített célkitűzések tematikus összefüggéseinek értékelése, vizsgálata

Nógrád az ország második legkisebb területű, lélekszámát tekintve legkisebb megyéje, az egykori történelmi Nógrád megye és a mai, országhatáron átnyúló Neogradiensis Eurorégió déli része. A megye közepén – egyfelől a Balassagyarmati, másfelől a Szécsényi és a Pásztói kistérség határvonalán – húzódik a határvonal a dinamikusan fejlődő Közép-Magyarországi Metropolisz Térség és Észak-Magyarország valamint Kelet-Szlovákia határon átnyúló, leszakadó válságtömbje között. Az utóbbi válságterületen található meg a leghátrányosabb helyzetű magyarországi kistérségek közel fele. Ezek a tényezők egyaránt determinálják a jövő stratégiai célkitűzéseinek meghatározását, mind az ezeket alakító múltbeli megvalósult fejlesztéseket.

A nógrádi ipar térvesztése már az 1960-as évektől – a szénbányászat visszafejlesztésével – megkezdődött. Az 1990-es évek elején, döntően a keleti piacok elvesztése miatt a termelés és a foglalkoztatási is tovább csökkent. A folyamat az 1995-ös évtől fordult meg és 2000-ig gyorsulva nőtt a termelés és az export (2000/1994 év 184,4% ill. 325,7%) majd az követően, lassulva, de tovább nőtt a termelés. Ez azonban elmaradt az országos adatoktól, melynek oka, hogy a vállalatok termelékenysége még az észak-magyarországi átlagtól is elmarad.
Az agrártermékek feldolgozását, élelmiszerek előállítását - a megye adottságainak megfelelő burgonya-, gyümölcs- és zöldségfeldolgozás, -tartósítás, étolaj, tej- és malomipari termékgyártás- végző élelmiszeripar teljesítménye folyamatosan csökken, mely az alapanyagok előállításának visszaesésével függ össze. Az 50 főnél nagyobb vállalkozások teljesítménye jelentősen csökkent, ugyanakkor a 4–50 fő közötti vállalkozások 2011. évi termelése és létszáma (1347 fő) kissé meghaladja a 2000. évit (1309 fő). Az élelmiszeripar részesedése a feldolgozóiparon belüli 13,2%-os aránya közelíti az országos 15,4 %-os átlagot.
Ezeket a folyamatokat meghatározta, hogy a megye mezőgazdasági művelés alá vont területe csökkent és ebből eredően csökkent a gabonafélék és gyümölcsösök termelése is. Az állatállomány fajlagos mutatói is rosszabbak a régiós átlagnál. A mezőgazdaságban dolgozók száma 1990-től több mint tízezer fővel csökkent és ezzel a foglalkoztatottak aránya 2011-re 2,7%-ra csökkent a nemzetgazdasági ágak között.

A gépgyártás napjainkban is húzóágazat, 2011-ben az ipari termelés és az export, 64,4; illetve 74,1%-át produkálta. A megye iparát évtizedek óta és napjainkban is a gépgyártás gerjeszti, exportja élteti. Az utóbbi években a gépipar „külpiaci kitettsége" – mintegy 97%-os exporthányada – miatt, az európai gazdasági válság hatására nehezebb helyzetbe került. Ennek következményeként 2012. I-III. negyedévében a gépipar termelése 15, kivitele 18%-kal csökkent.

Az iparon belül jelentős még a fémalapanyag, fémfeldolgozási termékek gyártása, melynek részaránya mintegy 13%.

Az építőipari teljesítmény az 1980-as évek elejétől – a visszafogott építési-beruházási kereslet következtében – több mint egy évtizeden át csökken. A ’90-es évektől pedig döntően megváltozott az építőipar tulajdonosi és szervezeti struktúrája is: a nagy építőipari vállalatok helyébe kis- és középvállalkozások léptek. Ez a folyamatok Nógrádban is lejátszódtak, de az országosnál tovább tartottak, és eközben a megye építőipara leépült. A megyei székhelyű építőipar termelése az 1990-es években folyóáron ugyan már nőtt, a termelés volumene azonban még az ezredfordulón sem érte el az 1990-es szintet, miközben a megyék jó részében már jelentős volt az építőipari teljesítmény-növekedés.
A stabilizáció az ezredforduló utáni évtizedben sem következett be, sőt, Nógrád építőiparának teljesítménye és ebből eredően az ágazatban foglalkoztatottak száma is csökken (2011/2000 év 75,5 % ill. 40,7 %).

A turizmus Nógrád megyének évtizedek óta a „remény ágazata”, de a várt dinamizálódása az ezredfordulót követő években sem következett be. Sőt, ennek ellenkezőjéről tanúskodnak az idősoros adatok. A vendégek, a vendégéjszakák és az átlagos tartózkodási idő is csökkent az elmúlt 10 évben. A megye turisztikai potenciáljának elemei: a Börzsönyalja településeinek Bánkig húzódó rekreációs övezete Nógrád és Drégely várával; Hollókő Ófalu Világöröksége, Szécsény városa, az ipolytarnóci ősmaradványok, a salgótarjáni Bányamúzeum és nemzeti kegyhelyünk, a Mátraverebély-Szentkúton található zarándokhely, a Karancs-Medves fennsík természeti és geológiai értékei, Somoskő és Salgó vára, Balassagyarmat és belső-Nógrád kulturális és építészeti öröksége, valamint Nógrád megye irodalmi és történelmi értékei. Ugyanakkor figyelembe kell venni, hogy a megye két üdülőövezet, a Dunakanyar és a Mátra-Bükk széle közé esik, mely jelentősen befolyásolja a keresletet.

A **területi célok** meghatározásánál figyelembe vették Nógrád megye kis méretét. Ha a gazdaság, illetve különösen társadalom helyzetét vizsgálva (ld. helyzetelemzés), alapvetően két terület rajzolódik ki: Kelet-Nógrád és Nyugat-Nógrád. A gazdasági mutatók összességében ugyan nem mutatnak jelentős eltéréseket, de a gazdaság szerkezete mégis különböző. A gazdaság és az export motorját a Nyugat-Nógrádban működő multinacionális vállalatok adják, míg a hagyományos ágazatok és a belőlük kinőtt KKV-k Kelet-Nógrádban működnek. A fentiek alapján két területi program került meghatározásra, melyek középpontjában a gazdaság és az ipar fejlesztése áll.

A. Területi fókuszú célkitűzések

1) Kelet-Nógrád (Bátonyterenye, Pásztó, Salgótarján, Szécsény térségei) diverzifikált újraiparosítása és gazdaságának felzárkóztatása Nyugat-Nógrádhoz, a megye fejletlenebb keleti és dinamikusan fejlődő nyugati része közötti különbségek csökkentésével

A térség keleti ívén a 21. számú gyorsforgalmi útra települő észak-déli új ipari övezet, munka intenzív feldolgozó üzemeket, északabbra megújuló fém-, üveg- és energetikai gyártórendszereket, betelepült szolgáltató egységeket foglal magában. Salgótarján és térsége a vállalatok árbevétele és export teljesítménye alapján elveszítette ipari központ szerepét, mindemellett a megyében a munkanélküliség mértéke a keleti részen a magasabb. A foglalkoztatási gondok enyhítésének egyetlen hatékony eszköze az iparfejlesztés lehet, melynek legnagyobb akadályát a nagyméretű, infrastruktúrával ellátott iparterületek hiánya jelenti. Új, zöldmezős területek feltárása és fejlesztése mellett a KKV-k számára a gazdaságfejlesztésbe bevonhatóvá kell tenni a városképet romboló barnamezős területeket. Ezek a célok szorosan összefüggnek a városok és térségük fejlesztésével, kiemelten a Salgótarjánban megvalósítandó integrált területi beruházással.

Az ÉMOP gazdaságfejlesztési prioritás keretében 2 db Ipari Park fejlesztés és 1 db önkormányzati ipari terület fejlesztés kapott 50% illetve 70% támogatást, mely nyomán együttesen több mint kettő milliárd forint értékben hajtottak végre beruházást. A projektek jellemzője, hogy Bátonyterenye térségében valósultak meg, az LHH program tudatos előkészítésének is köszönhetően. Feltételezhető, hogy a 21. számú út folyamatban lévő gyorsforgalmi út fejlesztés is vonzóvá tette a területet a befektetők számára.
Bátonyterenye relatívan kedvező elhelyezkedése ellenére csak 6 db telephelyfejlesztés valósult meg 666 millió forint összköltséggel, míg Salgótarján térségében 13 db 1 693 millió forint összköltséggel. A területhez tartozó Pásztói és Széchenyi kistérségben összesen csak 6 db 550 millió forint összköltséggel.
A fejlesztéseket vizsgálva megállapítható, hogy nem a térség klasszikus iparához kapcsolódnak, hanem csomagolóüzemek, élelmiszer feldolgozó üzemek, könnyűipari üzemek bővítéséhez többségében.
A térségben 2 db klaszter kapott támogatást, melyek tevékenysége a stratégiai ágazatokat kívánja összefogni. Az „Energetikai-, Gép- és Acélszerkezetgyártó- és Mechatronikai Beszállító Klaszter működtetése és fejlesztése” és a „Vízügyi és környezetevédelmi induló klaszter az Észak-magyarországi régióban” pályázatok közel 80 millió forint támogatásban részesültek.
Az ÉMOP támogatással megvalósult vállalkozásfejlesztési projektek áttekintése után megállapíthatjuk, hogy a térségben többségében nem a korábbi – már részben leépült – hagyományokkal rendelkező ágazatokba történt fejlesztés. A létrejött két klaszter határozottan a jövő iparágainak szerveződésére alakult.

A turisztikai potenciál erősítésére jelentősen több támogatási forrás került kelet Nógrád területére, mint a versenyképes helyi gazdaság megerősítésére.
A gazdaságfejlesztési projektek támogatásra 2,7 milliárd forint, míg a turisztikai projektek támogatására 7,3 milliárd forint került leszerződésre. A projektek összköltségét nézve már mérsékeltebb az eltérés, 5,3 milliárd forint és 8 milliárd forint.
A turisztika területén a vállalkozási típusú projektek közül 3 db a meglévő szolgáltatások továbbfejlesztését célozva, 186 millió forint összköltséggel, valamint egy szállodaépítés közel egy milliárd összköltséggel Hollókőn. A vállalkozói szektor versenyképességét erősítette továbbá 221 millió forint összköltséggel a salgótartjáni helyi TDM, a megyei TDM szervezet működése és a „Palóc Út" klaszter létrehozása. A fejlesztések döntő részét a térség vonzóképességének fokozását szolgáló infrastruktúra fejlesztések és attrakciók létrehozását szolgáló fejlesztések tették ki, melyeknek önkormányzatok, állami szervek, egyházi és civil szervezetek voltak a projekt gazdái. A legnagyobb fejlesztés Mátraverebély –Szentkúti Nemzeti Kegyhely turisztikai fejlesztése közel 2,5 milliárd forint összköltséggel. Ezek a fejlesztések befejeződésük után várhatóan megfordítják a turisztikai statisztika kedvezőtlen alakulását.
A Kelet- Nógrád megyei specifikus fejlesztési célok vizsgálata alapján megállapíthatjuk, hogy a támogatott fejlesztésekre az alábbi célok megvalósításánál lehet támaszkodni:

- *KKV-k és nemzetközi nagyvállalatok élénkülő vállalkozói aktivitása*
- *Jövőcentrikus, kreatív és tudásalapú gazdasági tevékenységek meghonosítása, megerősítése*
- *Helyi értékekre épülő, fejlődő, piacképes vidéki gazdaság.*

2) Nyugat-Nógrád gazdaság- és iparfejlesztése (Rétság és Balassagyarmat térsége)

A megye nyugati részében, a 2. sz. és a 22. sz. utak mentén működőeknek a korszerű járműipari, elektronikai és egyéb beszállító vállalkozások. A gazdaságfejlesztés a megye teljes területén prioritást élvez, hiszen ez a kulcstényezője Nógrád megye felemelkedésének. Az ipari parkok telítettsége miatt a zöldmezős iparterület-fejlesztés Nyugat-Nógrádban sem maradhat el, és várhatóan itt könnyebb lesz fejlesztésbe vonható alkalmas területeket feltárni. A veszteségtermelő barnamezős területek ugyan kisebb mennyiségben, de ebben a térségben is jelen vannak, és mind városfejlesztési, mind gazdaságfejlesztési szempontból szükséges a fejlesztésükkel számolni. Nyugat-Nógrádban a kisvárosi életminőség nem minden tekintetben feleltethető meg a jelen lévő multinacionális vállalatok igényeinek. Ez az egyik oka annak, hogy a vállalatok menedzsmentje döntően nem helyi, hanem Pest megyéből ingázik. Az értelmiség térségbe vonzásához szükség van életminőséget javító szolgáltatás fejlesztésre, ami különösen jellemző Rétság városára.
Az ÉMOP gazdaságfejlesztési prioritásából relatíve kevés támogatás jutott erre a térségre. Két ipari terület fejlesztésének támogatása történt, mely nyomán több mint 1 milliárd forint fejlesztés hajtott végre a két projekt gazda.

Összesen 17 db pályázót támogattunk telephelyfejlesztésnél, mely nyomán 1,9 milliárd forint összegű fejlesztés történt.
A projektgazdák tevékenységét vizsgálva megállapítható, hogy egy részük beszállító, másik részük a szolgáltató kapacitásokat fejlesztette. Jelentős fejlesztést hajtottak végre az IT és gyógyszeripari szektorban dolgozó vállalkozások.
Amennyiben a kelet-nyugat Nógrád fejlettségi különbséggel kapcsolatban korábban leírtakat vizsgáljuk a vállalkozói aktivitás tekintetében, akkor az alábbiakat állapíthatjuk meg. A megye 9367 működő vállalkozásából (2010. év) 32% található Balassagyarmat és Rétség térségében. A támogatott projektek 40%-a esett erre a térségre.

A gazdaságfejlesztési projektek támogatásra 1,5 milliárd forint, míg a turisztikai projektek támogatására 2,1 milliárd forint került leszerződésre. A projektek összköltségét nézve az eltérés 3 milliárd forint és 3,2 milliárd forint, ami azt mutatja, hogy ezen a területen a fejlesztéseket szinte kizárólag a versenyszféra hajtotta végre. Legnagyobb - egy milliárd forintot meghaladó összköltséggel – egészségturisztikai fejlesztés az alsópetényi lézerklinika kialakítása. A vállalkozói szektor tevékenységét a nyugat nógrádi TDM szervezet is segítette, melyhez az ÉMOP-ból 35 millió forint támogatás járult. A közszféra az egyetlen beruházása a Drégely várnál kialakításra kerülő tanösvény, melynek összköltsége 235 millió forintot tesz ki.

A Nógrád megyei specifikus fejlesztési célok vizsgálata alapján megállapíthatjuk, hogy a támogatott fejlesztésekre az alábbi célok megvalósításánál lehet támaszkodni:

- *KKV-k és nemzetközi nagyvállalatok élénkülő vállalkozói aktivitása*
- *Jövőcentrikus, kreatív és tudásalapú gazdasági tevékenységek meghonosítása, megerősítése*
- *Helyi értékekre épülő, fejlődő, piacképes vidéki gazdaság.*

B. <u>Specifikus célkitűzések</u>

3) KKV-k és nemzetközi nagyvállalatok élénkünő vállalkozói aktivitása

A gazdaság élénküléséhez elengedhetetlen, hogy növekedjen a működő vállalkozások száma, melyben kiemelt helyen a kis- és középvállalkozások állnak A nagyvállalati szféra bővülése a munkahelyteremtés szempontjából szintén szükségszerű lenne.
A célt a „Klaszterek szolgáltatásainak kialakítása és fejlesztése” valamint a „Vállalati együttműködés és klaszterek támogatása”, az „Ipartelepítés” és az „Ipari parkok fejlesztése” pályázatok támogatták.
Az ÉMOP-ból 2 db klaszter működése került támogatásra. Ipartelepítés kiírásra egy pályázó multinacionális vállalat volt, mely 25 fő munkahely fejlesztést vállalt a projekt megvalósítása után a balassagyarmati kistérségben. A 2 db ipari park fejlesztés Bátonyterenyén valósult meg.

4) Jövő centrikus, kreatív és tudásalapú gazdasági tevékenységek meghonosítása, megerősítése

A fenntartható gazdasági fejlődés záloga, hogy jelen legyenek olyan ágazatok, amelyeknek a jövőben dinamikus, fenntartható bővülése várható. A szolgáltató központok betelepítéséhez gazdag ingatlan és humán erőforrás áll rendelkezésre, kiemelten a pénzügyek területén.
A szolgáltató központok betelepítését a GOP támogatta az ÉMOP lehatárolása miatt.
A kreatív, innovatív vállalkozások reménybeli elindulását a „ Régiós innováció potenciál fejlesztése innovatív start-up cégek létrehozásával" pályázat támogatta, mely keretében összesen 6 db támogatási szerződés került megkötésre Nógrád megyében. Meg kell jegyezni, hogy inkubátor házakat támogató kiírásra a megyéből egyetlen pályázat sem érkezett.

5) Ipari hagyományokon alapuló ágazatok megerősítése, hozzáadott érték növelése

Növelni kell a megyében hagyományokkal rendelkező ágazatok – elsősorban fémipar és fémfeldolgozás, gépipar és üvegipar – versenyképességét. Technológia és termékfejlesztéssel, a piacra jutás segítésével el kell érni, hogy többszörös közvetítő csatornák helyett az érintett KKV-k közvetlen megrendelésekhez jussanak, és növekedjen a hozzáadott érték.
Ezt a célt az ÉMOP „Telephelyfejlesztés" pályázatai támogatták elsősorban, mely keretében 43 db támogatási szerződés került megkötésre. A legtöbb támogatást a következő térségekben kaptak a projektgazdák: Salgótarjáni 13 db, Rétsági 12 db, Bátonyterenyei 7 db. Meg kell még említeni, hogy a létrejött Energetikai-, Gép- és Acélszerkezetgyártó- és Mechatronikai Beszállító Klaszter is ennek a célnak érdekében tevékenykedik.

6.) Helyi értékekre épülő, fejlődő, piacképes vidéki gazdaság

Fel kell tárni azokat a helyi értékeket – mezőgazdasági termékeket, ásványkincseket, vízkészletet, Nógrádikumokat, egyéb természeti és kulturális értékeket, erőforrásokat - amelyek megalapozhatják a helyi gazdaságfejlesztést, a feldolgozás és piacra vitel feltételeinek megteremtésével. E célok mentén erősödni kell a város-vidék kapcsolatoknak is.
Az ÉMOP gazdaságfejlesztési prioritása nem fogalmazta meg ilyen cél támogathatóságát. Természetesnek tekinthető azonban, hogy a Turisztikai prioritásban támogatott 5 db TDM szervezet tevékenysége részben és szükségszerűen támogatja ezen cél megvalósulását, mivel ezek turisztikai szempontból is értéket vonzerőt jelentenek.

7.) Meglévő potenciálokra építő innovációs centrumok létrehozása, megerősítése

Nógrád megye innovációs potenciáljának javításához elengedhetetlen feltétel, hogy létrejöjjenek azok a centrumok, amelyek képesek a meglévő tudást koncentrálni, együttműködéseken keresztül tovább fejleszteni és a vállalkozások számára elérhetővé, felhasználhatóvá tenni. Az innovációs centrumok bázisai lehetnek a magasan képzett fiatalok jövőbeli foglalkoztatásának. Potenciális területek: az energetika, a járműipar, a gépipar.
A RIS3 stratégia kidolgozása során végzett helyzetelemzés szerint Nógrád megyében a legalacsonyabb szintű a K+F+I tevékenység az Észak-Magyarországi megyék közül. A megyén belüli innovációs potenciál vizsgálata alapján megállapították, hogy a Salgótarjáni kistérség az 5. a regionális rangsorban, azonban itt is csak mérsékelt a K+F+I tevékenység. A többi kistérség a rangsor második felében van, de azokban a tényleges innovációs tevékenység területén passzívnak minősíthetők.
Ezeket a folyamatokat döntő mértékben befolyásolja, hogy a tudást „termelő" és közvetítő „intézmények" –, egyetemek, kutató intézetek, innovációs központok, inkubátorházak, ipari parkok, klaszterek, stb. – hiányoznak, vagy alacsony a számuk. Ezen a területek támogatásában azonban a KTIA-nak és a GOP 1. prioritásának van döntő szerepe. ÉMOP 2-2 db klaszter működését és ipari park fejlesztését támogatta. (Akkreditált innovációs klaszter támogatása szintén GOP keretébe történt volna, de ilyen nincs a megyében.)

8.) Társadalmi depresszió kezelése, felkészítés a munkára

A kilátástalan helyzetben, mélyszegénységben élő emberek megfelelő felkészítés nélkül nem képesek sikeresen megjelenni a munkaerőpiacon. Személyre szabott és csoportos segítségnyújtással ezeknek az embereknek önbizalmat, reményt, kompetenciát kell adni az életük megváltoztatásához. A felkészítő fázist követheti további képzés vagy munkakeresés.
Ezen célt érintő projekt támogatás a TÁMOP keretében valósult meg.

9.) Elszegényedő társadalmi rétegek tudáshoz való hozzáférésének javítása

Az iskolai lemorzsolódás csökkentése biztosítja a periférián élő embereknek a szegénység és a társadalmi kirekesztés veszélyével fenyegető helyzetükből való kiemelkedést. Meg kell találni az eszközöket és módszereket arra, hogy a tudásszint növelésén, az egész életen át tartó tanulás és a nem formális oktatás nyújtotta lehetőségeken keresztül képesek legyünk sok embert a szegénységi örvényből kihúzni.
Az ÉMOP Humán közösségi infrastruktúra fejlesztése keretében az óvoda és az általános iskola fejlesztését, korszerűsítését támogatta. 17 db projekt valósult meg 3,7 milliárd forint költséggel. A fejlesztések azonban területileg koncentráltan valósultak meg, 6 db a Salgótarjáni és 4 db a Balassagyarmati kistérségben, míg a Pásztói és Széchenyi kistérségekben csak 1-1 db.

10.) A jövő iparágait és a hagyományos ágazatainkat támogató képzési rendszer

El kell érni, hogy a lehető legtöbb ember el tudjon helyezkedni a megszerzett tudásával, szakmájával, és a képzésére szánt befektetést ne vigye más térségbe vagy külföldre. A képzési, szakképzési rendszer megújításában előnyt kell élvezniük a kiemelt megyei iparágaknak, a helyi gazdaságfejlesztés irányainak és a kreativitás fokozásának.
A szakképzési rendszer fejlesztését az ÉMOP nem támogatta.

11.) Fiatalok elvándorlásának mérséklése

A gazdaság, a társadalom megújulása esélytelen akkor, ha egy térség nem tudja megtartani a jól kvalifikált, nyelveket beszélő aktív fiatalokat. Sürgető, hogy településeken vagy mikrotérségekben szervezetten meginduljanak ilyen programok. Szükségünk van jó gyakorlatok, modellek átvételére, kidolgozására, amelyek a megye minél nagyobb részére kiterjeszthetők.
A szakmailag teljesíteni képes lakosság életkörülményeinek javítása érdekében, a helyben maradás ösztönzésére az ÉMOP településfejlesztési prioritása keretében végzett közösségi infrastruktúrafejlesztések, valamink ezek keretében megvalósuló programszervezések, életmód tanácsadások kapcsolódó un. soft elemként valósultak meg. Ilyen típusú közösség szervező, nevelő programokra a beruházás 8-15% közötti összegét lehetett fordítani, de maximum 50 millió Ft-ot.
Salgótarján Megyei Jogú Város 1,3 milliárd forint összegű belvárosi funkcióbővítő rehabilitációs programján belül 34 millió forint összegben volt lehetséges közösséget erősítő programok szervezésére.
A megyeközpont mellett minden kistérségi központban lehetőség volt funkcióbővítő városfejlesztési programok végrehajtására, melyek összköltsége 3,6 milliárd forint.
A prioritáson belül külön pályázati kiírás keretében támogathatók voltak a civil szervezetek működési körülményeknek fejlesztésére. A támogatásnak köszönhetően négy civil szervezet 160 millió forint értékben hajtott végre fejlesztést. Szolgáltató irodát és multi funkciós rendezvényhelyiségeket alakítottak ki, mintaporta jött létre és a mozgáskorlátozottak egyesületének az infrastruktúráját fejlesztették.

12.) Integrált térségi programok a szegénység és kirekesztettség kezelésére

A szegénység és kirekesztettség kezelése térségenként eltérő kezelést kívánhat meg. Léteznek már rá jó példák a megyében. Cél ezeknek a továbbfejlesztése, átvétele, elterjesztése a leghátrányosabb helyzetű társadalmi csoportok felemelése, integrációja érdekében.

Az ÉMOP településfejlesztési prioritásán belül kiemelt figyelmet kapott a leromlott városi területek megújítása, a szociális város rehabilitáció. Salgótarjánban és Szécsényben összesen 660 millió forint értékben valósultak meg programok.
Az ÉMOP humán közösségi infrastruktúra prioritás keretében a szociális alapszolgáltatások, gyermekjóléti alapellátások fejlesztésére. A 11 db támogatott pályázatból 3 db kifejezetten térségi szolgáltatásfejlesztést hajtott végre. Feltűnő volt, hogy a Szécsényi kistérségben 5 db, míg a Rétságiban 3 db fejlesztést valósult meg az összes közül.
Meg kell azonban említeni, hogy ezen cél elérését a TÁMOP jelentősebb forrásokkal támogatta. Ezek közül ki kell azonban emelni a TÁMOP 5.3.6-11/1 Komplex telep-program pályázati felhívást, mely keretében a Szécsényi kistérségben „Komplex telep-program Kiút a szegregátumból – Varsány" 148 millió forint támogatással valósult meg kísérleti program.

13.) Egészséges, vonzó, emberközpontú lakó- és pihenő környezet

Fontos, hogy a Nógrádban élő vagy kikapcsolódó emberek egy kellemes, tiszta környezetben komfortosan és biztonságban érezhessék magukat. Feltétele ez a nyugodt családi létnek, az egészséges életnek, a kellemes pihenésnek, illetve közvetetten a gazdasági aktivitásnak is. Festői kis falvainkba nem telepednek be a családok, ha elmarad az informatikai hálózatok fejlesztése, illetve nem fog fellendülni a turizmus, amíg az attrakciók környezete nem lesz rendezett és biztonságos.
Az informatikai alaphálózat fejlesztést, különösen a vidéki területeken, az Operatív Programok nem támogatták. Informatikai fejlesztéseket a TÁMOP, TIOP támogatott, de csak a közszolgáltató intézményeken belül.
A turisztika területén a vállalkozási típusú projektek közül 3 db a meglévő szolgáltatások továbbfejlesztését célozta, 186 millió forint összköltséggel. A turisztikai fejlesztések döntő részét a térség vonzóképességének fokozását szolgáló infrastruktúra fejlesztések és attrakciók létrehozását szolgáló fejlesztések tették ki, melyeknek önkormányzatok, állami szervek, egyházi és civil szervezetek voltak a projekt gazdái.

14.) Korszerű, elérhető intézményi struktúra és szolgáltatás-rendszer, egyenlőtlenségek csökkentése

A lakosság fogyásának megállításában szerepe van a fejlett intézményi struktúrának, a szolgáltatások gyors elérésének. A kapacitáshiányokkal bíró, korszerűtlen intézmények fejlesztése, vagy a jelentős vonzerővel bíró településeken új kapacitások létrehozása 2014-2020 között nem maradhat el.
Az ÉMOP keretében az egészségügyi, oktatási és szociális alapellátás intézményeinek fejlesztése került támogatásra. A szociális alapszolgáltatások fejlesztése a 12. célnál már említésre került. Bölcsődei fejlesztés keretében 3 db projekt került támogatásra 180 millió forint összeggel. Az alapfokú oktatási hálózat, az óvodák és iskolák fejlesztése 2,2 milliárd

forint támogatással 13 db projekt keretében valósult meg. Legaktívabb a Bátonyterenyei Kistérségi Társulás volt, mely két iskola és egy óvoda felújítás projektgazdája volt.
Az egészségügyi alapellátó hálózat fejlesztése keretében 19 településen történt orvosi rendelő korszerűsítés, magasabb színvonalú ellátást biztosító műszerbeszerzés. Az egészségügyi szakellátás, kórházfejlesztés TIOP támogatások keretében történt.

15.) Modern, szolgáltatásokban bővelkedő városi élettér

A lakosság elvándorlása nem csak a vidéki térségre, hanem városainkra is jellemző. Folytatódnia kell a városok és várostérségek megújításának, amely együtt jár a vállalkozói környezet javulásával és a társadalom szervezettségének fokozódásával is.
A célokhoz igazodó városfejlesztési programokra a kistérségek központi városaiban 4,9 milliárd forint összegben költöttek a programok megvalósítására.
Az ÉMOP támogatásával további 42 db településen történt kisebb léptékű településfejlesztés. Az utak, járdák felújításától kezdve művelődési házak, polgármesteri hivatalokig bezárólag.

16.) Közlekedési csomópontok gyors elérése

A Nógrád megye körüli közlekedési csomópont hálózat viszonylag fejlett, azok elérése a megye legtöbb részéről körülményes. A Hatvan-Salgótarján vasútvonal rekonstrukciója elengedhetetlen, illetve bekapcsolási lehetőséget is kínál a várostérségi közösség közlekedésbe. A 21. sz. főút kiszélesítésének be kell fejeződnie, az alsórendű úthálózat felújítását és bővítését pedig feltétlen folytatni szükséges. A munkába járás biztonságát és az ökoturizmust új kerékpárutaknak kell szolgálni.
Az ÉMOP keretében az alsórendű 4-5 számjegyű utak fejlesztése volt támogatható. A programozási időszak első felében a Regionális Fejlesztési Tanács döntései alapján komplex szempontok – megközelíthetőség, gazdasági központ, stb.- alapján kerültek kiválasztásra az érintett útszakaszok. A második szakaszba, már kizárólag az utak leromlott műszaki állapota alapján az érintett szakminisztérium döntött.
Az eddig eltelt időszak alatt 33 db útszakaszon 129,66 Km hosszban történt illetve történik útfelújítás. Eddig befejeződött projektek összköltsége 6,8 milliárd forintot tett ki.
Salgótarján önkormányzata kiemelt figyelmet fordít a kerékpáros úthálózat fejlesztésére, a hivatásforgalmi kerékpárút fejlesztésre. A várost átszelő Észak - Dél kerékpárút fejlesztését, két szakaszban, 325 millió forint összköltséggel végzi a város.
A kerékpárút fejlesztések másik része kapcsolódik a turisztikai célok, megvalósításához.
Az ÉMOP keretében jelenleg folyik az Országos Kéktúra nyomvonalán haladó kerékpárút börzsönyi 1,8 km hosszban történő kiépítésének előkészítése.
A megyei önkormányzat projekt koordinációjával tervezik a megye határon átnyúló Zagyva menti kerékpárút kiépítését Salgótarján – Boldog települések között, mely csatlakozna a Boldog-Szolnok közötti külön projekt keretében épülő 89 km-es, 13 települést érintő részhez.

Az ÉMOP támogatásával jelenleg a Boldog – Hatvan közötti 7,5 km-es szakasz épül, mely egyébként Heves megyei fejlesztést jelent.
Specifikus célnál nem fogalmazódik meg, de fontos beavatkozásnak tartjuk a közösségi közlekedési hálózat autóbusz ágazatának tovább fejlesztését is. A fejlesztések első ütemében a Nógrád Volán 335 millió forintos program keretében elkezdte a forgalomirányítás és az utas tájékoztatási rendszerének fejlesztését.

17.) Fokozódó környezetbiztonság

A marasztaló élettérrel szemben fontos elvárás, hogy ne hordozza magában katasztrófák veszélyét, a tájkép, a természet sérüléseit. Hosszú távon biztosított legyen olyan fontos életfeltétel, mint az egészséges víz, melynek szűkössége az egyik legnagyobb globális kihívás. A környezetbiztonság fokozása ezért a védekezésen túl olyan célt is magában foglal, amely a megye lakosságának hosszú távú életfeltételeit hivatott biztosítani a föld és víz megfelelő hasznosítása által.
A fenti cél elérése nem szerepelt az ÉMOP prioritási listáján. A 2010 évi esőzések és árvíz után a településfejlesztési prioritáson belül forrásátcsoportosítással egy új pályázati konstrukció került kidolgozásra és meghirdetésre, mely az árvíz sújtotta települések rekonstrukciós munkáit támogatta. 29 db megyei település kapott 1 milliárd forint támogatást 100%-os támogatási intenzitás mellet, a helyreállításra és a jövőben lehetséges káresemények megelőzésére szolgáló fejlesztésekre.

2.2.2. A megye készülő fejlesztési koncepciójában rögzített célkitűzésekhez illeszkedő nem támogatott projektek

Nógrád megyében a megye közepén – egyfelől a Balassagyarmati, másfelől a Szécsényi és a Pásztói kistérség határvonalán – húzódik a határvonal a dinamikusan fejlődő Közép-Magyarországi Metropolisz Térség és Észak-Magyarország nagy számban található, perifériákon elhelyezkedő kistérségei között. Ezen kistérségek között található meg a leghátrányosabb helyzetű magyarországi kistérségek közel fele. Nógrád megyében 1 db a komplex módon támogatott LHH kistérség, 2 db a LHH kistérség és 1 db a hátrányos kistérség. Ezek a kistérségek képezi a Kelet Nógrádi területi fejlesztési övezetet. Ezek a tényezők egyaránt determinálják a jövő stratégiai célkitűzéseinek meghatározását, mind ezeket alakító múltbeli megvalósult fejlesztéseket.

A **területi célok** meghatározásánál figyelembe vették Nógrád megye kis méretét illetve az előzőekben említett gazdasági- társadalmi mutatók alapján vizsgálva eltérő helyzeteket. Ezek alapján alapvetően két fejlesztési területet határoztak meg: Kelet-Nógrádot és Nyugat-Nógrádot. A gazdasági mutatók összességében ugyan nem mutatnak jelentős eltéréseket, de a gazdaság szerkezete mégis különböző. A gazdaság és az export motorját a Nyugat-Nógrádban működő multinacionális vállalatok adják, míg a hagyományos ágazatok és a belőlük kinőtt KKV-k Kelet-Nógrádban működnek. A fentiek alapján két területi program került meghatározásra, melyek középpontjában a gazdaság és az ipar fejlesztése áll.

A. <u>Területi fókuszú célkitűzések</u>

1) Kelet-Nógrád (Bátonyterenye, Pásztó, Salgótarján, Szécsény térségei) diverzifikált újraiparosítása és gazdaságának felzárkóztatása Nyugat-Nógrádhoz, a megye fejletlenebb keleti és dinamikusan fejlődő nyugati része közötti különbségek csökkentésével

A térség keleti ívén a 21. számú gyorsforgalmi útra települő észak-déli új ipari övezet, munka intenzív feldolgozó üzemeket, északabbra megújuló fém-, üveg- és energetikai gyártórendszereket, betelepült szolgáltató egységeket foglal magában. A megyében a munkanélküliség mértéke a keleti részen a magasabb, ezért a foglalkoztatási gondok enyhítésének hatékony eszközére az iparfejlesztés támogatására koncentráltak. Ennek azonban akadályát a nagyméretű, infrastruktúrával ellátott iparterületek hiánya jelenti, amelynél prioritást élvez a városképet romboló barnamezős területeket bevonása. Ezek a célok szorosan kapcsolódnak a városok és térségük fejlesztésével, kiemelten a Salgótarjánban megvalósítandó integrált területi beruházással.

Az ÉMOP gazdaságfejlesztési prioritás keretében 2 db Ipari Park fejlesztés és 1 db önkormányzati ipari terület fejlesztés kapott támogatást, mely nyomán több mint 2 milliárd forint értékben hajtottak végre beruházást.
Nem kapott támogatást egy önkormányzati iparterület fejlesztés. Amit meg kell említeni, hogy a megye három városában található ipari park nem nyújtott be pályázatot.
A megye ezen területén 25 db telephely fejlesztés valósult meg 2,9 milliárd forint összköltséggel. A térségből 17 db nem támogatott pályázat érkezett, ebből 7 db a Salgótarjáni kistérségből. A pályázatok közül 2 db irányult fémipar területén történő fejlesztésre, a többi könnyű- és élelmiszeripari, illetve szolgáltatási fejlesztési területekre. Ez szinkronban van a támogatott fejlesztések irányultságával, nem a térség klasszikus iparához kapcsolódnak.
A térségben 2 db klaszter kapott támogatást, melyek tevékenysége a stratégiai ágazatokat kívánja összefogni. A pályázatok közel 80 millió forint támogatásban részesültek.
Két db klaszter pályázat nem került támogatásra, melyek közül az egyik a fejlesztési koncepcióban szereplő pénzügyi szolgáltató ágazatban tevékenykedett volna.

A turisztikai potenciál erősítésére jelentősen több támogatási forrás került Kelet-Nógrád területére, mint a versenyképes helyi gazdaság megerősítésére. A turisztikai projektek támogatására 7,3 milliárd forint került leszerződésre. A 39 db elutasított pályázat támogatási igénye hasonló nagyságrendű, 6,8 milliárd forint.
A benyújtott pályázatok közel fele a vállalkozói szektorból érkezett. Érdekességük, hogy 8 db panzió fejlesztésére irányult és 1 db szálloda fejlesztésre. Viszonylag jelentős számú volt az ökoturizmus területére tartozók száma is.

2) Nyugat-Nógrád gazdaság- és iparfejlesztése (Rétság és Balassagyarmat térsége)

A megye nyugati részében működőeknek a korszerű járműipari, elektronikai és egyéb beszállító vállalkozások. Meg lehet említeni a Rétsági Ipari Park működését is, mely területén jelenleg 7 nemzetközi és 2 hazai érdekeltségű gazdasági társaság működik, melyből 3 amerikai, 2 japán, 1 német, 1 holland, és 2 magyar tulajdonosi kör ruházott be, és teremtett mintegy 1400 fő részére munkalehetőséget. A gazdaságfejlesztés a megye teljes területén prioritást élvez, hiszen ez a kulcstényezője Nógrád megye felemelkedésének.

Az ÉMOP gazdaságfejlesztési prioritásából relatíve kevés támogatás jutott erre a térségre. Két ipari terület fejlesztésének támogatása történt, mely nyomán több mint 1 milliárd forint fejlesztés hajtott végre a két projekt gazda.
Egy önkormányzati ipari területfejlesztési pályázat volt mely nem kapott támogatást.
Két klaszter pályázat érkezett, melyek a turizmus, vendéglátás területén koordinálta volna a vállalkozások tevékenységét.
Összesen 17 db pályázó kapott támogatást telephelyfejlesztésnél, mely nyomán 1,9 milliárd forint összegű fejlesztés történt. 7 db pályázat nem került támogatásra, melyek közül kettő említésre érdemes, melynél külföldi tulajdonban lévő cégek százmillió forintot meghaladó fejlesztést terveztek.

A turisztikai projektek támogatására 2,1 milliárd forint került leszerződésre. A nem támogatott pályázatok száma 41 db, melynek keretében 10 milliárd forint értékben terveztek fejlesztéseket végrehajtani. A legnagyobb összeget az a 9 db szálláshelyfejlesztést tervező pályázó projektjei képezték, melynek összértéke meghaladja a 4 milliárd forintot. A további fejlesztési tervek többsége helyi jelentőségű attrakció kialakítására irányult.

B. Specifikus célkitűzések

3) KKV-k és nemzetközi nagyvállalatok élénkünő vállalkozói aktivitása

Az ÉMOP-ból 2 db klaszter működése került támogatásra. Ipartelepítés kiírásra egy pályázó multinacionális vállalat volt, mely 25 fő munkahely fejlesztést vállalt a projekt megvalósítása után a balassagyarmati kistérségben. A 2 db ipari park fejlesztés Bátonyterenyén valósult meg. További ipari park fejlesztésekre nem volt igény a megyéből, mint ahogy az Ipartelepítés pályázatra sem volt további nagyvállalati jelentkező

4) Jövő centrikus, kreatív és tudásalapú gazdasági tevékenységek meghonosítása, megerősítése

A szolgáltató központok betelepítését a GOP támogatta az ÉMOP lehatárolása miatt. Meg lehet azonban említeni, hogy az egyik nem támogatott klaszter pályázat keretében a pénzügyi szolgáltató szektorban működő vállalkozások szerveződtek volna klaszterbe.
A kreatív, innovatív vállalkozások reménybeli elindulását a „Régiós innováció potenciál fejlesztése innovatív start-up cégek létrehozásával" pályázat támogatta, mely keretében összesen 6 db támogatási szerződés került megkötésre. Biztató, hogy erre a pályázatra további 13 db projektterv érkezett, amelyek nem kerültek támogatásra.

5) Ipari hagyományokon alapuló ágazatok megerősítése, hozzáadott érték növelése

Ezt a célt az ÉMOP „Telephelyfejlesztés" pályázatai támogatták elsősorban, mely keretében 43 db támogatási szerződés került megkötésre. 24 db pályázat került a nem támogatottak közé. Ebből 15 db nem érte el az 50 millió forint összköltséget, 5 db-nál viszont 150 millió forint feletti volt a beruházás értéke.

6) Helyi értékekre épülő, fejlődő, piacképes vidéki gazdaság

Ezen cél elérését az EMVA által támogatott LEADER program keretében lehetet támogatni, melyről a HACS-oknak van információjuk.

7) Meglévő potenciálokra építő innovációs centrumok létrehozása, megerősítése

Az innovációs centrumok bázisai potenciális területei az energetika, a járműipar, a gépipar – a helyzetértékelésből egyértelműen érzékelhetően nagyvállalatokra építve - a megyei fejlesztési koncepció szerint.

A folyamatokat döntő mértékben befolyásolja azonban a tudást „termelő” és közvetítő „intézmények” –, egyetemek, kutató intézetek, innovációs központok, inkubátorházak, ipari parkok, klaszterek, stb. – léte, illetve alacsony a számuk. ÉMOP 2-2 db klaszter működését és ipari park fejlesztését támogatta. (Akkreditált innovációs klaszter támogatása szintén GOP keretében történt volna, de ilyen nincs a megyében.) A klaszter pályázat keretében 5 db került elutasításra. Kiemelésre érdemes, hogy az egyik az egészségiparban, másik a szakképzés területén tevékenykedett volna.

8) Társadalmi depresszió kezelése, felkészítés a munkára

Ezen célt érintő projekt támogatás a TÁMOP keretében valósult meg, nincs információnk a nem támogatott projektekről.

9) Elszegényedő társadalmi rétegek tudáshoz való hozzáférésének javítása

Az iskolai lemorzsolódás csökkentése biztosítja a periférián élő embereknek a szegénység és a társadalmi kirekesztés veszélyével fenyegető helyzetükből való kiemelkedést. Az egész életen át tartó tanulás és az oktatás nyújtotta lehetőségeken keresztül képesek legyünk sok embert a szegénységi örvényből kihúzni.
Az ÉMOP Humán közösségi infrastruktúra fejlesztése keretében az óvoda és az általános iskola fejlesztését, korszerűsítését támogatta. 17 db projekt valósult meg 3,7 milliárd forint költséggel. A fejlesztések azonban területileg koncentráltan valósultak meg, 6 db a Salgótarjáni és 4 db a Balassagyarmati kistérségben, míg a Pásztói és Széchenyi kistérségekben csak 1-1 db.
Nem támogatott projektekről nincs információ.

10.) A jövő iparágait és a hagyományos ágazatainkat támogató képzési rendszer

El kell érni, hogy a lehető legtöbb ember el tudjon helyezkedni a megszerzett tudásával, szakmájával, és a képzésére szánt befektetést ne vigye más térségbe vagy külföldre. A képzési, szakképzési rendszer megújításában előnyt kell élvezniük a kiemelt megyei iparágaknak, a helyi gazdaságfejlesztés irányainak és a kreativitás fokozásának.
A szakképzési rendszer fejlesztését az ÉMOP nem támogatta.

11.) Fiatalok elvándorlásának mérséklése

A gazdaság, a társadalom megújulása érdekében a jól kvalifikált, nyelveket beszélő aktív fiatalokat megtartani kell, ezért sürgető, hogy településeken vagy mikrotérségekben szervezetten meginduljanak olyan programok, melyek vonzóvá teszik a térséget, a lakókörnyezetet.

Az életkörülményeinek javítása érdekében, a helyben maradás ösztönzésére az ÉMOP településfejlesztési prioritása keretében végzett közösségi infrastruktúra fejlesztések, valamink ezek keretében megvalósuló programszervezések, életmód tanácsadások kapcsolódó un. soft elemként valósultak meg. Ilyen típusú közösség szervező, nevelő programokra a beruházás 8-15% közötti összegét lehetett fordítani, de maximum 50 millió Ft-ot.
Salgótarján Megyei Jogú Város 1,3 milliárd forint összegű funkcióbővítő rehabilitációs programja mellett minden kistérség központban volt funkcióbővítő városfejlesztési program, melyek összköltsége 3,6 milliárd forint volt.
A prioritáson belül külön pályázati kiírás keretében támogathatók voltak a civil szervezetek működési körülményeknek fejlesztésére. A támogatásnak köszönhetően négy civil szervezet hajtott végre fejlesztést. Beérkezett pályázatok közül 4 db nem került támogatásra.

12.) Integrált térségi programok a szegénység és kirekesztettség kezelésére

A szegénység és kirekesztettség kezelése térségenként eltérő kezelést kívánhat meg. Léteznek már rá jó példák a megyében. Cél ezeknek a továbbfejlesztése, átvétele, elterjesztése a leghátrányosabb helyzetű társadalmi csoportok felemelése, integrációja érdekében.
Az ÉMOP településfejlesztési prioritásán belül kiemelt figyelmet kapott a leromlott városi területek megújítása, a szociális város rehabilitáció. Salgótarjánban és Szécsényben valósultak meg programok.
Az ÉMOP humán közösségi infrastruktúra prioritás keretében a szociális alapszolgáltatások, gyermekjóléti alapellátások fejlesztésére. A 13 db támogatott pályázatból 3 db kifejezetten térségi szolgáltatás fejlesztést hajtott végre. Feltűnő volt, hogy a Szécsényi kistérségben 5 db, míg a Rétságiban 3 db fejlesztést valósult meg az összes közül.
Meg kell azonban említeni, hogy ezen cél elérését a TÁMOP jelentősebb forrásokkal támogatta. Ezek közül ki kell azonban emelni a TÁMOP 5.3.6-11/1 Komplex telep-program pályázati felhívást, mely keretében a Szécsényi kistérségben „Komplex telep-program Kiút a szegregátumból – Varsány” 148 millió forint támogatással megvalósuló kísérleti programot.

13.) Egészséges, vonzó, emberközpontú lakó- és pihenő környezet

Az informatikai alaphálózat fejlesztést, különösen a vidéki területeken, melynek hangsúlyos eleme ez a cél, az Operatív Programok nem támogatták. A másik hangsúlyos beavatkozási területként a turisztikai környezet fejlesztést határozták meg.

14.) Korszerű, elérhető intézményi struktúra és szolgáltatás-rendszer, egyenlőtlenségek csökkentése

A lakosság fogyásának megállításában szerepe van a fejlett intézményi struktúrának, a szolgáltatások gyors elérésének. A kapacitáshiányokkal bíró, korszerűtlen intézmények

fejlesztése, vagy a jelentős vonzerővel bíró településeken új kapacitások létrehozása 2014-2020 között nem maradhat el.
Az ÉMOP keretében az egészségügyi, oktatási és szociális alapellátás intézményeinek fejlesztése kapott támogatást. Ezekre a területekre beadott pályázatok támogatásra kerültek.
Az egészségügyi alapellátó hálózat fejlesztése keretében 19 településen történt orvosi rendelő korszerűsítés, magasabb színvonalú ellátást biztosító műszerbeszerzés, így elmondható, hogy valószínűleg számos településen lenne még fejlesztésre igény.

15.) Modern, szolgáltatásokban bővelkedő városi élettér

A lakosság elvándorlása nem csak a vidéki térségre, hanem városainkra is jellemző. Folytatódnia kell a városok és várostérségek megújításának, amely együtt jár a vállalkozói környezet javulásával és a társadalom szervezettségének fokozódásával is.
A célokhoz igazodó városfejlesztési programokra a kistérségek központi városaiban 4,9 milliárd forint összegben költöttek a programok megvalósítására.
Az ÉMOP támogatásával további 42 db településen történt kisebb léptékű településfejlesztés. Az utak, járdák felújításától kezdve művelődési házak, polgármesteri hivatalokig bezárólag.
A kisléptékű településfejlesztés kiírásnál a nem támogatott 145 db pályázat 80%-a út, járda és hozzájuk kapcsolódó létesítmények, míg 10%-a művelődési házak, közösségi létesítmények felújítását célozta.

16.) Közlekedési csomópontok gyors elérése

Az alsórendű 4-5 számjegyű utak fejlesztésének előkészítése nem nyílt pályázatos rendszer szerint történt, ezért nem támogatott pályázat kérdésköre ez esetben nem értelmezhető.
A kerékpárút fejlesztések kapcsolódnak egyrészt a turisztikai célokhoz, másrészt az integrált településfejlesztési stratégiák során kidolgozásra kerülő hálózatfejlesztésekhez.
Az ÉMOP keretében jelenleg folyik az Országos Kéktúra nyomvonalán haladó kerékpárút Börzsönyi 1,8 km hosszban történő kiépítésének előkészítése. Az Írottkőtől Hollóházáig tartó túraútvonal Nógrád megyei szakaszán tovább lehet folytatni a kerékpározás feltételeinek kialakítását. Ugyan ez vonatkozik a megyei önkormányzat projekt koordinációjával tervezett a megye határon átnyúló Zagyva menti kerékpárút kiépítését Salgótarján – Boldog települések között, mely csatlakozna a Boldog-Szolnok közötti külön projekt keretében épülő 89 km-es szakaszhoz.
A közösségi közlekedési hálózat autóbusz ágazatának tovább fejlesztését is fontos eleme lehetne a következő fejlesztési időszaknak a javasolt vasútfejlesztések mellett.

17.) Fokozódó környezetbiztonság

A marasztaló élettérrel szemben fontos elvárás, hogy ne hordozza magában katasztrófák veszélyét, a tájkép, a természet sérüléseit. Hosszú távon biztosított legyen olyan fontos életfeltétel, mint az egészséges víz, melynek szűkössége az egyik legnagyobb globális kihívás. A környezetbiztonság fokozása ezért a védekezésen túl olyan célt is magában foglal, amely a megye lakosságának hosszú távú életfeltételeit hivatott biztosítani a föld és víz megfelelő hasznosítása által.
A 2010 évi esőzések és árvíz után a településfejlesztési prioritáson belül az árvíz sújtotta települések rekonstrukciós munkáira 29 db megyei település kapott 1 milliárd forint támogatást a helyreállításra és a jövőben lehetséges káresemények megelőzésére szolgáló fejlesztésekre. Ebben a konstrukcióban, öt kivételével, minden pályázat támogatásra kerül.
Ezt megelőző kiírásokban 2008-tól megjelent kiírásoknál 21 db nem támogatott pályázat van, melyek záportározó építésétől patak meder rendezéséig különböző programokat tartalmaznak. Ezek aktualizálása, különös tekintettel más kiírásokkal, nélkülözhetetlen.

2.2.3. Az EU2020 11 tematikus célkitűzéséhez és beruházási prioritásaihoz illeszkedő nem támogatott projektek

A támogatási források Európai Uniós szintű hatékonyságának növelése érdekében a közösségi források felhasználása tematikus koncentráció szerint, 11 tematikus célkitűzés mentén valósul majd meg. Éppen ezért fontos annak vizsgálata, hogy a megvalósítás előtt álló stratégiák, projektek hogyan illeszkednek a következő tervezési időszak irányvonalaihoz.

1. A KUTATÁS, A TECHNOLÓGIAI FEJLESZTÉS ÉS INNOVÁCIÓ ERŐSÍTÉSE

Beruházási prioritások
1.1.) ERFA
(a) a kutatási és innovációs infrastruktúra (K+I) és ennek kiválóságának a fejlesztésére irányuló kapacitás megerősítése és különösen az európai érdekeltségű kompetenciaközpontok támogatása;
(b) a vállalatok K+I beruházásának, a termék- és szolgáltatásfejlesztés elősegítése, technológiaátadás, szociális innováció és közszolgálati alkalmazások, keresletélénkítés, hálózatépítés, klaszterek és nyílt innováció intelligens specializáció által;
(c) a technológiai és alkalmazott kutatás, kísérleti programok, korai termékhitelesítési intézkedések, az alaptechnológiák fejlett gyártáskapacitásának és az első gyártás támogatása, az általános célú technológiák terjesztése;

1.2.) ESZA (közvetett)
A kutatás, a technológiai fejlődés és az innováció ösztönzése posztgraduális képzések kidolgozása, kutatói képzési programok, valamint a felsőoktatási intézmények, kutató- és technológiai központok és vállalkozások közötti hálózatépítő tevékenységek és partnerségek révén

Projektelemzés
A tematikus célhoz az ÉMOP két pályázati konstrukcióját lehet kapcsolni. A klaszteresedést és működést támogató, valamint az innovatív start-up létrehozását segítőt. A klaszter pályázatokon két jelentkező sikeren szerepelt, míg 5db - egyik kiemelésre érdemes, mert az egészségügy területén működő K+F cégeket szervezte klaszterbe – nem kapott támogatást. Ugyancsak sikeres volt a start-up vállalkozások szereplése, mivel 6 db támogatásra érdemes mellett ugyan 13 db nem lett támogatott. Erre a bázisra a jövőben is lehet építeni, kibővítve az innovatív vállalkozók körét.
Mint ismeretes ezen a területen a GOP-nak és a TÁMOP-nak van kiemelkedő szerepe. A megye gazdálkodó szervezetei a GOP-nál vállalati innovációs pályázatok közül 61 db-ot támogattak, erre 6,6 milliárd forintot hagytak jóvá. A területi koncentrációt mutatja, hogy a pályázatokból 19 db a Salgótarjáni, 16 db a Bátonyterenyei kistérségből érkezett. GOP összes kiírására megyéből 878 db beadott pályázatból 456 db került támogatásra.
A TÁMOP-nál is hasonló koncentráció jelentkezik Salgótarjáni kistérség közel 4 milliárd forintos támogatásával vezet. De itt Bátonyterenyei kistérség 1,9 milliárd forintot összeggel a második. Összesen egyébként a megyéből 772 db pályázatot adtak be, melyekből 289 db került támogatásra 10 milliárd forinttal.

2. AZ INFORMÁCIÓS ÉS KOMMUNIKÁCIÓS TECHNOLÓGIÁK HOZZÁFÉRHETŐSÉGÉNEK, HASZNÁLATÁNAK ÉS MINŐSÉGÉNEK JAVÍTÁSA

Beruházási prioritások
2.1.) ERFA
(a) a szélessáv-kiépítés kiterjesztése és nagy sebességű hálózatok kiépítése;
(b) az IKT-termékek és szolgáltatások, az e-kereskedelem továbbfejlesztése és az ITK iránti kereslet fokozása;
(c) az e-kormányzás, az e-tanulás, az e-befogadás és az e-egészségügy IKT alkalmazása.

2.2.) ESZA (közvetett)
Az információs és kommunikációs technológiákhoz való hozzáférés elősegítése és e technológiák használatának és minőségének fokozása a digitális jártasság fejlesztése, valamint a digitális társadalmi befogadással, a digitális jártassággal és a megfelelő vállalkozói készséggel kapcsolatos beruházások révén.

Projektelemzés

A térségi közigazgatási szolgáltatási rendszerek informatikai fejlesztésre a pályázat kiírása folyamatban van, ezért ennek helyzetéről tájékoztatást nem lehet készíteni.

3. A KKV-K, A MEZŐGAZDASÁGI (AZ EMVA ESETÉBEN) ÉS A HALÁSZATI ÉS AZ AKVAKULTÚRA-ÁGAZAT (AZ ETHA ESETÉBEN) VERSENYKÉPESSÉGÉNEK JAVÍTÁSA

Beruházási prioritások

3.1.) ERFA

(a) a vállalkozói szellem előmozdítása, különösen az új ötletek gazdasági hasznosításának megkönnyítésével, valamint új cégek alapításának ösztönzésével;

(b) a kkv-k számára új vállalati modell kidolgozása, elsősorban a nemzetközivé válás céljával.

3.2.) ESZA (közvetett)

A kis- és középvállalkozások versenyképességének növelése a vállalkozások és munkavállalók alkalmazkodóképességének elősegítése és a humántőke-beruházások növelése révén.

Projektelemzés

Az ÉMOP a mezőgazdasági, halászati ágazatban tevékenykedő vállalkozásokat valamint az 5000 fő lakos alatti településen működő mikro vállalkozásokat nem támogathatott. Ezt a célt az ÉMOP „Telephelyfejlesztés" pályázatai támogatták elsősorban, mely keretében 43 db támogatási szerződés került megkötésre. 24 db pályázat került a nem támogatottak közé. Ebből 15 db nem érte el az 50 millió forint összköltséget, 5 db-nál viszont 150 millió forint feletti volt a beruházás értéke. Ezek közül legtöbb 7 db a Salgótarjáni kistérségből érkezett.

A GOP támogatta a modern üzleti környezet kialakítását (vállalatirányítás fejlesztése, minőségbiztosítás, e-kereskedelem), melynek keretében 37 db pályázat nyert 205 millió forint összegű támogatást.

4. A KARBONSZEGÉNY GAZDASÁG FELÉ VALÓ ELMOZDULÁS TÁMOGATÁSA MINDEN ÁGAZATBAN

Beruházási prioritások

4.1.) ERFA

(a) megújuló energiaforrások gyártásának és forgalmazásának támogatása;

(b) a kkv-kban az energiahatékonyság és a megújuló energia használatának elősegítése;

(c) az infrastrukturális létesítményekben és a lakásépítési ágazatban az energiahatékonyság és a megújuló energia támogatása;

(d) alacsony feszültségű intelligens elosztórendszerek kialakítása;

(e) a városokban alacsony szén-dioxid-kibocsátású fejlesztési stratégiák támogatása.

4.2.) KA

(a) megújuló energiaforrások előállításának és elosztásának támogatása;
(b) az energiahatékonyság és a megújuló energiák felhasználásának támogatása a kis- és középvállalkozásokban;
(c) az energiahatékonyság és a megújuló energiák felhasználásának támogatása a közcélú infrastruktúrákban;
(d) intelligens alacsony feszültségű elosztórendszerek fejlesztése;
(e) alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó stratégiák támogatása a városi területeken.

4.3.) ESZA (közvetett)

A kis szén-dioxid-kibocsátású, az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenállóképes, erőforrás-hatékony és környezeti szempontból fenntartható gazdaságra való áttérés támogatása az oktatási és képzési rendszerek reformja, a készségek és képesítések munkaerő-piaci igényekhez való igazítása, a munkavállalók képzési szintjének emelése, valamint a környezettel és energiával foglalkozó ágazatokban történő munkahelyteremtés révén.

Projektelemzés

A fenti tematikus célokhoz kapcsolódó fejlesztések a településfejlesztés, környezetfejlesztés prioritás keretében voltak támogathatók, azonban a KEOP-pal történő lehatárolás miatt korlátozottak voltak a lehetőségek. A nem támogatott projektek között egy kerékpárút fejlesztést lehet megemlíteni. A nem támogatott projektek döntő része települési belterületi utak felújítását célozta. Azokon az utakon, ahol közösségi közlekedés is lebonyolításra kerül, az útfelújítással egyidejűleg a buszvárók is felújításra, kiépítésre kerültek volna (Pásztó, Bánk, stb). Környezetvédelmi, energetikai ágazatokba történő beruházásra irányuló nem támogatott pályázat nem volt.

Támogatásra került viszont két olyan klaszter, melyek tevékenysége a beruházási prioritással egybevág, tagjai feltételezhetően ezen irányokba tervezik a jövőbeli fejlesztéseket. Egyik az Energetikai-, Gép- és Acélszerkezetgyártó- és Mechatronikai Beszállító Klaszter, a másik a Vízügyi és környezetvédelmi induló klaszter.

5. AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁSHOZ VALÓ ALKALMAZKODÁS, A KOCKÁZATMEGELŐZÉS ÉS - KEZELÉS ELŐMOZDÍTÁSA

Beruházási prioritások

5.1.) ERFA

(a) az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra irányuló célzott beruházás támogatása;

(b) egyedi kockázatok kezelésére, a katasztrófákkal szembeni ellenálló képesség biztosítására és katasztrófavédelmi rendszerek kifejlesztésére irányuló beruházások elősegítése;

5.2.)KA

(a) az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást célzó beruházások támogatása;

(b) bizonyos kockázatokkal, katasztrófa elhárítással és katasztrófavédelmi rendszerekkel foglalkozó beruházások támogatása.

Projektelemzés

A tematikus célt az ÉMOP-on belül a belterületi vízrendezésekkel és az élő vízfolyások szabályozásával lehetett támogatni a településfejlesztés prioritáson belül. A 2008-tól megjelent kiírásoknál 21 db nem támogatott pályázat van, melyek záportározó építésétől patak meder rendezéséig különböző programokat tartalmaznak. Ezek aktualizálása, különös tekintettel más kiírásokra, nélkülözhetetlen.

6. A KÖRNYEZETVÉDELEM ÉS AZ ERŐFORRÁS-FELHASZNÁLÁS HATÉKONYSÁGÁNAK ELŐMOZDÍTÁSA

Beruházási prioritások

6.1.) ERFA

(a) a hulladékgazdálkodási ágazat jelentős beruházási szükségletének kielégítése a környezetvédelmi vívmányok követelményeinek teljesítése érdekében;

(b) a vízgazdálkodási ágazat jelentős beruházási szükségletének kielégítése a környezetvédelmi vívmányok követelményeinek teljesítése érdekében;

(c) a kulturális örökség védelme, elősegítése és fejlesztése;

(d) a biológiai sokféleség védelme, talajvédelem és az ökoszisztéma-szolgáltatások elősegítése, ideértve a NATURA 2000-t és a zöld infrastruktúrákat is;

(e) a városi környezetfejlesztést célzó intézkedések, ideértve a rozsdaövezetek helyreállítását és a légszennyezettség csökkentését is.

6.2.) KA

(a) a hulladékágazatba történő beruházásra irányuló jelentős igények kielégítése az uniós környezeti acquis követelményeinek való megfelelés érdekében;
(b) a vízügyi ágazatba történő beruházásra irányuló jelentős igények kielégítése az uniós környezeti acquis követelményeinek való megfelelés érdekében,
(c) a biológiai sokféleség megóvása, illetve helyreállítása, beleértve a zöld infrastruktúrákat is,
(d) a városi környezet javítása, beleértve a szennyezett talajú területek helyreállítását és a levegőszennyezés csökkentését.

Projektelemzés

A vízgazdálkodás területén a nyílt vízfolyásokhoz kapcsolódó fejlesztések voltak támogathatók, melyről az előző tematikus célnál már említést tettünk.
A 2000 lakos egyenérték alatti települések szennyvízkezelésével kapcsolatban 4 db elutasított pályázat volt. Az alacsony érdeklődés miatt új kiírás nem jelent meg.
A barnamezős területek rehabilitációját a gazdaságfejlesztési prioritáson belül közvetlenül a Barnamezős területek revitalizációja és közvetve az Ipari parkok, területek kihalkítása támogatta. Ilyen célú nem támogatott projekt egy van, de valószínűleg kis léptékű fejlesztést terveztek, mert 100 millió forint körüli a tervezett összes beruházási érték. Meg kell említeni, hogy van egy 2008-as Ipari park fejlesztési pályázaton visszautasított pályázat, de ugyanezen pályázó a következő évi LHH komplex programban támogatást kapott.
A városi környezet javítását célzó funkcióbővítő illetve szociális célú rehabilitációs projektek keretében minden kistérség központ város kapott támogatást. Ezek a fejlesztések természetesen csak a fennálló problémák egy részének orvoslására voltak elegendőek. A települések a folyamatban lévő Integrált Településfejlesztési Stratégia készítés során alakítják ki következő időszak tervezett fejlesztési céljaikat.
A kulturális örökség védelme közvetlenül nem jelenik meg az ÉMOP támogatási céljai között. Az integrált településfejlesztési projekteknél, amennyiben az akció területen helyezkedik el műemléki épület, akkor a program részeként külső felújításukra sor kerülhet.
Ennél sokkal jelentősebben priorizálja ezt a területet a turisztikai potenciál erősítése prioritás.
A kulturális örökség részét képező építményekre, mint turisztikai attrakcióként tekintenek és számtalan kulturális örökséget képező ingatlan került kívül, belül felújításra. A nem támogatott 16 db projekt, mely közül 5 db egyházi célokat is szolgáló létesítmény célzott meg, a megye felső részében helyezkednek el.

Az ÉMOP forrásainál jóval nagyobb összeg került a megyébe a környezet megóvására, a vizek védelmére a KEOP-ból. Hulladékkezelésre és szennyvíztisztításra 1-1 db pályázat kapott összesen 3,6 milliárd forint támogatást. A megújuló energiaforrások növelésére, a hatékonyabb energiafelhasználás előmozdítására 37 db-ot támogattak 2,8 milliárd forint összeggel.

7. A FENNTARTHATÓ KÖZLEKEDÉS ELŐMOZDÍTÁSA ÉS KAPACITÁSHIÁNYOK MEGSZÜNTETÉSE A FŐBB HÁLÓZATI INFRASTRUKTÚRÁKBAN

Beruházási prioritások

7.1.) ERFA

(a) multimodális egységes európai közlekedési térség támogatása a transzeurópai közlekedési hálózatba (TEN-T) való beruházás által;

(b) a regionális mobilitás fokozása a másodrangú és harmadrangú csomópontok TEN-T infrastruktúrához történő kapcsolásával;

(c) környezetbarát és alacsony szén-dioxid-kibocsátású közlekedési rendszerek kifejlesztése és a fenntartható városi mobilitás elősegítése;

(d) átfogó, színvonalas és interoperábilis vasúti rendszerek kifejlesztése

7.2.) KA

(a) a multimodális egységes európai közlekedési térség támogatása a transzeurópai közlekedési hálózatba történő beruházás révén,

(b) környezetbarát és alacsony szén-dioxid-kibocsátású közlekedési rendszerek kifejlesztése, amelybe beletartozik a fenntartható városi mobilitás támogatása is,

(c) átfogó magas szintű és interoperábilis vasúti rendszerek kifejlesztése,

Projektelemzés

A tematikus cél beruházási prioritásait az ÉMOP alapvetően nem támogatja. Korlátozott források álltak rendelkezésre a közösségi (autóbusz) közlekedés fejlesztésének támogatására, melynél egy megyei pályázat kapott támogatást, de a közlekedési társaságnak további fejlesztési tervek vannak, melyek a második kiírásban már nem kaptak támogatást.

A környezetbarát kerékpáros közlekedés úthálózatásnak fejlesztését nem csak a közúti közlekedést támogató prioritás keretében lehetett fejleszteni, hanem ökoturisztikai célra is. Egy városi hivatásforgalmi kerékpárút nem kapott támogatást. Egy kidolgozott, de beadásra nem került pályázat van, amely kerékpárút Salgótarján- Hatvan között kerülne kiépítésre.

8. A FOGLALKOZTATÁS ELŐMOZDÍTÁSA ÉS A MUNKAERŐ MOBILITÁSÁNAK TÁMOGATÁSA

Beruházási prioritások

8.1.) ERFA

(a) üzleti inkubátorházak létrehozása, valamint az önfoglalkoztatás és cégalapítás beruházásokkal való támogatása;

(b) helyi fejlesztési kezdeményezések és szomszédos szolgáltatásokat nyújtó struktúrák támogatása új munkahelyek teremtése érdekében;

(c) beruházás az állami foglalkoztatási szolgálatok infrastruktúrájába.

8.2.) ESZA

a) munkaerő-piaci hozzáférés a munkakeresők és az inaktív személyek számára többek között helyi foglalkoztatási kezdeményezések és a munkavállalói mobilitás ösztönzése révén;

b) a nem dolgozó és nem tanuló fiatalok fenntartható munkaerő-piaci integrációja;

c) önfoglalkoztatás, vállalkozói készség és vállalkozásalapítás;

d) a nemek közötti egyenlőség biztosítása, a munka és a magánélet összeegyeztetése;

e) a munkavállalók, vállalkozások és vállalkozók alkalmazkodása a megváltozott körülményekhez;

f) aktív és egészséges idősödés;

g) a munkaerő-piaci intézmények modernizációja és erősítése, beleértve a transznacionális földrajzi mobilitást ösztönző tevékenységeket.

Projektelemzés

Az ÉMOP a tematikus cél első két beruházási prioritását támogatja. Az inkubátorházak közül egyetlen, a salgótarjáni, nem kapott támogatást. Egyetlen konstrukció támogatta az innovatív start-up cégek alapítását, amely keretében 13 db nem kapott támogatást, mely összege közel 120 millió forint lett volna.

A helyi fejlesztéseket, a kapcsolódó szolgáltatások nyújtását a klaszterek közös beruházásainak és szolgáltatásaik kialakításának támogatásával segítette az OP. A Klaszterek közül 5 db nem kapott támogatást. Meg kell jegyezni, hogy ezek közül egy az egészségügy területén kívánt K+F cégeket összefogni.

9. A TÁRSADALMI BEFOGADÁS ELŐMOZDÍTÁSA ÉS A SZEGÉNYSÉG ELLENI KÜZDELEM

Beruházási prioritások

9.1.) ERFA

(a) beruházás a nemzeti, regionális és helyi fejlődést szolgáló egészségügyi és szociális infrastruktúrába, az egészségügyi státuszbeli egyenlőtlenségek csökkentése, valamint átállás az intézményi szolgáltatásokról a közösségi alapú szolgáltatásokra;

(b) a rászoruló városi és falusi közösségek fizikai rehabilitációjának és gazdasági fellendülésének támogatása;

(c) a szociális vállalatok támogatása.

9.2.)ESZA

a) aktív befogadás
b) a társadalom peremére szorult közösségek – például a romák – integrációja
c) a nemen, faji vagy etnikai származáson, valláson vagy meggyőződésen, fogyatékosságon, életkoron vagy szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetés elleni küzdelem;
d) a megfizethető, fenntartható és minőségi szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés biztosítása, beleértve az egészségügyi szolgáltatásokat és a közérdekű szociális szolgáltatásokat;
e) a szociális gazdaság és vállalkozások ösztönzése;
f) közösségek szintjén irányított helyi fejlesztési stratégiák.

Projektelemzés

Nógrád megye szociális és egészségügyi alapellátását szolgáló infrastruktúra fejlesztésére 35 db pályázatot nyújtottak be, melynek több mint a fel az egészségügy fejlesztését célozta. Mind támogatásra került 2,6 mrd Ft értékben. A legtöbb pályázat az intézmények akadálymentesítését szolgálta, összesen 67 db. Minden beérkezett pályázat támogatásra került.

A beruházási prioritásokhoz igazodó támogatások jórészt a TÁMOP keretében valósultak meg. A szociális gazdasághoz kapcsolódóan 83 db pályázat érkezett, melyből csak 4 db került támogatásra eddig.

A halmozottan hátrányos helyzet felszámolását célzó kiírásra 56 db pályázat érkezet, melyből 13 db lett támogatva. A társadalmi befogadás ösztönzésére 114 db pályázat érkezett, több mint 6,3 milliárd forint támogatási igénnyel. Ebből 38 db-bal kötöttek támogatási szerződést. Az egészségügyi humánerőforrás fejlesztést támogató konstrukcióra 118 db pályázat érkezett, melyből 93 db támogatásra került 988 millió forint összegben.

A pályázatok száma azt mutatja, hogy a megye intézményei és civil szervezetei aktívan kívánnak részt venni ezen tematikus cél elérésében, a társadalmi problémák orvoslásában. Ez a jövőben is jelentős belső potenciál lehet az újabb fejlesztéseknél.

10. BERUHÁZÁSOK AZ OKTATÁS, A KÉPESSÉGFEJLESZTÉS ÉS AZ EGÉSZ ÉLETEN ÁT TARTÓ TANULÁS TERÜLETÉN

Beruházási prioritások

10.1.) ERFA

(a) beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba oktatási és képzési infrastruktúrák kifejlesztésével.

10.2.) ESZA

a) a korai iskolaelhagyók számának csökkentése és a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés ösztönzése mind a koragyermekkori nevelésben, mind az alap- és középfokú oktatásban;
b) a felsőfokú vagy annak megfelelő szintű oktatás minőségének, hatékonyságának és hozzáférhetőségének javítása az oktatásban való részvétel növelése és a végzettségi szintek emelése érdekében;
c) az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való hozzáférés ösztönzése, a munkavállalók készségeinek és kompetenciáinak naprakésszé tétele, továbbá az oktatási és képzési rendszereknek a munkaerő-piaci igényekhez való jobb igazítása.

Projektelemzés

Az ÉMOP kiírásaira az alapfokú oktatási hálózat fejlesztésére 158 db pályázat érkezett, melyből 35 db került támogatásra 6,4, milliárd forint összegben.
Ezt egészítette ki a TIOP forrásokból a megyébe érkező támogatások a közép- és felsőfokú oktatási intézmények fejlesztésére közel 8 milliárd forint értékben. A készségek és kompetenciafejlesztést a TÁMOP több prioritása is támogatta. Az alkalmazkodóképesség javítására, a minőségi oktatás fejlesztésére és a hozzáférés biztosítására 702 db pályázat érkezett, melyből 289 db került támogatásra több mint 10 milliárd forint értékben. Így elmondható, hogy ezen a területen is számos, meg nem valósult fejlesztés lelhető fel, illetve fejleszthetők tovább a már megvalósult, vagy megvalósulás alatt álló projektek.

11. AZ INTÉZMÉNYI KAPACITÁS JAVÍTÁSA ÉS HATÉKONY KÖZIGAZGATÁS

Beruházási prioritások

11.1.) ERFA

(a) az intézményi kapacitások és a közigazgatás hatékonyságának fokozása az intézményi kapacitás és az ERFA végrehajtásához kapcsolódó közigazgatási hatékonyság és közszolgáltatások megerősítése által, valamint az ESZA által támogatott intézményi kapacitásra és közigazgatás hatékonyságára irányuló intézkedések támogatása.

11.2.) KA

Az intézményi kapacitás növelése és eredményes közigazgatás kialakítás a Kohéziós Alap feladatainak végrehajtásához kapcsolódó közigazgatási rendszerek és közszolgáltatások eredményességének és intézményi kapacitásának megerősítése által.

11.3.) ESZA

a) a közigazgatási szervek és közszolgálatok intézményi kapacitásának és hatékonyságának növelésébe történő beruházások, amelyek célja a reformok, a jobb szabályozás és a felelősségteljes kormányzás megvalósítása;

b) a foglalkoztatás-, oktatás- és szociálpolitika kidolgozásában érintett felek intézményi kapacitásának növelése; ágazati és területi paktumok a nemzeti, regionális és helyi szintű reformok ösztönzésére.

Az intézményi kapacitás megerősítése a fejlesztési programok, majd a projektek végrehajtása tekintetében is fontosak. Az intézményrendszeri struktúrák átalakulására is tekintettel, a felhalmozott tapasztalatok alapján a helyi, térségi kapacitások megerősítése, a folyamatok és intézményi kapcsolatok erősítése alapvető érdek és cél.

2.2.4. Salgótarján Megyei Jogú Város forrás-felhasználási mutatóinak összevetése a Nógrád megyei adatokkal

Nógrád megye (202 734 fő, KSH 2011.) lakosságához képest **Salgótarján** városának **lakossága** (37 613, KSH 2011) **mintegy 18,55%-**os részarányt képvisel. Részben ehhez az arányhoz szükséges hasonlítani a felhasznált fejlesztési források arányát is. A megye és Salgótarján összevetése során meg kell említeni, hogy több olyan fejlesztés valósult meg a városban, amelynek hatása, jelentősége a város határain túlmutat. Így nem csak a lakosságszám, a helyi adottságok, vagy a kiemelkedő vállalkozássűrűség hatására áramlott több támogatás a városba, hanem a gazdasági, oktatási, egészségügyi, vagy éppen a közlekedési térségi szerep is hozzájárult a támogatások megjelenéséhez.

A támogatások felhasználása során leginkább meghatározó **megítélt támogatás** alapján az **egy főre** eső támogatás

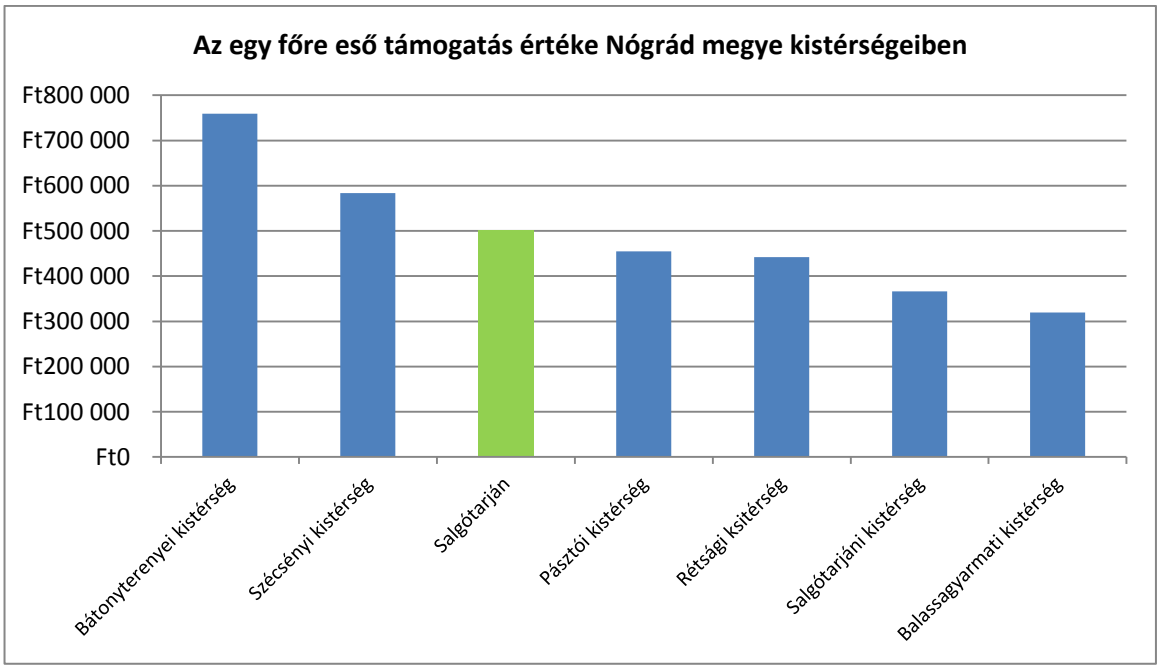

Forrás: EMIR adatok alapján saját szerkesztés

Más sorrendet mutat a nominális adatokat mutató diagram:

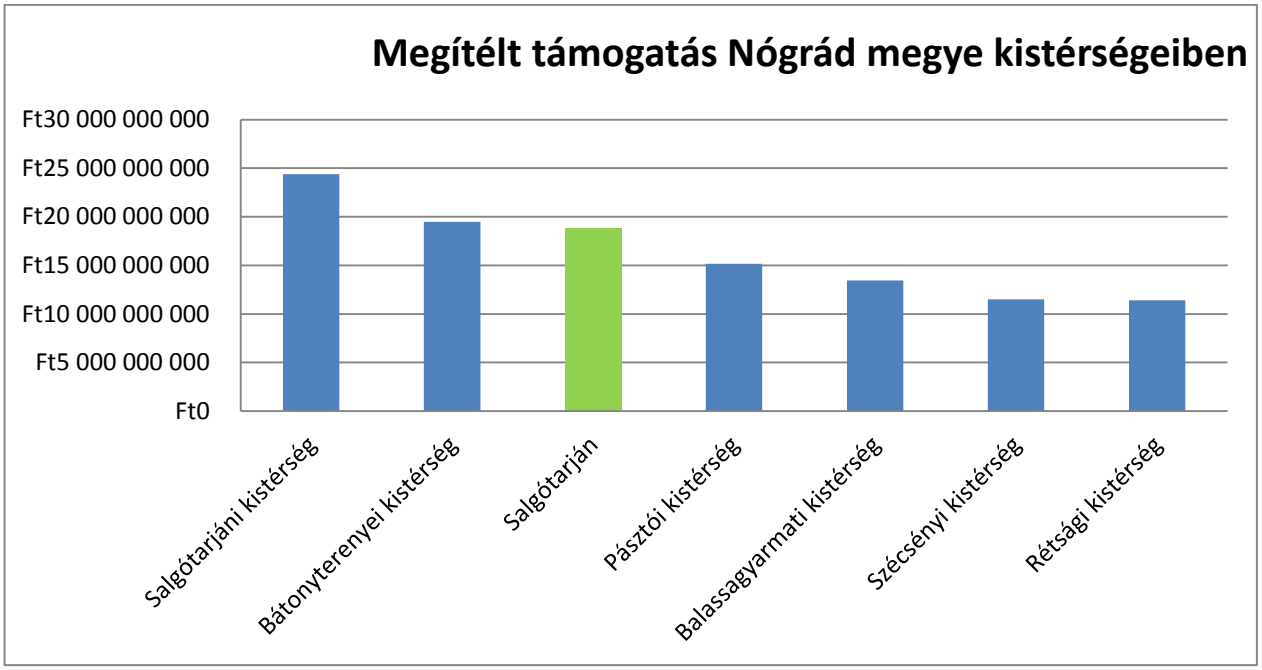

Forrás: EMIR adatok alapján saját szerkesztés

A Salgótarjáni kistérség, ezen belül Salgótarján mutatói esetében az alábbiakat kell kiemelni:

- az egymilliárd forint támogatást meghaladó projektek száma 3;
- kiemelt fejlesztési célterület volt a Megyei Kórház, valamint a TISZK fejlesztése, melyek hatásai a város határán messze túlmutatnak.

Operatív program	Nógrád megye		Salgótarján	
	Beérkezett pályázatok	Támogatott pályázatok	Beérkezett pályázatok	Támogatott pályázatok
ÁROP	550 427 415 Ft	214 130 815 Ft	286 689 149 Ft	116 733 945 Ft
EKOP	50 000 000 Ft	0 Ft	50 000 000 Ft	0 Ft
ÉMOP	82 767 257 887 Ft	40 595 097 461 Ft	11 141 428 872 Ft	6 828 752 627 Ft
GOP	41 563 702 412 Ft	20 055 354 916 Ft	10 637 280 505 Ft	4 701 241 009 Ft
KEOP	31 906 440 776 Ft	14 899 417 835 Ft	10 508 665 288 Ft	1 630 570 805 Ft
KÖZOP	31 171 151 794 Ft	3 732 524 607 Ft	47 500 000 Ft	95 000 000 Ft
TÁMOP	26 250 953 985 Ft	10 539 220 171 Ft	6 786 550 707 Ft	3 397 604 061 Ft
TIOP	12 111 780 564 Ft	5 353 033 302 Ft	5 775 975 123 Ft	2 061 848 245 Ft
Összesen	226 371 714 833 Ft	95 388 779 107 Ft	45 234 089 644 Ft	18 831 750 692 Ft

Forrás: EMIR adatok alapján saját szerkesztés

A nominális adatokat tekintve kitűnik, hogy a regionális program, azaz az **ÉMOP,** valamint a **GOP** tekintetében volt a legnagyobb az érdeklődés, mind a megyét, mind a várost tekintve.

A benyújtott pályázatok tekintetében kiemelkedik Salgótarján aktivitása az ÉMOP, GOP és a KEOP tekintetében (az ÁROP és EKOP pályázatok számban és összegben nem jelentősek). A

KÖZOP esetében az alacsony érték oka, hogy a 21-es út fejlesztései már nem a kistérségben folynak, ugyanakkor ÉMOP támogatással a városban jelentős közlekedésfejlesztési tevékenység folyt.

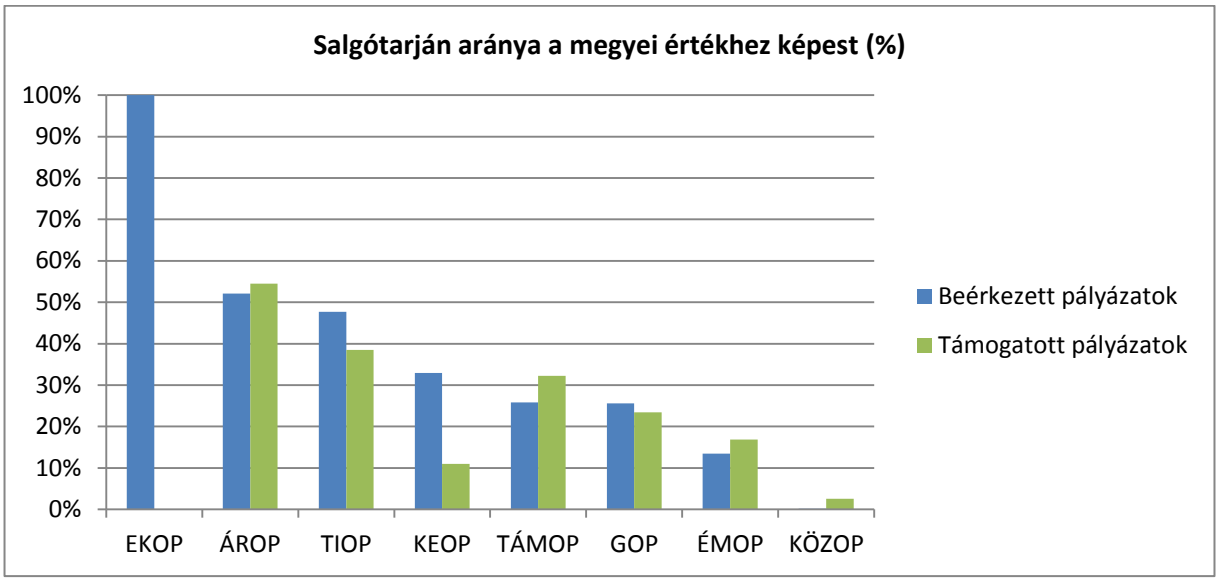

Forrás: EMIR adatok alapján saját szerkesztés

A **TÁMOP** esetében fontos kiemelni, hogy jelentős számú vállalkozás élt a TÁMOP adta képzési (Munkahelyi képzések támogatása mikro- és kisvállalkozások számára; Munkahelymegőrző támogatás képzéssel kombinálva, 600 millió forint). Ez a gyakorlat jó alapot adhat ahhoz, hogy a gazdasági szféra szereplőinek bevonásával ne csak termelő, szolgáltató infrastruktúra fejlesztése valósuljon meg, hanem ezzel együtt a munkavállalók képességeinek, képzettségének fejlesztése. Ehhez a témakörhöz kapcsolódik a TÁMOP 2.1.4-09/1 Munkahelyi képzések támogatása - ernyőszervezeteken keresztül felhívás keretében a Nógrád Megyei Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány „Mikro- és kisvállalkozások munkavállalóinak képzése az Észak- magyarországi régióban” elnevezés projektje is (összköltség: 237 360 00 forint).

Meg kell említeni a Nógrád Megyei Szakképzés-szervezési Társulás „TISZK létrehozása Nógrád megyében” projektet is, amelyhez a TIOP támogatásával közel egymilliárdos infrastruktúrafejlesztés is kapcsolódik. A számos benyújtott és támogatott pályázat azt bizonyítja, hogy a foglalkoztatási helyzet javításában a civil szervezeteknek is lehet jelentős szerepük. De említést kell tenni a város azon törekvéseiről is, amely a TÁMOP segítségével támogatta a közoktatásban a természettudományos oktatás elterjesztését és színvonalának növelését.

A **TIOP** forrásai koncentráltabban, kevesebb projekten keresztül jutottak el a kedvezményezettekhez. A legjelentősebb pályázó a Szent Lázár Megyei Kórház, amely a sürgősségi ellátás fejlesztéséhez nyert el mintegy félmilliárd forintot, valamint a Nógrád Megyei Szakképzés-szervezési Társulás, amely 900 millió forintos projekt keretében hajthat végre infrastrukturális fejlesztést.

Az **ÉMOP** források bemutatása

Az **ÉMOP**-on belül ki kell emelni az alábbi salgótarjáni projekteket:

- a **funkcióbővítő és szociális városrehabilitációs** projektek támogatása eléri az 1,6 milliárd forintot;
- **turizmus** terén Salgótarján Megyei Jogú Város GeoTur - A Novohrad - Nógrád Geopark ökoturisztikai fejlesztése című projektje kiválóan épít a helyi adottságokra, vélhetően térségi hatást generálva majd;
- 600 millió forint feletti fejlesztés valósul meg az alapfokú oktatásban;
- régi hiányt pótolva valósul meg **bölcsőde** létesítése;
- a városon belüli jelentős **közúti kapcsolatok** fejlesztése mellett 300 millió forintot meghaladó értékben valósul meg a **kerékpárút** hálózat fejlesztése.

Az ÉMOP **Gazdaságfejlesztés** prioritásában 900 millió forint támogatás áramlott a városba, melynek döntő többsége telephelyfejlesztéshez kapcsolódott, azaz a helyi vállalkozások aktívak voltak. A legjelentősebb befektetők a SINIA Bútorgyártó Kft, a Mikropakk Műanyag- és Fémfeldolgozó Kft., valamint a FLEX-COOP Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. ÉMOP 1.3.1-12 A régió innovációs potenciáljának fejlesztése innovatív start-up cégek létrehozásával című felhívás keretében mindössze egy pályázó kapott támogatást. Éppen ezért az induló, innovatív ötletek, vállalkozások felkarolása az elkövetkező időszakban fontos cél lehet. Ehhez kapcsolódóan a klaszterfejlesztések, vállalati együttműködések erősítése is megjelenhet a célok között, melyre ebben a tervezési ciklusban kicsi volt az igény.
Barnamezős fejlesztés a városban nem valósult meg, és megyei szinten is kicsi volt az igény az ilyen típusú fejlesztésekre.

A **turizmus** esetében 870 millió forint támogatás került a városba, amely a megyének jutatott 9,6 milliárd forinthoz képest alacsony érték, ami a turisztikai források kiegyensúlyozott megyei eloszlását mutatja, igazodva a helyi adottságokhoz. Ezen belül üzleti szálláshelyfejlesztés nem valósult meg Salgótarjánban (és a megyében is indokolatlanul alacsony mértékben), de igaz ez a többi kistérségi központra is. Éppen ezért egyes térségekben, a kistérségi központokban a szálláshelyfejlesztések a gazdaságfejlesztési törekvések része lehet, nyilvánvalóan az új szálláshelyek megfelelő arculatának, piaci pozícionálásának elvégzésével.

A **településfejlesztés** (1,8 milliárd forint támogatás) esetében markánsan megmutatkozik Salgótarján Megyei Jogú Város támogatásvonzó képessége (kiemelt városrehabilitáció 1,2 milliárd forint támogatással). Ebben a prioritásban jelent meg a civil szervezetek fejlesztését célzó pályázat 690 millió forint keretösszeggel, melyből Salgótarjánban egy pályázat kapott támogatást, míg a megyében három másik településen valósul meg hasonló projekt, azaz a források eloszlása viszonylag egyenletes.

Az ÉMOP **Humán infrastruktúra** prioritásában egymilliárd forint támogatás került a városba, amelyből bölcsőde, óvoda és iskola fejlesztése, valamint kisebb összeggel akadálymentesítés valósul meg. A megyébe allokált 7 milliárd forint humán infrastruktúra fejlesztést tekintve itt is elmondható, hogy a források kiegyenlítetten oszlanak meg az egyes kistérségek között.

A város adatainál a korábban említettek szerint olyan projektek is szerepelnek, amelyek a város határain túlnyúlnak. Ezek elsősorban infrastrukturális projektek. Ki kell emelni ezek közül a **közútfejlesztéseket** is, amelyek a térség megközelíthetőségét szolgálják.

ÉMOP négy és öt számjegyű útfejlesztések Salgótarján környékén, 2007-2013
(forrás: Magyar Közút)

A **GOP** pályázatok esetében külön vizsgálva a közvetlenül a termelés bővítésére, ezen keresztül pedig munkahelyteremtésre irányuló pályázatokat a támogatások megoszlásából kitűnik, hogy Salgótarjánhoz hasonló volumenű befektetések valósultak meg a Balassagyarmati kistérségben, és kiemelkedik a Bátonyterenyei kistérség, melynek eredményeit nagyban segítette a komplex programmal (LHH) segítendő kistérségeknek kiírt pályázat, melynek keretében 2 milliárd forint támogatás került a kistérségbe. Csak ebben a kistérségben nyert támogatást két projekt a „GOP 2.1.4-09/H Hulladékhasznosítási célú technológia fejlesztés" pályázati felhívás keretében, a támogatás értéke 1,9 milliárd forint.
A hátrányos helyzetű kistérségeknek kiírt pályázatokon a megyében összesen 1,2 milliárd forintot nyertek el a megye pályázó vállalkozásai, ezen belül Salgótarján 311 milliót, míg Bátonyterenye 540 milliót.

Mikro-, kis- és középvállalkozások fejlesztése (GOP-2.1.) Nógrád megyében

Kistérség	Támogatás (Ft)	Támogatott pályázatok (db)
Salgótarjáni	2 812 976 554	96
Pásztói	666 992 310	34
Bátonyterenyei	6 382 826 917	108
Szécsényi	330 353 017	26
Balassagyarmati	2 180 204 472	61
Rétsági	678 854 250	22
Megye	**13 052 207 520**	**347**
Salgótarján	2 526 838 354	91

Forrás: EMIR adatok alapján saját szerkesztés

Az ÉMOP 1.1.1/F **Telephelyfejlesztés** felhívások esetében viszont Salgótarján értéke kiugró, egyébként az eloszlás a megyében egyenletes, ebben a konstrukcióban Rétság kissé elmarad.

ÉMOP telephely-fejlesztési támogatások (ÉMOP-1.1.1/F) kistérségi megoszlása

Kistérség	Támogatás (Ft)
Balassagyarmati	325 119 888
Bátonyterenyei	262 969 513
Pásztói	238 095 109
Rétsági	389 113 428
Salgótarjáni	759 082 188
Rétsági	49 268 078
Megye összesen	**2 023 648 204**
Salgótarján	722 492 361

Forrás: EMIR adatok alapján saját szerkesztés

A gazdaságfejlesztési pályázatok adatai általánosságban azt mutatják, hogy a megye koncepciójában meghatározott gazdaságfejlesztési célok helyesek.

A támogatási összegeket megyei és városi szinten összevetve megállapítható tehát, hogy Salgótarján támogatásvonzó képessége egyes területeken kiemelkedő a megyén belül. A térségi kihatású projektek egy része itt valósul meg.

2.2.5. A működő vállalkozások ágazati megoszlásának alakulása

Az elmúlt években Nógrád megyében csökkent a betéti társaságok száma, és ezzel párhuzamosan emelkedett a korlátolt felelősségű társaságok száma, feltehetően a jogszabályi környezet változásai miatt. A diagramon látszik, hogy ezen elmozdulások azonban nem oltják ki egymást, ugyanis a hatások közös eredőjeként összességében mégis egy kiegyensúlyozott növekedés állapítható meg.

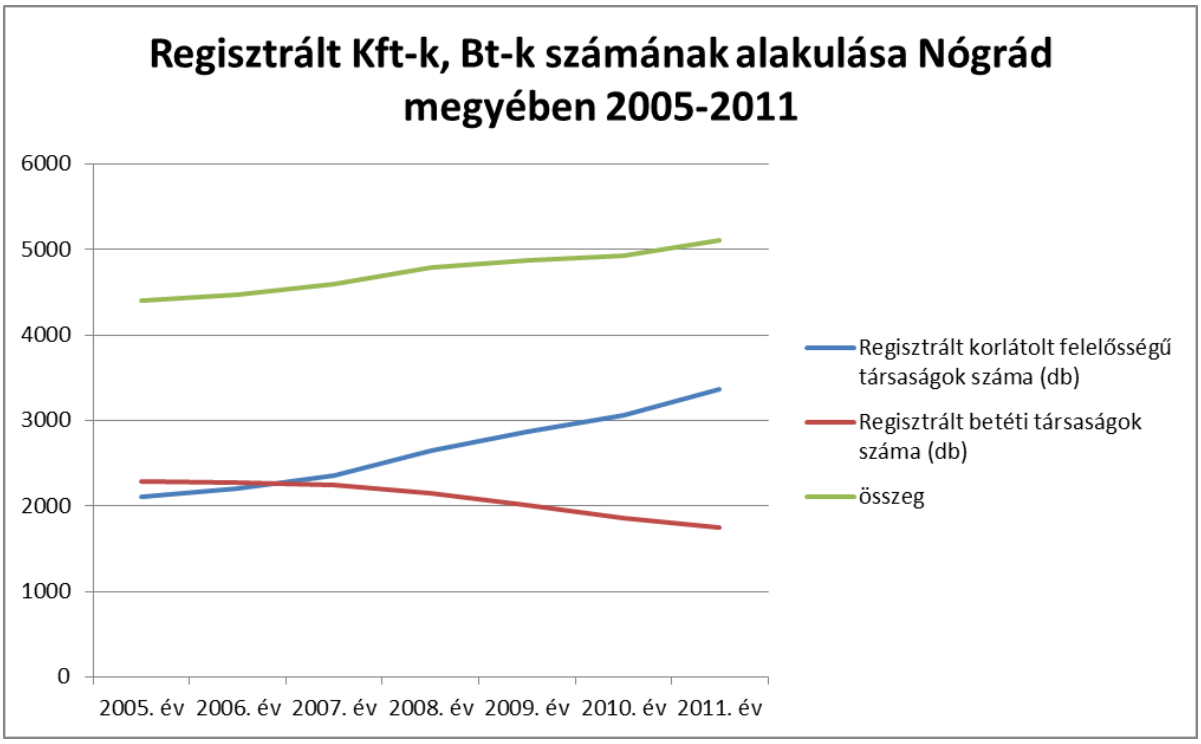

Forrás: KSH

Definíció szerint a regisztrált gazdasági szervezet a megfigyelés időpontjában jogilag – adminisztratív nyilvántartások szerint – létező egység, azaz adószámmal rendelkező gazdasági szervezet, beleértve az adott időpontban csőd-, felszámolási és végelszámolási eljárás alatt állókat is. Egy vállalkozás azonban akkor működő, ha adott évben vonatkozási időszak során bármikor rendelkezett árbevétellel, vagy volt foglalkoztatottja. A vonatkozási időszak mindig egy naptári év.[5]

Megállapítható, hogy a Kft-ként regisztrált gazdasági szervezetek esetében tapasztalható nagyságrendektől elmaradnak a ténylegesen működő vállalkozások darabszámai.

[5] A tárgyidőszak adatgyűjtéseit elrendelő OSAP Kormányrendelet Korm. rendelet a statisztikáról szóló 1993. évi XLVI. törvény végrehajtásáról ; nemzetközi jogi alap: A Tanács 696/93/EGK rendelete (1993. március 15.) a közösségi termelési rendszer megfigyelésére és elemzésére szolgáló statisztikai egységekről. A Tanács 2186/93/EGK rendelete (1993. július 22.) a vállalkozások statisztikai célú nyilvántartása fejlesztésének közösségi összehangolásáról

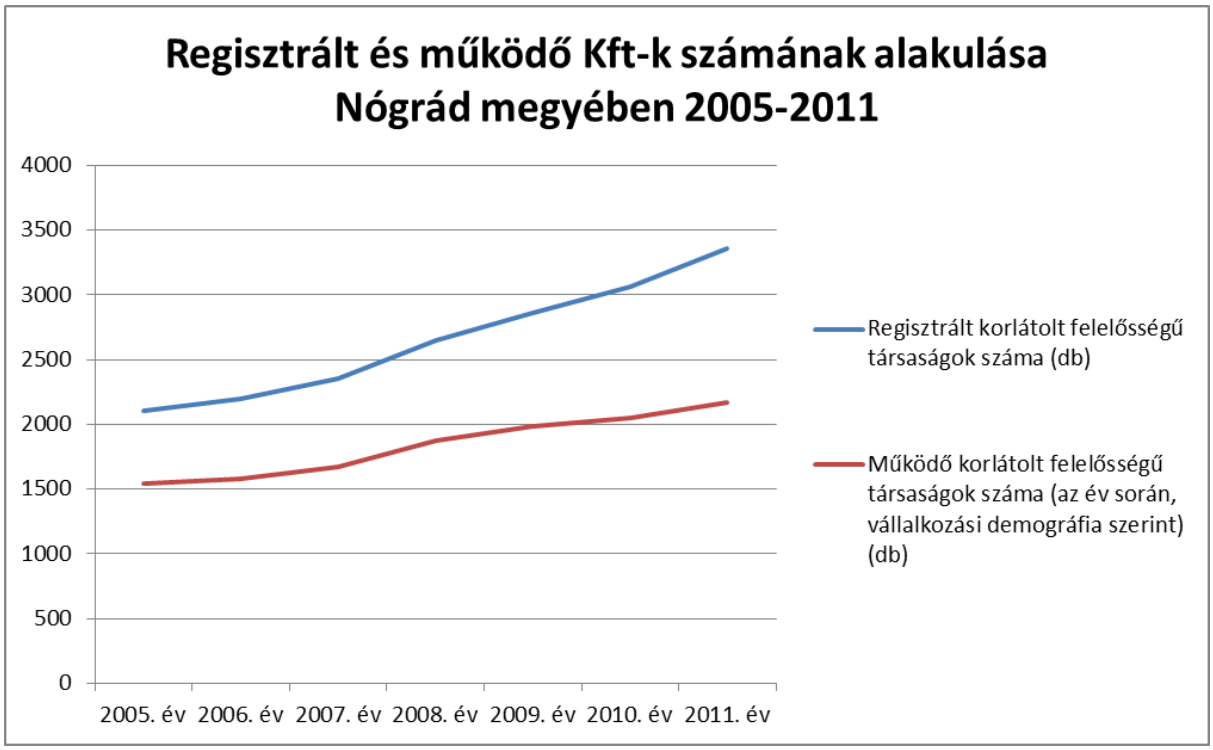

Forrás: KSH

Megállapítható, hogy hasonló trend tapasztalható a Nógrád megyében regisztrált, illetve működő Bt-k esetében is, a működő Bt-k jelentősen alulmúlják a regisztráltakét.

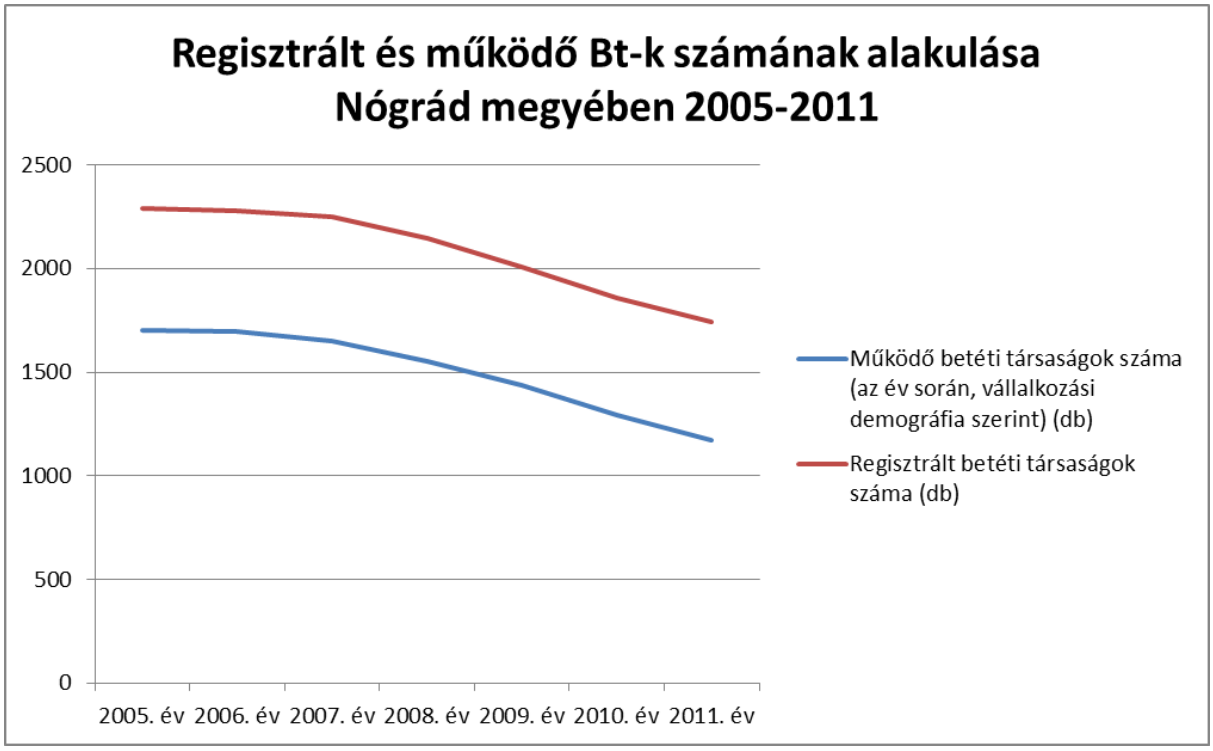

Forrás: KSH

A rendszerváltás után jelentősen átalakult a nemzetgazdaság szerkezete, mely a primer és szekunder szektor felől egy erős tercier szektor felé mozdulásban nyilvánult meg. Ez a hatás fokozottan érvényesült az Észak-magyarországi régióban. Ugyanakkor fontos megjegyezni,

hogy a primer és szekunder szektoroknak nem szabad teljesen háttérbe szorulniuk ahhoz, hogy a gazdaság működőképes maradjon.
A megyében az egyes nemzetgazdasági ágak között az alábbiak szerint oszlanak meg a működő vállalkozások.

Működő vállalkozások számának alakulása Nógrád megyében 2008-2010 között:

TEÁOR kód	A működő vállalkozások száma Nógrád megyében nemzetgazdasági ág szerint	2008	2009	2010
A	a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ágakban	397	380	411
B	a bányászat, kőfejtés nemzetgazdasági ágban	9	7	7
C	a feldolgozóipar nemzetgazdasági ágban	841	797	761
D	a villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás nemzetgazdasági ágban	2	2	2
E	a vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés nemzetgazdasági ágban	46	39	42
F	az építőipar nemzetgazdasági ágban	2187	2074	1942
G	a kereskedelem, gépjárműjavítás nemzetgazdasági ágban	1224	1123	1025
H	a szállítás, raktározás nemzetgazdasági ágban	444	420	390
I	a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás nemzetgazdasági ágban	547	546	524
J	az információ, kommunikáció nemzetgazdasági ágban	268	269	268
K	a pénzügyi, biztosítási tevékenység nemzetgazdasági ágban	483	455	437
L	az ingatlanügyletek nemzetgazdasági ágban	169	173	173
M	a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység nemzetgazdasági ágban	1127	1109	1114
N	az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység nemzetgazdasági ágban	718	581	593
O	a közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás nemzetgazdasági ágban			
P	az oktatás nemzetgazdasági ágban	455	552	583
Q	a humán-egészségügyi, szociális ellátás nemzetgazdasági ágban	399	406	414
R	a művészet, szórakoztatás, szabadidő nemzetgazdasági ágban	153	179	196
S	az egyéb szolgáltatás nemzetgazdasági ágban	504	498	489
Összesen:		9973	9610	9371

A következő ábrán látható, hogy 2007 és 2010 között hogyan alakult az Észak-magyarországi régió megyéiben a primer szektor aránya a működő vállalkozások tekintetében. Nógrád megye értékei viszonylagos állandóságot mutatnak, a válság sem befolyásolta szektort.

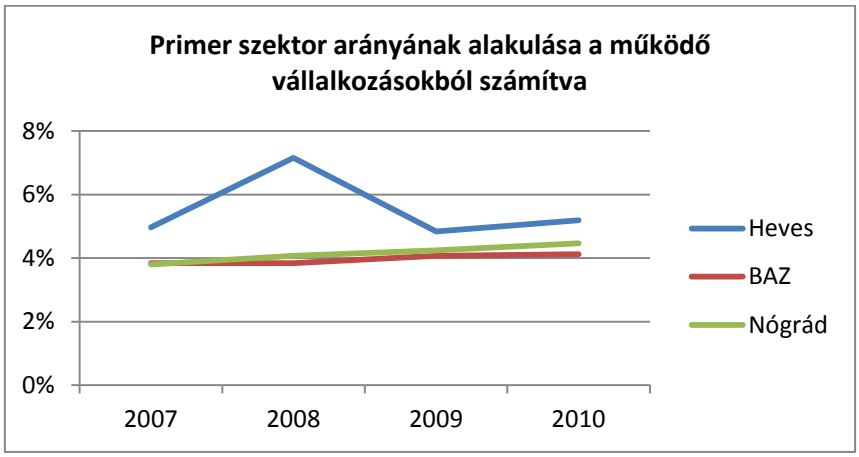

Forrás: saját szerkesztés KSH adatai alapján

A szekunder szektor közel azonos értékeket mutat a megyéket tekintve, de itt is elmondható, hogy arányiban véve kisebb szerepe van, mint a többi megyében, kismértékű csökkenés mellett. A tercier szektor viszont eltérő dinamikát, változást mutat.

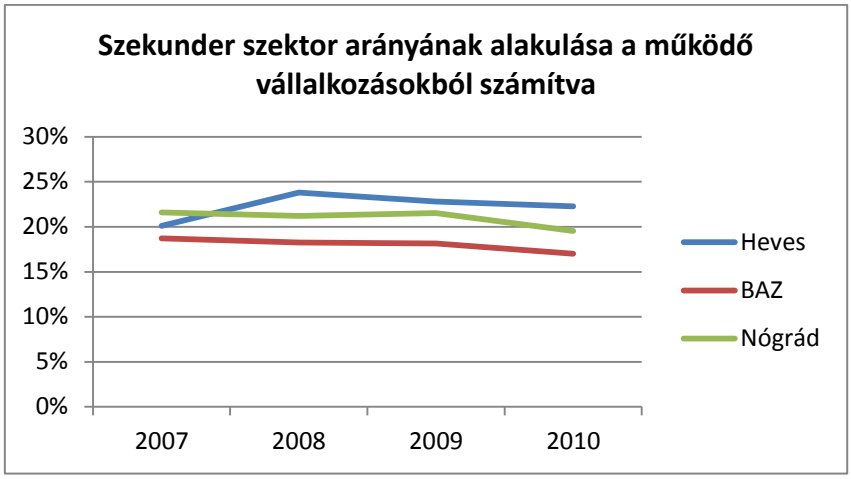

Forrás: saját szerkesztés KSH adatai alapján

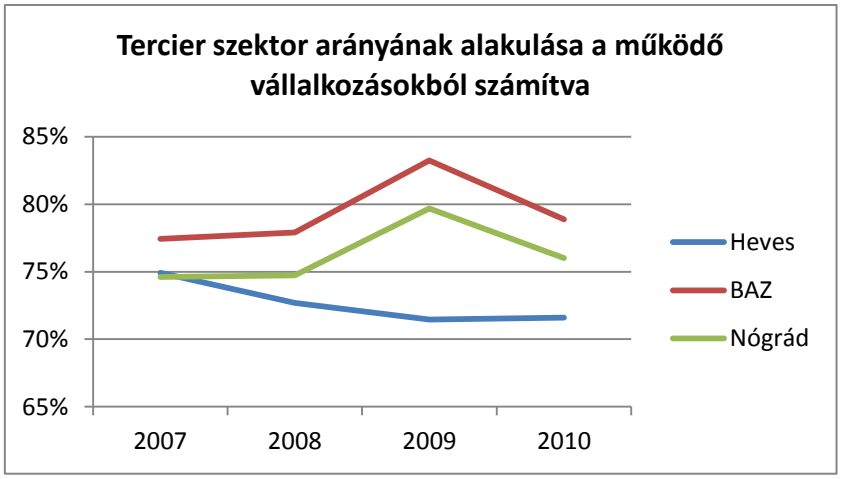

Forrás: saját szerkesztés KSH adatai alapján

A működő vállalkozások számának, az egyes szektorok szerepének alakulása több szempontból is fontos a jövőbeli fejlesztési irányvonalak meghatározásánál.

Egyrészről a térségben erős, hagyományokkal rendelkező gazdálkodási területek lehetnek alapjai a 2014-2020-as időszak smart specialisation (okos specializáció) elnevezésű törekvésének, összhangban a az OFTK „Gazdasági növekedés, versenyképes, exportorientált, innovatív gazdaság". Ezen törekvés célja a helyi adottságok, komparatív előnyök kihasználása.
Másrészről a gyenge pontok feltérképezése olyan helyi adottságok megerősítését teszi lehetővé, amivel a gazdaság diverzifikálható, a belső erőforrások aktivizálhatók. Ilyen terület az innováció területi és ágazati kiterjesztése, melyhez a következő tervezési időszak nagy reményeket és célokat fűz.

2.2.6. A regisztrált álláskeresők számának alakulása

Észak-magyarország megyéi esetében, különösen annak egyes térségeiben jellemző az alacsony foglalkoztatottság, valamint a ezzel párhuzamosan a magas munkanélküliség

Időszak	Nyilvántartott álláskeresők száma összesen Nógrád megyében (fő)	180 napon túli nyilvántartott álláskeresők száma Nógrád megyében (fő)
2000. év	12953	6780
2001. év	12381	6188
2002. év	12100	6390
2003. év	13322	6768
2004. év	14172	7611
2005. év	15242	8371
2006. év	15067	8351
2007. év	16398	9912
2008. év	17141	10057
2009. év	20364	11524
2010. év	19523	11452
2011. év	18890	9653

Forrás: KSH

2007-2013 között (de azt megelőzően is) a támogatások elosztása során – mind elvi szinten, mind programokhoz kötötten – ez a tény szempont volt.

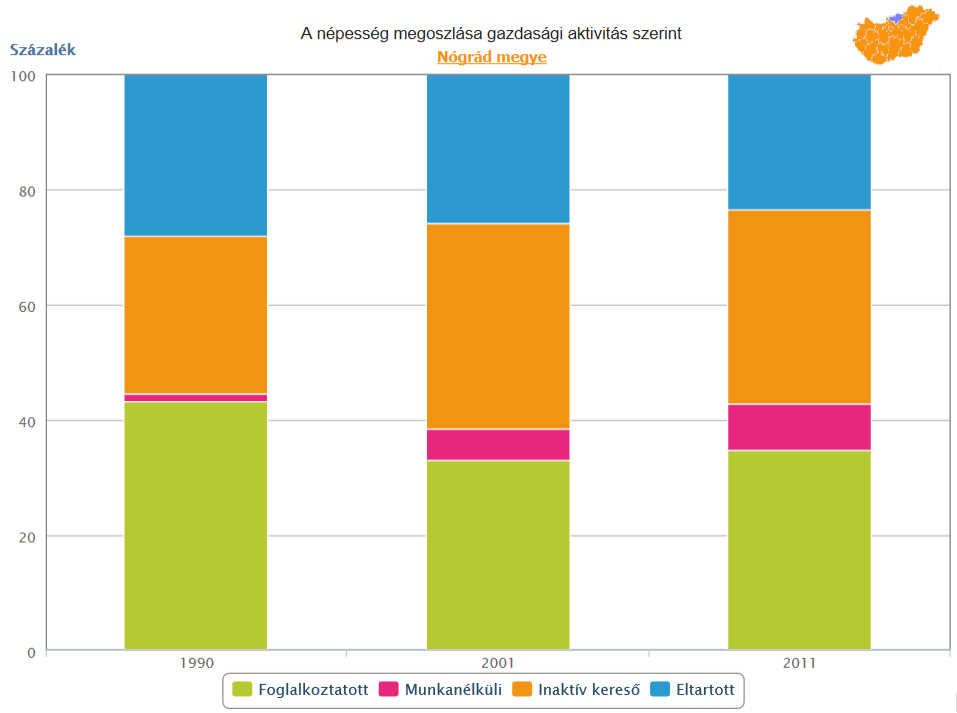

Forrás: KSH

Kistérségi szinten a gazdasági aktivitás adatai az alábbiak szerint alakulnak.

Megye/kistérség	Nyilvántartott álláskeresők száma (fő) 2011	Lakosság	2011. évi népsűrűség 1 km²-re
Balassagyarmati kistérség	3092	40326	75,7
Bátonyterenyei kistérség	2034	24084	88
Pásztói kistérség	1458	31729	57,7
Rétsági kistérség	877	24395	56,1
Salgótarjáni kistérség	3804	62766	132,2
Szécsényi kistérség	1263	19127	68,9

Forrás: KSH

Nógrád megye népessége gazdasági aktivitásának mutatói kistérségi, járási, valamint MJV-i, megyei, városi, és községi szinten a KSH 2011-es adatgyűjtése szerint a következő módon alakultak:

A népesség gazdasági aktivitás szerint, 2011

Terület	Összesen				
	foglalkoztatott	munkanélküli	inaktív kereső	eltartott	összesen
Megyei jogú város	13 104	3 275	12 399	8 484	37 262
Többi város	18 688	3 342	14 710	10 971	47 711
Városok együtt	31 792	6 617	27 109	19 455	84 973
Községek, nagyközségek	38 307	9 722	40 961	28 464	117 454
Megye összesen	70 099	16 339	68 070	47 919	202 427
Járások					
J01 Balassagyarmati	15 146	2 508	13 320	9 352	40 326
J02 Bátonyterenyei	7 436	1 717	7 626	5 010	21 789
J03 Pásztói	10 846	2 598	10 786	7 499	31 729
J04 Rétsági	9 373	1 785	7 656	5 581	24 395
J05 Salgótarjáni	21 289	6 056	21 798	15 458	64 601
J06 Szécsényi	6 009	1 675	6 884	5 019	19 587
Statisztikai kistérségek					
K01 Balassagyarmati	15 146	2 508	13 320	9 352	40 326
K02 Bátonyterenyei	8 070	1 972	8 352	5 690	24 084
K03 Pásztói	10 846	2 598	10 786	7 499	31 729
K04 Rétsági	9 373	1 785	7 656	5 581	24 395
K05 Salgótarjáni	20 790	5 846	21 212	14 918	62 766
K06 Szécsényi	5 874	1 630	6 744	4 879	19 127

Az elemzésben nem csak az álláskeresők szerint kerül bemutatásra a megye, hanem a munkanélküliek jellemzői szerint is. A két fogalom természetesen eltérő. 2005. november 1-től *A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (Flt.)* értelmében a munkanélküli fogalom helyett az álláskereső fogalom került használatba, ennek megfelelően a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat és a Központi Statisztikai Hivatal is

eszerint generál adatokat. Azért tartjuk szükségesnek mindkét tényező vizsgálatát, mert vannak olyan munkanélküliek, akik nincsenek álláskeresőként regisztrálva és vannak olyan nyilvántartott álláskeresők, akik nem felelnek meg az ILO munkanélküli definíció valamely kritériumának, mert például inaktívnak minősülnek vagy csak néhány órát dolgoztak. Ahhoz, hogy hitelesebb képet lehessen kialakítani, figyelembe kell venni mindkét tényezőt.

Nyilvántartott álláskeresők száma (fő)

	2007	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**
Borsod-Abaúj-Zemplén	60 876	62 189	71 922	68 622	66 133	66 189
Heves	16 713	17 710	22 583	21 218	20 593	20 770
Nógrád	16 326	17 091	20 208	19 368	18 744	20 081
Észak-Magyarország	**93 915**	**96 990**	**114 713**	**109 208**	**105 470**	**107 040**
Ebből nyilvántartott pályakezdő	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**
Borsod-Abaúj-Zemplén	11,31%	10,63%	10,48%	10,70%	11,17%	12,55%
Heves	9,75%	8,96%	8,78%	9,44%	10,47%	11,84%
Nógrád	9,86%	10,25%	9,43%	9,33%	9,45%	11,81%
Észak-Magyarország	**10,78%**	**10,25%**	**9,96%**	**10,21%**	**10,73%**	**12,27%**

Forrás: saját szerkesztés, KSH adatbázisa alapján

Az első táblázat foglalja össze, hogyan alakult 2007-2012 közötti időszakban a nyilvántartott álláskeresők száma az Észak-magyarországi régióban és megyéiben. Összességében növekedés figyelhető meg, amit nem feltétlenül kell negatív tendenciaként értelmezni. Mivel ebbe a kategóriába csak azok a munkanélküliek tartoznak bele, akik hajlandóak munkát keresni, értelmezhetjük a munkavállalási hajlandóság növekedéseként is.
Látható, hogy a pályakezdők között is 2 %-kal nőtt az álláskeresők aránya.

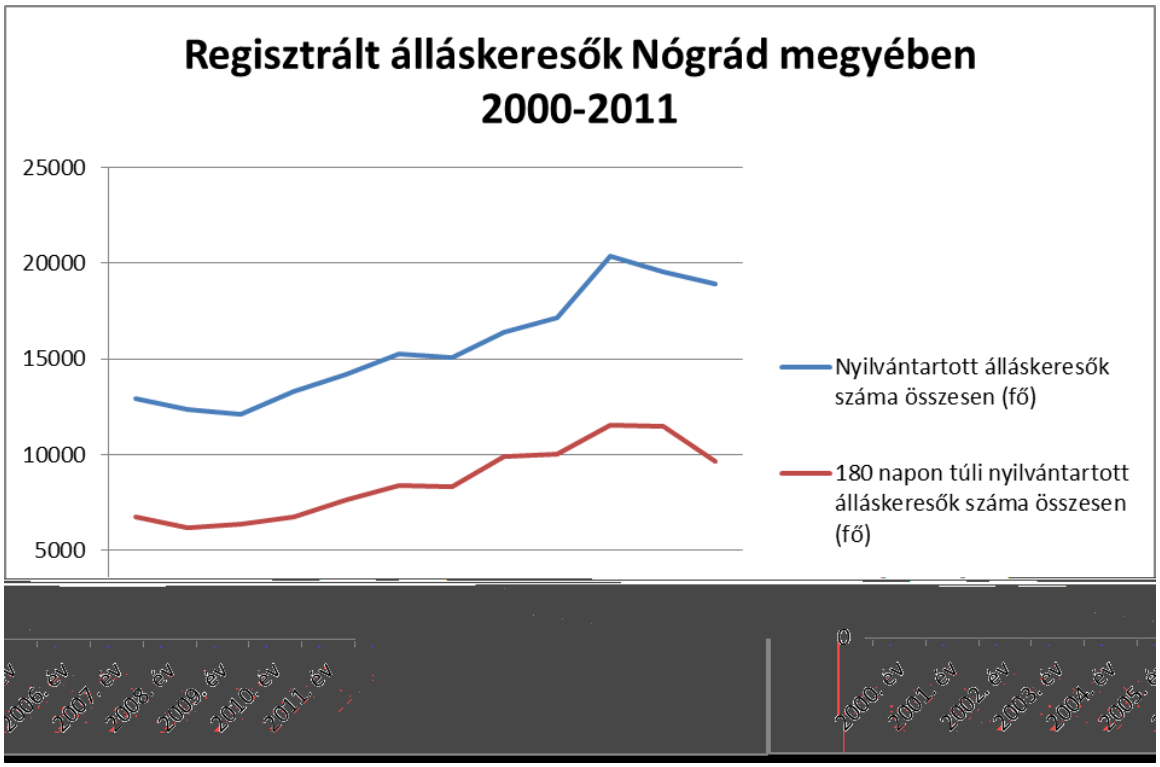

Forrás: KSH

Kedvezőtlen folyamatok meglétére utal, hogy a 180 napon túl nyilvántartott álláskeresők száma magas értéket mutat.

Ez a csoport azért jelent veszélyt, mert 180 napon túl exponenciálisan nő annak az esélye, hogy nem tud visszatérni a munkaerő-piacra. Egyrészt adódik abból, hogy valószínű a munkaerő-piaci kereslet és kínálat adott térségben földrajzilag és vagy időben eltér egymástól. Valamint negatív tényezőként szerepel, hogy a munkakereső kiesik a munkaritmusból, melyet a leendő munkáltatók kedvezőtlenül ítélhetnek meg.

2.2.7. A statisztikai adatok és a megvalósult fejlesztések hatása közötti összefüggés elemzése

Tekintettel arra, hogy az Európai Unió történetének utolsó évtizedében több alkalommal is megfogalmazódtak olyan célok egy-egy fejlesztési programban, amelyek később nem teljesültek, manapság már jogosan merül fel a kérdés minden fejlesztési dokumentum missziója, víziója, jövőképe kapcsán, hogy vajon valóban reális célokat tűzött-e ki a jövőre vonatkozóan, figyelembe véve a gazdasági, társadalmi és környezeti adottságokat.

Elöljáróban megjegyzendő, hogy mivel az Észak-magyarországi régió három megyéje természeti, gazdasági, kulturális, demográfiai, szociológiai stb. szempontokból különböznek (ahogyan a belső területek is), a fejlesztések és illetve azok tágabb körben értelmezett kontextusainak hatásvizsgálatait nem lehet egy laboratóriumi vizsgálat pontosságához hasonlítani.

Szélsőséges esetben egyes helyszíneknek kifejezetten árthat ugyanaz az adott intézkedés, ami más lokalizációhoz kötve pozitív eredményekkel párosul. A szubszidiaritás elvének érvényesülése segít maximalizálni az kedvező kimeneteleket, eredményeket, optimális esetben akár a Pareto-optimum elérését.

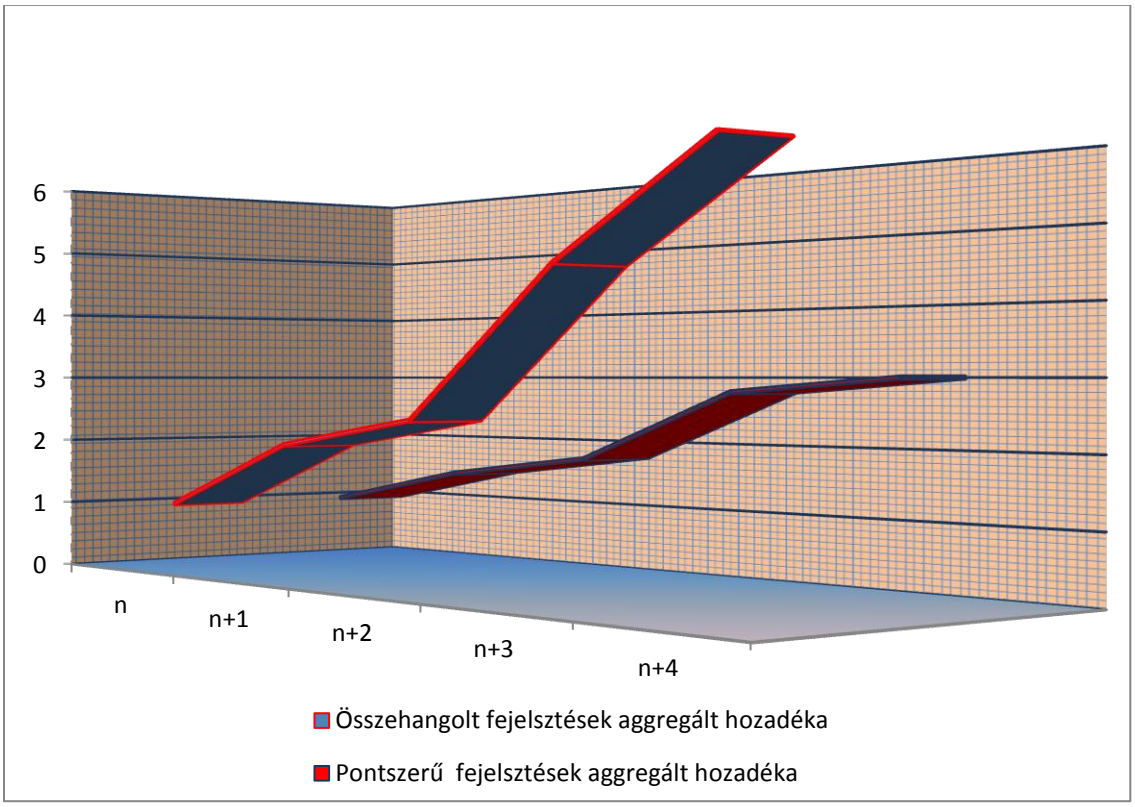

A kívánt hatás szerint a hatások vektorainak eredője meredekebb lesz, mint amit az uniformizált szabályok eredményeztek volna. Ez nem jelenti a pontszerű fejlesztések szükségszerűségét, épp ellenkezőleg: lokális körülményeket mérlegelve, a fejlesztések összehangoltságát biztosítva.

E nélkül a szemlélet nélkül előfordulhat, hogy egyes fejlesztések nem csupán gyengítik, hanem szélsőséges esetben ki is oltják egymás pozitív hatásait.

Magyarország szempontjából az Európai Unióhoz való csatlakozást követő első teljes tervezési és programozási időszak (megjegyzés: a 2004-2006 közötti egy átmeneti, csonka időszaknak tekintendő) a 2007-2013 közötti, mely vegyes tapasztalatokkal járt nem csak mikro-, de makroökonómiai szempontból is.

Az eredmények kiértékelése folyamatban van, ezen vizsgálatok, beleértve a részletes költség-haszon analízis (társadalmi és környezeti dimenziókat is magába foglaló) elvégzése ezen dokumentumnak nem tárgya, ahogyan a társadalmi elégedettség mérése, elemzése és kimutatása sem.

A megvalósult fejlesztések hatásai, indikátorok

Nógrád megye szempontjából kritikus pontoknak számítanak azok a jelzőszámok, melyek az Észak-magyarországi Operatív Programban prioritás illetve program szintű indikátoroknak lettek kiválasztva.

Ezen indikátoroknak egy csoportja elnevezésben, mérési metodikában és/vagy definíciójukban a tervezési és programozási időszak alatt már módosításokon estek át, amelyeket elsősorban az Operatív Program félidei monitoring vizsgálata során feltárt logikai szükségszerűségek indokoltak, jelenleg pedig az alábbi tematika irányadó, illetve tekintendő véglegesnek:

<u>OP indikátorok:</u>

- A régió egy főre eső GDP-jének növekedése (%)
- A foglalkoztatási ráta (15-64 éves korosztály) a régióban (%)
- Teremtett munkahelyek száma (db)
- Támogatások hatására indukált beruházások (millió EUR)
- Teremtett munkahelyekből nők által betöltöttek száma (db)
- Teremtett munkahelyek száma a hátrányos helyzetű kistérségekben (db)
- Teremtett munkahelyekből hátrányos helyzetűek által betöltöttek száma (db)

1. prioritás (gazdaságfejlesztés) indikátorai

- Teremtett munkahelyek száma (db)
- Támogatások hatására indukált beruházások (millió EUR)
- Támogatott KKV projektek száma (db)
- A fejlesztések eredményeként korszerű infrastruktúrával ellátott ipari parkok, ipari területek és telephelyek nagysága (ha)
- Klaszterekben, támogatott együttműködésekben résztvevő vállalatok száma (db)

2. prioritás (turizmus) indikátorai

- Kereskedelmi/üzleti szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma (1000 főre vetítve) (db)
- Átlagos tartózkodási idő a kereskedelmi/ üzleti szálláshelyeken (éjszaka)
- A kereskedelmi/üzleti szálláshelyek kapacitáskihasználtsága (%)
- Teremtett munkahelyek száma (db)
- Támogatások által indukált beruházások (millió EUR)
- Támogatott turisztikai attrakció átlagos látogatottsága (fő)
- Támogatott projektek száma (db)
- Támogatott KKV-projektek száma (db)

3. prioritás (településfejlesztés, környezeti fejlesztések) indikátorai

- A támogatással érintett területen telephellyel rendelkező vállalkozások számának növekedése (db)
- Támogatással érintett lakosok száma a rehabilitált településrészeken (fő)
- Település-rehabilitációs beavatkozások által érintett terület nagysága (ha)
- A támogatott projektek eredményeként elért éves energia-megtakarítás (TJ)
- A támogatott projektek keretében ár- bel- és csapadékvíz károktól megvédett lakosság (fő)
- A támogatott projektek keretében EU-s kritériumoknak megfelelő szennyvízkezeléssel ellátott lakosok száma a 2000 LE alatti településeken (fő)

4. prioritás (humánerőforrás fejlesztés) indikátorai

- Fejlesztett nevelési-oktatási feladatellátási helyeken ellátott / tanuló gyermekek száma (fő)
- Óvodai nevelésben részesülő gyermekek arányának növekedése (%)*
- Fejlesztett nevelési-oktatási feladatellátási helyeken ellátott / tanuló hátrányos helyzetű gyermekek száma (fő)
- A közoktatási intézmények fejlesztéssel érintett telephelyeinek száma (db)
- Fejlesztésekkel érintett rehabilitációs fekvőbeteg férőhelyek száma (db)
- Fejlesztett ambuláns rehabilitációs ellátóhelyek száma (db)
- Épített, felújított rendelők száma (db)

- A szociális fejlesztésekben érintett napközbeni ellátásában részesülő gyermekek száma (db)
- Új szociális alapszolgáltatások száma (db)
- Új, felújított szociális intézmények száma (db)

5. prioritás (közlekedésfejlesztés) indikátorai

- A kistérségi központot és gyorsforgalmi úthálózatot közúton 15/20/30 percen belül elérő lakosság számának növekedése (fő)
- Fejlesztett városi közlekedéssel érintett lakosság száma (fő)
- Felújított utak hossza (km)
- Megépített kerékpáros utak hossza (km)

6. prioritás (technikai segítségnyújtás) indikátorai: nem releváns

Megjegyzendő, hogy ezen vizsgálatnak nem feladata az indikátorok cél-, tény-, és tervértékeinek teljes körű bemutatása, így ezen dokumentum megalkotói a relevancia alapján súlyozva csupán a legvitálisabb aspektusokat mutatják be.

Teremtett munkahelyek száma (db) Nógrád megyében kistérségenként

A Regionális Operatív Programokban a fejlesztések eredményeként teremtett új munkahelyek számát (eredményindikátor) a vonatkozó Indikátor definíciós lap szerint FTE mértékegységben mérendő.

FTE (Full Time Equivalent, Teljes munkaidő egyenértékes): Azon foglalkoztatottak számát, akik kevesebb ideig dolgoznak, mint egy teljes éven át, teljes munkaidőben foglalkoztatott, teljes munkaidő egyenértékesre kell átszámítani, a teljes munkaidőben foglalkoztatott éves munkaóráinak számát alapul véve. A foglalkoztatottak FTE-ben mért száma így tartalmazza azokat is, akik egy nap nem teljes munkaidőben, egy héten/hónapban a teljes munkaidőnél kevesebb napban dolgoznak. A viszonyítás alapjaként kizárólag a munkanapokat kell figyelembe venni (tehát a hétvégéket, szabadságot, ünnepnapokat, stb. kivéve).

Munkahelyteremtésnek az minősül, ha az új álláshelyen foglalkoztatottakkal együtt az átlagos statisztikai állományi létszám növekszik a bázisértékhez képest. (Így részmunkaidős foglalkoztatottból teljes munkaidős foglalkoztatottá való válás munkahelyteremtésnek minősül.)

Teremtett munkahely: A kedvezményezettnél a bázisérték meghatározásának vonatkozási időszakát követően létrejött új munkahely, amelyet munkavállaló betölt, azaz eredménye foglalkoztatás.

A teremtett munkahelyen **foglalkoztatottak** lehetnek:

1. Alkalmazottak: a munkáltatóval munkavégzésre irányuló jogviszonyban áll (munkaszerződés vagy megbízási szerződés) és munkavégzési kötelezettségének teljesítéséért munkadíjat – bért - kap.

2. Tulajdonosok, menedzserek: a.) társas vállalkozás magánszemély tagjának személyes közreműködésért kapott díjazás, ha azt a társaság költségei között elszámolták. b.) gazdasági társaság vezető tisztségviselője, választott tisztségviselője, ha nem vállalkozóként végzi tevékenységét, azaz munkájáért bért kap.

3. Segítő családtag: vállalkozás tulajdonosának családtagja, amennyiben elvégzett tevékenységéért jövedelmet fizet a társaság.

Alkalmazott: alkalmazott a vállalkozásnál, költségvetési, társadalombiztosítási, illetve non-profit szervezetnél, egyéni vállalkozónál rendszeres jövedelemszerző munkával rendelkező munkavállaló, beleértve a szezonális munkást, a vonatkozási héten munkát végző alkalmi munkást, a dolgozó diákot. Az alkalmazott pénzbeli vagy természetbeni díjazásban részesül, mely egyáltalán nem, vagy döntően nem függ a gazdálkodó szervezet eredményétől.

Alkalmazásban állónak tekintendő az a munkavállaló, aki a munkáltatóval munkavégzésre irányuló jogviszonyban áll, s munkaszerződése, munkavégzésre irányuló megállapodása alapján, havi átlagban legalább 60 munkaórában, munkadíj ellenében munkavégzésre kötelezett. (Ide tartoznak pl. a megbízási szerződéssel rendelkezők, a szövetkezeti tagok, a diákok is, akik munkadíj ellenében dolgoznak.)

Az 1-3. pontban foglalkoztatottakat az átlagos statisztikai állományi létszám alapján kell figyelembe venni. Az átlagos statisztikai állományi létszám számítása FTE-ben történik. Az egy hónapnál tartósabban távol lévő munkavállalók (pl. tartósan gyes-gyed-en lévők) a statisztikai állományi létszámba nem tartoznak bele. Az egyéb foglalkoztatottak (pl. vállalkozás nem munkabérért dolgozó tulajdonosa vagy annak családtagja) szintén nem tartoznak bele ebbe a körbe, ha ők a minimálbérnél arányosan alacsonyabb vagy semmilyen díjazást sem kapnak munkájukért.

Az adatok forrása a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (a továbbiakban: NAV) felé történő havi adatszolgáltatás alapján készített kimutatás.

Számítási mód:

Munkahelyek száma (tényérték) = A PFJ, ZPFJ, Záró Beszámoló benyújtását megelőző 12 hónapban a megtartott, vagy az újonnan teremtett munkahelyeken (álláshelyeken) foglalkoztatottak átlagos statisztikai állományi létszáma FTE-ben számítva.

Teremtett munkahelyek száma (tényérték) = Munkahelyek száma (tényérték) – Munkahelyek száma (bázisérték) - ha teljesül a következő feltétel: Munkahelyek száma (tényérték) > Munkahelyek száma (bázisérték)

Ha a feltétel nem teljesül, az indikátor nem értelmezhető, ebben az esetben a teremtett munkahelyek száma indikátor értéke = nulla.

A kiszámított tényértéket ennek ellenére meg kell adni a jelentéstételek során.

Ezen indikátor-szett érvényes értéke a vizsgálat időpontjában Nógrád megye egészét tekintve 275,13 FTE (lásd 3.1.8.) tényértékkel bír, amely megközelíti a jelenleg érvényben lévő támogatási szerződésekben foglalt aggregált tervérték (azaz a projekt fenntartási idejének végére vállalt) 40%-át (709,015 FTE).

Megye/kistérség	Hatályos ROP támogatási szerződések szerződött támogatása (Ft)	Teremtett munkahelyek aggregált kumulált tényérték (fő)
Nógrád	**20 173 694 760**	**275,13**
Balassagyarmati	3 181 862 439	34
Bátonyterenyei	4 407 846 232	55,5
Pásztói	1 342 069 349	42
Rétsági	2 597 670 299	70
Salgótarjáni	4 796 431 392	62,63
Szécsényi	3 847 815 049	11
Heves	**39 710 426 508**	**1074,169**
Bélapátfalvai	1 458 715 606	62
Egri	14 882 115 067	369,39
Füzesabonyi	3 291 420 533	35,25
Gyöngyösi	8 311 103 955	340,349
Hatvani	6 850 996 073	115
Hevesi	2 839 231 332	62,6
Pétervásárai	2 076 843 942	89,58
Borsod-Abaúj-Zemplén	**69 511 106 873**	**1208,12**
Abaúj-Hegyközi	1 270 699 964	42
Bodrogközi	1 042 044 783	1
Edelényi	4 550 062 929	13
Encsi	1 153 552 069	3

Kazincbarcikai	3 146 791 046	39
Mezőcsáti	315 096 059	119
Mezőkövesdi	3 726 549 850	154,84
Miskolci	30 688 542 420	460,49
Ózdi	4 358 210 315	149
Sárospataki	3 451 987 724	69,68
Sátoraljaújhelyi	4 387 307 494	57,66
Szerencsi	2 358 398 254	28,5
Szikszói	2 888 379 393	11
Tiszaújvárosi	1 483 463 429	23
Tokaji	4 690 021 144	36,95
Mindösszesen	**129 395 228 141**	**2557,419**

Forrás: EMIR adatok alapján saját szerkesztés

Az indikátor esetében nem beszélhetünk Nógrád megyei célértékről, hiszen ilyen a regionális programozás és tervezés során nem került meghatározásra. Mindazonáltal kijelenthető, hogy Nógrád megye régiós viszonylatban ezen indikátor-szett kapcsán az egyéb paraméterek (lakosságszám, támogatási összeg, egy főre eső támogatási összeg, stb.) ismeretében, illetve azok arányában, a régió másik két megyéjéhez képest elmaradva teljesít.

A ROP (Észak-magyarországi Operatív Program 2007-2013 október) kapcsán megállapítható, hogy Észak-magyarország megyéi közül a munkahelyteremtés volumengazdaságossági szempontjából Heves megye szerepelt a legkiemelkedőbben, mögötte Borsod-Abaúj-Zemplén, majd Nógrád megye következik. Az összes hatályos (2013 október) támogatási szerződés aggregált adatai alapján arányaiban Heves megyében a Nógrád megyében érvényes támogatási szerződések értékének 57,11 %-ából az elért eredmények 88,8%-os teljesülése, míg Nógrád megyével összehasonlítva Heves megye körülbelül a kétszeres támogatási összegből mintegy négyszeres eredményt ért el.

„A program hatására teremtett főállású új munkahelyeken foglalkoztatott **hátrányos helyzetűek** száma" indikátor-szett esetében ([6]szett azonosító: 398) a támogatási szerződésekben rögzített tervértékek aggregátuma 138FTE, jelen vizsgálat idejében rögzített tényérték pedig 39,88 FTE.

A teremtett munkahelyeken belül **női munkavállalók** töltenek be tervérték szerint 197,375 FTE-t, tényérték szerint pedig 81,5 FTE-t.

[6] az EMIR-ben az indikátorok azonosítására szolgáló technikai szám

Indikátor megnevezése	Aggregált kumulált tervérték+bázisérték	Aggregált kumulált tényérték+bázisérték
A program hatására teremtett főállású új munkahelyeken foglalkoztatott hátrányos helyzetűek száma	**138**	**39,88**
Teremtett munkahelyek száma – nők	**197,375**	**81,5**
Megtartott munkahelyek száma	**4212,9**	**1649,2**
		forrás: EMIR

Amennyiben a **megtartott munkahelyek** alakulását vizsgáljuk, megállapíthatjuk, hogy a tervértékek aggregátuma 4212,9 jelen vizsgálat idejében rögzített tényérték pedig 1649,2.

- Klaszterekben, támogatott együttműködésekben résztvevő vállalatok száma (indikátor-szett azonosító: 402 (1206))

A gazdasági társaság formában működő klasztertagok, vállalati együttműködésben résztvevők számát, azaz az NFÜ célja szerint a számuk növekedését mutatja és a támogató tagok nem számítanak bele[7].

Az Észak-magyarországi Operatív Program kapcsán Nógrád megyében a kedvezményezettek által történő vállalás Klaszterekben, támogatott együttműködésekben résztvevő vállalatok számának tervértéke 240 db, tényértéke pedig jelenleg 171 db, melyek esetében a bázisérték[8] 23 db. Ez a megye adottságait, vállalkozássűrűségét tekintve jelentős szám, és megfelelő alapot szolgáltathat a klaszterek további fejlesztéseihez.

- A támogatott projektek eredményeként elért energiamegtakarítás (indikátor-szett azonosító: 427)

A projekt keretében támogatásban részesülő épületek esetén a támogatott projektek eredményeként a tervezett építési tevékenységgel, vagy eszközbeszerzés révén (pl.: épületgépészeti rendszer) érintett épületrészen megvalósuló épület energiahatékonysági korszerűsítés (pl. utólagos külső hőszigetelés, nyílászárók cseréje, egyéb épületszerkezetek hőszigetelése, alternatív, megújuló energiaforrások használata) következtében az épület energiafelhasználásában elért megtakarítás.

[7] A klaszter támogató tagjainak nevezzük azokat a tagokat, akik szervesen nem vesznek részt a klaszter működésében, a klasztermenedzsment szolgáltatásokat nem veszik igénybe, viszont szakmai tanácsadással vagy egyéb szolgáltatással támogatják a klasztert.
Vállalat: gazdasági társaság a 2006 évi IV. törvény a gazdasági társaságokról értelmében
[8] Az indikátor specifikumok alapján ezen indikátor bázisértéke nem kötelezően nulla.

Az energia-megtakarítást projektszinten kell vizsgálni, azaz az egyes projektelemenként elért megtakarításokat összegezve kell megadni.[9]

Az Észak-magyarországi Operatív Program kapcsán Nógrád megyében a kedvezményezettek által történő vállalás támogatott projektek eredményeként elért energiamegtakarítás tervértéke 4,0533 TJ, tényértéke pedig jelenleg 0,5157 TJ[10].

Az indikátor jelentőségét az adja, hogy egyrészt az energiaköltségek jelentős hányadot tesznek ki az egyes árintett intézmények fenntartási költségeiből, másrészről az energiafüggőség csökkentése a 2014-2020 közötti időszak egyik fő célkitűzése.

- Épített/felújított vízelvezető árkok, csatornák hossza (indikátor-szett azonosító: 429 és 1129)

Bel- és csapadékvíz-elvezető árkok és csatornák

A projekt által érintett település(ek)en a projekt keretében fejlesztéssel érintett bel- és csapadékvíz-elvezető rendszerek esetében figyelembe kell venni az alábbi elemeket:

- elválasztott rendszerű csapadékvíz elvezető csatornák
- meglévő és felújított árkok és/vagy zárt csatornák belterületen
- újonnan kiépítendő árkok és zárt csatornák belterületen
- belterületről a befogadóba vezető árkok és csatornák,
- a projekt keretében rendezett vízfolyások hossza.

Felújítás (rekonstrukció)

Műtárgyak, létesítmények, berendezések műszaki állapotának olyan mértékű javítása, hogy az jól megközelítse, elérje az azonos típusú új létesítmény műszaki állapotát. Vízépítés területén egyik tipikus felújítás: a meglévő, de nem megfelelően működő, eredeti (vízjogi engedélyben megadott) teljesítőképességre bővítendő vizek és vízi-létesítmények munkái, ideértve az építmény, ill. egyéb tárgyi eszköz alkotórészeit, lényeges elemeinek részleges cseréjét, valamint a kapcsolatos műtárgyak esetleges átépítését, illetve ha szükséges, újjal való felcserélését.

[9] Kapcsolódó források (jogszabályok, fogalmak, számítási mód további specifikációja): 7/2006. TNM rendelet az épületek energetikai jellemzőinek meghatározásáról
[10] A megtakarított energiamennyiségbe beszámít a villamos és hőenergia megtakarítása is.

Fejlesztés (új létesítmények építése, bővítés)

Meglévő vizek és vízépítési létesítmények (csatornák, tározók, műtárgyak stb.) kapacitásának bővítése, növelése, illetve azon új létesítmények építése, létrehozása, amelyekkel a kívánt infrastrukturális cél elérése biztosított.

Az Észak-magyarországi Operatív Program kapcsán Nógrád megyében a kedvezményezettek által történő vállalás az épített/felújított vízelvezető árkok, csatornák hosszának tervértéke 61,1927 km, tényértéke pedig jelenleg 38,9141 km.

- A támogatással érintett területen telephellyel rendelkező vállalkozások számának növekedése (indikátor-szett azonosító: 436)

Definíció szerint a támogatott településfejlesztési projekt keretében vagy annak eredményeként a településen/akcióterületen telephelyet létesítő vállalkozások számát értjük alatta, bázisértéke kötelezően nulla. A fejlesztés által érintett akcióterületen, vagy településen telephellyel rendelkező vállalkozások, amelyek a 2006. évi IV. törvény hatálya alá tartoznak (2.§ alapján jogi személyiségű és jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok, valamint 3-4.§ alapján az üzletszerű és a nonprofit gazdasági tevékenységet folytató gazdasági társaságok egyaránt számításba veendők), továbbá a 2009. évi CXV. törvény hatálya alá tartoznak (egyéni vállalkozók, egyéni cégek).

Az Észak-magyarországi Operatív Program kapcsán Nógrád megyében a kedvezményezettek által történő vállalás a támogatással érintett területen telephellyel rendelkező vállalkozások számának növekedése tervérték 41 db, tényértéke pedig jelenleg 1 db.

Az indikátor értéke azért lényeges, mert a városfejlesztési akciók esetében fontos kérdés, hogy a városképi, jóléti elemek mellett megjelennek-e a gazdaság dinamizálását jelentő projektelemek. Vagy egyáltalán a városfejlesztési akcióknak van-e közvetlen gazdaságélénkítő hatása.

- Támogatással érintett lakosok száma a rehabilitált településészeken (indikátor-szett azonosító: 437)

Az önkormányzat nyilvántartása alapján a projektjavaslatban fejlesztéssel érintett akcióterületként kijelölt városrész lakossága funkcióbővítő és szociális célú városrehabilitáció esetén. Kisléptékű településfejlesztési pályázat esetén a fejlesztéssel érintett település teljes lakosságának száma.

Az Észak-magyarországi Operatív Program kapcsán Nógrád megyében a kedvezményezettek által történő vállalás a „támogatással érintett lakosok száma a rehabilitált településrészeken”

tervérték 107 932 fő db, tényértéke pedig jelenleg 94 728 fő. Ez a megye lakosságszámához mérten magas érték, így elmondható, hogy a fejlesztések hatása a megye nagy részére kiterjed.

- Településrehabilitációs beavatkozások által érintett terület nagysága (a fejlesztéssel érintett terület nagysága) (indikátor-szett azonosító: 439 (1042))

A rehabilitációval érintett település/akcióterület nagysága, területe. Az akcióterület utcák által határolt, önmagába visszatérő vonal által bezárt terület, amely megfelelő méretarányú átnézeti térkép/helyszínrajz alapján állapítható meg.

Az érintett terület nagyságát integrált fejlesztések (funkcióbővítő és szociális típusú városrehabilitáció) esetén az egyes projektek által kijelölt akcióterületre vonatkozóan kell megállapítani, kisléptékű fejlesztés esetén a fejlesztéssel érintett ingatlanokra kell értelmezni. A beruházási jellegű fejlesztéseket kiegészítő, „soft" típusú projektelemekre vonatkozóan jelen indikátor nem értelmezhető.

Az Észak-magyarországi Operatív Program kapcsán Nógrád megyében a kedvezményezettek által történő vállalás a „Településrehabilitációs beavatkozások által érintett terület nagysága (a fejlesztéssel érintett terület nagysága)" tervértéke 472,9888 ha, tényértéke pedig már most ezt meghaladó, jelenleg 378,6258 ha.

- Támogatásból felújított/épített autóbusz pályaudvarok száma (indikátor-szett azonosító: 584)

A projekt keretében felújított vagy épített új vagy áthelyezett autóbusz pályaudvarok száma darabban kifejezve.

Az Észak-magyarországi Operatív Program kapcsán Nógrád megyében nem történt kedvezményezetti vállalás a „Támogatásból felújított/épített autóbusz pályaudvarok száma" indikátor esetében, így annak a tervértéke és tényértéke is egyaránt 0 db.

- Helyi társadalmi akciókban résztvevők száma (indikátor-szett azonosító: 907)

A támogatott projekt keretében megvalósításra kerülő programok (rendezvények, tapasztalat-cserék, képzések, konferenciák, tájékoztatók, foglalkoztatási kezdeményezések), ERFA-soft és ESZA-típusú tevékenységek.

A fejlesztés által érintett akcióterület: az az akcióterület, amelyen a támogatott projekt megvalósul.

Akcióterület: földrajzilag körülhatárolt, összefüggő célterület, ahol a beavatkozások koncentrálódnak. Különböző típusú beavatkozásoknál különböző szempontok alapján határozható meg.

ERFA „soft” tevékenység: Az ERFA-rendelet alapján támogathatók olyan nem infrastruktúrafejlesztési tevékenységek, amelyek főszabályként ERFA-jellegűek, így nem járulnak hozzá az ESZA rendelet2 3. cikkében foglalt célokhoz. Részletes meghatározásuk a pályázati kiírások mellékletét képező „Átjárhatósági útmutató” alapján történik. Az ERFA „soft” tevékenységnek minden esetben jól átlátható és indokolt módon kapcsolódnia, a szociális városrehabilitációs projektek esetében ezen túl reflektálnia is kell az adott ERFA fejlesztésre.

ESZA-típusú tevékenység: Az Európai Szociális Alap beavatkozási körébe tartozó tevékenység, amely a pályázatot finanszírozó Operatív Program, prioritás, konstrukció, kiírás ill. ehhez kapcsolódóan a támogató alap célkitűzéseivel összhangban van, ahhoz illeszkedik, abból levezethető. Mértéke a pályázatban el kell, érje a pályázati felhívásban (útmutatóban) meghatározott mértéket, de nem haladhatja meg Operatív Program szintjén a 10%-ot (a Közép-magyarországi régióban a 15%-ot).

Az Észak-magyarországi Operatív Program kapcsán Nógrád megyében a kedvezményezettek által történő vállalás a „Helyi társadalmi akciókban résztvevők száma” indikátor esetében a tervérték 8054 db, tényértéke pedig jelenleg 0 db, mivel a tényértékek projektzáráskor válnak relevánssá.

- A fejlesztéssel érintett épületek, építmények száma (indikátor-szett azonosító: 928)

A támogatott projekt keretében külső, homlokzati vagy teljes felújítással érintett építmények száma. (típus: output indikátor, további specifikumok: mértékegysége db, bázisértéke kötelezően nulla)

A fejlesztés által érintett *akcióterület*: az az akcióterület, amelyen a támogatott projekt megvalósul.

Akcióterület: földrajzilag körülhatárolt, összefüggő célterület, ahol a beavatkozások koncentrálódnak. Különböző típusú beavatkozásoknál különböző szempontok alapján határozható meg.

Építmény: építési tevékenységgel létrehozott, helyhez kötött műszaki alkotás. Az építmény az épület és a műtárgy gyűjtőfogalma.

Az Észak-magyarországi Operatív Program kapcsán Nógrád megyében a kedvezményezettek által történő vállalás a „fejlesztéssel érintett épületek, építmények száma” indikátor esetében a tervérték 24 db, tényértéke pedig jelenleg 10 db.

- Megnövekedett zöldfelületek nagysága (indikátor-szett azonosító: 934)

A támogatott projekt keretében az akcióterületen/kisléptékű településfejlesztés esetén a településen a fejlesztés következtében megnövekedett azon területek[11], amelyek területhasználata az OTÉK besorolás alapján zöldterület kategóriába került, vagy annak megfelelő zöldfelület-ként üzemelnek a településen. Az indikátor az újonnan kialakított, korábban más célokra használt zöldfelületek kiterjedését méri, a támogatott beruházást megelőzően is zöldfelület-ként használt területek megújítása nem tartozik az indikátor vonatkozási körébe.

Akcióterület: földrajzilag körülhatárolt, összefüggő célterület, ahol a beavatkozások koncentrálódnak. Különböző típusú beavatkozásoknál különböző szempontok alapján határozható meg.

Kisléptékű településfejlesztés: Az adott településen megvalósuló pontszerű fejlesztés.

Zöldterület: a település belterületén elhelyezkedő, állandó növényzettel fedett közterület (közkert, közpark).

Az Észak-magyarországi Operatív Program kapcsán Nógrád megyében a kedvezményezettek által történő vállalás a „Megnövekedett zöldfelületek nagysága" indikátor esetében a tervérték 16 000 m^2, amelynek a tényértéke pedig jelenleg már eléri a 14 900 m2-t.

- A közösségi közlekedés fejlesztésével közvetlenül érintett utasszám (indikátor-szett azonosító: 984)

A közösségi közlekedés fejlesztésére irányuló projektek által közvetlenül érintett utasok száma a közlekedési társaság vagy a szaktárca napi átlagos utasforgalomra vonatkozó adatai alapján, a fejlesztett viszonylatok vonatkozásában. Közvetlenül érintettek: a szállított utasok a helyi tömegközlekedésben.[12]

Az indikátor esetében csökkenés is elfogadható.

Közösségi közlekedés: tömegközlekedés, menetrend szerinti személyszállítás

Menetrend szerint személyszállítás (2004. évi XXXIII. Törvény alapján): Menetrend alapján végzett, az utazási feltételek megtartásával bárki által igénybe vehető szolgáltatás.

[11] Benyújtandó igazoló dokumentumok: Tervezői számítással alátámasztott kedvezményezetti nyilatkozat a kialakított zöldfelületek nagyságáról, kimutatás a régi és új zöldfelületek nagyságáról.

[12] Benyújtandó igazoló dokumentumok: A felmérés módszertanát az érintett helyi közlekedési társaságnak kell kidolgoznia, és azt a közreműködő szervezet részére be kell mutatnia.

Helyi személyszállítás (2004. évi XXXIII. Törvény alapján): a település közigazgatási határán belül - helyi díjszabás alapján - végzett menetrend szerinti személyszállítás.

Szállított utasok száma (KSH): a személyszállító járművekre felszállt, illetve azokkal elszállított személyek száma.

Helyi közösségi közlekedést igénybe vevők: A helyi közösségi közlekedés eszközein utazó utasok száma, beleértve a kedvezményes vagy ingyenes jeggyel utazókat is.

Az Észak-magyarországi Operatív Program kapcsán Nógrád megyében a kedvezményezettek által történő vállalás a „A közösségi közlekedés fejlesztésével közvetlenül érintett utasszám" indikátor esetében a tervérték 203 000 fő, amelynek a tényértéke pedig jelenleg már eléri a 206 000 főt.

- Ipari parkba, ipari területre újonnan betelepült vállalkozások száma (indikátor-szett azonosító: 1005)[13]

A támogatott ipari parkban illetve iparterülten a projekt hatására területet bérlő vagy vásárló vállalkozások (gazdasági társaságok és egyéb szervezetek) száma.

Célja a fejlesztés sikerességét, piaci hasznosíthatóságát mérni.[14]

Ipari park: olyan telepszerűen létesített ipari és szolgáltató létesítmények együttese, amely főként kis- és középvállalkozások számára képes biztosítani a korszerű termékek előállításához, a modern technológiák alkalmazásához nélkülözhetetlen feltételeket. Az ipari parkban működő vállalkozások számára biztosított egyfelől a termelőtevékenységhez szükséges fizikai infrastruktúra (pl. energia, víz, telekommunikáció, szennyvíz-elvezetés stb.) igénybevétele, másfelől a park nyújt/szervez olyan szolgáltatásokat (szellemi infrastruktúra), amelyek segítik a vállalkozókat a sikeres üzletvitel kialakításában (pl. logisztika, ügyvitel; pénzügyi-számviteli ügyintézés, marketing-, beruházási-, fejlesztési-, innovációs- és jogi tanácsadás stb.) Legalább 20 ha alapterületű, infrastruktúrával ellátott, termelő és szolgáltató tevékenységnek helyt adó, "Ipari Park" címmel rendelkező terület.

Ipari terület: Az adott település településrendezési tervben gazdasági területként minősített terület.

Barnamezős terület: barnamezős területnek tekinthető az az egybefüggő építési telek vagy telkek, amelyek építményeinek és területeinek legalább 50%-a a pályázat benyújtásakor nem volt használatban, és az érvényes településrendezési terv alapján az alábbi kategóriák

[13] 186/2005. Kormányrendelet az "Ipari park" címről és az ipari parkok fejlesztését szolgáló rendszer működéséről.
[14] Benyújtandó igazoló dokumentumok: A kedvezményezett statisztikai nyilvántartása, bérleti és adás-vételi szerződések.

egyikébe tartozik, továbbá a fejlesztés következtében funkcióváltás történik – vagyis a jelenleg használaton kívüli vagy alulhasznosított épület/épületegyüttes/terület rossz fizikai állapotban van, többnyire környezetszennyezéssel terhelt, településszerkezeti problémát okoz és ezek megoldásához hozzájárul a fejlesztés.

Gazdasági terület a pályázat benyújtását megelőzően a településrendezési terv alapján már legalább 5 éve gazdasági terület[15] (OTÉK szerinti Kereskedelmi, szolgáltató, vagy Ipari terület; Budapesten „Munkahelyi" besorolású terület) és ipari tevékenységet folytattak vagy folytatnak rajta, illetve mezőgazdasági üzemi területként funkcionált vagy Különleges terület, ezen belül kizárólag:

- oktatási központok területei, vagy
- egészségügyi területek, vagy
- a nyersanyag kitermelés (bányászat), nyersanyag előfeldolgozás céljára szolgáló
- területek, vagy
- honvédelmi és katonai, valamint nemzetbiztonsági építmények területei, vagy
- hulladékkezelők, -lerakók területei (települési szilárd és folyékony, egyéb
- veszélyes radioaktív stb.), vagy
- mezőgazdasági üzemi terület

Közlekedési és közműterület, ezen belül kizárólag:

- közlekedési építmények
- igazgatási épület.

Az Észak-magyarországi Operatív Program kapcsán Nógrád megyében a kedvezményezettek által történő vállalás a „Ipari parkba, ipari területre újonnan betelepült vállalkozások száma" indikátor esetében a tervérték 32 db, amelynek a tényértéke jelenleg 0 db.

- Klasztermenedzser szolgáltatási árbevételének növekedése (indikátor-szett azonosító: 1030)

A klasztermenedzsment szervezet klaszter-menedzsmenttel összefüggő szolgáltatásból származó nettó árbevételének[16] változása a fenntartási időszak végére.[17]

[15] Amennyiben a helyi építési szabályzat 5 éve az OTÉK által meghatározott kategóriákat alkalmazza
[16] Kapcsolódó források (jogszabályok, fogalmak, számítási mód további specifikációja): 2000. évi C törvény a számvitelről
[17] Benyújtandó igazoló dokumentumok: A klasztermenedzsment szervezet releváns lezárt üzleti évének beszámolója, főkönyvi kivonat.

Klasztermenedzser szolgáltatási árbevétele (tényérték) = A fejlesztéssel érintett klaszterekben, támogatott együttműködésekben szolgáltatást nyújtó klasztermenedzsment szervezet klasztermenedzsmenttel összefüggő nettó árbevételének értéke forintban kifejezve, a jelentés benyújtását megelőző utolsó lezárt üzleti évben.

Klasztermenedzser szolgáltatási árbevételének növekedése (tényérték) = Klasztermenedzser szolgáltatási árbevétele (tényérték) - Klasztermenedzser szolgáltatási árbevétele (bázisérték)

ha teljesül a következő feltétel: Klasztermenedzser szolgáltatási árbevétele (tényérték)>Klasztermenedzser szolgáltatási árbevétele (bázisérték)

Ha a feltétel nem teljesül, az indikátor nem értelmezhető, ebben az esetben az indikátor értéke = nulla.

A kiszámított tényértéket ennek ellenére meg kell adni a jelentéstételek során.

A Klasztermenedzser szolgáltatási árbevételének növekedése indikátor az Észak-magyarországi Operatív Program kapcsán Nógrád megyében a kedvezményezettek által történő vállalás tervértéke esetében 14 000 000 Ft.

- A klaszter által megvalósított közös projektek száma (indikátor-szett azonosító: 1031)

A klaszter legalább 2 tagja által a közösen megtervezett és lebonyolított projektek száma.[18] A pályázat keretében támogatott projekt és annak részei (pl. szervezett konferenciák) nem vehetőek figyelembe az indikátor számításakor.[19]

A klaszter által megvalósított közös projektek száma indikátor az Észak-magyarországi Operatív Program kapcsán Nógrád megyében a kedvezményezettek által történő vállalás tervértéke esetében 9 db, amelynek a tényértéke jelenleg 0 db.

- Támogatásból felújított tárgyi, építészeti, műemléki értékek száma[20] (indikátor-szett azonosító: 1043)

A támogatott projekt keretében külső, homlokzati vagy teljes felújítással érintett műemléki védetté nyilvánított építmények száma. Nem tartozik ide a törvény által a műemléki értékek közé sorolt: kert, temető, temetkezési hely, -terület, valamint ezek rendeltetésszerűen összetartozó együttese, rendszere.

[18] Kedvezményezett nyilatkozata, esetlegesen tanulmányok, fényképes dokumentáció, jegyző-könyv.

[19] Az indikátor előállításához kapcsolódó speciális szempont: Figyelembe vehető tevékenységek: értékesítés, K+F, beszerzés, marketing, logisztika, termelés, beszállítói tevékenység, európai uniós projekt megvalósítás, stb.

[20] Kapcsolódó források (jogszabályok, fogalmak, számítási mód további specifikációja): 2001. évi LXIV. Tv. (Kötv.) a kulturális örökség védelméről

A fejlesztés által érintett település, akcióterület: az az akcióterület, amelyen a támogatott projekt megvalósul.

Akcióterület: földrajzilag körülhatárolt, összefüggő célterület, ahol a beavatkozások koncentrálódnak. Különböző típusú beavatkozásoknál különböző szempontok alapján határozható meg.

Építmény: építési tevékenységgel létrehozott, helyhez kötött műszaki alkotás. Az építmény az épület és a műtárgy gyűjtőfogalma.

Az Észak-magyarországi Operatív Program kapcsán Nógrád megyében a kedvezményezettek által történő vállalás a „Támogatásból felújított tárgyi, építészeti, műemléki értékek száma" indikátor esetében a tervérték 20 db, amelynek érvényes tényértéke 17 db.

- Új funkciók betelepedése/a fejlesztés nyomán elérhető (köz- és profitorientált) szolgáltatások száma a projekt által érintett településrészen (indikátor-szett azonosító: 1044 (1028; 6225, 5744))

A fejlesztés keretében megjelenő olyan, a pályázati vagy tervezési felhívás szerint városi, közösségi, közszféra és gazdasági funkcióba sorolt szolgáltatás vagy szolgáltatáscsoport[21], amely a városrehabilitáció akcióterületén/beavatkozási területén, illetve a településen eddig nem volt jelen. Az indikátor definíciója tartalmazza mindazon elérhető új szolgáltatásokat, amelyeket a projekt megkezdését követően alakítottak ki az adott akcióterületen, településen.

Az újonnan betelepedő új funkciók, elérhetővé váló új típusú szolgáltatások számát a funkció-bővítő célú településfejlesztés esetén az egyes projektek által kijelölt akcióterületen kell megállapítani.

Az újonnan betelepedő új funkciók, elérhetővé váló új típusú szolgáltatások számát kisléptékű településfejlesztés esetén a fejlesztéssel érintett épület/intézmény vonatkozásában kell meghatározni.

Funkció értelmezése: funkció alatt egy típusú köz, vagy piaci alapú **szolgáltatáscsoport** értendő, amely szolgáltatási kör/ szolgáltatástípus az akcióterületen térítés nélkül vagy térítés ellenében igénybe vehető.

Egy adott területen egy funkció jelenléte abból ítélhető meg, hogy az adott funkciót jellemző szolgáltatás megtalálható-e a területen.

[21] Benyújtandó igazoló dokumentumok: Üzembe helyezés igazolása (szolgáltatás esetén működési engedély, vagy ennek hiányában olyan dokumentum, amelyből kiderül az érintett szervezet által a fejlesztést megelőzően és a fejlesztést követően nyújtott szolgáltatási kör eltérése, azaz az új szolgáltatási kör azonosítható, működési engedély, bérleti szerződés, stb.), épületek esetében használatbavételi engedély.

Amennyiben a szolgáltatások önálló infrastruktúrához köthetők, azaz csak és kizárólag a kijelölt szolgáltatásra használható egy ingatlan, abban az esetben önmagukban is jelenthetnek funkciót (pl. mozi, sportcsarnok, tűzoltóság, stb.).

A funkció jelenlétét az alábbi szolgáltatások, egységek jellemzik: gazdasági funkcióhoz kapcsolódóan piac, kiskereskedelmi egység, szolgáltató, vendéglátó egység; közösségi funkcióhoz kapcsolódóan kulturális, közösségi intézmények, sportlétesítmények; városi funkcióhoz kapcsolódóan közterek, közparkok, közterületi játszóterek, szabadtéri közösségi terek, gyalogos zónák, sétányok, nem forgalomcsillapított közlekedési és parkolási övezetek; közszféra funkcióhoz kapcsolódóan közszolgáltatási intézmény valamint a felsorolt egységek által nyújtott elérhető szolgáltatások.

A funkció jelenlétét a területen önmagában is igazolhatják pl.: közösségi épületek, létesítmények, sétáló vagy bevásárló utca / főtér, közművelődési intézmények, egyházi intézmény, igazgatási és rendészeti szervek (ide értve a mentőszolgálatot és a tűzoltóságot is), közoktatási- és nevelési intézmények, szociális és gyermekjóléti alapellátást nyújtó intézmények.

Funkcióbővítés: Az akcióterületen a projekt benyújtását megelőzően nem létezett az adott funkció, ott a fejlesztéssel egy új funkció kerül kialakításra.

Gazdasági funkció: azon beavatkozások összessége, amelyek az akcióterület gazdasági, szolgáltató és kereskedelmi élénkítéséhez hozzájárulnak, megteremtik ezen tevékenységek végzéséhez szükséges ingatlan feltételeket.

Közösségi funkció: mindazon ingatlanfejlesztések, amelyek hozzájárulnak az akcióterületen a közösségi terek fejlesztéséhez, korszerűsítéséhez, ide értve a szabadtéri tereket és fedett tereket is, amelyek hozzájárulnak a lakosság közösségi kapcsolatrendszerének erősítéséhez, a lakosság szabadidejének minőségi közművelődési, rekreációs eltöltéséhez, és amelyek ösztönzik a civil hálózatok és kapcsolati hálók erősítését.

Közszféra funkció: mindazon akcióterületi épületek, építmények fejlesztése, korszerűsítése, amelyek hozzájárulnak az akcióterületi köztulajdonban (jellemzően közigazgatási, közszolgáltatási, igazgatás-rendészeti, stb.) levő épületek és építmények korszerűbbé és hatékonyabbá válásához, és ezáltal az akcióterület, ill. a város egésze, vagy bizonyos városrésze számára nyújtott közszolgáltatások, és hatósági szolgáltatások minőségi javulásához.

Városi funkció: mindazon fejlesztések, amelyek hozzájárulnak az akcióterületi közterületek (utak, utcák, terek, közparkok) mennyiségi és minőségi fejlesztéséhez, figyelembe véve a megközelíthetőség, elérhetőség, környezetvédelem, közlekedésbiztonság, rekreáció szempontjait.

A fejlesztés által érintett *akcióterület*: az az akcióterület, amelyen a támogatott projekt megvalósul.

Akcióterület: földrajzilag körülhatárolt, összefüggő célterület, ahol a beavatkozások koncentrálódnak. Különböző típusú beavatkozásoknál különböző szempontok alapján határozható meg.

Funkcióbővítő fejlesztés: település-, vagy településrész-központ revitalizáció a potenciálisan funkciógazdag településrészeken (pl. közszolgáltatások megerősítése, gazdaság-élénkítés, érték-megőrzés stb.). A fejlesztés célja a városi funkciók körének bővítése vagy fejlesztése.

Kisléptékű fejlesztés: Az adott településen megvalósuló pontszerű fejlesztés.

Az Észak-magyarországi Operatív Program kapcsán Nógrád megyében a kedvezményezettek által történő vállalás az „Új funkciók betelepedése/a fejlesztés nyomán elérhető (köz- és profitorientált) szolgáltatások száma a projekt által érintett településrészen" indikátor esetében a tervérték 37 db, amelynek érvényes tényértéke pedig 21 db.

- Helyi foglalkoztatási kezdeményezésekbe bevont hátrányos helyzetű emberek száma (indikátor-szett azonosító: 1045)

A projekt keretében[22] indított helyi foglalkoztatási kezdeményezésekbe bekapcsolódó hátrányos helyzetű lakosok száma.[23]

Hátrányos helyzetű személy: *tartós munkanélküli*, szenvedélybeteg, *megváltozott munka-képességű*, *tanulásban akadályozott*, *alacsony iskolai végzettségű*, alacsony foglalkoztatási presztízsű, (saját nyilatkozat alapján) roma egyén.

Helyi foglalkoztatási kezdeményezés: adott területen, helyi specialitásokra kidolgozott, helyi igények kielégítését szolgáló képzésre, munkahelyteremtésre irányuló, vagy a munkaerőpiaci re-integrációt elősegítő program.

Tartós munkanélküli: 6 hónapon túl nincs munkavégzésre irányuló jogviszonya. A tartós munkanélküli státusznak nem feltétele a regisztráció, de a projektben való részvételhez szükséges az érintett személy saját nyilatkozata a feltétel teljesüléséről, amennyiben regisztrált munkanélküli, az illetékes hivatal igazolása (munkaügyi központ).

Megváltozott munkaképességű: az Országos Orvosszakértői Intézet által megállapított munkaképesség csökkenéssel rendelkező, projektben résztvevő személy (szakértői vélemény alapján).

[22] Benyújtandó igazoló dokumentumok: Jelenléti ívek, jelentkezési lapok, képzéssel megszerzett okirat, vagy egyéb a projekt specifikumaihoz kapcsolódó alátámasztó dokumentum.

[23] Számítási mód: A tevékenység keretében meghirdetett valamennyi program esetében az egyes képzések leg-alább 50%-án megjelent résztvevők számának összesítésével.

Tanulásban akadályozott: sajátos nevelési igényű gyermek tanuló, aki a) testi, érzékszervi, értelmi, beszédfogyatékos, autista, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd; b) a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd (szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján).

Alacsony iskolai végzettségű: legfeljebb az általános iskola 8 osztályával rendelkező 15 év feletti egyén.

Az Észak-magyarországi Operatív Program kapcsán Nógrád megyében a kedvezményezettek által történő vállalás a „Helyi foglalkoztatási kezdeményezésekbe bevont hátrányos helyzetű emberek száma" indikátor esetében a tervérték 108 fő, amelynek érvényes tényértéke pedig 0 fő.

- Támogatott projektek keretében ár- és csapadékvíz, belvízkároktól megvédett lakosság (indikátor-szett azonosító: 1113)

A támogatott projektek keretében ár-, csapadék- és/vagy belvízkároktól megvédett lakosság száma. A tényérték számításánál a tényérték benyújtásakor érvényes települési önkormányzat január 1-ére vonatkozó statisztikája alapján kell megadni a projekt által érintett terület (település, településrész, több érintett település/településrész) állandó lakónépességének összegét.

Vízvédelmi szempontból biztonságos településrészek:

A településrész lehatárolásánál a bel- és csapadékvíz-elvezető hálózattal ellátott településrészek mellett azon településrészeket is ide kell számítani, amelyek fizikai beavatkozással nem érintettek, de a belterületi domborzati viszonyok miatt a beavatkozások azok belterületi vízvédelmét is biztosítják, illetve azok a beavatkozásokat megelőzően vízkárral veszélyeztetett területek voltak.

Lakosság: az adott területen lakóhellyel rendelkező, de másutt bejelentett tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen a területen bejelentett tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes száma.

Az Észak-magyarországi Operatív Program kapcsán Nógrád megyében a kedvezményezettek által történő vállalás a „Támogatott projektek keretében ár- és csapadékvíz, belvízkároktól megvédett lakosság" indikátor esetében a tervérték 80 140 fő, amelynek érvényes tényértéke pedig 76 841 fő.

- A támogatott projektek keretében ár- és csapadékvíz, belvízkároktól megvédett terület (indikátor-szett azonosító: 1125)

A projekt keretében megvalósult fejlesztés eredményeként ár-, csapadék- és/vagy belvíz-védelmi infrastruktúrával megfelelő védelemben részesített települések, településrészek nagysága. Az indikátor értékének növelése a cél.

Számítási mód: A projekt keretében megvalósuló vízvédelmi fejlesztések eredményeként a csapadék-, ár- és/vagy belvízvédelmi szempontból biztonságossá vált települések, településrészek belterületi területének összege.

A településrész lehatárolásánál a bel- és csapadékvíz-elvezető hálózattal ellátott településrészek mellett azon településrészeket is ide kell számítani, amelyek fizikai beavatkozással nem érintettek, de a belterületi domborzati viszonyok miatt a beavatkozások azok belterületi vízvédelmét is biztosítják, illetve azok a beavatkozásokat megelőzően vízkárral veszélyeztetett területek voltak.

A projekt által érintett település(ek)en a projekt keretében fejlesztéssel érintett ár-, bel- és csapadékvíz-elvezető rendszerek esetében figyelembe kell venni az alábbi elemeket:

- elválasztott rendszerű csapadékvíz elvezető csatornák

- meglévő és felújított árkok és/vagy zárt csatornák belterületen

- újonnan kiépítendő árkok és zárt csatornák belterületen

- belterületről a befogadóba vezető árkok és csatornák,

- a projekt keretében rendezett vízfolyások hossza.

Felújítás (rekonstrukció): Műtárgyak, létesítmények, berendezések műszaki állapotának olyan mértékű javítása, hogy az jól megközelítse, elérje az azonos típusú új létesítmény műszaki állapotát. Vízépítés területén egyik tipikus felújítás: a meglevő, de nem megfelelően működő, eredeti (vízjogi engedélyben megadott) teljesítőképességre bővítendő vizek és vízi-létesítmények munkái, ide értve az építmény, ill. egyéb tárgyi eszköz alkotó részeit, lényeges elemeinek részleges cseréjét, valamint a kapcsolatos műtárgyak esetleges átépítését, illetve ha szükséges, újjal való felcserélését.

Fejlesztés (új létesítmények építése, bővítés): Meglévő vizek és vízépítési létesítmények (csatornák, tározók, műtárgyak stb.) kapacitásának bővítése, növelése, illetve azon új létesítmények építése, létrehozása, amelyekkel a kívánt infrastrukturális cél elérése biztosított.

Az Észak-magyarországi Operatív Program kapcsán Nógrád megyében a kedvezményezettek által történő vállalás a „támogatott projektek keretében ár- és csapadékvíz, belvízkároktól megvédett terület” indikátor esetében a mutató aggregált adata a vizsgált időpontra vetítve nem áll rendelkezésre.

- Támogatott turisztikai attrakció látogatottsága (indikátor-szett azonosító: 3284)

Támogatott turisztikai attrakciók látogatottsága. Kizárólag turisztikai attrakció fejlesztése esetén töltendő ki.[24] Cél az indikátor értékének növekedése.

A látogatók számát eltérő jegytípusok (pl. bérlet, kedvezményes jegyek) esetén (különösen a gyógyfürdők vonatkozásában) egyenértékesíteni kell. Abban az esetben, ha egy turisztikai attrakció több helyszínen található, és a belépőjegy több helyszínt érint, akkor a látogató bevétel arányosan számít (pl. két helyszín esetén a bevételben 70-30%-os megosztás áll fenn, akkor egy jegyváltó látogató az első helyszínen 0,7, a másikon 0,3 látogatónak számít, az ingyen belépőkre ugyanezen arány vonatkoztatandó). Abban az esetben, ha a kiadott belépőjegyek nem állnak rendelkezésre, illetve nem működik beléptető rendszer, a belépők számát egyedi felméréssel, becsléssel kell meghatározni. A felmérés módszertanát a kedvezményezettnek be kell mutatnia a közreműködő szervezet részére. Turisztikai célú kerékpárút és a tanösvények esetében a bázis és tényérték csak felméréssel állapítható meg. Felmérés és továbbvezetett becslés esetén figyelembe kell venni a szezonalitásból adódó látogatószám ingadozásokat. Az indikátor a turisztikai szolgáltatások látogatószámát méri, úgy, mint a turisztikai attrakciófejlesztések esetében. Az indikátor megnevezésében tér el a Regionális Operatív Programokban meghatározott Turisztikai attrakciók látogatottsága (fő) indikátortól, az indikátorok kezelése az EMIR-ben egységesen történik.

Turisztikai attrakció: Turisztikai vonzerő vagy attrakció az a természeti vagy kulturális örökség, amely a látogatót egy bizonyos helyszín meglátogatására ösztönzi, vagy konkrét, tudatos emberi tevékenység eredményeképpen létrejött létesítmény, amelyet kifejezetten turisztikai céllal, a látogatók szükségleteinek kielégítésére hoztak létre. A turisztikai attrakció lényeges ismérve, hogy a helyi gazdaságra és társadalomra érdemi hatás gyakorló turistaérkezést vált ki, és olyan szolgáltatások épülnek rá, amelyek hozzájárulnak a turisztikai munkahelyteremtéshez.

Az Észak-magyarországi Operatív Program kapcsán Nógrád megyében a kedvezményezettek által történő vállalás a „Támogatott turisztikai attrakció látogatottsága” indikátor esetében a mutató tervértékének aggregált adata tekintetében a vizsgált időpontra vetítve 445 393 fő, míg a tényérték 213 610 fő.

[24] Benyújtandó igazoló dokumentumok: A fizető és a nem fizető vendégekről szóló kimutatás, valamint egyenértékesítés, becslés és felmérés esetén a számítás módszertana.

- Megépített/felújított/bővített szennyvízhálózat hossza (indikátor-szett azonosító: 1182)

A támogatott projektben résztvevő település(ek)en a projekt keretében megépített/felújított szennyvízcsatorna-hálózat hossza méterben megadva. Az indikátor értékének növelése a cél.

A projekt keretében támogatásból kiépített közcsatorna vezetékek hosszát kell megadni[25] az alábbi vezetéktípusok számításával:

- gyűjtő- és főgyűjtő-vezeték

- bekötővezeték.

Minden vezetéktípusnál számítani kell mind a gravitációs, mind a nyomott/kényszeráramoltatott vezetékek összes hosszát. (A bekötővezetékek a magánberuházásban épült házi bekötések hosszát nem tartalmazhatják!) A fenti vezetéktípusokat minden, a projekt keretében támogatásból csatornázott településen vagy településrészen a projekt keretében megépített vezetékszakaszának összegzésével kell megadni, azaz nem kell külön szerepeltetni az egyes vezetéktípusokat.

Az Észak-magyarországi Operatív Program kapcsán Nógrád megyében a „Megépített/felújított/bővített szennyvízhálózat hossza" indikátor esetében nem történt kedvezményezetti vállalás. A szennyvízberuházások elsősorb an LLH kistérségekben, ezen belül B-A-Z megyében valósultak meg. Így amennyiben a megyében még vannak kapacitáshiányok, úgy azok kezelése szükséges lehet a jövőben.

- A program keretében támogatott szállásférőhelyek száma (indikátor-szett azonosító: 1201)

Támogatott üzleti célú szálláshelyeken a projekt keretében létesített vagy fejlesztett kiadható[26] férő-helyek száma.[27] Cél az indikátor értékének növekedése.

Az Észak-magyarországi Operatív Program kapcsán Nógrád megyében a kedvezményezettek által történő vállalás a „A program keretében támogatott szállásférőhelyek száma" indikátor esetében a mutató tervértékének aggregált adata tekintetében a vizsgált időpontra vetítve 263 db, míg a tényérték 125 db.

[25] Benyújtandó igazoló dokumentumok: ZPEJ / ZB, Vízjogi üzemeltetési engedély

[26] A kiadható férőhelyek (KSH) száma a vendégek elszállásolására rendelkezésére álló férőhely.

[27] Az indikátor előállításához kapcsolódó speciális szempontok: Amennyiben a program keretében üzleti célú szálláshelyhez kapcsolódó szolgáltatásfejlesztés valósul meg, a szálláshely összes kiadható férőhelye értendő az indikátor célértéke alatt.

- Megújított zöldfelületek nagysága – városrehabilitáció (indikátor-szett azonosító: 1401)[28]

A támogatott projekt keretében az akcióterületen/kisléptékű településfejlesztés esetén a településen a fejlesztés révén helyreállításra kerülő zöldfelületek nagysága[29]. Cél az indikátor értékének növekedése.

A fejlesztés által érintett *akcióterület*: az az akcióterület, amelyen a támogatott projekt megvalósul.

Akcióterület: földrajzilag körülhatárolt, összefüggő célterület, ahol a beavatkozások koncentrálódnak. Különböző típusú beavatkozásoknál különböző szempontok alapján határozható meg.

Kisléptékű településfejlesztés: Az adott településen megvalósuló pontszerű fejlesztés.

Zöldfelület: a település belterületén elhelyezkedő, állandó növényzettel fedett közterület (közkert, közpark, stb.)., illetve utakhoz, vízelvezetőkhöz kapcsolódó zöldfelületek.

Az Észak-magyarországi Operatív Program kapcsán Nógrád megyében a kedvezményezettek által történő vállalás a „Megújított zöldfelületek nagysága – városrehabilitáció" indikátor esetében a mutató tervértékének aggregált adata tekintetében a vizsgált időpontra vetítve 1000 m^2, míg a tényérték 0 m^2.

- Támogatással felújított lakások száma (indikátor-szett azonosító: 1464)

Valamennyi olyan lakóépületben található lakás[30], amely a projekt keretében támogatással felújításra, önkormányzati/hatósági illetve nonprofit szolgáltató esetében komfortfokozat emelésre kerül.[31] Az indikátor értékébe azokban a lakóépületekben található lakások számíthatók be, amelyekben a projekt keretében szerkezeti, energetikai felújítások történtek, magántulajdonú társasházak esetében az épület közös részként definiált részei (azaz a társasházak és lakás-szövetkezetek alapító okiratban/alapszabályban nem külön tulajdonként definiált elemei) kerültek felújításra önkormányzati/hatósági illetve nonprofit szolgáltató által tulajdonolt szociális bérlakások esetében komfortfokozat növekedés valósult meg a lakásban.

Lakás: A 253/1997. (12.20.) Korm. rendelet az országos településrendezési és építési követelményekről 105.§-ában megfogalmazott lakás tekintendő egy lakásnak, amely saját helyrajzi számmal és lakhatási engedéllyel rendelkezik.

[28] Kapcsolódó források (jogszabályok, fogalmak, számítási mód további specifikációja): 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet az országos településrendezési és építési követelményekről

[29] Benyújtandó igazoló dokumentumok: Kedvezményezetti kimutatás a megújult zöldfelületi fejlesztések pontos területéről, átnézeti helyszínrajz, térkép, térinformatikai program által készített kimutatás.

[30] Az indikátor előállításához kapcsolódó speciális szempontok: Szociális bérlakás kialakítása beleszámít az indikátor értékébe.

[31] Benyújtandó igazoló dokumentumok: Használatbavételi engedély.

Akcióterület: földrajzilag körülhatárolt, összefüggő célterület, ahol a beavatkozások koncentrálódnak. Különböző típusú beavatkozásoknál különböző szempontok alapján határozható meg.

Az Észak-magyarországi Operatív Program kapcsán Nógrád megyében a kedvezményezettek által történő vállalás a „Támogatással felújított lakások száma" indikátor esetében a mutató tervértékének aggregált adata tekintetében a vizsgált időpontra vetítve 354 db, míg a tényérték 0 db.

- Hasznosításról szóló új együttműködési megállapodások száma (indikátor-szett azonosító: 1502)[32]

A projekt megvalósítása során a létrejövő termékre vonatkozó hasznosítási szerződések összesített darabszáma[33]. Cél a növekedés.

Hasznosításról szóló új együttműködési megállapodások száma (tényérték) = A projekt megvalósítása során a projekt eredményeként létrejövő termékre vonatkozó hasznosítási szerződések összesített darabszáma.

Az Észak-magyarországi Operatív Program kapcsán Nógrád megyében a kedvezményezettek által történő vállalás a „Hasznosításról szóló új együttműködési megállapodások száma" indikátor esetében a mutató tervértékének aggregált adata tekintetében a vizsgált időpontra vetítve 5 db, míg a tényérték 0 db.

- Hazai iparjogvédelmi oltalmak vagy iparjogvédelmi bejelentések száma (eredmény) (indikátor-szett azonosító: 1503)

A projektben végrehajtott tevékenység eredményeként bejegyzett hazai szabadalmak száma.[34]

Igazoló dokumentumok:

A. Szabadalmi okirat
B. A Kedvezményezett nyilatkozata, hogy:
   a. a szabadalmi okiratban feltalálóként megnevezett személy a Kedvezményezett tulajdonosa vagy a Kedvezményezettel munkaviszonyban álló alkalmazott
   b. a találmány a projektben végrehajtott tevékenység eredményeként keletkezett.

[32] Kapcsolódó források (jogszabályok, fogalmak, számítási mód további specifikációja): 1995. évi XXXIII. törvény a találmányok szabadalmi oltalmáról
[33] Igazoló dokumentumok: A hasznosítási szerződés, szabadalom.
[34] Kapcsolódó források (jogszabályok, fogalmak, számítási mód további specifikációja): 1995. évi XXXIII. törvény a találmányok szabadalmi oltalmáról

Az indikátor előállításához kapcsolódó speciális szempont, hogy amennyiben a szabadalmi okirat egynél több feltalálót nevez meg, akkor legalább egy feltaláló a Kedvezményezett tulajdonosa vagy a Kedvezményezettel munkaviszonyban álló alkalmazott.

Az Észak-magyarországi Operatív Program kapcsán Nógrád megyében a kedvezményezettek által történő vállalás a „Hazai iparjogvédelmi oltalmak vagy iparjogvédelmi bejelentések száma" indikátor esetében a mutató tervértékének aggregált adata tekintetében a vizsgált időpontra vetítve 2 db.

- A projektben hasznosított magyar szellemi termékek száma (indikátor-szett azonosító: 1505)

A projektben eredményeként megvalósuló új termék/szolgáltatás/technológia/know-how kifejlesztéséhez felhasznált magyarországi feltaláló által szabadalmaztatott találmányok száma.

Igazoló dokumentumok: A Kedvezményezett nyilatkozata, arról, hogy a projekt eredményeként megvalósuló új termék/szolgáltatás/technológia/know-how kifejlesztéséhez magyarországi feltaláló által szabadalmaztatott találmányt használt fel a projekt során, illetve termékdokumentáció.

Az Észak-magyarországi Operatív Program kapcsán Nógrád megyében a kedvezményezettek által történő vállalás a „A projektben hasznosított magyar szellemi termékek száma" indikátor esetében a mutató tervértékének aggregált adata tekintetében a vizsgált időpontra vetítve 3 db, míg a tényérték 0 db.

- Kifejlesztett új termék/szolgáltatás/technológia/know-how (indikátor-szett azonosító: 1506)

A projekt megvalósítása és fenntartása során kifejlesztett új termékek/szolgáltatások/technológiák/know-how-k száma. Igazoló dokumentumoknak tekinthető a termékleírás, technológia leírása, know-how leírása.

Az Észak-magyarországi Operatív Program kapcsán Nógrád megyében a kedvezményezettek által történő vállalás a „Kifejlesztett új termék/szolgáltatás/technológia/know-how" indikátor esetében a mutató tervértékének aggregált adata tekintetében a vizsgált időpontra vetítve 6 db, míg a tényérték 0 db.

- Támogatott turisztikai attrakció árbevétele (Ft-ban) (indikátor-szett azonosító: 1566)

A támogatott turisztikai attrakció vagy szolgáltatás turizmusból származó árbevétele. Cél az indikátor értékének növekedése. (Megjegyzés: Indikátor specifikumok között található az a kitétel is, miszerint a bázisérték nem kötelezően nulla, az adatok tehát ennek tükrében értendők)

Támogatott turisztikai attrakció árbevétele: az éves beszámolóban szereplő nettó értékesítési árbevétel összege. Az értékesítés nettó árbevétele (számviteli törvény alapján): itt kell elszámolni a szerződés szerinti teljesítés időszakában az üzleti évben értékesített vásárolt és saját termelésű készletek, valamint a teljesített szolgáltatások árkiegészítéssel és felárral növelt, engedményekkel csökkentett – általános forgalmi adót nem tartalmazó – ellenértékét.

Az Észak-magyarországi Operatív Program kapcsán Nógrád megyében a kedvezményezettek által történő vállalás a „Támogatott turisztikai attrakció árbevétele" indikátor esetében a mutató tervértékének aggregált adata tekintetében a vizsgált időpontra vetítve 544 520 000 Ft, míg a tényérték 4 448 950 Ft.

- A támogatott projekt által megvalósult szennyvíztisztító kapacitás (indikátor-szett azonosító: 1727)

A projekt keretében kiépített és a projektben résztvevő település(ek)en keletkezett kommunális szennyvíz és települési folyékony hulladék korszerű kezelését biztosító szennyvíztisztító kapacitás. Az indikátor növelése a cél.

A projekt keretében kiépített mechanikai és biológiai és szükség esetén kémiai szennyvízkeze-lést biztosító telepek kapacitása m3/nap mértékegységben kifejezve. A műszaki engedélyes dokumentáció alapján kell megadni.

Az Észak-magyarországi Operatív Program kapcsán Nógrád megyében a kedvezményezettek által történő vállalás a „támogatott projekt által megvalósult szennyvíztisztító kapacitás" indikátor esetében nem történt kedvezményezetti vállalás.

- A támogatott projekt keretében EU-s kritériumoknak megfelelő szennyvízkezeléssel ellátott lakosok száma (indikátor-szett azonosító: 1729 (3944, 424))

A támogatott projekt keretében EU-s kritériumoknak megfelelő szennyvízkezelési rendszerek-kel ellátott településeken/településrészeken élő lakosság számának összege. A korszerű szennyvízkezelési rendszerekkel ellátott lakosság száma azon lakosok számát mutatja a régió összlakosságán belül, akik számára 2000 LE alatti szennyezőanyag-kibocsátású szennyvízelvezetési agglomeráció esetén biztosított a települési folyékony hulladék elszállítása (tengelyen történő szállítással vagy csatornán keresztül) és/vagy kezelése.

Korszerű szennyvízkezelésnek minősül:

A háztartás korszerű szennyvízkezeléssel ellátottnak minősül, amennyiben az ingatlan zárt tározóval vagy közcsatornával ellátott, és kommunális szennyvizét, illetve tengelyen történő elszállítás esetén települési folyékony hulladékát megfelelő kapacitással és TFH fogadással rendelkező kor-szerű szennyvíz-tisztító létesítményben (ez lehet egyedi szennyvíz-elhelyezési kislétesítmény is) tisztítják mechanikai és biológiai, szükség esetén kémiai módszerrel.

Szennyvízelvezetési agglomeráció: 25/2002 () Kormányrendelet által kijelölt terület.

Lakos-egyenérték (1995. évi LVII. Törvény): a szennyvíz szennyezőanyag-tartalmának nemzetközileg elfogadott mértékegysége, 1 LE azt a szennyvízben lévő, szerves, biológiailag lebontható szennyezőanyag-mennyiséget jelenti, amelynek ötnapos biokémiai oxigén igénye 60 g BOI5 naponta.

Az agglomeráció összes névleges szennyezőanyag terhelése (LE) = A szennyvízelvezetési agglomeráció lakossága + Minden egyéb szennyezőanyag terhelés (ipar + intézmények + idegen-forgalom + szezonális ingadozásokból származó terhelés)

Lakosság: az adott területen lakóhellyel rendelkező, de másutt bejelentett tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen a területen bejelentett tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes száma.

Az Észak-magyarországi Operatív Program kapcsán Nógrád megyében a kedvezményezettek által történő vállalás a „támogatott projekt keretében EU-s kritériumoknak megfelelő szennyvízkezeléssel ellátott lakosok száma" indikátor esetében nem történt kedvezményezetti vállalás.

- Megtartott munkahelyek száma (indikátor-szett azonosító: 1984)

A pályázat benyújtásakor meglévő és a fejlesztés és a fenntartási időszak során megtartott munkahelyek száma.[35]

Az indikátor elsősorban gazdaságfejlesztési pályázatok esetében releváns, de a városrehabilitáció esetében is megjelenik. A városrehabilitáció témáját érintő felhívások esetében a kedvezményezett egyéb szerződéses viszonyban álló partnerei lehetnek azok a szervezetek, magánszemélyek, akik a támogatással érintett (támogatásból épült, megújult) fejlesztések vonatkozásában bérlőként jelennek meg és a bérleményben a Támogatási

[35] Benyújtandó igazoló dokumentumok: A NAV-nak havonta benyújtandó 08-as adatlap és az alapján a kedvezményezett által számított értékek

Szerződésben foglaltaknak megfelelően a szolgáltatás rendeltetésszerű működésének biztosítása érdekében munkaviszonyban álló munkavállalót alkalmaznak. Ha a feltételek lehetővé teszik és a megtartott munkahelyek értékébe nem vagy nemcsak a kedvezményezettnél meglévő munkahelyek számítanak bele, az indikátor teljesülése továbbra is a kedvezményezett felelőssége, az üzemeltetőre, szerződéses viszonyban álló partnerre, a projekt végrehajtásában közreműködő szervezetre vonatkozó igazoló dokumentumok benyújtása is a kedvezményezett kötelezettsége (üzemeltetői megállapodás, üzemeltető NAV felé történő havi adatszolgáltatása alapján készített kimutatás, stb.).

Az Észak-magyarországi Operatív Program kapcsán Nógrád megyében a kedvezményezettek által történő vállalás a „megtartott munkahelyek száma" indikátor esetében a mutató tervértékének aggregált adata tekintetében a vizsgált időpontra vetítve közel 4212,9 fő, amellyel a tényérték pedig megközelíti a 1649,2 főt.

- EPO bejelentések száma[36] (indikátor-szett azonosító: 1991)

Az Európai Szabadalmi Hivatalhoz, a projekt keretében létrehozott K+F eredmény iparjogvédelmi oltalom alá helyezése érdekében tett iparjogvédelmi bejelentések száma.[37] A releváns definíciókat a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény tartalmazza.

Az Észak-magyarországi Operatív Program kapcsán Nógrád megyében a kedvezményezettek által történő vállalás az „EPO bejelentések száma" indikátor esetében a mutató tervértékének aggregált adata tekintetében a vizsgált időpontra vetítve 1 db.

[36] 2009. évi XXIII. törvény a Londonban, 2000. október 17-én kelt, az európai szabadalmak megadásáról szóló Egyezmény 65. cikkének alkalmazásáról szóló Megállapodáshoz való csatlakozásról; Az Európai Parlament és a Tanács 2004/48/EK irányelve a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről

[37] Igazoló dokumentumok: WIPO és EPO által vezetett adatbázisok, illetve az azok alapján kiállított igazolások.

A legjelentősebb hatást mind az indikátorok esetében, mind a hatások tekintetében várhatóan a volumenében is jelentős projektek, valamint a munkahelyteremtést célzó fejlesztések érik/érték el. Ezeket a jelen elemzés mellékletét képező összesítések mutatják be, kiegészítve az összes támogatott projekt kistérségi szintű összegzésével az alábbiak szerint:

- **Gazdaságfejlesztési témájú, 150 millió forint feletti támogatási összegű támogatott pályázatok rövid bemutatása**

A gazdaság fejlődésére – humáninfrastruktúra fejlesztések mellett – a GOP pályázati, illetve az ÉMOP első prioritásának forrásai gyakorolhatnak a legnagyobb hatást, tekintve hogy közvetlenül ipari, szolgáltatói, logisztikai infrastruktúrák, illetve vállalkozások képezik a fejlesztés tárgyát.
A projektek felsorolását az 1. számú melléklet tartalmazza.

- **Turizmusfejlesztési témájú, 150 millió forint feletti támogatási összegű támogatott pályázatok rövid bemutatása**

A turisztikai terület egyetlen jelentős támogatási forrása az ÉMOP 2. prioritása volt. Ezen források jelen dokumentum elkészítésekor már teljes egészében lekötésre kerültek, így a támogatások tartalmában, területi eloszlásában jelentős változás már nem várható.
A legjelentősebb fejlesztések a turisztikai attrakciókhoz, valamint a szálláshelyekhez kötődnek, melyet a projektek bemutatása is alátámaszt.
A projektek bemutatására az 1. számú mellékletben kerül sor.

- **Városfejlesztési témájú (különösen kapcsolódó közlekedés-, környezet- és humán-infrastruktúrafejlesztési), 500 millió forint feletti támogatási összegű támogatott pályázatok rövid bemutatása**

A városok, mint térségi, gazdasági, és sok esetben oktatási, egészségügyi, stb. központok fejlődésében a közlekedés, a humán infrastruktúra, illetve a városrehabilitáció játszanak nagy szerepet. De itt kell említést tenni a környezeti infrastruktúrák fejlesztésekről is. Ezen projektek hatása sok esetben túlmutat a település, de akár a megye határain is (pl. felsőoktatás, egészségügy).
A témában érintett források: KEOP, KÖZOP, TIOP és ÉMOP 3. prioritás.
A projektek összefoglaló felsorolását és bemutatását a 2. számú melléklet tartalmazza, kibővítve a kistérség nem városi rangú településen megvalósuló projektekkel.

Összefoglaló

Jelen fejezet részben az előző fejezetekben megfogalmazott tapasztalatok, javaslatok, részben kiegészítő megállapítások és javaslatok összefoglalása.

A 2007-2013-as időszak támogatási forrásainak jelentős része kötelezettségvállalással lekötésre került. A lekötött források területi változását elsősorban a visszahulló források újbóli felhasználása, illetve egyes területeken még új támogatások kiosztása, szerződések megkötése módosíthatja (ÉMOP: ipartelepítés és telephelyfejlesztés pályázat). A források eloszlásának területi vetületeiből, valamint az általános pályázati és projektmegvalósítási tapasztalatokból kiindulva az alábbiakat szükséges kiemelni.

GAZDASÁGFEJLESZTÉS

ÉMOP I. prioritás: Versenyképes helyi gazdaság megteremtése

Az ÉMOP I. Prioritás legfontosabb célja, hogy megteremtse a régióban a vállalkozások működéséhez szükséges fejlettebb körülményeket az alapinfrastruktúra, az infrastruktúrafejlesztés, az eszközbeszerzések és az együttműködések (pl.: klaszterek) révén. Ennek érdekében prioritás keretében a következők szerint kerültek meghirdetésre pályázati források:

1. ÉMOP-1.1.1/A, C Üzleti infrastruktúra: Iparterület fejlesztés, Ipari Park, Inkubátorház
2. ÉMOP-1.1.1/B Ipartelepítés
3. ÉMOP-1.1.1/D Barnamezős terület revitalizációja
4. ÉMOP-1.1.1/E Miskolc Mechatronikai Ipari Park, Pólus Park *(kiemelt)*
5. ÉMOP-1.1.1/F Telephelyfejlesztés
6. ÉMOP-1.1.1/G Üzleti infrastruktúrafejlesztés LHH területen
7. ÉMOP-1.1.2 Vállalati tanácsadás
8. ÉMOP-1.2.1 Klaszterfejlesztés
9. ÉMOP-1.3.1 A régió innovációs potenciáljának fejlesztése innovatív start-up cégek létrehozásával

Külön kell említeni a Tőkebefektetési Alapból KKV vállalkozások számára rendelkezésre álló 2 milliárd forintos kockázati alapot.

ÉMOP I. prioritás tapasztalatok:

- a barnamezős területek hasznosítása iránt a vártnál kisebb érdeklődés mutatkozott; a fejlesztéseket a pályázati feltételek sem mindig segítették (kármentesítés finanszírozása);
- a telephelyfejlesztési pályázatra a vártnál több, a rendelkezésre álló jelentős forrást meghaladó támogatási igény érkezett be;
- a klaszterpályázatok estében jelentős számú klaszter került támogatásra, elsősorban Miskolci központtal;
- az elkülönített LHH keret lekötése az érintett területek adottságai miatt nehézségekbe ütközött.

A tapasztalatok alapján érdemes újragondolni a barnamezős területek rehabilitációját. Mind a támogatási feltételek, mind a koncepció szintjén olyan feltételrendszer kialakítására lehet szükség, amely a barnamezős fejlesztéseket előtérbe helyezi a kármentesítéstől a vállalkozások betelepedéséig.

Az ÉMOP-ban a barnamezős területek fejlesztési az alábbi keretek szerin történt:

Az Észak-Magyarországi régió barnamezős területeinek listáját az ÉMOP 3. számú melléklete tartalmazza. A mellékletben nem szereplő területek vonatkozásában barnamezős területnek tekinthető, az a legalább 2 hektár nagyságú terület, amely:
- ipari eredetű: legalább 10 éve ipari telephely, melynek a korábban termelésre vagy szolgáltatásra használt területének legalább 50%-a jelenleg nincs használatban,
- katonai eredetű: használaton kívüli, egykori honvédségi vagy a szovjet hadsereg által korábban használt terület.[38]

Nógrád megyét illetően egy barnamezős fejlesztés kapott 126 millió forint támogatást ÉMOP forrásból (Nordmetal Acél-és Gépszerkezetgyártó Kft. - A Nordmetal kft. termelési kapacitásának bővítése a bátonyterenyei barnamezős telephelyen I. ütem).

[38] ÉMOP-2008/1.1.1-2. - Ipari területek, ipari parkok, inkubátorházak, barnamezős területek revitalizációjának támogatása

Nógrád megye barnamezős területei

Sor-szám	Helymeghatározás	Statisztikai körzet	Település-forma	Helyszín (külterület, belterület)	Terület neve	Terület nagysága (ha)	Tulajdon-viszonyok
I.	**NOGRÁD MEGYE**						
1	Bátonyterenye – Halomköze	4202	Város	Külterület	Mezőgazdasági	32,7093	Vegyes
2	Bátonyterenye – Ipartelep	4202	Város	Belterület	Ipartelep	74,603	Vegyes
3	Bátonyterenye – NORDMETAL	4202	Város	Külterület	Ipartelep	48,2376	Vegyes
4	Bátonyterenye - Szorospatak	4202	Város	Külterület	Üzemi, Mezőgazdasági	25,7361	Vegyes
5	Bátonyterenye – Tiribes	4202	Város	Külterület	Üzemi, kertek	10,4484	Vegyes
6	Mátraverebély – Kányás	4202	Község	Külterület	Üzemi, Mezőgazdasági	19,9861	Magán
7	Rákóczibánya	4202	Község	Külterület	Ipartelep	33,7003	Vegyes
8	Rétság – Laktanya	4204	Város	Külterület	Laktanya	9,972	Önkormányzat
9	Salgótarján – „Karancshús”	4205	Város	Külterület	Húsüzem	0,34796	Magán
10	Salgótarján – Acélgyár és környéke	4205	Város	Belterület	Acélgyár	3,85776	Magén
11	Salgótarján – Déli Ipartelep	4205	Város	Belterület	Ipartelep	24,04	Vegyes
12	Salgótarján – Erőmű és környéke	4205	Város	Külterület	Erőmű	0,4258	Magán
13	Salgótarján – Iparfém Kft	4205	Város	Belterület	Gyártelep	0,60277	Magán
14	Salgótarján – IPC-VOLÁN-MÉH	4205	Város	Belterület	Ipartelep	16,7065	Vegyes
15	Salgótarján – JET kút	4205	Város	Külterület	Ipari, városi	0,91691	Magán
16	Salgótarján – MÁV 1	4205	Város	Belterület	Üzemi	0,50671	Vegyes
17	Salgótarján – MÁV 2	4205	Város	Belterület	Ipari, városi	2,97057	Vegyes
18	Salgótarján – Öblösüveggyár	4205	Város	Belterület	Üveggyár	0,87116	Magán
19	Salgótarján – Ötvözetgyár	4205	Város	Külterület	Ötvözetgyár	0,52318	Magán
20	Salgótarján – Salakdomb és környéke	4205	Város	Külterület	Ipari, Mezőgazdasági	7,62551	Vegyes
21	Salgótarján – Síküveggyár	4205	Város	Belterület	Üveggyár	2,38098	Vegyes
22	Salgótarján – SVT Wamsler és környéke	4205	Város	Belterület	Ipari, városi	1,20182	Vegyes
					Összesen	**318,37043**	

Forrás: ÉMOP, 3. számú melléklet

Gazdaságfejlesztési Operatív Program (GOP)

A GOP-ban rendelkezésre álló gazdaságfejlesztési források alapvetően a gazdasági teljesítmény növelését szolgálják a KKV-k komplex fejlesztésén, az eszközbeszerzésen valamint a munkahelyteremtésen keresztül. Ezen kívül a versenyképesség növelésére a K+F és innováció is támogatást kap a GOP-ból.
A GOP prioritásai a következők:

1. K+F és innováció a versenyképességért
2. A vállalkozások (kiemelten a kkv-k) komplex fejlesztése
3. A modern üzleti környezet erősítése
4. Pénzügyi eszközök

A GOP forrás esetében az OP indulásakor félő volt, hogy az ágazati szemlélet következtében az OP-nak területi vetületei nem lesznek. Az akkori gazdaságpolitika sem támogatta a területi differenciálást. Így az eltérő adottságokkal, eltérő környezetben működő vállalkozásoknak azonos feltételek mellett kellett a forrásokért versenybe szállnia. A komplex programmal segítendő leghátrányosabb helyzetű (LHH-s) kistérségek esetében került meghatározásra külön keretösszeg, indultak el külön támogatási komponensek.
Egy 2011-es elemzés kimutatta, hogy a régióban működő vállalkozások (forrás: EMIR és KSH) fajlagos értékeket tekintve a régió megyéi, vállalkozásai jelentős forráshoz jutottak, a források felhasználása az egyes megyéket tekintve viszonylag egyenletes volt. A megyéken belül a fejlettebb térségek több forráshoz jutottak.[39]

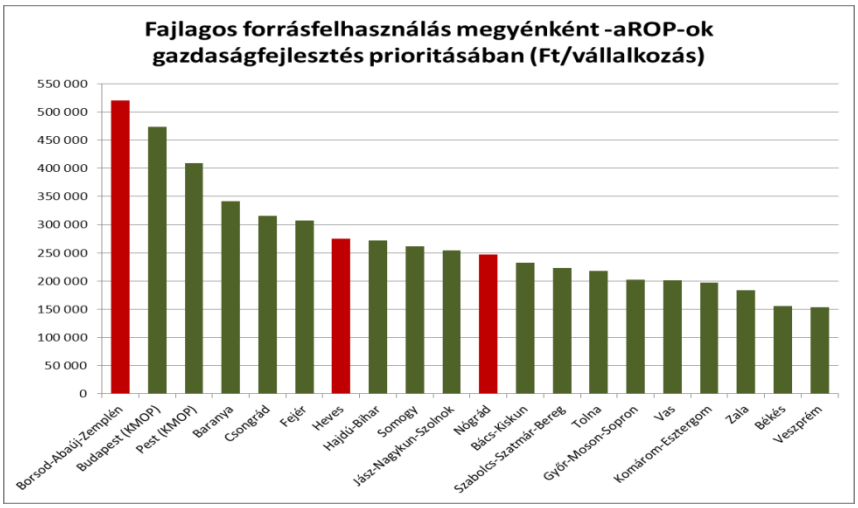

A **kutatás-fejlesztési központok** támogatását biztosító **GOP 1.1.2.** konstrukciók esetében országosan kiegyenlített a forrásfelhasználás. Minden jelentős intézmény kapott támogatást, azonban a konstrukció elsősorban a legjelentősebb kutatási potenciállal bíró egyetemeknek otthont adó (pólus)városoknak kedvezett. Nógrád megye ezen a területen nem nyert el támogatást.

[39] Az ÚSZT/ÚMFT forrásfelhasználásának területi értékelése az Észak-magyarországi régió tekintetében; 2011. november 21.

A **GOP 2.1.3./9, 11 és 12** kódszámú, **magas foglalkoztatási hatású** projekteket támogató konstrukció esetében a régió szintén megfelelő forrásmennyiséghez jutott, azonban ez néhány települést, és a foglalkoztatás révén annak környezetét érinti (a megyében Salgótarjánt, Rétságot, Balassagyarmatot, Mátranovákot és Szügyöt), melyek közül a legjelentősebb a Delphi Thermal Hungary Kft. 1 milliárd forint támogatással megvalósuló projektje. Vélhetően a szabad vállalkozási zónák kijelölése további fejlesztéseket fog generálni az érintett térségekben.

Kistérségek a szabad vállalkozási zónák szerint, Észak-Magyarország

saját szerkesztés

A gazdasági fejlődés egyik fontos szegmense az innovációs tevékenységek fejlesztése, az innovációs eredmények hasznosítása. E tekintetben pozitív tény, hogy a GOP ezen irányú pályázati felhívásaira számos pályázat érkezett be és kapott támogatást. A GOP 1.1.1 Piacorientált kutatás-fejlesztési tevékenység támogatása felhívásokra 12 projekt nyert el támogatást 1,5 milliárd forint értékben. A GOP 1.3.1. (innovációs tevékenységek) pályázatain 48 projekt közel 5 milliárd forint támogatást nyert el. Ezek az eredmények biztatóak a tekintetben, hogy a megye az innovációs tevékenységek fejlesztése terén – ami az EU2020 egyik fő célkitűzése is – jelentős potenciállal rendelkezik. Az adatok további, mélyebb elemzése révén pedig kijelölhetők azok az ágazatok, amelyek Nógrád Megye Területfejlesztési Koncepciójának Fejlődő gazdaság stratégiai cél elérését leginkább támogathatják az innovációs tevékenységek támogatásán keresztül. Ennek erőteljesebb hangsúlyozása akár a Koncepció része is lehet.

A GOP forrásaiból viszonylag kevés forrás áramlott a célzottan **hátrányos helyzetű célcsoportok foglalkoztatását** segítő projektekhez (GOP 3.5.1-12/B Esélyegyenlőségi célcsoportok a gazdaságban - női munkavállalók és GYES/GYED-ről visszatérők integrációja a munkaerőpiacon a részmunkaidő, távmunka és osztott munkaidő alkalmazása révén; GOP 3.5.1-12/C Esélyegyenlőségi célcsoportok a gazdaságban - hátrányos helyzetű, elsősorban roma munkavállalók integrációja a munkaerőpiacon; 85 millió forint). Az ilyen típusú forrásokra a hátrányos helyzetű térségek felzárkózatása során nagyobb szükség lesz. Így jól kombinálható lehetőségként kínálkozik a szabad vállalkozási zónák egyéb fejlesztéseihez.

ÉMOP II. prioritás: A turisztikai potenciál erősítése

A turisztikai szektor általános jellemzői a régióban

Az Észak-magyarországi régióban az európai uniós és hazai és határmenti fejlesztési pályázatoknak köszönhetően számos új attrakció és minőségi szálláshelyfejlesztés indult be. Megállapítható azonban, hogy a pozitív tendenciák ellenére a régióban **a turizmus jövedelemtermelő képessége** (egy látogatóra jutó fajlagos bevétel) nemzetközi összehasonlítások alapján **az adottságokhoz képest továbbra is alacsony**. Ennek – a turisztikai termékek (turisztikai attrakciók, kapcsolódó szolgáltatások és programok) hiányán túl – fő oka a turisztikai fogadóképesség alapját jelentő **kereskedelmi szálláshelyek, illetve az általuk nyújtott szolgáltatások nem kielégítő volta**.

A turizmus a hátrányos helyzetű régiók esetében is a gazdasági bázis egyre jelentősebb forrását nyújtja. Észak-magyarországon is megerősödtek a hagyományos turisztikai térségek: nagyobb, önállóbb szerepköröket kaptak. Ugyanakkor a régió turisztikai imázsában csak elvétve akad markánsan megjelenő turisztikai fogadóterület, termék, vagy rendezvény. A térség természeti értékei, adottságai pedig nincsenek megfelelően kihasználva.
Problémát jelent, hogy a turisztikai attrakciók mellett sok helyütt még mindig nem épültek ki a turisták igényeihez igazodó **szolgáltatások**. A pályázók kreativitása sajnos sok esetben alulmúlta a turisztikai szolgáltatások tárháza által nyújtott lehetőségeket.

A vonzerőkhöz kapcsolódó további **szolgáltatások és a szálláshelyek mennyiségi- és minőségi fejlesztése** nélkül továbbra is rövid marad a turisták által a fogadóterületen eltöltött idő, amely gátat vet a turizmus jövedelemtermelő képessége javulásának, a munkahelyek hosszú távú fenntartásának, s a területi- és szezonális koncentráció oldásának. A kereskedelmi szálláshelyek tekintetében a kihasználtsági statisztikát vizsgálva – mely egyébként a mérési gyakorlat hiányosságai miatt köztudottan országszerte torz – az igényesebb kategóriájú szálláshelyek húzzák felfelé. Az utazási csekkek által generált többlet forgalom is jellemzően itt, nem az alacsonyabb kategóriájú szálláshelyeken csapódik le.

Az ágazat legfontosabb mutatószámai (forrás: KSH):

A kereskedelmi szálláshelyek férőhelyei

Területi egység	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Összesen						
Borsod-Abaúj-Zemplén	17 761	19 798	19 465	17 891	17 951	20 528
Heves	13 500	16 010	14 271	13 862	13 617	13 674
Nógrád	4 457	3 802	3 335	2 932	3 186	3 477
Észak-Magyarország	**35 718**	**39 610**	**37 071**	**34 685**	**34 754**	**37 679**
Ebből: szálloda						
Borsod-Abaúj-Zemplén	2 982	3 768	3 778	4 109	4 178	4 984
Heves	3 439	3 524	3 597	3 611	3 831	4 639
Nógrád	454	290	426	512	642	819
Észak-Magyarország	**6 875**	**7 582**	**7 801**	**8 232**	**8 651**	**10 442**

A kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma

Területi egység	2006	2007	2008	2009	2010	2011
A kereskedelmi szálláshelyek vendégei összesen						
Borsod-Abaúj-Zemplén	316 919	320 816	315 013	303 237	290 854	296 253
Heves	303 141	311 857	317 155	287 143	290 922	343 413
Nógrád	49 310	43 503	51 444	44 935	45 463	46 486
Észak-Magyarország	**669 370**	**676 176**	**683 612**	**635 315**	**627 239**	**686 152**
Ebből: külföldi						
Borsod-Abaúj-Zemplén	51 702	58 133	62 161	60 798	55 778	59 855
Heves	41 134	41 605	44 479	36 616	35 417	40 763
Nógrád	3 814	3 278	3 963	3 507	3 450	3 394
Észak-Magyarország	**96 650**	**103 016**	**110 603**	**100 921**	**94 645**	**104 012**
A kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák összesen						
Borsod-Abaúj-Zemplén	737 719	744 134	717 947	694 902	667 606	695 297
Heves	686 082	696 874	719 114	649 761	670 331	790 468
Nógrád	109 302	94 097	103 937	96 045	107 081	107 097
Észak-Magyarország	**1 533 103**	**1 535 105**	**1 540 998**	**1 440 708**	**1 445 018**	**1 592 862**
Ebből: külföldi						
Borsod-Abaúj-Zemplén	136 240	135 146	144 716	152 542	130 306	145 531
Heves	101 344	100 463	121 683	100 196	95 122	113 971
Nógrád	10 700	7 781	11 389	9 986	10 523	10 374
Észak-Magyarország	**248 284**	**243 390**	**277 788**	**262 724**	**235 951**	**269 876**

A szállodák vendégforgalma

Területi egység	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vendégek száma a szállodákban								
Borsod-Abaúj-Zemplén	102 871	101 974	112 589	123 079	125 239	129 631	134 771	149 420
Heves	162 253	177 061	185 001	202 523	209 774	181 551	194 778	247 915
Nógrád	12 157	16 172	13 058	13 898	20 566	24 101	26 705	25 669
Észak-Magyarország	**277 281**	**295 207**	**310 648**	**339 500**	**355 579**	**335 283**	**356 254**	**423 004**
Ebből: külföldi								
Borsod-Abaúj-Zemplén	25 075	25 557	29 160	34 110	33 645	31 418	30 978	36 050
Heves	30 633	30 760	30 211	31 210	33 821	26 076	26 167	30 390
Nógrád	1 842	1 835	1 846	1 506	1 682	1 848	1 829	1 688
Észak-Magyarország	**57 550**	**58 152**	**61 217**	**66 826**	**69 148**	**59 342**	**58 974**	**68 128**
Vendégéjszakák száma a szállodákban								
Borsod-Abaúj-Zemplén	220 356	211 593	247 212	273 546	265 322	273 354	292 065	337 111
Heves	357 730	400 453	413 319	446 485	469 891	415 775	455 448	569 348
Nógrád	22 160	31 324	24 548	27 639	37 645	47 903	59 735	56 393
Észak-Magyarország	**600 246**	**643 370**	**685 079**	**747 670**	**772 858**	**737 032**	**807 248**	**962 852**
Ebből: külföldi								
Borsod-Abaúj-Zemplén	63 873	62 375	68 330	69 643	66 488	66 063	66 611	86 574
Heves	78 909	83 539	73 364	75 478	88 755	68 389	66 898	81 573
Nógrád	4 364	4 272	4 526	3 139	4 489	4 198	3 890	3 852
Észak-Magyarország	**147 146**	**150 186**	**146 220**	**148 260**	**159 732**	**138 650**	**137 399**	**171 999**

A szállodák vendégforgalma

Területi egység	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vendégéjszakák száma a szállodákban								
Közép-Magyarország	**5 995 646**	**6 407 600**	**6 025 577**	**6 135 958**	**6 080 060**	**5 591 908**	**6 115 565**	**6 751 710**
Közép- Dunántúl	**953 890**	**1 106 494**	**1 061 416**	**1 150 469**	**1 086 562**	**1 014 874**	**1 068 181**	**1 159 564**
Nyugat-Dunántúl	**2 508 524**	**2 631 281**	**2 831 117**	**2 917 696**	**3 083 542**	**3 013 174**	**3 393 680**	**3 655 738**
Dél-Dunántúl	**1 121 751**	**1 237 418**	**1 261 965**	**1 286 376**	**1 271 482**	**1 138 621**	**1 121 018**	**1 107 584**
Észak-Magyarország	**600 246**	**643 370**	**685 079**	**747 670**	**772 858**	**737 032**	**807 248**	**962 852**
Észak-Alföld	**948 235**	**1 009 801**	**1 237 761**	**1 252 821**	**1 243 771**	**1 083 039**	**1 117 920**	**1 062 255**
Dél-Alföld	**510 185**	**562 769**	**598 083**	**637 636**	**635 551**	**524 541**	**473 973**	**672 248**
Ország összesen	**12 638 477**	**13 598 733**	**13 700 998**	**14 128 626**	**14 173 826**	**13 103 189**	**14 097 585**	**15 371 951**

Átlagos tartózkodási idő a kereskedelmi szálláshelyeken

(éjszaka)

Területi egység	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Összesen												
Borsod-Abaúj-Zemplén	2,4	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3
Heves	2,5	2,5	2,5	2,4	2,3	2,3	2,3	2,2	2,3	2,3	2,3	2,3
Nógrád	3,0	2,7	2,7	2,5	2,4	2,2	2,2	2,2	2,0	2,1	2,4	2,3
Észak-Magyarország	**2,5**	**2,5**	**2,4**	**2,3**	**2,3**	**2,3**	**2,3**	**2,3**	**2,3**	**2,3**	**2,3**	**2,3**
Ebből: külföldi												
Borsod-Abaúj-Zemplén	3,1	2,8	2,8	2,7	2,7	2,7	2,6	2,3	2,3	2,5	2,3	2,4
Heves	3,1	3,2	3,0	2,6	2,7	2,8	2,5	2,4	2,4	2,7	2,7	2,8
Nógrád	3,5	3,0	3,2	2,5	2,6	2,7	2,8	2,4	2,4	2,8	3,1	3,1
Észak-Magyarország	**3,1**	**3,0**	**2,9**	**2,7**	**2,7**	**2,8**	**2,6**	**2,4**	**2,4**	**2,6**	**2,5**	**2,6**

A vendéglátóhelyek száma

Területi egység	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vendéglátóhelyek												
Borsod-Abaúj-Zemplén	3 339	3 450	3 560	3 673	3 650	3 626	3 551	3 645	3 656		3 363	3 306
Heves	1 711	1 724	1 798	1 830	1 881	1 937	1 970	2 012	2 019		1 869	1 881
Nógrád	1 015	1 059	1 104	1 107	1 088	1 095	1 084	1 074	1 069		966	986
Észak-Magyarország	**6 065**	**6 233**	**6 462**	**6 610**	**6 619**	**6 658**	**6 605**	**6 731**	**6 744**		**6 198**	**6 173**
Ebből: egyéni vállalkozók által működtetett												
Borsod-Abaúj-Zemplén	2 092	2 088	2 066	2 041	1 984	1 892	1 794	1 812	1 753		1 455	1 388
Heves	1 220	1 175	1 179	1 158	1 143	1 141	1 114	1 102	1 057		869	837
Nógrád	708	720	720	679	649	654	615	595	559		461	454
Észak-Magyarország	**4 020**	**3 983**	**3 965**	**3 878**	**3 776**	**3 687**	**3 523**	**3 509**	**3 369**		**2 785**	**2 679**

A pályázati rendszer tapasztalatai

Általánosságban megállapítható, hogy nagy volt az érdeklődés a pályázati konstrukciókkal kapcsolatban, ennek megfelelően azok jellemzően erősen túligényeltek voltak.

A beérkező pályázatok egy része nem volt megfelelően előkészített. Minden egyes hiánypótlandó dokumentummal a projektgazda önmaga projektjének állít szűk keresztmetszetet. Így a hiánypótlási a projektötlet és projektzárás közti időt is elnyújtja. Az előző évek tapasztalatai alapján egyértelműen pozitív elmozdulásnak tekinthető, hogy a beérkezett pályázatok egyre kisebb százaléka morzsolódik le a benyújtási és jogosultsági kritériumok vizsgálatakor.
A régióban jellemző probléma a szálláshely (szálloda) fejlesztési pályázatok esetében a saját erő biztosítása. A pályázati kiírások egy részénél a pályáztatási rendszer nem használta ki az EU által maximálisan engedélyezhető támogatási mértékeket. Vélhetően arányaiban kevesebb visszalépés történt volna saját erő hiány miatt, ha ezek az értékek megemelésre kerültek volna.
Nógrád megyében három szálláshelyfejlesztés valósul meg Hollókőn, Nőtincsen és Bánkon, négy támogatott projekt pedig nem valósult meg.

A gyakorlatban – különösen igaz ez a kiemelt és kétfordulós eljárásrenddel működtetett pályázatok esetében például a közbeszereztetés miatt – a vártnál lassabban valósulnak meg a projektek. Az egyfordulós pályázatok, illetve a kiemelt projektek előkészítési komponensének alkalmazásával a folyamat gyorsult. Előremutató, hogy a megyében három kiemelt attrakció valósulhat meg 4,8 milliárd forint támogatással. Ezen fejlesztések remélhetőleg további kapcsolódó turisztikai fejlesztések alapja lehet.

Tovább vizsgálva a pályáztatási adatokat az is kiderül, hogy a régión belül, a különböző kistérségek között is nagy eltérések mutatkoznak. Megkülönböztethetünk aktív és sikeres, valamint hagyományosan passzívabb illetve gyengén teljesítő kistérségeket. Az egy főre eső turisztikai támogatásokat vizsgálva Heves megye jóval az átlag fölött teljesít, Borsod-Abaúj-Zemplén megyében a regionális átlaghoz hasonló, míg Nógrád megye esetében erősen lemaradás tapasztalható. Megyei bontásban a régiónkban turizmus tekintetében egyértelműen Heves megyébe került több forrás, vélhetően köszönhető ez részben Eger és a Mátra hagyományos idegenforgalmi potenciáljának és rutinjának, de kiemelt fejlesztés révén jelentős forráshoz jutott Poroszló is. Borsod-Abaúj-Zemplén és Nógrád megyében viszont jelentős kiemelt projektek megvalósulása indult el, és több helyi adottság (Hollókő, Mátraverebély-Szentkút, Ipolytarnóc) megfelelően kihasználásra került.

További tapasztalatok szerint a projektek közti erős versenyhelyzetben a pályázók hajlamosak a vállalt, így később teljesítendő indikátorok (pl.: látogatószám és vendégéj

többlet) túltervezésére. A vállalt indikátorok teljesítése azonban nagy feladatot ró a pályázókra. Továbbá azok teljesítése nem csak a projektgazda érdeke, kihatással van a gazdaság egyéb szereplőire is. Az indikátorok megfelelő teljesítésének és hatékonyabb marketing, turisztikai termék és termékcsomag értékesítés érdekében egyaránt indokolt a piacra vitel támogatása.

Javaslatok, észrevételek

Az adottságok ismeretében az eddigi tapasztalatok és trendek azt támasztják alá, hogy kívánatos lenne a következő fejlesztési irányok mentén serkenteni a turisztikai potenciál kihasználását:

- kiemelt projektek esetében az alábbi problémák jelentkeztek:
  - gondot jelentett a fenntarthatóság, az egyes indikátorok vállalása, bemutatása,
  - a nonprofit és forprofit elemek keveredése;
  - az előkészítés finanszírozása, végrehajtása

  mely problémák megoldása érdekében
  - szükséges előkészítő támogatás biztosítása
  - a húzóprojektek előzetes megyei kiválasztása, amely minden terület számára lehetőséget teremt a fejlődésre (projektgyűjtés)
  - a nonprofit elemek támogatása annak érdekében, hogy a régió kulturális és természeti adottságainak fenntartható kihasználása biztosított legyen, és ez további, forprofit fejlesztéseket generáljon;
- újszerű témaparkok kialakítása, fejlesztése (tematikus helyszínek célközönség orientáltan pl.: kisgyerekes családok, sport-aktív kikapcsolódást kedvelők);
- új élményelemek, attrakciók a természeti értékekre, panorámára építve;
- egyedi arculattal rendelkező szálláshelyek;
- a turisztikai célterületek imázsának kialakítása, kommunikációja;
- megyei TDM szervezetek fejlesztése;
- védett természeti értékek és területek megőrzése, helyreállítása, fejlesztése;
- élőhely-megőrző mező- és erdőgazdálkodás infrastrukturális alapjainak megteremtése (beruházások);
- az erdei iskola hálózat fejlesztése.

Fontos megjegyezni, hogy a megye természeti erőforrásai nem csupán különleges turisztikai vonzerőt jelentenek, de egy egyensúlyban lévő, igen sokszínű és törékeny biológiai-ökoszisztémához kötöttek, annak meglététől függnek. Ennek megóvása érdekében a természeti értékeinkkel kapcsolatos mindenkori fejlesztések és piaci szereplés során kiemelten fontos a **hosszútávú környezeti fenntarthatóság** soron kívüli szem előtt tartása.

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS

A településfejlesztés esetében elsősorban az ÉMOP III. prioritásában megjelent támogatások kerülnek terítékre, ugyanakkor az egyéb OP-k (TIOP, KEOP, KÖZOP) nyújtotta támogatások hatását sem lehet figyelmen kívül hagyni.

Városfejlesztés az ÉMOP III. prioritásában (3.1.1. – 3.1.2. konstrukciók)

A prioritáson belül indult városfejlesztést érintő konstrukciók:

Kód	Konstrukció neve
ÉMOP-3.1.1/A	Leromlással fenyegetett városi lakótelepek (pl. panelek) integrált akcióterületen alapuló rehabilitációja
ÉMOP-3.1.1/B	Leromlott városi lakóterületek (kolóniák, romatelepek) integrált akcióterületen alapuló rehabilitációja
ÉMOP-3.1.1-09	Szociális célú város-rehabilitáció
ÉMOP-3.1.1/C-13	Fenntartható városfejlesztési programok előkészítése
ÉMOP-3.1.2/A	Funkcióbővítő település-rehabilitáció
ÉMOP-3.1.2/A	Funkcióbővítő település-rehabilitáció (kistérségek központi településeinek fejlesztése)
ÉMOP-3.1.2/B	Kistérségek központi településeinek közlekedés fejlesztése
ÉMOP-3.1.2/C	Megyei jogú városok integrált rehabilitációja
ÉMOP-3.1.2/D_2	Kistérségek központi településeinek fejlesztése az LHH kistérségekben (önkormányzati utak fejlesztése)
ÉMOP-3.1.2/D	Településfejlesztés a komplex programmal segítendő LLH kistérségekben
ÉMOP-3.1.2/E	Településrekonstrukció az árvíz sújtotta településeken

Az ÉMOP keretében a városfejlesztési konstrukciók kialakítását az alábbi fő tényezők befolyásolták:

- különböző településméretek;
- különböző funkciók;
- eltérő adottságok;
- régiós specifikumok: leromlott kolóniák, nagyszámú panellakás.

A végrehajtás során további specifikus konstrukciók indultak, reagálva a központi fejlesztési programok és a helyi sajátosságok igényeire:

- LHH fejlesztések
- árvíz sújtotta települések támogatása.

Értékelés, tapasztalatok

A ROP és a régió sajátosságai alapján az alábbi fő elemeket, célokat kell kiemelni a városfejlesztési pályázatokhoz kapcsolódóan:

- leromlott és leromlással fenyegetett városrészek fejlesztése;
- funkcióbővítés;
- integrált fejlesztési szemlélet (IVS-en alapuló fejlesztések);
- magántőke bevonása a fejlesztésekbe;
- közlekedési kapcsolatok fejlesztése.

Integrált Városfejlesztési Stratégia (IVS)

A ROP-on belül a fejlesztések tervezésének és összehangolásának alapját az Integrált Városfejlesztési Stratégia adja. Az érintettek ugyanakkor folyamatosan jelezték az IVS-készítés gyakorlati problémáit:

- az IVS csak a ROP-on belül megvalósuló fejlesztések esetében biztosítja kötelező érvénnyel a fejlesztési összhangot;
- az egyes városok méretéből adódóan az IVS elkészítésének mélysége eltérő kell, hogy legyen.

Az észrevételek mentén nem került sor az IVS NFT szintű kiterjesztésére, valamint csak az LHH konstrukciókon belül fordult elő, hogy tízezer fő alatti városok esetében nem kellett IVS-t készíteni.

Pozitívumként kell megemlíteni, hogy a dokumentum összeállítása

- erősítette a stratégiai szemléletet,
- akcióterületek lehatárolásával meghatározta az egyes fejlesztési területeket és azok fejlesztési irányát.

Gondot jelentett ugyanakkor, hogy az IVS:

- tervezési időszaka eltolta a projektek megvalósításának idejét;
- elkészítése jelentős anyagi és szakmai forrásokat kötött le;
- a kialakuló projektek esetében az akcióterületek merev lehatárolása akadálya volt egyes projektelemek támogatásának, igaz egyben gátja volt a nem integrált, pontszerű fejlesztések előtérbe helyezésének.

Projektkiválasztás és -megvalósítás

A projektkiválasztás esetében itt tűnt leginkább indokoltnak a **kétfordulós és a kiemelt eljárásrend** alkalmazása. Ugyanakkor ennek köszönhetően a projektek megvalósítása jelentősen csúszott.

További problémát jelentett, hogy egyes projektek esetében elvárt elem volt a **vállalkozói elem** bevonása, ugyanakkor a válság hatására ezek megvalósulása számos akadályba ütközött.

Közösségi környezet

Az Európai Unió - kissé az EU 15-ök szemüvegét hordva - továbbra is nagy jelentőséget tulajdonít a városok gazdasági életben betöltött szerepének. A pólus szemlélet erőteljesen érvényesül a különböző fejlesztéspolitikai dokumentumokban, melynek fő elemei:

- a fenntartható fejlődés
- a gazdaságfejlesztés
- a hálózatosodás
- a foglalkoztatás
- az oktatás, a humánerőforrás-fejlesztés kiemelve a felsőoktatás szerepét.

A 2014-2020-as időszakban a tagállamok és az Európai Bizottság között beruházási és fejlesztési szerződések megkötésére kerül sor, amelyben kulcsprojektek is megjelölésre kerülhetnek. Továbbá a Bizottság a támogatások folyósítását a végrehajtás eredményességétől is függővé teszi (kondicionalitás).

Ebben az összefüggésben a városok esetében különösen fontos lehet majd, hogy még a fejlesztési ciklus elindítása előtt elkészüljön egy átfogó **fejlesztési terv, helyi program**, amely

- reagál a legfontosabb problémákra, és meghatározza a középtávú **fejlesztési célokat**;
- összhangban van a hazai és a közösségi célokkal;
- azonosítja a célok elérésében kulcsszerepet játszó **szervezeteket** és a feladatok meghatározásánál azok stratégiai partnerségére épít, melynek kialakítása ennek megfelelően a tervkészítési időszakra esik, és biztosítja az érdekek kölcsönös előnyökön nyugvó harmonizálását;
- a terv tartalmazza azokat a **kulcsprojektet**, amelyek meghatározhatják adott város, és tágabb környezetének fejlődését, legyen szó gazdaságfejlesztésről, oktatásról, közigazgatásról.

Ebben a folyamatban kiemelt fontos szerep lehet mind az **ÁROP-1.2.11/A-2013-A** „Területfejlesztési tevékenység támogatása a konvergencia régiókban lévő megyei önkormányzatok és a Balatoni Fejlesztési Tanács számára” című pályázati felhívás, mind az **ÉMOP-3.1.1/C-13 Fenntartható városfejlesztési programok** előkészítése elnevezésű pályázat.

A kulcsprojektek azonosítása és előkészítése kiemelt jelentőséggel bír, hiszen elindulhat a projektek előkészítése, mind szakmai, mind műszaki, mind pénzügyi, mind szempontból. Éppen ezért érdemes megvizsgálni az érintett szervezetekkel a projektek (pl. iparterületek előkészítése, innovációs centrumok, közlekedési kapcsolatok, az energiahatékonyságot javító fejlesztések) előkészítésének finanszírozását, akár az ÚSZT keretekből is (lásd: „szegedi lézer” előkészítésének külön komponense). Az eddigi tapasztalatok alapján éppen ezen projektek indítása és végrehajtása a legnehezebb, és egyben jelentős előkészítési költség is jelentkezik, ugyanakkor a közösségi források felhasználásának hatékonyságát leginkább befolyásolhatják.

Hazai fejlesztési környezet

Hazai vonatkozásban az új városfejlesztési stratégiák megalkotásánál legfontosabbnak tűnő tényezők:

- egy város és környezete összhangjának biztosítása a fejlesztési célokat illetően, azaz adott város
  - helyének meghatározása a városok rendszerében;
  - erősségei, lehetőségei, specifikumai;
  - földrajzi adottságai;
- a fejlesztések ütemezésének meghatározása a projektek egymásra épülésének, finanszírozásának biztosítása érdekében;
- országos jelentőségű, de adott terület számára elengedhetetlen projektek generálása, fejlesztéspolitikai dokumentumokban történő szerepeltetése (pl. térségi megközelítés);
- partnerség kiépítése, tekintettel egyes helyi szereplők fejlesztéseinek hatására.

ÉMOP 3.1.3. Kisléptékű településfejlesztés vidékfejlesztési program kiegészítésére

Az ÉMOP keretében a „**Kisléptékű településfejlesztés vidékfejlesztési program kiegészítésére**" konstrukció indítását két fő tényező tette indokolttá:

I. Egyrészt a régió mindhárom megyéjében sok a **kistelepülés**, illetve sok esetben a jelentős térségi központ nélküli **aprófalvas térség**.

II. Másrészt a decentralizált hazai források beszűkülése mellett a megye által nehezen befolyásolható, **elkülönülten működő vidékfejlesztési források** által több, elsősorban önkormányzati fejlesztési terület támogatás nélkül marad.

A fenti területi és fejlesztéspolitikai előzményeknek megfelelően a konstrukció keretében elsősorban a más támogatási területek által le nem fedett **önkormányzati feladatok** képezték a támogatás célterületét. A pályázók célcsoportját a nem városi rangú, 5000 fő és 100fő/km^2 népsűrűséget meg nem haladó települések képezték, mely területekről önkormányzatok, kisebbségi önkormányzatok pályázhattak, szükség esetén meghatározott körből partnert bevonva.

A konstrukció keretében **három normál és egy LHH felhívás** került meghirdetése.

A konstrukcióhoz kapcsolódó tapasztalatokat az alábbiakban lehet összefoglalni. Az összefoglaló tartalmazza a pályázatok tartalmi értékelését, valamint a pályázati rendszer működésének értékelését is, mivel ezek sok esetben nem választhatók el egymástól.

Értékelés, tapasztalatok

Az elmúlt időszak egyik legszembetűnőbb tapasztalata, hogy a vártnál is több pályázat benyújtására került sor, ami jelentős forrásfeszültséget okozott. A rendelkezésre álló támogatási keretösszeg az igények tört részét fedezte. Ez egyben azt is jelentette, hogy a

pályázatok elkészítése, a fejlesztések előkészítése több forrást kötött le, amelyek a pályázatok újbóli benyújtása során részben hasznosultak ugyan, de a pályázók szűkös forrásait terhelték.

A pályázó önkormányzatokra jellemző volt, hogy a legtöbb esetben forráshiányosak, de mindenesetre a fejlesztési források – különösen az ellátandó feladatokhoz mérten – szűkösek. Ennek következményeképpen a legalapvetőbb önkormányzati feladatok ellátásának infrastrukturális háttere is alaposan leromlott. Sem a vonalas infrastruktúra, sem az intézmények nem tudták már megfelelően betölteni a feladatukat.
A pályázatokról általánosságban lemondható, hogy

- sablonosak;
- felújításra, korszerűsítésre irányuló pályázatok, kevés funkcióbővítő fejlesztés;
- jellemző a partnerség és ESZA elemek hiánya;
- kitűnik a pályázatírói és projektmenedzsment kapacitás hiánya.

A benyújtott pályázatok jó része a belterületi utak felújításához kapcsolódott, de szép számmal találunk burkolat nélküli utak fejlesztéséhez kapcsolódó pályázatokat. Jelentős az intézményi beruházás is, de a teljes pályázati spektrumot tekintve ezek kisebb szeletet képviselnek az út és járdafejlesztési pályázatokhoz képest. Itt tűnik ki leginkább, hogy az lemúlt 20-30 évben az érintett önkormányzatok alapvető feladataikat sem tudták megfelelően fejleszteni, megfelelő minőségben ellátni.

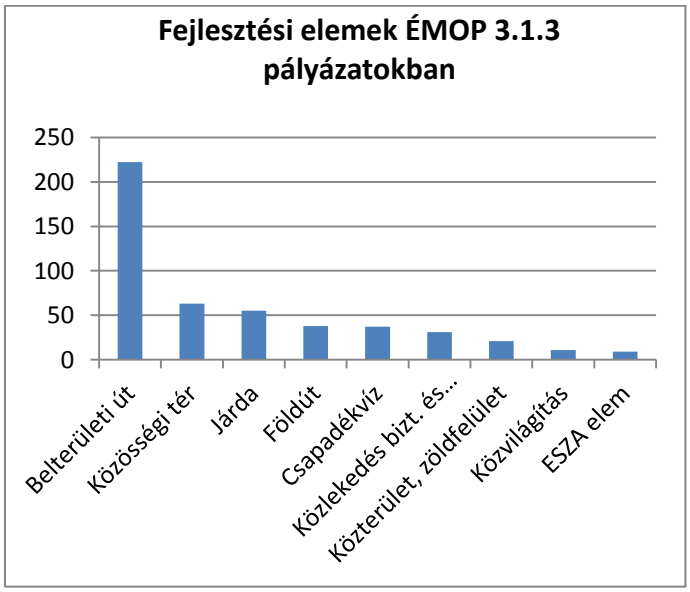

Forrás: saját szerkesztés

A pályázatok jórészt **felújítás**ból állnak, sok esetben még a **komplexitás** hiányzott. A korszerűsítések ugyan sok esetben energiatakarékosságot jelentenek, de a fenntarthatóság ezzel még nem biztosított. Előremutató lehet ebben a tekintetben a közvilágítás korszerűsítése. A **partnerség,** valamint az **ESZA** elemek használata **ritka**, habár ezt a pályázati felhívások lehetővé teszik. Mindezek következtében a pályázatok hasonló tartalma, felépítése nehézzé tette a pályázatok értékelését, rangsorolását. Egyszerű pályázatok

esetében még az OP céljai is nehezen értelmezhetők. Az összetett, több elemből álló pályázatok esetében ez megfelelő. A fejlesztések konkrét tartalmának értékelése során arról azonban nem szabad megfeledkezni, hogy a vidékfejlesztési források nem igazán harmonizált párhuzamos felhasználása is meghatározta az ÉMOP pályázatok tartalmát. A támogatási spektrum egészét tekintve a rendszerszintű hibák miatt a pályázók látszólag mindenre pályáztak.

Az „**intézményi" fejlesztések** (polgármesteri hivatalok, melyek fejlesztésére szinte csak itt nyílt lehetőség, művelődési házak) esetében a kötelezően elvárt **funkcióbővítés** megjelent. Itt történt elmozdulás a komplexebb fejlesztések irányába is. A fejlesztések lehetőséget nyújtottak ki nem használt épületek újbóli használatára, ugyanakkor a kihasználtság és az ebből következő fenntarthatóság nem mindig volt értékelhető. Az előkészítés alatt lévő kiírásban ezek a szempontok várhatóan előtérbe kerülnek majd.

Az útfejlesztések esetében több projektelem jelent meg az általában kapcsolódó csapadékvíz-elevezetés következtében, de kapcsolódott járdafelújítás, illetve zöldfelület fejlesztés is. Az útfejlesztések esetében egyes pályázatok megfelelő indoklást adtak a fejlesztési igény értékeléséhez, míg mások elsősorban a műszaki elemek megjelenítésére hagyatkoztak.
Kevés pályázatban került megemlítésre (elsősorban a közvilágítás esetében) az egyébkén értékelési szempontonként jelentkező **energiatakarékosság, környezeti fenntarthatóság** kérdése, a megvalósításra vonatkozóan a legjobb elérhető technológiák (BAT) alkalmazása (útépítések). Az intézményi fenntarthatóság pedig egyértelműen nem került átgondolásra, ami nem feltétlenül a pályázók hibája. Jellemző példa olyan felújított közösségi ház, amelynek fejlesztése több forrásból történt (ÉMOP, ÚMVP). Ez azonban nem csak itt jelentett gondot: szinte minden felhívás esetében problémát jelentett, és a költségek megosztását vonta maga után, hogy a kisebb települések fizikailag egy intézménnyel rendelkeznek, melyekben különböző funkciók működnek. Komplex, de legalább összehangolt támogatási források működtetése nélkül ezek fejlesztése problémás.

A pályázatok összevetésével az is látható, hogy az egyes (mikro)térségek esetében a fejlesztések nem kerültek összehangolásra, ami mind a források, mind az érintett szereplők hatékonyságát rontotta. Bár az intézményrendszer részéről történt ilyen irányú jelzés, kistérségen belül nem egy pályázatként jelentek meg hasonló fejlesztések. Különösen az LHH pályázatok esetében jelentettek ez utóbbiak nagy gondot. Közös pályázat pedig csak egy esetben került benyújtásra. Ebben a kontextusban külön problémát jelentett, hogy a hasonló ÚMVP források elkülönülten működtek.

A pályázati konstrukció pozitív vonásaként kell megemlíteni, hogy olyan szereplők is kaptak támogatást, akik a jelenlegi rendszerben máshonnan reálisan nézve nem jutottak volna forráshoz. Különösen igaz ez az LHH konstrukció esetében. Igaz, itt a „biztos pénz" a források

kistérségi szintű felosztása egyes esetekben a hatékonyság ellen hatott. Az LHH program esetében jó példaként említhető meg a Bátonyterenyei kistérség, ahol a források koncentráltabban kerültek felhasználásra, ellentétben más kistérségek kvótaszerű felosztásával. Bár az LHH program alapvetően nem roma program, de az érintett települések esetében a szegregátumok kérdése, a roma közösségek integrációja felmerült. Ezt a területet elsősorban a TÁMOP projektek kezelték, de egyes esetekben infrastrukturális fejlesztések is érintették a területet. Az LHH-val kapcsolatban meg kell említeni, hogy itt a források felosztása lakosságszám és fejlettségbeli mutatók alapján történt, több OP-ból és konstrukcióból allokálva támogatásokat. A forráselosztás során a kistérségek elsősorban infrastruktúrafejlesztéseket szerettek volna végrehajtani, ezen belül az ÉMOP 3.1.3 konstrukcióra, valamint a közoktatásra különösen nagy igény mutatkozott. Ennek az egyoldalú igénynek szabott határt a források felosztása során érvényesülő központi szakmai irányítás (Minisztériumok, NFÜ).

A fejlesztési elemek esetében több tekintetben is ellentét feszül, mind a kedvezményezetteket, mind a támogatói oldalt tekintve. Ilyen problémák jelentkeztek az alábbi területeken:

- útfelújítás az elérhetőség javítása érdekében – földutak burkolata a települési kohézió eléréséhez;
- vonalas infrastruktúra fejlesztése - középületek felújítása;
- infrastruktúrafejlesztés – ESZA elemek;
- átmenő forgalmat lebonyolító utak fejlesztése- kieső, zsáktelepülések támogatása;
- gazdaságilag aktívabb települések megerősítése - inaktív települések felzárkóztatása.

Javaslatok, észrevételek

Elöljáróban fontos megemlíteni, hogy a közösségi támogatási rendszerek várható átalakulása, annak egyes elemei nem feltétlenül fognak kedvezni a jelen konstrukció által érintett térségeknek, a kistelepüléseknek. Az ERFA, az ESZA, a Kohéziós Alap, az EMVA és az Európai Tengerügyi és Halászati Alap újonnan létrejövő közös stratégiai kerete viszont segíthet a források harmonikus felhasználásában. A jelenlegi támogatási gyakorlat mindenesetre várhatóan átgondolásra szorul. Az elmúlt időszakban megjelent felhívások lebonyolítása során az alábbiak átgondolása szükséges.

- Meg kell teremteni a források és igények összhangját a hatékonyság érdekében. Ebben a tekintetben figyelemmel kell majd lenni a Nemzeti Vidékstratégiára is.
- A támogatott tevékenységeket, fejlesztési területeket alaposabb ex ante értékelésnek kell alávetni, és ennek eredményeként kell a támogatandó területeket újragondolni, fókuszálni. Fel kell mérni az eddigi fejlesztések eredményeit, mind az ÚSZT, mind az ÚMVP esetében, értékszemléletű leltárt kell készíteni a helyi erőforrásokról. Figyelembe kell venni az eddig megvalósult (pl. ÚMVP IKSZT fejlesztései), vagy éppen előkészített, de

támogatásban nem részesült fejlesztéseket, és ezekre építeni szükséges a hatékonyság érdekében is.

- Erősíteni kell a programszerű fejlesztéseket programozott forrásallokációval, mind időben (pályázati felhívási program összeállítása), mind térben (területi allokáció, programcsomagok támogatása). Előnyben kell részesíteni a közszféra, a vállalkozói szféra, valamint a polgárok kölcsönös előnyökön nyugvó partnerségét.
- A különböző támogatási forrásokat jobban szükséges koordinálni, melynek eredményeképpen azok szinergiája erősebb lesz, integrált fejlesztések támogatása lehetővé válik. A forráskoordinációnak ki kell terjednie a közösségi (állami, önkormányzati) fejlesztésekre (beleértve az infrastrukturális hálózatokat), a gazdaságfejlesztésre (beleértve az agrárszektort is), a humánerőforrás-fejlesztési akciókra, a természeti értékek kihasználására.
- Megfelelő koordináció mellett a komplex humánerőforrás-fejlesztés a fizikai infrastruktúra fejlesztésének hatékonyságát, azok kihasználtságát növelheti, melynek keretében a közszféra és az állampolgárok képességeinek fejlesztése valósulhat meg a közszolgáltatások eléréséhez, a vállalkozási tevékenységek elsajátításához és végzéséhez, a digitális infrastruktúra használatához szükséges kompetenciák átadása révén.
- A támogatási szempontokat egyértelműbbé, mérhetőbbé kell tenni elmozdulva a közösségi hatások erősítése, a fenntarthatóság felé (mind intézményi, társadalmi, mind környezeti szempontból). A hatékony, a polgárok közösségi érdekeit szolgáló gazdaságos helyi közösségi infrastruktúra kialakítása különösen fontos lehet az önkormányzati rendszer átalakítását, valamint a vidéki, aprófalvas területek adottságait és lehetőségeit is figyelembe véve.
- Előzőekkel összhangban a környezeti fenntarthatóság, valamint az esélyegyenlőség jegyében a közösségi-állami funkciók és szolgáltatások elérhetőségének szempontjait hangsúlyosabban kell megjeleníteni a támogatások elosztása során.
- A komplex, mind területi, mind ágazati szinten összehangolt fejlesztések generálása érdekében a jelen támogatási ciklus keretében indított pilotprogramok tapasztalatait értékelni kell. A következő időszak tekintetében pedig kedvező lesz a ciklus elején a komplex programok kidolgozása (TOP megyei, térségi programok), melyek eredményeképpen létrejöhetnek az összehangolt térségi programok, valamint ezek támogatására az ágazati támogató tevékenységek, szakértői hálózatok mind országos, mind területi (NUTS3) szinten. A komplexitásra és a pályázói körre tekintettel meg kell teremteni a projektfejlesztés és végrehajtás támogatását. Továbbá biztosítani kell a különböző fejlettségi mutatókat indokolt esetben figyelembe vevő forrásallokációt, mint az a megyei programok esetében már megtörtént.
- A komplexitás mellett tekintettel kell lenni a sajátos területi adottságokra. Ilyen adottság lehet a világörökségi terület, védett területek közelsége, gazdasági centrumtól való távolság, határmentiség, stb.

- A közszféra fejlesztések esetében a pályázatos eljárásrend helyett célszerű egyfajta tárgyalásos, vagy adott esetben normatív projektkiválasztás alkalmazása, ezzel is csökkentve a felesleges előkészítési tevékenységeket, az indokolatlan párhuzamosságokat. Magánszféra támogatása esetében pedig a pályázati rendszer hatékonyságát növelheti az automatikus felhívások alkalmazása.
- A projektkiválasztásnál előnyben részesíthetők a gazdasági szféra forrásait, a kapcsolódó vállalkozói, magán-, vagy egyéb tőkét bevonó fejlesztések. Támogatói oldalról viszont javasolt önerőként elfogadni az egyéb bevont forrásokat (pl. közmunka).
- A helyi közösség aktivizálása, a fejlesztések társadalmi értékének növelés érdekében lehetőséget kell teremteni a helyi erőforrások bevonására, beleértve a köz- és önkéntes munkát, a helyi vállalkozókat, szakértelmet.

KÖZLEKEDÉSI INFRASTRUKTÚRA

A közlekedést érintően a KÖZOP és az ÉMOP V prioritásán belül az alábbiak állapíthatók meg.

A KÖZOP 4 prioritása:

I. Az ország és a régióköz-pontok nemzetközi közúti elérhetőségének javítása
II. Az ország és a régióközpontok nemzetközi vasúti és vízi úti elérhetőségének javítása
III. Térségi elérhetőség javítása
IV. Közlekedési módok összekapcsolása, gazdasági központok intermodalitásának és közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése

Az OP-ban az **I. prioritás a TEN-T** hálózatba tartozó utak fejlesztését, a hiányzó elemek megépítését tűzi ki célul. Az útfejlesztések esetében a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő ZRt-nek (NIF), mint kedvezményezettnek kiemelt szerep jut.

ÉMOP 5. prioritás

A prioritás célja a térségi központok, turisztikai célpontok és a munkahelyek jobb megközelíthetőségének biztosítása egyéb kapcsolódó célok elérése mellett (vízelvezetés, balesetveszély csökkentése). Az útfelújítások és ezzel párhuzamosan a közösségi közlekedés infrastrukturális fejlesztése is azt a célt szolgálja, hogy a kistérségi központok gyorsabban elérhetőek legyenek és az érintett lakosság életminősége is javuljon.
A fejlesztések esetében a prioritás indikátorainak (saját kistérségének központi települését közúton és tömegközlekedéssel 30 percen kívül elérő lakosság számának csökkenése; közösségi közlekedést igénybevevők számának növekedése) megvalósulását igyekeztek szem előtt tartani, viszont a rendelkezésre álló forrásokból nem sikerült, komplex, átfogó fejlesztéseket végrehajtani, illetve a megvalósult fejlesztés nem minden esetben nyújt közvetlen kapcsolódást a kistérségi központhoz, vagy a gyorsforgalmi úthálózathoz, ami a KÖZOP-ban kiemelt jelentőségű célként szerepel.

SZENNYVÍZKEZELÉS, IVÓVÍZELLÁTÁS

ÉMOP 3.2.1/A 2000 lakos egyenérték (LE) alatti települések szennyvízkezelése, valamint KEOP 1.2.0. Szennyvízelvezetés és tisztítás

Az ÉMOP keretében a kezdeti tervezés során több fejlesztési terület úgy került lehatárolásra, hogy az mintegy az ágazati fejlesztési terület „komplementereként" szolgál. Ez jellemző a szennyvízkezelés területére is. A KEOP-ban a 2000 LE feletti agglomerációk jelennek meg, míg az ÉMOP-ban az ezeken az agglomerációkon kívül eső települések szennyvízkezelése élvez támogatást az alábbiak szerint:

saját szerkesztés

KEOP	ÉMOP
1. Szennyvízgyűjtés, – kezelés és folyékony hulladékkezelés, elhelyezés a) Új szennyvízgyűjtő rendszerek/ szennyvíztisztító telepek építése; b) Meglévő szennyvízgyűjtő rendszerek/ szennyvíztisztító telepek bővítése beleértve az építéshez/fejlesztéshez kapcsolódó hálózatrekonstrukciót (max. 5%) és a természetközeli szennyvíztisztítás megvalósítását; c) Komplex projekt részeként közcsatornával gazdaságosan el nem látható települések, településrészek környezetbarát és költséghatékony, szakszerű egyedi szennyvízkezelésének megoldása/fejlesztése; d) Települési folyékony hulladék fogadása, szállítása és tisztítása/ártalmatlanítása feltételeinek megteremtésére szolgáló fejlesztések (például települési folyékony hulladék fogadó műtárgy, hulladékgyűjtő jármű); e) Szennyvízgyűjtő rendszerek/szennyvíztisztító telepek üzemelte-téséhez kapcsolódó beszerzések (például csatornatisztító jármű) **2. Iszapkezelés, hasznosítás** f) Szennyvíztisztító telepek építéséhez/bővítéséhez kapcsolódóan a szennyvíziszap megújuló energiaforrásként történő hasznosítását célzó térségi és települési beruházások g) Iszapkezelő létesítmények építése szennyvíztelepeken vagy térségi szennyvíziszap hasznosító telepek létrehozása; h) Szennyvíziszap mezőgazdasági felhasználását célzó beruházások.	**ÉMOP** 2000 lakos-egyenérték alatti, a szenny-vízkezelési agglomeráción kívüli települések esetében természet közeli szenny-víztisztítás és közműpótló berendezések, különös tekintettel a karsztos, aprófalvas területek kis kapacitású természetközeli megoldásaira; **pályázati felhívás** 2000 LE alatti települések települési környezetének fejlesztése a korszerű szennyvízkezelési módszerek elterjesztésével, ezáltal a természeti környezetet terhelő szennyezések csökkentése. A konstrukció további célja, hogy a fejlesztések révén korszerű, környezet-védelmi-, valamint gazdaságossági szempontból is indokolható műszaki megoldások és kapacitások valósuljanak meg, és hogy a tervezett létesítmények folyamatos szakszerű üzemeltetésének, illetve fenntartásának feltételei hosszútávon biztosítottak legyenek

Magyarország az EU-hoz történő csatlakozással az EU Víz Keretirányelvben (Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK irányelve a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról) meghatározott célok elérését vállalta. Az irányelv a következőket írja elő: „2.000 lakos egyenérték (LE) szennyezőanyag-terhelés felett kötelező feladatként írja elő a tagállamok részére a települések szennyvizeinek gyűjtését és tisztítását és az egységes végrehajtás érdekében meghatározza az alkalmazandó fogalmakat is”[40]. Ennek érdekében Magyarország vállalta, hogy a **Nemzeti Települési Szennyvíz-elvezetési és -tisztítási Megvalósítási Programról szóló 25/2002. (II. 27.) Korm. rendeletben** meghatározott ütemezésben megoldja a 2000 LE feletti agglomerációk szennyvízelvezetését és tisztítását (a Kormányrendelet időközben módosult).
Tekintettel arra, hogy ezen vállalások teljesítése jelentős forrásokat kíván, a 2000 LE alatti települések szennyvízkezelésének megoldására tulajdonképpen nem maradt ágazati, csak korlátozott területi (ÉMOP)támogatás. Az ÉMOP-ban megjelenő forrás a feladat megoldására nem elegendő. Ebben a helyzetben a konstrukcióban rendelkezésre álló források jórészt az LHH programkiírásában kerültek felhasználásra. A kedvezményezetti kör végül teljes egészében LHH településekből, ezen belül pedig a megyén kívül került ki.

Tekintettel arra, hogy a szennyvízberuházások jelentős anyagi áldozatot követelnek meg az érintettektől (önkormányzatok, lakosság), meghatározott prioritások mentén célszerű lehet a teljes tervezési ciklusra vonatkozó ütemtervet meghatározni, annak érdekében, hogy az érintett települések, társulások esetében a pályázás ne elsősorban a forrásokért folytatott költséges versenyt jelentsen, hanem tervszerű projektmegvalósítást. A középtávú prognózis segítheti az érintett településeket abban, hogy a költséges tervezés eredményei hasznosuljanak, és a lakosságtól bevonandó források bevonása is megfelelően előkészített legyen. A tapasztalatok szerint ugyanis a szennyvízberuházások esetében a legnagyobb problémát a finanszírozás jelenti.

MEGÚJULÓ ENERGIA

Az energiaigény csökkentése, az energiatakarékosság szempontjainak figyelembe vétele a támogatási források felhasználása során mindvégig jelen volt. Tekintettel e terület fontosságára, a témát érintő legfontosabb információkat érdemes összefoglalni.

[40] Tájékoztató Magyarország településeinek szennyvízelvezetési és –tisztítási helyzetéről, a települési szennyvíz kezeléséről szóló 91/271/EGK irányelv Nemzeti Megvalósítási Programjáról, Vidékfejlesztési Minisztérium Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Államtitkárság

Megújuló és alacsony szén-dioxid kibocsátású energiatermelés növelése

A 77/2011. (X. 14.) OGY határozat 1. mellékletében foglalt **Nemzeti Energiastratégia 2030** a megújuló energiaforrások felhasználásának növelését, az atomenergia jelenlegi kapacitásainak megőrzését, a regionális energetikai infrastruktúra fejlesztését, **új energetikai intézményrendszer** kialakítását, valamint az energiahatékonyság és energiatakarékosság fokozását kezdeményezi.

A fenntartható energiaellátás érdekében a megújuló energia aránya a primerenergia felhasználásban várhatóan a mai 7%-ról 20% közelébe emelkedik 2030-ig. A 2020-ig megvalósuló növekedési pályát – 14,65%-os részarány elérése a bruttó végső energiafelhasználásban a kitűzött cél – a **Megújuló Energia Hasznosítási Cselekvési Terv** mutatja be részletesen.

A megyének a környezetvédelmi projektek tekintetében minden lehetőséget meg kell tudni ragadnia annak érdekében, hogy adottságait kihasználva (pl. biomassza) növelje a megújuló energiaforrások alkalmazását.

KEOP támogatások

A KEOP 1. Egészséges tiszta települések című prioritása támogatási területei:

- Települési szilárd hulladékgazdálkodási rendszerek
- Települési szilárd hulladékgazdálkodási rendszerek továbbfejlesztése
- Szennyvízelvezetés és tisztítás
- Ivóvíz-minőség javítása
- Ivóvízellátás biztonságának javítása

Vizeink jó kezelése című KEOP 2. prioritás:

- Tájgazdálkodást megalapozó vízi infrastruktúra kiépítése Tájgazdálkodást megalapozó vízi infrastruktúra kiépítése (VTT)
- Ivóvízbázis-védelem
- A települési szilárd hulladéklerakókat érintő térségi szintű rekultivációs programok elvégzése
- Árvízi kockázati térképezés és stratégiai kockázatkezelési terv készítése

Természeti értékeink jó kezelése című KEOP 3. prioritás nem csak a hosszútávú környezetileg fenntartható fejlesztés, de a régió turisztikai potenciáljának mindenkori kihasználása miatt is rendkívüli jelentőséggel bír:

- Élőhelyvédelem és -helyreállítás, élettelen természeti értékek védelme, vonalas létesítmények természetkárosító hatásának mérséklése
- Gyűjteményes növénykertek és védett történeti kertek megőrzése és helyreállítása
- Élőhelykezeléshez kapcsolódó infrastruktúrafejlesztés
- Az erdei iskola és erdei óvoda hálózat infrastrukturális fejlesztése

KEOP 4. prioritásának konstrukciói:

- Helyi hő- és hűtési energiaigény kielégítése megújuló energiaforrásokból
- Megújuló energia alapú térségfejlesztés
- Megújuló energia alapú villamosenergia-, kapcsolt hő és villamosenergia-, valamint biometán termelés
- Geotermikus alapú hő-, illetve villamosenergia termelő projektek előkészítési és projektfejlesztési tevékenységeinek támogatása
- Pénzügyi konstrukció
- Épületenergetikai fejlesztések megújuló energiaforrás hasznosítással kombinálva

Ezen konstrukciók lehetséges pályázói köre viszonylag széles skálán mozog: mikrovállalkozás, kisvállalkozás, középvállalkozás, előző kategóriákba nem tartozó vállalkozás, non-profit szervezet.

Hasonló a helyzet a KEOP Hatékony energia-felhasználás című 5. prioritásának Távhő-szektor energetikai korszerűsítése című komponense kapcsán.

Egyre több szó esik Magyarország energiafüggőségéről és annak veszélyeiről. A régió ilyen jellegű függőségét is egyre sürgetőbb mérsékelni, csökkenteni. Erre az egyik megoldás lenne az energetikai alternatívák (napenergia, szélenergia, geotermikus energia, vízenergia, biomassza) infrastruktúrájának megfelelő kiépítése.
A térségben lehetőség van napenergia, szélenergia, vízenergia, geotermikus energia hasznosítására, ahol pedig ezek közül egyik sem kivitelezhető vagy indokolt, ott a biomassza hasznosítás is fontos szerepet kaphat, melynek fontosságát a költséghatékonyság mellett foglalkoztatási hatásai is erősíthetik. Különösen olyan térségekben, ahol a mezőgazdasági területek hasznosítása nehézkes, a foglalkoztatás pedig alacsony (pl.: Cserhát).

TÁRSADALMI INFRASTRUKTÚRA

ÉMOP 4. prioritás - Humán közösségi infrastruktúra fejlesztése

A prioritás célja az alábbi területek fejlesztése:
Egészségügyi alapellátás, járóbeteg-szakellátás, rehabilitációt, hosszú idejű ápolási ellátás, szociális alapszolgáltatást és gyermekjóléti alapellátást biztosító intézmények, óvodák, valamint alap- és középfokú oktatási intézmények infrastrukturális fejlesztésére, valamint az e-közigazgatás fejlesztésére

A pályázati kiírások célja:
A kistérségi keretek között megszervezendő humán közszolgáltatások: a közoktatás, az egészségügy és a szociális ellátás megújítása jelentősen hozzájárul a lakosság foglalkoztathatóságnak javításához, az életkörülményekben rejlő területi különbségek mérsékléséhez, valamint a roma lakosok és közösségek integrációjához, így a társadalmi kohézió erősítéséhez.
A prioritás keretében számos konstrukció került meghirdetésre, ebből 3 volt LHH felhívás.

Értékelés, tapasztalatok

Jelen értékelés részben az ÉMOP félidei értékelésre támaszkodik.

A humánerőforrás általános helyzete:

- A munkahelyteremtés minden ÉMOP fejlesztés fontos törekvése. A humáninfrastruktúra-fejlesztés viszont azon prioritások közé tartozik, mely tárgykörénél fogva e törekvéshez csak csekély mértékben képes hozzájárulni. Ezért a programkörnyezet vonatkozó folyamatainak változásából csak kevés következtetést lehet levonni az ÉMOP-ra ill. végrehajtására vonatkozóan.
- A foglalkoztatási viszonyok tekintetében az Észak-magyarországi régió messze az országos szint alatt teljesített. A foglalkoztatási ráta egy rövid (2 éves) emelkedés után 2007-től ismét a mélybe zuhant, és a munkanélküliségi ráta 2004-től tartó töretlen növekedése is – ha lehet, még jobban – felgyorsult egészen az utóbbi időkig, amikor is az adatok javulást mutatnak. A régión belüli megosztottságot vizsgálva, Borsod-Abaúj-Zemplén megye általánosan gyengébb teljesítménye mellett jól kirajzolódik, hogy a válság Nógrád megyét érzékenyen érintette.
- A foglalkoztatási viszonyok – országos szinthez viszonyított – kedvezőtlen helyzete, iletve további romlása a jelentős munkahely teremtő beruházások támogatását indokolná. Ehhez kapcsolódóan érdemes megjegyezni, hogy az OP öt prioritása közül a humáninfrastruktúra-fejlesztések nem kimondottan a foglalkoztatás elősegítését célozzák meg. Mindamellett azt is látni kell, hogy az OP tervezésekor még nem látszottak a válság hatásai sem.

Nevelési-oktatási közszolgáltatások:

- Az ÉMOP 4. prioritásának 4.3.1. konstrukciója az oktatás fejlesztésére irányult. A programkörnyezet vizsgálat alapján elmondható, hogy az alapfokú nevelési-oktatási intézményrendszert igénybevevők száma – az országos átlagnak nagyjából megfelelő – csökkenést mutatott az Észak-magyarországi régióban. Ennek megfelelően a fejlesztéseknek elsősorban nem új feladat-ellátási helyek létrehozásra kell irányulniuk, hanem indokolt esetben a meglévők felújítására.

- A gyermekkorú (0-14 éves) népesség számának csökkenése a régióban az országos átlagnál valamivel gyengébb volt, aminek következtében a vizsgált időszak alatt nem közeledett a gyermekkorúak aránya az országos szinthez.
  A régió 3 megyéje közül a legrosszabb helyzetben egyértelműen Borsod-Abaúj-Zemplén megye volt. A régió másik két megyéje (Heves és Nógrád) az országos szint körül mozgott.
  Kivétel nélkül a régió összes kistérségében csökkent a gyermekek abszolút száma. Fontos megjegyezni továbbá, hogy a legnagyobb arányú visszaesések a leghátrányosabb helyzetű kistérségeket érintették.

- Az óvodába beírt gyermekek számának visszaeséséhez igazodott az óvodai férőhelyek számának országos átlagnál jelentősebb mértékű csökkenése is. Mindez összefüggésbe hozható a 3-5 éves korosztály számának országos átlagot – közel négyszeresen – meghaladó (12%-os) visszaesésével (kb. 5 ezer fő).

- Az általános iskolai ellátás jellemzői az országos trendeknek megfelelő ütemben változtak. A 2000-2008 között közel ugyanannyival (kb. 20 ezer fő) csökkent az általános iskolai tanulók száma a régióban, mint 6-14 éves korosztály létszáma. Ennek megfelelően az ezredforduló óta eltelt 9 év alatt több mint 100 általános iskola volt kénytelen bezárni kapuit.

- A középfokú oktatásra – az alapfokú nevelési-oktatási ellátással ellentétben – növekvő igény mutatkozott egészen 2007-ig. A vizsgált időszak utolsó évében azonban megtorpant a korábbi növekedés, sőt némi csökkenés is megfigyelhető volt.

Szociális alapszolgáltatások:

- Az ÉMOP 4. prioritásának 4.2.1. konstrukciója irányult a szociális ellátórendszer, és bölcsődei nevelés infrastrukturális feltételeinek fejlesztésére. A programkörnyezet vizsgálat alapján elmondható, hogy a bölcsődei ellátás területén mutatkozó növekvő igények indokolják mind a kapacitásbővítő, mind a rekonstrukciós fejlesztéseket. A házi segítségnyújtásban részesültek, ill. a szociális étkeztetés által érintettek létszámának jelentős növekedésében az ÉMOP humáninfrastruktúra-fejlesztései még nem játszhattak lényegi szerepet. Az időskorú népesség növekvő száma ellenére az idősek klubjaiban ellátottak száma jelentősen csökkent.
- Az idősek számának növekedése az Észak-magyarországi régióban az országos ütemnél lassabb volt. Az időskorú (60 év feletti) népesség aránya viszont az országos szinttel együtt mozgott a vizsgált időszak egészében.

  E tekintetben a legjobb helyzetben Borsod-Abaúj-Zemplén megye volt, mely az időszak egészében az országos átlagnál kb. 1%-al jobb arányt mutatott.

  A kistérségek többségében csökkent az időskorúak abszolút száma, de összességében nem olyan mértékben, amit a nagyobb városok növekedése ne tudott volna kompenzálni. Fontos megjegyezni továbbá, hogy a hátrányos helyzetű térségek döntő többségében csökkenés volt tapasztalható.
- A szociális étkezésben részesülők és a házi segítségnyújtás által érintettek száma a vizsgált időszakban jelentősen emelkedett, noha üteme jelentősen elmaradt az országos trendek alapján várható értéktől. Az idősek klubjaiban ellátottak száma országos átlagnál jelentősebb visszaesést mutatott, és ezzel együtt az időskorú népesség számának gyarapodása is messze elmaradt az országos értéktől. A tartós bentlakásos intézményekben ellátottak száma az egyetlen, mely az országos szintet meghaladó mértékben emelkedett.
- A szociális ellátás keretében valósul meg a bölcsődei gondozás is, mely esetében az évtized közepétől kismértékű – az országos ütemnél valamivel jelentősebb – fellendülés figyelhető meg a térségben. Mindez annak fényében érdekes, hogy a 0-2 évesek száma viszont jelentősen visszaesett, ellentétben az országos szinten tapasztalt növekedéssel.

Egészségügyi ellátás:

- Az ÉMOP 4. prioritásának 4.1.1. konstrukciója irányult az alap és járóbeteg ellátás infrastrukturális feltételeinek fejlesztésére. A programkörnyezet vizsgálat indikátorai alapján az infrastruktúrák kihasználtsága az országos átlagnak megfelelő.
- A háziorvosi ellátásban megjelentek száma csökkent a régióban, ami ellentétben állt az országos szinten tapasztalható enyhe növekedéssel. A csökkenés legkevésbé Nógrád megyét érintette, olyannyira, hogy itt kisebb növekedés is mutatkozott.
- A mentőfeladatok száma (valamivel az országos átlag felett) közel 3/4-el csökkent. A nagyarányú csökkenés oka valószínűsíthetően az, hogy az adatokban nem csak a sürgősségi ellátások szerepelnek, hanem a betegszállítások is, amit viszont egyre inkább magán cégek végeztek.

Javaslatok:

Az elmúlt időszakban megjelent felhívások lebonyolítása során a jövőre nézve az alábbiak átgondolása szükséges:

- Meg kell teremteni a források és igények összhangját a hatékonyság érdekében.
- A támogatott tevékenységeket, fejlesztési területeket alaposabb ex ante értékelésnek kell alávetni, és ennek eredményeként kell a támogatandó területeket újragondolni, fókuszálni. Fel kell mérni az eddigi fejlesztések eredményeit.
- A különböző támogatási forrásokat jobban szükséges koordinálni, melynek eredményeképpen azok szinergiája erősebb lesz, integrált fejlesztések támogatása lehetővé válik.
- A közszférát érintő fejlesztések esetében nem klasszikus pályázatos, hanem megyei, térségi és szakmai konszenzuson alapuló projektkiválasztást javasolt alkalmazni.
- A komplexitásra és a pályázói körre tekintettel meg kell teremteni a projektfejlesztés és végrehajtás támogatását. Továbbá biztosítani kell a különböző fejlettségi mutatókat indokolt esetben figyelembe vevő forrásallokációt.
- A komplexitás mellett tekintettel kell lenni a sajátos területi, népességi és foglalkoztatási adottságokra.
- Szükséges lenne szorosabb összhangra az ágazati és a régiós programok, kiírások között.

TÁMOP-TIOP javaslatok:

- A tapasztalatok beépítése az új tervezési időszak kiírásaiba.
- Az új fókuszok meghatározásánál figyelembe kellene venni a forrásfelhasználás és a pályázói igények addigi tapasztalatait.
- A megyei mutatók figyelembevétele a kiírások tervezésénél, különös tekintettel az LHH-s térségekre.
- Szükség és lehetőség esetén a Településfejlesztési Operatív program (TOP) és az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP) összekapcsolása a komplex és hatékony fejlesztések végrehajtása érdekében.
- Foglalkoztatás-oktatás összekapcsolása; a munkáltatói igények előrejelzése és az oktatási struktúra átalakítása ennek megfelelően. Együttműködés keretében a diákok követése a középiskolától az első munkahelyig. Életpálya-modellek kialakítása. Ezzel elősegítve a népességvándorlás csökkentését, a fiatalok helyben maradását.
- Oktatásban a szegregáció megszüntetése, az integráció és az egyenlő esélyű hozzáférés elősegítése.
- Az élethosszig tartó tanulás (Lifelong Learning) elősegítése érdekében a munkaügyi szervezetek és a képző intézmények közötti együttműködés fejlesztése; átképzési programok indítása a hátrányos helyzetű munkavállalók elhelyezkedését elősegítendő.

- Az infrastrukturális feltételek javítása a képzések hatékonysága érdekében.
- Egészségügyi intézmények további fejlesztése.
- Felsőoktatási intézmények együttműködésének elősegítése a piaci igényeknek megfelelő oktatási struktúra és a régióból történő elvándorlás csökkentése érdekében.
- A tudás elsajátítása érdekében a gyakorlatorientált képzés kereteinek és feltételeinek megteremtése.

Mellékletek

1. **számú melléklet**
   Nógrád megyében legalább 150 millió forint támogatást elnyert gazdaságfejlesztési és turizmus témájú projektek rövid bemutatása

2. **számú melléklet**
   Nógrád megyében minimum 500 millió forint támogatást elnyert projektek kistérségi bontásban

3. **számú melléklet**
   A Nógrád megyében 2007-2013 közötti időszakban támogatást nyert projektek összefoglalása kistérségenként

1. sz. melléklet

Nógrád megye kistérségeiben legalább 150 millió forint támogatást nyert gazdaságfejlesztési és turisztikai projektek

Tartalom

Balassagyarmati kistérség 2
Bátonyterenyei kistérség 4
Pásztói kistérség 7
Rétsági kistérség 8
Salgótarjáni kistérség 10
Szécsényi kistérség 13

gazdaságfejlesztés
turizmus

Balassagyarmati kistérség

	Pályázat neve	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
1.	ÉMOP 1.1.1/B-11 Ipartelepítés	154 991 791 Ft	Szügy	Zollner Elektronik Gyártó és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Munkahelyteremtő kapacitásbővítés a Zollner Kft. szügyi gyárában
			Az elektronikai alkatrészeket és berendezéseket gyártó Zollner Kft. székhelye Vácott található, Szügyben 460 főt foglalkoztató profitcentere működik. A nógrádi vállalkozásnál történik a termékek mechanikai gyártása, amely alapvetően lemezmegmunkálásból áll. A szügyi gyártócsarnok mérete - a cég életében nem először - korlátot jelent a termelés további bővítésében. Jelen projekt keretében egy 367 millió forintos beruházással megvalósul a gyártóterület bővítése úgy, hogy a raktár egy emeleti galériába költözik, illetve szabadtéri raklaptárolót alakítanak ki a telephelyen. Bővítésre kerül továbbá két csarnoképületet összekötő előtető. A felszabadult gyártóterületre a pályázó más forrásból lemezmegmunkáló gépeket szerez be, melyeken elektromos járművek töltőállomásainak egységeit fogják gyártani. A galéria szintén teret biztosít majd akár kisebb összeszerelési munkákhoz is. Az új termékprofil a vállalatnak évi négymilliárd forintot meghaladó többlet árbevételt eredményezhet. A projektnek köszönhetően 25 új munkahely jön létre Szügyben.		
2.	ÉMOP 2.1.1/B-12 Turisztikai attrakciók és szolgáltatások fejlesztése	360 677 904 Ft	Balassagyarmat	IPOLY ERDŐ Zártkörűen Működő Részvénytársaság	NYUGATTÓL-KELETIG A NÓGRÁDI ERDŐKBEN, AZ IPOLY ERDŐ ZRT. KOMPLEX ÖKOTURISZTIKAI FEJLESZTÉSE
			Az Ipoly Erdő Zrt. természet- társadalom-földrajzi adottságai, valamint ingatlanállománya egyedülálló lehetőséget kínálnak az idegenforgalmi szolgáltatások kiterjesztésére, ezen belül is az ökoturisztikai fejlesztések megvalósítására. Az Ipoly Erdő Zrt. által kezelt területekhez tartozik a megye természeti értékeinek, látnivalóinak jelentős része. A tervezett fejlesztés alapvető célja a Társaság által kezelt területek turizmuspiaci pozíciójának erősítése a természeti értékek megőrzése mellett, a meglévőeket kiegészítő versenyképes turisztikai attrakciók és szolgáltatások kialakítása. Elsődleges célcsoport: kisgyermekes családok, diákok, iskolás csoportok. Másodlagos célcsoport: gyermek nélküli aktív keresők, középkorúak, idősebbek. A fejlesztés hozzájárul a térség természeti és kulturális értékeinek megőrzéséhez, a térség turizmuspiaci pozíciójának javításához, ösztönzi a turisztikai szereplők közti együttműködést, növeli a térség gazdasági és népességmegtartó erejét.		
3.	ÉMOP 2.1.1/B-12 Turisztikai attrakciók és szolgáltatások fejlesztése	235 400 611 Ft	Drégelypalánk	DRÉGELYPALÁNK KÖZSÉGI ÖNKORMÁNYZAT	Turisztikai célú kulturális tanösvény kialakítása a Drégely-vár lábánál
			A projekt célja egy a hazai viszonylatban unikális, az épített és a természeti környezet adottságaira épülő turisztikai célú kulturális tanösvény kialakítása, amely a tervezett marketing és üzletvezetési módszertan mellett középtávon kedvelt turisztikai célponttá válhat. A projekt helyszíne Drégelypalánk lehetővé teszi a tárgyi és szellemi erőforrások egyetlen turisztikai centrumba koncentrálását úgy, hogy jegyzett alkotók, szakemberek segítségével lehet megismerni, kipróbálni, megtanulni a magyar történelem fortélyait.A projekt megvalósítása során célunk egy olyan komplett turisztikai programcsomag kialakítása, amelyben a már adott turisztikai attrakciókat (mint pl. Drégelyvár, Schaffer-kút) foglaljuk bele, felújítva és további újdonságokkal kiegészítve. Az egészből így kapunk egy 10 állomásból álló kulturális tanösvényt, mely bemutatja a helyi történelmet. Célcsoport: kulturális turisták, aktív turisták. Indikátorok: lásd adatlap indikátor funkciójában.		

	Pályázat neve	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
4.	ÉMOP 2.1.1/E-12 Egészségügyi turizmus szolgáltatásainak fejlesztése a konvergencia régiókban	254 949 039 Ft	Csitár	FŐNIX Kastélyszanatórium és Egészséghotel Korlátolt Felelősségű Társaság	Egészségturisztikai szolgáltatások bővítése a Nógrádgárdonyi Főnix Kastélyszanatóriumban
			Jelen projekt keretében a Főnix Kastélyszanatórium és Egészséghotel Kft. nógrádgárdonyi négycsillagos egészséghotelében felépít és berendez egy komplex diagnosztikai központot, ahol a holisztikus megközelítésnek megfelelő megújuló és új szolgáltatáscsomagok várják a vendégeket. A kínálatban fontos szerepet töltenek be a csak itt jelenlévő vízi mozgásterápiák. A fejlesztés célja, hogy bővüljenek a fizetőképes, főleg külföldi célcsoportok, illetve a kialakított csomagoknak köszönhetően növekedjen a vendégek tartózkodási ideje. Mindezt elősegítik az együttműködő szakmai és turisztikai partnerekkel megkötött megállapodások is. A fejlesztésnek köszönhetően hat új munkahely jön létre Nógrád megyében. A fejlesztés szállásférőhely bővítést nem céloz meg. A projekt keretében egy közel 500 m2 hasznos alapterületű, részben alápincézett, földszintes, önállóan is működtethető bővítmény épület készül, illetve orvosi műszereket és betegszállító járművet szereznek be.		
5.	GOP 1.3.1-11/A Vállalatok komplex technológiai innovációjának támogatása	845 463 446 Ft	Balassagyarmat	Delphi Thermal Hungary Korlátolt Felelősségű Társaság	A Delphi Thermal Hungary Kft. gyártásfejlesztést eredményező innovációs beruházása
6.	GOP 1.3.1-11/A Vállalatok komplex technológiai innovációjának támogatása	189 040 880 Ft	Galgaguta	WATT 22 Távközléstechnikai Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Saját fejlesztésű termékek gyártási folyamatának kifejlesztése
7.	GOP 1.3.1-11/A Vállalatok komplex technológiai innovációjának támogatása	174 412 959 Ft	Érsekvadkert	FAKON Vállakozási Kft.	NYOLC ATOMOS KÉN ALKALMAZÁSA VILLAMOS ENERGIA ELŐÁLLÍTÁSÁRA KONCENTRÁLT NAP HŐENERGIA FELHASZNÁLÁSÁVAL, 2 ATOMOS /OLDHATATLAN/ KÉN MINT MÁSODIK FŐTERMÉK ELŐÁLLÍTÁSÁVAL
8.	GOP 2.1.3-11 Komplex technológia fejlesztés és foglalkoztatás támogatása	1 000 000 000 Ft	Balassagyarmat	Delphi Thermal Hungary Korlátolt Felelősségű Társaság	Komplex fejlesztés a Delphi Thermal Hungary Kft-nél.
9.	GOP 2.1.1/C Komplex vállalati technológia fejlesztés	200 000 000 Ft	Szügy	Zollner Elektronik Gyártó és Szolgáltató Kft.	Szügyi lemezüzem gyártó és raktár kapacitás bővítése
10.	GOP 2.1.2/C Munkalehetőség teremtő komplex beruházások támogatása a hátrányos helyzetű kistérségekben	200 000 000 Ft	Drégelypalánk	Zentis Hungária Gyümölcsfeldolgozó Bt.	Új gyártósor telepítése a Zentis Hungária Kft.-nél

Bátonyterenyei kistérség

	Pályázat neve	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
1.	ÉMOP 1.1.1/G-09 Komplex programmal segítendő leghátrányosabb helyzetű kistérségek üzleti infrastruktúra fejlesztése	480 630 664 Ft	Bátonyterenye	Kisterenyei Ipari Park Ingatlanfejlesztő Korlátolt Felelősségű Társaság	Kisterenyei Ipari Park alapinfrastruktúrájának kiépítése
			A projektet a Kisterenyei Ipari Park Ingatlanfejlesztő Kft valósítja meg. A cég fő tevékenysége "Saját tulajdonú ingatlan adásvétele". A vállalkozás megalapításának célja ipari terület kialakítása és működtetése Bátonyterenyén		
2.	ÉMOP 1.1.1/G-09 Komplex programmal segítendő leghátrányosabb helyzetű kistérségek üzleti infrastruktúra fejlesztése	454 009 450 Ft	Bátonyterenye	Bátonyterenyei Ipari Park Korlátolt Felelősségű Társaság	Bátonyterenye ipari terület alapinfrastruktúrális fejlesztése és termelő tevékenységhez kapcsolódó üzemcsarnok építése
3.	ÉMOP 2.1.1/A-12-k Kiemelt turisztikai termék - és attrakciók fejlesztése	2 455 512 850 Ft	Mátraverebély	Fons Sacer belső egyházi jogi személy	A Mátraverebély-Szentkúti Nemzeti Kegyhely turisztikai fejlesztése
			Jelen projekt célja a Kegyhely teljeskörű építészeti felújítása, és komplex turisztikai szolgáltatások kialakítása. A projekt lezárultával egy a XXI. századi Igényeket kielégítő zarándokközpont Jön létre. A projekt során az alábbi építészeti felújítások történnek meg: Templom és rendház rekonstrukció: a templom épületének szerkezeti megerősítése, belső átalakítások; a rendház szerkezeti felújítása, korszerűsítése; a gyóntatóudvar átépítése és korszerűsítése; a rendház hátsó udvarának kitisztítása és új, belső kert kialakítása vendégszobákkal. Szabadtéri létesítmények fejlesztése: Zarándokok felvonulási tere, szabadtéri misézőhely és a kút környékének rendezése; szabadtéri liturgikus tér és az oltár átépítése; patakmeder és gyalogoshidak felújítása; a támfal és a tereplépcsők felújítása, a domboldal teraszosítása; a kegytárgyüzlet és a kiegészítő funkciók kialakítása; új barlang a Lourdes-i Szűzanya szobor számára. Zarándokház átépítése: Zarándokszállás és lelkigyakorlatos ház, 1-2 fős szobákkal és a hozzájuk kapcsolódó szociális helyiségekkel. Zarándokszállások építése: 6-8-14 ágyas szobákban, összesen 106 fő elhelyezésére alkalmas szállás a hozzá kapcsolódó szociális helyiségekkel; rendezvényterem külső terasszal, tálalókonyhával; nagy kapacitású mosdóblokk. Fogadóépület és fogadótér kialakítása: Ferences Galéria; Információs központ; kegytárgyüzlet; kétnemű mosdócsoport. A felújításoknak köszönhetően a Kegyhely a hagyományos egyházi szolgáltatások mellett már komplex turisztikai szolgáltatásokat is nyújthat majd: múzeumlátogatás (Ferences Galéria) lehetősége; rendezvények megtartásának lehetősége (Ifjúsági találkozók, konferenciák, stb.); szálláshely-szolgáltatás (zarándokszállások); vendéglátás (zarándoklatok és rendezvények Idején); kereskedelmi szolgáltatások (kegytárgyüzlet); egyéb, látogatóbarát szolgáltatások (Integrált látogató-menedzsment rendszer); egyéb, kiegészítő szolgáltatások (mosdó- és pelenkázó helyiségek).			

	Pályázat neve	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
4.	GOP 1.1.1-11 Piacorientált kutatás-fejlesztési tevékenység támogatása	157 609 172 Ft	Bátonyterenye	MEDI-RADIOPHARMA Egészségügyi Szervező, Tanácsadó, Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.	A vese és vizelet elvezető rendszer megbetegedéseinek kimutatására alkalmas radioaktív gyógyszer előállítására szolgáló készlet kifejlesztése
5.	GOP 1.3.1-11/A Vállalatok komplex technológiai innovációjának támogatása	753 474 294 Ft	Bátonyterenye	SINIA Bútorgyártó Korlátolt Felelősségű Társaság	Innovatív technológiafejlesztéssel új típusú bútortermék gyártása a SINIA Kft-nél
6.	GOP 2.1.2-08/C Komplex beruházások támogatása a komplex programmal segítendő leghátrányosabb helyzetű kistérségekben	499 819 356 Ft	Bátonyterenye	eVision Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Műholdas űrtávközlési földi állomás és infrastruktúra kiépítése Bátonyterenyén
7.	GOP 2.1.2-08/C Komplex beruházások támogatása a komplex programmal segítendő leghátrányosabb helyzetű kistérségekben	421 098 568 Ft	Mátranovák	Bombardier Transportation Hungary KFT.	Komplex kapacitásbővítő beruházás a Bombardier Kft. Mátranováki telephelyén
8.	GOP 2.1.2-08/D Komplex technológiai beruházás a hátrányos helyzetű kistérségekben induló vállalkozások részére	271 072 296 Ft	Bátonyterenye	Fogyasztó- és Szépségcentrum Képző és Szolgáltató Kft.	Világszínvonalú Fogyás- és Szépségcentrum építése Bátonyterenyén
9.	GOP 2.1.2-08/D Komplex technológiai beruházás a hátrányos helyzetű kistérségekben induló vállalkozások részére	215 589 820 Ft	Bátonyterenye	Body-Map Egészségügyi Szolgáltató Kft.	Gyorsdiagnosztikai Központ létrehozása Bátonyterenyén
10.	GOP 2.1.2-10 Komplex beruházások támogatása a komplex programmal segítendő leghátrányosabb helyzetű kistérségekben	394 414 535 Ft	Bátonyterenye	ALUKOV Hungária Kft.	A Meldetechnik Kft. sprinkler előregyártó üzemének létrehozása Bátonyterenyén

	Pályázat neve	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
11.	GOP 2.1.2-10 Komplex beruházások támogatása a komplex programmal segítendő leghátrányosabb helyzetű kistérségekben	331 885 200 Ft	Bátonyterenye	TAMÁS és ZSOLT Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Mobildaru beszerzése a Tamás és Zsolt Kft.-nél
12.	GOP 2.1.2-10 Komplex beruházások támogatása a komplex programmal segítendő leghátrányosabb helyzetű kistérségekben	159 011 557 Ft	Bátonyterenye	BESSER HUNGARIA Műanyagipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Komplex technológia korszerűsítés a Besser Hungária Kft-nél, Bátonyterenyén
13.	GOP 2.1.4-09/H Hulladékhasznosítási célú technológia fejlesztés	933 463 016 Ft	Bátonyterenye	TRP - Terenye Kft.	TRP technológiát alkalmazó gumiabroncs újrahasznosító üzem létesítése Bátonyterenyén
14.	GOP 2.1.4-09/H Hulladékhasznosítási célú technológia fejlesztés	1 000 000 000 Ft	Bátonyterenye	KGF Hungary Építőipari és Hulladékhasznosító Kft.	Bátonyterenyei Ipari Parkban üveghulladék feldolgozó, üveghabkavics gyártó üzem létrehozása

Pásztói kistérség

	Pályázat neve	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
1.	ÉMOP 2.1.1/B-12 Turisztikai attrakciók és szolgáltatások fejlesztése	334 136 929 Ft	Pásztó	Hasznosi Szabadidő Egyesület	Mátrakapu kaland- és ökoturisztikai élménypark kialakítása
			A projekt elsődleges célja, hogy a kistérség meghatározó ökoturisztikai elemeit hozza létre. Rövid távú célok, sajátos arculat kialakításával növeljék a versenyképességet és a fogadóképességet. A fejlesztés távlati céljai, hogy a térség egy hatékony, fenntartható működési rendszerét hozza létre, és a későbbiekben újabb programokkal bővítse kínálatát. Mindezzel elérni a természeti értékek fenntartható hasznosítását, új, egyedi vonzerők létrehozását, ezáltal a turisztikai versenyképesség növelését. Első sorban belföldi látogatók, a természeti és kulturális értékeket kedvelő turistákra számít a fejlesztés. A terület természeti adottságaira alapozva a tervezett fejlesztés nem a tömeges látogatókra, sokkal inkább az egyedi, különleges élményt kereső egyéni, családos és idősebb felnőttek látogatására számít.		
2.	ÉMOP 2.1.1/B-12 Turisztikai attrakciók és szolgáltatások fejlesztése	166 323 150 Ft	Kozárd	Mária Út Közhasznú Egyesület	A Mária Út Via Mariae észak-magyarországi szakaszához kapcsolódó attrakciók és szolgáltatások fejlesztése
			projekt célja a zarándokturizmus pilot jellegű fejlesztése innovatív, újszerű technológiai megoldások hasznosításával, az attrakció egész éves igénybevételének a biztosításával, klímabarát szolgáltatások kínálásával, továbbá egyedi, az adott helyszínekre jellemző sajátos értékekre építve, a Mária Út észak-magyarországi szakaszán 1) kialakítandó Mária Kertekkel; 2) online prémium portállal, amely többek között útleírásokat és zarándokturisztikai csomagajánlatokat kínál (a kapcsolódó szolgáltatók akkreditációjával); 3) multimédiás, GPS koordinátákkal kiegészített zarándok guide létrehozásával, amely többféle mobil platformon (okostelefonokon) működik; 4) zarándok út fenntartó, karbantartó és útjelzés festő önkéntesek felkészítésével; 5) zarándokturisztikai szolgálttaók felkészítésével. A Mária Kertek 9 helyszínen készülnek el, összesen ... négyzetméteren. Kialakításuk bejelentés köteles.		

Rétsági kistérség

	Pályázat neve	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
1.	ÉMOP 1.1.1/AC-11 Az üzleti infrastruktúra és a befektetési környezet fejlesztése- ipari parkok, iparterületek és inkubátorházak támogatása	374 105 791 Ft	Tolmács	MASCHINERY HUNGARY Szolgáltató és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság	Üzleti infrastruktúra fejlesztése a korszerű CNC megmunkálóipari fejlesztések megvalósítása érdekében
			A projekt keretében cégünk egy olyan infrastruktúrális és gépi kapacitás kiépítésére irányuló beruházás megvalósítását tűzte ki célul, mely alkalmas lesz a legkorszerűbb megmunkáló gépek fogadására, valamint olyan tevékenységek végzésére, mely CNC megmunkáló kapacitáshoz kötődően korszerű gépipari fejlesztések alapja lehet. A projekt céljaként megépítésre kerülő infrasturktúrális fejlesztések célja, hogy az Ipari terület tőkevonzó képességét javítsuk, a külső infrastruktúra fejlesztésével a terület megközelíthetőségét, vonalas infrastruktúrája kerül kiépítésre, míg a belső infrastruktúra fejlesztésével a megépülő csarnok kiszolgálását, illetve a jövőbeni fejlesztésekhez szükséges előkészítési feladatok elvégzését kívánjuk megvalósítani. A létrejövő felépítmény alapvetően a korszerű CNC gépek elhelyezésére és kiszolgálására alkalmas termelő terület és iroda blokk jön létre, mely jelentős mértékben javítja a tervezett fejlesztés területén megtelepedő cégek szolgáltatás ellátását. A tervezett fejlesztés eredményeként cégünk olyan komplex szolgáltatás csomaggal lesz képes megjelenni, amely nemcsak a terület és gépek bérbeadásából ered, hanem ettől jelentős mértékben emelt szinten lesz képes támogatni a betelepülő vállalkozásokat. A tervezett betelepülő cégek száma 9 db szükségessé is teszi az emelt szolgáltatás nyújtását. A tervezett szolgáltatások: minőségbiztosítási, üzletviteli, könyvelési, innovációs, örzésvédelem stb. A fejlesztéshez szükséges saját forrással cégünk a tulajdonosoknak köszönhetően rendelkezik, a terület saját tulajdonunkat képezi, így a fejlesztés megvalósítása a támogatás birtokában biztos lehetőségeket teremt. A beruházás helyszínéül szolgáló ingatlan(066 hrsz.) saját tulajdonban, további két, az előzőhöz kapcsolódó ingatlant(065 hrsz, 062/2 hrsz) bérlünk.		
2.	ÉMOP 1.1.1/F-11 Telephelyfejlesztés	150 000 000 Ft	Nógrád	K&K Energy Service Környezetvédelmi, Építőipari és Kereskedelmi Kft	K&K Kft telephelyfejlesztése
			A telephelyfejlesztés során 2 csarnok kerül kialakításra melyből az "A" jelű 1693 m2, a "B" jelű 854 m2 nettó alapterületű lesz, emellett kialakításra kerül egy külön kazánház, mely a biomassza fűtési rendszer alapja. Funkciójukat tekintve egyrészt nem veszélyes hulladék tárolására kerül felhasználásra, valamint profilbővítés céljából autómosó és szervíz lesz kialakítva, saját gépállomány kezelésére és karbantartására szolgál a tervek szerint. Eszközbeszerzés keretén belül vásárolni kívánunk gőzborotvát, fékpadot, lengpadot és egy mozgatópadot, melyet az új profil kialakításához járulnak hozzá. Az eszközök együttes összege 21.503.000.-. Alapinfrastruktúra fejlesztésen belül többek közt tüzivíz tároló kerül kialakításra többek közt, valamint útfejlesztés történik (19.844.000.-). Az építési költség összesen 264.179.000.-, ami alapvetően a 2 csarnokfejlesztést öleli fel. A projekt keretén belül az elszámolható összköltség több mint 8%-át meghaladó mértékben megújuló energia felhasználását célzó fűtési rendszert építünk be, mely alátámasztja a pályázó környezettudatos gondolkodásmódját. (biomassza kazánra épülő fűtés) Dolgozói létszámunk jelenleg 43 fő fölötti. Dolgozóink között található csökkent, megváltozott munkaképességű és nyugdíjas is. A fejlesztés eredményeként 61 főre emelkedne a dolgozó létszám.		

	Pályázat neve	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
3.	ÉMOP 2.1.1/E-12 Egészségügyi turizmus szolgáltatásainak fejlesztése a konvergencia régiókban	745 583 510 Ft	Alsópetény	P92 IT Solutions Informatikai Tanácsadó és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Lézerszemészeti klinika kialakítása az alsópetényi Prónay kastélyban
			A projektgazda 2009-ben megvásárolta és felújította a Nógrád megyei Alsópetényben található Prónay kastélyt. Jelen fejlesztés célja az I.osztályú panzió szálláskapacitásának bővítése és szolgáltatási színvonalának emelése, továbbá új profilként lézerszemészeti klinika kialakítása a versenyképesség javítása, a vendégkör szélesítése, a vendégforgalom növelése érdekében. A tervezett fejlesztéseket a jelenlegi panzióépület bővítéseként létrehozott új épületszárnyban (bruttó 1044,34 m2) alakítjuk ki. Fő funkciók: -Meglévő 10 szoba mellett + 12 db egy-, kettő-, háromágyas és összenyitható szobák kialakítása -Nemzetközi viszonylatban is magas hozzáadott értéket képviselő, de jelentős árelőnyt jelentő lézerszemészeti klinika kialakítása Az épület akadálymentesített, alternatív energiahasznosításra kerül sor. Az 1.065.119.300 Ft beruházási értékű projekthez 745.583.510 Ft támogatást igényelünk. Fő indikátorok: +24 férőhely, 6 megőrzött + 4 új munkahely, 4140 véj, 600 lézeres szemműtét/év		
4.	ÉMOP 2.2.1-09 Kereskedelmi szálláshelyek és szolgáltatások minőségi fejlesztése	282 438 027 Ft	Bánk	Tó Hotel Korlátolt Felelősségű Társaság	A bánki Tó Hotel bővítése, épületbővítés, wellness szolgáltatások, sport-és szabadidőközpont kialakítása.
			A 36 szobás hotel mellé egy négyszintes épületrész kapcsolódik. Az új épületrészben 22 új szoba, konferenciaterem, masszázs helyiség, egy fizioterápiás és egy hidroterápiás kezelő, sóbarlang fittness terem, bár, szaunák, intim pezsgőkád, fényterápiás helyiség, úszómedence, és kiszolgáló létesítmények épülnek. Bővül a meglévő étterem és kialakításra kerül egy látványkonyha is. Egy 5.000m2-es területen kerül kialakításra a sportközpont. A bővítéssel 1857,9 m2-el nő a szálloda alapterülete 127 férőhelyet biztosít. Építés ktg: 555.277.460.-Ft Eszközök: óriás sakktábla, streetball, teniszpálya, lengőteke, játszótér, Gyógyászati berendezések, mosoda, látványkonyha, Audió vizuál technika, Hulladékprés, Szállodai ügyviteli rendszer, Beléptető rendszer. Eszközök ktg: 38.196.905.-Ft Projektmenedzsment, műszaki ellenőr, nyilvánosság, könyvvizsgáló, marketing. Szolgáltatások ktg: 17.900.000.-Ft 17 új munkahely létesül, melyből 7 fő női munkavállaló, a szálláshely kihasználtság 75%-kal nő.		
5.	GOP 1.1.1-11 Piacorientált kutatás-fejlesztési tevékenység támogatása	217 555 478 Ft	Szendehely	Zengafons Korlátolt Felelősségű Társaság	Magyar Zongora
6.	GOP 1.3.1-11/B Akkreditált klaszter tagvállalatok komplex technológiai innovációjának támogatása	995 821 328 Ft	Rétság	Urbán és Urbán Édesipari és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségü Társaság	Új ostyagyártási technológia az Urbán és Urbán Kft-nél
7.	GOP 2.1.3-11 Komplex technológia fejlesztés és foglalkoztatás támogatása	387 487 362 Ft	Rétság	HI-LEX Hungary Kábelrendszergyártó Korlátolt Felelősségű Társaság	Ablakemelő és váltókábel gépi kapacitás bővítés, fröccsöntő gépi kapacitás létrehozás és gyártó- és raktárcsarnok építés a HI-LEX Hungary Kft. telephelyén, Rétságon

Salgótarjáni kistérség

	Pályázat neve	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
1.	**ÉMOP 1.1.1/F-11 Telephelyfejlesztés**	**150 000 000 Ft**	**Salgótarján**	**SINIA Bútorgyártó Korlátolt Felelősségű Társaság**	**Kapacitásbővítéshez kapcsolódó telephelyfejlesztés a Sinia KFT-nél**
			A Sinia Bútorgyártó Kft., mint hazánk egyik meghatározó, exportra termelő ülőbútorgyártó vállalkozása egy korszerű, 4 épületből álló gyártókomplexumban működik Salgótarjánban, ahol a kapacitásnövekedéshez kapcsolódóan egy új csarnokegységet kíván létrehozni. A beruházás célja, hogy a megnövekedett megrendelői igényeknek eleget téve a cég bővíthesse prototípus fejlesztő részlegét (SDC: Sinia Design Center), ezáltal szélesíteni tudja a termékpalettát és növelni a gyártási mennyiséget. Az új csarnokban kívánnak helyet biztosítani a matracgyártásnak, mint új tevékenységnek, illetve a raktártér növelése is szükségessé vált. A megnövekvő dolgozói létszámnak szociális blokk, a menedzsment és az adminisztratív állomány részére irodák és tárgyaló kerül kialakításra. Az új épület szabadon álló módon épül, de funkcióját tekintve szervesen kapcsolódik a meglévő egységekhez, kiegészítve az ott folyó gyártási munkafolyamatokat. A projekthez kapcsolódóan a projekt befejezését követő 3 év alatt 800 millió Ft-os árbevétel többlet realizálódik és 21 fő új dolgozó kerül felvételre. A tervezett fejlesztéssel a vállalkozás Nyugat - Európai piaci pozíciói erősödnek és adott esetben megjelenhet a hazai piacon is. Továbbá erősödhet a cég innovatív jellege az új, egyedi designbútor gyártás területén.		
2.	**ÉMOP 1.1.1/F-11 Telephelyfejlesztés**	**150 000 000 Ft**	**Salgótarján**	**Mikropakk Műanyag-és Fémfeldolgozó Korlátolt Felelősségű Társaság**	**A Mikropakk Kft. salgótarjáni üzemének telephelyfejlesztése**
			A projekt célja a technológiafejlesztéshez szükséges ingatlankapacitás bővítésének megvalósítása. A fejlesztésre a társaság Salgótarjáni Ipari Park területén lévő telephelyén, a társaság tulajdonában lévő 3104 Salgótarján, belterület 6225/41 helyrajzi szám alatt lévő ingatlanon végrehajtott beruházás formájában kerül sor. A fejlesztés bővítésből és önálló tevékenységként nem támogatott alap-infrastrukturális fejlesztésből áll. A társaság a meglévő, 2937 m2 hasznos alapterületű műanyag fröccsöntő üzemcsarnokán 1669,4 m2 hasznos alapterületű bővítést kíván végrehajtania a fejlesztés keretében. A bővítés során 587,7 m2 nettó alapterületű szerelőcsarnok, 245,1 m2 nettó alapterületű manipulációs tér, 295,2 m2 nettó alapterületű alapanyag- és késztermék raktár, 477,7 m2 nettó alapterületű üzemcsarnok és egy 63,7 m2 nettó alapterületű fedett kültéri tároló rész kerül kialakításra. A fejlesztés elszámolható költsége 262,890 millió Ft, melyet a társaság 42,942% saját forrás és 57,058% vissza nem térítendő támogatás felhasználásával kíván megvalósítani. A fejlesztés 169 munkahely megtartását és 10 új munkahely kialakítását teszi lehetővé. A fejlesztés eredményeként a társaság végre tudja hajtani termék- és technológiafejlesztéséhez szükséges kapacitásbővítését. A fejlesztésre alapozva a társaság növelni tudja gyártási hatékonyságát, 30%-kal tudja növelni termelését, évi 100 millió Ft-tal tudja növelni árbevételét, a társaság évi 3%-kal tudja növelni jövedelmezőségét, a fejlesztés tárgyát képező salgótarjáni telephely évi 8,5%-kal tudja növelni jövedelmezőségét. Ezen kívül a pályázó társaság javítani tudja versenyképességét, piaci pozícióját, valamint növelni piaci részesedését bel- és külpiacon egyaránt. A projekt megtérül az elvárt feltételekkel.		

	Pályázat neve	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
3.	**ÉMOP 2.1.1/A-12-k2 Kiemelt turisztikai termék - és attrakciók fejlesztése**	**614 015 275 Ft**	**Salgótarján**	**Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata**	**GeoTur - A Novohrad - Nógrád Geopark ökoturisztikai fejlesztése**
			Célunk a terület unikális földtudományi, táji, természeti, ökológiai, archeológiai, történelmi és kulturális értékeinek megőrzésével, bemutatásával nemzetközi vonzrerejű szelíd turisztikai attrakció kialakítása, a geoparkok nemzetközi hálózata piacán Magyarország és a térség megjelenése. A térség turisztikai teljesítményének növelése (vendég érkezések, vendég éjszakák számának, és az ezekből származó bevételeknek a növelése; a napi látogatók számának és a tőlük származó bevételek növelése, az átlagos tartózkodási idő növelése a régiós átlag szintjére), valamint a turizmus gazdasági multiplikációs hatásának érvényesülése a térségben. A helyi gazdaság fejlesztése. Létrejön a világ első, határon átnyúló geoparkjának magyarországi területén egy egységes arculatú, komplex, ugyanakkor jól szegmentált, nemzetközi vonzerejű szelíd turisztikai attrakció (szegmensei: geológiai szakmai, öko-, kerékpáros-, lovas-, bakancsos turizmus), melynek bázisán kialakulhatnak (fejlődhetnek) a térség turisztikai KKV-i. A projekt eredményeként megvalósul: 1 db Geopark Látogatóközpont (meglévő épület felújítása, funkcióváltása), a nagyközönség számára, panoráma kilátóval, 1 db geocsodák háza és kertje (a Geopark Látogatóközpont bel- és kültéri, interaktív kiállítása és játszótere), 1 db Geopark Irányító-, Kutató és Oktatóközpont (megvásárlásra kerülő épület felújítása, funkció váltása), egyben a geopark kapuja (geopark szervezet székhelye, szakmai és turisztikai információs központja, eszköz kölcsönző) 1 db Gusztáv tároló szakvezetéssel csoportok számára látogathatóvá tétele. Vendégfogadó infrastruktúra fejlesztés: 2 db gépkocsi parkoló, összesen 31 db autó számára, 7 db új tanösvény, információs táblákkal, pihenőkkel (útvonal vezetés koncepciójának és a tanösvények kialakításával), 2 db meglévő tanösvény fejújítása 8 db üdvözlőtábla (a terület határokon a bevezető utak mentén - magyar területen) és Salgótarjánban. 1 db bányászati élmény ösvény gyerekeknek (Minimining),		
4.	**ÉMOP 2.1.1/B-12 Turisztikai attrakciók és szolgáltatások fejlesztése**	**396 499 506 Ft**	**Szalmatercs**	**Tourist-Art Kulturális és Turisztikai Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság**	**Nemzetközi iparművészeti alkotóház - helyi gazdaságot fejlesztő turizmus**
			A projekt egy műemlék kúria felújításával, új építésű alkotóműhelyek kialakításával és hozzá tartozó (nemcsak a vendégeik részére) éttermi, rekreációs szolgáltatásokkal valósul meg. A világ országaiból érkező, kisebb-nagyobb időszakot itt töltő iparművész-tervezők és családtagjaik számára épül. A vendégkör speciális szakmákat űzők lesznek (pl textilesek, bútortervezők, üvegművesek, stb), akik nemcsak fizető vendégek lesznek a magas színvonalú kiszolgálás ellenében. Célunk, hogy felfedeztessük velük a térség hagyományait, melyet beépítenek majd tervezendő munkáikba, és közös elképzelések kialakításával helyi mintadarabok gyártását is elérjük. Foglalkoztatást biztosítva ezzel a helyi lakosságnak. Iparművészeti alkotóház nincs Magyarországon, sem Európában. Új típusú, "hosszú" turizmus megvalósítása, alkotótereket, étkezést, egyéb szolgáltatásokat adunk.		
5.	**ÉMOP 2.1.1/B-2f Turisztikai attrakciók fejlesztése**	**492 241 819 Ft**	**Ipolytarnóc**	**Bükki Nemzeti Park Igazgatóság**	**Az Ipolytarnóci Ősvilági Pompeji turisztikai célú fejlesztése II. ütem**
			A projekt tárgya az Ipolytarnóci TT turisztikai célú fejlesztésének II. üteme. A projekt - az attraktivitás további fokozása mellett - a vendégfogadáshoz szükséges szolgáltatások, és élménygazdag időtöltést nyújtó fogadási feltételek kiépítésére koncentrál. A projekt során végrehajtandó tevékenységek és azok fő jellemzői a következők: Egy arborétumszerű miocén erdő telepítése (25.000 m2), étterem létesítése (befogadóképesség 45 fő), lombsétány kialakítása (150 fm), a fejlesztés I. ütemében épült fogadóépület kiállítóterében kiállítás installáció létrehozása (különös tekintettel a nemrég elhelyezett - világviszonylatban szintén egyedülálló - bükkábrányi ősfaleletekre), szennyvízhálózat kiépítése az új létesítmények és a várható forgalomnövekedés miatt, pihenőhelyek (80 m2 filagória, 5db bográcsozó hely) és játszótér (300 m2) kialakítása, a területen dolgozók kommunikációs képzése, marketing tevékenység. A két ütem együttes eredményeként 2014-re a várt látogatószám 104.000 Fő/év.		

	Pályázat neve	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
6.	GOP 1.1.1-11 Piacorientált kutatás-fejlesztési tevékenység támogatása	562 638 000 Ft	Salgótarján	TITURÁNIA Korlátolt Felelősségű Társaság	Információtechnológiai kutatásokon alapuló innovatív nyelvoktatási keretrendszer fejlesztése
7.	GOP 1.3.1-10/A Vállalati innováció támogatása	254 860 984 Ft	Salgótarján	SALGGLAS Üvegipari Zártkörűen Működő Részvénytársaság	Új akusztikus szélvédő termék és gyártási technolgóia kidolgozása a SALGGLAS Zrt-nél
8.	GOP 1.3.1-11/A Vállalatok komplex technológiai innovációjának támogatása	489 502 496 Ft	Salgótarján	SALGGLAS Üvegipari Zártkörűen Működő Részvénytársaság	Nagy (mély) hajlatú, és felültet szabad formázásával készülő autó- és kabin üvegek gyártástechnológiájának kifejlesztése
9.	GOP 2.1.3-12 Komplex technológia fejlesztés és foglalkoztatás	889 482 353 Ft	Salgótarján	Magyar Közút Nonprofit Zártkörűen Működő Részvénytársaság	Technológiai megújulást jelentő eszközbeszerzés és sótároló-fejlesztés több telephely vonatkozásában.
10.	GOP 2.1.1-08/C Komplex vállalati technológia fejlesztés a hátrányos helyzetű kistérségekben	253 380 000 Ft	Salgótarján	MIKROPAKK Műanyag- és Fémfeldolgozó Kft.	Új, korszerű termelőkapacitás létrehozása a MIKROPAKK Kft-nél a Salgótarjáni Ipari Parkban, minőségirányítási rendszer auditálása
11.	GOP 2.1.2-08/D Komplex technológiai beruházás a hátrányos helyzetű kistérségekben induló vállalkozások részére	211 798 040 Ft	Karancsalja	MBS CTK Kft.	Új német beruházás a Salgótarjáni Kistérségben
12.	GOP 2.1.1-08/C Komplex vállalati technológia fejlesztés a hátrányos helyzetű kistérségekben	166 226 800 Ft	Salgótarján	GA Magyarország Villamos és Távközlési Berendezéseket Kivitelező Kft.	A GA-Magyarország Kft. komplex technológiai fejlesztése

Szécsényi kistérség

	Pályázat neve	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
1.	ÉMOP 2.1.1/A-12-k Kiemelt turisztikai termék - és attrakciók fejlesztése	1 709 340 497 Ft	Hollókő	Hollókő Község Önkormányzata	Próbáljon szerencsét Hollókőn!
			A projekt célja, hogy Hollókő nem elszigetelten, hanem egy innovatív, élmény együttesében az országban egyedülálló megyei kínálati rendszer részeként húzó termékként jelenjen meg a turisztikai piacon, fokozva ezáltal a térségbeli attrakciók közötti szinergikus hatást. Ezt oly módon kívánjuk elérni, hogy több tematikus helyszín bekapcsolásával átélhetővé tesszük a paraszti világ hétköznapjait, ünnepeit, a palócok hagyományait. Mindemellett a látogatószám növelése érdekében fontos, hogy az év minden időszakában legyen fesztivál program, fókuszálva a palóc kultúra még nem kellően ismert értékeire. E tekintetben természetesen szem előtt kell tartani a fenntarthatósági szempontokat, elkerülve a tömegturizmus negatív hatásait. A látogató bevonásának vezérfonala népmesei ihletésű: a belépő megváltásával tarisznyát és hamuban sült pogácsát kap, majd a mesebeli faluban szerencsét próbál: alkot, játszik, kóstol, zenél, táncol, énekel, öltözik, házasodik, vagy akár kukoricán térdepel. Az élményelemek számának bővülése által a tartózkodási idő meghosszabbítható, hozzásegít ahhoz, hogy Hollókő kizökkenjen pár órás látogatásra bepozícionált helyzetéből. Egy komplex, tematikus elemekre épülő, összefüggő program megalkotása és működtetésére pályázunk, amely bevételei révén önfenntartó és ösztönzi a turisták egyes tevékenységekbe való bekapcsolódását interaktív cselekvéseken keresztül. A projekt célcsoportjai: Elsődleges célcsoportok: ? Középkorú, gyermekeik nélkül utazó párok ? Családok Másodlagos célcsoportok: ? Külföldi szervezett csoportok ? Iskolás csoportok ? Nyugdíjas csoportok Harmadlagos célcsoportok:		
2.	ÉMOP 2.1.1/B-2f Turisztikai attrakciók fejlesztése	484 555 140 Ft	Rimóc	Ipoly Erdő Zártkörűen Működő Részvénytársaság	Ipoly Erdő Zrt. komplex ökoturisztikai fejlesztése
			A természeti kincsekben bővelkedő térségben az ökoturisztikai szolgáltatás hiányát hivatott pótolni az Ipoly Erdő Zrt. komplex ökoturisztikai fejlesztése, mely a korábbi beruházásaival és a további ütemekkel együtt átfogó bázishálózatot hoz létre működési területén. A természeti értékekhez kapcsolódóan 4 helyszínen-Hollókő-Rimóc, Balassagyarmat-Nyírjes, Szendehely-Katalinpuszta, Diósjenő- megvalósuló fejlesztési elemek a környezettudatos, turisztikai programkínálat bővülését eredményezik. A fejlesztés eredményeként a turisztikai attrakciók látogatólétszáma eléri az 50 000 főt és kapcsolódóan megvalósul 18 rendezvény. A tájba illeszkedő épített környezet kulturált kikapcsolódásra hangolja, s közben ismeretbővülést hoz a turista számára. Az így létrejövő látogatóközpontok, élmény tanösvények, állat, növény és természeti értékek bemutatói, szakmai irányítású működtetés mellett a közvetlen eredményeken túl várhatóan komoly turisztikai keresletbővülést eredményeznek, de ehhez szükséges a beruházás támogatottsága		
3.	ÉMOP 2.2.1-12 Üzleti célú szálláshelyek fejlesztése	500 000 000 Ft	Hollókő	FORT-BAU THERM Építőipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Hotel Hollókő, 4 csillagos wellness szálloda építése
			A "Hotel Hollókő, 4 csillagos wellness száloda építése" elnevezésű projekt létrehozásának célja, hogy a településre jellemző gazdag és sokrétű természeti és környezeti adottságokra és történelmi emlékanyagára alapozva egy korszerű infrastruktúrával és magas minőségi színvonalú turisztikai szolgáltatásokkal rendelkező 4 csillagos komplex szálloda kerüljön kialakításra. A fejlesztés minden korosztály részére elérhető. A marketing tevékenység során kell különböző eszközöket, lehetőségeket igénybe venni az eltérő célcsoportok megszólítására, az iskolás kortól az idős korosztályig, valamint a kül- és belföldi turisták részére. A projekt keretében 55 (ebből 2 akadálymentesített) szoba, 60férőhelyes konferenciaterem, 160 fős étterem és 35fő befogadására alkalmas spa részleg kerül felépítésre.		

2. sz. melléklet

Nógrád megye kistérségeiben 500 millió forint feletti támogatást nyert projektek

(ÉMOP-3, KEOP, KÖZOP, TIOP, TÁMOP)

Tartalom

Balassagyarmati kistérség 2
Bátonyterenyei kistérség 3
Pásztói kistérség 4
Rétsági kistérség 6
Salgótarjáni kistérség 7
Szécsényi kistérség 9

Balassagyarmati kistérség

	Pályázat neve	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
1.	ÉMOP 3.1.2/A-2f Funkcióbővítő településrehabilitáció	782 707 153 Ft	Balassagyarmat	Balassagyarmat Város Önkormányzata	Balassagyarmat városközpontjának funkcióbővítő rehabilitációja (1. ütem)
			A funkcióbővítő település rehabilitáció akcióterületének fejlesztésével megvalósításra kerülő városfejlesztési akció fő célkitűzése: élhetőbb emberi léptékű, közúti közlekedés káros hatásaitól minél jobban megóvott belváros kialakítása, ahol nem a járművek uralják a területeket, hanem lehet sétálni, beszélgetni, nézelődni az utcán. A Rákóczi fejedelem út projekt által érintett szakaszának minőségi kiskereskedelmi üzletei és építészetileg értékes épületei erre lehetőséget adnak, sőt kívánják, hogy ne egy széles aszfaltút kiemelt betonszegélyekkel uralkodjon el a barátságos épületek felett. A projekt magában foglalja a főutca (Rákóczi fejedelem út) kereskedelem erősítő, sétáló utcává történő átépítését, a főtér közterület rendezését a Deák F. utcáig, a Déli tehermentesítő út kiépítését, valamint a körforgalom kiépítését. Az akcióterület fejlesztésének célja, hogy a főutca közterületének rehabilitációja ne csak a városkép minőségének javításával - esztétikai szinten - javítsa a város és a kistérség határain túlnyúló vonzáskörzetet kiszolgáló, meglévő minőségi kiskereskedelem pozícióját, hanem tényleges működésének feltételeit is javítsa, azáltal, hogy az autóval érkezők számára is kényelmesen használhatóvá teszi a főutca kereskedelemi és vendéglátási szolgáltatásait. Ennek érdekében az Óváros téri fizetős parkoló kiépítése és a Civitas Fortissima tér 3. épület földszintjének felújítása, funkcióváltása is a projekt része.		
2.	KEOP 3.1.2/2F/09 Élőhelyvédelem, -helyreállítás, vonalas létesítmények természetkárosító hatásának mérséklése	521 346 779 Ft	Hont	Duna Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	Természeti értékek megőrzése a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság területén
			A Duna-Ipoly Nemzeti Park az alábbi három részterületen kíván tevékenységeket végrehajtani: 1. alprojekt: Élőhelyrekonstrukció - Drégelypalánk, Ipoly völgy vizes élőhelyeken 2. alprojekt: Élettelen természeti értékek megőrzése a Bajóti Büdös-lyuk és a Tatabányai bányász barlangban 3. alprojekt: Közlekedési infrastruktúra természetkárosító hatásainak csökkentése a 7. sz. főút mentén. A projekt rövid távú célja a természetvédelmi terület infrastruktúrájának megteremtése a terület-rekonstrukcióhoz szükséges műtárgyak (pl. zsiliprendszer) kiépítése, a tatabányai Bányász-barlang, és a Bajóti Büdös-lyuk barlang természetes állapotának biztosítása lezárás által, és a természetkárosító hatás csökkentéséhez szükséges infrastruktúra kialakítása (pl. terelők létesítése). A projekt hosszú távú célja elsődlegesen a Nemzeti Park Börzsönyi Tájegység Ipolyvölgy-Drégelypalánk természeti értékeinek hosszú távú megőrzése, a terület vizes élőhelyeinek rekonstrukciója - eredeti állapotukhoz közeli ökológiai helyzet kialakítása. A projekt fő tevékenységei: 1. Közbeszerzési eljárások lefolytatása 2. Kivitelezés: a) Élőhelyrekonstrukció: Drégelypalánk, Ipoly völgy vizes élőhelyeken műtárgyak kihelyezése b) Élettelen természeti értékek megőrzése: Bajóti Büdös-lyuk és a Tatabányai bányász barlang bejáratának lezárása c) Közlekedési infrastr. természetkárosító hatásának csökk.: - Kétéltű és hüllőterelők, ökológiai átjárók - Védőkerítés, madárvédő fal építése 3. Nyilvánosság biztosítás, könyvvizsgálat 4. Projektzárás A projekt elvárt eredményei: 1. Vízellátottság javítása a DINP Börzsönyi TE védett területére eső, Drégelypalánk és Hont külterületi, Natura 2000 területeken a) Az Ipoly árvízi területének tereprendezése, a vízszint emelkedésének növelése érdekében - Földmunkavégzés, új árokszakasz létesítése - Meglévő árokszakasz bővítése - Meglévő folyószakasz kíméletes tisztítása b) Hévíz patakból történő felszíni vízpótlást hatására a vízborított időszak meghosszabbodása - műtárgyak létesítése a projektterületen - Héviz-pataki vízpótló műtárgy - betonburkolatú gázló - vasbeton mérőbukós elágazóműtárgy - 80 cm tiltós áteresz - 3 db 80 cm áteresz - Csitári-patakhoz csatlakozó műtárgy 2. A Gerecse hegységben lévő Tatabányai Bányász,-és a Bajóti Büdös-lyuk barlang jelenlegi bejáratának lezárása - az ott élő denevérfauna természetes élőhelyének megóvása - a barlang állagának megóvása, végső beomlásának megakadályozása - a véletlen balesetek bekövetkezésének kizárása 3. A 7 sz. főút 3,5 Km-es szakaszán történő természetkárosító hatásának csökkentése átereszek, terelők kihelyezésével.		

3.	KEOP 1.2.0/2F/09 Szennyvízelvezetés és tisztítás	847 278 686 Ft	Drégelypalánk	Drégelypalánk és Hont Községek szennyvízcsatorna építési- és szennyvízelvezetési Önkormányzati Társulása	Drégelypalánk és Hont községek szennyvízcsatornázásának kiépítése és az összegyűjtött szennyvíz bevezetése a meglévő dejtári szennyvíztisztító telepre
			86/2009. (IV. 10.) Korm. rendelettel módosított 25/2002. (II.27.) Kormányrendeletben meghatározott Dejtár agglomerációját, Dejtár, Drégelypalánk, Patak, Ipolyvece és Hont települések alkotják, melyek közül Dejtár, Ipolyvece és Patak községek kiépített szennyvízcsatorna hálózattal rendelkeznek, szennyvíztisztításuk megoldott (Dejtári szennyvíztisztító telep). A megoldandó probléma: Drégelypalánkon és Honton nem áll rendelkezésre közterületi szennyvízcsatorna hálózat, emiatt a kommunális szennyvíz túlnyomó része szakszerű tisztítás nélkül közműpótló berendezésekkel a talajba kerül. Kis hányada zárt gyűjtőkben történő tárolást és szippantással végzett elszállítást követően kerül elhelyezésre részben szakszerű szennyvíztelepi ártalmatlanítással, részben illegális, környezetet szennyező elhelyezéssel. A szikkasztás a talaj és vízszennyezés mellett növeli a belvízveszélyt is. További problémát jelent, hogy az agglomeráció központi szennyvíztisztító telepe hidraulikailag alulterhelt, ~50%-os kihasználtsággal működik, ezért: - a telep tisztítási hatásfoka nem megfelelő - a technológia nem képes az előírt határértékre tisztítani a befolyó szennyvizet - magasabb fajlagos üzemköltséggel működik. A projekt célja: A fentiek következtében a projektjavaslat célja - a környezeti fenntarthatóság és biztonság, valamint az "egészséges, tiszta település" elérése érdekében - Drégelypalánk és Hont közüzemű csatornázása, az összegyűjtött szennyvíz bevezetése a meglévő dejtári szennyvíztisztító telepre. A cél elérése érdekében elvégzendő főbb tevékenységek és azok befejezése: 1. Közbeszerzések/beszerzések lefolytatása, szerződéskötés: - PR szervezet: 2010. október - Hivatalos közbeszerzési tanácsadó: 2010. szeptember - Könyvvizsgáló: 2010. október - Általános menedzsment szervezet: 2010. december - Mérnök a projekt műszaki felügyeletének ellátására: 2010. december - Kivitelező: 201. február 2. Az egyes projektelemek kivitelezése: 2013. március - Drégelypalánk és Hont települések szennyvízcsatorna-hálózatának kiépítése FIDIC Piros könyv szerint készült kiviteli tervek alapján. - A limitált nitrát adagolási rendszer vonatkozásában a csatornahálózat próbaüzemének lefolytatása. - Műszaki átadás-átvétel. - A csatornahálózat üzemeltetési engedélykérelmének beadása, engedélyeztetése.		

Bátonyterenyei kistérség

	Pályázat neve	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
1.	KEOP 2.3.0/2F/09-11 Települési szilárdhulladék-lerakók rekultivációit érintő projektek	2 818 030 711 Ft	Bátonyterenye	Kelet-Nógrádi Hulladékrekultivációs Társulás	Kelet-Nógrádi hulladékrekultivációs program
			A projekt célja a Kelet-Nógrádi Hulladékrekultivációs Társulás 15 településén lévő 16 db települési szilárdhulladék lerakó rekultivációjának elvégzése. A lerakók minden esetben rendelkeznek elfogadott környezetvédelmi felülvizsgálattal és rekultivációs tervvel. A lerakók mindegyikénél rendelkezésre áll továbbá jogerős rekultivációs és vízjogi engedély. A rekultiváció során 14 db lezárás és 2 db lerakó felszámolása tervezett.		

Pásztói kistérség

Pályázat neve	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
KÖZOP 3.4.0-09 Előkészítési konstrukció	3 629 124 607 Ft	Jobbágyi	Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt.	21. sz. főút 1+300-7+850 km és 9+750-15+050, valamint a 17+000-48+000 kmsz közötti szakasz négynyomúsítása
	Még nem tartozik hozzá szerződés			
ÉMOP 3.1.2/A-2f Funkcióbővítő településrehabilitáció	705 865 938 Ft	Pásztó	Pásztó Város Önkormányzata	Pásztó Kistérségi Központ Rehabilitációja
	Pásztó belváros akcióterülete a városi funkciók hordozója. A városközpontra vonatkozó projektek esetében elsősorban a "központi szerepkör erősítése a cél, mely megnyilvánul a közösségi intézmények, közterületek és műemléki környezetek felújításával, valamint a közlekedési és parkolási helyzet javításával, továbbá egyéb városi infrastrukturális fejlesztésekkel. A projektek összességében hozzájárulnak a városközpont turisztikai-közösségi és egyben központi szerepkörének erősítéséhez. A tervezett projektek az alábbiakat célozzák meg: " Közösségi (oktatási-kulturális) intézmények fejlesztése (Csohány Galéria; Kéttannyelvű gimnázium; Zeneiskola; Művelődési Központ megújítása, Turisztikai fogadóhelyiség kialakítása) " A közlekedés és a parkolási helyzet javítása (Polgármesteri Hivatal, Deák Ferenc utca, Szent Imre tér, Csillag tér, Bekötőút kialakítása a Polgármesteri Hivatal felé) " Piac vásárló- és kereskedőbarát korszerűsítése (infrastruktúra felújítás, új piaccsarnok építés, vizesblokk kialakítás, parkolók rendezése) " Fő utca piaci igényeknek megfelelő átalakítása " Műemlékek és környeztük megújítása, korszerűsítése (Műemlék kolostor együttes, Műemlék templom) " Közterületek minőségének javítása (Múzeum tér; Műemlék templom kerített kertje; Kolostor kert; Csillag tér; Új turisztikai fogadóhely körüli zöldfelület megújítása; Hunyadi u.-Kölcsey u.-Fő u. új tér kialakítása, Szent Imre tér rekonstrukciója, Polgármesteri Hivatal előtti tér rekonstrukciója) " Infrastrukturális korszerűsítések (Polgármesteri Hivatal, Deák Ferenc utca, Kossuth utca Műemléki tömb elektromos hálózata, Transzformátorház rekonstrukciója,; Térfigyelő rendszer kialakítása, Városi útbaigazító tábla-rendszer)			
KEOP 1.2.0/09-11 Szennyvízelvezetés és tisztítás	993 952 847 Ft	Buják	Buják Község Önkormányzata	Buják szennyvíztisztító telep és csatornahálózat fejlesztése
Bujákon, a projektjavaslat által érintett településen nem áll rendelkezésre szennyvízcsatorna hálózat és tisztító telep, a települési szennyvíz-elvezetés és tisztítás nem megoldott. Buják Község Önkormányzata projektgazdaként vállalkozik a település szennyvízelvezetési és szennyvíztisztítási fejlesztéseinek megvalósítására. A Környezet és Energia Operatív Program "Egészséges és tiszta település prioritási tengelyén" lévő "Szennyvízelvezetés és tisztítás kétfordulós pályázati konstrukció" (KEOP-1.2.0.) keretén belül nyílt lehetőség a Nemzeti Települési Szennyvíz-elvezetési és- tisztítási Megvalósíthatósági Programról szóló 25/2002. (II.27.) Kormány rendeletben meghatározott feladatok, egyben a tervezett projekt megvalósításának támogatására. A projekt javaslat összhangban áll a Kormány rendeletben foglaltakkal. Buják agglomeráció lakos egyenértéke 2129, a rendeletben előírt kötelezettségnek legkésőbb 2015. december 31-ig eleget kell tenni. A keletkező szennyvizeket nagyobb részt helyben emésztő gödrökben szikkasztják el, vagy zárt szennyvíztárolókból elszállíttatják. A településen ipari üzem nem található, a keletkező szennyvíz kommunális jellegű. A szennyvíz-csatornahálózat kiépítésére és a keletkező szennyvíz biológiai tisztításának megoldására a jogszabályi, műszaki, gazdasági, társadalmi szükségszerűségeket megismerve és átgondolva két reális változat került kidolgozásra. A változatok közti különbség a szennyvíztisztítás technológiájában különbözik egymástól, mivel az elválasztott rendszerű gravitációs csatornának nincs műszakilag ésszerű és vizsgálat tárgyát képző alternatívája, mivel a településen markáns, közel egy irányba mutató lejtések találhatók. Szennyvízelvezetés főbb adatai Buják szennyvíz csatornája összegző mennyiségei 1.035 m NÁ 250 KG-PVC műanyag gravitációs csatorna (gyűjtő) 13.890 m NÁ 200 KG-PVC műanyag gravitációs csatorna (gyűjtő) 7.578 m NÁ 160 KG-PVC műanyag gravitációs csatorna (bekötés) 1.275 m D 160 x 9,5 PE 100 PN 10 szennyvíz nyomócső 650 m D 110 x 6,6 PE 100 PN 10 szennyvíz nyomócső 630 m D 90 x 5,4 PE 100 PN 10 szennyvíz nyomócső (kollektor vezeték) 2.080 m D 50 x 2,9 PE 80 PN 6 PE szennyvíz nyomócső (házi bekötés) 4 db közterületi átemelő, ebből települési közbenső átemelő:3 db települési végátemelő: 1 db Szennyvíztisztítás tervezett szennyvízkezelő mű hidraulikai kapacitása: 200 m3/d A szennyvíztisztító telep megvalósításának helyszíne a 058/9 hrsz-ú, önkormányzati tulajdonú, 6.166 m2, azaz kb. 0,62 ha nagyságú terület. A tisztított szennyvíz befogadója a Bujáki-patak. Tervezett létesítmények (csatornahálózat, szennyvíztisztító telep) tulajdonosa Buják Község Önkormányzata lesz.				

KEOP 1.2.0/09-11 Szennyvízelvezetés és tisztítás	1 865 419 403 Ft	Szirák	Szirák és Térsége Szennyvízcsatorna Beruházási és Üzemeltetése Önkormányzati Társulás	Héhalom agglomeráció -Héhalom, Szirák, Palotás, Egyházasdengeleg, Kisbágyon-szennyvízelvezetése és tisztítása
	A Nemzeti Települési Szennyvíz-elvezetési és- tisztítási Megvalósíthatósági Programról szóló 25/2002. (II.27.) Kormány rendeletet módosító 286/2010. (XII. 16.) Korm. rendelet 2. sz. mellékletében meghatározott Héhalom szennyvízelvezetési agglomerációt Héhalom, Szirák, Palotás,Bér, Egyházasdengeleg, Kisbágyon települések alkotják.A projektben finanszírozási problémák miatt nem vesz részt Bér község, így a fejlesztéssel érintett terület az agglomeráció fennmaradó öt települése. Az önkormányzatok nem rendelkeznek csatornahálózattal, illetve szennyvíztisztító rendszerrel. Ennek kialakítását európai uniós forrásból kívánják megvalósítani a jövőben, ezzel megvalósítva az európai unió által előírt környezetterhelés mérséklését. A lakossági felmérések alapján a lakossági várakozás és igény a csatornahálózat kiépítése iránt jelentős. A hat település által létrehozott Önkormányzati Társulás célja a környezeti fenntarthatóság és biztonság, valamint az "egészséges, tiszta település" elérése érdekében: o az érintett települések közüzemű csatornázásának és szennyvízelvezetésének megoldása; o a közcsatornával elvezetett kommunális szennyvizek teljes biológiai tisztításának megvalósítása. A Környezet és Energia Operatív Program "Egészséges és tiszta település prioritási tengelyén" lévő "Szennyvízelvezetés és tisztítás kétfordulós pályázati konstrukció" (KEOP-1.2.0.) keretén belül nyílt lehetőség a Nemzeti Települési Szennyvíz-elvezetési és- tisztítási Megvalósíthatósági Programról szóló 25/2002. (II.27.) Kormány rendeletben meghatározott feladatok, egyben a tervezett projekt megvalósításának támogatására. A projekt javaslat összhangban áll a Kormány rendeletben foglaltakkal. A Héhalmi agglomeráció lakos egyenértéke 5143, a rendeletben előírt kötelezettségnek legkésőbb 2015. december 31-ig eleget kell tenni. Jelen tanulmányban a szennyvíz-csatornahálózat kiépítésére és a keletkező szennyvíz biológiai tisztításának megoldására, a jogszabályi, műszaki, gazdasági, társadalmi szükségszerűségeket megismerve és átgondolva két reális változat került kidolgozásra. A változatok közti különbség a szennyvíztisztítás technológiájában különbözik egymástól, mivel az elválasztott rendszerű gravitációs csatornának nincs műszakilag ésszerű és vizsgálat tárgyát képző alternatívája, a településeken markáns, közel egy irányba mutató lejtések találhatók.			

Rétsági kistérség

	Pályázat neve	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
1.	KEOP 1.2.0/2F/09 Szennyvízelvezetés és tisztítás	693 477 259 Ft	Romhány	Romhány Község Önkormányzata	Romhány község teljeskörű szennyvízelvezetési és tisztítási projekt
	Romhány Község Önkormányzata a település szennyvíztisztítását és az ehhez kapcsolódó szennyvízgyűjtő- elvezető rendszer beruházás teljes körű megvalósítását régóta tervezi, mivel: - a település állandó lakossága 2329 fő, vezetékes szennyvízelvezetés csak a község egyharmad részén van megoldva., - a település közel 1/3-ad részét lefedő meglévő csatornahálózat elavult, rossz állagú, üzemeltetése veszélyeket rejt magában, - a meglévő szennyvíztelep korszerűtlen, működése energia igényes, a csatornahálózat fejlesztése kapacitásbővítést indokol, - a nem csatornázott területen a lakosság egyedileg kiépített, nem zárt rendszerű aknákban gyűjti a szennyvizet, melynek elhelyezése gyakran illegális, de a legálisan elszállított szennyvíz megfelelő elhelyezése, tisztítása sem biztosított. A jelenlegi helyzet környezetkárosító hatása jelentős, mivel Romhány csatornázatlan területén keletkező szennyvíz a nem vízzáró házi szennyvízgyűjtőkből beszivárgás, bemosódás útján a településen átfolyó Lókos-patakba kerül, a Lókos-patak pedig Dejtár térségében szennyezi a dejtári ivóvíz bázist. A fejlesztés egyik célja, hogy a felszíni és felszín alatti vizekre gyakorolt környezetterhelő hatást megszüntesse. A projekt beruházási költségének nagyságrendje miatt viszont a település önerőből nem tudja a problémát megoldani. A projektgazda önkormányzat, valamint a település lakossága elszánt a fejlesztés megvalósítására, az önrész biztosításának fedezeteként a lakosok már 2003. augusztus 1-től fizetik a lakáskasszát. A fejlesztéstől várható legfontosabb hatások: megoldódik a Dejtári ivóvízbázis védelme, jelentősen javul a községben megtelepülő vállalkozások infrastrukturális ellátottsága, növekszik a település lakosság megtartó ereje és tőkevonzó képessége, "élhetőbbé" válik a település, megszűnik a csatornázottsági különbségekből eredő lakosság közötti "feloldhatatlannak" tűnő ellentét. Ezek egyben a projekt megvalósításának céljait is képezik, melyek a következőkben foglalhatók össze: - elfogadható szinten élhető európai településsé válni, - a település infrastrukturális ellátottságának országos átlag szintjére emelése, - az eredményes beruházással a közösségi érzés, a település társadalmi kohéziójának erősítése, - az esélyegyenlőség biztosítása a település hátrányos helyzetű lakosai számára, - a környezet védelme, megóvása a jövő nemzedékei számára, a környezet értékeinek megbecsülése. A fejlesztési tevékenység bemutatása: Romhány település jelenlegi szennyvízelvezetési és szennyvízkezelési helyzetéből adódóan a fejlesztési tevékenység elemei az alábbiak: - A jelenlegi 4,3 km hosszú csatornahálózat 17,26 km-re bővítése, ezáltal a település teljes csatornázottságának megoldása. A hálózat fejlesztés megában foglalja 1 km meglévő hálózatnak a rekonstrukcióját (5%-os költségkorláton belül). - A fejlesztés megvalósításával a gravitációsan összegyűjtött szennyvizet a domborzati viszonyok miatt 8 db köztéri átemelő emeli a szennyvíztisztító telepre, a gerincvezetékre. A 8 db átemelőből 6 db új építésű, a 2 db meglévő átemelőnek pedig kapacitásbővítése indokolt. Az átemelők fejlesztése magában foglalja a szükséges gépészeti, elektromos és irányítástechnikai berendezések fejlesztését is. - A csatornahálózatra kiépül a meglévő 262 db szennyvíz bekötő vezetékhez további 676 db. - A meglévő szennyvíztisztítótelep fejlesztése, mely magában foglalja a telep kapacitásának bővítését. - Meglévő gerincvezeték hossza: 4300 fm, 262 ingatlan, bekötött lakosok száma 650 fő, - Tervezett gerincvezeték hossza: 8715 fm 676 ingatlan, érintett lakosság: 1679 fő - Ellátott: 650 fő / 4,3 km = 151,16 fő/km, - Fejlesztéssel érintett: 1679 fő/8,415 km= 198,21 fő/km, - Összes: 2 329 fő / 13,015 km = 178,95 fő / km. Célcsoportunk: a település teljes lakossága, és a környék élővilága, valamint a felszíni és felszín alatti vizek és a dejtári ivóvízbázis. A fejlesztés eredményeként csökken a környezetterhelés és javul az itt élők életminősége.					
1.	TIOP 2.1.2-07/1 Kistérségi járóbeteg-szakellátó központok kialakítása és fejlesztése	912 302 313 Ft	Rétság	Rétság Város Önkormányzata	Rétság városban kialakítandó járóbeteg-szakellátó központ koncepciója a "Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program" keretében a "Kistérségi járóbeteg-szakellátó központok kialakítása és fejlesztése" címmel kiírt pályázatnak megfelelően
			A rétsági kistérség területén Rétság székhellyel R2 szintű járóbeteg-szakellátó intézetet kívánunk létrehozni. Az új rendelőintézet környezetbarát technológiák kialakításával a betegek szempontjából optimális, tömegközlekedéssel is jól megközelíthető helyen a korábbi laktanya területén tervezzük megnyitni. Az intézmény szakmai profilját - a pályázat adta lehetőségek között - a lakossági szükségletekre, igénybevételi szokásokra és az aktív fekvőbeteg ellátási kapacitások változására tekintettel alakítjuk ki. A projekt megvalósulásával jelentősen javul a térségben az egészségügyi szakellátásokhoz való hozzáférést A célul kitűzött 20 perces hozzáférés a térség lakosságának 68%-át érinti majd. Terveink szerint az intézmény gazdálkodása a betegforgalom felfutás után stabilnak tekinthető, minimális veszteséget mutatva. A pályázati forrásból megvalósuló korszerű infrastruktúra költségcsökkentő hatása és a helyiség bérbeadásból származó jövedelmek segítik a hosszútávú fenntarthatóságot.			

Salgótarjáni kistérség

Pályázat neve	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
ÉMOP 3.1.2/C-09-2f Megyei jogú városok integrált rehabilitációja	1 211 012 657 Ft	Salgótarján	Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata	Salgótarján városközpontjának funkcióbővítő rehabilitációja
A városközpontban megvalósuló kiemelt projekt az IVS és VATT helyzetelemzéseiben feltárt, több évtizedre visszanyúló strukturális problémák megoldására kíván komplex, egymáshoz szervesen illeszkedő projekt elemekkel megoldást kínálni. A városi funkciók bővüléséhez járul hozzá a városközpont egyik kiemelt közösségi, kulturális és szabadidős létesítménye, az Apolló Mozi, amelynek komplex felújítására kerül sor új funkciók kialakításával, így alternatív kulturális központként működik a jövőben. Ehhez szorosan kapcsolódik a városi közterületi funkciót erősítő projekt elem, a Múzeum tér felújítása a város központi helyén, a mozi környezetében. A városközpont jobb feltárását és súlyos patkolókapacitás-hiány enyhítését eredményezi a Március 15. utca mögött megvalósuló parkolóház, amely a parkolási funkció mellett közösségi, és szabadidős szolgáltatásoknak is helyt ad (kávézó-étterem, EU konform játszótér, tetőterasz-közösségi tér, zöldtető), ezen túlmenően javítja a terület gyalogos közlekedési kapcsolatait is. A magántőke bevonásával megvalósuló beruházás 160 parkoló férőhely kialakítását eredményezi a gazdasági funkció keretében. A Belváros területén további 247 db felszíni parkoló kerül kialakításra, amely szintén a városközpont jobb feltárását szolgálja. A Belváros területe jelenleg alulhasznosított. Nem tölti be megfelelő színvonalon azt a városi, és térségi (a megyeszékhely belvárosa) funkciót, amelyre a minőségi kiskereskedelem terén térszerkezeti pozíciója predesztinálja, és amely funkció betöltése a város fenntartható fejlődésének egyik legfontosabb húzóereje lenne. A másik három összvárosi szintű potenciális funkció, amely Salgótarján fejlődésének húzóereje lehetne: térségi munkaerő-piaci és foglalkoztatási központ, turisztikai attrakció, a kultúra és a felsőoktatás térségi központja. Az említett belvárosi funkcióhiány a felsorolt másik három összvárosi funkció betöltését is akadályozza. Mindez szorosan összefügg a súlyos parkoló hiánnyal. Az OTÉK norma szerinti 50 %-os értékhez képest is 1689 db parkolóhely hiányzik a belvárosból, amit csak parkolóház megépítésével lehet kompenzálni, hiszen összesen 247 db felszíni parkoló alakítható ki. A térségi kulturális központ funkció szükségessé teszi az Apolló Mozi épületében a kihasználatlan terek új funkciókkal történő hasznosítását, amely art-moziként kiemelkedő szórakoztató és kulturális funkciót tölt be, jelenleg egyetlen moziként a városban és a kistérségben. A műemléki védettség alatt álló városközpont közterület rehabilitációjának prioritása a Múzeum tér felújítása. Az IVS-ben megfogalmazott jövőkép: megújuló vonzó középváros. A fentiekben leírt problémákra a bemutatott műszaki megoldással elérni kívánt átfogó cél egy megújult, korszerű, vonzó városközpont kialakítása, amely mind az itt élőknek, mind az ide látogatóknak megfelelő életminőséget és szolgáltatásokat biztosít, attraktív városi arculatot, környezetet eredményez. Közvetlen cél a súlyos parkolási problémák enyhítése, ami biztosítja az előfeltételét a fent hivatkozott városi funkciók megerősödésének, új funkciók, minőségi szolgáltatások megjelenésének, ill. a közszféra város rehabilitációs feladatainak elvégzése nyomán a magánszféra fejlesztéseinek. További közvetlen cél a belvárosban található közterületek, zöldfelületek és középületek megújítása, komplex fejlesztése. Közvetlen célcsoportot jelentenek az akcióterületen élő lakók, akiknek a lakókörnyezete megújul. Ide sorolhatók a városközpontban működő vállalkozások, hiszen a vonzó városközpont az ő forgalmukat, ingatlanaik értékét is növeli. A belváros jobb megközelíthetősége, a súlyos parkolási problémák részleges enyhítése javítja az itt működő hivatalok, kulturális- és közintézmények látogatottságát, a vállalkozások forgalmát, a szolgáltatások kihasználtságát, bővülését. Mindezek következtében célcsoportnak tekinthető minden városi és megyei lakó, vagy látogató, aki felkeresi a belvárost akár ügyintézés, akár a szabadidő hasznos eltöltése céljából.				
KEOP 1.3.0/09-11 Ivóvízminőség javítása	525 073 689 Ft	Cered	Cered Térségi Vízellátó Rendszer Ivóvízminőség-javítási Program Önkormányzati Társulás	Cered térségi vízellátó rendszer ivóvízminőség javítása
A fejlesztés célja a Cered térségi (Cered, Szilaspogony, Zabar) vízellátó rendszer ivóvízminőségének javítása, a három település ivóvíz igényének hosszú távú, fenntartható, és egészséges biztosítása. A pályázat előzménye, hogy Cered, Szilaspogony és Zabar Községek Társulási Megállapodást kötöttek, majd a KEOP-7.1.0/11 "Derogációs víziközmű projektek előkészítése" című konstrukció keretében támogatási pályázatot nyújtottak be a projekt megvalósítására. Az előkészítési projekt finanszírozására a K-2012-KEOP-7.1.0/11-0062938/173 támogatói okirat alapján 85 %-os intenzitású vissza nem térítendő támogatásban részesültek. Cered, Szilaspogony és Zabar települések - a víz magas ammónium koncentrációjára való tekintettel - szerepelnek az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről szóló 201/2001. (X. 25.) Kormány rendelet 6. számú mellékletében, mely a szolgáltatott ivóvíz vonatkozásában minőségi kifogással érintett települések listáját tartalmazza. Az érintett települések víziközmű szolgáltatója rendelkezik továbbá az Országos Környezetegészségügyi Intézet közegészségügyi szakvéleményével is, mely szerint a fennálló vízminőségi problémák megoldása a KEOP-1.3.0/09-11. illetve a KEOP 7.1.0 konstrukció keretében közegészségügyi szempontból támogatható. A víziközmű tulajdonosoknak ezidáig nem állt módjukban megoldaniuk a három település vízbázisainak (kútjainak) vízminőségi problémáit. Az Európai Uniós, és hazai jogszabályi kötelezettségeknek való megfelelés érdekében az érintett települések önkormányzatai ivóvízminőség javítási beruházás megvalósítását határozták el. A végső változatelemzés a költséghatékonysági elemzésre épül, amely biztosítja, hogy a projekt fő célját - az egészséges ivóvízzel történő ellátást - a lehető legkisebb ráfordítással érjük el. A végső alternatívák kialakítását azonban megelőzte egy szélesebb körű alternatíva elemzés, amelynek keretében az egyes műszaki megoldásokat műszaki, környezetvédelmi, jogszabályi és társadalmi-gazdasági szempontból is vizsgáltuk. A vizsgált változatok: "A" változat: Egyedi tisztítás technológia alkalmazása Projekt változat elemei: Ivóvíz-tisztítási technológia telepítése a jelenleg üzemelő, s a távlati ellátásban is működtethető kutakhoz. Vezetéképítés a jelenlegi rendszer átalakításával, gépészeti beavatkozások, vízmű telep létrehozása kutanként. Automatika és távfelügyeleti rendszer kiépítése. "B" változat: Kapcsolódás a Mátraszelei vízbázishoz, távvezeték Bárna településig történő kiépítésével Projekt változat elemei: Távvezeték kiépítése Szilaspogony, Cered, Zabar településeken, érintve Bárna, Kazár és Mátraszele települések közigazgatási területeit. Vízkormányozás gépészeti létesítményeinek és a szükséges tárolókapacitás kiépítése. Csatlakozás a mátraszelei vízbázishoz. Ivóvíz-tisztítási technológia telepítése a jelenleg üzemelő, s a távlati ellátásban is működtethető kutakhoz. Automatika és távfelügyeleti rendszer kiépítése. Mindkét javasolt fejlesztési irány (egyedi technológiai fejlesztések, regionális rendszer kialakítása) azt a célt szolgálja, hogy növekedjen a szolgáltatott ivóvíz biztonsága úgy mennyiségi, mind pedig minőségi oldalról.				

KEOP 4.4.0/11 Megújuló energia alapú villamosenergia-, kapcsolt hő- és villamosenegia-, valamint biometán-termelés	1 000 000 000 Ft	Salgótarján	ST Biomassza Erőmű Energiatermelő Korlátolt Felelősségű Társaság	Kis teljesítményű biomassza-tüzelésű kapcsolt hő- és villamosenergia-termelő fűtőerőmű létrehozása Salgótarján területén
A jelenlegi állapot szerint a Salgótarjánban meglévő távhő ellátó rendszer kb. 3.850 távfűtéses lakás 12.000 lakóját, valamint 840 intézmény és vállalkozás 8-10 ezer dolgozóját szolgálja ki gáz tüzelésű forró víz előállító kazánokkal és gázmotoros kiserőművekkel. A helyi távhőszolgáltató vállalat a Tarjánhő Kft. A Salgótarján távhő rendszerébe bekötött lakások, intézmények és vállalkozások hőellátását biztosító eszközök elavult technikai színvonala az építésük idején elérhető átlagos színvonalat képviselik, azok a jelenlegi energetikai követelményeknek nem felelnek meg. A jelenleg beszerezhető hasonló paraméterű berendezésekhez képest a hatásfokuk alacsonyabb. A jelenlegi helyzet jelentős mértékű javítását szolgálná egy új, kis teljesítményű, biomassza-tüzelésű kapcsolt hő- és villamos energiatermelő fűtőerőmű létrehozása Salgótarján területén, mely a termelt villamos energiát az együttműködő villamos energia hálózatba, a termelt hőenergiát pedig a városi távhő hálózatba táplálja. A projekt célja ezért egy kis teljesítményű, biomassza-tüzelésű kapcsolt hő- és villamos energiatermelő biomassza fűtőerőmű létesítése Salgótarján új ipari területén, mely várhatóan 2013-ban kezdi meg működését. Becsült nettó fejlesztési költsége 9.879.473 eFt (ebből elszámolható 9.496.195 eFt), ami a tervezés, előkészítés, engedélyezés, a területszerzés, közművesítés, építési munkák, az erőmű technológiáját képező berendezések beszerzése és felszerelése, üzembe helyezése és próbaüzeme, valamint a beruházás lebonyolításához kapcsolódó egyéb költségekből áll össze. A biomassza fűtőerőmű a Salgótarjáni távhő szolgáltató társaság - a Tarjánhő Kft. - várható hőigényének jelentős részét megújuló energia alapon lesz képes ellátni, úgy, hogy elsősorban az érintett térségben elterülő erdőségekben, megújuló módon keletkező biomasszát használja fel tüzelőanyagként. A biomassza fűtőerőmű fejlesztési fázisában szorosan együttműködtünk a városi távhő szolgáltató társasággal - a Tarjánhő Kft.-vel -, hogy a hosszú távú távhő fejlesztéseket és a létrejövő biomassza erőmű teljesítőképességét összehangoljuk. Az erőművel létrejövő hőszolgáltatási kapacitással a város hosszú távon számol. A biomassza fűtőerőmű zöldmezős fejlesztésként valósul meg, a legkorszerűbb elérhető technikát alkalmazza (BAT), mi jó energetikai hatékonyságot és a környezetterhelés minimalizálását teszi lehetővé. Az erőmű kiválasztott helyszíne Salgótarjánban, a 0227-es hrsz.-ú területen, a városi új köztemetőtől kb. 180 m-re található. A terület a Tarjáni, illetve a Salgó útról, a temető előtti úton át, a Salgó patakkal párhuzamos földút nyomvonalán kiépítésre kerülő szilárdburkolatú úton közelíthető meg. A projekt tervezett eredményei: - felépül a 12,5 MW villamos, és 24 MWth hőenergia kapacitású biomassza fűtőerőmű; - a salgótarjáni távhőszolgáltatás keretein belül a térségben korszerű, környezetbarát és biztonságos távhő ellátás valósul meg; - Salgótarján távfűtési rendszere jelentős mértékben megújuló energiát használ fel; - a környezeti terhelés, a CO2 kibocsátás csökkenése révén nemzetgazdasági szinten 74.464 tonnával csökken évente; - a hazai energiahordozó forrásszerkezet kedvezőbbé válik, miután a fosszilis energiafelhasználás csökken, az gáz importfüggőség mérséklődik; - közvetlenül 19 fő, közvetve közel 80 új munkahely teremtődik az energiaszektorban, illetve a mezőgazdaságban és az erdőgazdálkodásban; - olcsóbb hőellátás áll rendelkezésre: a hőenergia előállítása több mint 20-25%-kal kerül kevesebbe, mintha azt földgázból állítanák elő; - a térség tőkevonzó képessége növekszik; - kedvezőtlen adottságú mezőgazdasági területek válnak hasznosíthatóvá; - versenyhelyzet teremtődik a helyi energiapiacon; - az erdőgazdálkodási hulladék hatékony felhasználása valósul meg; - az energetikai és környezeti fenntarthatóság növekszik; - a salgótarjáni távhő ellátás energiaköltségei csökkennek, amely egyben a város energiaköltségeinek csökkentését is jelenti.				
TIOP 3.1.1-08/1 A TISZK rendszerhez kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések	898 200 000 Ft	Salgótarján	Nógrád Megyei Szakképzés-szervezési Társulás	Nógrád megyei TISZK infrastrukturális fejlesztése
	A Nógrád Megyei TISZK szakmai fejlesztését, a gyakorlati képzés minőségének javulását támogató infrastrukturális és eszközfejlesztés, mely elősegíti a korszerű technológiák megismerését, a munkaerőpiacon releváns, jól hasznosítható szakmák oktatását, ezzel hozzájárulva a térség versenyképességének és foglalkoztatási adatainak javulásához. A fejlesztés öt kiemelt szakmacsoportja szükségletfelmérés, a munkaerőpiac igényei alapján került meghatározásra.			

Szécsényi kistérség

Pályázat neve	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
ÉMOP 3.1.2/A-2f Funkcióbővítő településrehabilitáció	780 667 502 Ft	Szécsény	Szécsény Város Önkormányzata	Szécsény történelmi városmag rehabilitációja, II. ütem
	A történelmi városmag rehabilitációjának II. ütemében az ÉMOP-2007-3.1.2. "Funkcióbővítő településrehabilitáció" pályázat keretében tervezett önkormányzati, illetve közösségi projektek megvalósításával teljesedik ki a városmag rehabilitációjának I. ütemében eredményesen elvégzett munka a városi, a közösségi és a közszféra funkciók megerősödésével. Ezzel már a jelen II. ütemben megvalósulhat egy gazdasági funkciót erősítő vállalkozói ingatlanfejlesztési projekt is, ami egyben a városi funkciót is erősíti. A városfalak, bástyák rekonstrukciójával, a romtemplom környezetének rendezésével a régió kiemelkedő építészeti öröksége, műemlék-együttese kerül helyreállításra, ezáltal nagymértékben javítva a városképet, egyúttal látogatható turisztikai vonzerővé válik. Az Erzsébet tér (Promenád), valamint a Rákóczi út ("Fő utca") felújításával a városközpont arculatát meghatározó közterületek válnak rendezetté, vonzóvá. Az Evangélikus templom a történelmi városmagban, műemléki környezetben található épület, statikai megerősítése (jelenleg életveszélyes állapotban van) és rekonstrukciója révén mind a vallási, közösségi, mind városképi funkciója kerül helyreállításra. A Művelődési ház megújult homlokzatával jobban illeszkedik majd a műemléki környezetbe, belső felújítása, korszerűsítése révén hatékonyabban tudja betölteni közösségi funkcióját. A Városháza műemlék épületének rekonstrukciójával javul a városkép, energiahatékonysági korszerűsítése eredményeképp gazdaságosabbá válik az üzemeltetése. A magántulajdonban lévő Déli szögletes bástya ingatlanhasznosítása biztosítja a közvetlen gazdasági funkciót, egyúttal teljessé válik a jelenleg romos állapotban lévő várfalak, bástyák városi szövetbe integrálása.			
KEOP 1.2.0/09-11 Szennyvízelvezetés és tisztítás	1 058 254 885 Ft	Szécsény	Szécsényi Szennyvíz-agglomerációs Önkormányzati Társulás	Szécsényi agglomeráció szennyvíztisztításának fejlesztése
A szécsényi agglomeráció településeinek szennyvízelvezetése és tisztítása része a Nemzeti Szennyvíz-elvezetési és -tisztítási Megvalósíthatósági Programnak. Az erről szóló 25/2002. (II.27.) Korm. rendelet szerint Szécsény 14 másik településsel együtt alkot egy agglomerációt és a rendelet mellékletében a 15 000 lakosegyenértéknél (továbbiakban LE) nagyobb szennyvízterheléssel, normál területen jellemezhető agglomerációk között szerepel, vagyis a rendeletben előírtak szerint a települési szennyvizek közműves szennyvíz- elvezetését, a szennyvizek biológiai szennyvíztisztítását, illetőleg a települési szennyvizek ártalommentes elhelyezését meg kell valósítani legkésőbb 2010. december 31-ig. A Környezet és Energia Operatív Program "Egységes és tiszta település prioritási tengelyén" lévő "Szennyvízelvezetés és tisztítás konstrukció" (KEOP-1.2.0/09-11) esetén a pályázó szervezet Szécsényi Szennyvíz - Agglomerációs Önkormányzati Társulás. A társulást 15 település alkotja (Endrefalva, Hollókő, Karancsság, Ludányhalászi, Magyargéc, Nagylóc, Nógrádmegyer, Nógrádsipek, Nógrádszakál, Piliny, Rimóc, Szalmatercs, Szécsény, Szécsényfelfalu és Varsány). Szécsény városban jelenleg térségi szennyvíztisztító telep üzemel, mely az agglomeráció településein keletkező szennyvizeket fogadja. Az agglomeráció minden településén kiépült a szennyvízelvezető hálózat is. Túlnyomó részben a településeken gravitációs elvezető hálózat üzemel, a nyomóvezetékek általában az átemelőkhöz tartózó vezetékek. A településeken az ellátottság megfelelő mértékű, ezért a projekt keretein belül új hálózat kiépítése nem fog megvalósulni. A jelenleg üzemelő szennyvíztisztító telep az 1970-es években épült, fejlesztése pedig 2000 évben fejeződött be. A névleges vízhozam terhelhetőség jelenleg az üzemeltetési engedély szerint 2000 m3/d és 15 000 LE. A tisztító telepre bevezetett szennyvíz lakossági-intézményi. A telepen korábban oxidációs árkok végezték a tisztítást, jelenleg azonban eleveniszapos, mélylégbefúvásos rendszer üzemel azzal a kitétellel, hogy 1 200 m3/d nap feletti hidraulikus terhelésnél az oxidációs árkokból kialakított eleveniszapos reaktorok lépnek üzembe. A szennyvíztisztító telep 2008, 2009, valamint 2010 évben is vízszennyezési bírság fizetésére kötelezett volt, mert az elfolyó paraméterek túllépték az üzemeltetési engedélyben szereplő határértékeket. Ennek alapvető oka, hogy a 15 000 LE-hez tartozó napi 900 kg BOI terhelés helyett a tisztítótelep napi 1 350 kg terhelést kap, amit a jelenlegi technológia nem tud megtisztítani. A projekt keretein belül ciklikus eleveniszapos technológiájú szennyvíztisztító telep épül ki. A tervezett ciklikus biológiai tisztító fokozat 2 tisztító sorból áll, szelektorelvű, aerob eleveniszapos szennyvíztisztítási technológia. A technológia átmenetet képez a szakaszos és a folyamatos technológiák között, ezért a korábban már ismertté vált SBR reaktortípusokkal ellentétben ezt a technológiát ciklikusnak nevezzük. A szennyvíztisztító telep rendelkezik elvi vízjogi engedéllyel. Ennek megfelelően a kivitelezés FIDIC sárga könyves tender szerint fog megvalósulni. A kiépülő szennyvíztisztító telep a Társulást alkotó önkormányzatok tulajdonába fog kerülni a társulási megállapodásban rögzített százalékok arányában. Az üzemeltetést a jelenleg érvényben lévő üzemeltetési szerződésnek megfelelően az Északmagyarországi Regionális Vízművek Zrt. fogja végezni.				
TIOP 2.1.2-07/1 Kistérségi járóbeteg-szakellátó központok kialakítása és fejleszté	957 585 706 Ft	Szécsény	Szécsény Város Önkormányzata	Kistérségi Szakorvosi Rendelőintézet kialakítása Szécsényben
Szécsényi Kistérség a leghátrányosabb kistérségek közé tartozik. A fejlesztés céljai: Segíti a definitív ellátás lakossághoz való optimális közelítését. Támogatja a hospitalizációt igénylő kezeléseket kiváltó eljárásokat (járóbeteg-szakellátó; egynapos sebészet stb.). Költséghatékony struktúrában biztosítja a szükségletorientált ellátásokat. Segíti a munkavégző képesség gyors helyreállítását (pl. megelőzés, korai felismerés). Indikátorok (2015): -alapterület: 1496 m2 -települések száma, ahonnan 20 percen belül elérhető a szakrendelés: 13 -orvos beteg találkozó (szakrendelés/összes): 73% -más szakrendelésre továbbküldöttek aránya: 5% A beruházás összetétele bruttó eFt-ban: -előkészítési költségek: 29.760 (eng.terv, megvaltan, ingatlanvás, előkészítés				

Beérkezett, támogatott és elutasított pályázatok, valamint a támogatott projektek listája az Új Széchenyi Terv keretén belül

Balassagyarmati kistérség	Beérkezett pályázatok	Támogatott pályázatok
ÁROP	73 210 980 Ft	14 251 720 Ft
EKOP	0 Ft	0 Ft
ÉMOP	12 359 628 815 Ft	4 520 088 838 Ft
GOP	6 044 964 715 Ft	3 600 132 457 Ft
KEOP	6 067 491 098 Ft	3 008 667 359 Ft
KÖZOP	0 Ft	0 Ft
TÁMOP	4 714 972 906 Ft	1 808 006 453 Ft
TIOP	2 554 874 967 Ft	498 358 733 Ft
Összesen:	31 815 143 481 Ft	13 449 505 560 Ft

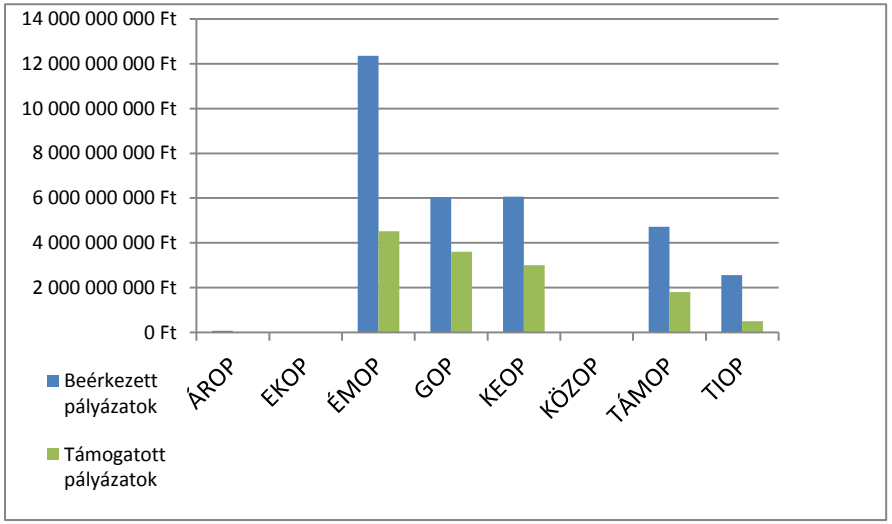

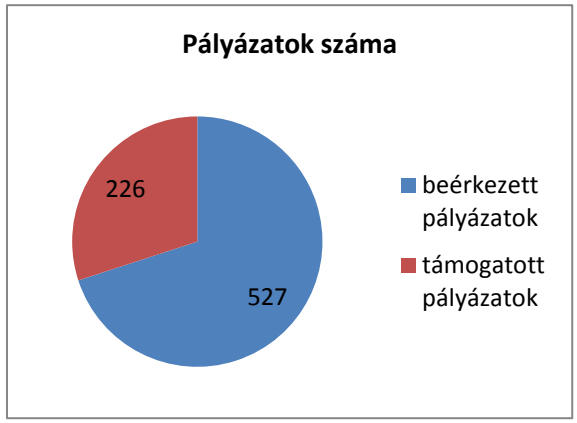

	Pályázati konstrukció	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
1.	ÁROP 1.A.2/A A polgármesteri hivatalok szervezetfejlesztése	14 251 720 Ft	Szügy	Szügy Község Önkormányzata	Szügyi Körjegyzőség szervezetfejlesztése
2.	ÉMOP 1.1.1/B-11 Ipartelepítés	154 991 791 Ft	Szügy	Zollner Elektronik Gyártó és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Munkahelyteremtő kapacitásbővítés a Zollner Kft. szügyi gyárában
3.	ÉMOP 1.1.1/F Telephelyfejlesztés	24 995 195 Ft	Őrhalom	UNIVERZÁL Építő és Szolgáltatóipari Korlátolt Felelősségü Társaság	Saját gyártású Öko-építészeti (faipari) termékek bemutató terme és építőipari raktárbázis Őrhalomban
4.	ÉMOP 1.1.1/F-10 Telephelyfejlesztés	22 681 512 Ft	Magyarnándor	SHOPGUARD Kereskedelmi Korlátolt Felelősségü Társaság	A Shopguard Kft. Magyarnándori telephelyének építése profil fejlesztéshez
5.	ÉMOP 1.1.1/F-10 Telephelyfejlesztés	31 412 814 Ft	Patak	ROAD-EUROTRANS Szállítmányozó Korlátolt Felelősségű Társaság	Szervizműhely és iroda építés valamint eszközök beszerzése a ROAD-EUROTRANS Kft. pataki telephelyén
6.	ÉMOP 1.1.1/F-11 Telephelyfejlesztés	87 414 282 Ft	Balassagyarmat	DELTA-TECH Mérnöki Iroda Korlátolt Felelősségű Társaság	A DELTA-TECH Kft. balassagyarmati telephelyén szerelőcsarnok és kapcsolódó infrastruktúra bővítése, a műszaki-technológiai háttér fejlesztése a versenyképesség fokozása érdekében, a foglalkoztatottság növelésével
7.	ÉMOP 1.1.1/F-11 Telephelyfejlesztés	88 536 600 Ft	Balassagyarmat	KALOTHERM Építészeti és Épületgépészeti zártkörűen működő részvénytársaság	A Kalotherm Zrt. új nyílászáró gyártó üzemcsarnok építése
8.	ÉMOP 1.1.1/F-11 Telephelyfejlesztés	16 568 245 Ft	Balassagyarmat	PETRO-PLAST Kereskedelmi-Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	A PETRO-PLAST Kft. balassagyarmati telephelyének fejlesztése
9.	ÉMOP 1.1.1/F-11 Telephelyfejlesztés	78 506 435 Ft	Érsekvadkert	FAKON Vállalkozási Korlátolt Felelősségű Társaság	Lakatos üzem és iroda épület bővítése, felújítása a Fakon Kft. érsekvadkerti telephelyén
10.	ÉMOP 1.3.1-12 A régió innovációs potenciáljának fejlesztése innovatív start-up cégek létrehozásával	9 000 000 Ft	Balassagyarmat	Aim Alliance Fejlesztő és Tanácsadó Kft.	Szociális hierarchia alapokon felépített belső közösséget használó "in-browser game" fejlesztése
11.	ÉMOP 2.1.1/B-12 Turisztikai attrakciók és szolgáltatások fejlesztése	360 677 904 Ft	Balassagyarmat	IPOLY ERDŐ Zártkörűen Működő Részvénytársaság	NYUGATTÓL-KELETIG A NÓGRÁDI ERDŐKBEN, AZ IPOLY ERDŐ ZRT. KOMPLEX ÖKOTURISZTIKAI FEJLESZTÉSE
12.	ÉMOP 2.1.1/B-12 Turisztikai attrakciók és szolgáltatások fejlesztése	235 400 611 Ft	Drégelypalánk	DRÉGELYPALÁNK KÖZSÉGI ÖNKORMÁNYZAT	Turisztikai célú kulturális tanösvény kialakítása a Drégely-vár lábánál
13.	ÉMOP 2.1.1/C-11 Turisztikai szolgáltatások fejlesztése	50 000 000 Ft	Becske	Ács-Generál Építőipari és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Motorcross és terepbicikli pálya kialakítása Becskén
14.	ÉMOP 2.1.1/C-11 Turisztikai szolgáltatások fejlesztése	47 163 920 Ft	Csitár	Kulcsár - Ház Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	"Vissza a gyökerekhez" Nógrádgárdonyi volt kulcsárház hasznosítása turisztikai szolgáltatás céljára

	Pályázati konstrukció	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
15.	ÉMOP 2.1.1/E-12 Egészségügyi turizmus szolgáltatásainak fejlesztése a konvergencia régiókban	254 949 039 Ft	Csitár	FŐNIX Kastélyszanatórium és Egészséghotel Korlátolt Felelősségű Társaság	Egészségturisztikai szolgáltatások bővítése a Nógrádgárdonyi Főnix Kastélyszanatóriumban
16.	ÉMOP 3.1.2/A Funkcióbővítő településrehabilitáció	2. fordulóba léphet	Balassagyarmat	Balassagyarmat Város Önkormányzata	Balassagyarmat városközpontjának funkcióbővítő rehabilitációja (1. ütem)
17.	ÉMOP 3.1.2/A-2f Funkcióbővítő településrehabilitáció	782 707 153 Ft	Balassagyarmat	Balassagyarmat Város Önkormányzata	Balassagyarmat városközpontjának funkcióbővítő rehabilitációja (1. ütem)
18.	ÉMOP 3.1.2/E-11 Településrekonstrukció az árvíz sújtotta településeken	65 530 088 Ft	Bercel	BERCEL KÖZSÉGI ÖNKORMÁNYZAT	Településrekonstrukció az árvíz sújtotta Bercel településen
19.	ÉMOP 3.1.2/E-11 Településrekonstrukció az árvíz sújtotta településeken	6 470 869 Ft	Cserhátsurány	CSERHÁTSURÁNY KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA	Településrekonstrukció az árvíz sújtotta Cserhátsurány településen
20.	ÉMOP 3.1.2/E-11 Településrekonstrukció az árvíz sújtotta településeken	17 435 698 Ft	Galgaguta	GALGAGUTA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA	Településrekonstrukció az árvíz sújtotta Galgaguta településen
21.	ÉMOP 3.1.2/E-11 Településrekonstrukció az árvíz sújtotta településeken	43 800 181 Ft	Herencsény	HERENCSÉNY KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA	Településrekonstrukció az árvíz sújtotta Herencsény településen
22.	ÉMOP 3.1.2/E-11 Településrekonstrukció az árvíz sújtotta településeken	28 876 032 Ft	Ipolyszög	IPOLYSZÖG KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA	Településrekonstrukciós beavatkozások az árvíz sújtotta Ipolyszög településen
23.	ÉMOP 3.1.2/E-11 Településrekonstrukció az árvíz sújtotta településeken	38 689 462 Ft	Őrhalom	ŐRHALOM KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA	Településrekonstrukció az árvíz sújtotta Őrhalom településen
24.	ÉMOP 3.1.2/E-11 Településrekonstrukció az árvíz sújtotta településeken	40 185 138 Ft	Terény	TERÉNY KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA	Településrekonstrukció az árvíz sújtotta Terény településen
25.	ÉMOP 3.1.3 Vidékfejlesztési programot kiegészítő településfejlesztés	25 752 418 Ft	Becske	Becske Község Önkormányzata	Vidéki életminőség javítását célzó infrastrukturális beruházás Becskén
26.	ÉMOP 3.1.3 Vidékfejlesztési programot kiegészítő településfejlesztés	14 502 319 Ft	Drégelypalánk	Drégelypalánk Község Önkormányzata	A Móricz Zsigmond útfelújítása Drégelypalánk községben
27.	ÉMOP 3.1.3 Vidékfejlesztési programot kiegészítő településfejlesztés	157 441 844 Ft	Magyarnándor	Magyarnándor Község Önkormányzata	Mikrotérségi kultúrház létrehozása a Magyarnándori Művelődési Ház revitalizációjával
28.	ÉMOP 3.1.3 Vidékfejlesztési programot kiegészítő településfejlesztés	88 916 316 Ft	Nógrádkövesd	Nógrádkövesd Község Önkormányzata	Nógrádkövesd község településfejlesztés.
29.	ÉMOP 3.1.3 Vidékfejlesztési programot kiegészítő településfejlesztés	3 785 269 Ft	Őrhalom	Őrhalom Község Önkormányzata	Iskola és Dózsa utca közötti összekötő út felújítása
30.	ÉMOP 3.1.3 Vidékfejlesztési programot kiegészítő településfejlesztés	23 852 757 Ft	Patvarc	Patvarc Község Önkormányzata	Patvarc község települési infrastruktúrájának korszerűsítése
31.	ÉMOP 3.1.3/A-09 Kisléptékű településfejlesztés vidékfejlesztési program kiegészítésére (Települések infrastrukturális fejlesztése nem LHH kistérségekben)	45 805 564 Ft	Cserhátsurány	Cserhátsurány Községi Önkormányzat	Cserhátsurány Bocskai és Szabadság utak felújítása

	Pályázati konstrukció	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
32.	ÉMOP 3.1.3/A-09 Kisléptékű településfejlesztés vidékfejlesztési program kiegészítésére (Települések infrastrukturális fejlesztése nem LHH kistérségekben)	17 961 865 Ft	Csesztve	Csesztve Község Önkormányzata	Csesztve belterületi utak felújítása.
33.	ÉMOP 3.1.3/A-09 Kisléptékű településfejlesztés vidékfejlesztési program kiegészítésére (Települések infrastrukturális fejlesztése nem LHH kistérségekben)	40 162 249 Ft	Ipolyszög	Ipolyszög Község Önkormányzata	Az ipolyszögi Budai utca szilárd burkolatú úttá való fejlesztése
34.	ÉMOP 3.1.3/A-09 Kisléptékű településfejlesztés vidékfejlesztési program kiegészítésére (Települések infrastrukturális fejlesztése nem LHH kistérségekben)	20 472 515 Ft	Szanda	Szanda Községi Önkormányzat	Szanda, Béke út, Akácfa út és Összekötő út felújítása.
35.	ÉMOP 3.1.3/A-09 Kisléptékű településfejlesztés vidékfejlesztési program kiegészítésére (Települések infrastrukturális fejlesztése nem LHH kistérségekben)	22 271 536 Ft	Szügy	Szügy Község Önkormányzata	Szügy belterületi utak felújítása.
36.	ÉMOP 3.1.3/A-09 Kisléptékű településfejlesztés vidékfejlesztési program kiegészítésére (Települések infrastrukturális fejlesztése nem LHH kistérségekben)	21 365 442 Ft	Terény	Terény Község Önkormányzata	Terény Község Önkormányzat útfelújítása: Bercsényi utca és Kossuth út
37.	ÉMOP 3.1.3-11 Kisléptékű településfejlesztés vidékfejlesztési program kiegészítésére	55 405 163 Ft	Dejtár	DEJTÁR KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA	Ady Endre utca építése, csapadékvízelvezetés, parkosítás, és kerékpártámaszok építése Dejtár községben
38.	ÉMOP 3.2.1/C-09 Belterületi és térségi vízrendezés	100 758 172 Ft	Nógrádkövesd	Nógrádkövesd Községi Önkormányzat	Nógrádkövesd belterületi vízrendezése
39.	ÉMOP 3.2.1/D-11 Helyi és térségi jelentőségű vízvédelmi rendszerek fejlesztése	93 582 011 Ft	Patvarc	PATVARC KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA	Patvarc község belterületi vízrendezése
40.	ÉMOP 3.3.1-11 Civil szervezetek infrastrukturális fejlesztése	44 927 394 Ft	Balassagyarmat	Biztosabb Jövőért Kistérségi Közhasznú Egyesület	Multifunkcionális Civil Ház létrehozása Balassagyarmaton Nyugat-Nógrád civil életéért
41.	ÉMOP 4.1.1/A-09 Alapellátás fejlesztése	29 582 165 Ft	Balassagyarmat	Balassagyarmat Város Önkormányzata	Egészségügyi alapellátás fejlesztése Balassagyarmaton
42.	ÉMOP 4.1.1/A-12 Egészségügyi alapellátás, egészségházak és járóbeteg szakellátás fejlesztése	25 548 469 Ft	Csesztve	CSESZTVE KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA	Csesztvei orvosi rendelő és tanácsadó felújítása

	Pályázati konstrukció	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
43.	ÉMOP 4.1.1/A-12 Egészségügyi alapellátás, egészségházak és járóbeteg szakellátás fejlesztése	30 151 771 Ft	Érsekvadkert	Érsekvadkert Község Önkormányzata	Egészségügyi alapellátás fejlesztése Érsekvadkerten
44.	ÉMOP 4.1.1/A-12 Egészségügyi alapellátás, egészségházak és járóbeteg szakellátás fejlesztése	20 583 662 Ft	Hont	HONT KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA	Egészségügyi alapellátás fejlesztése Hont községben
45.	ÉMOP 4.1.1/A-12 Egészségügyi alapellátás, egészségházak és járóbeteg szakellátás fejlesztése	46 954 891 Ft	Ipolyvece	IPOLYVECE KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA	Egészségügyi alapellátás fejlesztése, orvosi rendelő építése Ipolyvece községben
46.	ÉMOP 4.1.1/A-12 Egészségügyi alapellátás, egészségházak és járóbeteg szakellátás fejlesztése	45 927 717 Ft	Patak	PATAK KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA	Patak község egészségügyi alapellátásának fejlesztése
47.	ÉMOP 4.2.1/A-11 Szociális alapszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások infrastrukturális fejlesztése	89 348 250 Ft	Iliny	Őrhalom Község Önkormányzata	Szociális alapszolgáltatások infrastrukturális fejlesztése Iliny községben
48.	ÉMOP 4.2.1/B Bölcsődei ellátást nyújtó intézmények fejlesztése és kapacitásának bővítése	2. fordulóba léphet	Balassagyarmat	Balassagyarmat Város Önkormányzata	Balassagyarmat Városi Bölcsőde fejlesztése és kapacitásbővítése
49.	ÉMOP 4.2.1/B-12 Gyermekjóléti alapellátások infrastrukturális fejlesztése	111 526 643 Ft	Szügy	SZÜGY KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA	BÖLCSŐDEFEJLESZTÉS SZÜGYBEN
50.	ÉMOP 4.2.1/B-2f Bölcsődei ellátást nyújtó intézmények fejlesztése és kapacitásának bővítése	72 725 107 Ft	Balassagyarmat	Balassagyarmat Város Önkormányzata	Balassagyarmat Városi Bölcsőde fejlesztése és kapacitásbővítése
51.	ÉMOP 4.2.2 Utólagos akadálymentesítés az önkormányzati feladatokat ellátó intézményekben (Egyenlő esélyű hozzáférés a közszolgáltatásokhoz)	19 300 000 Ft	Bercel	Nógrád Megye Önkormányzata	A Harmónia Rehabilitációs Intézet és Ápoló, Gondozó Otthon utólagos akadálymentesítése
52.	ÉMOP 4.2.2 Utólagos akadálymentesítés az önkormányzati feladatokat ellátó intézményekben (Egyenlő esélyű hozzáférés a közszolgáltatásokhoz)	9 729 591 Ft	Dejtár	Dejtár Község Önkormányzata	Utólagos akadálymentesítés komplex megvalósítása a dejtári orvosi rendelőben
53.	ÉMOP 4.2.2 Utólagos akadálymentesítés az önkormányzati feladatokat ellátó intézményekben (Egyenlő esélyű hozzáférés a közszolgáltatásokhoz)	20 000 000 Ft	Drégelypalánk	Drégelypalánk Község Önkormányzata	Egészségközpont akadálymentesítése Drégelypalánkon
54.	ÉMOP 4.2.2 Utólagos akadálymentesítés az önkormányzati feladatokat ellátó intézményekben (Egyenlő esélyű hozzáférés a közszolgáltatásokhoz)	9 613 746 Ft	Érsekvadkert	Érsekvadkert Község Önkormányzata	Az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz való akadálymentes hozzáférés biztosítása Érsekvadkerten

	Pályázati konstrukció	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
55.	ÉMOP 4.2.2 Utólagos akadálymentesítés az önkormányzati feladatokat ellátó intézményekben (Egyenlő esélyű hozzáférés a közszolgáltatásokhoz)	9 466 797 Ft	Galgaguta	Galgaguta Község Önkormányzata	Az egészségügyi alapellátás és az önkormányzati ügyfélszolgálat egyenlő esélyű hozzáférésének megteremtése Galgagután
56.	ÉMOP 4.2.2 Utólagos akadálymentesítés az önkormányzati feladatokat ellátó intézményekben (Egyenlő esélyű hozzáférés a közszolgáltatásokhoz)	9 836 750 Ft	Herencsény	Herencsény Községi Önkormányzat	Többfunkciós községháza akadálymentesítése Herencsényben.
57.	ÉMOP 4.2.2 Utólagos akadálymentesítés az önkormányzati feladatokat ellátó intézményekben (Egyenlő esélyű hozzáférés a közszolgáltatásokhoz)	20 000 000 Ft	Nógrádkövesd	Nógrádkövesd Községi Önkormányzat	A polgármesteri hivatal (Szolgáltató Ház) épületének komplex akadálymentesítése Nógrádkövesden
58.	ÉMOP 4.2.2 Utólagos akadálymentesítés az önkormányzati feladatokat ellátó intézményekben (Egyenlő esélyű hozzáférés a közszolgáltatásokhoz)	7 063 932 Ft	Szécsénke	Szécsénke Község Önkormányzata	Az egészségügyi alapszolgáltatáshoz való egyenlő esélyű hozzáférés Szécsénke községben
59.	ÉMOP 4.2.2 Utólagos akadálymentesítés az önkormányzati feladatokat ellátó intézményekben (Egyenlő esélyű hozzáférés a közszolgáltatásokhoz)	9 314 197 Ft	Szügy	Szügy Község Önkormányzata	Szügy Község Önkormányzati épületének komplex akadálymentesítése
60.	ÉMOP 4.2.2 Utólagos akadálymentesítés az önkormányzati feladatokat ellátó intézményekben (Egyenlő esélyű hozzáférés a közszolgáltatásokhoz)	9 522 250 Ft	Szügy	Szügy Község Önkormányzata	Szügy község orvosi rendelőjének komplex akadálymentesítése
61.	ÉMOP 4.2.2 Utólagos akadálymentesítés az önkormányzati feladatokat ellátó intézményekben (Egyenlő esélyű hozzáférés a közszolgáltatásokhoz)	9 612 005 Ft	Terény	Körzeti Óvodai Intézményfenntartó Társulás	A terényi Óvoda akadálymentesítése
62.	ÉMOP 4.2.2-09 Egyenlő esélyű hozzáférés a közszolgáltatásokhoz (Akadálymentesítés)	14 255 752 Ft	Debercsény	Debercsény Község Önkormányzata	Debercsényi Polgármesteri Hivatal és Közösségi ház komplex akadálymentesítése
63.	ÉMOP 4.2.2-09 Egyenlő esélyű hozzáférés a közszolgáltatásokhoz (Akadálymentesítés)	13 109 615 Ft	Magyarnándor	Magyarnándor Község Önkormányzata	A Magyarnándor-Cserháthaláp-Debercsény Községek Körjegyzősége épületének komplex akadálymentesítése
64.	ÉMOP 4.2.2-09 Egyenlő esélyű hozzáférés a közszolgáltatásokhoz (Akadálymentesítés)	14 153 826 Ft	Mohora	Mohora Község Önkormányzata	Zichy Márta Tagóvoda Teljeskörű akadálymentesítése Mohora Községben.
65.	ÉMOP 4.2.2-09 Egyenlő esélyű hozzáférés a közszolgáltatásokhoz (Akadálymentesítés)	14 198 408 Ft	Mohora	Mohora Község Önkormányzata	Polgármesteri hivatal teljes körű akadálymentesítése Mohora Községben.

	Pályázati konstrukció	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
66.	ÉMOP 4.3.1/A-09 Közoktatás térségi sajátosságokhoz igazodó szervezése és infrastrukturális fejlesztése	54 124 975 Ft	Dejtár	Dejtár Község Önkormányzata	A Napköziotthonos Óvoda Kikelet Tagóvodájának infrastrukturális fejlesztése Dejtáron.
67.	ÉMOP 4.3.1/A-11 Nevelési intézmények fejlesztése	109 751 828 Ft	Hugyag	HUGYAG KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA	Óvodafejlesztés Hugyag.
68.	ÉMOP 4.3.1/2F Oktatásfejlesztés - Közoktatás térségi sajátosságokhoz igazodó szervezése és infrastruktúrájának fejlesztése	2. fordulóba léphet	Balassagyarmat	Balassagyarmat Város Önkormányzata	A balassagyarmati Kiss Árpád Általános Iskola fejlesztése
69.	ÉMOP 4.3.1/2F-2f Közoktatás térségi sajátosságokhoz igazodó szervezése és infrastruktúrájának fejlesztése	228 431 622 Ft	Balassagyarmat	Balassagyarmat Város Önkormányzata	"A balassagyarmati Kiss Árpád Általános Iskola fejlesztése "
70.	ÉMOP 4.3.1/2/2F Közoktatás térségi sajátosságokhoz igazodó szervezése és infrastruktúrájának fejlesztése	2. fordulóba léphet	Szügy	Szügy Község Önkormányzata	Körzeti Általános Iskola épületének átalakítása Szügy községben
71.	ÉMOP 4.3.1/2/2F-2f Közoktatás térségi sajátosságokhoz igazodó szervezése és infrastruktúrájának fejlesztése	203 299 066 Ft	Szügy	Szügy Község Önkormányzata	Körzeti Általános Iskola épületének átalakítása Szügy községben
72.	GOP 1.1.1-11 Piacorientált kutatás-fejlesztési tevékenység támogatása	80 388 118 Ft	Galgaguta	WATT 22 Távközléstechnikai Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Nanokristályos amorf kompozitötvözetek kutatás-fejlesztése és ezekhez szükséges elektronikai alapanyag gyártó prototípus és technológia fejlesztése
73.	GOP 1.3.1-11/A Vállalatok komplex technológiai innovációjának támogatása	845 463 446 Ft	Balassagyarmat	Delphi Thermal Hungary Korlátolt Felelősségű Társaság	A Delphi Thermal Hungary Kft. gyártásfejlesztést eredményező innovációs beruházása
74.	GOP 1.3.1-11/A Vállalatok komplex technológiai innovációjának támogatása	174 412 959 Ft	Érsekvadkert	FAKON Vállakozási Kft.	NYOLC ATOMOS KÉN ALKALMAZÁSA VILLAMOS ENERGIA ELŐÁLLÍTÁSÁRA KONCENTRÁLT NAP HŐENERGIA FELHASZNÁLÁSÁVAL, 2 ATOMOS /OLDHATATLAN/ KÉN MINT MÁSODIK FŐTERMÉK ELŐÁLLÍTÁSÁVAL
75.	GOP 1.3.1-11/A Vállalatok komplex technológiai innovációjának támogatása	189 040 880 Ft	Galgaguta	WATT 22 Távközléstechnikai Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Saját fejlesztésű termékek gyártási folyamatának kifejlesztése
76.	GOP 1.3.1-11/C Innovációs eredmények hasznosításának támogatása KKV-k részére	25 000 000 Ft	Bercel	R-CARNET SERVICE Korlátolt Felelősségű Társaság	Innovációs fejlesztésre irányuló eszközbeszerzés az R-Carnet Kft-nél.
77.	GOP 1.3.1-11/C Innovációs eredmények hasznosításának támogatása KKV-k részére	25 000 000 Ft	Érsekvadkert	FAKON Vállalkozási Korlátolt Felelősségű Társaság	Vertikális lapáttal hajtott szélgenerátor
78.	GOP 1.3.1-11/C Innovációs eredmények hasznosításának támogatása KKV-k részére	5 018 000 Ft	Nógrádkövesd	Honey Magyarország Korlátolt Felelősségű Társaság	Innovációs eredmények hasznosítása a Honey Magyarország Kft-nél

	Pályázati konstrukció	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
79.	GOP 1.3.1-11/F Innováció a fogászatban	28 521 106 Ft	Balassagyarmat	MERIDENT Fogászati Betéti Társaság	Innovatív fogászati technológia bevezetése a MERIDENT Bt.-nél.
80.	GOP 2.1.1/A Mikro- és kisvállalkozások technológia fejlesztése	5 111 000 Ft	Balassagyarmat	Rigó Zsolt egyéni vállalkozó	Mikrovállalkozás eszközbeszerzése
81.	GOP 2.1.1/A Mikro- és kisvállalkozások technológia fejlesztése	10 000 000 Ft	Balassagyarmat	CAT-TERRA Recycling Építőipari Szolgáltató Kft.	A CAT-TERRA Egyéni Cég technológiai fejlesztése gépbeszerzéssel
82.	GOP 2.1.1/C Komplex vállalati technológia fejlesztés	200 000 000 Ft	Szügy	Zollner Elektronik Gyártó és Szolgáltató Kft.	Szügyi lemezüzem gyártó és raktár kapacitás bővítése
83.	GOP 2.1.1-08/A Mikro- és kisvállalkozások technológia fejlesztése	11 487 275 Ft	Balassagyarmat	"XHÉNIA" Aluradiátor és Szerkezetgyártó Kft.	Kapacitásnövelő nyílászáró gépek vásárlása
84.	GOP 2.1.1-08/A Mikro- és kisvállalkozások technológia fejlesztése	20 000 000 Ft	Balassagyarmat	CAT-TERRA Recycling Építőipari Szolgáltató Kft.	Gumikerekes homlokrakodó beszerzése a CAT-TERRA Egyéni Cégnél
85.	GOP 2.1.1-08/A Mikro- és kisvállalkozások technológia fejlesztése	3 252 000 Ft	Bercel	DL-BROT Sütőipari és Kereskedelmi Kft.	Sütőipari tevékenység fejlesztése gépbeszerzéssel a DL-Brot Kft.-nél
86.	GOP 2.1.1-08/A Mikro- és kisvállalkozások technológia fejlesztése	2 097 600 Ft	Drégelypalánk	Drégelypalánk és Vidéke Takarékszövetkezet	Hardver eszközök beszerzése a Drégelypalánk és Vidéke Takarékszövetkezet részére
87.	GOP 2.1.1-08/A Mikro- és kisvállalkozások technológia fejlesztése	5 460 940 Ft	Érsekvadkert	"VÉGTISZTESSÉG" Temetkezési Bt.	Targonca és informatikai eszközök beszerzése a Végtisztesség Bt-nél
88.	GOP 2.1.1-09/A Mikro-, kis- és középvállalkozások technológia fejlesztése	2 495 023 Ft	Balassagyarmat	"GYEBI' 2000" Ipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Technológia-fejlesztés a kábeldobgyártó Gyebi2000 Kft-nél.
89.	GOP 2.1.1-09/A Mikro-, kis- és középvállalkozások technológia fejlesztése	8 263 400 Ft	Balassagyarmat	RUNNER MÉDIA Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Technológiafejlesztés a Runner Média Kft. versenyképességének fokozása érdekében
90.	GOP 2.1.1-09/A Mikro-, kis- és középvállalkozások technológia fejlesztése	21 731 770 Ft	Balassagyarmat	"BALASSA MÖBEL" Bútoripari Kft.	Eszközbeszerzés a BALASSA MÖBEL Kft-nél
91.	GOP 2.1.1-09/A Mikro-, kis- és középvállalkozások technológia fejlesztése	17 339 600 Ft	Balassagyarmat	"MEGATOM" Kommunikációs Szolgáltató Bt.	Eszközbeszerzés a "MEGATOM" Kommunikációs Szolgáltató Bt.-nél
92.	GOP 2.1.1-09/A Mikro-, kis- és középvállalkozások technológia fejlesztése	1 723 685 Ft	Balassagyarmat	MOGUL HUNGARIA Kereskedelmi Kft.	MOGUL Hungária Kft. technológia fejlesztése, hatékonyság növelése targonca beszerzéssel
93.	GOP 2.1.1-09/A Mikro-, kis- és középvállalkozások technológia fejlesztése	5 278 660 Ft	Balassagyarmat	FINI PLUS Élelmiszeripari és Kereskedelmi Kft.	Élelmiszer nagykereskedés hűtőkapacitás és informatikai fejlesztése
94.	GOP 2.1.1-09/A Mikro-, kis- és középvállalkozások technológia fejlesztése	5 069 580 Ft	Balassagyarmat	Pintér Tivadar és Társa Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.	Dugulás elhárító tevékenység fejlesztése Balassagyarmaton

	Pályázati konstrukció	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
95.	GOP 2.1.1-09/A Mikro-, kis- és középvállalkozások technológia fejlesztése	1 544 131 Ft	Balassagyarmat	Szolgáltatásfejlesztő és Tervező Kft.	Technológiai fejlesztés az Szft Kft.-nél
96.	GOP 2.1.1-09/A Mikro-, kis- és középvállalkozások technológia fejlesztése	5 244 465 Ft	Bercel	TEXTIL-K. PLUSZ Termelő és Kereskedő Kft.	Technológiai korszerűsítés a Textil-K Plusz Kft.-nél
97.	GOP 2.1.1-09/A Mikro-, kis- és középvállalkozások technológia fejlesztése	8 224 100 Ft	Érsekvadkert	Nyugat-nógrádi COOP Kereskedelmi Zrt.	Nyugat-nógrádi COOP ZRt. kereskedelemfejlesztése eszközbeszerzéssel
98.	GOP 2.1.1-09/A/2 Mikro-, kis- és középvállalkozások technológiai fejlesztése	12 215 000 Ft	Balassagyarmat	Monarchia Hitelház Kft.	Autómosó létrehozása Balassagyarmaton
99.	GOP 2.1.1-09/A/2 Mikro-, kis- és középvállalkozások technológiai fejlesztése	25 000 000 Ft	Drégelypalánk	Szondy Lakatos és Szerelő Ipari Szövetkezet	Technológiai fejlesztés a Szondy Szövetkezetnél
100.	GOP 2.1.1-11/A Mikro- és kis- és középvállalkozások technológia fejlesztése	4 000 000 Ft	Balassagyarmat	MERIDENT Fogászati Bt.	Fogászati gépbeszerzés a Merident Bt.-nél
101.	GOP 2.1.1-11/B Komplex vállalati technológia fejlesztés mikro-, kis- és középvállalkozások számára	100 000 000 Ft	Balassagyarmat	Ipoly Cipőgyár Termelő és Szolgáltató Kft.	Technológiai fejlesztés az Ipoly Cipőgyár Kft-ben
102.	GOP 2.1.1-11/B Komplex vállalati technológia fejlesztés mikro-, kis- és középvállalkozások számára	63 522 407 Ft	Balassagyarmat	ALUFLEX Termelő és Kereskedelmi Kft.	Technológiai fejlesztés és kapacitásbővítés az Aluflex Kft.-nél.
103.	GOP 2.1.1-11/M Mikrovállalkozások fejlesztése	10 000 000 Ft	Balassagyarmat	Határ-Gyarmat Korlátolt Felelősségű Társaság	Ingatlan vásárlás a Határ Gyarmat Kft. részére
104.	GOP 2.1.1-11/M Mikrovállalkozások fejlesztése	1 850 400 Ft	Balassagyarmat	Tóth László egyéni vállalkozó	Tóth László ev. épületgépészeti kereskedésének villamosenergia ellátása napelemes rendszerrel
105.	GOP 2.1.1-11/M Mikrovállalkozások fejlesztése	4 500 000 Ft	Balassagyarmat	Kristály-Vár Építési, Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Kristály-Vár Kft. telephelybővítő ingatlanvásárlása Balassagyarmaton.
106.	GOP 2.1.1-11/M Mikrovállalkozások fejlesztése	10 000 000 Ft	Balassagyarmat	B. R. C. Innovation Korlátolt Felelősségű Társaság	Üzlethelyiség vásárlása a BRC Innovation kft. részére
107.	GOP 2.1.1-11/M Mikrovállalkozások fejlesztése	10 000 000 Ft	Balassagyarmat	PATYKO Kereskedelmi és Szolgáltató Betéti Társaság	Ingatlan vásárlás a PATYKO Kereskedelmi és Szolgáltató Bt. részére
108.	GOP 2.1.1-11/M Mikrovállalkozások fejlesztése	10 000 000 Ft	Balassagyarmat	Ipoly Média Korlátolt Felelősségű Társaság	Eszközbeszerzés és IT fejlesztés az Ipoly Média Kft. részére
109.	GOP 2.1.1-11/M Mikrovállalkozások fejlesztése	5 100 000 Ft	Balassagyarmat	TALENTUM GOLD Számviteli, Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	TALENTUM GOLD Kft. ingatlan és informatikai fejlesztése, Balassagyarmaton.

	Pályázati konstrukció	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
110.	GOP 2.1.1-11/M Mikrovállalkozások fejlesztése	6 108 000 Ft	Balassagyarmat	Virág Péter egyéni vállalkozó	"Az vagy, amit megeszel" - Büfé kialakítása Balassagyarmaton
111.	GOP 2.1.1-11/M Mikrovállalkozások fejlesztése	7 480 800 Ft	Balassagyarmat	Szeles Zsolt egyéni vállalkozó	Kiskereskedelmi üzlet tulajdonjogának megszerzése.
112.	GOP 2.1.1-11/M Mikrovállalkozások fejlesztése	2 283 750 Ft	Balassagyarmat	SPRINTDEKOR Hirdetés, Reklám Szolgáltató és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság	Nyomtató/vágó eszköz beszerzése
113.	GOP 2.1.1-11/M Mikrovállalkozások fejlesztése	10 000 000 Ft	Balassagyarmat	Keridó Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság	Ingatlanvásárlás a Keridó Kft.-nél
114.	GOP 2.1.1-11/M Mikrovállalkozások fejlesztése	8 091 000 Ft	Balassagyarmat	Specko-Time Korlátolt Felelősségű Társaság	A SPECKO-TIME Kft. ingatlanberuházása Balassagyarmaton.
115.	GOP 2.1.1-11/M Mikrovállalkozások fejlesztése	6 600 000 Ft	Balassagyarmat	ZSUTTÓ Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Ingatlanvásárlás a ZSUTTÓ Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.-nél
116.	GOP 2.1.1-11/M Mikrovállalkozások fejlesztése	9 998 195 Ft	Balassagyarmat	CAPPUCCINO GOLD Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Ingatlanvásárlás és felújítás a Cappuccino Gold Korlátolt Felelősségű Társaság részére.
117.	GOP 2.1.1-11/M Mikrovállalkozások fejlesztése	9 997 298 Ft	Balassagyarmat	Gangnam Style Korlátolt Felelősségű Társaság	Ingatlanvásárlás és felújítás a Gangnam Style Korlátolt Felelősségű Társaság számára
118.	GOP 2.1.1-11/M Mikrovállalkozások fejlesztése	4 419 002 Ft	Balassagyarmat	"SZÉLES & SZÉLES" Sörgyártó és Forgalmazó Korlátolt Felelősségű Társaság	Eszközbeszerzés a "Széles & Széles" Kft.-nél
119.	GOP 2.1.1-11/M Mikrovállalkozások fejlesztése	2 598 075 Ft	Balassagyarmat	Benkó-Jagyutt Krisztina egyéni vállalkozó	Tortadíszgyártó és forgalmazó tevékenység bővítése, Balassagyarmaton.
120.	GOP 2.1.1-11/M Mikrovállalkozások fejlesztése	1 130 000 Ft	Balassagyarmat	Koplányi Zsolt egyéni vállalkozó	PEDIKŰR Szalon
121.	GOP 2.1.1-11/M Mikrovállalkozások fejlesztése	4 000 000 Ft	Balassagyarmat	K és K Festékmester Kereskedelmi Kft.	A K és K Festékmester Kereskedelmi Kft. új telephelyének felújítása.
122.	GOP 2.1.1-11/M Mikrovállalkozások fejlesztése	3 935 085 Ft	Balassagyarmat	GLOBÁL COOP Ipari- Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Eszközbeszerzés és útburkolat kiépítése a Globál Coop Kft-nél.
123.	GOP 2.1.1-11/M Mikrovállalkozások fejlesztése	1 074 000 Ft	Balassagyarmat	Szugyiczki János egyéni vállalkozó	Technológia és telephelyfejlesztés Balassagyarmaton
124.	GOP 2.1.1-11/M Mikrovállalkozások fejlesztése	1 511 850 Ft	Balassagyarmat	Dr. Bartos Fogorvosi Bt.	Dr. BARTOS Bt. technológiai fejlesztése
125.	GOP 2.1.1-11/M Mikrovállalkozások fejlesztése	1 535 000 Ft	Balassagyarmat	Mucs Zoltán egyéni vállalkozó	Építőipari vállalkozás technológiai korszerűsítése, Balassagyarmaton.
126.	GOP 2.1.1-11/M Mikrovállalkozások fejlesztése	10 000 000 Ft	Balassagyarmat	PALÓC-SZOLG Közös Képviseleti Korlátolt Felelősségű Társaság	Ingatlanvásárlás a PALÓC-SZOLG Kft. részére.
127.	GOP 2.1.1-11/M Mikrovállalkozások fejlesztése	4 304 923 Ft	Balassagyarmat	Kerék György Miklós egyéni vállalkozó	Gépjármű szervíz ingatlan és technológia fejlesztése, Balassagyarmaton.

	Pályázati konstrukció	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
128.	GOP 2.1.1-11/M Mikrovállalkozások fejlesztése	10 000 000 Ft	Balassagyarmat	JUSZT-BAU Kereskedelmi és Építőipari Korlátolt Felelősségű Társaság	A Juszt- Bau Kft. Balassagyarmati telepen bérelt ingatlanban működteti tevékenységét. Ezt az ingatlant kívánja megvásárolni.
129.	GOP 2.1.1-11/M Mikrovállalkozások fejlesztése	3 543 298 Ft	Balassagyarmat	BLACKTIP Informatikai és Szolgáltató Kft.	Blacktip Kft. telephelyfejlesztése Balassagyarmaton.
130.	GOP 2.1.1-12/B Komplex vállalati technológia-fejlesztés mikro-, kis- és középvállalkozások számára	40 232 800 Ft	Balassagyarmat	SZÉKELY s.r.o. Magyarországi Fióktelepe	A SZÉKELY s.r.o. Magyarországi Fióktelepe komplex technológia fejlesztése.
131.	GOP 2.1.1-12/B Komplex vállalati technológia-fejlesztés mikro-, kis- és középvállalkozások számára	5 121 882 Ft	Balassagyarmat	MNG Élelmiszer és Vegyiárú Nagy- és Kiskereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság	Targonca- és számítógép beszerzés az MNG Kft. telephelyén
132.	GOP 2.1.1-12/B Komplex vállalati technológia-fejlesztés mikro-, kis- és középvállalkozások számára	19 937 289 Ft	Balassagyarmat	OTYS ÚTTECHNIKA Korlátolt Felelősségű Társaság	Komplex vállalati technológia-fejlesztés az OTYS ÚTTECHNIKA Kft-nél
133.	GOP 2.1.1-12/B Komplex vállalati technológia-fejlesztés mikro-, kis- és középvállalkozások számára	10 490 000 Ft	Balassagyarmat	HEGEDŰS GÁBOR Sütőipari és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság	Hegedűs Kft. épületfelújítása és sütőipari gép beszerzése
134.	GOP 2.1.1-12/B Komplex vállalati technológia-fejlesztés mikro-, kis- és középvállalkozások számára	23 017 574 Ft	Balassagyarmat	HunorPack Zártkörűen Működő Részvénytársaság	Eszközbeszerzés a HunorPack Zrt.-nél.
135.	GOP 2.1.1-12/B Komplex vállalati technológia-fejlesztés mikro-, kis- és középvállalkozások számára	13 382 884 Ft	Érsekvadkert	"VÉGTISZTESSÉG" Temetkezési Betéti Társaság	Csarnok építés és gépbeszerzés a Végtisztesség Bt. részére
136.	GOP 2.1.2/B Munkalehetőség teremtő komplex beruházások támogatása a hátrányos helyzetű kistérségekben kis- és középvállalkozások számára	36 162 000 Ft	Balassagyarmat	ALUFLEX Termelő és Kereskedelmi Kft.	Alumínium fémszerkezetek gyártásához kapcsolódó kapacitásnövelő technológiai fejlesztés
137.	GOP 2.1.2/B Munkalehetőség teremtő komplex beruházások támogatása a hátrányos helyzetű kistérségekben kis- és középvállalkozások számára	25 740 000 Ft	Dejtár	Bontás- és Kotrástechnika Építőipari Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	A Bontás és Kotrástechnikai Kft. komplex vállalkozásfejlesztése új építőipari piaci szegmens megszerzése érdekében
138.	GOP 2.1.2/C Munkalehetőség teremtő komplex beruházások támogatása a hátrányos helyzetű kistérségekben	200 000 000 Ft	Drégelypalánk	Zentis Hungária Gyümölcsfeldolgozó Bt.	Új gyártósor telepítése a Zentis Hungária Kft.-nél
139.	GOP 2.1.3-11 Komplex technológia fejlesztés és foglalkoztatás támogatása	1 000 000 000 Ft	Balassagyarmat	Delphi Thermal Hungary Korlátolt Felelősségű Társaság	Komplex fejlesztés a Delphi Thermal Hungary Kft-nél.
140.	GOP 2.1.3-11 Komplex technológia fejlesztés és foglalkoztatás támogatása	106 998 731 Ft	Szügy	ZOLLNER Elektronik Gyártó és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Munkahelyteremtő kapacitásbővítés a Zollner Kft. szügyi gyárában

	Pályázati konstrukció	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
141.	GOP 2.2.1-09/1 Vállalati folyamatmenedzsment és elektronikus kereskedelem támogatása	5 375 000 Ft	Balassagyarmat	ALURASTER Fémszerkezetgyártó Kft.	Vállalatirányítási rendszer bevezetése az ALURASTER Kft.-nél
142.	GOP 2.2.1-09/1 Vállalati folyamatmenedzsment és elektronikus kereskedelem támogatása	10 000 000 Ft	Drégelypalánk	Szondy Lakatos és Szerelő Ipari Szövetkezet	Vállalatirányítási rendszer bevezetése a Szondy Szövetkezetnél
143.	GOP 2.2.1-09/1 Vállalati folyamatmenedzsment és elektronikus kereskedelem támogatása	1 045 000 Ft	Terény	FŐNIX-MÚZSART Szolgáltató, Kivitelező és Kereskedelmi Kft.	A FŐNIX-MÚZSART Szolgáltató, Kivitelező és Kereskedelmi Kft. vállalati CRM, értékesítési terület, humán erőforrás menedzsment és bérszámfejtés, valamint internetes értékesítés infokommunikációs fejlesztése projekt
144.	GOP 2.2.1-11 Vállalati folyamatmenedzsment és elektronikus kereskedelem támogatása	5 350 335 Ft	Bercel	R-CARNET SERVICE Korlátolt Felelősségű Társaság	Vállalatirányítási rendszer bevezetése az R-CARNET SERVICE Kft.-nél
145.	GOP 2.2.1-11 Vállalati folyamatmenedzsment és elektronikus kereskedelem támogatása	4 100 000 Ft	Érsekvadkert	"VÉGTISZTESSÉG" Temetkezési Betéti Társaság	A Végtisztesség Temetkezési Bt integrált vállalatirányítási rendszerének bevezetése.
146.	GOP 2.2.3 E-kereskedelem, és egyéb e-szolgáltatások	6 400 450 Ft	Balassagyarmat	HOMETHERM Magyarország Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Elektronikus kereskedelmi rendszer bevezetése a HOMETHERM Magyarország Kft.-nél
147.	GOP 3.5.1-12/B Esélyegyenlőségi célcsoportok a gazdaságban - női munkavállalók és GYES/GYED-ről visszatérők integrációja a munkaerőpiacon a részmunkaidő, távmunka és osztott munkaidő alkalmazása révén	4 991 229 Ft	Balassagyarmat	Sinágel József egyéni vállalkozó	Sinágel József egyéni vállalkozó és a női munkavállalók.
148.	GOP 3.5.1-12/B Esélyegyenlőségi célcsoportok a gazdaságban - női munkavállalók és GYES/GYED-ről visszatérők integrációja a munkaerőpiacon a részmunkaidő, távmunka és osztott munkaidő alkalmazása révén	9 821 462 Ft	Balassagyarmat	SZ-G Rapidus Kereskedelmi és Egészségügyi Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Az SZ-G Rapidus Kft. női munkavállalói.
149.	KEOP 1.2.0/2F/09 Szennyvízelvezetés és tisztítás	847 278 686 Ft	Drégelypalánk	Drégelypalánk és Hont Községek szennyvízcsatorna építési- és szennyvízelvezetési Önkormányzati Társulása	Drégelypalánk és Hont községek szennyvízcsatornázásának kiépítése és az összegyűjtött szennyvíz bevezetése a meglévő dejtári szennyvíztisztító telepre

	Pályázati konstrukció	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
150.	KEOP 3.1.2/2F/09 Élőhelyvédelem, -helyreállítás, vonalas létesítmények természetkárosító hatásának mérséklése	521 346 779 Ft	Hont	Duna Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	Természeti értékek megőrzése a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság területén
151.	KEOP 3.2.0/11 Élőhelykezeléshez kapcsolódó infrastruktúra fejlesztés	247 321 092 Ft	Ipolyvece	Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	A Duna-Ipoly Nemzeti Park esztergomi területén, a Körtvélyes-szigeten, valamint a középső Ipoly-völgyi Vörösharaszt területén a gyepterületek természetvédelmi kezelését szolgáló gép-és eszközcsoport kialakítása
152.	KEOP 3.2.0/11 Élőhelykezeléshez kapcsolódó infrastruktúra fejlesztés	249 098 787 Ft	Ipolyvece	Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	A Duna-Ipoly Nemzeti Park középső Ipoly-völgy ipolyvecei és drégelypalánki gyepterületeinek természetvédelmi kezelését szolgáló állattartási infrastruktúra fejlesztése
153.	KEOP 4.1.0 Hő- és/vagy villamosenergia-előállítás támogatása megújuló energiaforrásból	284 650 000 Ft	Balassagyarmat	Biohő-Energetikai Fejlesztő Korlátolt Felelősségű Társaság	A Biohő-Energetikai Kft. megújuló energiát felhasználó új kazánüzemének létesítése a Balassagyarmati Kórházban energiahordozó váltással
154.	KEOP 4.1.0 Hő- és/vagy villamosenergia-előállítás támogatása megújuló energiaforrásból	24 094 610 Ft	Csitár	FŐNIX Kastélyszanatórium és Egészséghotel Korlátolt Felelősségű Társaság	Kardiológiai szanatórium energetikai felújítása megújuló energiaforrások alkalmazásával - Nógrádgárdony
155.	KEOP 4.2.0/A/11 Helyi hő és hűtési igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	7 108 141 Ft	Galgaguta	GALGAGUTA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA	Galgaguta község önkormányzatának energetikai korszerűsítése napkollektoros rendszerrel
156.	KEOP 4.9.0/11 Épületenergetikai fejlesztések megújuló energiaforrás hasznosítással kombinálva	99 477 508 Ft	Balassagyarmat	Szent Imre Keresztény Általános Iskola, Gimnázium és Szakképző Iskola	A Szent Imre Keresztény Általános Iskola, Gimnázium és Szakképző Iskola fűtéskorszerűsítésre, és az intézmény épületeinek részleges hőszigetelésére és a nyílászárók cseréjére irányuló projektje
157.	KEOP 5.3.0/A/09 Épületenergetikai fejlesztések	207 607 425 Ft	Balassagyarmat	Balassagyarmat Város Önkormányzata	Balassagyarmati közintézmények energetikai korszerűsítése
158.	KEOP 5.3.0/A/09 Épületenergetikai fejlesztések	158 670 479 Ft	Balassagyarmat	Nógrád Megyei Intézményfenntartó Központ	A Reménysugár Otthon épületenergetikai felújítása
159.	KEOP 5.3.0/A/09 Épületenergetikai fejlesztések	13 102 919 Ft	Becske	Becske Község Önkormányzata	A becskei általános iskola és óvoda komplex épületenergetikai korszerűsítése
160.	KEOP 5.3.0/A/09 Épületenergetikai fejlesztések	7 444 494 Ft	Bercel	Harmónia Rehabilitációs Intézet és Ápoló Gondozó Otthon	A Kenderváros út 23.sz.alatti lakóépület épületenergetikai korszerűsítése
161.	KEOP 5.3.0/A/09 Épületenergetikai fejlesztések	137 935 961 Ft	Bercel	Bercel Községi Önkormányzat	Bercel közszolgáltatási intézményeinek komplex épületenergetikai korszerűsítése

	Pályázati konstrukció	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
162.	KEOP 5.5.0/B/12 Épületenergetikai fejlesztések megújuló energiaforrás hasznosítással kombinálva	44 415 469 Ft	Patak	Szent Ambrus Katolikus Általános Iskola	2648 Patak Rákoczi út 4 / Szent Ambrus Katolikus Általános iskola épület energetikai felújíta.
163.	KEOP 6.1.0/A/11 A fenntartható életmódot és az ehhez kapcsolódó viselkedésmintákat ösztönző kampányok (szemléletformálás, informálás, képzés)	4 455 500 Ft	Balassagyarmat	Szent Imre Keresztény Általános Iskola, Gimnázium és Szakképző Iskola	Fenntarthatósági rendezvénysorozat a balassagyarmati Szent Imre Keresztény Általános Iskola és Gimnáziumban
164.	KEOP 6.1.0/B/09 A fenntartható életmódot és az ehhez kapcsolódó viselkedésmintákat ösztönző kampányok (szemléletformálás, informálás, képzés)	38 001 306 Ft	Balassagyarmat	ÖKO-Pannon Csomagolási Hulladékok Kezelését Koordináló Szervezet Nonprofit Közhasznú Korlátolt Felelősségű Társaság	"Újrahasznosítási Hónap 2010"
165.	KEOP 6.1.0/B/09 A fenntartható életmódot és az ehhez kapcsolódó viselkedésmintákat ösztönző kampányok (szemléletformálás, informálás, képzés)	46 590 828 Ft	Balassagyarmat	ÖKO-Pannon Csomagolási Hulladékok Kezelését Koordináló Szervezet Nonprofit Közhasznú Korlátolt Felelősségű Társaság	"AZ ÚJRAHASZNOSÍTÁSSAL MINDENKI NYER"
166.	KEOP 6.2.0/A/11 Fenntarthatóbb életmódot és fogyasztási lehetőségeket népszerűsítő, terjedésüket elősegítő mintaprojektek	5 075 375 Ft	Bercel	BERCEL KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA	Mintaprojekt Bercel község zöldhulladékának komposztálására
167.	KEOP 7.1.2.0 Szennyvízelvezetés és tisztítás	51 000 000 Ft	Drégelypalánk	Drégelypalánk és Hont Községek szennyvízcsatorna építési- és szennyvízelvezetési Önkormányzati Társulása	Drégelypalánk és Hont községek szennyvízcsatornázásának kiépítése és az összegyűjtött szennyvíz bevezetése a meglévő dejtári szennyvíztisztító telepre
168.	KEOP 7.3.1.1 Élő- és élettelen természeti értékek megőrzése, vonalas létesítmények természetkárosító hatásának mérséklése	13 992 000 Ft	Hont	Duna Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	Természeti értékek megőrzése a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság területén
169.	TÁMOP 1.4.3-08/1-1F Innovatív, kísérleti foglalkoztatási programok	2. fordulóba léphet	Balassagyarmat	Balassagyarmati Fegyház és Börtön	Hátrányos és fokozottan hátrányos személyek társadalmi visszailleszkedésének elősegítése komplex, több irányban ható képzési programmal a munkaerő-piaci helyzetük javítása érdekében
170.	TÁMOP 1.4.3-08/1-2F Innovatív, kísérleti foglalkoztatási programok	141 506 500 Ft	Balassagyarmat	Balassagyarmati Fegyház és Börtön	Hátrányoos és fokozottan hátrányos helyzetű személyek társadalmi visszailleszkedésének elősegítése komplex, több irányban ható képzési programmal a munkaerő-piaci helyzetük javítása érdekében.
171.	TÁMOP 1.4.3-12/1 Innovatív kísérleti, foglalkoztatási programok támogatása	121 678 540 Ft	Balassagyarmat	Váltó-sáv Alapítvány	Innovatív, kísérleti foglalkoztatási program fogvatartottaknak/szabadultaknak

	Pályázati konstrukció	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
172.	TÁMOP 2.1.3.A-12/1 Munkahelyi képzések támogatása mikro- és kisvállalkozások számára a konvergencia régióban	9 997 919 Ft	Bercel	R-CARNET SERVICE Korlátolt Felelősségű Társaság	Munkahelyi képzés az R-CARNET SERVICE Korlátolt Felelősségű Társaság munkavállalói számára
173.	TÁMOP 2.1.3.A-12/1 Munkahelyi képzések támogatása mikro- és kisvállalkozások számára a konvergencia régióban	9 865 787 Ft	Szügy	"Schneider-Terv" Ipari, Szolgáltató és Kereskedelmi Betéti Társaság	Schneider-Terv Bt. képzési terve
174.	TÁMOP 2.1.3.B-12/1 Munkahelyi képzések támogatása középvállalkozások számára a konvergencia régióban	15 090 251 Ft	Drégelypalánk	Zentis Hungária Gyümölcsfeldolgozó Betéti Társaság	Munkahelyi képzések támogatása a Zentis Hungária Gyümölcsfeldolgozó Betéti Társaságnál
175.	TÁMOP 2.1.3.B-12/1 Munkahelyi képzések támogatása középvállalkozások számára a konvergencia régióban	39 955 228 Ft	Érsekvadkert	Nyugat-nógrádi COOP Kereskedelmi Zártkörűen Működő Részvénytársaság	Munkahelyi képzések támogatása a Nyugat-nógrádi Coop Zrt. munkavállalói számára
176.	TÁMOP 2.1.3.B-12/1 Munkahelyi képzések támogatása középvállalkozások számára a konvergencia régióban	14 493 842 Ft	Szügy	ELEKTRONIKAI Győri-Kovács Alkatrészgyártó Korlátolt Felelősségű Társaság	63 dolgozó hétféle képzése a 12 hónapos projekt során (4 kompetencia-növelő és 3 nyelvi: angol -olasz -német), a Nógrád megyei szügyi Elektronikai Győri-Kovács Kft nemzetközi versenyképességének a fokozására.
177.	TÁMOP 2.1.3.C-12/1 Munkahelyi képzések támogatása nagyvállalkozások számára a konvergencia régióban	19 793 938 Ft	Balassagyarmat	IPOLY ERDŐ Zártkörűen Működő Részvénytársaság	Munkahelyi képzések az Ipoly Erdő Zrt. Nógrád-megyei telephelyein.
178.	TÁMOP 2.3.3/A-09/1 Munkahelymegőrző támogatás képzéssel kombinálva	11 386 323 Ft	Balassagyarmat	DELTA-TECH Mérnöki Iroda Korlátolt Felelősségű Társaság	Munkahely megörző támogatás munkaidő csökkentéssel és képzéssel kombinálva a DELTA-TECH Kft.-nél
179.	TÁMOP 2.3.3/A-09/1 Munkahelymegőrző támogatás képzéssel kombinálva	108 659 650 Ft	Drégelypalánk	SZONDY Lakatos és Szerelő Ipari Szövetkezet	Képzéssel és támogatással a munkahelyek megőrzéséért, a Szondy Lakatos és Szerelő Ipari Szövetkezet fejlesztése
180.	TÁMOP 2.4.5-12/1 Alternatív nappali gyermekellátási szolgáltatások létrehozásának támogatása	19 850 100 Ft	Balassagyarmat	LAMENDA Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Játékváros Családi Napközi létrehozása Balassagyarmaton
181.	TÁMOP 2.6.2-12/1 Munkaerő-piaci szolgáltatást nyújtó civil szervezetek kapacitásának megerősítése - konvergencia régiók	7 991 000 Ft	Balassagyarmat	Biztosabb Jövőért Kistérségi Közhasznú Egyesület	Szilárd támasz - munkaerőpiaci szolgáltatásfejlesztő program
182.	TÁMOP 2.6.2-12/1 Munkaerő-piaci szolgáltatást nyújtó civil szervezetek kapacitásának megerősítése - konvergencia régiók	8 000 000 Ft	Dejtár	TIT Teleki László Ismeretterjesztő Egyesület	A munkaerőpiaci szolgáltatásnyújtás minőségének javítása
183.	TÁMOP 3.1.11-12/2 Óvodafejlesztés	35 703 027 Ft	Bercel	BERCEL KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA	Intézményfejlesztés gyermekeinkért

	Pályázati konstrukció	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
184.	TÁMOP 3.1.4-08/2 Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés - Innovatív intézményekben	117 624 772 Ft	Balassagyarmat	Balassagyarmat Város Önkormányzata	Pedagógiai innováció a kompetencia fejlesztésért Balassagyarmat oktatási intézményeiben
185.	TÁMOP 3.1.4-08/2 Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés - Innovatív intézményekben	21 534 050 Ft	Cserhátsurány	Cserhátsurány Község Önkormányzata	Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés Cserhátsurány és Mohora községekben
186.	TÁMOP 3.1.4-12/2 Innovatív iskolák fejlesztése	89 963 534 Ft	Balassagyarmat	KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT	Az új tartalmi szabályozókhoz illeszkedő innováció a Kiss Árpád Általános Iskola három telephelyén
187.	TÁMOP 3.1.4-12/2 Innovatív iskolák fejlesztése	172 000 000 Ft	Balassagyarmat	RIDENS Szakképző Iskola, Speciális Szakiskola és Kollégium	RIDENS Szakképző Iskola,Speciális Szakisk. és Koll "Innovatív speciális szakiskola"
188.	TÁMOP 3.1.4-12/2 Innovatív iskolák fejlesztése	47 068 362 Ft	Nógrádkövesd	KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT	Innovatív iskola fejlesztés Nógrádkövesden
189.	TÁMOP 3.1.5-09/A-2 Pedagógusképzések (a pedagógiai kultúra korszerűsítése, pedagógusok új szerepben)	8 993 970 Ft	Bercel	KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT	Pedagógustovábbképzéssel a hatékonyabb oktatásért
190.	TÁMOP 3.1.5-09/A-2 Pedagógusképzések (a pedagógiai kultúra korszerűsítése, pedagógusok új szerepben)	4 526 708 Ft	Bercel	Bercel-Becske-Galgaguta-Nógrádsáp-Szanda Községi Önkormányzatok Óvodája	Fejlesztő pedagógus képzésbe való bekapcsolódás, annak intézményi hasznosítása
191.	TÁMOP 3.1.5-09/A-2 Pedagógusképzések (a pedagógiai kultúra korszerűsítése, pedagógusok új szerepben)	6 841 500 Ft	Magyarnándor	KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT	Pedagógustovábbképzés - Sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztésének biztosítása
192.	TÁMOP 3.1.7-11/2 Referencia-intézmények országos hálózatának kialakítása és felkészítése	2 999 870 Ft	Balassagyarmat	Központi Óvoda Nyitnikék Tagóvoda	Zöld csemeték nevelése a természet szeretetére és védelmére a Nyitnikék Tagóvodában
193.	TÁMOP 3.1.7-11/2 Referencia-intézmények országos hálózatának kialakítása és felkészítése	2 999 870 Ft	Balassagyarmat	Központi Óvoda	Kompetenciaalapú nevelési-oktatási program, a néphagyományok továbbvitelével és a palóc mesevilág, életben tartásával. "Múltunk a Jövőnk."
194.	TÁMOP 3.1.7-11/2 Referencia-intézmények országos hálózatának kialakítása és felkészítése	3 999 780 Ft	Balassagyarmat	KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT	Referencia-intézmények országos hálózatának kialakítása és felkészítése
195.	TÁMOP 3.1.7-11/2 Referencia-intézmények országos hálózatának kialakítása és felkészítése	4 000 000 Ft	Balassagyarmat	RIDENS Szakképző Iskola Speciális Szakiskola és Kollégium	Fogyatékkal élő fiatalok referencia intézménye Balassagyarmaton
196.	TÁMOP 3.2.11/10-1 Nevelési-oktatási intézmények tanórai, tanórán kívüli és szabadidős tevékenységeinek támogatása	27 111 000 Ft	Balassagyarmat	Dornyay Béla Múzeum	"A kedvem nagyobb lett, tehetségem pedig megvan hozzá - Interdiszciplináris és kompetencia-alapú tanórán kívüli foglalkozások a Palóc Múzeumban

	Pályázati konstrukció	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
197.	TÁMOP 3.2.13-12/1 Kulturális intézmények részvétele a tanórán kívüli nevelési feladatok ellátásában	20 174 060 Ft	Érsekvadkert	MIKSZÁTH KÁLMÁN KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNY KÖNYVTÁR ÉS IFJÚSÁGI HÁZ	Ipoly-menti Apróságok Pallérozása
198.	TÁMOP 3.2.3/A-11/1 "Építő közösségek" - A) közművelődési intézmények a kreatív iparral kapcsolatos alapkompetenciák fejlesztését elősegítő új tanulási formák szolgálatában 3. ütem	29 991 292 Ft	Bercel	BERCEL KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA	"A közművelődés a közösség szolgálatában"
199.	TÁMOP 3.2.3/A-11/1 "Építő közösségek" - A) közművelődési intézmények a kreatív iparral kapcsolatos alapkompetenciák fejlesztését elősegítő új tanulási formák szolgálatában 3. ütem	20 000 509 Ft	Érsekvadkert	MIKSZÁTH KÁLMÁN KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNY KÖNYVTÁR ÉS IFJUSÁGI HÁZ	KREATÍV VADKERTIEK program
200.	TÁMOP 3.2.3.B-12/1 Építő közösségek" - B) A korszerű, többfunkciós (multifunkcionális) közművelődési fejlesztéseket szolgáló közösségi programok, együttműködések, új tanulási formák kialakulásának elősegítése	3 447 090 Ft	Szanda	SZANDA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA	Szanda a hagyományok tárhelye
201.	TÁMOP 3.2.4.A-11/1 "Tudásdepó-Expressz"- A könyvtári hálózat nem formális és informális képzési szerepének erősítése az élethosszig tartó tanulás érdekében	11 636 608 Ft	Balassagyarmat	BALASSAGYARMATI FEGYHÁZ ÉS BÖRTÖN	Olvasáskultúra fejlesztése a reintegráció megalapozásában, új társadalmi csoportok bevonása a könyvtár használatába
202.	TÁMOP 3.2.8/B-08 Múzeumok Mindenkinek" Program - Múzeumok oktatási-képzési szerepének erősítése	7 000 000 Ft	Balassagyarmat	Nógrád Megyei Múzeumi Szervezet, Palóc Múzeum	Palóc Múzeum múzeumpedagógiai programjai
203.	TÁMOP 3.3.8-12/2 Közoktatási intézmények esélyegyenlőségi alapú fejlesztéseinek támogatása	30 000 000 Ft	Becske	Becskei Kerek-Perec Óvoda	Együtt, egymás mellett
204.	TÁMOP 3.3.8-12/2 Közoktatási intézmények esélyegyenlőségi alapú fejlesztéseinek támogatása	30 000 000 Ft	Bercel	Berceli Csemete-kert Óvoda és Bölcsőde	Szeret engem a világ
205.	TÁMOP 3.3.8-12/2 Közoktatási intézmények esélyegyenlőségi alapú fejlesztéseinek támogatása	30 000 000 Ft	Bercel	KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT	Együtt értetek, veletek a berceli iskolában
206.	TÁMOP 5.2.5-08/1 Gyermekek és fiatalok integrációs programjai	18 910 461 Ft	Balassagyarmat	Biztosabb Jövőért Kistérségi Közhasznú Egyesület	Értékes életért- Ifjúsági Információs és Tanácsadó Szolgáltatás létrehozása Szécsényi és Balassagyarmati Kistérségekben.

	Pályázati konstrukció	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
207.	TÁMOP 5.3.1-08/2 "Első lépés" - alacsony foglalkoztatási eséllyel rendelkezők képessé tevő és önálló életvitelt elősegítő programjai	78 836 700 Ft	Balassagyarmat	Társadalmi Visszailleszkedést Segítő Egyesület	A büntetés-végrehajtási intézményekből kikerülő, többszörösen hátrányos helyzetű egyének társadalmi visszailleszkedését támogató komplex program megvalósítása
208.	TÁMOP 5.6.1.A-11/2 Büntetés-végrehajtási intézetekben fogvatartottak és pártfogó felügyelet alatt állók társadalmi integrációs esélyeinek növelése képzési és foglalkoztatási programokkal	112 903 457 Ft	Balassagyarmat	Budapesti Kommunikációs és Üzleti Főiskola	Az elítéltek reintegrációja a szabadulást követően Munka-közösség-megbánás Börtön café
209.	TÁMOP 5.6.1.A-11/4 Speciális integrációs és reintegrációs foglalkozások fogvatartottak, pártfogó felügyelet alatt állók, javítóintézeti neveltek számára	48 005 000 Ft	Balassagyarmat	Balassagyarmati Fegyház és Börtön	Alkalmazkodó képesség fejlesztése a Balassagyarmati Fegyház és Börtönben, valamint a Heves megyei Bv. Intézetben elhelyezett fogvatartottak körében
210.	TÁMOP 6.1.2-11/1 Egészségre nevelő és szemléletformáló életmód programok - lokális színterek	9 461 484 Ft	Balassagyarmat	Ipoly Cipőgyár Termelő és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Egészségre nevelő és szemléletformáló életmód programok az Ipoly Cipőgyár Termelő és Szolgáltató Kft.-nél.
211.	TÁMOP 6.1.2-11/1 Egészségre nevelő és szemléletformáló életmód programok - lokális színterek	10 000 000 Ft	Becske	Becske Község Önkormányzata	Kerek-perec, Becskén egészséges leszek
212.	TÁMOP 6.1.2-11/1 Egészségre nevelő és szemléletformáló életmód programok - lokális színterek	10 000 000 Ft	Bercel	BERCEL KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA	Neveljünk egészséges csemetéket Bercelen
213.	TÁMOP 6.1.2-11/1 Egészségre nevelő és szemléletformáló életmód programok - lokális színterek	10 000 000 Ft	Galgaguta	Galgaguta Község Önkormányzata	Egészséges manócskák Galgagután
214.	TÁMOP 6.1.2-11/1 Egészségre nevelő és szemléletformáló életmód programok - lokális színterek	10 000 000 Ft	Szanda	Szanda Község Önkormányzata	Egészségesen fejlődő pitypangokért Szandán
215.	TÁMOP 6.1.2-11/1 Egészségre nevelő és szemléletformáló életmód programok - lokális színterek	9 998 440 Ft	Szanda	SZANDA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA	Egészségmegőrzés palóc módra Szandán
216.	TÁMOP 6.1.2-11/1 Egészségre nevelő és szemléletformáló életmód programok - lokális színterek	9 984 375 Ft	Terény	Terényi Bocsa Sportegyesület	Egészségre nevelő és személetformáló életmódprogramok a TBSE szervezésében
217.	TÁMOP 6.1.2-13/1 Egészségre nevelő és szemléletformáló életmódprogramok	11 262 052 Ft	Balassagyarmat	Dr. Kenessey Albert Kórház-Rendelőintézet	Dohányzás leszokás támogató pontok kialakítása a tüdőgondozó intézetek bázisán Nógrád megyében
218.	TÁMOP 6.2.2.A-11/1 Képzési díj és ösztöndíj támogatása az intézmények számára a konvergencia régiókban	113 081 704 Ft	Balassagyarmat	DR. KENESSEY ALBERT KÓRHÁZ - RENDELŐINTÉZET	Képzési programok a szolgáltatásfejlesztés érdekében a Dr. Kenessey Albert Kórház-Rendelőintézetben

	Pályázati konstrukció	Elnyert támogatási összeg	Beruházás helyszíne	Projektgazda	Projekt címe
219.	TÁMOP 6.2.4/A-08/1/konv Foglalkoztatás támogatása egészségügyi intézmények	49 697 860 Ft	Balassagyarmat	DR. KENESSEY ALBERT KÓRHÁZ-RENDELŐINTÉZET	Foglalkoztatást támogató program a balassagyarmati Dr. Kenessey Albert Kórház - Rendelőintézetben
220.	TÁMOP 6.2.4.A-11/1 Foglalkoztatás támogatása A) komponens: Foglalkoztatás támogatása egészségügyi intézmények számára	49 979 840 Ft	Balassagyarmat	DR. KENESSEY ALBERT KÓRHÁZ - RENDELŐINTÉZET	Létszámhiány csökkentésére irányuló pályázati lehetőség a balassagyarmati Dr Kenessey Albert kórházban
221.	TIOP 1.1.1-09/1 A pedagógiai, módszertani reformot támogató informatikai infrastruktúra fejlesztése	74 118 188 Ft	Balassagyarmat	Balassagyarmat, Ipolyszöt, Patvarc és Hugyag Közoktatási Intézményi Társulás nevében Balassagyarmat Város Gesztor Önkormányzata	Tanulói laptop program Balassagyarmaton
222.	TIOP 1.2.2-09/1 Múzeumok iskolabarát fejlesztése és oktatási-képzési szerepének infrastrukturális erősítése	97 114 473 Ft	Balassagyarmat	Magyar Nemzeti Múzeum	A palóc etnokultúra kincsestára -Tanulmányi raktár létesítése a Palóc Múzeum gyűjteményeiből
223.	TIOP 2.2.2-08/1 Sürgősségi ellátás fejlesztése - SO1 és SO2 (és ezeken belül gyermek sürgősségi ellátás) támogatására	2. fordulóba léphet	Balassagyarmat	Dr. Kenessey Albert Kórház-Rendelőintézet	Sürgősségi ellátás fejlesztése - SO2
224.	TIOP 2.2.2-08/2 Sürgősségi ellátás fejlesztése - SO1 és SO2 (és ezeken belül gyermek sürgősségi ellátás) támogatására	293 383 187 Ft	Balassagyarmat	Dr. Kenessey Albert Kórház-Rendelőintézet	Sürgősségi ellátás fejlesztése - SO2
225.	TIOP 3.3.1/A-09/1 A közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése	18 778 883 Ft	Balassagyarmat	Balassagyarmati Törvényszék	A Nógrád Megyei Bíróság épületének komplex akadálymentesítése (2010.)
226.	TIOP 3.3.1-08/1 A közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése II	14 964 002 Ft	Balassagyarmat	Nógrád Megyei Kormányhivatal	A Balassagyarmati Körzeti Földhivatal akadálymentesítése